عثماني امپراطوري او پر خلاف یې د صلیبیانو سازشونه (۱)

يادونه :
د لراوبر ويبپاڼې اداره د افغانستان د سياسي چارو کارپوه او څېړونکي ښاغلي قريب الرحمن سعيد څخه د زړه له کومې مننه کوي چي د جلاوطنۍ په سختو شرايطو کې يې بياهم په پرله پسې ډول دخپل هيواد د ښه راتلونکي د پاره د خپل ولس پوهاوي او هغه ته د خدمت ملا تړلې ده .
د لراوبر ويبپاڼه وياړي چي د ښاغلي سعيدپه لاس په خوږه او روانه پښتو ژبه ژباړل سوي تاريخي ناولونه خپل لراوبرافغان ولس ته وړاندې کوي .
له ښاغلي سعيد صاحب څخه د زړه له کومې مننه کوو چي د خپلي نوي ژباړي (عثماني امپراطوریاو د هغې پر خلاف د صليبيانو سازشونه : «يو تاريخي ناول ») د خپراوي وياړ يې لراوبر ته ورکړ .
لراوبر ويبپاڼه د ژبي د بډايني په برخه کې د ژباړي پلوۍ ده او پر ټولو هغو ليکوالو چي په بهرنيو ژبو پوهيږي ږغ کوي چي د خپلي ژبي د بډايني لپاره له بهرنيو ژبو مهيم او ارزښتناک اثار پښتو ژبي ته راوژباړي .

په درناوي
دلراوبر ويبپاڼې اداره

دمخلوقاتو دپالونکي ذات په نامه :

عثماني امپراطوریاو د هغې پر خلاف د صليبيانو سازشونه : «يو تاريخي ناول »۱
لمر خپله وروستۍ ساه اخسته او د پريوتواخري پړاو ته رسيدلي و، د ماښام توري لوخړې په راپورته کيدووې او سوکه سوکه يې هرشي په خپلو وزرونو کې را نغاړه. دخانقاګانو او عبادتځايو څخه پورته کيدونکي تور دود،د فضا په لوړو کې په خپلو فکرونو کې ورک ، دهجر د توري شپي په څير خپريده . په همدې وخت کې يو زوړ سړې په يوې توري تنومندې کچرې باندې سپور د بروصې د ښار څخه را ووت ، هغه د بروصې د ښار څخه لږ څه اخوا د يوه سراې تر مخ تيريده او د ښارڅخه لږ څه واټن لرې دپرتو غرنيو سيمو په لور روان و.
يوه ماښام دغه زوړ سپين ږيرې، د بروصې دښار تر څنګ د پروت سراې او د غرونود لړيو په منځنۍ برخه کې روان و چې دمخالف لورې څخه يې يو پوخ عمرې سړې په خپل آس سپور په ګړندۍ توګه راروان و ، هغه دغه زوړ سړې ته په را ورسيدو سره تم شو . زاړه چې کله د مخالف لورې په وګړې سترګې ولږيدې نو دخپلې تورې کچرې واګې يې را ښکودې او ودريد . د مخالف لورې را غلي کس د دغه زاړه ږيره ور په لور وکتل او ورته يې وويل :
« درونند برهان الدين صيب ! ته هره ورځ زما ددې سراې تر مخه تيريږې او زه هره ورځ غواړم چې له تاسره څه ووايم ، خو چپ پاته کيږم » .
د مخالف لورې راتلونکې همدومره پوهيده چې په تورې کچرې سپور دغه سپينږي ته برهان الدين ووايي، هغه سمدستي ددې خبرې غوڅې کړې او ورته يې وويل :
«ساروانه ! ستا د سراې کاروانه څه ډول پر مخ ځي ؟ ايا ته غواړې د خپل سراې په اړه زما څخه څه ګيله او شکوه وکړې؟»
د برهان الدين ددې خبر ي په ځواب کې ، هغه راغلي سپور چې ساروان نوميده ، په خبرو پيل وکړ .
« درونده برهان الدينه ! زما د سراې کاروانه ډير ښه روان دي ، الحمد لله د سراې په برخه کې زه د ډيرې ښې برخې او ښه بخت خاوند يم . ډيره ښه ګټه لرم ، زه له تا څخه د خپل سراې په هکله کومه پوښتنه کول نه غواړم. بلکه زه چې له تا څخه کومه پوښتنه کول غواړم ، هغه دا چې، ته هره ورځ د بروصې له ښاره را وځې او زما د سراې تر مخ په تيريدو سره دغه غرنۍ سيمې ته ورځې ، نو ايا ستا هلته تګ کوم علت لري ؟ کوم راز په کې پټ دې ؟
د سراې د خاوند «ساروان» ددغې پوښتنې په اوريدو سره زاړه برهان الدين يو ځل بيا هغه ته په ژوره توګه وکتل بيا يې د خپلې کچرې په غاړه لاس و واهه او ويې ويل :
ساروانه ! هره ورځ ستا دسراې د مخه په تيريدو او د غرونو دغو لمنو ته زما ورتګ د علت پرته نه دې ، زه به تاته ددې تفصيل ووايم . نو واوره ساروانه ! زما يو دوست و چې ماته له ورور نه هم ډير نژدې او خوږ و. دهغه نوم

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیرالدین و. هغه د اسلام ددین ډیر ستر عالم و او په نیکۍ او خیر کې یو بې ساري انسان و. دغه اوسني سلطان مراد چې کله د روميليا ولايت ونیوه او هغه يې د خپل سلطنت په پولو کې را ننويست ، نو زما دغه دوست ، خیرالدین ، د روميليا دغه نوي سوبه شوي ولايت ته د اسلام ددين د تبليغ له پاره ولاړ . زه تاته دا هم باید روښانه کړم چې د روميليا ولايت د یونان د تهریس او مقدونیه د رایوځای کیدو څخه جوړ شوی دی . خیرالدین دخپلو څو نورو مسلمانو مبلیغینو سره یو ځای د تبلیغ کار پیل کړی و ، خو یواځې څو میاشتې کیدې چې هغه د تبليغ ددغه سترکار د ترسره کولو له پاره هلته ولاړ خو یو شمیر نامعلومو نصراني صليبيانو په هغه او دهغه په ملګرو یرغل وکړ او ټول یې له منځه یوړل .
دهغه وخته راهیسې چې د خیرالدین د شهادت خبر د هغه کورنۍ ته را رسیدلی، نو ښځې یې سوګند کړی او ویلي یې دي چې: « تر څومې چې د خپل میړه د قاتلینو څخه بدله نه وي اخستي او دخپل خاوند قاتلین مې له منځه نه وی وړی تر هغې به هیڅ په پښو نه کړم»
ساروانه ! زما د شهید شوی دغه دوست ، خیرالدین ، درې زامن وو ، دهغو څخه تر ټولو ستر یې د خپل پلار د بدل د اخستلو په خاطر د وژنکو پسې ووت. هغه لمړۍ د سلطان مراد په لښکر کې عسکر شو او بیا یې د روميليا د ولايت په لور مخه کړه ، په دغه وخت کې د سلطان مراد د لښکر یو سالار چې شاهین نومیده د روميليا څخه په تیریدو سره یې غوښتل په نورو ولایتونو هم حمله وکړي . ددې یرغل علت داو چې د بوسنیا ، بلغاریه اویو شمیر نورو صلیبي ولسونو د مسلمانانو پر خلاف یو اتحاد جوړ کړی و او د مسلمانانو په سیمو یې یرغل ور وړی و. هغوی غوښتل چې په ترکانو باندې حمله وکړي او دهغوی څخه سوبه شوی ولایتونه بیرته ونیسي . د صلیبیانو په دغه لښکر کې د البانیې ، ګرې ، مکیار او پولینډ جنګیالي هم شامل شوی و. ددغې متحده لښکر د مقابلې له پاره سلطان مراد خپل سالار ، لاله شاهین ، تر قوماندې لاندې یو لښکر ور ولیږه . لا له شاهین په ډیره هوښیارۍ سره دصلیبیانو ددې لښکر مقابله وکړه . لاله شاهین په دې پوهیده چې ددې د لښکر په مقابل کې د نصرانیانو د لښکر شمیره څو څو ځله ډیره ده. په دې اساس ، کله چې ددواړو لښکرو تر منځ جنګ په عروج کې و ، نو لاله شاهین په ناڅاپي توګه خپلې لښکرې شاته کړې او وروسته ولاړ . نصرانیانو فکر وکړ چې د ترکانو لښکر ته یې ماته ورکړې نو په دې خاطر یې هڅه کوله چې نور هم را مخته شي او فکر یې کاوه چې په دې تر تیب به وتوانیږي دترکانو څخه ټولې ولکه شوې سیمې بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوړي . هغوی ددې سوبې په خاطر یو ستر جشن جوړ کړ ، ښه ډیر شراب یې و څښل او دشرابو په همدې بدمستۍ کې د سوبې د خوشحالیو په اوج کې شول ، او دا داسې وخت و چې لاله شاهین ورته د ډیره پخوا څخه منتظر و . لاله شاهین د نصرانیانو له دې بدمستۍ څخه ډیره زیاته ګټه پورته کړه . هغه وخت چې هغوی په نشې کې مست او ډوب وو، نو هغه پرې ناڅاپه ورپریوت . کله چې نصرانیانو د ترکانو د عسکرۍ ډول او بیم باجې ویرونکې اواز واورید نو اوسان یې ورخطا شول ، خو دا داسې وخت و چې تر څو چې هغوی د ځانونو د سنبالولو له پاره ځان خوځاوه ، نو لاله شاهین د هغې عام وژنه پیل کړې وه . هغه په دې جنګ کې داروپایانو متحد ځواک ته ډیره شرمناکه ماته ورکړې وه . د خیرالدین مشر زوی هم په دې جنګ کې ورګډ و. هغه ددې جنګ د پای ته رسیدو وروسته په روميليا کې دخپل پلار د وژونکو په پلټنې پسې ولاړ . خو دهغه برخه هم ډیر بده وه ، ځکه د هغه د پلار وژونکو هغه هم په خپل جال کې را ګیر کړ او شهید یې کړ . خو بیا هم معلوم نه شول چې وژونکی یې څوک دي ؟ »
برهان الدین د خبرو په جریان کې لږ څه ځنډن شو، دهغه پرمخ باندې د ټولې نړۍ اندیښنې او ورانې ویجاړې را خپرې شوې . ترڅه وخته پورې یې خپل ځان کلک کړ، او بیا یې د خپلو خبرو لړۍ جاري وساتله او ویې ویل:
«ساروانه ! لکه څنګه مې چې درته وویل چې دخیرالدین د شهادت وروسته دهغې ښځې سوګند یاد کړ چې تر هغې چې دخپل میړه د وژونکو څخه یې بدل نه وي اخستې نو هغه به پڼې پښوته را نه وړی ، نو دخپلې مور د همدې سوګند د پوره کولو په خاطر ، او دخپل مشر ورور د وژل کیدو وروسته د خیرالدین بل ځوی د خپل پلار او ورور د وژونکو د پیدا کیدو او د هغوی د له منځه وړلو په خاطر ووت ، هغه هم د روميليا دولایت په لور مخه کړه، خو تر اوسه پورې د هغه په هکله څه معلومات نه شته ، چې هغه به د خپل پلار او ورور د وژنکو په پیداکولو او دهغوی څخه د بدلې په اخستلو باندې بریالې شوی وي او که نه . خو د هغې مور دخپل دغه ځوی د بیرته راستیدو له پاره سترګې په لاره ده .
ساروانه ! ، زما دوست درې ځامن درلودل ، یو وژل شوی ، بل د وژونکو د پیدا کیدو پسې د روميليا ولایت ته ورغلی ، او دریم یې همدلته دی . ددغه دریم ځوی نوم یې علي دی . ته په دې خبر یې چې زما یو ځوی و چې نوم یې علي و او ما ور ته ډیره ښه عسکري روزنه ورکړې وه ، هغه په لښکر کې شامل شو تر څو د قوم او ولس خدمت وکړي ، او بیا هغه دعلي څخه علي پاشا و ګرځي او د ترکیې په افق باندې و ځلیږي . خو زما بدقسمتۍ ته ګوره چې کله چې زما ځوی خپل عسکري روزنه پای ته ورسوله او سلطان مراد دهغه په هکله په لښکر کې د داخلیدو احکام ورکړل ، هغه د آسپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

را پریوت او وفات شو . څرنګه چې زما ښځه لا تر مخه وفات شوې وه ، نو د ځوې د وفات نه وروسته زما په نړۍ کې هیڅ څوک پاته نه شو . نو دخپلې دغه بې څوکه والي نه د په څنګ کیدو په خاطر مې د خپل دغه دوست خیرالدین د زوې په لورتوجه وکړه . دخوښۍ ځاې داو چې ددې هلک نوم هم علي دې . دعلي کورنۍ د یوه کوچنۍ رمې خاونده ده ،د دې رمې پالنه د غرمې تر وخته پورې پخپله علي کوی ، بیا دعلي مور او خور ددې رمې د پالنې له پاره د غرو لمنې ته ځي اوعلي د عسکري روزنې له پاره دمدرسي په لور ور ځي .
زه تاته دا هم باید ووایم چې ما په خپل خرڅ علي ته د بروصې په مدرسه کې ددیني اوعسکري زده کړو له پاره داخله اخستې ده . نژدې یوه اونۍ کیږی چې هغه خپلې عسکري او دیني روزنې سر ته رسولې او زه په دې ویاړم چې په دې مدرسه کې علي نه یواځې خپلې روزنې سر ته رسولي بلکه په ټولو کې اول نمره هم راغلې دې .
نن هغه وخت چې ما سلطان مراد ته د علي د دې لاسته راوړنو په هکله وویل نو سلطان د خپلې ځانګړې مهرباني څخه کار واخست او یواځې دا نه چې علي یې په خپل لښکر کې سالار و ټاکه بلکه په عسکرې روزنې کې دهغه په لمړي درجه را خلاصیدو یې هغه ته د«پاشا» نوم هم ورکړ. اوس هغه یواځې علي نه دې بلکه د نن وروسته هغه علي پاشا دې او دهغې دپاشا کیدو نوم هم د سلطان مراد لخوا ورکړل شوې او سلطان خپل لښکرته دا حکم هم کړې چې څرنګه چې علي همدا اوس اوس سالار ټاکل شوې نو په دې خاطر ورته ددې وروسته علي پاشا ووایاست . زه همدا اوس د غرود لمنو په لور رهي یم او هلته د علي د مور اوخور سره وینم او په هغوې دا زیرې کوم چې علي نه یواځې دا چې په لښکر د سالار په توګه و ټاکل شو بلکه د سلطان له اړخه ورته د پاشا لقب هم ورکړل شو تر څنګ یې هغه ته ویل شوې چې نن ماښام د سلطان په دربار کې حاضر شي . شونې ده چې هغه دسلطان له اړخه د پاشا د لقب په اخستو سره په کوم ازمیښت کې واچول شي . خو زما په فکر که هغه په کوم ازمیښت کې هم ور واچول شی نو هغه به ترې بریمند را ووځي ،په دې خاطر اوس نو د علي پاشا له پاره د راتلونکي پرمختګ او پر مختللو لارې پرانستل کیږی .
درونده دوسته ! زه ستا د سراې تر مخه هره ورځ د غرونو د لمنو په لور تیریږم او هلته د علي ، دهغه د مور او خور سره وینم . علي ما خپل زوې ، دهغه مور ما خپله خور او دهغه خور ما خپله لور ګڼلې . نن زه ډیر خوښ یم چې د علي د روزنې کوم کار چې ما پیل کړې و هغه په ډیره ښه توګه پاې ته ورسید . په دې ډیر خوښ یم چې نه یواځې دا چې علي ته د پاشا لقب ورکړل شو بلکه دسلطان مراد په لښکر کې د یوه تکړه سالار په څیر په دنده هم و ګمارل شو . اوس زه ځم چې د علي ددغه بریاوو په هکله علي ، دهغې مور او خور هم خبر کړم او زما په خیال چې ته به د خپل سراې په لور ورځې .
دبرهان الدین دې خبرو ساروان تر ډیر اغیز لاندې راوست . تر یوه وخته پورې خو چپ چاپ پاته شو بیا یې د برهان الدین په لور وکتل او په ډیره عاجزۍ سره یې وویل :
«درونږ برهان الدینه ! که ته یې بده و نه ګڼې او ماته اجازه راکړې چې زه هم ستا سره ملتیا وکړم نو ایا زه ستا سره هلته تللاې شم ؟ زه غواړم چې ددغه میړنۍ ښځې سره ، چې زوې یې علي پاشا او د سلطان په لښکر کې سالار ټاکل شوې ، او سوګند یې یاد کړې چې «تر هغې چې د خپل میړه د وژونکو څخه بدله وانخلي پښې به پښنو ته را نه وړي »، یوځل ووینم. درونده برهان الدینه ! دداسې میړنې ښځې سره کتل هم یوستر ویاړ دې او اوس خو هغه ستا خور ده ، نو سر له ننه هغه زما خور هم ده . ایا زه له تاسره یوځاې ددې سترې ویاړلې ښځې سره د کتلو ویاړ تر لاسه کولی شم ؟
د ساروان د خبرو په اوریدو سره د برهان الدین پر مخ باندې د خوښې نښې را ښکاره شوې ، او په خوږه ژبه یې وویل . « ساروانه ! بې له ویرې ته زما سره تللاې شې ، را ځه ددغه مختته غرو لمنې لورې ته ځو . فکر کوم چې علي پاشا به لا تر اوسه پورې هلته نه وې رارسیدلې ، د خپلې روزنې د تر سره کیدو نه وروسته اوس هم هغه هره ورځ خپل ښوونځی ته ځي او خپل عسکرې تمرینات کوي ، خو زما زړه وایي چې زمونږ تر ورتلو پورې به هغه هم هلته راشي، ځکه چې د ماښام د رارسیدو تر مخه درې واړه مور، لور او زوې خپله رمه دکور په لور راوړي ، کور یې د بروصې د ښار په شمالي څنډه کې پروت دې . را ځه چې وخت له لاسه ورنکړو او د غرنو دلمنو په لور وخوزیږو .»
ددې خبرې سره سم برهان الدین خپلې کچر ته او ساروان خپل آس ته لښته ورکړه او د غرونو د لمنې په لور و خوزیدل .
کله چې د واړه د غره لمنې ته ورسیدل نو ویې کتل چې له یوه اړخه یو آس سپور په ځعاسته را روان دې ، دبرهان الدین مخې ته د را رسیدو سره سم هغه و درید د خپله اسه را ښکته شو ، احترام یې په ځاې کړ، برهان الدین دهغه په کتلو سره خندونې شو او ساروان ته یې وکتل او ورته یې وویل : «دا هغه علي دې چې په هکله یې ما له تاسره خبرې کړې وې .»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې وروسته برهان الدين د علي او ساروان تر منځ پيژندنه وکړه او بيا يې دعلي په لور په کتلو سره وويل :
«علي زويه ! نن مې تاته يو ډير ښه او خوشحالونکې خبر راوړې دې ، خو دا خبر به زه تاته ستا د مور او خور په موجوديت کې اوروم ، را ځه چې هلته د غره په لمن کې ستا دمور اوخور خوا ته ولاړ شو ، بيا به زه دا زيرې تا ته واورم ، دا يو زيرې نه دې بلکه ډير زيرى دي چې ستاسې د ټولو له پاره خوشحالونکې دي . را ځه ، زما سره راځه .
»
ددې خبرې په اوريدو سره علي په خپل آس سپور شو او چپ چاپ دهغو سره يوځاې روان شو . په دې وخت کې ساروان په ډيره ژوره توګه په علي کې خپلې سترګې ور ننويستې وې . هغه کتل چې علي د لوړ قد خاوند او نوې زلمې دې ، دهغه ږيره لا تراوسه پورې پوره نه وه راوتلې ، بريت يې هم لا تر اوسه تور شوې نه و . ساروان دا هم وکتل چې علی د خپل وجود له اړخه دفکرونو په سمندر کې يو توپان دې ، هغه د خپل جسماني جوړښت له اړخه هم د عظمت يو ستره نمونه وه . دزغم ، صبر ، استقامت ، جرت ، ميراني او همت ښې نښاني په کې ځليدلې . دهغه د خبرو ، دهغه د اواز او ځيرې څخه هم دا اندازه کيده چې هغه په خپل دغه کم عمر کې د وختونو دګرميو او يخنيو ، تنګيو او پراخيو ، ناهيلو او هيلو ، ترخو او خوږو څخه په پوره صبر سره را وتلې او د خپل کړچار پاکوالې يې سر ته رسولې . ساروان به کله کله علي ته په ډير شوق او ذوق سره کتل ، ان تردې چې دوې ټول يو ځاې د غرو لمنې ته ورسيدل ، هلته د يوې ستري غونډۍ د پاسه يوه ښځه د يوې لس يا دولس کلنې نجلۍ سره يوځاې ولاړه وه . هلته په ور رسيدو سره لمړۍ برهان الدين دخپلې کچرې څخه را ښکته شو ، همدا راز علي هم د خپل آس څخه لاندې را ټوپ کړ، دې دواړو ته په کتو سره ساروان هم د خپل آس څخه لاندې راغې ، برهان الدين د ساروان په لور و کتل او ورته يې وويل : « ساروانه ! دغه مخامخ چې کومه ښځه ولاړه ده دا د علي مور ده چې قيرات نوميږي ، اوکومه نجلۍ چې ته وينې هغه د علي خور ده او سريان نوميږي . ددې وروسته برهان الدين هغوې ته ساروان ور وپيژاند، اوس نو برهان الدين غوښتل چې خپلې اصلي خبرې ته راشي چې په همدې وخت کې درې سپاره د غرو په لمنه کې را ښکاره شول ، کله چې را نژدې شول نو ټولو کتل چې په دوې کې يوه نجلۍ هم ده او دا پاته دواړه سپاره په وسله سنبال دي ، د رانژدې کيدو سره سم دواړه ځوانان د خپلو آسونو څخه را ښکته شول خو هغه نجلۍ په خپل آس سپره پاتې شوه . علي دهغوې دواړو د ليدلو سره سم دهغوې په لور په چټکۍ سره ورغې او دهغوې سره يې بيا بيا غاړه ورکوله او تود روغبړ يې ور سره وکړ .
دغه دواړه ځوانانو په داسې حال کې چې د احترام او درنښت په خاطر يې خپل سرونه ښکته نيولې و د برهان الدين سره هم تود روغبړ وکړ او بيا يې د ساروان سره لاس ورکړ .
علي او برهان الدين دهغوې دواړ و سره داسې روغبړ وکړ لکه چې د هغوی دواړو سر يې د پخوا څخه پيژندګلوی درلوده ، په دې وخت کې نه يواځې د علي بلکه د هغه د مور قيرات او خور سريان او برهان الدين سترګې هم په دغه نجلۍ چې لا تراوسه په خپل آس سپره وه و نښتې . ټولو وکتل چې د هغې په مخ په طلسمي غارونو کې د خوښيو د غږيدونکو نغمو او د سهار د ځوانۍ دښايست د جادو زړه وړونکې راښکود پروت دې . دهغې په سترګو کې لکه د ګل په غيږ کې منتظره د سهرا لاله ، د وصل ګلابي شونډو......او... د افسانوي ارايش او ښايست په ځير و .
ټولو دغه نجلۍ ته په ډير غور او جذبې سره وکتل ، ټول يې د ښايست تر اغيز لاندې راغلي و. خو دغه نجلۍ پټه خوله ددوې تر مخه په خپل آس سپره ناسته وه. په دې وخت کې برهان الدين دغه نجلۍ ته ورغږ کړ او ورته يې وويل :
«اې لورې ! زه نه پوهيږم چې ته څوک يې ؟ او نوم دې څه دې ؟ که چيرې ددغو راتلونکو سره ستا کوم اړيکى يا کومه خپلوی وي ، نو لورې ! راښکته شه ، ولې د پرديو په ځير په آس باندې سپره ناسته يې ؟»
د برهان الدين دشفقت نه په ډکو خبرو سره ...هغه نجلۍ وخوزيده ، له آسه را ښکته شوه ، او کراره کراره د برهان الدين په لور ورغله ، کله چې ور نژدې شوه نو برهان الدين ته يې مخ واړاوه او ورته يې وويل :
«درونده مشره ! زه هم نه پوهيږم چې ته څوک يې ، اوته ددغه خلکو سره چې دلته ولاړ دې څه ډول اړيکې لرې ، خو ستا خبرو ماته حوصله او جرأت راکړ ، تاچې ماته کله د لور په نامه غږ وکړ نو دغه غږ د ټولو هغه انديښنو په اړه چې تر اوسه پورې زما په ذهن کې را ټوکيدلې وې تر يوه ځايه پورې کمښت راووست او زه به اوس په دې هکله لږ څه ډاډ منه يم چې ووايم ،چې زه به په دې سيمه کې د بدبختۍ او ذلت په مرګ نه مرم .»
ټولو واريدل چې ددې نجلۍ اواز داسې و لکه چې په دغه دشتو او غرونو کې د بابل جادو ، سِحر...او دسهار د هيلو عناصر خپاره شوي وي ، دهغې په اواز کې دومره خوږلنې او دومره خوند و لکه د بحر د څپو په طلاطم کې چې دکوم خوږ غږې غزل څپې اوريدل کيږي او يا لکه په بې خوبه شپو کې چې د ستورو د نغمو په ځواب کې د زمکې طلايي او نقرئي ګنګرې په يوه وار اواز راپورته کړی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه تازه پيغله شوې نجلۍ ، دښايست او جمال نمونه چې کله چپ شوه نو برهان الدين ورته وويل چې :
« ګوره لورې! زه خو ستا له نامه سره اشنا نه يم ، خو تا ته دا وايم چې دلته په شک او شبه کې پرې نه وځې . که ته په دې زمکو او سيمه کې پردۍ يې ، نو داپه خپل زړه کې ولیکه چې ته هسې په ناکاره روحونو ، وحشتونو او وهمونو کې نه يې را ښکيل شوې ، بلکه د انسانانو تر منځ يې . دوې به ستا درنښت کوي او ستا سره به د انسانانو په څير سلوک کوي . زما لورې : زه په دې هم نه پو هيږم چې ته د کومه ځايه راغلې يې ، کوم ځاې پيژنې ، د کومو قافلو سره اړيکې لرې ، د کومو کاروانونو سره ستا رابطه شته ، خو ددې ټولو سره سره بيا هم زه تاته ضمانت درکوم چې ته دلته خپل ځان د اوبو د راپيدا شوو پوکنيو او يا د هوا د لمحاتو په ټال کې مه ګڼه ، دلته به ستا عزت ، وقار ، او درنښت کيږی . او دا وليکه چې لونې د پرينښتو د زړونو څخه هم ډيرې د زړه ډاډ او د خوبو نو دحقيقتونو سره نزدې والې لرې . او س ته مونږ ته دخپل ځان په هکله ووايه چې ته څه ويل غواړې ؟ ستا په زړه کې څه ډول انديښنې ، او څه ډول فکرونه اوړې را اوړی ؟ اې لورې ! ته څوک يې ؟ او دغه دواړه ځوانانو چې زما پيژندګلوې دي، ته ددوې سره ددغو سيمو لورې ته د څه دتر لاسه کولو له پاره راغلې يې؟
د برهان الدين ددې خبرو په اوريدو سره د نجلۍ په مخ کې د ځوانی زغم نور هم ډيريده ، هغه د پخوا څخه نوره هم په ډيره ډاډمنه توګه په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې لمړۍ تاسې ووایاست چې تاسې څوک ياستۍ؟ دهغې وروسته به زه به خپلو خبرو پيل وکړم »
پخوا له دې چې برهان الدين د خپل ځان په هکله په څه ويلو پيل وکړي دهغو دوو کسو وسله والو څخه چې دغه نجلۍ يې تر دې ځايه راوړې وه يوه په خبرو پيل وکړ او ويې ويل :
«واوره ريونا ! دا برهان الدين صيب دې چې د ترکانو د اوسنې سلطان ، سلطان مراد د زوې بايزيد استاد او مربې دي ، بايزيد وليعهد دهغه همدومره درنښت اوعزت کوی لکه څومره چې دخپل پلار ، د ترکانودسلطنت د سلطان عزت کوي »
کله چې دې ځوان خپلې خبرې بندی کړې نو هغه نجلۍ چې دلته د ريونا په نامه ياده شوې وه برهان الدين ته مخ واړاو ه او ورته يې وويلې ،« درند برهان الدين صيب ! تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زه بايد تاته دا روښانه کړم چې زما نوم ريونا دې ، زه د يونان د روميليا د ولايت د تهريس د سيمې اوسيدونکې يم ، دا چې زه څوک يم ، ددوې سره ولې تر دې ځايه راغلې يم نو دا به دهمدې دواړو څخه کوم يو په تفصيل سره تاسې ته ووايي . زه به چپه خوله اوسم ، ګورم به او اورم به ، چې دوې زما به اړوند څه وايی . »
د ريونا ددې خبرو وروسته برهان الدين د هغو دواړو ځوانانو په لور په پوښتونکو سترګو وکتل ، بيا يې دپوښتونکې په توګه هغو دواړو ته په خبرو کې وويل . « ووايې چې دغه نجلۍ مو له کومه ځايه راوستې ؟ دا څوک ده اودې سيمې ته مو دهغې د راوړو څخه موخې څه دې ؟ ددې نجلۍ شکل وصورت ، کالې، د هغې مخ او جسمانې جوړښت په ډاګه کوی چې هغه يوه نصرانی مذهبه ده .»
برهان الدين تر دې ځايه په خبروکې و چې دهغو دواړو ځوانانو څخه يوه يې په خبرو پيل وکړ .
« دروند برهان الدين صيب ! ته پوهيږی چې زه او زما دی ملګرې د لښکر په هغې برخې کې دندې تر سره کولې چې د علې ورور هم په کې و . د جنګ نه د فارغيدو وروسته د علې ورور د خپل پلار او ورور د وژونکو د لټې له پاره ووت ، مونږ دواړه هم ورسره و . د تهريس په سيمه کې مونږه او د علی د مشر ورور د همغو قاتلينو سره مخ شو ، دهغوې سره دغه نجلۍ ، چې اوس ستاسې تر مخ ولاړه ده او ريونا نوميږې ، هم ملګرې وه . کله چې مونږ د هغو وژنکو سره ټکر وکړ نو څرنګه چې د هغوې شميره له مونږ ډيره وه نو دهغوې څخه مو يو څو له منځه يوړل او پاته يې و تښتيدل . خو دغه نجلۍ زمونږ لاسوته راغله . د وژونکو سره د ټکر په وخت کې د علی مشر ورور سخت زخمي شو ، هغه ته دخپل ځان د پاته کيدو په هکله هيڅ هيله نه وه ، نو مونږ ته يې دا مشوره راکړه چې مونږ دغه نجلۍ دهغې مور او ورور ته ور ورسوو ، او هغوې ددې څخه و پوښتې چې قاتلين څوک او څومره کسان دي ، هغه فکر کاوه چې دا نجلۍ به قاتلين پيژنې. نو دعلي د مشر ورور د وينا په اساس مو دغه نجلۍ له ځانه سره تر دې ځايه راوسته ، خو مونږ په ډير خفګان سره دا خبره کوو چې د علي مشر ورور د زخمونو له لاسه و مړ او مونږ هملته په تهريس کې خاورو ته وسپاره .»
ددې خبرې په اوريدو سره د علي مور ، قيرات ، په زمکه را پريوته او په خپلو پښو يې لاس را ښکوده او واويلا يې پيل کړه . د علي کوچنۍ خور سريان ورمنده کړه اوخپله مور يې په غيږ کې و نيوله ، علي هم ورمنده کړه خپله مور يې په غيږ کې را واخسته او د هغې د ارامولو هڅه يې کوله ، خو قيرات په خپلو ورنونو باندې لاسونه وهل او دغم نه په ډک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اواز سره یې ویل چې : «اې زما زویه ! .... زما زویه !... هغه خو زما د زړه د زخمونو ملهم ، زما د زړه د ورانو ویجاړو د ابادۍ له پاره تللې و ، زه څه پوهیدم چې هغه به د خپل مشر ورور په څیر دمرګ په پراخه سمندر کې غوټې خوري ، زه څه پوهیدم چې زما د رڼا هغه مینار به هم په تیارو توپانو اود سهرا په پراخه خړوبه کې ورکیږی .»
ددې خبرو تر څنګ به قیرات خپل دواړه لاسونه د پخوا څخه نور هم په کلکه په خپلو دواړو ورنونوو هل او شور اوفریاد به یې کاوه. دخپلې مور دغه حالت علي ته د کتلو او زغم نه و نو سمدستي یې خپله مور ددواړو لاسو څخه ونیوله بیا یې هغه دخپلې سینې سره را یو ځاې کړه او په زړه دکې اواز یې په ژړا ژړا کې ورته وویل:
«اې زما مورجانې ! مه ژاړه ، تر اوسه خو ستا زوې علي ژوندې دې ، زه له تاسره ژمنه کوم چې ستا د زخمونو مرهم به زه لټوم ، زه به کوڅه په کوڅه ، کلي په کلي ګرزیږم او تاته دا ډاډ درکوم چې زه به لکه په سمندر کې د راپورته شوو توپانونو، د خت د لامبو وهونکو سیورو ، او د اوربلونکي لاوې د سیلاب په څیر په خپلو دښمنانو باندې را پریوزم او د هغوې سرونه به پرې او ستا تر مخ به یې کیږدم. مورې ! که هغه وژونکي او قاتلان د زندان د اوسپنو د سیخانو تر شا هم پاته شي ، په یخو خوبونو او ګرمو سرابونو کې ورک هم شي ... نو بیا به هم ، اې زما مورې !زه به د مرګ د ګډیدونکې څپې ....د پړکیدونکې ، کړکیدونکې بریښنا د لمحو ...د وړو سترګو په څیر پر هغوې ورپریوځم او په هر صورت به دهغوې په وژلو دخپلې بدلې اخستو خوب ریښتیا کړم .»
غملړلې قیرات دخپل غم په فریاد او اه و زارۍ کې ډوبه وه ، سریان ته یې غاړه ورکړې وه او په کوکو کوکو یې ژړل . خو علي خپلې مور او خور دواړو ته تسلي او ډاډ ورکاوه ، په دې وخت کې هغه دوه کسه وسله والو ځوانانو څخه یوه یې دهغې نجلۍ په لور مخ واړاوه او ورته یې وویل :
ریونا ! دغه زړه ښخه چې وینې دهغې نوم قیرات دې ، او دا د هغې، مجدالدین، مور ده چې ستا د خپلوانو سره د ټکر په وخت کې ووژل شو. هغه نجلۍ چې د قیرات سره غاړه ده هغه د قیرات لور او د مجدالدین خور ده او هغه ځوان چې قیرات او دغه ځواني نجلۍ ته ډاډ ورکوی هغه د مجدالدین کوچنې ورور دې ،مونږ دواړه اوس تا دغې درې واړو ته سپارو اوس نو دغه درې واړه چې له تا سره څنګه معامله کول غواړې همغسې به وکړې. خو تاته په کار دی چې هغوې ته د مجدالدین د قاتلینو په اړه معلومات ورکړې ، زمونږ له آنده په همدې کې تاته خیر دې.
قیرات ، سریان او علي درې واړو دا خبرې اوریدې ، تردې وخته پورې قیرات تر ډیره ځایه خپل ځان سنبال کړې و او را پورته شوه او په ورو ورو یې ریونا ته ځان ور نژدې کړ. ریونا چې کله هغه د خپل ځان په لورې را نژدې کیدونکې وکتله نوپه ټول وجود یې لړزه و لګیده ، شونډې یې په رپیدو شوې . د قیرات شاته سریان او علی هم را روان و ، هغې ته په را نزدې کیدو سره قیرات غوښتل څه ووایي خو دهغې څخه د مخه ریونا په ژړغوني او لړزیدونکي اواز وویل :
« زما د وژلو تر مخه زما یوه خبره واورئ ، دهغې وروسته چې بیا تاسې څه ډول غواړئ همغسې مې ووژنئ، خو زه تاسې ته ډاډ درکوم چې هغه څه چې زه وایم هغه رښتیا دی ، زه به هیڅکله هم ستاسې ددرې واړو تر مخه درواغ و نه وایم . زه ډیره خواشینې یم چې په هغې ټکر کې مجدالدین ووژل شو . مجدالدین ما ډیر ښه پیژانده ، دا چې څه ډول مې پیژانده دهغې په هکله به زه تاسې ته تفصیلي خبره وکړم ، دهغې وروسته تاسې پورې اړونده ده چې زما په خبرو باورکوئ او که نه . که ما ووژنئ او یا نه ، دا به ستاسې واک او اختیار وی خو هغه څه چې زه یې وایم تاسې یې په غور سره واورئ.»
قیرات، علي او سریان ریونا ته په رانزدې کیدو سره تم شول ، دهغوې په تم کیدو ریونا کې څه حوصله را پیدا شوه او یوځل بیا یې په خبرو پیل وکړ او ویې ویل :
«تاسې پوهیږئ چې څوکاله مخته مسلمانانو د یونان د تهریس ولایت سوبه کړ . زه دهمدې ولایت دتهریس اوسیدونکې یم ، د قاتلانو د لټون له پاره به ډیر وخت مجدالدین زمونږ دکلي لورې ته را ته . هغه شکمن و چې قاتلان زمونږ دکلي سره اړیکې لري . یا دا چې وژونکي زمونږ کلي ته تګ را تګ لري ، زه په خپله نه پوهیږم چې قاتلین او وژونکي څوک دي ؟ او دا چې هغوې دمجدالدین سره څه دښمني لري ؟ نو اې درنې ښځې ! په همدې وخت کې ستا د زوې ، مجدالدین ، لیدنه کتنه د زمونږ د کلي د یوې نجلۍ سره وشوه ، هغه نجلۍ پخپله نصراني وه او د یوې کونډې ښځې لور ده ، ستا زوې ، مجدالدین ، د همدغې نجلۍ سره لیدنه کتنه پیل کړه ، اخر دا لیدنې کتنې په نژدې اړیکو باندې تبدیلې شوې ، دغه نجلۍ هم مجدالدین سره مینه پیدا کړه او دهغې په خاطر یې نصرانیت پریښود او مسلمانه شوه او دهغې مور هم په اسلام باندې مؤمنه شوه . د واده کولو وروسته به ډیر وخت مجدالدین هملته زمونږ کلي کې اوسیده .اوبیا به د همغه ځایه څخه د خپلو دښمنانو د لټون پسې بیرون ووت . دغه نجلۍ چې اوس ددې ښځه وه او هم دهغه سره د هغه ددښمنانو په لټون کې بسپنه کوله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځه چې زه تاسې ته وايم د ځوکالو پخوانی پيښه ده ، په دې وخت کې ددې ښځې د ګيډې څخه ستا د زوی دوه کسه زامن پيدا شول ، بيا څور ورځې مخته زه د خپله کوره اوکلي څخه ووتم او نژدې يوه بل کلي ته چې زما د کاکا کور په کې دې ولاړم ، زما کاکا درې زامن لري ، دهغوی له ډلي څخه د تر ټولو کشر سره زما کوژدن شوی ده ، او شوني وه چې په ډيرو نژدې ورځو کې ورسره زما واده هم وشي . زه د خپل کاکا په کور کې څو ورځې تم شوم ، بيا هغه ځوان چې زما واده ورسره کيدونکې و دخپلو دوه نورو مشرانو ورونو سره يو ځای غوښتل له ماسره زما د خپله کوره پورې راشي ، هغه وخت چې زه دهغوی سره د خپل کور په لورې را روانه وم نو ستا زوی مجد الدين او دهغې سره دغه دواړه ځوانانو پر مونږ حمله وکړه ، او په دې ترتيب وسلوال ټکر منځته راغي ، ددې ټکراو په پايلو کې هغه ځوان چې زما واده ورسره کيدونکې و له منځه ولاړ او ستا زوی هم ووژل شو ، خو زما د کاکا دوه زامنو ځانونه ځنګ کړل او و تښتيدل ، زما کاکا هم په دغه ټکر کې له منځه ولاړ دهغې وروسته ستا د زوی په وينا دغه دواړو وسله والو کسانو زه و نيولم اودلته يې را ورسولم. په حقيقت کې دوی شکمن دې چې شوني ده چې زه قاتلين و پيژنم ، خو زه واحد او لاشريک خدای حاضر او ناظر ګڼم چې زه پخپله قاتلين نه پيژنم او نه ماته دا معلومات شته چې د مجدالدين ورور او پلار چا وژلی و . خو که چيرې مجدالدين ته شک وايي چې دهغه دپلار او مشر ورور په وژلوکې زما د کاکا او يا د هغې د زامنو لاس دې نو بيازه تاسې سره دا ژمنه کوم چې که چيرې زه ستاسې له خوا د وژلو څخه خوندی پاته شوم اوبيرته خپل کلی ته په تللو باندې بريالی شوم ،نو زه به حتما د قاتلانو پلټنه وکړم، دهغوی ځای ځيګې به معلوم کړم او بيا به تاسې ته ووايم چې قاتل څوک دې ؟چيرې اوسيږي او ولي يې ستا ميره او دوه زامن وژلي دې ؟

تر دې ځايه د خبرو وروسته ،ريونا تم شوه ، ساه يې واخسته ، تر لږ څه ځنډه يې په ډيره ژوره توګه د قيرات په لور کتل او بيا يې په خبرو پيل وکړ.

«درنې مشرې ! که چيرې ته زما په خبرو باندې باور کوې نو بيا له تاڅخه غواړم چې ما ته ښنه وکړې ،زه به تاسې ته په دې اړه د څه معلوماتو د ترلاسه کولوپه خاطر خپلې هڅې پيل کړم . او تاته ډاډ درکوم چې زه به خامخا د قاتلانود ځای ځيګې د معلومولو له پاره هاند و کړم او که چيرې تاسې دا سې فکر کوئ چې زه مجرمه يم او ستا د زوی په وژلو کې شريکه يم، نو بيا ته خپل زوی ته حکم وکړه چې خپله توره د تيکې را وکاږي او زما څټ ته يې را خلاصه کړی .»

ددې خبرې سره سم ريونا د زنګونو په سر پر زمکه کښيناسته او خپل څټ يې را ټيټ کړ.

په دغه وخت کې نه يواځې قيرات او دهغې لور سريان بلکه ټول ولاړ خلک حيران دريان ولاړ و او د ريونا په لور يې کتل . قيرات مخته راغله او په خپلو دواړو لاسونو يې ريونا له شا څخه ونيوله ، پورته يې کړه ، او بيا يې د ډيرې ميني ، او محبت نه په ډک اواز ورته وويل :

«ګوره لورې ! ستا د وجود رګ رګ ددې ګواهي ورکوي چې ته دروا غ نه وايې ، ته ريښتيا وايې ، ته بې ګناه يې. خو ګوره لورې ! ته دلته زمونږ په سيمه کې زمونږ تر مخه د ځانتوالي ، زوال ،بيلتون او هجر ښکار شوې نه يې ، ته خپل ځان ته د يوې بې وطنې او بې کوره نجلی خيال مه کوه . واوره لورې ! که چيرې ته وعده وکړې چې ته به زما د زامنو او ميره د قاتلانو نښې نښانې را پيدا کوې نو زه تاته ډاډ درکوم چې زه به ستا دغه کړچار ته سلام وکړم ، ګوره لورې! که چيرې ته زمو نږ له پاره دا زحمت وګالې او زمونږ سره په دې هکله بسپنه وکړې نو دا به ستا پر مونږ هغه احسان وی چې مونږ به يې په خپل ژوند کې هم بدله پوره نه کړای شو. واوره لورې ! تر هغې چې ستا زړه غواړي له مونږه سره اوسيدی شې دلته به ستا پالنه د يوې ډيرې ستری او دروندې ميلمنې لور په څير و شي. دهغې وروسته به په پوره خوندېتوب سره تا ستا تر کوره پورې د ورسولو انتظام زه وکړم . »

دقيرات ددې خبرو په اوريدو سره ريونا بلکل بدله غوندې شوه ، لږ څه مخته د هغې حال د ونو د زيړو پاڼو په څير و خو اوس يې په مخ او څيرې باندې د خوښۍ نښې نښانې را ځرګندې شوې وې . نو هغه سمدستې مخته ورغله د قيرات سره غاړې غړی شوه او په خپل ژړغوني غږ سره يې هغه ته په وينا کولو پيل وکړ .

«ته يوه ډيره مهربانه او درنده مور يې ، زه ستا دغه شفقت او مهربانی ته سلام کوم .که چيرې ته ما د يوې لور په څير دخپله ځانه سره ساتې نو زه به دا کار د خپل ځان له پاره يوه نيک بختي و ګڼم اوکله چې تاسې ما په پوره خونديتوب سره خپل کور ته ورسوئ نو دا به ستاسې پر ما باندې ډير زيات احسان وي چې دهغې بدله به زه په خپل ژوند کې پوره نه کړای شم . اوس زه ډاډه يم ، ستا دخبرو د اوريدو څخه ماته دا ډاډينه را پيدا شوه چې زه دغه سيمې ته د مرګ له پاره نه ، بلکه د ژوندی اوسيدو له پاره راغلي يم .

د ريونا په دې خبرو سره تر هغې ځايه چې د قيرات اوسريان په څيرو کې خوښې را ښکاره شوې وه نو هلته د علي ، برهان الدين ، ساروان خولې هم له خندا نه را ټوليدې ، په دې وخت کې برهان الدين څو قدمه را مخته شو د قيرات تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخه ودرید او ورته یې وویل :
« قیرات ! زما درنې خورې ! د ریونا نومې دغه نجلۍ سره خو ستا معامله جوړه شوه ، خواوس چې زه د کوم زیرې کولو له پاره تاسې ته راغلې وم نو غواړم هغه تاسې ته ووایم. خو دهر څه د مخه ، درنې خورې ! زه ستا د زوې په اړه ، چې اوس کوم معلومات ډاګیزه شو، د زړه له کومې خواشیني وړاندې کوم . هغه ډیر پوه او بیدار هلک و ، خو هغه زیرې چې زه تاسې ته در کول غواړم هغه دادې چې تر سلطان مراد پورې دا خبر ور رسیدلې چې ستا زوې علي د جنګ او حرب ، اوهمدا راز په دیني درسونو کې په مدرسه کې تر ټولو په لمړۍ درجه بریالې شوې ، کله چې د سلطان مراد تر مخه ستا د زوې ، علي ، یادونه وشوه نو په هغه وخت کې یواځې زه نه ، بلکه ولي عهد بایزید ، د هغه زوې ، د بروصې ټول رئیسان ،علماء او سالاران هم ناست وو ، دهغوې ټولو په شتون کې سلطان مراد یوه قاصد ته حکم وکړ چې نن ماښام علی د هغه دربار ته راولي ، بیا زما درنې خورې ! په دې وخت کې ما په خبرو پیل وکړ او سلطان ته مې وویل چې علي به زه پخپله د خپله ځانه سره یو ځاې دلته را ولم . زه تا ته دا زیرې هم درکوم چې علي ته د کوم مهم کار د ورسپارلو دمخه سلطان هغه ته د «پاشا» لقب ورکړې دې ، همدا راز سلطان په بروصه کې او هم په خپل لښکر کې دا حکم کړې چې علی به ددې وروسته یواځې علي نه وی بلکه هغه ته به «علي پاشا» ویل کیږي . زه به تا ته دا هم ډاګیزه کړم چې کله چې نن علي د سلطان مراد دربار کې دهغه تر مخ وړاندې شی نوسلطان به هغه ته یوه درنده دنده سپاري تر څو د هغې کړچار ، مهارت ، حربي پوهه ، جرءت ،د توری وهلو او جنګی وړتیاو اندازه ځان ته معلومه کړي . که چیرې علي په دې دنده کې بریالې شو نو ستا دزوې ارزښت او شان به د سلطان مراد په آند کې د خپل زوې بایزید نه وروسته دویم کس ته ورسیږی .
دخبرو تر دې ځایه پورې برهان الدین لږ څه ځنډنی شو او بیا یې دوباره خپله وینا پیل کړه او ویی ویل :
زما خورې ، قیرات ! زه غواړم چې ته دخپلې لور سریان او د دغې بلې لور ریونا سره یوځاې خپله رمه حویلۍ ته یوسې ، زه به علي پاشا له ځانه سره محل ته یوسم ، تر څو یې هلته د سلطان مراد تر مخ وړاندې کړم ، زه په دې هم و پوهیږم چې سلطان مراد به علي پاشا ته کومه درنه دنده و سپاري .
د علي پاشا مور قیرات د برهان الدین ددې وړاندیز سره همغږې شوه ، په دې وخت کې دهغو دوو ځوانانوڅخه ، چې ریونا یې تر دې ځایه راوړې وه ، یوه وویل چې :
برهان الدین صیب ! او زمونږ په اړه څه فکر کوې؟
برهان الدین د دې خبرې په اوریدو سره هغوې ته وویل:
« تاسې دواړه اوس خپلو کورو ته ولاړ شئ او ارام وکړئ ، ستاسې څخه ډیره مننه چې دغه نجلۍ ریونا مو په خوندي توګه تر دې ځایه را ورسوله ، اوس دهغې په هکله پریکړه زمونږ کار دې ، تاسې دواړه رخصت یاست ، تللاې شئ .»
ددې خبرې په اوریدو سره هغه دواړه په خپلو آسونو سپاره شول او دهغې ځایه څخه وکوچیدل .
دهغوې د تللو وروسته برهان الدین د سراې دخاوند ساروان په لور وکتل او ورته یې وویل :
« ساروانه ! ته هم دخپل سراې په لور ولاړ شه ، تاسره خوبه لیدنې کتنې کیږې راکیږی .» ددې خبرې په اوریدو سره ساروان هم په خپل آس سپور شو او ولاړ.
ددې درې واړو د تللو وروسته قیرات ریونا ته وکتل او دمورنې شفقت نه په ډک اواز یې ورته وویل :
«ریونا لورې ! ته هم په خپل آس سپره شه ، زه او سریان به خپله رمه سره را ټوله کړو او بیا به له دې ځایه کوچ وکړو .
ریونا ورته سمدستې په ځواب کې وویل چې :
« اې زما مینه ناکې مورې ! دا ته څه ډول خبرې کوې ، که چیرې ته رمه را ټولوې او زه په آس سپره اوسم نو زما څخه به ډیره بدبخته نجلۍ بله نه وي ، زه په خپله د رمې په راټولو کې له تاسره لاس کوم، ته دلته ودریږه، زه به دخپلې خور سریان سره یو ځاې د رمې حیوانات را ټول کړم ، بیا به ټول یو ځاې له دې ځایه وکوچیږو .
په دې وخت کې علي پاشا په خبرو کې راټوپ کړ او ویې ویل : له تاسې درې واړو څخه یو هم و نه خوځیږئ ، زه به رمه را ټوله کړم او تاسې ته به یې در وسپارم . تاسې درې واړه بیا هغه سنبال کړئ او تر کوره یې ورسوئ .»
بیا نو علي پاشا په منډه منډه ولاړ ، د رمې ټول ځناور یې سره را ټول کړل او قیرات ، ریونا اوسریان ته یې ورحواله کړل ، هغوې هم خپله رمه د بروصې د ښار په لور روانه کړه . ریونا په یوه لاس کې دخپل آس قیضه نیولې وه او بل لاس یې پورته پورته کاوه او رمه یې پرې کنترولوله . تر څنګ یې برهان الدین په خپله کچر او علي پاشا په خپل آس سپور شو او دوې هم د بروصې دښار په لورې روان شول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

قریب الرحمن سعید

عثماني امپراطوري او پر خلاف يې د صليبيانو سازشونه (۲)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول (۲)

دعثماني امپراطورۍ او صليبي متحدې اروپا ترمنځ کشمکش
په دې تاريخي ناول کې ډيرې داسې پيښې مخته راځي چې زمونږ دهيواد د اوسني کړکيچن حال سره سر خوري ، همداراز په دې ناول کې د يو شميرکسانو نومونه يادشوي دي چې شونې به وي په تصادفي توګه ديو شمير وګړو د نومونو سره يو شانته والې ولري . خو ټول کړچار مثبت دې او د ليکوال خپل آند څرګندوي .
اوس تاسې ددې تاريخي ناول دويمه برخه لولئ:

علي د برهان الدين سره يو ځاې د بروصې شاهي ماڼۍ ته ور ننوت ، په دغه وخت کې د محل په خونه کې سلطان مراد ، دهغه زوې بايزيد ، د بايزيد زوې ارطغرل ، سليمان ، عيسي ، موسي ،محمد او دڅونورو غټو وړو سالارانو په ګډون د ښار څو اميرين او دعدليې د امورو مشران هم ناست وو . کله چې برهان الدين اوعلي خونې ته ورننوتل نو سلطان مراد دخپله ځايه را پورته شو او هغوې ته يې ښه راغلاست ووايه ، شونې ده چې دغه ښه راغلاست به د برهان الدين د تشويق له پاره و، په دې وخت کې برهان الدين دعلي په غوږ کې څه وويل ، نو علي ور مخته شو او دسلطان سره يې په لاس روغبړ وکړ . ددې وروسته يې د نورو ناستو خلکو سره دروغبړ کولو وروسته چې کله هغه د ولي عهد بايزيد لورې ته را ورسيد نو د روغبړ وروسته بايزيد هغه د خپل ځان تر څنګ کيناوه ، او هغه ته يې په غوږونو کې څه وويل :
په دې وخت کې سلطان مراد ډير خوښ ښکاريده ، خپل زوې بايزيد ته يې مخ کړ او ورڅخه يې وپوښتل : زما قدرمنه زويه ! ايا ته دعلې سره د په وا څخه پيژندګلوی لرې ؟»
بايزيد په ډير ادب سره خپل پلار ته مخ را واړاو او ورته يې وويل :
« عاليقدره سلطانه! ما د علي سره څو ځلي د حرب و ضرب په مکتب کې ليدنه کتنه کړې وه ، زه لا د په وا څخه د جنګی او حربي فن اوپوهې څخه پوره پوره خبر يم »
وروسته له دې خبرې بايزيد علي د خپل ځان تر څنګ په يوه خالي ځاې کې کيناوه،تر لږه وخته پورې د ماڼۍ په دې خونه کې چپه چپتيا شوه ، يو ناڅاپه د سلطان اواز را پورته شو او علي ته يې په وينا کې وويل : «دخيرالدين زويه ! تر هر څه دمخه زه تاته په دې خاطر چې تا دحرب و ضرب په مکتب کې ديني او عسکرې روزنه په ډيره ښه او اعلي درجه تر سره کړې د زړه له خلاصه مبارکي وايم ، ددې تر مخه زما د زوې استاد ، دروند برهان الدين ، به ماته کله کله ستا د وړتياو په هکله معلومات راکاوه ، همدا اراز هغه ستا دکورنی د حالاتو څخه هم وخت په وخت خبرولم ،او زه ستاسې د ټول حال احوال نه پوره خبريم ، زما زوې بايزيد هم په دې پوه دې چې څه ډول ستا پلار او بيا دهغې پسې ستا ورور د دښمنانو په لاسو وژل شوي دی ، او اوس اوس خبر شوې يم چې ستا بل ورور هم د نوم ورکو دښمنانو په لټه کې دې .»
په دې وخت کې برهان الدين سمدستي وويل « درونده سلطانه ! علي ته لږ څه د مخه دا بد خبر راغې چې د هغه بل ورور مجدالدين هم دهمدې نوم ورکو دښمنانو په لاس وژل شوې دې . اوس علي د خپلې کونډې مور اوخور يواځنۍ هيله ده . درونده سلطانه ! ده هم اراده کړې چې په هر حال به د خپل پلار او دواړو ورونو ددښمنانو په لټې پسې وځي او هغوې ته به دخپلو کړو سزا ورکوي . درونده سلطانه ! ددې مور سوګند کړې چې تر هغې به پنې پښنو ته رانه وړې تر څو يې چې د خپل ميره قاتلانو ته سزا نه وي ورکړې . په دې خاطر قدرمنه ! ديخنۍ په دې موسم کې د هغې پښې د يخ له لاسه پړکې شکيږې . دې خپلې مور ته زاري کوي چې هغه دې پنې په پښو کړي خو هغه په خپل سوګند کلکه ولاړه ده . د يخنۍ په دغسې موسم کې علي او دهغې خور سريان دخپلې مور د پښو د چاودنو او ټپونو د ډکولو له پاره د وازګې په ويلې کولو او دهغې په ټپونو کې د هغې د ور اچولو په واسطه علاج کوي ، قدرمنه سلطانه ! زه هيله من يم چې علي به د خپلو دښمنانو څخه د بدلې په اخستلو کې بريالي شي . »
د برهان الدين په دې خبرو د ماڼۍ په دې ستره خونه کې د لږ څه وخت له پاره يوځل بيا چپه چپتيا خپره شوه. بيا هر يوه په ډيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دردناکه ژبه دعلي سره د هغه د ورور د شهادت په خاطر د زړه خواله وکړه ، په همدې وخت کې يو ځل بيا د سلطان اواز په خونه کې راغبرګ شو.
د خيرالدين زويه ! ته اوس يوازې علي نه يې بلکه علي پاشا يې . شونې ده چې محترم برهان الدين به تاته په دې هکله خبر درکړې وي ، ما تا ته د پاشا لقب درکړې ، او نه يواځې د ښار خلک په دې خبره خبر شوې بلکه مونږ په لښکر کې هم دا خبره ډاګيزه کړې ده . دنن څخه وروسته به تاته علي نه بلکه د علي پاشا په نامه غږ کيږی . نو علي پاشا ! واوره : زه تاته يو کار درسپارم ، زه هيله من يم چې هغه کار به ستا د جنګي وړتياو سبب وګرځي او هم به ستا له پاره د تجربې اساس ثابت شي . همدا راز دهمدې عسکري دندې په ترسره کولو کې به ته د خپل پلار او دواړو ورونو د قاتلانو په پيداکولو کې هم بريالي شي.
د خيرالدين زويه ! د بلغاريې حکمران سيسمان دخپلو دوو شهزاد ګانو ، سائرکن او ايکسلا، سره يو ځاې زمونږ په نوو سوبه شوو سيمو کې د شپيتيو يرغلونو يوه لړۍ پيل کړې ، دوې کله په مقدونيه کې وينه تويونکي عمليات تر سره کوي او کله د تهريس په سيمه کې . دهغوې ددغې يرغلونو په پايلو کې زمونږ لښکريانو ته زيان رسيدلي دې . زه به ستا په مشرۍ تا ته يو لښکر درکړم ، تاته د يوې اونۍ وخت هم درکوم په دې وخت کې خپل ځان تيار کړه ، په دې لړ کې به زما زوې بايزيد تا ته پوره لارښوونه وکړي. ددې وروسته به ته د خپل لښکر سره يو ځاې هغې لورې ته کوچ کوې ، اود بلغاريې د حکمران سره به ټکر ته ورځې زه هيله لرم چې ته به هغې ته ماتې ورکړې ، داسې ماتې چې په راتلونکې کې هغه بيا زمونږ په سيمو باندې دشپيتيو يرغلونو جوګه نه شي .
د خيرالدين زويه ! زه پوهيږم چې ته د هغو سيمو سره اشنا نه يې ، خو زه به ستا سره خپل ځوکسه نائبين او دهغوې تر څنګ د لارې لارښود هم و استوم . دوې به په هغو سيمو کې ستا لارښوونه کوی ، او په دې کارو کې به ستا ملاتړې وي . واوره ! که چيرې ته په دې عسکرې دنده کې بريمند شوې نو زما د زوې بايزيد وروسته به ته دويم کس يې چې زما په وړاندې به د عزت او وقار خاوند اوسی . ايا ته ددې کار له پاره تيار يې ؟
علي پاشا د ځواب نه مخته د سلطان په لور په ژوره توګه او غور سره وکتل ، اوبيا يې سلطان مراد ته وويل :
محترم سلطان ! که چيرې د سيسمان حکمران د اوسپنې يا کانې څخه نه وي جوړ شوې نو زه به دهغه دغه سرکښې ، دهغه دغه ړوند غضب ، او دهغه ټوله بهادري ، اونارينتوب دهغه په سفالت ، رزالت او د هغې په حماقت باندې بدل کړم . دهغه ټوله تخريب کاري ، دهغه ټوله وران ويجاړ غوښتنه ، ظلم او تيرې به په تورو تيارو کې ډوب کړم . درونده سلطانه ! زه تا ته ډاډ درکوم چې زه به د بلغاريه د حکمران سيسمان ، هره هنګامه او .....دهغه له پاره د مرګ په تحفه بدله کړم .
د علي پاشا ددې ځواب په اوريدو سره يواځې سلطان مراد نه ، بلکه هلته دناستو ټولو خلکو په څيرو باندې د خوښۍ نښې را ښکاره شوې ، په دې خاطر سلطان مراد يو ځل بيا علي ته مخ را واړاوه اوورته يې وويل :
«علي پاشا ! رښتيا چې ستا ځواب زما زړه خوشحاله کړ. زه ستا ددې جرأت ، وړتيا او اعلي فکر ډيره ستاينه کوم . ډاډه يم چې ته به دهمغه ځوانانو په څير را مخته شې لکه څنګه چې درياب اشنا ځاځکي په بحر باندې بدليږي . زه هيله لرم چې ته به د بلغاريه د حکمران په لښکرو لکه د توپاني سيليو په څير يرغل وروړې او خپله بريا او لوړتيا به پرې ترلاسه کړې .
د سلطان مراد د چوپتيا وروست علي پاشا سلطان ته د ډاډ ورکولو په خاطر وويل :
درونده سلطانه ! زه به هيڅکله هم تا ناهيلي نه کړم ، هغه هيلې چې تا زما له وجود سره تړلي ،زه به هڅه وکړم چې ستا دهغې هيلو په مطابق و خيژم .
سلطان په ډيرې مينې سره وويل چې :
دخيرالدين زويه ! ستا د راتلو تر مخه مې چې تاته دکوم لښکر د حواله کولو هوډ کړې نو دهغې په هکله مې د بايزيد سره هم خبرې کړې دي ، اوس ته د بايزيد سره ولاړ شه ، هغه به تاته دهمدې لښکر په هکله نور معلومات هم درکړي هغه به تا دلښکر سره او لښکر به له تاسره معرفي کړي .
د سلطان مراد دې خبرو ته د ځواب ورکولو په ځاې علي پاشا دخپله ځايه پورته شو ځکه چې په همدې وخت کې د سلطان مراد زوې او ولي عهد بايزيد هم دخپله ځايه پورته شوې و. خو د خونې څخه د وتلو تر مخه سلطان مراد علي پاشا او بايزيد ته په ولاړه ولاړه وويل چې :
علي پاشا ! زه پوهيږم چې ته په عمر کې زما د لمسو په ځاې يې ، ته د بايزيد د زامنو هر يو ارطغرل ، سليمان ، عيسي ، موسي او محمد په څير يې . په دې ټولو کې محمد تر ټولو کشر دې او ته را ته دهمغې همزولې ښکارې . دعمر په دې وخت کې چې کوم عسکري دنده تا ته درسپارل کيږي که چيرې ته په هغې کې بريالي شې نو په سلطنت کې به ستا هماغه ځاې وي دکوم په هکله چې ته تر اوسه پورې فکر هم نه شې کولې .
علي پاشا سلطان ته ددې خبرو ځواب په خوله ورنکړ خو خپل سر يې د هغه تر مخه ښکته کړ او دهغې وروسته هغه د بايزيد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره يو ځاې د خوني څخه ووت .
٣*****

قيرات او سريان دواړه مور اولور د ريونا په ګډون دخپلې رمې سره يوځاې د حويلې په لور روان و ، او حويلې ته ورننوتل ، ريونا وکتل چې د حويلی د اوسيدو برخه دومره پراخه نه ده ليکن ددې حويلی انګړ ډير پراخه دې . حويلی ته په ورننوتلو سره سم قيرات او سريان دواړو مور او لور خپلې وزې چې دشلويا پنځه ويشتو څخه ډيرې نه وې د انګړ په يوه برخه کې غوښتل و تړي ، په دې وخت کې ريونا يوه اړخ ته ولاړه وه ، تر يوه وخته پورې هغې هغوې ته کتل اوبيا په تيزی سره مخته ولاړه او د رمې د ځناورو په تړلو باندې يې پيل وکړ. قيرات ورته وويل :

« ريونا ! زما لورې ! پريږده ، ته خو دلته زمونږه سره يوه ډيره درنه ميلمنه يې او زمونږ سره نه ښايي چې مونږ د يوه ميلمه څخه دغه ډول کار واخلو » .

ريونا په ډير پراخه زړه او دخپلوی په توګه يې وويل :

« محترمې قيرات ! تا ماته خپله لور ويلې دې ، نو په دې خاطر ته زما مور يې ، نو ايا دا به ماته د شرم خبره نه وي چې زما مور دې د رمې ځناور تړي او زه دې د هغې سيل کوم. »

قيرات د ريونا ددې خبرې څه ځواب ورنه کړ . پټه خوله پاته شوه ، ريونا خندل او د رمې د ځناور و په تړلو يې پيل وکړ .

کله چې ټولې وزې و تړل شوې نو بيا قيرات وويل :

« زه غواړم چې تا هلته په ميلمستون کې کينوم ، بيا به زه او سريان دواړه د وزو څخه پی را واخلو ، بيا به ماښامې تيار کړو ، واوره لورې ! زه غواړم له تا څخه ډير څه و پوښتم، زما لورې !ځه چې تا په ميلمستون کې کينوم ، بيا به نو زه اوسريان د وزو څخه د شيدو د اخيستو له پاره راستنې شو او د ډوډۍ انتظام به هم وکړو .»

قيرات غوښتل ريونا ميلمستون ته يوسي ،خو ريونا په خپل ځاې باندې ولاړه پاته شوه . تر يوه وخته پورې مسکی وه ، او بيا يې قيرات ته وويل :

«واوره مورې ! ته دا بده مه ګڼه ، اوس خو تاماته خپله لور ويلې دې ، په دې اساس زه د سريان په څير تاته دمور غږ کولې شم ، که زه د لور په څير په ميلمستون کې کينم او ته کار وکړې دا به زما له پاره د زغم وړ نه وي ، نو په دې خاطر د يوې لور په څير له تانه غواړم چې ته ولاړه ښه او ماښامې تيار کړه ، زه او زما خور سريان به دواړه د وزو څخه شيده را واخلو . دهغې وروسته چې ته څه غواړې زما څخه و پوښتې بيا هغه و پوښته ، زه تاته ډاډ درکوم چې زه به ستا د هرې خبرې ، د هر سوال ځواب غلې درنه کړم . »

په دې وخت کې سريان هم په منډه د ريونا څنګ ته راغله ، په مينه يې دهغې لاس و نيو او پورته شول ، قيرات تر يوه وخته پورې مسکی او خندنی وه ، دا سې په ډاګه کيده چې هغې د ريونا مشوره منلې ده . په دې خاطر هغه د په لنځاې په لور ولاړه ، سريان ددې حال په کتلو سره منده کړه او د شيدو لوښې يې راوړل او د ريونا سره يو ځاې يې د وزو په لوشولو پيل وکړ .

د وزو د شيدو اخستلو وروسته ريونا او سريان دواړه د په لنځاې په لور ولاړې او د قيرات سره يې يو ځاې د ډوډۍ د په لې کار تر سره کړ .

د ډوډۍ د تيارولو وروسته درې واړه د په لنځاې څخه بهر را ووتې، ولاړې او په تشناب کې يې خپل لاسونه او مخونه پريمنځل ، په همدې وخت کې د بروصې د جوماتونو څخه د ماښام د لمانځه اذانونه هم پيل شول . د اذان د اوريدو سره سم قيرات او سريان دواړه ولاړې او اودسونه يې وکړل او بيا يې د ريونا تر مخه په ميلمستون کې لمونځونه اداءکړل . تر هغې چې سريان او قيرات لمونځونه ادا کول ريونا هغوې ته په ډير ذوق سره بلکه په حيرانونکې توګه کتل. د لمانځه د اداء کولو وروسته قيرات اوسريان دواړه د ريونا تر څنګ کيناستې او دعلې پاشا د راتلو په خاطر يې په خپلو منځو کې خبرې پيل کړې .

د لږ ځنډ وروسته علی پاشاهم حويلی ته را ننوت ، خپل آس يې د رمې د ځناورو تر څنګ و تړه . کله چې هغه د انګړ څخه داوسيدو د ځاې په لور را ته ، مور يې ورته ور غږ کړ او هغه يې د ميلمستون په لور را وباله . علې پاشا ميلمستون ته ور ننوت ، او دخپلې مور تر څنګ کيناست ، موريې ورته وکتل او ويې ويل :

« زويه علي پاشا ! ما په ډيره بې صبری سره ستا انتظار کاوه ، حويلی ته د راننوتلو سره سم مونږ د وزو څخه پی اخستې او دغو دواړو يو ځاې د ماښام ډوډۍ تياره کړې ده . ټولو په ډيره بې قراری سره ستا انتظار کاوه . حقيقت دادې چې ما غوښتل د ريونا څخه ډير څه وپوښتم . خو ما غوښتل چې هر څه ستا تر مخه وپو ښتم . په دې خاطر مو په ډيره بيړه ستا انتظار کاوه چې تر راشې او بيا دريونا سره خبرې وکړو.

قيرات تر همدې ځايه خبرې وکړې چې علي پاشا يې په خبرو کې را ننوت او ويې ويل :

« مورجانې ! تا خو ريونا دلته د راتلو سره سم په کار لږولې ده ، دا خو په دې کور کې يو درنه ميلمنه ده . دا چې بيرته ولاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي ، هلته به خپل پلار ، مور او نورو دوستانو ته څه وايي ؟ ورته به وايي چې کوم مسلمانان چې هلته په بروصه کې اوسيږي هغوی ددې څخه کار اخست . »
په وا له دې چې قيرات د علي پاشا ددې خبرې ځواب ورکړي ، نو ريونا په داسې حال کې چې لړزيده ،شرميده او ژبه يې نښته په خبرو پيل وکړ . هغه علي پاشا ته مخ واړاوه او ورته يې وويل :
محترم علي پاشا ! زه ستا د فکر سره موافقه نه يم .تا ته به معلومه وي چې هغو دوو ځوانانوچې زه تر دې ځايه راوستم او دبروصې دښار بيرون يې تاسو ته وسپارلم او بيا هلته دغرو په لمنو کې ستا مور زما سره خبرې پيل کړې نو ستا مور ماته د لور په نامه غږ وکړ ، نو دلته حويلی ته د راتګ نه وروسته کله چې ستا مور د وزو څخه د پيود اخستلو له پاره ولاړه ، نو ما به دا څه ډول زغملي واې چې هغه ښځه چې ماته يې لور ويلي هغه دې د وزو څخه شيده را لوشي او زه دې ورته سيلاني ولاړه اوسم . په دې خاطر ما د وزو څخه شيده په خپله خوښه را لوشلي دي . زه دې کار ته هيچا نه يم مجبوره کړې ، داسې و ګڼه چې په دې کار کولو زه ډيره زياته خوشحالي احساسوم . او دا چې ما په ميلمستون کې کومه ډوډۍ تياره کړې هغه هم ما د خپلې يوې دندې په توګه تياره کړې . ته ډاډه اوسه چې زه به د بيرته تللو په وخت کې هيچاته ګيله او شکايت و نه کړم چې تاسې زما څخه کار اخستي دې.»
د ريونا ددې خبرو سره د علي پاشا په مخ دخوښۍ نښې را ښکاره شوې ،ددې وروسته يې د خپلې مور په لور وکتل او ويې ويل :
« اې زما مورجانې ! ته چې څه غواړې د ريونا څخه و پوښتې نو هغه وپوښته ، زه به يې هم واورم ، ته دهغې څخه څه پوښتل غواړې ؟
قيرات په ډيره غور سره د ريونا په لور وکتل اوبيا يې وويل :
«ريونا جانې لورې ! تر هغې ورځې چې زما ځوې مجدالدين دکوره څخه وتلی تر نن پورې نژدې شپږ کاله کيږي ، هغه د خپل پلار او ورور د قاتلانو د لټون او هغوې ته د سزا ورکولو له پاره وتلی و .د کومې ورځې څخه چې هغه له دې ځايه رخصت اخستي و په هغه وخت کې علي پاشا نا بالغه و ، علي د هغه په نه موجوديت کې بلوغ ته رسيدلی . لورجانې ! هغه وخت چې هغه له دې ځايه رخصت شوې نو له ما څخه غلطي شوې وه ، ما هغه ته ويلي و چې تر هغې چې ته دخپل پلار او ورور وژونکي پيدا نه کړې او هغوې ته سزا ورنکړې بيرته به نه را ګرزيږې . افسوس زما په بدقسمتۍ باندې ، ما خپل دا زوې هم له لاسه ورکړ . ګوره لورې ! تا ويل چې مجدالدين په روميلياکې د کومې نجلۍ سره واده کړې ، نو که ماته د هغه نجلۍ او دهغې د زامنو نومونه ووايې چې زما د زوې څخه ترې پيدا شوی دي .
ريونا په ډيره نرمه او ټيټه ژبه وويل :
«اې زما مورجانې ! دکومې نجلۍ سره چې ستا زوې مجدالدين واده کړې و ، هغه ډيره زياته ښايسته ، ډيره د نيک خوی او ښه اخلاقو خاونده ، دډيرې درندې او شريفې کورنۍ پورې اړه لري . دهغې نوم «نريوس » دې . مجدالدين د نريوس سره نژدې پنځه کاله په وا واده کړې . ددې واده په پايلو کې د هغوې دوه زامن پيدا شول . دمشر نوم يې «کندان » دې چې اوس څلور کلن شوې دې . دکوچنی نوم يې «خيسار» دې او فکر کوم چې هغه به اوس د دوو کالو وي .
په حقيقت کې نريوس زمونږ د کلي د يوې ګُنډی لور ده ، ستا زوې مجدالدين ته شک پيدا شوې و چې دهغه د ورور او پلار وژونکی او قاتلان زمونږ د کلي اوسيدونکي دي ، په دې خاطر به هغه ډير وخت زمونږ دکلي په لور تګ را تګ کاوه ، دهمدې تګ را تګ په وخت کې هغه د نريوس او دهغې د مور سره ليدنه وشوه ، د نريوس د مور نوم « پربيسا» دې ، ډيره د نيکو اخلاقو خاونده ښځه ده . ددغو ليدنو کتنو پايلې دا شوې چې مجدالدين د نريوس د مور ډير خوښ شو . او په دې ترتيب يې ورسره د نريو س د واده پروګرام جوړ کړ.
دسلطان مراد تر څنګ د جنګيدو وروسته ، کله چې ستا زوې مجدالدين فارغ شو نو بيا هغه د خپلې ښځې سره يو ځاې هملته زمونږ په کلي اوسيده ، او ډير وخت به د قاتلانو په لټون پسې ووت ، هغه ته دا شک هم و چې زما کورنۍ هم د قاتلانو په ډله کې شامله ده . زه نه غواړم چې دلته خپل پاکوالي بيان کړم چې زما کورنۍ په دې قتل کې شامله ده او که نه . او ما له تاسره وعده کړې ده چې زه به بيرته د ستنيدو سره سم په دې هکله تحقيق کوم . که چيرې زما کورنۍ هم ستا د زوې او ميره په وژلو کې ګډون درلود نو زه به دهغې په هکله هم تاسې ته ووايم . بيا هم زه دا خبره منم چې ستا د زوې مجدالدين قاتلين زما د کاکا زامن دي . زه به دهغوې نومونه هم تاسې ته درکړم . او هڅه به وکړم چې کله چې علي پاشا دهغوې د لټون پسې وځي نو دهغوې د ځاې ځيګې په هکله به هم ورته پوره پوره معلومات ورکړم . که چيرې په دې لړ کې علي پاشا ته زما د نورې مرستې اړتيا وي نو هغه به هم ترې و نه سپموم . زه ستاسو د اخلاقو او کرچار څخه ډيره اغيزمنه شوې يم . زه په دې ډيره هم خفه يم چې ستا د ميره د ښهادت وروسته تا هوډ کړې چې ته به تر هغې پنې پينوته را نه وړې تر څو چې د هغې قاتلينو سزا نه وی ليدلې او په دې لاره کې دا دې ستا دوه زامن هم په ښهادت ور رسيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځايه ريونا خبرې وکړې او نوره چپ پاته شوه ، څه فکر يې وکړ، اوبيا يې خپلې خبرې پيل کړې .
« اې مورجاني !تا دخپل زوې مجدالدين د ښځې نريوس او دهغې د زامنو په هکله و پوښتل . نو ما چې دهغوې په اړه څومره پوهه درلوده تاسي ته مې وويله ، اوس به زه تاته د خپل ځان په اړوند هم خبره وکړ م. تاسي ټول پوهيږئ چې زما نوم ريونا دې . زه د خپل مور اوپلار يواځنۍ لور يم . په کوم کلي کې چې مونږ اوسيږو زما پلار دهمغې کلي سردار دې ، زما دپلار نوم رستاک دې ، او د مور نوم مې کيتهنا دې ، دواړه ژوندي دي او له ماسره ډيره زياته مينه کوي ، کله چې هغوې ته ډاگيزه شي چې زه چا تښتولي يم ، نو په هغوې به ژوند کول ستونزمن شي ، په دې وخت کې ، اې مورجاني ! ، له تانه غواړم چې که چيرې ته ماته اجازه راکړې چې بيرته ولاړه شم نوهيله ده چې ما ژر تر ژره له چا سره يوځاې و ليږې تر څو زما د مور او پلار په غم کې کمښت راشي . خو يو څه بايد ووايم چې ما له دې ځايه د کوم پردي سره مه استوه ، ما دخپل زوې علي پاشا سره يو ځاې ولېږه .
زه ستا په زوې باندې باور کولې شم ، ځکه چې ما ستاسي اخلاق او کړچار له نژدې وکوت ، اوتر څنګ به يې زه د علي پاشا سره د هغه د پلار او دواړو ورونو د قاتلينو په لټون کې بسپنه وکړم . زه هيله لرم چې علي پاشا به په خپل دغه مقصد کې بريالې شي .»
د قيرات د ځواب دمخه علي پاشا په خبرو پيل وکړ . هغه ريونا ته مخ کړ او ورته يې وويل :
«ريونا واوره !ستا وړانديز په پله عملي بڼه نيسي ، زه همدا اوس د سلطان مراد ددرباره راغلي يم . هغه ماته يو عسکرې دنده راسپارلې ده ، خبره داده چې د بلغاريه حکمران سيسمان د خپلو دواړو شهزادگانو هريو سائرکن او ايکسلا سره يو ځاې د مسلمانانو په سيمو شپنې يرغل کوي . هغوې کله په روميليا باندې او کله هم په مقدونيه باندې را اوړي ، سلطان زما د قوماندې لاندې يو لښکر تيار کړې او ماته يې حکم کړې چې زه په يوه اونۍ کې دننه دننه ددې ځايه څخه د بلغاريې د حکمران سيسمان د سرکوبۍ او ځپلو په خاطر ولاړ شم . زما سره به څه لاربښوونکي او مشران هم وي ، هغوې به له ماسره ددې فوځي دندې په تر سره کولو کې بسپنه کوي . زه نژدې يوه اونۍ وروسته له دې ځايه د خپل لښکر سره يو ځاې هغه لورې ته روانيږم . ته به هم زما سره په دې سفر کې ملګرې اوسې . زه به تا تر ستاسي تر کوره پورې و رسوم او دهغې وروسته به د خپلې دندې د اجرا په خاطر و خوزيږم .
دعلي پاشا په دې ځواب باندې ريونا خورا خوشحاله او ډاډمنه شوه . هغې غوښتل چې علي پاشا ته څه ووايي خو په همدې وخت کې قيرات په خبرو پيل وکړ .
علي پاشا زويه ! ددې نه دا په ډاګه شوه چې سلطان ته په خپل لښکر کې دتل له پاره شامل کړې يې . خو ګوره زما زويه ! زه ډيره زياته خوشحاله يم چې سلطان مراد ته د خپل لښکر سالار ټاکلې يې او تر څنګ يې درته د پاشا لقب هم درکړې دې .
مورجاني ! ستا خبره سهي ده ، ما ته سلطان د پاشا لقب هم راکړې او تر څنګ يې زه د خپل لښکر سالار هم ټاکلې يم ، هغه ماته دا هم ډاگيزه کړې چې کومه دنده چې ماته را سپارل کيږي که چيرې زه د هغې دندې په اجرا کې بريالې شوم نو دهغه په وړاندې باندې زما حيثيت د ولي عهدبايزيد نه وروسته تر ټولو ستر وي .
قيرات د علي پاشا ددې خبرو په اوريدو سره مسکۍ شوه ،هغه ددغې خبر په اوريدو سره ډيره زياته خوښمنه وه . بيا هغه را پورته شوه او د ريونا په لور يې و کتل او ويې ويل :
« ريونا لورجانې !ته همدلته کينه ، زه او سريان به ډوډۍ را وړو ، او بيا به يې ټول په ګډه وخورو.» ريونا سمدستې له خپله ځايه پورته شوه د قيرات په اوږو يې لاس کيښود ، او بيرته يې په خپل ځاې کنيوله ، اوبيا يې په ډيره مينه قيرات ته وويل : اې مورجاني ! ته په خپل ځاې کينه ، اوس ستا يوه نه دوه لوڼي دي ، زه اوسريان ځو او دواړه به ميلمستون ته ډوډۍ راوړو ، بيا به يې ټول په ګډه وخورو . » د ريونا ددې خبرې په اوريدو سره قيرات ډيره خوشحاله شوه ، بيا ريونا اوسريان دواړه را ووتلې ، په ډيره بيړه يې کار پيل کړ، دخوراک حښاک لوښي يې ميلمستون ته راوړل او بيا څلور واړه کيناستل او يو ځاې يې ماښامې وخوړ .
پرلپسې لري....

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پر خلاف يې د صليبيانو سازشونه (۳)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول . دعثماني امپراطورۍ او صليبي متحدې اروپا ترمنځ کشمکش په دې تاريخي ناول ک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره یو شانته والې ولري . خو ټول کړچار مثبت دې او د لیکوال خپل آند څرګندوي . اوس تاسې ددې تاریخي ناول دریمه برخه لولئ:

(۳) *****۴

علي پاشا به اوس هره ورځ د فوځ مرکز ته ورته . هلته به یې ډېر وخت د بایزید سره او د خپل هغه لښکر په پیژندګلوۍ کې تیراوه چې
چې مور یې په بستر باندې پرته ده او د درد او تکلیف څخه یې شکایت کاوه ، د سختې یخنۍ او توفاني هواو د لړیدو په اساس دهغې لوځ
کتل چې ریونا او سریان دواړه په لمځي د پرتې قیرات په سر ولاړ ې دي ، د ریونا په لاسو کې د وازګې ډک لوښې و ، په داسې حال ک
د اور سکروټې را خیستې وې دهغې څخه واخست ، دواړه لوښې یې پر ځمکه کیښودل ، اوبیا یې د ریونا او سریان په لور وکتل او ویې
خویندو تیار کړیده ، اوس مونږ درې واړو ستا انتظار کاوه .»» په دې خبره ریونا اوسریان دواړه تر څنګ پروت لمځي باندې کیناستې .
، دخپلې مور په دغه حال باندې دعلي د سترګو څخه اوښکې را رواني شوې ، د ریونا تر څنګ ناستې سریان هم دخپلې مور او ورور پ
په سترګو کې دغه اوښکو زما زړه سوري کړ ، زویه ! په دغه ناوړه حالاتو کې الله ماته یواځې ته ستره پانګه ګرځولې یې .، زویه ! که
تر هغې چې دهغوې د قاتلینو څخه بدله وانه خستل شي ،نو زما په مخ کې ددرد نښې او په سترګو کې د اوښکو ګوهر به په نظر درځي .
سره دا وعده کوم چې زه به تا هسې بې اسرې پرینږدم ، درنې مورجانې ! زه به د خپلو دښمنانو د لټون پسې وځم ، دهغوې په سترګو ک
قاتلین ، دا دمنافقت وارثین که په غارونو او سوړو کې ور ننوځي او یا په دښتو اوسهرا و کې خپاره شي بیا به هم زه رښا په لاس دهغوې
کړی . دخپل زوې په خبرو او هوډ سره قیرات ډېره خوشحاله شوه ، هغې خپل تکلیف ، خفګان او اذیب ټول له یاده وویستل ، بیا یې په
؟ دخپلې مور دخبرو په اوریدو سره علي پاشا لږ څه ځان سنبال کړ. او بیا یې د خندا نه په ډکه خوله خپلې مور قیرات ته وویل : « مور
ډاډمنه او بې اندیښنې اوسی، زما په نه موجودیت کې نه یواځې برهان الدین بلکه په پله سلطان او دهغه زوې بایزید له اړخه به هم ستاسو
او دهغې د پوښتنو ځوابونه مې ورکول . هغې له ماڅخه پوښتل چې ایا زمونږ د کور مالي لاسته راوړنه یواځې همدا شل پنځه ویشت وز
زخمونه را پیدا شو چې له ما څخه یې د ریونا سره خبرې کول هیر کړل . په همدې وخت کې ته هم را ننو تې . ددې خبرو کولو وروست
ځان تیار کړه ، چې ته هم د هغه سره یوځاې هغه لورې ته وخوزیږي . خو ګوره لورې ! ما تاته تر اوسه پورې دا نه دې ویلې او یواځې
په دې خبره باندې ریونا سمدستې ځواب ورکړ او نیوکه یې پرې وکړه : « اې زما مورجانې! تا زه په خپل کور کې د یوې درنې میلمنې
هیڅکله هم له یاده و نه باسم . زه به تل په دې غه کور کې دغه څو شپې په خپلې سینې کې یادې ساتم. ددې خبرو وروسته قیرات همت و
پورته شول ، د ډوډۍ لوښې یې کیښوول ، په میلمستون کې یې ډوډۍ وخوړه ، او د ډوډۍ نه وروسته څلور واړو یو ځاې د ریونا او علي
موجود باندې خپلې وړانګې غوړولې وې اوکله چې ډوبیدو ته ور نژدې شو نو رڼا یې هم سوکه سوکه په کمیدو شوه . د شپې تورو تیارو
د علي پاشا تر شا دهغه معاونین، دهغه واړه سالاران ، او نور لارښوونکې را روان وو، او د ټولو شا ته هغه ځواکمن لښکر را ته چې د
کلي تا ته ښکارې ، نوم یې «تولک » دې ، او دا زما پلرنې کلې دې . د ریونا په دې خبره علي پاشا د خپل آس واګې را ښکودې او بیا ی
دښخولو حکم وکړه ، او ته له ماسره زما تر کوره پورې ولاړ ښه .»» د ریونا اواز د ډېرې مینې او جذبې څخه ډک و . خو علي پاشا دری
یې د ځوانۍ په دهلیز کې قدم اېښودې دې ، د نسوانیت نښې د هغې په مخ باندې راښکاریدې ، د ځنډ په دغه ګړیو کې ریونا هم د صبح ک
پورې نه ځې ؟ علي پاشا محسوس کړه چې د ریونا اواز ډېر متین ، او په خپل ځان د باور څخه ډک دې . ریونا تر لږ څه ځنډه پورې چې
چې مونږ به تا هیڅکله هم د ضرورت بندې نه کړو . ځکه چې مونږ د هوس او حرص بندګان نه یو ، او نه خلک ته ازار رسونکې یو
بیا مومې ، زه پوهیږم چې ته زما ددې غوښتنې په هکله په تذبذب کې پریوتې ، خو زه تا ته یقین درکوم چې که چیرې زما د کلي کوم کس
ریونا ! ته به زما څه ساتنه وکړې ، ته په خپله د ځوانۍ خوب او د ګلاب د شاخ په څیر نازکه یې . زه غواړم ته تنها خپلې خویلۍ ته ولاړ
هغوې ستا ساتنه وکړه او بیا یې ته بیرته په خوندې توګه تر دې ځایه را ورسولې ، ګوره ریونا ! زه د خپل لښکر سره مخته ځم ، او کوم
سامان چې زما مور تا ته زما د ورندار او دهغې دکوچنیانو له پاره درکړې هغه له ځانه سره یوسه ، هغه سامان او نقدو روپیو کڅوړه به
کلي په لور حتما را ګرځم. ریونا د علي پاشا د خبرو په منځ کې را و غورځیده او دهغې خبرې یې ورغوڅې کړې ، او په لړزیدلي اواز
غوښتونکې او دخپل ځان له پاره مخلص منې نو بیا به ته حتما له ما سره زما تر حویلۍ پورې زما د پاکوالي او بې ګناهۍ د ثبوت په خاط
زما دا غوښتنه به او زما دا ارزو به ټکر نه کړې . ریونا چپ شوه ، اوعلي پاشا تر یوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو او سوچ یې کاو
میوه یې چې تخم و نه لرې ، زه ستا په وفا ، خلوص اونیت کې هیڅ شک نه لرم ، اوس نو که ته په خپله خبره اصرار کوې نو زه له تاس
ته یې وویل : « زما دوستانو ! خپل لښکر ته د لته د پړاو کولو حکم وکړئ ، د ریونا په نامه دغه نجلۍ چې د بروصې د ښاره له ما سره
به دهغوې سره هم یو ځل وینم ، په دې دوران کې د لښکر له پاره د غذا د تیارولو حکم هم ورکړئ ، له هغې وروسته به مونږ دوباره کو
ډېره خوشحالۍ سره په خپل آس سپره د علي پاشا د آس تر څنګ روانه وه ، خپل کلي ته ننوته او بیا د یوې ډېرې سترې حویلۍ تر
پاشا د ریونا ددې خبرې ځواب ورنکړ ، هغه هم د آسه ښکته شو او د دروازې تر شا و درید . کله چې په یوه وار ټک ټک سره دروازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې نه ځايده ، مخته راغله او په ډېره بې صبرۍ سره يې ريونا په غيږ کې و نيوله ، بيا يې دهغې مخ ، تندې ، سترګې او ان تر شونډو پ
«کيتهنا »ده. زړې کيتهنا په پلټونکو سترګو سره دعلي پاشا په لور وکتل ، بيا يې مخ د حويلۍ دانګړ لورې ته کړ او په لوړ اواز يې غږ
نه پوهيده ، هغه هم را مخته شو او ريونا يې په غيږ کې و نيوله او ډېره مينه يې ورسره وکړه ، دهغه ځخه د را جدا کيدو وروسته ريونا
ځوک دې ؟ د کومه ځايه راغلې ؟ زه ولې ددې سره دلته راغلې يم ؟ زه به ستاسې ددې ټولو بوښتنو ځواب دلږ ځه ارام او کيناستو وروس
همستا ده ، او ته له مونږ ه ځخه ددا ډول اجازې اخستلو اړتيا نه لرې . ريونا په خندا سره دعلي پاشا سره يو ځاې حويلۍ ته ور ننوته ، ع
د علي پاشا د مور ،خور او په پله د علي پاشا د ښه سلوک او ښيګڼې اوبيا دهغه ځايه دبيرته د را تللو په اړه تفصيلي خبرې وکړې . رست
وروسته رستاک د خپله ځايه پورته شو او دخپلې لور ريونا او ښځې کيتهنا په لور په کتلو سره يې وويل : راځئ چې د علي پاشا ځنګ ت
ددې غوښتنې په اساس ريونا او مور يې دواړه له ځايه را پورته شوې ، بيا درې واړه دهغې خونې ځخه را وواتل او د ميلمستون په لور
حال کې چې ريونا د علي پاشا په دغه درنښت باندې په ډير وياړ سره کله علي پاشا او کله هم خپل پلار او مور ته کتل . درې واړه مخته
نه لرم . ريونا زما يوازنې لور ده ، دا زما لور هم ده او زوې مې هم دې . ريونا ماته او زما ښځې ته زمونږ له ځانه هم درنه او ګرانه د
په دې وخت کې زه تاته زوې ووايم ،نو تاته خو به کوم اعتراض نه وي ؟ په ځواب کې علي پاشا په پوره ممنونيت سره رستاک ته ور م
سره ريونا ، رستاک ، او کيتهنا درې واړه خوشحاله شو ل، لږه شيبه وروسته رستاک د لږ ځه ساه اخستلو سره سم بيا په خبرو پيل وکړ
زما کشر ورور دې ، او دهغې د ټولو کشر زوې سره د ريونا کوژده شوې وه ، خو کيداې شي چې هغه د کومې غلبې انګيرنې په واسط
پاکوالې د بيانولو ځخه زه معذور يم ، که چيرې هغوې ستا د پلار او ورونو په وژلو کې شريک وي نو ياد ساته چې زه به د هغوې پر خ
کور کې د اوو ورځو د تيرولو وروسته زما لور د خپل ځان ، ابرو ، عزت او عصمت سره خوندي بيرته زما کورته را ورسيده ، نو زم
زما زويه ! که ځه هم زه او زما ښځه په دې خبر شوې وو چې زما لور په داسې حال کې چې زما وريرونو له ځانه سره دلته کلي ته بير
مونږ ته دا خبر هم را ورسيد چې ريونا چا له ځانه سره و تښتوله ، خو دا زمونږه قسمت ښه وه چې دلته په کلي کې هيچا ته په دې هکله
ورځې په مونږ تيريدې نو دهغې ويل خو شونې نه دي ، زه او ښځه به مې تل په دې غم کې ډوب ناست و ، شپه او ورځ په دغه سور او
چمن داستان دې ، زما د کفن دټوټه ټوټه کيدو او خپريدو ځخه خوندی کړې دې . د ريونا په را تلو سره زه او زما ښځې ته چې ځومره خ
. زما زويه ! تا زمونږ د بدقسمتۍ زنځيرونه غوځ کړل ، زمونږ د زړه په کتاب کې دې د ځيرو ښايسته ټکي وليکل. علي پاشا زما زويه
د ابرو او عصمت سره يوځاې دکوره تللې وه ، نو په هماغه توګه تا هغه بيرته را ورسوله ، تا په دې هکله پر مونږ ډير احسان وکړ او م
دريونا په لور کتل ، کله چې د رستاک خبرې خلاصې شوې نوبيا علي پاشا هغه ته وکتل او ويې ويل : درونډ رستاک صيب ! هغه ځه چ
درونډ رستاک صيب ! ته خو زما داسې ستاينه کوې لکه ما چې تا ته د کوم غره نه په ټوپ وهلو سره ستا د ژوند ژغورنه کړې وي. زه خو
چې در يونا سره مونږ د داسې سلوک په کولو سره مونږ خپله يوه ستر ديني فريضه تر سره کړې ده ، په دې هکله مو کوم احسان په تاس
فرائضو په ترسره کولو کې شامل و ، بلکه زما دغه کار زما د مور د خوښۍ سبب هم و ، په دې خاطر ريونا شايد زما د مور ، زما د خ
اوعلي پاشا ته يې وويل: علي پاشا ! ته د کومې غلبې انګيرنې او يا کوم فريب ښکار کيږه مه . ما خپل پلار او خپلې مورته ستاسې کوم ب
کړې او بيا بيرته تر دې ځايه د سفر داستان ، ما پرته د کوم زيادت او کمښت دوې ته ويلې دې . په هر صورت هغه ځه چې زما پلار وو
سهې او سلامته را ورسوې ، او بيا کور هم دومره لرې چې واټن يې دسلونو کيلومترو پورې رسيږې ، هغه ځه چې زما پلار ستا په اړه
ريونا وويل چې ته د خپل لښکر سره دې لورې ته راغلې يې او ستا سلطان ، سلطان مراد، ته د بلغاريه دحکمران سيسمان او دهغې د زا
ددې دندې د تر سره کولو دمخه ، زه تا ته د خپل زوې په توګه ، دا وصيت کوم چې د سيسمان پر خلاف پر ډير احتياط ، ډيرې هوښيار
تر اوسه پورې دکوم لښکر قومندانې کړې ده ، هغې لورې ته د تللو ځخه يواځې يوه اونۍ تر مخه سلطان مراد تاته دپاشا لقب درکړې ، ا
ته د زړه له کومې مبارکي وايم . دا يو داسې اعزاز دې چې هر ځوک يې خاوند کيدې نه شي . ريونا ما ته دا هم ويلي چې تا خپل لښکرت
کړم . د رستاک په دې وړانديز علي پاشا ټکان وخوړ او ويې ويل : « نه ! دورندرستاک صيب ! زه دلته له تاسې سره ټوله شپه نه شم تي
دا خبر ورکول غواړم چې زه دداسې يوې دندې د ترسره کولو همت او جرأت لرم .» د ريونا مور کيتهنا تر اوسه پورې چپه خوله ناسته
صورت زمونږ سره يو ځاې خورې .» د کيتهنا په دې وړانديز علي پاشا غوښتل ځه ووايې چې ريونا پرې را مخته شوه ، او ويې ويل :
ستا مجبوريت وي ځکه چې ته د خپل لښکر سره کوچ کونکې يې ، خو دماښام ډوډۍ به دې په هر صورت زمونږ سره يو ځاې وي . ګو
غواړم . په هر حال زه له تاسې سره وعده کوم چې د ماښام ډوډۍ به همدلته له تاسې سره خورم او بيا به خپل لښکر ته ورځم ، علي پاش
خورم نوبيا دهغې وروسته زه سمدستې خپل لښکر ته ورځم ځکه چې زه بايد د لښکر د کوچ کولو تيارې هم په پله وکړم . نو زه غواړ م
دکولو اړتيا هم نشته چې ووايې د نريوس تر کوره پورې زما لارښوونه کولې شې او که نه . زه په خپله تا د دنريوس تر کوره پورې رس
پاره ځه سامان را استولې دې چې هغه هم له ځانه سره راوړم . بيا به د نريوس کره يو ځاې ولاړ شو . ددې خبرې سره سم ريونا د ميلم
ځنګه مې چې درته په وا ويلي و چې د علي پاشا مور د خپلې نګور ،دعلي پاشا د مشر ورور مجدالدين د کونډې له پاره ځه سامان را اس
را ښکاره نه شي . د ريونا د خبرو په اوريدو سره علي پاشا په ژوره وخندل او ريونا ته يې مخ کړ او ويې ويل : ګوره ريونا ! زه ستا دد
دلته راشو . ددې سره يو ځاې علي پاشا دخپله ځايه پورته شو او د ريونا سره يو ځاې دحويلۍ ځخه ووت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقريب الرحمن سعيد ژباړه :

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانوسازشونه (۴)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول .
زمونږ دهيواد ګوډ يتمور څوک دې ؟

په دې تاريخي ناول کې ډيرې داسې پيښې مخته راځي چې زمونږ دهيواد د اوسني کړکيچن حال سره سر خوري ، همداراز په دې ناول کې د يو شميرکسانو نومونه يادشوي دي چې شونې به وي په تصادفي توګه ديو شمير وګړو د نومونو سره يو شانته والې ولري . خو ټول کړچار مثبت دې او د ليکوال خپل آند څرګندوي .
اوس تاسي ددې تاريخي ناول څلورمه برخه لولئ:

(۴)
پرلپسې *****۶
اوس نو لمر نور پريوتې و . ټوله فضاد تيارو تورو لوخړو را نغاړلې وه ، علي پاشاد ريونا په لار ښوونه ديوه کور تر مخه و دريد ، ريونا دهغې دروازه و ټکوله ، د لږځنډ وروسته دروازه پرانستل شوه . يوه ځوانه ښځه د دروازې ترڅنګ ودريده ، د ريونا په کتلو سره يي پر مخ خوشحالي راڅرنګنده شوه ، خو کله يې چې سترګې په علي پاشا و ښتې نو لږ څه شا کړې شوه ، خو بيا يې هم علي پاشا له نظره و غورزاوه . دا ښځه تر اوسه پورې د خپلې ځوانی په جوش کې وه ،را مخته شوه او ريونا يي په غيږ کې و نيوله او دهغې تندې يې ښکل کړ او ورته يې وويل :
ريونا! مونږ خو اوريدلې و چې ته دخپل کاکا کور ته تللې يې ، ته بيرته کله را ستنه شوې يې ؟
ريونا ورته په ځواب کې وويل : اول خو مونږ پريږده چې دننه را شو دهغې وروسته به بيا تاته به تفصيل سره خبره وکړم .
په دې خبره هغه ښځه يوې لورې ته و دريده ، کله چې ريونا دعلي پاشا سره يو ځاې انګړ ته ور ننوت ، نو هغه ښځې دخپل انګړ دروازه بنده کړه ، د حويلۍ انګړ پوره پراخه و، چې دوه رڼاوې په کې رڼې وې . دغو رڼاو انګړ روښانه کړې و .
دانګړ نه په تيريدو سره دوې يوې خونې ته ور ننوتل ، هلته دوه کوچنيان او يوه زړه ښځه ناست وو ، خونې ته د ور ننوتو څخه د مخه هغه ښځه چې دروازه يې پرانستې وه د ريونا په غوږ کې د هغې څخه و پوښتل چې :
له تاسره دغه ځوان هلک څوک دې ؟ ګوره که ته يې بده و نه ګڼې او په کوم فريب ،انديښنې او دوکې کې و نه لويږې نو زه دا ويلې شم چې ددې ځوان شکل او څيره زما د مرحوم ميړه مجدالدين سره ورته ده . ګوره ريونا خورې ، ماته ژر ووايه چې دا ځوان څوک دې ؟
د نريوس په دغې بې صبرانه پوښتنو باندې ريونا تر يوه وخته پورې مسکۍ وه بيا يې په لوړ اواز وويلې ، چې اواز يې هلته په خونه کې ناستو کسانو ، دنريوس مور او دهغې دوه کوچنيانو ، هم واوريده . هغې وويلې :
نريوس خورې ! ستا ګمان سهي دې دغه ځوان چې له ماسره دلته راغلې دې دهغې شکل او څيره په رښتيا هم ستا د خاوند مجدالدين سره يو شان ده ، دا په دې خاطر چې نوموړې د مجدالدين کوچنې ورور ، علي پاشا ، دې .
ريونا ددې څخه اخوا نور څه و نه شو ويلې ، ځکه چې دهغې ددې خبرې سره سم نريوس منډه کړه او دعلي پاشا سره يې روغ بړ وکړ او دهغې تندې يې ښکل کړ . دهغې وروسته هيڅوک نه پوهيږ ی چې څه وشول چې دهغې زړه ډک شو اودعلي پاشا په ولې يې سر کيښود او دکوچنيانو په څير يې سلګۍ وهلې او په زار وقطار سره يې ژړل .
څنګه چې د ريونا خبرې هلته په خونې کې ناستوکسانو هريو پربيسا، کندام اوخيسار هم اوريدلې وې ،نو په دې اساس ، کله چې نريوس علي پاشا په خپله غيږ کې ونيواوپه سلګيو وهلو ي پيل وکړ نو دهغې مور پربيسا او د هغې کوچنيانو کندام او خيسار هم په ژړا پيل وکړ . ريونا هم ددې حال په کتلو سره د اغيز لاندې راغله ، هغه مخته راغله او علي پاشا او نريوس يې يو له بله سره بيل کړل ، هغې وکتل چې لکه څنګه چې نريوس په ډکه خوله ژاړي په همدې توګه دعلي پاشا د سترګو څخه هم د اوښکو سيلاب روان دې .
نريوس اوعلي پاشا دواړه ورندار او ليور تر ډيره وخته پورې د يو بل مخته ولاړ و او سترګې يې وچولې ، بيا نريوس په ډيره مينه او محبت دعلي پاشا لاس و نيو او دهغې خونې په لور يې يوړ چيرې چې يې مور او کوچنيان ناست و، هلته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپلي مور پربيسا تر مخ و دراوه ، خپل ځان يې سنبال کړ او مور ته يې وويل :
اې مور جانې ! دا ځوان ووينه ، دا هغه علي پاشا دې چې زما ميړه به يې زمونږ تر مخ تل ډيره ستاينه کوله . دهغې په دې خبره زړه پربيسا پورته شوه لمړئ يې د علي پاشا په سر لاس راښکود دهغه تندې يې ښکل کړ او دخپله ځانه سره يې کيناوه .
خو علي پاشا هلته کينه ناست ، لمړئ هغه د کندام په لور ورغې چې مشر وراره يې و . هغه ته يې غاړه ورکړه او ښه مينه يې ورسره وکړه . او وروسته يې خيسار سره هم همدا ډول مينه وکړه . بيا يې دواړه په غيږه کې کنيول ، او د زړې پربيسا تر څنګ کيناست ، نريوس او ريونا دهغوې تر مخ کيناستل . بيا پربيسا په خبرو پيل وکړ ، هغې علي پاشا ته وويل :
« علي پاشا ! ستا ورور مجدالدين يو ډير عجيب او ځانګړې انسان و ، په هغو حالاتو کې چې هغه زما د لور سره ليدنه وکړه هغه اوږده قصه ده . کيداې شې ريونا تاسې ته دا خبره کړې وې او که نه يې ويلې نو زما لور نريوس به تاته په تفصيل سره ووايي . هغه به تل زمونږ سره ښېنه کوله ، په دې ترتيب زمونږ دهغه سره ليدنه کتنه کيدله ، په همدې جريان کې نريوس او مجدالدين يو بل سره خوښ کړل ، او ددوې تر منځ واده وشو . په جنګوو کې دبرخې اخيستو وروسته به هغه همدلته ډير ته را ته . ځکه چې هغه به ډير وخت د خپل پلار او ورور د وژونکو پسې ګرځيده ، بيا ډيره بده پيښه منځته راغله ، هغو وژونکو د مجدالدين کار هم پاى ته ورساوه ،زما د لور په ځولۍ کې کونډتون و او دهغې دکوچنيانو د سر سيورې له منځه ولاړ او هغه دواړه هم يتيمان شول .
د زړې پربيسا خبرو علي پاشا ويلې کړ. هغه به بيا بيا د کندام او خيسار دواړو په سر لاس راښکود او ښکلول به يې ، بيا يې پربيسا ته وکتل او ويې ويل :
محترمې مشرې ! داسې خبرې مه کوه ، کندام اوخيسار يتيمان شوې نه دي ، زه د هغوې کاکا دهغوې د خدمت له پاره ژوندې او سلامت يم . زما مور ، زما خور ستاسې له پاره څه شيان را استولي هغه به ريونا تاسې ته تسليم کړې .
ددې خبرې سره سم ريونا هغه کڅوړه پرانسته چې له ځانه سره يې راوړې وه . هغې هغه ټول کالي را وسپړل، څپاره يې کړل او هغوې ته يې ور وښوول ، بيا علي پاشا د خپل جيب نه د نغدو پيسو خلطه را وويسته ، دخپله ځايه را پورته شو ، کندام اوخيسار دواړه يې په لمڅې کينول ، د نغدو پيسو کڅوړه يې د نريوس په غيږ کې کيښوده اوبيا يې هغې ته وويل :
نريوس خورې ! دا دنغدو پيسو خلطه له ځانه سره و ساته ، زه پو هيږم چې زما دوروراو ستا دميړه مجدالدين د مړينې وروسته ستا سو د خوراک څښاک له پاره کومه ذريعه نه شته ، دا نغدې پيسې ما له کوره تاسې ته راوړې ، دا زما مور ستاسې له پاره راکړي . زه هيله لرم چې په راتلونکې وخت کې به زه د خپلې خور نريوس او دخپل ورور د دواړو زامنو په ښه ډول خدمت وکړاى شم .
علي پاشا د لږ څه ځنډ وروسته بيرته چپ پاته شو ، او بيا وروسته يې يو ځل بيا اواز واوريدل شو .
نريوس خورې ! ايا زه له تا دا پوښتلې شم چې په دې کلي کې ستاسې د خوراک څښاک بله کومه ذريعه هم شته ؟
دهغه ددې خبرې په ځواب کې دنريوس مور پربيسا وويل :
علي پاشا زويه ! په دې کلي کې زه او زما لور بلکل بې اسرې نه يو که څه هم ډير وخت و شو چې زما ميړه مړ شوې خو دلته په کلي کې زمونږ يو ټوټه زمکه شته چې هغه مونږ د نريوس د پلار يو پيژندګلوې ته په کښت ورکړې ، نيمايي فصل هغه اخلي او نيمايي مونږ ته راکوي ، دهغې څخه دومره څه تر لاسه کيږي چې د لږ څه کمښت زيادښت سره زمونږ دکال ګذاره پرې کيږي . ددې نه اخوا زه په دې هکله د شرم احساس نه کوم چې ووايم چې د ريونا پلار او دهغې مور ډير وخت زمونږ سره لاس کړې او اوس يې هم کوى .
کله چې پربيسا چپ شوه ، نو علي پاشا په خبرو پيل وکړ.
« زما درنې او محترمې خورې،نريوس ! دهغې وخته چې د ريونا له خولې زما مور او خور خبر شوې دې چې زما ورور مجدالدين دلته له تاسره واده کړې او له تا څخه يې دوه کوچنيان هم پيدا شوې دې نو د همغې وخته را هيسې هغه ستا او ستا د کوچنيانو د کتلو له پاره بې قراره دي . ايا دا شونې ده چې کله ته د دواړو کوچنيانو سره يو ځاې بروصې ته ولاړه شې او همدلته زما د مور او خور سره و اوسې .
د علي پاشا په دې پوښتنې باندې نريوس د لږ څه ځنډ له پاره په فکر کې ډوبه شوه او بيا يې علي پاشا ته وويل :
زما دورنده وروره علي پاشا! زما هلته په تللو او همدلته په اوسيدو باندې هيڅ ډول اعتراض نه شته . ځکه چې زما کوچنيان همستاسې دي ، خو زما د مور حالت ووينه ، دا اوس زړه ده ، دسترګو ديد يې کم دې ، ډير واټن سفر نه شي کولې ، خو بيا هم زما درونده وروره ! زه ژمنه کوم چې يوه نه يوه ورځ به زه خپله مور د ريونا په کور کې پرېږدم او د بروصې ښار ته به ستاسې د خلکو د ليدلو له پاره درشم خو هلته به زما دتللو يو شرط وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه شرط خورجانې ! علي پاشا ټکان وخوړ او د نريوس په لور يې وکتل ، په ځواب کې نريوس په ډيرمتانت سره وويل :
زما درونده علي پاشا جانه ! شرط دادې چې کله چې زه بروصې ته ستاسې د خلکو د کتلو له پاره درځم نو تاسې به زما دواړه زامن له مانه نه ستنوئ .
په دې خبره علي پاشا په تيزو سترګو سره د نريوس په لور وکتل او ورته يې وويل .
مونږ به کندام اوخيسار ولې هلته له ځانه سره ايساروو ؟ دا دواړه خو ستا امانت دې ، دهغوې د پالنې او روزنې مسؤليت زه له همدا اوسه په خپل سر اخلم . دوې به له هم تاسره اوسيږي ، تر څو چې ځوانان شي او بيا همستا خدمت وکړي . ما خو په دې خاطر دا خبره کړې وه چې ما غوښتل چې ستا په فکر کې را ونه ګرځي چې د بروصې دښار ، چې ستا ميره د هغه ځاي اوسيدونکې و ، له تاسره کوم پيوند نه لري .
نريوس خورې ! مونږ هلته ډير ستر باغ لرو ، او دهغې څخه مونږ ته هر کال ډير څه تر لاسه کيږي . مونږ د ښې ډيرې زمکې خاوندان هم يو او دهغې څخه دومره عايد مونږ ته لاس ته راځي چې د ټول کال د خرڅولو سره سره يې بيا هم نه شو تامولاې او ذخيره ترې کوو. ما هلته يوه وړه رمه هم ساتلې ده ، هغه مو د تجارت له پاره نه بلکه هغه وخت چې زما خور سريان پيدا شوې وه نو دهغې د شيدو له پاره زما مور دوه وزې اخيستې وې هغه وزې مونږ بيا و نه پلورلې ، دهمغوې څخه الله پاک نور بچيان پيدا کړل او دومره برکت يې په کې واچوو چې دهغوې کال په کال ډيرښت اوس دادې دهغوې شميره پنځه ويشتو ته رسولې ده، زه هر سهار دا کوچنۍ رمه دڅرلو له پاره د بروصې دغرو لمنې ته وړم، زما مور او خور ددې وزو سره ډيره زياته مينه او محبت کوي ، ځکه چې هغه ټولې زمونږ په کور کې پيدا شوې دې . مونږ و پاللې او را لوېې مو کړې ، بيا داسې وخت راغې چې ما به هر سهار دا رمه دغرو لمنې ته وړله او د ماسپښين په وخت کې به زما مور او خور دواړه دهغې د ساتنې له پاره هلته راتلې او زه به د حرب و ضرب د تعليم له پاره مکتب ته تللم . د لته د راتلو څخه يوه اونۍ تر مخه ما خپل مکتب پاې ته ورسوو او په ډيره ښه درجه بريالې شوم . په همدې خاطر سلطان مراد را ته د پاشا لقب راکړ او زه يې د علي نه علي پاشا کړم . اوس نو سلطان مراد راته يو لښکر راکړ او د بلغاريه د حکمران سيسمان د ځپلو له پاره يې را و استولم ، هغه هره شپه د مسلمانانو په سيمو کې د ځپلو دوو زامنو ، ايکسلا او سائرکن سره يوځاې شپيني يرغلونه کوي ، او دبې ګناه انسانانو وينې تويوي ، دکوم لښکر سره چې زه دلته راغلې يم هغه همدلته ستاسې د کلي څخه لږ لرې پړاو کړې دې . او زه د لږ ځنډ وروسته ستاسې څخه رخصت اخلم او دخپل لښکر په لور ځم ځکه مونږ د شپې له خوا خپل منزل ته رسيدل غواړو .
د علي پاشا په دې خبرو باندې نريوس تر يوه وخته پورې ډيره غمجنه او په فکر کې ډوبه کيناسته ، اوبيا يې علي پاشا ته مخ کړ او ورته يې وويل :
«علي پاشا ، زما ډير درونډ وروره ! ايا دا شونې نه ده چې ته لږ تر لږه دا شپه زمونږ ه سره تيره کړې اوبيا سهار وختې خپل لښکر ته ور وخوزيږې .
د نريوس ددې مړاوې غوښتنې په مقابل کې علي پاشا په ډيره معذرت کونکې ژبه وويل چې :
« درنې خورې ، نريوس ! ستا وينا سهي ده ، خو دې کلي ته د راتلو تر مخه ما خپلو وړو سالارانو ته دا ويلي دي چې هغوې دې د لښکر د خوراک څښاک انتظام وکړي اوکله چې شپه په ښه شي نو دخپل منزل په لور به خوزيږو. په دې خاطر خورې! زه دلته تم کيدې نه شم . لښکر ته ورځم ، د لږ وخت وروسته به لښکر د خوراک څښاک وروسته څه ارام هم کړې وي ، بيا نو زه د خپل لښکر سره يو ځاې د خپل منزل په لور روانيږم . درنې خورې نريوس ! سلطان مراد ماته د پاشا لقب راکړې دې او ددې کار په سپارلو کې يې پر ما ډير زيات باور او اعتماد کړې دې . زه به ددې دندې په تر سره کولو کې دخپل ټول توان په اندازه هڅه کوم . تر څو زه دا ثابته کړم چې د پاشا کوم لقب چې سلطان ماته راکړې زه دهغې په معيار باندې پوره پوره دکيوتو وړ يم . کوم کار چې سلطان ماته راسپارلې زه دهغې د ترسره کولو اهليت او وړتيا په ځان کې وينم . بس ددې ځايه به زما دکوچ په وخت کې له تاسو څخه هيله دا وي ، چې زما څخه وروسته ، زما خورې ! ، ته او دغه دواړه کوچنيان او ستا مور زما له پاره لاس په دعا پورته کړئ .
او ګوره نريوس خورې ! که چيرې ته د ځينو مجبوريتونو له مخې له ماسره ژر د بروصې ښار ته نه شې تللاې نو کله چې هم ماته وخت په لاس راشي نو زه به خپله مور او خور دواړه دلته راوړم ځکه چې هغوې دواړه له تا او ستا د کوچنيانو سره د کتلو له پاره ډيرې زياتې ناقراره دي .
علي پاشا ، زما وروره ! که چيرې ته مور او خور دواړه دلته راوړې نو داسې و ګڼه چې تا پر ما ډير زيات احسان وکړ .داسې احسان چې زه به يې په ټول ژوند کې له ياده و نه باسم . زما وروره ! که چيرې دواړه دلته را تلاې شي نو زه به داسې وګڼم چې د نړۍ ټولې خوشحالۍ ، ټول راحتونه ، زما په برخه شوي دي . نريوس دا جملې په ډيره زياته خوښۍ سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خولې را ويستلې .
بيا نو په وا تر دې چې علي پاشا د نريوس د خبرو په ځواب کې څه ووايي نريوس يوځل بيا په خبرو پيل وکړ .
علي پاشا ! زما درونده وروره ! که چيرې ته د لته زمونږ سره دشپې نه شې تم کيدې ، نو لږ ځنډ وکړه زه به تاته ماښامې تيار کړم . ډوډئ وخوره بيا ولاړ ښه . ريونا به هم همدلته ډوډئ وخوري . زه به تاته د لارې له پاره هم څه تيار کړم . خو ګوره ورروره ! تر اوسه زما په ذهن کې يو ه پوښتنه اوړې را اوړی ، چې ستا له اړخه به دځواب وروسته ډاډمنه شم او په خپل کار پسې به ولاړه شم .
علي پاشا د نريوس په دې خبره باندې تر لږ څه وخته پورې هغې ته په ډير غور سره وکتل او ورته يې وويل چې : خورې ! ووايه ته څه پوښتنه کول غواړې ؟
نريوس لمړئ ريونا ته او بيا يې علي پاشا ته وکتل او بيا يې په ناست اواز باندې وپوښتل:
« تاسې دواړه يو بل د څه وخته او څه ډول پيژنئ ؟
دنريوس ددې پوښتنې سره سم د ريونا په څيرې کې د خوښئ ګونځې را ښکاره شوې بيا يې په ډيره پټه ټوګه نريوس ته په وينا کې وويل :
نريوس خورې !که چيرې ته چاته و نه وايې نو زه به درته ووايم چې علي پاشا ما څه ډول پيژني ، زه دهغې سره څنګه مخامخ شوم ، دا يو راز دې ، ژمنه به کوې چې دا راز به همداسې راز پاته کيږی .
په ځواب کې نريوس هم په هماغسې ناست اواز او په رازلرونکې توګه وويل چې:
«ته ووايه زه تاته ډاډ درکوم چې دا راز به همداسې راز پاته شي ».
دنريوس د ډاډ وروسته ريونا په ډيره پټه توګه ، ددې ځايه دخپل ځان د پورته کولو ، دبروصې ښار ته د ور رسولو ، او هلته په بروصه کې دعلي پاشا په کور کې يوه اونئ دپاته کيدو او بيا د علي پاشا سره يو ځاې دخپل کلي په لور ټوله پيښنه په تفصيل سره وويله .
د ريونا په دې خبرو سره نريوس ډيره په فکر کې ډوبه شو او بيا يې وويل :
ريونا ! ستا ددې خبرو څخه داسې را په ډاګه کيږی چې زما خاوند مجد الدين ستا د کاکا په زامنو باندې دخپل پلار او ورور په وژلو کې د لاس د درلودلو په اړه شکمن و . خو هغه هيڅکله هم دا خبره زما تر مخه نه ده ياده کړې ، اوبيا په کومه ورځ چې نښته وشوه او دهغې په پايلو کې هغه ومړ . نو ماته دا څرګنده نه شوه چې دا نښته ستا د کاکا او دهغې د زامنو سره وه ، دهغې پيژوندونکواو ملګرو چې دهغه لاش يې زمونږ ترکوره را وړستې و ، هم دا نه و ويلې چې هغوې ته نيولې يې او له ځانه سره بروصې ته وړې يې . بلې ! مونږ ته دا خبر ضرور را رسيدلې و چې ستا کاکا او هغه ځوان چې ستا کوژده ورسره شوې وه چا وژلې دي . بيا هم په دې کلی کی د چا غوږ ته هم دا خبره نه وه رسيدلې چې ته چا پورته کړې يې او د بروصې تر ښاره پورې يې رسولې يې . دکلي خلک همدومره پوهيدل چې ته دخپل کاکا کور ته تللې يې . ښه شو چې ددې راز څخه پرده پورته شو ه ، او هيچا ته دا و نه رسيده چې ته تر بروصې پورې رسيدلې يې .
تر دې ځايه د خبرو وروسته نريوس چپ شوه . په ځواب کې يې ريونا په خبرو پيل وکړ .
نريوس خورجانې ! هغه وخت چې ستا د خاوند او زما د کاکا او دهغې د زامنو تر منځ نښته وشوه نو هغه وخت ستا د ميړه مجدالدين سره دوه کسه نور ملګری هم و . او دا هماغه ځوانان و چې زه يې له دې ځايه تر بروصې پورې و رسولم . کله چې دا نښته پاې ته ورسيده ، نو ستا د خاوند څو نور ملګرې هم د پيښې ځاې ته را ورسيدل . خو تر دې وخته پوې زما د کاکا دوه زامن په تيښتې بريالي شوې و . بيا ستا د ميړه مجدالدين څو ملګرو دهغه لاش ستاسې دکور لورې ته راوست . خو تر هغه وخته پورې چې مجدالدين ژوندې و نو هغه خپلو ملګرو ته ويلې و چې دهغه لاش ستاسې تر کوره پورې را ورسوي ، دهغه هغه دواړه ملګرې چې په نښته کې ورسره يو ځاې و همغوې زه د مجدالدين په حکم تر بروصې پورې ورسولم .
علي پاشا دغه ټولې خبرې په ډيره غمجنه توګه اوريدې . بيا هغه د خپله ځايه را پورته شو او ويې ويل : «نريوس خورې ! ايا داسې شونې نه ده چې ته همدا اوس ما دخپل ورور تر قبره پورې يوسې ؟ دهغې وروسته به زه د ريونا په کور کې د ماښامې د خوړلو وروسته د خپل لښکر په لورې ولاړ شم او بيا به د هغه ځايه کوچ وکړم .
نريوس سمدستې له خپله ځايه پورته شوه او دخپلې مور پربيسا په لور په کتلو سره يې په لوړ اواز وويل :
مورې ! زه علي پاشا تر هديرې پورې وړم . ډيره ژر بيرته را ګرځم .
دهغې د خبرې په اوريدو سره کندام اوخيسار هم له خپلو ځايو څخه را پورته شول او دنريوس سره يو ځاې يې هديرې ته د تللو ضد کاوه ، نريوس هغه دواړه هم له ځانه سره روان کړل ، بيا نو علي پاشا د نريوس دمورڅخه رخصت واخيست او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریونا ، کندام ، خیسار او نریوس سره یو ځای د حویلۍ څخه ووت .
د هدیرې په لور د تللو په وخت کې نریوس یو ناڅاپه علي پاشا ته مخ را واړوه او ورته یې وویل :
علي پاشا ! کله چې د لمړي ځل له پاره ستا ورور مجدالدین زمونږ کلی ته راغی نو هغه وخت زه او زما مور دواړو په کښت کې کار کاوه ، مجدالدین په یوه آس سپور و ، داسې معلومیده چې یو شمیر خلکو هغه ته دا ویلې و چې ستا دپلار او مشر ورور وژنکي قاتلان د همدې کلي اوسیدونکي دي . په دې خاطر هغه زمونږ د کلی شاوخوا ته چکر واهه ، هغه وخت چې ما او زما مور په پټي کې کار کاوه ، نو هغه زمونږ څنګ ته راغی او زمونږ څخه یې اوبه و غوښتې او ویې څکلې ، دهغې وروسته یې د کوم نژدې سراې په هکله و پوښتل ، ما ورته د سراې لاره و ښوده او چپ چاپ ولاړ .
بل ځل بیا هغه زمونږ د کلي په لور راغی ، کیداې شي چې هغه د قاتلانو په لټه کې ګرځیده ، په دې وخت کې ما د په ښو جوارو یوه ګیډۍ په سر اینسودې روانه وم . په دې ورځ زما مور دلته په پټي کې دکار کولو له پاره له ما سره نه وه راغلې ، زه یواځې وم . په لاره کې مې د مجدالدین سره لیدنه وشوه ، زما په لیدلو سره هغه سمدستي خپل آس و دراوه ، هغه ګیډۍ چې ما په سر اینسودې وه هغه یې له ما څخه واخسته او په خپل آس یې کینښوده ، او بیا یې زه د خپل کور تر څنګ پریښووم دا د هغه زما او زما د مور سره دویمه لیدنه وه. دهغې عادات او کړچار زما د مور ډیر زیات خوښ شول .
بیا به هغه دلته زمونږ تر کوره کله کله ته راته . په دغه تګ راتګ کې یواځې مانه بلکه هغه هم زه خوښه کړم . کله چې زما مور د دې خوښې څخه خبره شوه نو هغې زمونږ ددواړو تر منځ واده وکړ . په دې ترتیب مونږ دواړه ،ستا ورور مجدالدین او زه ، یو دبل په ژوند کې سره ورګډ شو. بیا دې الله د هغو کور وران کړی چا چې مجدالدین له ماڅخه بیل کړې زما زړه ګواهي ورکوي چې هغوې به هیڅکله هم زمونږ د بدلې څخه خوندی پاته نه شي .
نریوس غلې شوه . علي پاشا د هغې د خبرو په وخت کې بلکل چپ چاب لکه د بُت په څیر په لار روان و . بیا د زړه اواز د شپې په دغه تیاره کې واوریدل شو چې ویل یې :
نریوس خورجاني ! مونږ مسلمانان په جنګ کې لکه د غره په څیر کلک او په محبت کې لکه د وریښمو په څیر نرم یو . زه تاته ډاډ درکوم چې زه ستا ورور علي پاشا به د خپلو قاتلانو پسې ګرځم . دا قاتلان چې هر څومره زورور هم وي زه به د هغوې څخه د خپل پلار او ورونو بدله خامخا اخلم او دهغوې په وینو به زمکه لمده وم .
ددې خبرې په ویلو سره علي پاشا چپ شو ځکه چې هغوې اوس هدیرې ته ور ننوتي وو. بیا نریوس د شپې په تیاره کې د یوه قبر تر څنګ و درېده ، او په هغه لورې په اشارې کولو سره یې علي پاشا ته وویل چې :
« دا ستا د ورور مجدالدین قبر دې .»
تر لږ څه وخته پورې علي پاشا د قبر تر څنګ و درید ، نریوس ، ریونا ، او دواړه کوچنیان هم هلته ولاړ و د ټولو د سترګو څخه د اوښکو سیلاب را روان و . بیا علي پاشا د قبر تر څنګ کیناست، تر یوه وخته پورې یې د قبر په خاورو لاس را ښکوده ، او ژړل یې ، بیا یې د فاتحې د سورت په لوستلو سره دعاو کړه او په ډیره قهرجنه توګه را پورته شو ، داسمان په لور یې وکتل ، او ویې ویل :
اې لایزال ربه ! اې لازوال ربه ! ته جمیل او اجمل یې ، ته مکمل او اکمل یې ، زه مسلمان یم ، یواځې ستا بندګي او ستا عبادت کونکې یم ، د اړتیا و په وخت کې یواځې همستا څخه بسپنه اومدد غواړم ، اې زما الله ! ته د کن فیکون ، او د لوح و قلم مالک یې ، همدا ته وارث یې ، نو اې الله ! ما ته توفیق را کړه چې زه د مرګ د تیزو سیلیو په څیر د خپلو دښمنانو پسې ولاړ شم دهغوې د ژوند دروازې ور و ټکوم . اې زما الله! ماته حوصله او عزم را کړه تر څو زه د خپلو دښمنانو دروازی ا ودیوالونه ددیمک چینچې خوړلي لرګیو اوبامو په څیر کړم . اې الله ! زماسره کومک وکړه چې زه د هغوې د زړونو په لوحو باندې د مرګ حروف و لیکم ، او په هغوې باندې د قهر لاټې اود هغوې له پاره اغزی لرونکې غړوندۍ و ګرځم .
تر دې ځایه علي پاشا خبرې وکړې او د لږ څه وقفې وروسته هغه چپ شو ، بیا وروسته یې یوځل بیا په قبرستان کې اواز پورته شو او په لوړ اواز یې وویل :
اې زما ربه ! زما مالکه ، ته کریم او رحیم یې ، ټول صفت او صمدیت همتا لره دې ،تا د عربو په صحرا کې د انسانیت محسن ، دصفا اومروا د نوراني وادیو کې سعې کونکو ، د احد په ډیرو مبارکو غرونو کې د کفارو سره د ټکر کونکو او د بدر په مقدس میدان کې ستا د وحدانیت په خاطر دځان ځارونکو په طفیل ، ما ته د خپل دښمن په مقابل کې بریا او کامراني را په برخه کړه .
ددعا د غوښتلو وروسته علي پاشا غلې شو ، بیا یې نریوس ته بیا بیا وکتل اوریونا ته یې وویل چې « راځه چې ځو » .
هغه دواړه چپ چاپ ، دهغوې سره یو ځای روان و ، په لاره کې یې نریوس ته مخ واړاوه ، او ورته یې وویل:
نریوس خورې ! زه به همدا نن شپه د خپل لښکر سره یو ځای ددې ځایه کوچ کوم . ته بیا په دې هکله اندیښنه و نه کړې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به دغه قاتلين هيڅکله هم خوندی پرې نه ږدم . ولو که هغوې د زمکې په تل کې هم پټ شوی وي . په دې لړ کې زه د ريونا ، د ريونا د پلار او مور هم ممنون يم ، ځکه چې هغوې هم د قاتلانو په لټون کې له ماسره د بسپنې کولو ژمنه کړې ، ګرانې خورې ! که چيرې کله هم زما په راتګ کې دلته څه ځنډون راشي ، يا زه په جنګ کې و نښلم ، او يا د قاتلانو په لټون کې دلته را نه شم . اوتاته د پيسو اړتيا وی نو پرته له ځنډه د ريونا د پلار څخه يې و غواړه . دخپلو اړتيا و په مطابق دهغوې څخه رقم واخله ، څومره رقم چې تاسې ترې واخست هغه به زه ورته بيرته اداء کړم . په دې لړ کې تاسې ته د انديښنې کولو اړتيا نه شته .

د علي پاشا ددې خبرو په اوريدو سره نريوس ډيره خوشحاله شوه . بيا يې دهمدې خوشحالی په حال کې علي پاشا ته وکتل او ورته يې وويل :

« علي پاشا! داسې وخت ته به نوبت و نه رسيږي ، ګرانه وروره ! د پيسو هغه کڅوړه چې تا ماته راکړې په هغې کې دومره زياتې پيسې دې چې هغه تر ډيره وخته پورې زمونږ له پاره بسنه کوي . زما وروره ! او س خوتا کوچنيان او کوچنيانو ته د خپل کاکا په څير و کتلې ، اوس به دوې ډير وخت ستا په اړه زما څخه پوښتنه کوي ، په دې خاطر زما التماس دې چې کله هم ته وخت پيدا کوي نو دلته ضرور راښه .

ګرانې خورې ! دا څنګه خبرې کوې ؟ که ته و نه وايې هم ، نو دا زما فرض دې چې دلته راشم . علي پاشا په ډير فرا خه زړه دا خبرې کړې وې . بيا په تلو تلو کې هغوې کلې ته ور ننوتې و ، علي پاشا نريوس او دواړه کوچنيان تر کوره پورې يوړل ، او بيا د ريونا سره يو ځاې د هغوې کور ته روان شو .

د ريونا په کور کې د ورننوتلو سره سم ، علي پاشا ريونا ته مخ را واړاوه او ورته يې وويل :

« ريونا ! زه په ميلمستون کې کينم ، ته به زما سره يوه مهربانی وکړې چې ماته به ډيره ژر ډوډۍ تياره کړ ، ترڅو چې زه د خپل لښکر په لور ولاړ شم او د تللو له پاره ځان تيار کړم .

په ځواب کې د ريونا په مخ باندې د خوښې ليکې راښکاره شوې ،بيا هغه د حويلۍ بلې برخې ته ولاړه .

د لږ څه ځنډ وورسته ريونا را ستنه شوه ، دهغې سره د هغې پلار رستاک اومور کيتهنا هم ملګرى و. ټولو يو ځاې په ميلمستون کې د ډوډۍ خوړلو لوښې کيښوول ، څلورواړو يو ځاې ډوډۍ و خوړه ، دهغې نه وروسته يې د علي پاشا د وينا په اساس د هغه آس د اخور څخه را پرانيست ،

دشپې په تياره کې رستاک ، کيتهنا او ريونا علي پاشا ته الوداع ووايه ، بيا علي پاشا په خپل آس باندې سپور شو او په ډيره بيړه يې آس د لښکر په لور و ځغلاوه .

لښکر ته درسيدو سره سم هغه لږ څه ارام وکړ . لښکريانو ته يې هم د ارام کولو وخت او فرصت ورکړ . بيا يې د خپل لښکر سره يو ځاې د منزل په لور حرکت وکړ.

پرلپسې لري ......

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانوسازشونه (۵)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول .

زمونږ دهيواد ګوډ يتمور څوک دې ؟

اوس تاسې ددې تاريخي ناول پنځمه برخه لولئ:

(۵)

پرلپسې *****۷...

علي پاشا لا تراوسه پورې د خپل لښکر سره يو ځاې د بلقان غرنيو سيمو ته رسيدونکې و چې ډير يو بد خبر ورته ورسيد .او هغه داچې سلطان مراد په يوګوسلاويه کې د بوسنيا يې سيمې د سوبه کولو او هلته د امن و امان د را وستلو په خاطر شل زره د ترکانو عسکرې لښکر ټاکلې و ،نو هغه وخت چې دغه لښکر هلته ځاې په ځاې شو نو هلته د بلغاريه له اړخه د پاڅون يا بغاوت کومه هيله نه تر سترګو کيده ، په دې خاطر سلطان مراد ډاډ من و چې شل زره لښکر به په هغو سيمو کې امن امان ټينګ کړاې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په همدې وخت کې د بلغاريي حکمران سيسمان بغاوت او سرکشي وکړه او په ځاې ځاې يې د مسلمانانو د وينې تويولو لړۍ پيل کړه . د بلغاريي حکمران سيسمان د بلغاريي نه اخوا بوسنيا ، البانيه ، دلاچيه ، هنګرى او پولينډ څخه هم صليبي رضا کار د خپله ځانه سره يو ځاې کړل او ډېر ستر لښکر يي تيار کړې و. هغه به د مسلمانانو په هر ځاې او هرې سيمي دشپې يرغلونه کول او دمسلمانانو وينې به يې تويولې. هغه سيمې چې مسلمانانو سوبه کړې وې هلته د مسلمانانو لښکر ځاې په ځاې شوې و . نود سيسمان د حکم لاندې د صليبيانو يو ستر متحد لښکر په بوسنيا کې په دغو پرتو ترک توکمو لښکرو باندې يرغل ور وست .
دا يرغل د شپې له اړخه شوې و او دا ډېره وژونکي حمله وه ، د ترک توکمو لښکر هيڅکله هم دداسي يو بريد هيله نه شوه کولاې . دصليبيانو په دغه ناڅاپي يرغل کې د ترکانو د لښکر نژدې څلورمه برخه له منځه ولاړل ، ژوندي پاته شوي عسکر دبوسنيا څخه په تيښته و تښتيدل خو هغوې په لاره کې بيرته د علي پاشا سره يو ځاې شول.
کله چې علي پاشا ته د هغوې د راتلو خبر ورسيد او دا خبر هم ورته تر لاسه شو چې د بلغاريي حکمران سيسمان د ډېرو زياتو هيوادو څخه يو ستر صليبي لښکر تيار کړې دې او دهمغې لښکر په بسپنه هغه په بوسنيا کې په پرتو ترک توکمو لښکرو باندې شپينى وينه تويونکي يرغل کړې چې په دې يرغل کې نژدې پنځه زره مسلمانان شهيدان شول دهغې وروسته د هغه وينه تويونکي اود قهره او غضب نه ډک خوزښت نور هم ګړندى شوې .
هغه ترک لښکر چې د بوسنيا څخه ماتې خوړلي وه اود علي پاشا د لښکر خواته راغلي و دهغوې شميره نژدې پنځلس زره کسانو ته رسيده . هغوې هم د علي پاشا په لښکر کې د صليبيانو څخه د انتقام او بدلې اخستولو په خاطر رايو ځاې شول. علي پاشا د بلقان څخه د درينې ددرې له لارې وا وخښت ، او په شوميلا نومي پراخه ډګر کې يې خپل لښکر ته د پړاو کولو حکم وکړ . اوس نود علي پاشا تر مخه د ترانوا په نوم د بلغاريه يو ستر ښار پروت و چې د ۱۱۸۶ څخه تر ۱۳۹۴ پورې د بلغاريه پايتخت هم و.
علي پاشا په دې خاطر کې د شوميلا په ډګر کې خپل لښکر ته پړاو ورکړ چې د بلغاريه د حکمران سيسمان دواړه زامنو سائرکن اوايکسلا کې د صليبيانو يوه ډېر ستر لښکر دعلي پاشا د مخنيوې له پاره هلته ديره کړې و . هغوې د شوميلا په پراخو ميدانو کې پړاو کړې و او کله چې على پاشا دغه ميدانو ته ور ننوت ،نو سائرکن او ايکسلا دواړو په خپل لښکر کې د جنګ ډول و ډباوه ،
علي پاشا هم سمدستي دهغوې په مقابل کې جنګ ته تيار شو . د جنګ د حکم د ورکولو سره سم هغه خپل لښکر ته د پړاو امر کړې و . صليبيانو د علي پاشا د ماتې په خاطر خپل لښکر په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې د سائرکن په مشرۍ او بله برخه يې د ايکسلا په مشرۍ کې ورکړه . علي پاشا هم د خپل لښکر صفونه سهي کړل ، او د صليبيانو د مقابلې له پاره يې خپل فوځونه په دوو برخو وويشل، يوه برخه يې د خپل ځانه سره او بله برخه يې د خپل معاون تر مشرۍ لاندې ورکړه او هغه ته يې د جنګ ټوله لاره چاره و ښووله . د يرغل پيلامه تر هر څه دمخه د بلغاريي د حکمران سيسمان زامنو سائرکن او ايکسلا وکړه ، دا ځکه چې هغوې د څو مياشتو را هيسې د مسلمانانو د وينو په تويولو باندې مصروف و اوبيا يې په څو لنډو تيرو شو و ورځو کې په بوسنيا کې دمسلمانانو په لښکر يرغل کړې و او دهغوې پر خلاف يې پوره برې تر لاسه کړې و .
او نژدې پنځه زره ترک توکمه مسلمانان يې دشپې په تيارو کې له منځه وړي و . دهغو د همدغوکاميابيو په واسطه د سائرکن او ايکسلا دواړو حوصلې هم زياتې کلکې او لوړې شوې وې. اوکوم لښکر چې د هغوې تر امر لاندې يې جنګ کاوه هغوې هم د همدې حوصلو د لوړوالي په خاطر هر ډول ځان ځارنې ته تياروول .
خو دبله اړخه علي پاشا هم دښمن ته د نه زغميدونکې زخم ورکولو له پاره ځان تيار کړې و . که څه هم په وا له دې هغه ته د جنګ کولو تجربه هم نه وه ورپه برخه شوې، خو هغه څه چې هغه د بروصې د ضرب و حرب په مکتب کې تر لاسه کړى و هغه د هغې له پاره تر ټولو لويه تجربه وه اوبيا د پاشا د لقب د اخستو نه وروسته هغه يوه اونى دخپل لښکر سره يو ځاې د جنګى امورو په بحث او مباحثه کې مصروف و او خبرې يې پرې کولې او هغوې ته يې خپل نظر او خپله تجربه وړاندې کوله ، هغه هم د هغه له پاره يو تجربه حسابيده ، ددې نه اخو د بوسنيا څخه را تښتيدلې هغو پنځه لس زرو عسکرو ، چې د شپې له اړخه پرې نا څاپي يرغل شوې و، هغوې هم د سائرکن او ايکسلانه د بدلې اخستلو سوګند پورته کړې و او تر يوه ځايه يې دجنګ تجربه هم درلوده ، ور سره مل و.
د جنګ په پيل کې د بلغاريه شهزادګانو هر يو سائرکن او ايکسلا د جنګ د ډول د ډبولو په اساس خپل متحده لښکر د زمکې د حشراتو ا ويا د باران په شان د را وريدلو چينجيو په څير را مخته کړ ، او بيا دواړه ورونو د خپل متحده لښکر سره يو ځاې د علي پاشا په لښکر باندې توپاني يرغل راوست .
علي پاشا هم په ځواب کې دخپل ځان په ښوولو کې ځنډ و نه کړ ، هغه پوهيده چې ددوېډ لښکر د شميرې په مقابل کې ددښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لښکر شمیره ډیره زیاته ده، او په ځای ځای کې یې دشپینیو یرغلونو او وینوتویولو په واسطه حوصلې هم ډیرې پورته دې ، په دې خاطر هغه د سمدستي ځوابي یرغل په واسطه ، لکه د خیرو شر په جګړه کې د باطل حال خرابونکي اجل د لاربنود په څیر ، سیلابي حمله وکړه ، دعلي پاشا تر مشرۍ لاندې د مرګ په سترګو کې سترګې ننویستونکې ترکانو هم د ځانګړو او بې مثله مجاهدینو په څیر په دښمن باندې په پوره مستۍ سره یرغل وروست .
د اروپا ددواړو شهزادګانو دا فکر کاوه چې دوې به د ترانوا د ښار په پراخه میدانو کې د مسلمانانو سالار علي پاشا ته په بدترینه ماته ورکولو باندې بریمنده را ووځي ، خو اوس برعکس د هغوې دکمبختۍ او بربادۍ پیلامه شوې وه . په دې خاطر چې په همهغه لمړنۍ حمله کې علي پاشا دخپل نائب سره یوځای د هغوې د لښکر لمړنۍ کربښې ماتې کړې او په ډیره چټکۍ سره دهغوې حالت د خرابیدو په لور روان شو او علي پاشا هره لمحه ددښمن مختته لیکی یو په بل پسې له منځه وړلې . دهغې وروسته هغوې د دښمن وروستۍ کربښې هم یو په بل پسې په ډیره تیزۍ سره له منځه یوړې .
هغه وخت چې د جنګ پیلامه وشوه نو سائرکن او ورور یې ایکسلا دواړه به دویمه درجه لیکو کې ولاړ و . خو کله چې علی پاشا د لمړیو صفونو بیخ وویست نو په دې لیکو کې دایکسلا او سائرکن نائبین له منځه ولاړ ل ، خو کله چې علي پاشا د دویمې درجې د لیکو صفا کول پیل کړل نو سائرکن اوایکسلا د ویرې او خوف په حال کې د خپل لښکر منځنیو لیکو ته په شا شول . دلمړیو لیکو څخه منځنیو لیکو ته د هغوې تیښتې د هغوې په فوځ کې هم بدګماني را پیدا کړه ، او هغوې هم اوس د علي پاشا او د هغه د لښکر سره د ټکر څخه په ویره کې راغلي و ، علي پاشا هم دهمدې فرصت څخه ګټه پورته کړه او ددښمن د شمیر دکمښت له پاره یې پر هغوې ډیرې تیزې حملې پیل کړې .
اوس نو هره ګړۍ د سائرکن اوایکسلا له پاره حالات د زغم نه وتل ، ددې حالت په کتلو سره سائرکن اوایکسلا دواړو مشوره وکړه او دې پایلو ته ورسیدل ، چې که چیرې دوې د شومیلا په پراخه میدانونو کې د مسلمانانو پرخلاف جنګ ته دوام ورکړی نو مسلمانان به دهغوې لښکر ټول له یوه مخې له منځه یوسي ، دهمدې پایلو په اساس دواړو ورونو ماتې و منله ، و تښتیدل او د ترانوا په ښار کې یې د ځانونو د محصورولو اراده وکړه .
ددې پریکړې سره سم دواړو ورونو پاته لښکر د جنګ څخه ستون کړ او دترانوا د ښار په لورې یې دتیښتې حکم ورکړ . خو د هغوې تیښته هم دهغوې له پاره دافتونو او مصیبتونو نه ډکه وه . ځکه چې علي پاشا د شاهین په څیر د هغوې پسې روان و او د شا له خوانه یې د تیښتې به حالت کې پر هغوې حملې کولې او دهغوې تښتیدلې عسکر یې لکه د توتانو دپاڼو په څیر په زمکه را پریستول .
هغه وخت چې سائرکن اوایکسلا دواړه و تښتیدل او د ترانوا په ښار کې ور ننوتل نو دهغوې پسې تلونکې علي پاشا هم د خپل لښکر سره هغه ښار ته ور ننوت . سائرکن اوایکسلا دواړو دا غلطي کړې وه چې په ښار کې یې دننه دخپل ځان پسې کوم ساتونکې او ملاتړې لښکر نه و پریښې ، هغوې ته دخپلې سوبې اوبرې دومره ډاډ و چې هغوې خپل ټول لښکر د شومیلا په میدانو کې د صف ارا کړې و. په دې خاطر هغوې ته د ښار دننه تازه دم لښکر په لاس ور نغې ، نو په دې اساس علي پاشا دښار دننه کې د هغوې پر خلاف داسې وینه تویونکې جنګ وکړ چې دهغې په پایلو کې سائرکن اوایکسلا دواړه د یو څو ساتونکو سره د ښار د شا له لورې و تښتیدل .
علي پاشا د دې سوبې په خاطر الله ته په سجده شو او په ډیره عاجزۍ او انکسارۍ سره یې دا دعا ولوستله:
اې زما الله !د مشیت په دغه پیمانه کې ، دمکان نه تر لامکان پورې اعلي حاکمیت یواځې او یواځې ستا دې .اې زما الله ! همدا ته د ځواک او عظمت ، او لویې مالک او څښتن یې ، همدا ته ددې کائناتوواکمن او مطلق العنان یې ، اې الله ! یواځې ستا ذات د عزت او وقار خاوند دې .
زما مالکه ! همدا ته ځینې په بل کړل شوې اور کې ورا چوې او چاته بیا د طور په غره کې سکون اوامان ور پربرخه کوې . څوک پر صلیب باندې او بیا بل ته د حرا په غار کې پیغام نازلوې ، اې زما الله ! یوازې ته ددې وړ یې چې د کلې او حرم په مسجدو کې ، په کلیساګانو او صومعو کې ، په هیکلونو او معبدونو کې یوازې ستا عبادت وشي . او یوازې له تا څخه بسپنه اوکومک و غوښتل شي ، زما الله ! زه علي پاشا د ژوندانه په دې طلسم کې د یوې نالوستې پاڼې په څیر نوم ورکې وم . زما الله ! د شومیلا په میدانو کې اوبیا د ترانوا به ښار کې تا ماته د ا بخت په برخه کړ ، اې زما الله ، دا ټول ستا له اړخه رحمت او اعجاز دې . نو ایې الله ! زه ستا شکر کونکې او ممنون یم چې تا ماته داسې ستره سوبه او فتحه را په برخه کړه .››
له دې وروسته علي پاشا را پورته شو ، د هر څه لمړۍ یې خپل لښکر ته د ترانوا په ښار کې د پړاو کولو حکم وکړ اوبیا یې دښارد نظم ونسق په جوړولو پیل وکړ.
لا تراوسه علي پاشا د ترانوا په ښار کې و چې د سلطان مراد جاسوس ، چې دهمدې له پاره یې دلته کار کاوه او هره ګړۍ او هره لممحه یې د دښمن په کړو وړو سترګې خښې کړې وې ، علي پاشا ته خبر ورکړ چې د بلغاریه حکمران سیسمان په خپله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یو لوی لښکر سره دترانوا د ښار په لور را روان دی ، په داسي حال کي چي خپل داواړه زامن یې د نائیکوپولس د ښار په لور استولي دي تر څو هغوی د هغه ځایه تازه دم لښکر دمسلمانانو پر خلاف را ټول کړي او په دې توګه مسلمانان د خپلود لاسه تللو سیمو څخه بیرته په ویستلو مجبور کړی .
ددې خبر د اوریدو سره سم علي پاشا د ترانواد ښار څخه د خپل لښکر سره یو ځای کوچ وکړ . د خپل ځان ترمخه یې د جاسوسانو یو جال خپور کړ تر څو یې هغوی د بلغاریه دحکمران سیسمان د نقل وحرکت څخه خبر وساتي ، علي پاشا د خپل لښکر سره یو ځای د ترانوا دښار څخه نژدې پنځه میله لرې تللي و چي د سلطان مراد جاسوسانو هغه ته بیا خبر ورکړ چي د بلغاریه حکمران دخپل لښکر سره یو ځای د توپان په څیر مخته را روان دی او اوس نژدې پنځه میله واټن ته را رسیدلی دی . هغو جاسوسانو علي پاشا ته دا هم وویل چي سیسمان به د خپل راتلو سره سم په پاشا باندې یرغل کوی تر څو علي پاشا ته دخپلو لیکو د جوړولو مهلت هم تر لاسه نه شی . او ددې پلان نه په ګټې اخستو سره علي پاشا او لښکر ته یې پوره پوره زیان ورسیږي . دغو جاسوسانو دا خبر هم راوړې و چي سیسمان دخپل لښکر صفونه لا د په وا څخه جوړ کړي او په سفر یې پیل کړی . د سلطان مراد د جاسوسانو دا خبر د پاشا له پاره ډیر ګټور ثابت شو . کله چي هغه ته د سیسمان د دې وړاندې راتګ په هکله معلومات وشو نو هغه هم د خپل لښکر لیکي سره را جوړې کړې ، د مخته تللو رفتار یې کم کړ تر څودلیکو تر تیب خراب نه شي .
علي پاشا به دخپل لښکر سره یواځي دوه میله مخته تللي و چي مخکي ورته د سیسمان لښکر دتوپان د تورور تیارو په څیر تر سترګو شو . ددښمن د لښکر د کتلو سره سم علي پاشا خپل لښکر ته ددریدو حکم وکړ ، دهغوی صفونه یې منظم کړل ، تر څو د بلغاریي دپاشاه د لښکر یرغل تم کړی او بیا په خپله کار روایي وکړي .
د بله اړخه د بلغاریه پادشاه سیمسان د راتګ سره سم د علي پاشا په لښکر د هوا د ملخانو په څیر را پریوت ، خو څرنګه چي علي پاشا ددې ترخه دشومیلا په میدانوکي دسیسمان دواړو زامنو ته نه هیریدونکي ماته ورکړې و ه او د هغوی څخه یې د بلغاریه ښار ترانوا هم نیولي و . نو په دې خاطر سیسمان د علي پاشا پرخلاف د په وا څخه ډیر په غصه او قهر ډکر ته راوتلي و. په دې خاطر یی د راتللو سره سم په علي پاشا باندې حمله وکړه . په حقیقت کي دهغه ددې کار څخه مقصد داو چي که په ناڅاپي توګه په علي پاشا باندې حمله وکړل شي اودهغه په مقابل کي خپل برې ډاډمن کړي نو په دې توګه به د خپلو زامنو د ماتي بدله واخستله شي.
خو دا د بلغاریه د حکمران سیسمان ځان غولونه وه ، ځکه چي د هغه د حملي د تم کولو له پاره علي پاشا له مخه تیارو. علي پاشا په ډیر جرأت او پوره تجربي او جنګي مهارت سره تر هر څه د مخه د سیسمان د لښکر حمله تم کړه او په دې تر تیب یې خپله دفاع ټینګه کړه ، او دهغي وروسته علي پاشا هم په خپل اصلي رنګ سره ډګر ته راغي .
هغه تر هر څه د مخه د برق په څیر د زوال ورکوني او پنا کونکي ذات نوم واخست او دهغه (د تکبیر) غږ ئي پورته کړ . کله چي دهغه د تکبیر غږ په فضا کي زمزمي پیل کړې نو د هغه لښکر هم دتکبیر په اوازونو باندې ټوله دښته را ونغاړله او ددې غږ وروسته علي پاشا لکه د سمندر د ویرونوکو توپانو په څیر په خپل دښمن باندې یرغل وروست .
ددواړو لښکرو د ټکر څخه دا سې احساسیده لکه کوم اتشفشان یا اورغورځوونکي غرونه چي دډیرجوش څخه دچاودیدو په حال کي وي .مرګ هرې لورې ته په نڅا و، د ژوند په قفس کي د مرګ سیورې چاودېدلي و . په تیارو او نوم ورکو وادیو کي ویني بیونکو افسانو سر را پورته کړې و . د خپلولیو پیوندونه یو له بله سره شلیدلي و ، او د جمود او سکوت دوره په یوې بحراني نوې دورې باندې بدله شوې وه.
دبلغاریه پادشاه سیسمان هم د علي پاشا په مقابل کي د ډیرو دریدو توان را نه وست ځکه علي پاشا په ډیره تیزۍ سره د سیسمان او دهغه د لښکر حالت د خزان وهلي ونې د راتویدونکو پاڼو په څیر کړې و. د سیسمان بدقسمتې وه چي هغه هم د علي پاشا په لاسو دخندونکي ماتې سره مخ شو او تښتید. علي پاشا د نه تم کیدونکو توپانو په څیر دهغوې پسې تر شاو لاړ او دهغي په لښکر یې د پرلپسې حملو په پایلو کي دهغوې شمیره را و غورځوله .
په هغه وخت کي چي د علي پاشا دا تعاقب په پوره زور و شور سره مخته روان و او د بلغاریه پادشاه سیسمان د خپل لښکر سره په منډو و ، نو یو ناڅاپه د سلطان مراد جاسوسان د کومې لورې څخه را څرګند شول ، اوعلي پاشا ته یې ددریدو اشاره وکړه . د اشارې سره سم علي پاشا خپل لښکر ته ددریدو حکم وکړ ، کله چي سیسمان وکتل چي دښمن یې تعاقب پریښې دی نو د ارامۍ ساه یې واخیسته ، او د مخکي په څیر یې په منډه منډه خپلو پناه ځایو ته ځان ورساوه .
د بله اړخه کله چي هغه جاسوسان علي پاشا ته نژدې راغې نو علي پاشا ترې سمدستي وپوښتل . دوستانو ! تاسې چي زه ودرولم او سیسمان مو را څخه خلاص کړ نو ایا ستاسې په دې کار کي زما له پاره څه سلامتي او غوره والي شته ؟ دهغي په دې خبره د راغلو مخبرانو څخه یوه یې وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاشا!مونږ ته پرته له کوم مقصده نه یي درولي ، په حقیقت کي د بلغاریه د پادشاه دواړه زامن سائرکن اوایکسلا چي له تا څخه یي هلته د شومیلا په میدانو کي ماته خوړلي وه هم ستاسو تر شا پر تاسو پسي را روان دی . دا دواړه ورونه په دې بریالي شوې چي د نائیکو پولس په ښار کي د خپل ځان له پاره ډېر ستر لښکر را ټول کړي ، او دهغوې کړنلاره او وړاندیز همدا دې چي کله چي د هغوې پلار سیسمان له تاسره ټکر شي نو دوې به د شا له خوا په تاسې یرغل راوړي تر څو ستاسي ماتې او خپل بریې ډاډمن کړي .

خو دا د سائرکن اوایکسلا دواړو ورونو او دهغوې تر څنګ د هغوې د پلار سیسمان هم بدقسمتي وه چي دهغوې دا پلان د بریالېتوب نه تر مخه، د هغوې د پلار په لاسو له منځه ولاړ اودهغوې درا رسیدو تر مخه یي پلار د علي پاشا په لاسو د ډېرې خرابي ماتي سره مخ شو اود جنګ دمیدان څخه و تښتید. دهغوې د ماتي دخبر وروسته ، څرنګه چي دهغي زامن سائرکن اوایکسلا دلته ډېر نژدې رارسیدلي ونو هغوې ستاسو تر شا و لګیدل ، هغوې پلان لري چي د شپې له اړخه پر تاسې باندې یرغل راوړي ، او په دې تر تیب و توانیږي د خپل پلار د ماتي بدله واخستلاې شي .

د خپلو دغه مخبرانو د اطلاع په اساس دعلي پاشا په مخ باندې دخوښۍ نښې را وځلیدې ، بیا یې په توصیفي توګه هغه مخبرانو ته وکتل او ورته یې وویل :

زما دوستانو ، زما ورونو ! زه ستاسې ډېر زیات ممنون یم چي تاسې ما ته په ډېر ښه وخت کي اطلاع راکړه ، زه پوهیږم چي د اروپا دا دښمن په مکارۍ کي د ګیدړې ، په خباثبت کي د مار ، په ګندګۍ کي د خنزیر ، په حماقت کي د خره په څیر ، په بې زړه توب کي د خرګوش او په نحوست کي د کارغه په څیر . زه به دهغوې هیڅ تدبیر بریالیتوب ته پرې نږدم . لکه څنګه مي چي د بلغاریه پادشاه سیسمان ته ماتې ورکړې همداسې به دهغې زامنوهریو سائرکن اوایکسلا دواړو ته د شومیلا په میدانو کي د هغوې په ټندو باندې د بدترینې ماتې داغ کیږدم .

ددې خبرې دکولو وروسته علي پادشاه د لږڅه ځنډ وروسته بیا دخپلو خبرو لړۍ جاري وساتله او ویې ویل :

زماورورنو ! ایا تاسې دا ویلي شئ چي دسیسمان د زامنو سائرکن او ایکسلا لښکر به له دې ځایه څومره واټن لرې وي ؟ د هغې په دې خبره مخبر انو په خپلو منځو کي صلاح و مشوره وکړه او بیا د هغوی څخه یوه وویل :

پاشا ! که چیرې مونږ غلطي نه وي کړي نو دهغو لښکر به ددې ځاې څخه د پنځه یا اوو میلو په شاوخوا واټن کي را روان وي .

دهغوې ددې خبرې په اساس د علي پاشا په څیرې باندې خندا را پیدا شوه . په ډېر ستاینونکې انداز یې دمخبرونو په لور وکتل اوویې ویل :

« که چیرې داسې وي نو بیا تاسې ډاډمن اوسئ چي زما خدای ، زما الله که وغواړي نو زه به دسائرکن اوایکسلا حال هم د په زنځیر کي د را نښتو بندیانو ، د ذلت اوپستۍ د کفن په څیر وګرځوم او د هغوې ژوند به انشاء الله د ستونزو او مصائبو څخه ډک کړم .

ددې وروسته د علي پاشا سترګې دهغې ښې لورې ته په یوې غونډۍ باندې و نښتې، بیا یې خپل لښکر ته دهمغې غرنۍ اړخ په لور دکوچ کولو حکم ورکړ او د سترګو په رپ کي یې د غرنیو لړۍ تر شا سنګر و نیو .

له بله اړخه سائرکن اوایکسلا دواړو دخپلو لښکرو سره یو ځاې په ډېره ګړندۍ توګه دعلي پاشا تعاقب کاوه او هغه ځاې ته را ورسیدل چي علي پاشا او دهغې جاسوسانو یې په هکله دتعاقب خبر ورکړې و . نو علي پاشا د خپل لښکر سره یو ځاې د سنګرونو څخه را ووت اوبې له ځنډه د سائرکن اوایکسلا دواړو ورونو پر لښکرو باندې د سور توپان په څیر را پریوتل .

دا یرغل دومره ناڅاپي ، دومره ځواکمن و چي ایکسلا اوسائرکن دواړو هغه و نه شو زغملاې ، په هماغه لمړۍ حملي کي علي پاشا هغوې د انحطاط او زوال سره مخ کړل. ایکسلا او سائرکن دواړو تر ډېره وخته پورې د علي پاشا مقابله و نه شوه کولې ، هغوې د ډېر بدې ماتې سره مخامخ شول او بیرته د نائیکو پولس د ښار په لور و تښتیدل.

اوس نو علي پاشا یو توپاني شکل اختیار کړې و. دا هم نور ځنډیدونکې نه و . ایکسلا او سائرکن دواړو ته د ماتې ورکولو ورسته هغه د سیلۍ په څیر دهغوې په تعاقب پسې ولاړ .

ایکسلام او سائرکن دواړو ورونو لومړۍ غوښتل چي دعلي پاشا په لاسو د ماتې وروسته د خپل ښار نائیکو پولس لورې ته مخ کړي ځکه هلته هغوې ډېر ښه زیرمه کړې لښکر ساتلي و . خو دا د هغوې دواړو بدقسمتي وه چي علي پاشا دهغوې تعاقب پرې نښود . کله چي هغوې فکر وکړ چي علي پاشا د هغوې پسې را روان دې او که چیرې هغوې د نائیکو پولس ښار ته دور ننوتلو کوشش وکړي نو علي پاشا به هم د خپل لښکر سره یو ځاې ددوې دواړو پسې د نائیکو پولس ښار ته ور ننوځي ، او لکه څنګه چي هغه د ترانوا په ښار کي ددوې دواړو حالت ډېر خراب کړې و نو د نائیکو پولس په ښار کي به یي هم حالت د هغې څخه بد تر کړي او دغه لښکر چي له دوې سره دې ددوې په شمیره کي به هم کمښت راشي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدي فکر په اساس ايکسلا او سائرکن دواړه نائيکو پولس ته ور ننه نه وتل ، بلکه د ښاره بيرون يې خپل لورې بدل کړ او بيا يې هغې لورې ته په تيښته پيل و کړ چې پلار يې سيسمان دعلي پاشا په لاسو د ماتي وروسته تښتيدلي و .
علي پاشا تر يو ځايه ددواړو ورونو پسي ولاړ او دهغوې د لښکر شميره يې نوره هم را کمه کړه . بيا د خپل لښکر سره يو ځاې د نائيکو پولس د ښار په لورې راوګرځيد ، په دې وخت کې د نائيکو پولس په ښار کې کوم داسي ځواک او لښکر نه و چې دښاره دفاع وکړي په دې اساس دا ښار پرته له کومې ستونزې دمسلمانانو په لاسو سوبه شو. علي پاشا هملته په ښار کې پړاو وکړ . دښار خلک به ډلي ډلي علي پاشا ته راتلل او دخپل اطاعت څرګندونه به يې کوله . علي پاشا هم ټولو ښاريانو ته عمومي ببښنه اعلان کړه او په دې اړه يې حکم او فرمان خپور کړ.

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف يې د صليبيانوسازشونه (۶)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول .
زمونږ دهيواد ګوډ يتمور څوک دې ؟

اوس تاسي ددې تاريخي ناول شپږمه برخه لولئ:
(۶)
۸*****
د بروصي په ښار کې سلطان مراد دخپل زوې بايزيد نه علاوه د بايزيد ځوان زامن دخپلو يو شمير نورو سالارانو ، امرانو او د عدليي د محکمې د مسؤلينو څخه علاوه د ښار د علماؤ سره يو ځاې ناست و او په کومه ډيره مهمه موضوع يې خبرې اترې کولې . په دې وخت کې د سلطان مراد ساتونکې راغي او سلطان ته يې وويل :
«دروند سلطان! زمونږ څه مخبران را غلي دي هغوې غواړي ستا په خدمت کې حاضر شي . که چيرې تاسي اجازه راکړئ نو زه به هغوې له ځانه سره راړوم ؟
دخپل ساتونکې د اطلاع سره سم سلطان مراد او دهغې زوې بايزيد دواړو ټکان وخوړ ، په دې وخت کې بايزيد غوښتل چې څه ووايي خو سلطان مراد د هغه خبره غوڅه کړه او ويې ويل :
هغه مخبران چې له ماسره کتل غواړي هغوې سمدستي را حاضر کړئ ، کيداې شي چې هغوې کوم داسي عاجل خبر راوړې وي چې دسمدستي عمل کولو غوښتونکې وي .
ساتونکې بيرون راووت ، د لږڅه ځنډ وروسته بيرته راستون شو . دهغه سره يو څو مخبران هم و ، هغوې مخته راغلل او سلطان مراد ته يې تعظيم او احترام وکړ . بيا دهغوې څخه يوه يې سلطان ته وويل :
«درونده سلطانه ! مونږ تا ته دوه ډير مهم خبرونه راوړي دي ، يوه ته زيرې ويلې شي او بل لږڅه د انديښنې وړ دې .
محترم سلطان ! زه لمړئ ښه خبر درکوم اود هغې وروسته به د انديښنې وړ .
درونده سلطانه! لمړئ زيرې داد ې چې علي پاشا په خپله دنده کې پوره برياليي دې . ددې ځايه د تللو وروسته هغه د بلقان د غرونو په لورې مخه کړه ، ددربند ددرې څخه تير شو او بلقان ته ورسيد . هغه وخت چې هغه د هغه ځاې د غرنود لړئ څخه تير او د شوميلا ميدانو ته ورسيد نو د بلغاريه د حکمران سيسمان دواړو زامنو ايکسلا او سائرکن دهغه لاره و نيوله ، دهغوې سره يو ډير ستر لښکر هم و . خو علي پاشا د شوميلا په ميدان کې د سيسمان دواړو زامنو ته ډير بده ماتې ورکړه او مخته ولاړ او د ترانوا ښار يې هم سوبه کړ .
د خپلو زامنو د ماتي د بدلي د اخستو له پاره د بلغاريه پادشاه سيسمان ديوه ډير سترلښکر سره يو ځاې د علي پاشا مقابلي ته راغي ، ددواړو فوځونو تر منځ ډير سخت جنګ و نښت . په دې جنګ هم علي پاشا سيسمان ته ډير خراب او خنده ونکی ماتي ورکړه او هغه په تيښته ووت ، بيا دهغه دواړو زامنو ايکسلا او سائرکن يو ډير ستر لښکر تيار کړ هغوې غوښتل په علي پاشا باندې د شا لخوا غلچکي يرغل وکړي او هغه ته نه تلافي کيدونکې زيان ور ورسوې.
درونده سلطانه ! مونږ په وخت علي پاشا ته ددې تعاقب اطلاع ورکړه ، نو علي پاشا د سيسمان تعاقب پرې ښود او سنګر يې و نيو اوکله چې دهغوې مورچو ته د سيسمان د زامنو لښکر راورسيد نو د علي پاشا لښکر د مورچو څخه بيرون راووت او

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر هغوې يې يو توپانې حمله وکړه ، دواړ ته يې ډېره سخته ماتې ورکړه او اوهغوې دواړو نايکو پولس دښار په لور تيښته وکړه ، علي پاشا دهغوې پسې وروسته ولاړ ،کله چې هغوې وکتل چې علي پاشا د هغوې پسې را روان دې او که چيرې هغوې نائيکو پولس ښار ته و رننوځي نو علي پاشا به يې حالت د ترانوا د ښار د حال په څير او يا د هغې څخه هم بدتر کړي ، په دې خاطر هغوې ښار ته د ننوتلو پر ځاې په هماغه لاره و تښتيدل چې پلار يې پرې تښتيدلې و. علي پاشا د فاتح په څير ښار ته ور ننوت . او په دې تر تيب د بلغاريي هغه برخه چې د شمالي برخو څخه يې د ډينيوب درياب تيريږي ، دعلي پاشا په لاسو زمونږ د سلطنت برخه وګرځيده .

د راغليو مخبرانو په دې خبرو باندې نه يوائې سلطان مراد بلکه د هغه زوې بايزيد او هلته ناست ټول خلک د خوښي نه په کاليو کې نه ځايدل ،د هغوې ټولو په څيرو کې د خوښيو او ډاډ نښې را ښکاره شوي وې، سلطان تر ډيره وخته پورې ددې خبر څخه خوند اخيست او په خپل ځاې يې ډډه وهلي وه او خوله يې له خندا نه راټوليده . په همدې وخت کې يې مخبرانو او هلته ټولو ناستو خلکو ته وينا وکړه او په ډير نرم اواز سره يې وويل :

« کله چې ما علي پاشا ته دغه دنده ورسپارله او ددې څخه مې هغه لورې ته استوو نو هماغه وخت زما په زړه کې دا تيريده چې نومورې به د حرب وفن يو ډير ستر ښهسوار ثابتيږي ، په هماغه وخت کې زما په زړه کې دا تيريدل چې هغه به ددښمن په مقابل کې د تيارو شپو د اوو سمندرونو د توپان ، دصبر او استقامت د غره ، د تيرې او ظلم پرخلاف سيلی ،او د مرګ او اور يو پرانستي درياب ثابتيږي . » تر دې ځايه دخبرو وروسته سلطان لږڅه ځنډ وکړ او بيا يې وويل:

« د خيرالدين زويه ! تا څومره په ميرانه او همت سره د بلغاريه حکمران ته ماتې ورکړه اودخپل شجاعت او بهادرۍ په واسطه دې ذلت او سپکاوې دهغې د غاړې طوق و ګرځاوه . دخيرالدين زويه ! زه ستا په څير ځان ځارونکې ، او د نور او وياړ دقافلې د سالار عظمت ته سلام کوم .

ګرانه زويه ! ته څومره په ښه او ګړندۍ توګه په دښمن باندې ، په تيارو سمندرونو کې د تيزالوتونکي توپان په څير نازل شوې يې او دهغوې حالت دې په خپل مخکې ټوټې ټوټې بلکه د تيرو وختو دتاريخ په کندو کې ور وغورزاوه. زما زړه غواړ ي چې ته زما ددښمنانو په مقابل کې د اور غورزونکې لاوې ، او خپلو ته دمينارنو د رواني روښنايي ... په څير ثابت شي . دخيرالدين زويه ! زما دعا درته داده چې چې په راتلونکو ورځو کې هم دددښمنانو په مقابل کې د ترکانو د پلرني وقار د فطرت د زانګو په څير محارب ثابت شي . زه يو ځل بيا ستا په دې سوبه تاته مبارکي وايم او ستا جنګي پوهي ته سلام کوم .

سلطان په خپلو خبر وکي لږځند وکړ او بيا يې دخپل زوې بايزيد په لور په کتلو سره وويل :

بايزيده زويه ! ددغه مهم پسي د استولو نه وروسته به تا ډير وخت زما تر مخه دهغه ستاينه او صفت کاوه، خو هغه وخت ما ستا دغه د،ل صفت او تعريف ته کوم اهميت نه ورکاوه ، ځکه چې ما غوښتل چې د علي پاشا کړچار او مهارت په خپله ووينم . زما زويه ! نن علي پاشا دا ثابته کړه چې هغه صفت چې تا دهغه زما تر مخه کاوه هغه هسې نه و .

دسلطان مراد ددې خبرو په ځواب کې بايزيد په خندا سره وويل :

محترم سلطان ! زه د ډيره وخته راهيسې علي پاشا پيژنم ، دهغه پلار دهغه مشر ورور هم زما د پيژندګلويانو څخه وو. خو دا په خپله کورنۍ کې يواځنې وګړې دې . د هغه وخته راهيسې چې هغه په مکتب کې تر روزنې لاندې و ما ته دا ډاګيزه شوې وه چې دا به يو ځانګړې حيثيت تر لاسه کوي ، په دې خاطر په مکتب کې د تعليم په وخت کې هم د هغه سره چا د تيغ وهلو او حرب وضرب په فنونو کې مقابله نه شواې کولي ، کله چې تا هغه ته د پاشا لقب ورکړ نو تا ته به ياد وي چې ما تا ته هغه وخت هم ويلي و چې تا يو ډير مناسب او وړ انسان ته دا لقب ورکړ. اې زما پلاره ! تا وکتل چې نن علي پاشا د خپل دغه منصب حق په ښه توګه ادا کړ .

بايزيد ددې خبرو د ويلو نه ورسته چپ شو . په ځواب کې سلطان مراد هم تر ډيره پورې چپه خوله و او څه فکر يې کاوه ،خو تر څنګ مسکي مسکي کيده . کيداې شي چې هغه د علي پاشا په دغه کړنو باندې ډير زيات خوښ شوې وي . دا ځل هغه يو ځل بيا مخبرانو ته مخ کړ او ورته يې وويل :

دوستانو ! کوم چې ډير ښه خبر و هغه خو تاسي ووايه ، يقينا چې دعلي پاشا نه همداسي هيله کيدله . اوس راته هغه خبر هم ووا ياست چې ستاسي په ګمان زمونږ له پاره داندېښنې وړ دې .

د سلطان په دې خبره هغه دويم مخبر په خبرو پيل وکړ اوويې ويل :

هغه بل خبر چې لږ څه د اندېښنې وړ دې هغه دادې چې د علي پاشا په لاسو دبلغاريه د حکمران سيسمان او د هغې د زامنو د ماتې خبر ټوله اروپا زمونږ په خلاف را پارولې ده . او تر ټولو زيات اغيز يې د سرويه په پادشاه لازارشاه کړې دې او هغه يې د بدلې داخيستلو له پاره د اور په څير لمبه کړې دې . زمونږ پر خلاف د جنګ د پيلامې له پاره د سرويه پادشاه لازار شاه د اروپا مختلو سيمو ته هيئتونه استولي دي ، په دې سيمو کې بوسنيا ، بلغاريه ، البانيه ، دلاچيه ، هنګری ، پولينډ ، اسکټار ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

پولي او مګهيار خلک شامل دي ، دغه ټولو قومونو د قاصدانو په ذريعه د سرويه پادشاه لازار شاه ته د مسلمانانو په خلاف د صليبي جنګ د ملاتړ ترغيب ورکړې . او ترڅنګ يې د خپلو قاصدانو په واسطه هغه ته خبر ورليږلي دې چې هغه دې د مسلمانانو پر خلاف خپل لښکر د شينزا ددرياب په غاړه سترو ميدانونو ته و استوي ، زما په فکر د سرويه پادشاه لازار شاه غواړي زمونږ پر خلاف همدغه ځايونه د جنګ او جګړې ډګر و ګرځوي .

درونده سلطانه ! د اروپا مختلفو اقوامو اوقبايلو ته چې د سرويه پادشاه لازار شاه کوم خطوط استولي دي د هغو پايلې ډيرې مثبتي دي ، او د اروپا ټولو هيوادونو او قبايلو خپل خپل لښکر ، د خپلو ښو روزل شوو سالاروانو په مشرۍ دشينزا ددرياب غاړې کې پرتو ميدانو ته را ليږلي . لکه څنګه چې همدا اوس په هغه ميدانو کې د اروپايانو لښکرې را ټوليږې نوکه چيرې دغه راټوليدل همداسي او په همدې تناسب دوام وکړي نو زه تا ته ډاډ درکوم چې په څو اونيو کې به د شينزا په ميدانو کې د صليبيانود را ټول کړل شوي لښکر شميره څو لکو کسانو ته ورسيږي .

درونده سلطانه ! ددغه حالت په کتلو سره مونږ ستا تر مخه وړانديز کوو چې پخوا له دې چې دښمن د خپل ټول توان او قهر سره د شينزا د درياب څخه را تير شي او هغو سيمو ته چې مونږ تازه تازه سوبه کړې را ننوځي نو مونږ بايد دهغوې لاره بنده کړو او هغوي ته دا ثابته کړو چې په هغو سيمو چې ترکانو ولکه کړې دهغوې نيول خو لا پريږده چې په هغو سيمو کې به صليبي سرتيري هم په هيڅ صورت د تباهۍ او بربادۍ د خپرولو له پاره پرې نه ږدي.

درونده سلطانه ! د بله اړخه علي پاشا ته هم ددې ټولو حالاتو په هکله خبر ورکړل شوي دې . مونږ دهغه سره د ليدلو وروسته ستا حضور ته را استول شوي يو. هغه تر اوسه پورې د خپل لښکر سره د نائيکو پولس په ښار کې ديره اچولي ده . او ستا له اړخه د حکم منتظر دې .

تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته مخبر چپ پاته شو .نو سلطان مراد خپل زوې بايزيد خپل ځان ته نژدې راوغوښت ، بايزيد پورته شو او دسلطان په خوا کې کيناست. تر يوه وخته پورې پلار او زوې دواړو په ډير راز سره خبرې کولې ، شايد چې هغوې په اروپا کې د راټولو شوو صليبيانو د لښکر په اړه په خپلو منځو کې سلا مشوره کوله ، بيا هغوې کومې پايلې ته ورسيدل ، په دې خاطر چې بايزيد بيرته خپل ناست ځاې ته راغی او کيناست .د سلطان مراد په مخ باندې دخوشۍ نښې را ځرګندې وې ، بيا يې را غلي مخبرانو ته مخ را واړاوه او ورته يې وويل :

دوستانو ! تاسې نن شپه همدلته په بروصه کې تم شئ ، سبا سهر به له دې ځايه کوچ وکړئ او نيغ به علي پاشا ته ځانونه ور سوئ ، هغه ته وواياست چې د نائيکوپولس له ښاره خپل فوځونه را وکاږي او د روميل د ولايت په کوم خوندي او مناسب ځاې کې خپل لښکر ته پړاو ورکړی ، او هملته زما او د بايزيد د لښکر انتظار وکړي .

علي پاشا ته هم وواياست ، چې الله دې په تا برکتونه نازل کړي ، ستاد بهادرۍ او جرأت پولي دې نورې هم و غځوي ، په هغه ذات مې سوګند چې په خپل توان يې اسمان درولي ، او تر ټولو ځواکمن اوپوه ذات دې ، د قومونو په تاريخ کې داسي حالات او واقعات ډير ځله ځي راځي ، د قومونو څخه دا ډول حادثي او واقعات د اميدونو نه ډکو ساحلونو کې د رڼا غوښتنه کوي .

علي پاشا ته وواياست چې مونږ خو د ورېښمو ، وړيو او يا موم په څير نرم نه يو چې دښمن چې څنګه وغواړی زمونږ جوړښت او زمونږ زينت اوښايست را خراب کړي .مونږ به د جنګ په ډګرونو کې که خداې مو وغواړي نو د اروپا په دغه متحده ځواک باندې دزماني د غم وريځي راو غوړو. که چيرې زما خداې ته منظور وي نو دا ځان ځارونکي سرتيري صليبيان چې کله د ترکانو د ځان ځارني اواز واوري ، اوکله چې هغوې زمونږ وسايل او جنګي سامانونه ويني ،کله چې هغوې په خپلو وينو کې لت پت شي او د ترکانو ځواک ته ويني ...نو زما هر فوځي به د صليبيانو د لښکر بند بند ور مات او دهغې درياب په څير به وګرځي چې په خپل مخ کې هر خنډ د کچه ويالو په څير پاش پاش کوي .

سلطان تردې ځايه پورې خبرې وکړې او بيا ودريد او مخبرانو ته يې وويل:

اوس تاسې ولاړ شئ... ځئ ارام وکړئ ، سبا د سهار د لمانځه وروسته دعلي پاشا په لور وخوزيږئ . اوکوم پيغام مې چې درکړې تر هغه يې ورسوئ .

ددې خبرې سره سم هغو مخبرانو سلطان ته تعظيم وکړ او دهغې د خوني څخه ووتل ، دهغوې د تللو وروسته سلطان دخپل زوې بايزيد په لور وکتل او ورته يې وويل :

بايزيده ، زما زويه ! د همدا اوسه دخپل لښکر دکوچ کولو تيارې پيل کړه ، مونږ به په درې څلور ور ځو کې د بروصې څخه د يوه باعزمه لښکر سره يوځاې د شينزا د درياب د غاړې ميدانو ته ځانونه رسوو. مونږ به د خپل منزل په لور د روميل د ولايت څخه تيريږو او دهغه ځايه به علي پاشا هم دخپله ځانه سره يو ځاې کوو ،

زما زويه ! ددې سره سم زه نني غونډه پاې ته رسوم . ته ولاړ شه او دخپل لښکر د تيارولو کار پيل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو سلطان مراد خپله غونډه ختم کړه ، او هر څوک دخپلو خپلو کارونو پسې دکوټې څخه وووتل .
۹*****
نریوس په خپل کور کې د لمر د پریوتو څخه لږ تر مخه هلته په پخلنځي کې د غذا په تیارولو بوخته وه چې په همدې وخت کې ریونا لکه د یوې د سکونه ډکې اوسی په څیر په منډو او ټوپونو راغله اوکور ته را ننوتله.
هغه نیغه د پخلنځي لورې ته ورغله. نریوس هم هغه د پخلنځي څخه کتلې وه ، نریوس د پخلنځي څخه راووتله او د انګړ په لور ورغله ، په منډه راتلونکې ریونا د هغې تر مخه ودریده . د ریونا په کتلوسره د نریوس مور پربیسا او دواړه کوچنیان کندام او خیسار هم دباندې راووتل . په دې وخت کې ریونا په ډیره خوشحالی سره نریوس او دهغې مور پر بیسا ته وکتل او ورته یې وویل :
ما تاسې ته یو ډیر ښه زیري راوړې دی . زه یواځې د همدې خبرې له پاره دلته راغلې یم او ددې خبرې د اوریدو وروسته تاسې ته دا ډاډ درکوم چې ستاسې د خوشحالیو پاې به نه وي .
د ریونا ددې خبرې په اوریدو سره نریوس او دهغې د مور پربیسا دواړو په استفهامیه توګه یو بل ته وکتل او بیا نریوس ریونا ته وویل : ریونا خورې ! د کوم خبر د ویلو له پاره چې ته دلته راغلې یې هغه زمونږ سره اړه لرې یا ستا د ذات سره ؟
په دې وخت کې ریونا د لږ څه فکر کولو وروسته ، په داسې حال کې چې دحیا د جذبې نښې یې په څیره کې را ښکاره شوې وې ، په نرم اواز سره وویل : ډیرې درنې خورې نریوس ! دکوم خبر له پاره چې زه دلته راغلې یم دهغه ډیره برخه ستاسې خلکو پورې اړه لرې . خو بیا هم دا خبر زما پر ذات باندې هم خپل اغیز لرې . ځکه دا خبر ستا د ورور علي پاشا په اړه دې
.
د علي پاشا د نوم د اوریدو سره سم نریوس ، دهغې مور پربیسا او دواړه کوچنیان ، کندام اوخیسار ، ټول متوجه شول . بیا نو په ډیره بې صبرۍ سره نریوس د ریونا څخه وپوښتل : ریونا خورې !تا زما د ورور علي پاشا په هکله څه خبر راوړې دې ؟
ریونا یو ځل بیا دحیا نه په ډکه ژبه وویل :
« خبر دادې چې علي پاشا اوس بلکل پوخ پاشا و ګرځید. هغه ته دددې ځایه د تللو وروسته ډیرې زیاتې بریاوې ور په برخه شوې دې . هغه لمړی د بلغاریه د پادشاه سیسمان دواړو زامنو ایکسلا او سائرکن چې د یوه ستر اوقوي لښکر سره د شومیلا میدانو ته د علي پاشا مقابلې ته راغلې و ، سخته ماتې ورکړی ، چې هغوې ددې ماتې وروسته د ترانوا ښار ته و تښیدل او هلته هم علي پاشا په هغوې پسې ولاړ او د ترانوا ښار یې هم ترې لاندې کړ . ددې وروسته ریونا د علي پاشا په لاسو د بلغاریه د پادشاه سیسمان په خلاف بریا او یو ځل بیا دهغه دواړو زامنو ته ماته ورکول او د نائیکوپولس د ښار نیولو په هکله پوره تفصیل ورکړ .
د ریونا په دې خبره نریوس او پربیسا دواړو دخوښۍ نه په خندا پیل وکړ . کندام اوخیسار دواړو هم د خپل کاکا په بریاو باندې خوښې ښوولې ، په دې وخت کې ریونا یو ځل بیا وویل :
نریوس خورې ! ددې خبر بل اړخ هم شته ، دعلي پاشا دغه بریاو ، داسې و ګڼه ، چې په ټوله اروپا کې اور بل کړې دې .نو د دې ماتو دبدلو د اخستلو له پاره د سرویه پادشاه لازار شاه غږ پورته کړې ، هغه د اروپا ټولو ځواکونو ته د مسلمانانو پر خلاف د راټولیدو غږ کړې دې . ددې بلنې په ځواب کې اوس د ټولې اروپا لښکرې د شینزا دریاب په میدانو کې سره ټولیږې . دمسلمانانو پادشاه سلطان مراد ته هم دا خبر ور رسیدلې دی. سلطان مراد علي پاشا ته حکم کړې دې چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې د نائیکوپولس د ښار څخه را ووځي او درومیلیا په صوبه کې دې پړاو وکړي . ویل کیږي چې سلطان مراد هم د خپل لښکر سره یوځاې د بروصې څخه راوتلې او د همدې سیمو په لور را روان دې . تر څو د اروپا متحده لښکر ، چې د مسلمانانو د له منځه وړلو له پاره راټول شوې ، سره ټکر و کړی او هغوې له منځه یوسي .
دریونا په دغه خبرو باندې نریوس او دهغې مور پربیسا تر لږځنډه پورې چپ خوله پاته شوې دهغې وروسته نریوس ریونا ته وکتل او ورته یې وویل :
ریونا خورجانې ! دا خبرونه چې تا وویل او په ځانګړې توګه هغه چې زما د ورور علي پاشا په اړه و هغه خو ماته د ډیرې زیاتې خوښۍ باعث شول ، اول دا چې دا خبرونه دعلي پاشاد سوبې او برۍ په اړه وو او بل داچې زه مسلمانه یم او دا سوبه ، د اروپا ب په زمکه دمسلمانانو سوبه ده نو د یوې مسلمانې په څیر په دې بریاو زما زړه ډیر زیات خوشحاله دې ، خو ریونا ! زما خو د علي پاشا سره یوه خپلولې شته نو زه به د هغوې په بریاو باندې خوشحالیږم . عام مسلمانان هم د یو مسلمان په څیر د علي پاشا په دغو بریاو باندې ډیر زیات خوشحاله شوي او ډاډ به یې تر لاسه کړې وې . خو زما خورجانې ! زه نه پو هیږم چې ته په داسې حال کې چې یوه نصرانۍ یې ، خو زما څخه زیاته د علي پاشا په بریو باندې ته خوشحاله یې ؟ ریونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خورجاني ! ایا زه ستا ددې خوشحالیو کوم علت پوښتلې شم ؟
د نریوس ددې پوښتني د ځواب له پاره ریونا تر لږ څه ځنده پورې په فکر کې شوه ، او دهغې وروسته یو ځل بیا دهغې په څیرې باندې د خوښیو نښې را ښکاره شوې او په لوړ اواز یې وویل :
زما خورجاني ! تا چې کومه پوښتنه وکړه نود هغې ځواب خو ډېر سخت دې خو ګوره نریوس خورې ! هغه وخت چې ته نصرانۍ وې ، او اسلام دې لا نه و منلې ، او نه دې د مجدالدین سره واده کړې و نو هغه وخت هم زه په ښه توګه پوهیدم چې ستا سره زما ناسته پاسته وه اوما اوتا دواړو به کله چې د مسلمانانو د برباو خبرونه اوریدل نو د غم او غصې ، اندیښني او افسوس او پریشانتیا څخه به مو ګُلمې خوړلې ، خو نن معامله بله ده ،، ته مسلمانه یې ، د علي پاشا خور یې په دې خاطر ستا خوشحالي په ځاې ده . اوس چې ته له ما څخه پوښتې چې ته په دې خوشحالي باندې ولې ویاړې نو نریوس ! واوره : ما د علي پاشا په کور کې څو ورځې تیرې کړې او دلته را ستنه شوې یم ، دهغه مور ، دهغه خور او په خپله علي پاشا چې له ماسره کوم سلوک کړې دې ، د هغسې سلوک ، دهغسې میلمستیا ، د هغسې درنښت امید ما دخپلو نژدې خپلوانو څخه هم نه شوکولې ، هلته د اوسیدو په وخت کې زما درنې خورې ! یوازې زما ځان نه بلکه زما عصمت ، زما ابرو ، او زما د حیثیت ساتنه هم په ډېره ښه توګه شوې ده . نریوس خورې ! دښځې سره د هغې د عصمت او د هغې ابرو د یوه نه پیداکیدونکې جوهر په څیر دې او هغه خلک چې د خپلې آبرو ، عصمت او عفت ساتنه وکړي نو زه پوهیږم چې هغه ددې وړ ده چې د ټولې نړۍ نه زیات دهغې عزت ، د ټولو خلکو نه ډېر د هغه درنښت او احترام وکړل شي . نریوس خورجاني ! زما حالت هم څه همدا ډول دې ، علي پاشا ، دهغه مور او دهغه خور چې په کوم درنښت سره زما میلمستیا کړې او تر څنګ یې زما د ځان ، آبرو او عصمت ساتنه کړې نو زه به دهغوې ددې کړچار بدله هیڅ وخت پوره نه کړاې شم .
نریوس ! ته پوهیږې چې کومو وسلوالو ځوانانو چې زه له دې ځایه په زور بوتلې وم ، هغوې زه په دې خاطر بولې وم چې زه او یا زما کورنۍ د مجدالدین او دهغه د ورور او پلار په وژلو کې لاس لرو . ددې اړیکو د پوهیدو سره یو ځاې علي پاشا ، د هغه مور او دهغه خور درې واړو ، یا ددوې څخه یوه هم او یا درې واړو زما پر خلاف انتقامي عمل کولې شو . خو هغوې یوه هم داسې و نه کړل . برعکس یې زما سره دا سې سلوک وکړ چې مثال او نمونه یې نه شي موندل کیداې . د علي پاشا مور قیرات له ماسره داسې لاره خپله کړه لکه د یوې لور او مور تر منځ چې موجوده وي . د علي پاشا خور سریان زما سره داسې دوستې جوړه کړه لکه د مشرې او کشرې سکه خویندو تر منځ چې موجوده وی ، او پخپله علي پاشا ، زه به دهغه په هکله څه ووایم . که چیرې زه د هغه صفت وکړم نو الفاظ به ورته پیدا نه کړاې شم . په بروصه کې د اوسیدو په وخت کې علي پاشا له ما سره داسې سلوک وکړ لکه زه چې د ډېر ستر عزت خاونده او یو باوقاره اعلي شخصیت اوسم.
ګوره نریوس ! دهمغه حالاتو په کتلو سره چې زه د علي پاشا په برباو ، سوبو ، او کامیابیو باندې و نه ویاړم نو بل به څوک پرې وویاړي ؟ نریوس خورې ! هغوې درې واړه ماته د ډېر عزت او وقار خاوندان دی .
د ریونا ددې خبرو په اوریدو سره نریوس د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوبه شوه اوبیا یې ریونا له لاسه و نیوله او د پخلنځي په لور یې له ځانه سره کش کړه او ورته یې وویل « را ځه چې هلته کینو ، زه به هلته د پخلي کار هم وکړم او خبرې به هم سره کوو. »
ریونا چپ چاپ د هغې سره یو ځاې روانه شوه ، نریوس او ریونا دواړه هلته په پخلنځاې کې کیناستې ، خو پربیسا خپل دواړه لمسي له لاسو و نیول او په انګړ کې په خپاره لمڅي باندې کینول . پخلنځاې ته د راتلو سره سم لږ څه چپه چپتیا وه ، او وروسته یو ځل بیا نریوس ریونا ته په خبرو خبرو کې وویل :
ریونا جاني ! که بده درباندې ونه لږي نو یوه پوښتنه کولې شم ؟
په ځواب کې ریونا لږ څه په تیز و سترګو نریوس ته وکتل او بیایې په ډېره ژولې ژبه نریوس ته وویل : نریوس خورې ! وایه ته څه پوښتنه کول غواړې ؟ زه به ستا هیڅ خبره په بده وا نخلم .
دریونا ددې خبرو څخه نریوس تر یوه ځایه ډاډمنه شوه او په ډېره درنه توګه یې هملته ورڅخه وپوښتل چې: « ریونا! دا چې ته زما د ورور علي پاشا په برباو باندې دومره د خوشحالۍ او ویاړ خبره کوې نو ایا زه ستا د رد عمل اندازه دا ډول کولې شم چې ته د علي پاشا سره مینه کوی او هغه خوښوې ؟
د نریوس ددې خبرې په اوریدو سره ریونا په زوره زوره وخندل اوبیا یې د ډېرې خوشحالۍ نه وویل :
نه نریوس خورې ! داسې کومه خبره نه شته ، زه د علي پاشا سره مینه نه کوم او نه هغه د ځان له پاره غواړم. خو بیا هم زه په زړه کې دهغه سره خواخوږي لرم .داسې خواخوږي چې زه یې په الفاظو کې نه شم بیانولې . ځکه چې علی پاشا چې کوم ډول سلوک او رویه له ما سره کړې د همغې په اساس زما په زړه کې دهغې له پاره ځانګړې ځاې پیدا شوې دی . بلې زما په زړه کې یو کمښت ، او یوه خلا ضرور را پیدا شوې ده ، ډېر وخت فکر کوم چې کاشکې زه هم ستا او دعلي پاشا په څیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانه شوې واې ،اسلام مې منلې واې ، ګوره نريوس ! ما هلته په بروصه کې د اوسيدو په وخت کې نه يواځې د علي پاشا مور او دهغې خور په عبادت کولو ليدلې ، بلکه نور خلک مې هم کتلې چې په عبادت کې به مصروف وو. ماته د هغوې دعبادت دا طريقه ډيره خوښه شوه . او هملته په بروصې کې د شتون په وخت کې مې دا فکر کاوه چې کاشکې زه هم دهغوې سره يو ځاې په عبادت کې شريکه واې اودهغوې په څير مې د کائيناتو مالک ته دبندګۍ سر ټيټولې .
ريونا تر لږ ځنډه چپه خوله پاته شوه ، په دې وخت کې نريوس هم هغې ته په ډيره عجيبه توګه کتل ، دلږ ځنډ وروسته ريونا يو ځل بيا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل :
نريوس ! ډير وخت زه دا فکر کوم چې ما خو د زړه نه اسلام منلې دې ، زما ظاهرې حيثيت يواځې داسې دې چې زه بايد د اسلام په دايره کې ور ننوځم . خو زه ويريږم چې کله چې زما مور او پلار ته زما د مذهب د بدلون په اړه معلومات وشئ نو هغوې به ډيره زياته صدمه ومومې ، او بيا خو ته پوهيږې چې زمونږ د کلې زيات خلک نصراني مذهبه دي . او زما پلار ددې کلي سردار دې ، نو زما د مذهب دبدلون په واسطه به د کلي خلک څه فکر کوي ؟ او زه په دې فکر کې يم چې دعلي پاشا پلار او دواړه ورونه په همدې خاطر ووژل شول چې هغوې مسلمانان وول ، په دې خاطر چې د علي پاشا پلار دې سيمې ته د داسلام د تبليغ له پاره راغلي و. نصراني راهبان او پادريان نه غواړې چې په دې سيموکې اسلام په دومره تيزۍ سره خپور شي ، هغوې د اسلام د پيروانو ډير سخت دښمنان دي دا هغه حالات دي چې زما داسلام د اعلانيدو تر مخ خنډ دي . ريونا چې چپ شوه نو نريوس د لږ څه وخته پورې مسکی وه او بيا يې په ډير شفقت او ميني سره هغې ته وکتل او ورته يې وويل :
زه تا ته دعا کوم چې ستا تر مخ دا خنډونه په ډيره اسانۍ سره له منځه ولاړ شي . اوس خو را ځه دلته زما خواته کينه ، زما خوشحالي او زما غوښتنه ده چې ته به نن شپه زمونږ سره ډوډۍ خورې . ريونا د نريوس ددغه د ميني نه ډک وړانديز سره توافق وکړ او بيا دواړو هملته په پخلنځاې کې د ډوډۍ په تيارولو مصروفي شوې
پرلپسې لري ....

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانوسازشونه (۷)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول .
زمونږ دهيواد ګوډ يتمور څوک دې ؟

اوس تاسې ددې تاريخي ناول اوومه برخه لولئ:

پرلپسي***** ۱۰
د سلطان مراد د حکم تر ورسيدو سمدستي وروسته علي پاشا د خپل لښکر سره يو ځاې د نائيکو پولس د ښار څخه ووت.
هغه د سلطان د همدې حکم په اساس د روميل د ولايت په لور مخه کړه او خپل لښکر ته يې د ريونا او نريوس دکلي سره نژدې دېراو کولو حکم وکړ.
کله چې د علي پاشا لښکر د روميل د ولايت په دغه برخه کې خيمې وهلې نو علي پاشا په خپل آس باندې سپور د خپل لښکر په ليکو کې دننه چکر کواهه ، د لږ وخت وروسته د هغه د سترګو لاندې د خيمو يو لوې کلي آباد شو . علی پاشا د خپل لښکر له پاره دماښام د ډوډۍ دتيارولو حکم وکړ ، ځکه په دې وخت کې لمر ډوبيدو ته ډير نژدې شوې و . کله چې علي پاشا د لښکر تر منځه د ګرزيدو او څارنې وروسته بيرته خپل آس د خپلې خيمې په لور را و ګرځاوه نو خيمي ته د رارسيدو سره سم ډير حيران پاته شو. هغه وکتل چې دهغه د خيمې نه باهر نريوس ، کندام خيسار اود ريونا نه علاوه د ريونا پلار رستاک هم ولاړ دي ، علی پاشا ته دهغوې په کتلو ډيره زياته خوښي احساس شو . سمدستي دخپله اسه را ښکه شو ، د آس واګې يې پرپينودې او دميلمنو په لور يې ور منډه کړه . په دې وخت کې د لښکر يو عسکر را منډه کړه او دعلي پاشا آس يې و نيوه او يوه لورې ته يې يوړه . علي پاشا تر ټولو د مخه د رستاک سره روغبړ وکړ او بيا پر زمکه کيناست او دواړه وريرونه يې په ورنو باندې کينول . او دهغوې سره يې د زړه له کومې مينه وکړه . بيا پورته شو او د نريوس په لور په کتلو سره يې وويل « نريوس خورې ! ته څنګه يې ؟
نريوس په ځواب کې ورته په ډير شوق او مينه و کتل او بيا يې علي پاشا ته وويل :
علي پاشا زما وروره ! زه خو ستا داسې خور يم چې ستا په کتلو خوشحاليږم . زما وروره ! ته پوهيږې چې په دې دنيا کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يواځې ته زما ورور يې چې ستا په کټلو مې سترګې يخيږي . مونږ ته معلومه شوې وه چې ته د خپل لښکر سره يو ځاې دلته تم کيږی نو په دې خاطر مونږ ټول له تاسره د کتلو له پاره دلته راغلو .
هغه وخت چې د نريوس او علي پاشا تر منځ دا خبرې کيدې نو ريونا هغوې ته د شک په سترګو کتل ، په همدې وخت کې علي پاشا ريونا ته وکتل او ورته يې وويل . ريونا ! زه افسوس کوم چې له تا مې لا تر اوسه پوښتنه نه ده کړې، وايه ته څنګه يې ؟ که څه هم ماستاسې سره ډير لږ وخت تير کړې و خو په هغوڅو ساعتو کې چې کوم سلوک ستا مور او پلار له ما سره وکړ هغه به مې هيڅکله هم له ياده و نه وځي .
ريونا تر لږ وخته پورې په ډير شوق او مينه علي پاشا ته کتل بيا يې په ډيرې نرمې لهجې سره وويل
« علي پاشا! که چيرې ته زما د مور او پلار د سلوک نه اغيزمن شوې يې نو واوره ، زما مور هم تا د خپل زوې په څير ګڼي ، کله چې مونږ له تاسره د کتلو له پاره را تللو نو هغې څو ځله په تاکيد سره وويل چې د هغې سلام تاته ورسوو . او دهغې له اړخه ستا د خيريت پوښتنه وکړو .
د ريونا په دې خبرو باندې د علي پاشا په څيرې کې خندا را وځليده ، بيا يې د ريونا په لور په کتلو سره وويلې :
ستا مور ډيره محترمه او درنه ښځه ده . داسې مهربانه او مينه ناکې ښځې چې دهغوې کرچار په ژوند کې دهيريدو نه دې . ماته که وخت پيدا شو نو زه به دهغې خدمت ته يو ځل حاضريږم .
په دې وخت کې ريونا دهغه په خبرو کې را ټوپ کړ او ويې ويل:
« وخت خو در ته په لاس درغلي دې علي پاشا ! تا زمونږ دکلي تر څنګ پړاو کړې دې . ته چې کله او کوم وخت وغواړې په ډيره اسانی سره په آس نه بلکه په پښو هم هلته را تلاې شئ او زما دمور سره کتلې شئ .
دريونا ددې خبرو په ځواب کې علي پاشا د لږڅه ځنډ او فکر وروسته وويل:
« ريونا ! ستا خبره سهي ده ، خو دلته د پړاو څخه زما اخوا ديخوا تلل مناسب نه دی . سلطان مراد او دهغه زوې بايزيد دواړه د يوه ستر لښکر سره د بروصې د ښاره را روان شوي دي ، شايد چې تاسو ته به داپه ډاګه شوي وي چې د اروپائيانو متحده لښکر د شنيزه د درياب په هغه غاړه په ميدانو کې راټوليږي او دمسلمانانو سره د ټکر نه وروسته غواړې چې مسلمانان د فاسفورس د بحيرې نه اخوا ورټيل وهي . نو د اروپا ددې ځواک سره د ټکر له پاره سلطان په ډيره بيړه دغه لورې ته را روان دې . سلطان او دهغه زوې بايزيد، ډير ژر دلته رارسيدونکې دي، په دې خاطر ماته هر وخت دهغوې د استقبال او ښه راغلاست له پاره تيار دريدل په کار دي . خو که چيرې په دې ورځو کې زه ستاسې کلي ته ستاسې سره د کتلو له پاره درنه شم نو ته هم او نريوس خورې ته هم زما څخه ګيله او شکوده مه کوئ.
بيا يوناځاپه علي پاشا ټکان وخوړ او د ريونا د پلار رستاک ي لورې متوجه شو او ويې ويل : زه هيڅ متوجه شوې نه يم ما تاسې ټول د خيمې نه دباندې درولي ياست . راځئ زما سره ،چې خيمې ته ولاړ شو اوهملته خبرې اترې وکړو .
ددې خبرې سره سم علي پاشا دخپلې خيمې په لور روان شو او پاته خلک هم د هغه پسې وروسته خيمې ته ور ننوتل او په خپلو خپلو ځايو باندې کيناستل . دلږڅه چپتيا وروسته رستاک علي پاشا ته وويلې چې :
علي پاشا ! تر اوسه يواځې ريونا له تا سره خبرې کولې ، په حقيقت کې د هغې دمور غوښتنه وه چې ته بايد هلته ولاړ شې ، هملته د شپې پاته شئ ، علي پاشا ! ته پوهيږې چې زمونږ کوم نارينه بچې نه شته نو په دې خاطر ستا د کتلو وروسته د ريونا مور ، داسې و ګڼه ، چې تا د خپل زوې په څير غواړې ،ګوره علي پاشا زويه ! کله چې وخت در ته پيدا شو نو خامخا هلته راشې !
دا خو يوه خبره شوه . اوس غواړم ددې بلې خبرې لورې ته هم راشم او هغه ستا د پلار او دواړو ورونو د وژنکو پورې اړه لري . علي پاشا زما زويه ! ما خپلو څو کسو ته د معاملې د څيرنې له پاره حکم کړې دې ، هغوې دا دوه شپې او ورځې په خپلو کارونو کې مصروف دي . او ډير ژر به ماته ووايې چې ستا د پلار او دواړو ورونو په وژلو کې څوک لاس لري . زه دا کار ځکه دومره ژر او په دومره اهتمام سره کوم چې په دې وژلو کې يې زما لور ريونا هم راښکودې ده. اوپه همدې خاطر هغه دوه وسله والو ځوانانو هغه له دې ځايه وړې وه . خوستا د مور ، ستا د خور ډيره ستره مهرباني اوښيګڼه وه چې تاسې خلکو زما د لور سره د خپل اولاد په څير سلوک کړې دې او دا داسې سلوک دې چې تر اوسه زما لور ريونا له ياده نه دې ويستلې .
علي پاشا ! که ستا دپلار او ستا د ورونو په قتل کې زما وريرونه هم شريک وول نو دا ځاې ياد ساته چې زه به دهغوې په هکله هم تاته ټولې نښې نښانې ووايم ، زه به د معاملې به تفصيل ځان پوه کړم او بيا به تا ته ووايم چې د چا لاسونه په دې پيښه کې ککړ دي او تا ته دهغوې سره څه ډول معامله کول په کاردي ؟ په دې لړکې که چيرې تاته زما دکومک اړتيا پيدا شي نو زه به دريغ و نه کړم . علي پاشا ! دا يواځې زما نه بلکه د ريونا د مور غوښتنه او هيله هم ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

رستا ک ددې خبرو څخه وروسته لږ څه و درید او بیا یې د څه فکر کولو وروسته وویل چې :
علي پاشا ! زه پو هیږم چې ستا په مصروفیاتو او بوختیاو کې ډیرښت راغلي دې او دا چې سلطان مراد څه وخت هم دلته را رسیدوونکې دې او دهغه په خاطر ته باید دلته په لښکر کې موجود واوسې ، زما زویه ! بیا هم ستا څخه غواړم چې کله هم تا ته فرصت او موقع په لاس درشي نو زمونږ ځاې ته یو ځل ضرور راشه ، که چیرې تاته دلته داوسیدو په وخت کې موقع په لاس درنه شي نو د کوم جنګ پیلامه چې همدا اوس کیدونکې ده نو د هغې دپاې ته رسیدو سره سم ته یو ځل زمونږ کور ته ضرور راشه . زما ښځه ستا په لیدو باندې ډیره خوشحالیږي .
کله چې رستاک چپ شو نو علي پاشا د لږڅه فکر وروسته ورته و کتل او ورته یې وویل :
درونده مشره ! لمړئ خو به زه دلته د تم کیدو په وخت کې هڅه وکړم چې وخت پیدا کړم او ستاسې کور ته راشم . او که اوس و نه توانیدم نو ژمنه کوم چې ددې جنګ دپاې ته رسیدو سره سم ستاسې خلکو خدمت ته حاضر شم .
ددې خیرو وروسته علي پاشا پورته شو ، هغه د خیمې څخه لږ څه مخته تللې و چې په همدې وخت کې یو وسله وال ځوان دهغه خیمې ته ور ننوت ، هغه دعلي پاشا د آس زین په یو کونج کې کیښود اوهغه خورجین چې د آس سره ښتې وه هغه یې علي پاشا ته ورکړه . شاید چې علي پاشا به د هغې څرمنې خورجین له پاره بیرون را وتلې و . هغه راغلې وسله وال ځوان بیرته ولاړ . علي پاشا خورجین را واخسته او بیرته خپل ځاې ته راغې او کیناست . بیا علي پاشا د هغې څرمنېزې خورجین خوله پرانسته لمړئ یې دهغې څخه د نقدو پیسو یو کڅوړه را وویسته اوپه خپل مخکې ناستې نریوس په غیږ کې یې کیښوده او ورته یې وویل :
زما خورې ! په هغو جنګونو کې چې ما برخه اخیستې وه په هغوې کې څه د غنیمت مالونه زما لاسته راغلي دې دا د هغه غنیمت د مالونو څخه زما برخه ده . زما خورې ! په دې کې دومره نقدې شته چې ته یې په استعمالو سره خپل ژوند په پوره ډاډ او سکون سره تیرولې شې.
نریوس هغه کڅوړه پرانسته ویې کتله او بیرته یې دهغې خوله وربنده کړه اوعلي پاشا ته یې و کتل او ورته یې وویل :
علي پاشا ! سهې ده چې ته زما ورور یې ، تل ورونه د خویندو کومک کوی ، خو ګوره وروره دا نقدې ډیره زیاته ده . ددې څخه یوه برخه ماته پریږده او پاته دوه برخې خپلې مور او خور ته ورکړه .
دنریوس په دې خبره علي پاشا و خندل او ورته یې وویل : نریوس خورې ! دا نقدې یواځې تا لره ده ، د مور او خور برخه مې هلته جدا ایښودې ده . دهغوې په هکله ته فکر مه کوه .
علي پاشا یو ځل بیا په خورجین کې لاس ور ننویست ، او غوښتل یې څه ترې را وکاږې چې رستاک ورته مخ کړ او ورته یې وویل ؟
علي پاشا ! په نژدې وخت کې مونږ د ریونا واده تیاروو . زویه ! دهغې له پاره ما او زما ښځې د خپل کلي یو ځوان خوښ کړې دې . تر اوسه پورې مونږ په دې هکله چاته څه نه دې ویلي ، ځکه دا خبره یواځې زما، زما دښځې او ریونا پورې را نغښتې ده . او نریوس هم همدا اوس د لمړئ ځل له پاره ترې خبریږي . زویه ! هغه ډیر ښه هلک دې ، که څه تر اوسه پورې ریونا دهغه د خوښیدو او نه خوښیدو په هکله څه خبره نه ده کړې خو ریونا هغه کتلي دې او هغه هم ریونا ښه پیژني ، ستاسره ددې خیرې د یادولو څخه زما مقصد دادې چې زویه ، ته به د ریونا په واده کې ضرور ګډون کوې .
د رستاک په دې خبره د علي پاشا رنګ والوت ، دهغه دغه حالت ته نه یواځې نریوس کتل بلکه ریونا هم متوجه وه . خو هغه ډیر ژر خپل ځان کنترول کړ او په داسې حال کې چې یو لاس یې لا د مخه په خورجین کې و او په خورجین کې د کوم شي لټون کاوه نو رستاک ته یې په وینا کې وویل :
داخبره تا ماته په ډیر ښه وخت کې وکړه . زه به د ریونا په واده باندې ډیر زیات خوشحاله شم ، څرنګه چې تا ماته دا ډیر ښه خبر واوراوه نو زه به هم په دې وخت کې ، که ته یې بده نه ګڼې ریونا ته یو تحفه ورکړم .
رستاک په ډیر محبت سره علي پاشا ته وکتل او ورته یې وویل :
په دې هکله خو تا ته زما څخه د اجازې اخستو اړتیا نه شته . ځکه ریونا پخپله ستا د مخلصینو څخه ده . په دې وخت کې علي پاشا د خورجین څخه یوه طلاې ګوته را وویسته، چې په کې جواهرات کارول شوې و ، علي پاشا هغه ګوته ریونا ته ور وړاندې کړه . او په ډیر مرژواندې او لړزیدلې اواز یې ورته وویل :
ریونا ! څرنګه چې ستا پلار ما ته ستا د واده زیرې راکړ نو زه د دې خوشحالی په وخت کې تا ته دا ګوته نذر کوم . دا قبوله کړه ، انکا ر مه کوه او که نه زما زړه به مات شي .
دعلي پاشا دې خبرو په نریوس هم ډیر زیات اغیز وکړ ، ریونا هم ورته په ډیر عجیبه توګه کتل ، بیا ریونا خپل سر ټیټ کړ او یو دم یې د علي پاشا څخه هغه ګوته را واخسته او په خپله ګوته یې کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې ريونا غوښتل د خپلو جذباتو او احساساتو رد عمل ښکاره کړي چې علي پاشا دخپله ځايه پورته شو او دهغې په لور يې په کتلو سره وويل :
تاسې همدلته کينئ ، زه به تاسو ته د ډوډۍ انتظام وکړم . بيا به ټول سره يو ځاې همدلته ډوډۍ وخورو .
ددې خبرې سره سم علي پاشا په ډېره چټکۍ سره د خيمې څخه را ووت .
د لږځنډ وروسته علي پاشا بيرته را ستون شو . دهغه وروسته يو څو ځوانان و چې د ډوډۍ لوښې ورسره و ، هغوې د ډوډۍ لوښې به خيمه کې کيښودل او بيا دوې ټولو يوځاې هغه ډوډۍ وخوړه . ددې وروسته رستاک ، نريوس ، ريونا ، کندام او خيسار ټول دعلي پاشا د لښکر ځاې څخه را ووتل او دخپل کلي په لور روان شول .
******11
شپه په تيريدو شوه او علي پاشا د سهار لمونځ ادا کړ او د سهارنۍ د خوړلو وروسته يو ځل بيا دخپلو لښکريانو د احوال د معلومولو له پاره د هغوې تر منځ گرځيده چې د لمر خاته د لورې څخه درې کسه آس سپاره په چټکۍ سره دهغه لورې ته را روان دي . علي پا شا دهغوې دکتلو سره سم و دريد . هغوې هم علي پاشا ته راغله او دخپلو آسونو څخه را ښکته شو علي پاشا غوښتل دهغوې څخه لږ څه و پوښتې چې ددې درې واړو څخه يوکس وويل :
پاشا! سلطان مراد او ولي عهد بايزيد دواړه دخپلو لښکرو سره يو ځاې ستاسې تم ځاې ته را رسيدونکې دي ، سلطان حکم کړې چې د هغه د رارسيدو تر مخه تاسې خپل ځانونه تيار کړئ او دکوچ کولو له پاره تيار اوسئ ، سلطان دلته نه پاته کيږي ، هغوې تاسې له ځانه سره اخلې اود شينزا ددرياب غاړې ته درومي او ددښمن تر مخه صفونه جوړوی . سلطان د زړه نه غواړې چې وخت يې ضايع نه شي او سمدستې ددښمن پر خلاف يوه قوې ضربه وارده کړي تر څو د هغوې ټول باد ووځي .
پاشا ! سلطان مراد او بايزيد له دې ځايه لږ تر لږه پنځه ميله لرې دې نو به دې خاطر د هغوې د راتلو څخه د مخه تاسې د خپل کوچ کولو له پاره ځانونه تيار کړئ .
د راغليو آس سپرو په دې خبره د علي پاشا په مخ باندې د خوشحالۍ نښې را ښکاره شوې او هغوې درې واړو ته يې وويل :
زما دوستانو !د سهار ناشته مو کړې او که نه دهغې له پاره درته څه تيار کړو ؟
د هغوې څخه يوه وويل : پاشا ! تاسې ته د زحمت کولو اړتيا نه شته ، د سلطان ټول لښکر د سهار ناشته کړې ده ، او بيا يې د سلطان د وخت د ضايع کولو پرته د شينزاد د درياب په لورې مخ کړې ده .
ددې خبرې سره سم علي پاشا سمدستې په پوره ځواک سره اواز وکړ او دلښکر د خيمو د را ټولولو او پړاو ختمولو حکم يې وکړ . د علي پاشا ددې حکم سره سم يو توپان جوړ شو ،د لښکر هر چا خپلې خيمې را ويستلې او هر شي په باروړونکو ځناورو باندې باريدل. او د پړاو هر څه را ټوليدل . دسترګو په رپ کې د پړاو هر څه را ټول شوي و او په کوم ځاې کې چې هلته پړاو شوې و د سلطان مراد او بايزيد لښکر تر را رسيدو پورې همهلته تم شول .
د لږڅه ځنده وروسته د شرق له لورې گرد و غبار او دوړې تر سترګو شوې . علي پاشا پوه شو چې سلطان مراد او بايز د خپلو لښکرو سره يو ځاې را نژدې شوې دې نو په دې خاطر د هغوې د ښه راغلاست له پاره يې ځان تيار کړ . د سترګو په کتلو سره د هغه گرد او دو ړو څخه د سلطان مراد را ښکاره شو ، پاشا د سلطان په کتلو ډير خوشحاله شو . د سلطان لښکر د رارسيدو سره سم په هماغه ځاې کې چې د علي پاشا لښکر پړاوکړې و همهلته تم شو . پاشا ور منده کړه چې د سلطان مراد د آس واګې و نيسې ،که څه هم سلطان مراد زوړ شوې و خو د ډير همت او ډيرې ځوانمردۍ څرګندونه يې وکړه ، هغه د آسه را ښکته شو د علي پاشا د لاسو څخه يې دآس واګې بيرته واخيستې او په غاړه يې ور سره روغبړ وکړ او ورته يې وويلې .
علي پاشا ! ته زما د آس د واګو د نيولو له پاره نه يې پيدا شوې . تا دومره ستر کارونه تر سره کړې چې زويه! زه پرې په ځاې وياړ او فخر احساسوم .
دسلطان مراد نه وروسته بايزيد علي پاشا د خپل ځان سره په غيږ کې و نيو . اود هغې وروسته علي پاشا بيا د نورو سالارانو سره روغبړ وکړ. لا تر اوسه پورې دسلطان مراد لښکر وروسته پاته و. د ټولو سره د روغبړ وروسته کله چې علي پاشا د سلطان مراد او بايزيد مخته راغې نو تر لږه وخته پورې سلطان مراد علي پاشا ته په ډيره مينه وکتل او په مخ يې دخندا لکيرې را پيدا شوې . بيا سلطان مراد علي پاشا ته وويل:
علي پاشا ! دبروصې نه ستاسې سيمې ته د را روانيدو په وخت کې چې کومه هيله ما ستاسې پورې تړلې نو سوګند په خداى چې لا شريک او قادر دې چې ته زما د هيلو څخه ډير پورته او ارفع و ختلې . تا په دښمن باندې څومره ښه د غيرفانې جذبو او تل پاتې هيلو په څير حمله وکړه او دخپلو آسونو د پښو سَمونو ، د غشو د توغولو ، د تکبير د اوازو ، او د تورو په هر ضرب باندې مو د دوښمن څيره ژيړه او دهغوې سترګې مو لمدې کړې .
علي پاشا ! دا چې ته زما زوې يې ، او د بايزيد د زامنو څخه هم تر ټولو کم عمره يې ، خو زه به تا ته د زوې په نوم خطاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم . نو اې زما زويه ! واوره ! ستا د سوبې ، اوبريا خبرونه ما ته را رسيدلي و ،زما زويه ! ستا په کار او کرچار زه همدومره خوشحاله او ډاډ من يم دا سې ډاډ من لکه څنګه چې دخپل کار څخه ډاډمن اوسم .
نو اې د خيرالدين زويه ! واوره : اوس يو ځل بيا دغه د الله د مخلوق دښمنان غواړي خپل ظلم او تيرې ته دوام ورکړي ، معراج يو انسان په خپل مخ کې د يو سوالګر ، د کوم بينوا او بې اسرې په څير را ټيټوي ، خو مونږ لاشريکه خداې خپل معبود او خپل مددګار ګڼو او د همغې تر مخه خپل سر ټيټوو . که چيرې د جنګ په دغو ميدانونو کې مونږ ته يو ځل بيا د اروپا ځواکونو چلينج را کړې ، نو د فطرت سترګې به ووينې چې مونږ به د هغوې سره په دې جنګ هم د الله دکتاب آيات او دالله د وياړلو په څير را څرګنديږو ، او په دې معرکه کې به هم مونږ د انسانيت څيرې ته روښنايي ور وبښو. او هلته به خپل نوي څراغونه روښانه کړو .
زما دوسته ! د هغو نوم ورکو واديو کاڼي به هم ووينې چې د زرو د نظام شوقينو دښمنانانو باندې مونږ څه ډول د مشيت د راز او ابن ادم دکمال په څير نازليږو . دښمن به په خپله ووينې چې مونږ به د هغوې د خوبونو لړۍ د توپانونو ترمنځ په ډوبولو کې لږ څه ځنډ هم و نه کړو . مونږ به د شنيزه د غاړو په ميدانونو کې هم ددښمن سترګې د وينو د اوښکو څخه ډکوو . څارونکې سترګې به ووينې چې د رښتيا وژونکې او د خپل برخليک او اخرت نه نه ويريدونکې به مونږ د مجوسيانو د اور په څير ومروړو . د بابل د بت په څير به دوې ټوټې ټوټې کړو او کله چې زمونږ ټکر را منځته شي نو و به وينې چې د جنګ ډګر کې مونږ دهغوې له پاره د اور په شعلو کې د انقلاب د بحر په څير را وخوټيږو .
تر دې ځايه پورې سلطان مراد لږ ځنډوکړ او وروسته يې د بايزيد په لور وکتل او ويې ويل :
بايزيده ! ته علي پاشا ته څه ويل غواړې ؟
د بايزيد پر مخ باندې مسکا راغله ، او ويې ويل : درونده پلاره ! هغه څه چې ما ويل غوښتل هغه ټول تا وويل : دعلي پاشا د بې مثاله کرچار ستاينه تا په پوره اخلاص سره وکړه . زه ، سوګند يادوم چې داسې ستاينه زه نه شم کولې ، خوبيا هم بايزيد د علي پاشا په لور وکتل او ويې ويل :
علي پاشا! دکومې ورځې څخه چې ته د بروصې څخه راغلې يې او کوم کرچار چې له تا نه يې هيله کيده . دهغه په اړوند زه په څه شک او شبه کې نه يم . ما هر وخت د سلطان تر مخه ستا ستاينه او تعريف کړې دې . کله چې ستا د کاميابيو او برياو خبرونه هلته بروصې ته راورسيدل نو محترم سلطان ته دا ډاډ پيدا شو چې هغه ستاينه او تعريف چې ما ستا کاوه هغه په ځاې او پر حقيقت باندې ولاړ و . زما دوسته ! اوس ته دعثماني سلطنت يو نيغ تير ، نه ټيټيدونکې او نه کږيدونکې توره ، او په دښمن باندې د مرګونو ضرب ورکونکې يو غښتلې يې ، او عثماني سلطنت به تل پر تا وياړي .
د بايزيد د خبرو سره لږ څه چپه چپتيا را پيدا شوه . دهغې وروسته سلطان مراد يوځل بيا علي پاشا ته مخ را واړاو او ورته يې وويل :
علي پاشا ستا د لښکرد حالت په کتلو سره زه دا ويلې شم چې ته همدا اوس په همدې وخت کې دکوچ کولو له پاره تيار يې . هغه سپاره چې ماتاته را استولي و لکه چې تا د هغوې د خبر سره سم خپل فوځ کوچ ته تيار کړې دې . په هر حال تاسې زمونږ سره همدا اوس حرکت کولو ته تيار ياستئ.
علي پاشا د سلطان مراد په لور په کتلو سره وويل :
درونده سلطان ! زه خو همدا ستاسې منتظر وم ، زما لښکر له تاسې سره يو ځاې کوچ کولو ته تياردې .
دهغې په دې خبره باندې سلطان مراد د خپل آس واګې په لاس کې و نيولې او ويې ويل : که چيرې داسې وي نو بيا په خپل آس باندې سپور شه ،او کوچ وکړه .
د سلطان دخبرې سره سم علي پاشا د آس په لور ور منډه کړه او په خپل اس سپور شو، په دې وخت کې سلطان مراد او بايزيد هم په خپلو آسونو سپاره شول . او د متحده لښکر سره د ټکر له پاره يې د شينزا د ددرياب لورې ته حرکت وکړ.
پرلپسې لري .....

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانو سازشونه (۸)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ دهیواد ګوډ یتمور څوک دې ؟

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانوسازشونه (۸)

اوس تاسي ددې تاريخي ناول اتمه برخه لولئ:

(۸)

پرلپسي ***** ۱۲

ريونا لکه د يوې ويريدلي هوسی په څير د نريوس دکور دهليز ته ور ټوپ کړ او ور ننوتله . نريوس دکور او انګړ په پاکوالي کي مصروفه وه . د ريونا ددې بيرني حالت او په منډه په ورتلو سره نريوس خپله جارو په لاس کي ونيوله ، او دهغي په لور يي و کتل . دخپله ځاېه را پورته شوه . خو ريونا د را تګ سره سم وويل چې :

نريوس خورې ! ستا کوچنيان او مور چيرې دي ؟

نريوس سمدستي وويل : هغوې درې واړه زمونږ ددغه ګاونډي کور ته ورغلي ، ولي ! خيريت خو دې ؟ ايا کوم ښه يا خراب خبر خوبه دي نه وي راوړې ؟

ريونا د يوې لحظي له پاره فکر وکړ او بيا يي د نريوس په لور وکتل او په ژولي ژبه يي وويل :

نريوس ، خورې ! ايا تاته معلومات شته چې علي پاشا د خپل لښکر سره يو ځاې د شينزا د درياب د غاړو په لور حرکت کړې ، ايا د تللو په وخت کې يي له تاسره کتلي و ؟

نريوس ددې خبر په اوريدو سره لږ څه غمجنه شوه ، هغي خو په خولي څه و نه ويل ، خو په نفي سره يي سر و خوځاوه ، په دې وخت کې ريوناورته وويل :

ما خو فکر کاوه چې علي پاشا به له تاسره کتلي وي او بيا به تللي وي . او زه د علي پاشا څخه دهمدې شکايت کولو په خاطر راغلي وم چې که چيرې هغه ستاسي د کتلو له پاره راغلي وي نو بيا خو به هغه زمونږ ځاې ته هم بايد راغلي واې اوبيا تللي واې ، خو ستا څخه په اوريدو سره چې علي پاشا دلته نه دې راغلي نو اوس زما د زړه څخه داشکوه او شکايت هم ووت . هغه خبرونه چې زما پلار ته رارسيدلي و دهغوې په مطابق نو همدا نن سهار سلطان مراد د خپل لښکر سره يو ځاې دلته را رسيدلي و . دلته د رارسيدو سره سم سلطان خپل څو سواره علي پاشا ته را استولي و او علي پاشا ته سلطان دخپلو راتلو څخه د مخه دکوچ کولو له پاره دخپل ځان دتيارولو حکم کړې و .

ويل کيږي چې د سلطان مراد د راتلو د مخه علي پاشا د خپل لښکر خيمې را ويستلي وې او دکوچ له پاره يي تياري کړې و . اوڅنګه چې سلطان مراد او د سلطان مراد زوې بايزيد هغه ځاې ته را ورسيدل چې علي پاشا په کې پړاو کړې و نو سلطان مراد د خپل زوې بايزيد اوعلي پاشا سره يو ځاې د اروپا دمتحده لښکر دمقابلې له پاره د شينزا په لور کوچ وکړ.

تردې خبرو وروسته ريونا دلږڅه وخت له پاره ځنډ وکړ او بيا يې نريوس ته مخ کړ او ويې ويل :

نريوس خورجانې ! ته خو دکور په کار کې ښتې يې . زه اوس ځم ، ما غوښتل د همدې موضوع په هکله خبرې وکړم .

نريوس په ډيره ترخه توګه د ريونا په لور وکتل ، هغه يي له لاسه و نيوله ، او ورته يي وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريونا خورې ! د پردیو په څير خبره مه کوه . ما دکور ټول کار ختم کړې دې . را څه چې دواړه خويندې سره کينو او خبرې وکړو ، زه هسې هم په کور کې ځانته يم . ستا سره په کيناستو به زما زړه لږ څه را ټول شي .

ريونا د نريوس خبره و منله ، بيا دواړه مخامخ خونې ته ولاړې ، او هلته په يوه لمڅې باندې کيناستلې اوپه خپلو منځو کې يې خبرې پيل کړې .

۱۳ ******

د شينزا د درياب غاړې ته په رسيدو سره سلطان مراد خپل لښکر ته د خيمه کيدو حکم وکړ . اوس حالات داسې و چې دشينزا ددرياب جنوبی غاړه کې د سلطان مراد لښکر پړاو کړې و په داسې حال کې چې د شينزا ددرياب په شمالي غاړو کې د اروپا متحده لښکر تر ډيره ځايه پورې خپور ور پروت و . دهغوې د لښکر شميره دومره زياته وه چې ددرياب په غاړه چې تر کومه د سترګو نظر کار کولي شو دهغوې دلښکر خيمې تر سترګو کيدې . اروپاې ځواکونو څو لکه کسان د سلطان مراد د لښکرو سره د مقابلې له پاره راټول کړې و.

دا حال يواځې يوه ورځ پاته شو .، بيا سلطان لږ څه پورته ولاړ او هلته يې خپلو انجنيرانو ته د لرګيو د پُل د جوړولو حکم وکړ تر څو د شينزا دريا ب څخه د فوځونو دتيريدولو له پاره مناسبه لاره پيدا کړي ، څنګه چې دشينزا د درياب په غاړه د لرګې پُل جوړ کړل شو سلطان مراد د خپل لښکر سره يو ځاې ددغه پُل څخه تير شو اوددښمن مخامخ يې پړاو وکړ ، د اروپا په متحده ځواک کې چې څومره سالاران و، هغوې د سلطان مراد، دهغه د زوې او علي پاشا په جرأت او بهادرۍ باندې هک حيران شول .

مشهور تاريخپوه (لين پول) ليکي چې را روانه شپه سلطان دالله په دربار کې د خپلې سوبې او دخپل شهادت له پاره هيله او دعا وکړه ، هغه ټوله شپه ويښ و او په عبادکې مصروف او دخپل الله نه يې د بسپنې او اعانت غوښتنه کوله . لين پول دا هم ليکي چې هغه د يوه مؤمن په څير د مشرکينو سره په جنګ کې د خپل شهادت هيله من و . لين پول مخته ليکی چې دا دسلطان مراد د دعاوو اغيز و چې سهار يې اثرات دمعجزې په توګه را څرګند شول . په سهار کې ډير سخت توپان او باد وباران په را پيدا شو چې مخ يې ډير د ترک لښکرو په لور و . د ترکانو تر څنګ ښه باران وشو . په دې تر تيب دهغوې سره د اوبو ډيره ښه پراخه ذخيره پيدا شوه او شاوخوا ته يې چې کومې شګې وې هغه هم اوس د شګو په ځاې په د ختو په څير ګرځيدلې وې .

بل سهار سلطان مراد خپلو لښکرو ته د صف جوړولو حکم وکړ . کله چې سلطان مراد د جنګ له پاره دخپلو لښکرو صفونه جوړول نو سلطان خپلو ټولو سالارانو ته په يوه ځاې کې د راټوليدوحکم وکړ، کله چې ټول سالاران را ټول شو نو سلطان مراد هغوې ته مخ واړاوه او ورته يې په وينا کې وويل :

زما دوستانو! واورئ ! د انسان کوچنيوالې يوه دردناکه بيداري ، ځواني يې يو طلاې خوب او زړښت يې دونې د زيړې پاڼې په څير دې . او زه اوس په دې وخت کې دهمدې زيړې پاڼې ځاې ته رسيدلې يم . يعني په هر ه لمحه کې او د ژوند په هر موړ کې ، هيڅ انسان خپل ځان په مکمله توګه متوازن نه شي ساتلي . دا ژوند يو مکتب دې او د ټول ژوند له پاره د فطرت يوه معمه ده . خو بيا هم انسان د خپل پوره والي ، د خپلو غوښتنو د پوره کولو له پاره ټول ژوند په هڅه او هاند کې تيروي . نو د حالاتو د سختئ او تريخوالي ترمخه هره لمحه انسان خپل اصليت بايد له ياده و نه کاږي او د ژوند د قفس څخه هر وخت د مرګ منتظر و اوسي .

زما ملګرو ! په دې کائناتو کې هر شي د زوال او فنا پابند دې . يواځې غير فاني الله او زمونږ رب ذات دې . هيڅ شي دهغه د ذات پرته لازواله نه دې . نو لکه څنګه چې سمندر نه ويده کيږي . دهغې بيدارې دخوب نه بې برخې والې دې په همدې توګه ددې کشمکش په زمانه کې مرګ هم د لمر په څير بيداره او هر وخت متوجه اوسي . دا جنګ چې مونږ به يې پيلامه تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږ څه ځنډ وروسته کوو . نوکه زه په دې جنګ کې شهيد شوم ، ووژل شوم نو زما وروسته به تاسې لکه د تيږو په څير جمود نه ګرځئ او نه به د څرونکو په څير په تفکر او چورتونو کې ډوبيږئ . لکه څنګه چې له ماسره دکار کولو په وخت کې صحرا صحرا د غړمبيدونکي اور ، د درياب د تندو موجونو په څير په خپلو دښمنانو باندې ور لويږئ او په همدې تر تيب د لمر د اچونکو وړانګو به څير زما د زوې بايزيد سره لا س ورکړئ ، زما وروسته به همدا ستاسې سلطان اوسي . زه تا سې ته ډاډ درکوم چې د تاريخ په رفتار کې به دا ستاسې سره د منصفانو روايت او د نقيبانو په څير اخلاص نه ډک سلوک و کړي او ستاسې تر منځ به د اخوت او ورورګلوۍ د نور په څير ..ستاسې خيال وساتی .

زما کار کوونکو وارئ ! ددين اصل عقل ، د عقل اصل علم او دعلم اصل صبر دی . که چيرې تاسې ددښمن په مقابله کې د صبر نه کار واخلئ ، د جرأت او استقامت مظاهره وکړئ نو ياد ساتئ چې تاسې به نه يواځې ستور و باندې خپل ډال خپور کړئ بلکه انساني زړونه به هم تسخير کړئ .

زما دوستانو! اسلام ټول وخت د سيم او زرو له پاره نه بلکه د انسان د عزت او کرامت لار مونږ ته را خولې ده . که چيرې تاسې ددې ترخو لمحو څخه ازاد شوی او د را نغښتې فکر زنځيرونه ما ت کړئ او جسماني قيد له ياده و کاږئ اوخپل کړچار ، خپل ماحول پاک کړئ نو ياد ساتئ ، چې زما خداې به تاسې ته برياوې او خوشحالي درکړي . هغه څه چې زه يې تاسې ويل غواړم د هغې لنډيز دادې چې که زه په دې جنګ کې و مرم ، نو زما وروسته به زما زوې بايزيد ستاسې سلطان اوسي . بس همدا يوه مرکزې نقطه وه چې ما تاسې د هغې له پاره راټول کړي واست ، تاسې ټول اوس دخپلو خپلو دلګيو په لور ولاړ شئ . يوازې بايزيد اوعلي پاشا له ماسره پريږدئ . واورئ ! لښکر په درې برخو ويشل کيږي . يوه برخه يې زما سره ، بله برخه يې د بايزيد او دريمه برخه به يې د علي پاشا سره اوسي . اوس ټول ولاړ شئ او دجنګ دپيلامي انتظار وکړئ . ددې سره سم د بايزيد اوعلي پاشا پرته نور ټول سالاران د لښکر په لور ولاړ ل .

په دې وخت کې سلطان مراد خپل زوې بايزيد اوعلي پاشا ته وويل چې :

زما زامنو! د جنګ د پيلامې د مخه دخپل رب ، د خپل خداې دحضوره د ملاتړ ، او استعانت دعاوې وکړئ.

ددې خبرې سره سم سلطان مراد د خپل آس مخه د قبلې لورې ته واړوله اوپه خپل آس سپور شو . بايزيد او علي پاشا هم دخپل پلار په څير خپل اسونه د قبلې په لور کړل او پرې کيناستل . بيا يې د سلطان په لور وکتل او په دعائيه توګه يې لاسونه پورته کړل . سلطان په لوړ اواز پيل وکړ چې :

اې الله ! د لمر ګرمې څپې ستا په حکم باندې د سمندر د پراخيو څخه را وځي او خپله رڼا شيندې ، اې الله ! ستا په حکم باندې دستورو څرخيدل د انساني تقديرله پاره بنسټ ګرځي ، او د ژوندانه د يوې قطرې څخه قومونه اوولسونه منځته راوړي ، همدا ستا په اجازه پر اسمان باندې وريځې راخپريږي او يو په بل سې ځغلي او شپه په خپلې پوره تيارو سره نزول کوي .

اې خدايه ! همدا ته ژوند د جمال اوحرارت سره نوازش کوې ، همدا ته د هر ګل په پاڼه باندې خوشبو ، په پاڼه پاڼه باندې دتقدير کرښې باسې ، همستا په اجازه شفق د اسمان د نيلګونې سره غاړه غړۍ کيږي . د مڼو په ونو کې ميوه راپيدا کيږي او لمر د شعاعو څخه وريځې رنګينږې .

اې الله ! زه ستا عاجز بنده يم . تا واحد او لاشريک ګڼم ، او تل له تا څخه بسپنه اوکومک غواړم . اوس هم زه ددښمن ډيرو زياتو لښکرو تر مخه ولاړ تا ته لاس په دعا يم او يوازې له تا څخه بسپنه او کومک غواړم.

سلطان مراد دعا غوښتله او ورپسې وروسته بايزيد اوعلي پاشا دواړو امين وايه . دلږ څه ځنډ وروسته سلطان مراد بيا خپل خداې ته زارې اوعذر شروع کړ او ويې ويل چې :

اې الله ! دوې مکارۍ ته ذهانت ، بکواس ته علم ، کمرزۍ ته نرم زړې ، بزدلۍ ته بې نيازې ويونکي اوس د بدنصيبو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیورو په ځیر پر مونږ باندې یرغل کونکي دي . اې زما الله ! د وخت د سیلاب له پاره که ته وغواړې نو تیږه ورته آینه کړې . تیارو ته لمررا وکاږې ، د لارې غبار کهکشان و ګرځوې ، یخې ځپې د طور په شعله باندې تبدیلي کړې . اې زما الله ! ته چې کله وغواړې ذرې ذرې ته د صحرا پراخوالي ، شبنم ته ساګر ، اغزو ته ګلستان جوړکوې ، اې زما الله . زمونږ تر مخه د تمدن دغه ړندې لوخړې ، د ګناهونو ځالې، په وینه تویونکو هیکلو کې را نغښتې دښمن ، غواړي پر مونږ باندې یرغل راوړي اومونږ خپل غلامان و ګرځوي ، ایې زما الله ! زه ستا عاجز بنده یم ، ماته همت را ، زما کومک وکړه چې زه ددښمن لاسونه د وینو نه ډک کړم اودهغوې په زړونوکې د ویرې او رعب تیارې خورې کړم ، اې زما الله ! ددغې دښمن په مقابله کې مونږ ته برې را. اې زما الله مونږ په خپل حفظ کې و ساته او بریمند مو و ګرځوه .

تر دې ځایه سلطان مراد خپله دعا پای ته ورسوله ، ددې وروسته درې واړو حرکت وکړ . سلطان منځنی برخې کې د ورید ، په داسې حال کې چې بایزید اوعلي پاشا خپلو خپلولښکریانو ته ورغلل .

هلته د اروپا په متحد لښکر کې هم تر ډیره وخت پورې د جنګ ډول وهل کیده بیا دهغوې ټول لښکر مخته راغې ، په دې وخت کې دسرویه پادشاه لازار یواځې نه ، بلکه د اروپا د نورو هیوادنو تکړه جنرالان اوحکمرانان هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې و . ټولو په زوره زوره عجیب و غریبې نارې وهلې ، او خپلو عسکرو ته یې ډاډ ورکاوه . ددې لښکر و تر شا د اروپا بې شمیره ښایسته او زینت کړل شوې نجونې را روانې وې چې د صلیبي جنګیالیو له پاره یې ډاډ اواطمینان ورکاوه . ویل کیږی چې په هغونجونو کې دسرویه دپادشاه لازار لور ډسپنا هم شامله وه . دهغې په اړه دا هم ویل کیږې چې هغه داروپا د ډیرو ښایستو نجونو څخه یوه وه او د اروپا هر حکمران غوښتل چې دهغې سره واده وکړي .

په همدې وخت کې د اروپا متحده لښکر مخته راغې او د سلطان مراد په لښکر یې د طاغوتې ابلیس ، او زهرجنو مارانو په ځیر یرغل وکړ .

سلطان مراد هم سمدستې خپل عکس العمل وښود . هغوې هم په پوره میړانه او د یوه سخت هجوم سره سم په دښمن باندې ور پریوتل .

ددغو اروپایي صلیبیانو جنګیالیو له پاره د سلطان مراد ، بایزید اوعلي پاشا دغه ځوابي حمله داسې وه لکه د چا ترمخه چې کومه بنده صحیفه ، کوم نه لیدلې خوب ، کوم زورداره توپان او کوم نوې انقلاب په ځیر مخته راشي .

ددواړو لښکرو دداسې ټکریدو سره دجنګ ډګر داسې صورت ځانته نیولې و لکه اتش فشان چې و چوې ، دبرزخ د عالم دجسمونو ارواح چې پورته عالم ته رخصت شي ، هره ساه اذیت ، هره لمحه حشر پیدا کونکی وي . د تیارو طنابونو کړیو د صلیب شکل نیولې و او ژوند یې د اور د سیلاب په ځیرله منځه ووړ .

داروپا دې صیبلیانو ته پوره ډاډ بلکه پوره یقین و چې هغوې به د سلطان مراد او دهغه لښکرو ته ډیر بده ماتې ورکوې . ځکه چې هغوې د کافي لښکر خاوندان و . بیا هغوې د جنګ نه ترمخه د خپلو لښکریانو حوصلې هم را پورته کړې وې ، دهغوې تر شا د اروپا ډیر ې ښایسته او ځوانې نجونې روانې وې . هغوې هم دصلیبیانو د ځواکونو د ډاډ سبب وې . صلیبي جنګیالي هغه وخت ډیر حیران شول چې د خپل ټول توان او ټول لښکر سره یې بیا هم مخته تګ نه شوکولې ، دا په دې خاطر چې دمخې له لورې سلطان مراد ،بایزید او علي پاشا پرې د توپاني سیلیو په ځیر یرغل کړې و . دهغوې دتیزې او تندې حملې په واسطه داروپایي صلیبیانو حالت سوکه سوکه د مړ کیدونکي اور په ځیر ګرځیدلې و او مسلمانانو په ډیره تیزی سره د صلیبیانو قتل عام پیل کړې و .

په دې جنګ کې سلطان ، دهغه زوی بایزید دواړه هغه کاروونه تر سره کړل چې نمونه یې په تاریخ کې نه لیدل کیږی. ددښمن په هرې برخې کې به چې کمزوري را پیدا کیده نودوې به د اور د سکروټو او برق په ځیر هلته ورسیدل او د دښمن صفونه به یې یو په بل پسې له منځه وړل او یا به یې شاتګ ته مجبورول . په دې جنګ کې بایزید د تیغ وهلو او تورې وهل هغه کارنامې وکړې چې د همدې کارنامو په اساس بایزید ته د (یلدرم یعني صاعقه (برق)) لقب ورکړل شو. او د جنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته هغه یوازې بایزید نه بلکه بایزید یلدرم وګرزید .

که څه هم په دې حنګ کې سلطان مراد سخت ټپي شوې و خو هغوې دسرویه پادشان لارشاه هم ژوندې و نیوه . کله چې د اروپا متحده صلیبانو ته خبر ورکړل شو چې دهغوې د جنګ اعلي سالار د سرویه پادشاه لازار شاه ژوندې نیول شوې نو دهغوې حوصلې ماتې شوې نو پدې اساس یې چیرې چې توانیدل و تښتیدل. اروپایې متحده ځواک د شینزا د دریاب په غاړه د سلطان له خوا سخته ماتې وخوړه ، ماتې خوړلي لښکر به خپلې ښایسته نجونې مخته کولې او تښتیدل به .

څرنګه چې سلطان مراد په جنګ کې ډیر خراب زخمي شوې و نو په دې خاطر علي پاشا او بایزید ددښمن تعاقب و نه شو کړای . ددې څخه ددښمن ځواکونو ته دا ګټه ورسیده چې هغوې په ارام زړه فرار وکړي . بایزید یلدرم او علي پاشا دسلطان مراد د سنبالولو دنده په غاړه اخیستې وه . هغوې وکتل چې د سلطان مراد په وجود باندې زیات شمیر زخمونه دې او دسلطان د وجود څخه د وینو سیلاب را روان دې . ددې وینو په واسطه به سلطان باندې کله کله بې خوشي را تله، سلطان یې هملته د جنګ په میدان کې په شړیو اچولې و او د بایزید او علي پاشا څخه علاوه نور سالاران یې هم مخته ولاړ وو . په لښکر کې شامل طبیب د سلطان د زخمونو مرهم پټې کوله او هڅه یې کوله چې دسلطان د ویني بهیر و دروي ، په دې وخت کې چې کله سلطان لږ څه په هوش کې راغې نو خپل زوې بایزید یلدرم ته یې وکتل او ورته یې وویل چې :

ګرانه وروره ! د سرویه پادشاه لازار شا زما مخ ته راړه .

د سلطان مراد ددې غوښتنې په اساس بایزید یلدرم خپل شاته ولاړ خپل څو ساتونکې یې و استول اوحکم یې ورته کړ تر څو لازارشا د سلطان ترمخه را حاضر کړي . د لږ ځنډ وروسته یې هغه د سلطان مخې ته راوست . سلطان مراد تر لږ څه وخت پورې د هغه سر ا و پښو ته کتل او ډیر عجیبه غوندې مسکایي په څیرې باندې تله را تله ، او بیا یې لازارشا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

لازار شا ! تا یو ځل بیا د خپلو اروپایې اتحادیونو په غوښتنه د ددې سیمې د امن د خرابولو هڅه وکړه او تاپې دادې انجام هم وکوت . لازارشاه ! تا د ولاړ وخت په جلال کې دیوې داوره ډکې سرې لاوې او دسلګیو اوژړا د توپان په څیر په مونږ باندې ، په دغه میدانو کې حمله راوړه ، اودا هیله دې درلوده چې مونږ ته به د جنګ په ډګر کې ماتې راکړې خو تا وکتل چې زما لښکر ستا ترمخه په تاسې او ستا په لښکر و د توپانې سیلۍ په څیر غبرګ شو.

لازارشا ! ددې له پاره چې جنګ ستا په لور و څرخي تا د اروپانه د تر ټولو ښایستوو نجونو یو لښکر له ځانه سره راوړې و خو ستاسې د جادوګرۍ دا لوبه هم بریالۍ نه شوه او ستا په کار را نه غله .

لازار شاه ! تر جنګ دمخه ستا لښکرو د اروپایې نجونو سره یو ځاې چې کومې میلې کولې او کومې ترانې یې ویلې نو تا وکتل چې هغه ټوله خوشحالي ستاسو د سترګو په اوبو او سوزیدو باندې بدله شوه . لازارشا ! ستا څخه دمخه هم ستا په څیر څو ابلیسانو په مونږ خاورینو باندې دمنترونو جال را خپور کړې خو مونږ د هر دا ډول ابلیس تر مخه د آدم د وفا ، ټینګ یقین او د زړونو دمرهم په څیر، دځواکمون حوصلو سره مقابله کړې او داسې هردښمن مو دخپل تیغ په وینو باندې رنګ کړې او له منځه مو وړې دې .

لازارشا ! ددې ټول جنګ وجه اوعلت همدا ته یې ، ستا په وجه دغه بې شماره لښکرې په دې جنګ کې له منځه ولاړې ، ستا په خاطر د انسانیت څیره په دغه میدانو کې سره شوه ، ته یو داسې مجرم یې چې د ښنولو وړنه یې . په دې خاطر زه ستا د وژلو حکم ورکوم .

دخپلو وژلو د حکم د اوریدو سره سم د سرویه پادشاه لارزاشا و لړزید ، د ډیرې یخنۍ سره سره بیا هم دهغې په وجود باندې د ګرمۍ خولې را ماتې شوې . او بیا په عجیب شکل سره سلطان مراد خپل زوې بایزیلدرم ته وکتل ، دغه ډول کتل بایزید ته دحکم په څیر و . د هغه په دې کتلو بایزید خپل شاته ولاړو ساتونکو ته یو څه وویل او هغوې یې پوه کړل . هغوې لازارشا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه و نیو یوې لورې ته یوړ او دهغه مرۍ یې و ریړې کړه .

هغه وخت چې د سرویه دپاشا لازارشاه ژوند پای ته ورسید نو سلطان خپل حالت هم ډیر زیات خرابیدونکې و . تر لږ وخته پوې یې په خپلې ساه قابو درلود ه ، بیا یې په خپل مخ کې ولاړ خپل زوې بایزید یلدرم ته مخ کړ او ورته یې وویل :

زما زویه بایده ! د تیرو شوو کلونو بار پر ما باندې پروت و ، خو د راتلونکو کلونو بار به ، اې زما درونده بچیه ! ستا په اوږو پروت وي . زویه ! ته هم گواه اوسه چې په تیرو وختونو کې کله هم دښمن د خپل زور او غرور په اساس پر مونږ باندې یرغل کړ ی ، نو زویه! داسې دښمن مونږ د موسمي گرد و غبار په څیر له منځه وړو . بایزیده ! زما څخه وروسته په راتلونکو کلونو کې که کوم دښمن ستا پر خلاف را پورته شي نو اې زما زویه ! دداسې هر دښمن په وړاندې د تقدیر د عذاب او یو تند او تیز توپان په څیر را پورته شه . زویه ! که د فصل ساتنه و نه شي نو ځناور ، مرغان او نور حیوانات هغه له منځه وړي او خرابوي یې ، نو ایې بچیه ! رعایا د فصل په څیر دي ، او پادشاه ددې فصل ساتونکې دې اودهغې د مالک په څیر دې که د خپل فصل ساتنه و نه کړې نو په راتلونکو ورځو کې به هغوې دخپل خوراک و څښاک سامانونه له کومه کوي ؟ زه تاته نصیحت او وصیت کوم ، زما نه وروسته د یوه عادل اونیک زړه حکمران په څیر حکومت وکړه تر څو د تاریخ پاڼې او راتلوکې نسلونه ستا نوم په نیکه او ښه توگه یاد کړي .

تر دې ځایه دخبرو وروسته سلطان لږ څه ځنډ وکړ او په زوره زوره یې ساه واخسته هغه تر یو څو لمحو پورې خپل د لاسه تللې ځواک بیرته درست کړ اود علي پاشا لورې ته یې مخ کړ اوپه ډیر کمزورې اواز سره یې ورته وویل :

علي پاشا! زه اوس د مرگ مخ ته ولاړ یم ، زه په خپل فکر کې الفاظ نه شم راټولولې چې ستا دممنونیت له پاره یې استعمال کړم او ستا د ځان ځارنې تعریف وکړم . زما زویه ! په داسې حال کې چې زه اوس ددې نړۍ څخه تلونکې یم زما په زړه کې دا خواهش راځي چې کاش چې ستا په څیر سر ښندویه ، ستا په څیر جنگجو هغه وخت ماته تر لاسه شوې وې چې زه ځوان وم ، خو علي پاشا واوره ! زه د خپلې مړینې تر مخه ستا د حیثیت ټاکل غواړم . زه تا ته د بایزد د زامنو په څیر خیال کوم ، زما زویه ! زما نه وروسته د بایزید ملاتړې اوسه او یوازې د له همدې سره وفاداره اوسه. لکه څنگه چې یو زوې دخپل پلار سره اوسي . زه پوهیږم چې تا په خپل ژوند کې ډیر ې ستونزې او کړاونه کتلي د ي ، خو زه ډاډ درکوم چې بایزید یلدرم به زما څخه زیات تا د خپلو بچیانو په څیر دوست گڼی .

د سلطان مردا ددې خبرو څخه علي پاشا ډیر اغیزمن شو دهغه په سترگو کې اوښکې را غلې وې ، هغه د سلطان تر څنگ کیناست ، د سلطان لاس یې په دواړو لاسو و نیو ، او اوږده شیبه یې خوله پرې اینښې وه او ښکلاوه یې، په دې وخت کې د علي پاشا د سترگو اوښکې د سلطان په لاسو پریوې . بیا علي پاشا په لړزیدلې اواز وویل :

درونده سلطانه ! وخت به ووینې چې زه د بایزید یوازې زوې نه بلکه د هغه یو ډیر ادنې خادم به هم و اوسم . درونده سلطانه ! د هر چا پر خلاف چې ماته دا حکم وکړ ي نو زه تا ته ډاډ درکو م چې زه به په خپل ځان د پرواه کولو پرته دهغه په دښمن باندې ور لویږم او تر خپو لاندې به یې مروړم .

علي پاشا ددې څخه نور څه زیات و نه شو ویلي . ځکه چې د سلطان مراد څټ نور را ځوړند شوې و، لاسونه یې بې ساه و . اوسلطان مراد ختم شوې و . هغه د سلطان مراد لاس همغسې په خپلو لاسو کې وساته او د کوچنیانو په څیر یې ورته په سلگیو پیل وکړ . بایزید په خپل ځاې ولاړ و ، شوندې یې رپیدې د سترگو یې د اوښکو سیلاب را روان و ، ددوې د ژړا تر څنگ شاوخوا ولاړو سالارانو او ساتونکو ټولو په کوکو کوکو وژړل .

تر لږ وخته پورې همداسې حال و . بیا بایزید د علي پاشا څنگ ته راغې هغه یې ددواړو اوږو څخه و نیو او پورته یې کړ . او بیا یې په خپله غیږ کې و نیو. علي پاشا د سلطان بایزید په اوږو سر کیښود او دکوچنیانو په څیر یې په کوکو و ژړل . بایزید دهغه په ملا لاس را ښکو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي پاشا ، زما زويه ! ماته معلومه ده چي تا په خپل لږ عمر كي ډيري صدمي ، ډير ي ستونزې كتلي ، ماته دا هم معلومه ده چي د سلطان د مړينی دا پيښه هم تا ته د زغم وړ نه ده . ځكه څوک چي مرگ ويني نو دهغي پخواني زخمونه بيرته را تازه كيږي او د نه زغم داذيت سبب گرځي . خو زما زويه ! حوصله كوه ، خپل ځان سبنال كړه ، تر څو د لښكر د كوچ كولو بندوبست وكړو .

دبايزيد په تسلی سره علي پاشا سمدستي خپل ځان سنبا ل كړ خپلي اوښكي يي وچي كړې او بيا يي په ډيره بې وسی سره په خپل مخ كي پروت د سلطان لاش ته كتل. په دې وخت كي سلطان بايزيد يو ځل بيا د علي پاشا په اوږو باندې لاس كيښود او ورته يي وويل :

علي پاشا زويه ! د سلطان لاش به په يوه عسكر ي گاډی كي ړدو، زه غواړم له دې ځايه بروصې ته كوچ وكړو او هملته په بروصه كي د سلطان مړې خاورو ته وسپارو .

دسلطان بايزيد په خبرو باندې علي پاشا يو ټكان وخوړ او د سلطان په لور يي مخ كړ او ورته يي وويل چي : درونده سلطانه ! ستا وينا په ځاې ده . كه چيرې مونږ د خپل ټول لښكر سره يو ځاې له دې ځايه كوچ وكړو اودښمن ته خبر ور ورسيږي چي سلطان له دې دينا څخه تللي دي ، نو ايا دهغوې حوصلي ، او ولولي به بيرته را ژوندی نه شی ؟ او هغوې به د شينزا ددرياب څخه په راتيريدو سره يو ځل بيا زمونږ په سيمو باندې دخپلو شيطاني لوبو اغاز و نه كړي؟

د علي پاشا ددغي استفهاميه وينا په اساس سلطان بايزيد يلدرم متوجه شو . د لږ څه وخت له پاره يي علي پاشا ته په توصيفي توگه وكتل اوبيا داسي معلوميدل چي هغه كومه پريكړه كړې ده نو علي پاشا ته يي وويل :

زويه !كومه انديښنه چي تا و ښودله هغه په ريښتنې توگه په راتولونكو ورځو كي زمونږ له پاره خطرناكه كيداې شي . اوس زما په فكر كي دهمغي حالاتو دكنترولو له پاره يو وړانديز شته كه چيرې ته په هغي راضي يي نو زه ډاډ من يم چي بيا به دښمن دومره په اسانی سره زمونږ پر خلاف دسر د راپورته كولو جرأت و نه كړای شي .

علي پاشا د سلطان بايزيد يلدرم په لورې په ډيرې مينې سره وكتل او ويې ويل : درونده سلطانه! هغه وړانديز چي اوس ستا په ذهن كي دي هغه تاسو ووااياست ، زما د رضامندی فكر مه كوئ ، هر تجويز چي ته وړاندې كړې نو هغه به زما له پاره د حكم معنې ولري .

د علي پاشا ددې خبرو سره بايزيد يلدرم خوشحاله شو او ويې ويل :

زما وړانديز دادې چي هغه لښكر چي د پخوا څخه ستا په قوماندې كي دي ته دهمغې لښكر سره يو ځاې د روميل په ولايت په يوه ځاې كي چيرې چي ستا خوښه وې پړاو وكړه ، بلكه زه خو دا غواړم چي د روميل په ولايت كي مونږ ته د اوسيدو يو عسكر ي تلپاتې مركز په كار دې ، تر څو مونږ دهغه ځايه د اروپا څخه هررا پورته شوې خطر له منځه يوسو . خو اوس زما تجويز دادې چي ته د خپل لښكر سره يو ځاې د روميل په ولايت كي پاته شه ، هغه لښكر چي د بروصې څخه راغلي زه هغوې دخپل ځانه سره اخلم او دخپل پلار مړې بروصې ته وړم او همليته يي د تدفين مراسم تر سره كوم . كه چيرې ته ددې له پاره رضامند يي نو په دې پوه شه چي زمونږ له پاره كومه ستونزه نه راپيښيږې . او كه ته چيرې خپلي خور ، مور ته كوم پيغام استول غواړې نو هغه هم مونږ ته ووايه . ددې ترڅنگ زه تاته دا هم ويل غواړم چي كله هم ته د اروپا څخه د راپورته شوې كوم څواک څخه ويره احساس كړې نو سمدستي يي مونږ ته اطلاع راكړه . هسې هم زه غواړم د خپلو جاسوسي شبكي يو جال په دې سيمه كي و غوړوم او بيا ددې ځايه كوچ وكړ م . دغه شبكه به ماته د يوې يوې پيښې په هكله معلومات راكوی او تر څنگ به له تاسره هم په تماس كي اوسي او د حالاتو د بدلون څخه به مونږ په پوره توگه خبروی ، ددې ځايه دكوچ كولو څخه د مخه زه به ددې جاسوسی شبكو پيژندكلوي له تاسره وكړم . خو ما له تا څخه غوښتل كه چيرې ته دخپلي مور او خور له پاره كوم پيغام ليږل غواړي نو ماته يي ووايه زه به ستا دخور او مور سره ووينم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سلطان بايزيد يلدرم ددې وړانديز په ځواب کې علي پاشا لږ څه فکر اوکړ او بيا يې سلطا ن ته وويل:

درونده سلطانه ! د هغوی له پاره زما پيغام همدا دی چې هغوی ته زما دخيريت په هکله خبر ورکړئ او هغوی ته داډ ورکړئ چې زه د خپل پلار او ورونو د قاتلانو پسې ګرځم او هيله لرم چې ډير ژر به يې پيدا کړم. درونده سلطانه ! زه غواړم دهغوی د مصارفو له پاره څه نقدې رقم ور وليږم .

دعلي پاشا ددې خبرې سره سم سلطان د هغه په خوله باندې لاس کيښود او ورته يې وويل:

علي پاشا ! اوس داسې خبرې مه کوه . زه په خپله دهغوی د اخراجاتو مسؤل يم کله چې ته زما د زوی په څير له ماسره يې نو ستا خور زما د لور او ستا مور زما دخور په څير دي ، ته دهغوی د مصاروفو په هکله بلکل فکر مه کوه ، يوازې دهغوی اخراجات نه بلکه اوس خو دهغوی ساتنه هم د بايزيديلدرم په غاړه ده . مګر ستا دپلار او ورونو د قاتلانو څخه د بدل اخستلو په اړه بايد ووايم چې ته به دا کار د خپل لښکر په ملاتړ همدلته د روميل په ولايت کې دخپل تم کيدو په وخت کې په ډيره ښه طريقې سره تر سره کړې .

علي پاشا په ډيرې خوشحالي سره وويل :

دورند سلطان ! که چيرې تا ماته دلته دخپل لښکر سره يو ځاې د پاته کيدو نه واى ويلی نو ما به په خپله تاته ويلي چې په دې سيمو کې ددښمن په خوزښتونو باندې د څارنې او نظر کولو له پاره ما ته په دې سيمه کې د قيام او تم کيدو اجازه راکړه . خو اوس چې تا ماته د لته د روميل په ولايت کې د تم کيدو حکم کړې دا زما په هکله يوه ډيره غوره او ښه پريکړه ده . اوزه به په راتلونکې وختو کې تا ناهيلي نه کړم .

ددې پريکړې وروسته دسلطان مراد لاش يې په يوې جنګي ګاډئ کې کيښود ، او سلطان بايزيد يلدرم خپل جاسوسان دعلي پاشا سره ور وپيژندل ، او بيا د کساو د ميدانو څخه دواړو سلطان بايزيد يلدرم او علي پاشا د خپلو لښکرو سره يو ځاې کوچ وکړ . د لرګي د همغې پل په واسطه چې دوی د شينزا درياب څخه تير شوې و د همغې پل په واسطه بيرته را تير شول .
دښمن ته د ماتې ورکولو وروسته ، دهغوی د پړاو څخه سلطان بايزيد يلدرم ته د ډير زيات مال اودولت تر څنګ وسلې او جنګی مهمات او خوراک څښاک هم په لاس ورغلي و چې د شميرلو اندازه يې نه کيده . هغوی دا ټول شيان را ټول کړل او بيا علي پاشا او بايزيد يلدريم دواړه د لښکرو سره يو ځاې د روميل ولايت ته را ننوتل . دلته علي پاشا دخپل لښکر سره يو ځاې په هماغه ځاې کې قيام وکړ دکومه ځايه يې چې د سلطان مراد او بايزيد يلدرم د لښکرو سره يو ځاې د متحده لښکرو په مقابل کې د جنګ له پاره کوچ کړې و . او بايزيديلدرم د خپل پاته لښکر سره يو ځاې د بروصې په لور حرکت وکړ.

ويل کيږي چې سلطان مراد د ترکانو د نورو مسلمانو حکمرانانو څخه ډير په خپل مذهبی اعتقاداتو کې کلک و . هغه ډير بهادر ، ننګيالي ، زړه ور او د عظمت خاوند و . هغه دخپلو هڅو او کوششونو د شانداره پايلو په اسا س ډير زيات د نيک او ښه بخت انسان و .

هغه خپل اسيايي هيواد ته، دتورې وهلو ، جرأت ، بهادرئ ، زړه ورتيا او ازدواجي اړيکو په قيمت ډيره پراختيا ورکړه . دهمدې صفاتو په درلودلو سره يې د اروپا په څو سيمو باندې يرغل وکړ هغه يې سوبه کړې ، په هغه وخت کې د بالقان د غرونو لړئ د شرق او غرب تر منځ په دوه څرګندو کرښو ويشل شوې وه . او ددې غرنيو سيمو د شمال او جنوب په لورې خپارو واره صليبي نشانونه و، په داسې حال کې چې په پاته دوو برخو يې په غرب کې پرته زمکه چې په پخوا وختو کې يې ورته بوسنيا ويل کيده ، چې په دې سيمه کې د سرويه او بوسنيا دوه حکومتونه و او شرقي خطې ته بوسنيا او بلغاريه ويل کيدل ، دغه دواړو خطې د تريس او مقدونيې په نامه يادېدې ، او بيا يې ددغې دواړو خطو يو ځاې والي ته د روميليا سيمه ويله . ددغو څلورو خطو څخه سلطان مراد د جنوبي شرقي برخه يعنې تريس و نيوله ، بيا يې د مقدونې په لور مخ کړ او دمقدونيې يوه برخه يې ونيوله اود عثماني سلطنت برخه يې وګرځوله ، ددې نه اخوا سلطان مراد د خپل حکومت پولې هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوړدې غرنې لړۍ ته ورسولې چې روميليا د البانيه څخه جدا کوی .

سلطان نوره هم دخپلې بهادرۍ ځرګندونه وکړه ، هغه د اروپا په پاته نژدې زمکو هم خپل لښکر ور وخيژاوه ، د بالقانه تير شو اود نيش په سيمو يې هم غلبه پيدا کړه .دا سيمه د ستر قسطنطين دپيدايښت وطن دې ، چې د برنطيني دحکومت يو ډير ستر سنګر او پينه قلا وه . سلطان مراد دا ښار د پنځه پنځوس ورځو د محاصرې څخه وروسته تر خپلې ولکې لاندې راوست .

ددې وروسته سلطان مراد د اروپا په دننه کې خپل تګ ته دوام ورکړ ، دسرويه د ازاد حکمران د حکومت په زړه يې يرغل وکړ اوهغه ترې امان وغوښت ، هغه ورته يو زر پونډه نقريې او يوزر پونډه کلنې خراج ورکول و منل . دهغې وروسته سلطان د بلغاريې په لور مخه کړه ، د بلغاريې حکمران پخوا له دې چې د خپل حکومت د سقوط او دمسلمانانو په لاسو د هغې د فتحې منظر ووينې په ډيره عاجزۍ سره د رحم غوښته وکړ ه، دهغوې غوښتنه هم ومنل شوه . د هغه ځاې حکمرا ن خپله لور سلطان ته د خراج په ځاې غوره و ګڼله ، د هغه لور سلطان په خپل حرم کې ور داخله کړه . په دې ترتيب دغه ټولې سيمې سلطان دخپل جرأت ، بهادرۍ او زړه ورتيا په اساس فتحه کړې . اوس نو کومې سيمې چې سلطان دخپلو ازدواجې اړيکو په غزولو سره د خپل اغيز لاندې راوړې و ې . هغه په دې ترتيب سره دي ، چې دهمدې اړيکو په واسطه سلطان اسيايي ولکه شوې سيمې په سوله ايزه توګه تر خپل اغيز لاندې راوړې . همدا راز سلطان مراد دخپل زوې بايزيد واده هم د کرميان د امير د لور سره وکړ . کرميان د هغو سيمو څخه يوه وه چې د سلجوقي د سلطنت د پاې ته د رسيدونه وروسته را پيدا شوې وه .

ددغې واده په پايلو کې ناوې د خپل پلار د رياست يوه ستره برخه ، نوي ترک ځوان بايزيد ته د جهيز په توګه راوړه ، او په دې تر تيب د کرميان سيمه په خپله د عثماني سلطنت برخه وګرزيده . ددې واده مراسم په ډيره شانداره توګه د بروصې په ښار کې تر سره شوې و.

په دې تر تيب د سلجوقيانو لس واړه واړه رياستونو ټول د سلطان مراد په سلطنت کې را شامل شوې و . په دې واده کې ناوې د بايزيد له پاره دخپله ځانه سره د عربي نسل يو ډير ښه آس ، يوه يوناني پيغله دکنيزۍ په توګه او د سکندريې حيرانونکې ورېښمي کپړا د تحفو په توګه راوړيوو . خو هغه جواهرات او نقرې چې ناوې له ځانه سره راوړې وې هغه سلطان مراد بيرته د واده په ميلمنو وويشلې ، ددې تر څنګ دغه ناوې سلطان مراد ته د کرميان د سترو سترو قلاګانو کنجيانې هم را وړې وې ، نو ددې ازدواجې اړيکو په واسطه د سلجوقيانو هغه کوچنې کوچنې رياستونه هم د سلطان مراد په سلطنت کې را ونغښتل شول .

د کساو په ميدانو کې چې سلطان مراد د اروپا متحده ځواک ته بدترينه ماتې ورکړه نو دهغې په واسطه عثمانی امپراطورې په نور سيمو باندې هم خپله ولکه زياته کړه او دقسطنطنيې پادشاه يو بې هيواده پادشاه ګرځيد. ددې نه علاوه سلطان مراد د بلغاريې پراخه سيمه فتح کړه او سرويه ، بوسنيا، اومقدونيه يې هم په خپل سلطنت کې ر ا شامل کړل .

سلطان مراد چې دخپلو رعاياو سره څومره مراعات کولې شو هغه يې کاوه خو تر څنګ يې همدا سې سخته نيونه هم کوله . هغه به لږې خبرې کولې اوخپلې ارادې به يې تل پټې ساتلې ،، کله يې چې دحکومت وخت يوديرش کالو ته ورسيد نو دهغه عمر اته شپيته کاله و . او همغه و چې د کساو په جنګ کې په کار راغې .

په هر صورت د سلطان مراد زوې د ستر عظمت خاوند بايزيد يلدرم دخپل پلار لاش بروصې ته راوړ، او په شاهانه احترام اودرنښت سره يې دبروصې د ښار په غربي څنډه کې خاورو ته وسپاره . دهغه د مقبرې تر څنګ اوس هم دهغه عسکرې لباس او خولۍ موجوده ده، په داسې حال کې چې دا ډول خولۍ اوس په ترکې کې رواج نه لرې .

د مقبرې لاندې درې نيزې ايښودل شوې چې دهغوې د سرونو سره د درې آسونو لکۍ تړل شوې ، همدا د عثماني ترکې د بيرغ نښه وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکساو په میدانونو کې په کوم ځای کې چې سلطان مراد زخمي شوې و، ویل کیږي چې هلته اوس هم درې تیږې ایښودل شوې دي .

په هر حال بایزید خپل پلار په بروصه کې خاورو ته و سپاره ،او بیا یې دسلطان په څیر دخپل سلطنت د نظام د جوړښت له پاره کار پیل کړ.

پرلپسې لري...

دقریب الرحمن سعید ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف یي د صلیبیانو سازشونه (۹)

مکمل غیر سیاسي : یوتاریخې په زړه پورې ناول .

زمونږ دهیواد ګوډ یتمور څوک دې ؟

عثماني امپراطوري او پرخلاف یي د صلیبیانوسازشونه (۹)

اوس تاسې ددې تاریخې ناول نهمه برخه لولئ:

(۹)

۱۴ *****

درومیل په ولایت کې د علي شاه دخپل لښکر سره یو ځای د پړاو کولو نژدې یوه میاشت تیره شوي وه . په دې وخت کې دهغه د لاس لاندې مخبرانو او جاسوسانو په اروپایي هیوادونو کې یو جال خپور کړې و اوهغوې علي پاشا د ټولو بدلیدونکو حالاتو څخه خبراوه ، او علي پاشا دا ټولو خبرونه تر سلطان بایزید پورې ورسول . تر اوسه چې په اروپاکې کوم بدلونونه راتلل هغه دا و چې : د سرویه دپادشاه لازار شا د وژل کیدو وروسته د هغه زوي سټیفن او لور یې ډسپنا هڅې پیل کړي و ي ، دواړو د اروپا د مختلفو هیوادنو په سفر وتلي و و او هغوې یې د مسلمانانو پر خلاف رالمسول ، په دې تر تیب سټیفن او ډسپنا په ډیره چټکتیا سره د مسلمانانو پر خلاف یو ستر لښکر را ټول کړې و تر څو د کساو په میدانو کې د خپل پلار د وژلو او خپلې ماتې بدل واخلي . علي پاشا ته دا خبرونه ټول رارسیدل. او بیا همدې دا ټول خبرونه تر سلطان بایزید پورې ور رسول. یوه ورځ علي پاشا په خپل آس باندې سپور شو او د خپل لښکر د پړاو په داخل کې یې څارونکې چکرواهه چې یو ناڅاپه په شرقي برخه کې ودرید. ځکه د شرقي برخې څخه څو اسپ سواره دهغه په لور په ډیره ګړندۍ توګه را روان وو. ددې سپرو په لیدلو سره سمدستي علي پاشا د خپل لښکر یوه برخه «تیارسئ» کړه . دا هغه ډله وه چې د لښکر د ساتنې دنده ور په غاړه وه . خو د علي پاشا اندیښنه ډیره ژر په خوشحالۍ باندې بدله شوه ، ځکه چې دغه راتلونکی پنځه ویشت سپاره و او کله چې هغوې را نژدې شول نو علي پاشا هغوې د خپل لباس څخه و پیژندل چې هغوې ترکان مسلمانان دي ،

د رانژدې کیدو سره سم سپاره و دریدل نو علي پاشا حیران پاته شو ځکه دهغې سپرو په مخکې دهغې مور قیرات او خور سریان را رواني وې ، علي پاشا دخپلې مور اوخور په کتلو سره ډیر زیات خوشحاله شو او منډه یې کړه خپلې مور ته ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړیوت او بیا یي خور په غیږ کې و نیوله . قیرات او سر یان هم د علي پاشا په کتلو د خوشحالی نه په کالیو کې نه ځایېدې ، او دهغه په کتلو سره سم د خپلو آسونو څخه را ښکته شوې . علي پاشا خپلې مور او خور ته په ډیره حیرانتیا سره کتل او بیا یی ورته وویل :

مورجانې ! خیریت خو دې ؟ ته او سر یان دلته زما پړاو ته د څه په خاطر راغلي یاست ؟ ایا تاسې ته هلته کوم تکلیف او یا مشکل پیدا شوي دي ؟

د علي پاشا ددې اندیښنې په مقابل کې قیرات او سریان دواړه په خندا شوې او علي پاشا ته یي دهغه د پوښنې په ځواب کې وویل :

علي پاشا زویه ! مونږ ته به څه تکلیف او مشکل را مخته وي ؟ سلطان بایزیدیلدرم په مونږ دواړو مور اولور دومره پام کوي لکه څنګه چې یو پلار د خپلې لور او یو ورور د خپلې سکه خور . هغه زمونږ د احوال د معلومولو له پاره هره ورځ برهان الدین را استوي ، یوه ورځ ما په خبروخبرو کې برهان الدین ته وویل چې علي پاشا مې ډیر یادشوې دې او زړه مي غواړې چې یو ځل یی ووینم . برهان الدین زما د غوښتنې څخه سلطان بایزید یلدرم خبر کړې و، نوسلطان سمدستي دغه د ساتونکو ډله تیاره کړه او مونږ دواړه یی ستا لورې ته ر ا ولیږلو . دا ټول انتظام د سلطان بایزید له اړخه شوي و . زویه ! سلطان بایزید تاته سلام کاوه او برهان الدین هم ته ډیر ډیر یادولې ، هغه ستا د کار څخه ډیر زیات خوشحاله دې . زویه ! په جنګونو کې چې کومه میرانه تا ښوولې ده نو د هغې ټولې څخه زه او ستا خور خبریدو ، زویه ! زه ډاډ منه یم چې ته به دخپل پلار او دوو ورونو بدل واخستلې شې .

درنې مورجانې ! ته اندیښنه مه کوه ، قاتل چې هر چیرې ولاړ شي خو زما د انتقام څخه به خوندی پاته نه شي. دریونا پلار رستاک له ماسره ژمنه کړی ده چې هغه به د قاتلانو په اړه ماته معلوما ت راکوي ، هغه دا وعده هم کړي ده چې که چیرې زما د پلار او ورونو قاتلان دهغه خپل وریرونه هم وی ، بیا به هم ماته دهغوې د اوسیدو ځایونه را په ګوته کوی. زه هیله لرم چې رستاک به خپله ژمنه پوره کړي ، او کله چې داسې وشول نو مورجانې ! ته به واورې چې ما به قاتلان خپل انجام ته رسولي وي .

د علي پاشا په دې خبرو باندې قیرات او سریان دواړه ډیرې خوشحاله شوې ، قیرات غوښتل څه ووایي خو علي پاشا دهغې خبره غوڅه کړه او ویی ویل : مورجانې ! راځه چې خیمي ته ولاړ شو دلته په ولاړه ټولې خبرې خوند نه کوي ، بیا یی خپل نائب سالارته حکم وکړ چې د راغلیو ساتونکو د ډلې له پاره دخوراک څښا ک غم وکړی او په خپله د خپلې مور اوخور سره د خیمي په لور روان شو.

درې واړه یو بل ته مخ په مخ کیناستل . بیا قیرات علي پاشا ته مخ کړ او غوښتل یي ورته څه ووایي چې یو وسله وال ځوان خیمی ته را ننوت ، دهغه په لاسو کې د پیتلو یو پتنوس و اوپه هغې کې یي څه د څښلو له پاره راوړې و، هغه یې د علي پاشا تر مخه کیښود ، علي پاشا ته یی تعظیم وکړ او بیرته ووت . علي پاشا خپلې مور اوخور ته وکتل او ورته یي وویل :

مورجانې ! او زما ګراني کوچنۍ خورې ! اول دا شربت و څکی او بیا به نورې خبرې کوو.

دعلي پاشا د وینا په مطابق قیرات اوسریان دواړو ګیلاسونه را پورته کړل ، اوشربت یي و څښه ، اوبیا یي ګیلاسونه یوې خواته کیښودل او قیرات په خبرو پیل وکړ .

علي پاشا زویه !هغه سپړو چې زه او سریان یی دلته راوړو ، هغوې ویل چې تاسې د رومیل په ولایت کې پړاو کړې دې نوزویه ! ستا دورور ښځه نریوس او ریونا هم دلته د رومیل په ولایت ک ې چیرې اوسی . هغوې به ددې ځایه څومره لرې وي ؟ ایا ته کله هم ور سره ګورې او که نه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیرات ددې پوښتنې په مقابل کې د علي پاشا په مخ باندې خوښي را ښکاره شوه ،او بیایی خپلې مور ته وویلې:

مورجانې ! نریوس او ریونا دغه نژدې کلي کې اوسیږي ، له ما سره ډیر نژدې دی ، زه ډیروخت هلته ورځم اودهغوې سره وینم. دلته زما د پړاو تر یوې میاشتې زیات وخت وشو، په دې وخت کې ماڅو ځله دنریوس او ریونا سره کتلي دي . بلکه د ریونا پلار ، په خپله ریونا ، دریونا مور کیتهنا او نریوس هم څو ځله دلته زما خیمې ته راغلي دي او له ماسره پاته شوي دي . مورجانې ! نن شپه به ته او سریان دواړه همدلته زما په خیمه کې پاته کیږئ ، سبا سهار به زه تاسې له دې ځایه دهغوې سره دکتلو له پاره بوځم .

دعلي پاشا په دې خبره باندې قیرات د نفي سر و خوځاوه ، اوویې ویل :

نه علي پاشا ! زه ستا دا خبره نه منم . زه همدا اوس او په همدې وخت کې د نریوس سره کتل غواړم ،تا وویل چې هغوې همدلته نژدې دي . ته همدا اوس پورته شه او ما او سریان هلته د نریوس کور ته بوزه . مونږ به شپه هملته د نریوس سره یو ځاې کوو. بلکه زه خو وایم چې تر هغې چې زه اوسریان دلته له تاسره پاته کیږو نو زمونږ دا ټول وخت به د نریوس په کور کې وي ، زه غواړ م چې دخپل زوې د ښځې او دهغې د کوچنیانو سره څو ورځې پاته شم . په دې وخت کې به ته همله د نریوس کره زما د کتلو له پاره راځې. زویه ! زه تر یوې اونۍ پورې دلته پاته کیږم. یوه اونۍ وروسته به زه او سریان دهمدې ساتونکو د ډلې سره بیرته بروصې ته ستنیږو.

په دې وخت کې علي پاشا په سوالیه سترګو خپلې خور سریان ته وکتل ، شاید چې هغه غوښتل سریان ته څه ووایی خو سریان پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې :

وروره ! څه چې مور وویل همغه سهي دي ، زه پخپله د خپلې ورندار نریوس اودهغې د بچیانو هر یو کندام اوخیسار کتلو ته بې قراره یم . نووروره ! که ته ستومانتیا نه احساسوې نوما او مورمې سمدستي هغه لورې ته ورسوه . دمور خبره سهي ده ، مونږ دلته یوازې یوه اونۍ تم کیږو . اوس به مونږ او تاسو همله د نریوس په کور کې له یوه بل سره وینو . او یوه اونۍ وروسته مونږ بیرته بروصې ته ستنیږو .

دخپلې مور اوخور د خبرو وروسته علي پاشا دخپله ځایه را پورته شو بیا یی وویل : تاسې مور اولور لږه شیبه دلته کینئ ، زه به دوه اسونه تیار کړم ، یو خپل او بل یو دمه خوړلې آس . ستاسې اسونه زما عسکرو هلته اخورته وړې دي ، هلته یی هغوې ته ګیاه او دانه اچولې تر څو دمه شی . دغه دوه اسونه چې زه یی اوس راوړم یو باندی به زه او په بل باندی به تاسې دواړه مور اولور سپاره شئ ، بیا به د نریوس دکور په لور ولاړشو. تاسې به همله پاته شئ او زه به بیرته را ستون شم . ځکه چې د نریوس په کور کې د زیاتو ځناورو د دریدو ځاې نه شته . دهغوې سره یو اس و هغه یی هم و پلوره . اوس چې هغوې چیرې ځې را ځي نو د ریونا پلار رستاک ورته سپرلی تیاروي ، هغه ډیر نیک او رحم زړې انسان دي اود پخوا څخه د نریوس او دهغې دمور پربیسا ډیر پام ساتي . ددې خبرې سره سم علي پاشا دخپلې خیمې څخه را ووت .

لږه شیبه وروسته علي پاشا را ستون شو ،دوه اسونه یې د واګو څخه نیولې و. بیا یې دغه دواړه اسونو دخیمې نه بیرون و درول .اوخپلې مور او خور ته یی ورغږ کړ ، قیرات اوسریان هم دخیمې څخه را ووتلې ، په دغه وخت کې دسریان سره یوه ستره ټوکرۍ هم وه ، علي پاشا مخته ورغې او ټوکرۍ ترې را واخسته او دیوه اس د زین سره یی وتړله ، بیا یی په یوه آس باندې خپله مور اوخور سپاره کړل او په بله باندې په خپله کیناست ، او د نریوس او ریونا دکلي په لور سره یو ځاې روان شول .علي پاشا خپل نائب سالار د دې ټول پروګرام نه خبر کړ.

*****

کله چې علي پاشا د قیرات اوسریان سره یو ځاې د نریو س کورته ور ننوت ، نو هلته ریونا هم موجوده وه . څرنګه چې په دې وخت کې لمر د پریوتو په لور را پرزیدونکې و،نو په دې خاطر کوچنیانو د حویلۍ په انګړ کې د نریوس او ریونا سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ځای په خپروشوو لمڅيو باندې ناست و اولوبي يې کولې . په دې وخت کې علي پاشا ددوو اسونو واګي په خپل لاس کې نيولې حويلۍ ته ور ننوت . ددې په کتلو سره نه يواځې نريوس ډيره زياته خوشحاله شوه بلکه ريونا هم د خوشحالۍ نه ډکه وه . ريونا سمدستي د خپله ځايه را پورته شوه اودعلي پاشا د استقبا ل له پاره مخته راغله . خو هغه هغه وخت ډيره حيرانه شوه چې دعلي پاشا پسې وروسته يې د هغه مور قيرات او خور سريان د راتلو په حال کې وکتل .

دقيرات اوسريان په کتلو سره سم د ريونا په نازکو شونډو باندې ژوره خندا را څرګنده شوه، مخ يې د خوشحالۍ څخه وغوړيد.ددې نوې حال نه داسې معلوميده لکه دهغې ورانه دنياګۍ چې دخوشحاليو د سمندر څخه ډکه شوې وی ، ريونا په يوه تيزه منډه ورمنډه کړه او دقيرات نه يې غيږ چاپير کړه

قيرات هم په خندا سره هغه په خپله غيږه کې و نيوله ، هغې د ريونا مخ او سترګې ښکل کړې ، دهغې پر سر يې د مينې اومحبت لاس راښکود . ريونا د قيرات وروسته سريان ته ورغله او دهغې سره يې په غيږ روغبړ وکړ او ان تر دې چې سريان ته ښکته شوه او درنښت يې ورته وکړ.

بيا ريونا قيرات او سريان له ځانه سره يو ځاې مخکې يوړل ، ، تر دېوخته پورې علي پاشا خپل آسونه هلته په انګړ کې تړلی و او دوې ته بيرته را ستون شوې و . هغه لږ مخته ولاړ ، ريونا و دريده ، بيا نريوس په لور يې وکتل او ورته يې وويل :

نريوس خورې ! ددوې سره ووينه ، دا د علي پاشا مور او دغه بله يې خور ده . ددې وروسته ريونا د قيرات او سريان لورې ته وکتل او ورته يې وويل . دغه مخامخ نريوس ده . دا کوچنيان کندام اوخيسار دي . او دغه مشره ښځه د نريوس مور پر بيسا ده .

قيرات او سريان په کتلو سره ، څرګنده نه ده چې دکومو جذبو تر اغيز لاندې نريوس په ډکو سترګو او ډک زړه سره ، تر لږ ځنډه پورې په داسې حال کې چې شونډې يې رپيدې ، منډه کړه مخته ورغله او د قيرات سره په غيږ شوه ، ددې وروسته هغه د باروتو په څير و چاوديده ، د قيرات په اوږه يې سر کيښود او په کوکو کوکو يې وژړل .

دنريوس ددې حال په کتلو سره قيرات هم د ژړا بند مات کړ ،د ميره مړينه او ددوه زامنو شهادت ورته مخته و دريد . کله چې هغه د نريوس سره په غيږ وه او ژړل يې نو دهغوې د سترګو څخه لکه د اوبو بند چې مات شي داسې اوښکې را سر شوې وې.

دا حال د هر چا له پاره د انديښنې او ژړا وړ او د زغم نه وتلي و . ريونا اوسريان هم دواړو د پخلنځي په ديوال تکيه کړې وه او په زوره زوره يې ژړا کوله ، علي پاشا سر ښکته کړې و او يوې لورې ته ولاړ و ، دهغه له سترګو اوښکې را بهيدې او په زمکه کې جذبيدې . پربيسا هم په لمڅې باندې ناسته ژړيدله او بيا را پورته شوه . کندام اوخيسار هم ددغه حالت نه اغيزمن شوې و او دواړو ژړل .

اخر قيرات نريوس د ژړا په حال کې له خپله ځانه جدا کړه ، دقيرات څخه د جدا کيدو وروسته نريوس په ډير شفقت او محبت سره سريان په غيږ کې و نيوله روغبړ يې ورسره وکړ ، د زړه له اخلاصه يې ښکل کړه . په همدې وخت کې قيرات مخته ولاړه او د نريوس د مور پربيسا سره يې غاړه ورکړه . ريونا هم خپل ځان سنبال کړ اومنډه يې کړه د يوې خونې نه يې دوه لمڅې را وويستل . او د پخوانيو لمڅيو سره يې يو ځاې خپاره کړل . علي پاشا تر اوسه هم په خپل ځاې ولاړ و ، ريونا دهغه سره نژدې وه او په مړژواندې لهجې سره يې وويل چې :

علي پاشا! ته دلته ولې ولاړ يې ؟ را ځه کينه . ستا دداسې خفه ولاړتيا او انديښنې او خفګان څخه به په نورو څه تيريږي ؟

علي پاشا هم خپل ځان سنبا ل کړ ، خپلې د غم اوښکې يې په خپل لستوني وچې کړې ، بيا هغه هم په همغه لمڅې کيناست چې دهغه مور اوخور پرې ناست وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږڅه وروسته بیا چپه چپتیا شوه . خو بیا قیرات نریوس مخ واړاوه او ورته یې وویل :.

نریوس لورې ! ستا د لیدولو ارمانجنه وم ، زما زوی علي پاشا اویا زما زوی مجدالدین به تاسو ته زما دکورنۍ ټول حالات ویلي وي . په دې سیمې کې تر هر څه لمړۍ زما خاوند شهید شو . او دهغې وروسته زما دوه ځوان زامن یو په بل پسې په دغه سور تنور کې له منځه ولاړ ل . اوس زما اخري زوی علي پاشا دی لورې ته راغلي دی . زه هر وخت د خپل خدای په وړاندې دده د بریا او موفقیت له پاره لاس په دعا یم . په دې خاطر چې دا زما د کور د انګړ اخري ګل دی .

تر دې خبرې وروسته قیرات یو ځل بیا ودریده ، د خپله ځایه پورته شوه ، بیا بیا یې کندام اوخیسار د لاسونو ونیول او په خپله غیږه کې یې کینول . تر ډیره یې دهغوی دواړو سره مینه کوله ، ښکل کول یې ، په زړه پورې یې نیول اوبیا یې هغه ستر ماشوم کندام ته وویل :

کندام زویه ! ته پوهیږې چې زه څوک یم ؟

د قیرات ددې پوښتنې په اسا س دکندام په څیره کې نرۍ غوندې مسکار را پیدا شوه ، هغه په دې وخت کې په سوالیه توګه خپلې مور نریوس ته وکتل بیا یې د قیرات مخ ته وکتل او ورته یې وویل :

ته زما د پلار مور اوزما نیا یې .

د کندام په دې ځواب باندې قیرات دومره خوشحاله شوه چې هغې بیچارګۍ یو ځل بیا په سلګیو کې کندام اوخیسار دواړه په خپله غیږه کې را تاو کړل ، بیا نو دا یو غمناکه او د اذیت نه ډکه صحنه وه . هغې وویل :

زما زامنو ! کندام اوخیسار ه ! تاسې زما د نسب د شجرې ګلان یاست ، زما زامنو! الله دې تاسې ته دومره اوږود عمر درکړې چې خلک ستاسې په دغه اوږود عمر باندې رشک وکړي . الله دې تاسې دومره نیک و ګرځوې چې خلک ستاسې د نیکۍ ستاینه وکړي .

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته قیرات چپ شوه، داسې معلومیده چې کوم څه ورته رایاد شوي وي . بیا دعلي پاشا په لور وکتل او ویې پوښتل :

علي پاشا ! هغه ټوکرۍ چې ما او سریان له ځانه سر ه راوړې وه هغه دې چیرې پرې ایښې ده ؟ علي پاشا سمدستي را پورته شو او ویې ویل : مورې ! هغه د آس له زینه سره ما تړلې ده ، همدا اوس به یې راپرانزم او را به یې وړم .

د هغه په دې خبره ریونا سمدستي له خپله ځایه پورته شوه اوعلي پاشا ته یې وکتل او ورته یې وویل :

علي پاشا ! ته کینه ، زه به د آس له زینه هغه ټوکرۍ راپرانیزم او را به یې وړم . ریونا را پورته شوه او په منډه هغې لورې ته ولاړه چې آسونه په کې تړل شوي ، د زین څخه یې هغه تړلې ټوکرۍ را پرانسته او را وړه یې او د قیرات تر مخه یې نژدې کینښوده . په دې وخت کې قیرات تر ډیره د هغې تر مخ ناستې نریوس په لور وکتل اوبیا یې هغه ټوکرۍ را واخسته او دنریوس په غیږ کې یې کینښوده .

نریوس ! زما لورې ، دا ټوکرۍ پرانیزه ، په دې کې مونږ ستاسې له پاره او ستا د اولادونو له پاره څه کالي او لباس راوړي . زما د لور ریونا له پاره هم په کې لباس شته ، دا څو ورځې زمونږ کور ته راغله او هلته له مونږه سر ه و اوسیده ، او اوس زه دا احساسوم چې دهغې دلته د راتلو څخه زمونږ دکور یو غړی د علي پاشا په څیر زمونږ دکور د انګړ څخه غیر حاضر دې او دی لورې ته راغلي ،نریوس لورې ! سامان ټول را وباسه ، په هغه کې څه نقدي هم شته ، او کالي هم ، زه به درته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووايم چې په هغې کې ستا او ستا دکوچنيانو کالي کوم دي او ستا دمور او ريونا کوم دي ؟

دهغې په دې خبره نريوس ټوکرۍ په لمڅي باندې چپه کړه بيا قيرات او سريان دواړو يو ځاى ټول کالي سره جدا جدا کړل ، سريان را پورته شوه او دريونا کالي يې دهغې په غيږ کې ور کيښول ، ريونا تر يوې لمحې پورې هغه کالي ښکته پورته کول او ورته يې کتل، دهغې پر مخ باندې د خوشحالۍ اومسکا ليکي راپيدا شوې وې . شايد چې هغې ته دا کالي ډير خوښ و. بيا يې د قيرات په لور وکتل او ورته يې وويل :

اې مورې ! تا ولې دومره تکليف او زحمت ويستلي ؟ څرنګه چې ما په بروصه کې تاته مور ويلي او دمور غږ مې درته کاوه ، نو په دې خاطر اوس هم درته د مور په نامه غږ کوم . دا خو ډير ښه رخت دي ،او زما تر ټولو ډير زيات خوښ . اوبيا تاسو پوهيږئ چې که تاسې ماته هيڅ هم را نه کړئ بيا به هم زه د ټولې نړۍ څخه زيات ستاسې قدر او عزت کوم .

د ريونا دې خبرو قيرات او سريان دواړه ډير زيات خوشحاله کړل . بيا هغوې دواړو يو ځاى د نريوس ، پربيسا ،کندام وخيسار کالي بيل بيل کړل او او نقدې رقم يې د همد ټوکرۍ څخه را بيل کړې او هغه يې نريوس ته په غيږ کې کيښود. په دې وخت کې د نريوس مور پربيسا قيرات ته مخ را واړو او ورته يې وويل :

قيرات خورې ! تا خو ډير زيات مصرف کړې ، ددې نه مخته علي پاشا هم مونږ ته ډير څه را کړي ،ګوره خورې

قيرات د پربيسا خبرې غوځې کړې او ورته يې وويل : د نريوس مورې ، نريوس يوازې ستا لور نه ده ، اوس هغه زما لور ده . دهغې پر ما او زما پر هغې باندې ډير حقوق دي . دا څه چې ما ورته راوړې دي ، زما خورې ، دا خو هيح نه دي. که خداې و غواړي او دا کله هم بروصې ته زما خواته راشي نو کتونکې به ووينې چې زه د خپلې لور څومره خدمت کوم .

اوس نو لمر لويدلې و ، نريوس کالي را ټول کړل او پورته شوه ، ريونا ته يې مخ واړاوه او ورته يې وويل : واوره خورې ! خپل کالي دې اوس همدلته په خونه کې کيږده . ګوره دا دې لمر پريوتې دې ، را ځه چې ډوډۍ تياره ده.

ريونا ورته وويلې چې هغه کالي چې زما دې هغه به زما سره وى ، نريوس خورې ! ته خپل کالي او نقدې کڅوړه هلته دننه کيږده او راځه ، بيا چې زه څه ويل غواړم نو تاته به يې ووايم.

نريوس سمدستي د کاليو او نقدې کڅوړې سره يو ځاى مخامخ خونې ته ولاړه او د لږ ځنډ وروسته بيرته را ستنه شوه. کله چې هغه لمڅي ته را نژدې شوه ودريده ، نو ريونا ور ته وويل :

نريوس خورې ! نن به ډوډۍ دلته نه پخيږي ، ټول به زما سره زمونږ کور ته ځئ ، څومره ورځې چې زما مور قيرات او زما خور سريان دلته تم کيږي ، نو د هغوې تم کيدا ځاى ، او نوره ميلمستيا به يې هملته وي ، نريوس خورې! څومره ورځې چې دوې پاته کيږي ،نو ته او ستا مور او بچيان به هم هملته له مونږه سره پاته کيږئ . زما په دې خبره که کوم يو څه نيوکه لري نو ويې واياست . اوکه نه زه همدا اوس کور ته ځم او خپله مور او پلار هم همدلته را وړم . بيا به هغوې په خپله تاسې له ځانه سره هلته يوسي .

ريونا ددې خبرو وروسته چپ شوه ، ځکه چې په همدې ساعت کې د ريونا مور کيتهنا او پلار رستاک حويلۍ ته را ننوتل . دهغوې په کتلو سره نريوس ،علي پاشا اوريونا ټول و دريدل . نو قيرات هم غوښتل چې پورته شي خو ريونا هغه له لاسه و نيوله او بيرته يې کينوله ، بيا ريونا قيرات ته وويل :

اې مورجانې ! ستا پورته کيدو ته اړتيا نه شته . ستا شخصيت ماته دومره محترم دې چې ستا له پاره نه ښايږي چې د نور و له پاره پورته شې . دغه دواړه يو زما پلار رستاک او بله زما مور کيتهنا دي . بيا خپل پلار او مور ته و کتل او ورته يې د علي پاشا مور او خور دواړه ور وپيژندل . اوبيا يې خپل مور و پلار ته دخبرو به جريان کې وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې زما مورې ! اې زما پلاره ! ستاسو د راتلو نه مخته ما دې خلکو ته وويل چې هر څومره ورځې چې د علي پاشا مور اوخور دلته تم کيږي نو دهغوې تم کيدا ځاې او خوراک څښاک به هملته زمونږ په کور کې وي او تر څنګ به يې نريوس ، دهغې مور او دواړه کوچنيان هم هملته قيام کوي .

په دې وخت کې رستاک هم څه ويل غوښتل خو دهغه تر مخه کيتهنا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:

زما د رنو اوخوږو ميلمنو !هغه څه چې زما لور ويلي همغه سهي دي . دا يواځې زما د لور غوښتنه نه ده بلکه داسې و ګڼئ چې دا زما او زماد خاوند رستاک غوښتنه هم ده چې تاسې ټول زمونږ هلته قيام وکړئ ، زه پوهيږم چې زه او زما خاوند رستاک په ښه وخت کې دلته را رسيدلي يو . مونږ دواړه د خپلو باغونو دکتلو له پاره را وتلي و او بيا ددې ځايه تيريدو نو فکر مو وکړ چې ريونا به هم له دې ځايه له ځانه سره واخلو ، نو ستاسې هلته زمونږ سره اوسيدل يوازې زما د لور ريونا غوښتنه اوهيله نه ده بلکه زمونږ د ټولو هيله ده. يواځې ته او ستا لور نه ، بلکه تر څو پورې چې تاسې دلته ياست نو نريوس ، دهغې مور او دواړه کوچنيان به هم له مونږه سره اوسي ، ددې نه علاوه که د علي پاشا زوې سره وخت وي نو هغه دې هم هملته له مونږه سر وا وسي .

د کيتهنا دې وړانديز علي پاشا ډير خوشحاله کړ . بيا نو هغه د کيتهنا په لور وکتل او روته يې وويل :

درنې مشرې ! زه ستا ددې وړانديز ډير زيات ممنون يم . په هر صورت زما مور او زما خور ، زما ورنداره ددواړو کوچنيانو سره يو ځاې ستا سې په کور کې اوسيدې شي . ته پو هيږې چې زما لښکر دلته ډير نژدې پړاو کړې دې . او زه د يوه سالار په څير بايد هلته په لښکر کې موجود و اوسم . په هر صورت زه به د ورځې يو يا دوه ځلې ددې خلکو د کتلو له پاره دلته را ځم .

ددې پريکړې وروسته ټول دخپلو ځايو څخه پورته شول ، ټولو ژر ژر ځانونه تيار کړل ، نريوس دخپل کور ټولې خونې و تړلې ، او ټول د کوره ووتل . بهرنۍ دروازه يې هم کلکه کړه . او د ريونا د حويلۍ په لور وخوځيدل. علي پاشا خپل دواړه آسونه هم له قيضې و نيول او له ځانه سره يې يوړل .

کيتهنا او رستاک دواړو ميره او ښځې ټول له ځانه سره کړل او کله چې حويلۍ ته ور ننوتل ، نو د ننوتلو سره سم ښايسته او خوشحاله ريونا د علي پاشا څخه ددواړو آسونو واګې دتر لاسه کولو هڅه وکړه ، خو علي پاشا ورته وويل :

ريونا ! ته يې ماته پريږده ، زه به دا دواړه اسونه په خپله و تړم .

ريونا دعلي پاشا خبره و نه منله بلکه ددواړو آسونو واګې يې دخپل ځان په لور راښکوددې ، او علي پاشا ته يې وويل :

نه علي پاشا ! دا شونې نه ده . دا زما حويلۍ ده ، دلته دا ډول کار کولو زما کار دې ، دا ځکه چې زه د خپل مور اوپلار يواځې لور نه ، بلکه دهغوې زوې هم يم . په دې خاطر به زه ستا دواړه اسونه تر اخوره پورې وړم. دهغوې تړل ، دهغوې دانه او واښه ، هغوې ته اوبه ورکول ، دا ټول نور زما کار دي .

په دې وخت کې علي پاشا په ډير غور سره ريونا ته وکتل ، اوبيا يې ريونا ته وويل : ريونا ! ستا دا سلوک ددې خبرې څرګندونه کوي چې ته په خپل کور کې ما پردې ګڼې ، اوهمداسې غواړې چې پردې و اوسم .

ريونا په خندا شوه ، او بيا په خندوني اواز سره وويل :

علي پاشا! نه ، خبره داسې نه ده . ستا حيثيت خو زمونږ به کور کې د ډير ستر او درونډ ميلمه په څير دې ، د کوم پردې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ځوانه نجلۍ په دې توګه خبرې نه شي کولی . او نه یې د اسونو واګې تر ې اخلي او په اخوره یې ورته تړي ، بلکه په دې کې خو ستا عزت او ستا درنښت دې ، په دې خاطر ته اوس ددواړو آسونو واګې پرېږده او ضد مه کوه ، زه به ستا خبره و نه منم ، آسونه به زه په خپله په اخور تړم.

د ریونا دې خبرو باندې علي پاشا مسکې شو ، ویې خندل ، او د دواړو آسونو واګې یې هغې ته ورپرېښودې. ریونا د ډېرې زیاتې خوشحالۍ سره هغه دواړه آسونه اخور ته یوړل ، هلته یې دهغوی څخه زینونه پرانستل ، د آسونو دخولو څخه یې قیضې ایسته کړې او دهغوی د دانې او وښو بندوبست یې وکړ.

ټول خلک هلته میلمستون ته ولاړل او کیناستل . په دې وخت کې نا څاپه د کیتهنا سترګې د قیرات په لوڅو پښو باندې ولویدې ، ویې کتل چې پښې یې په ځای ځای باندې زخمې او په ځینو ځایو کې چاودې هم دي . د قیرات د پښو د کتلو وروسته کیتهنا سترګې په ډېره مشفقانه توګه د قیرات په څېرې باندې پریوتې اوبیا یې قیرات ته وویل :

قیرات خورې !تر څو پورې به ته په خپل دې سوګند باندې ولاړه یې چې « تر څو چې قاتلانو ته سزا نه یې ورکړل شوې او دهغوی څخه دې بدله نه وې اخستې ، نو پڼې به نه په پښو کوې» . که چیرې بده یې و نه ګڼې او ماته اجازه راکړې نو زه به یوه ډېره ښه جوړه پڼې درته هدیه کړم .

دهغې په دې خبرو باندې قیرات په ډېر ناخوالي اواز سره وویل :

کیتهنا خورې ! لمړۍ زما لور سریان ، زما زوې علي پاشا او بیا زما لور ریونا هم پر ما باندې څو څو ځلې فشار راوړې تر څو زه خپل سوګند مات کړم او پڼې پښو ته واچوم . ځکه چې په یخنۍ کې زما د پښو حالات ډېر خرابیږې ، خو واوره زما خورجانې ! زه به په خپل سوګند باندې تر هغې پورې ولاړه یم «تر څو چې قاتلان خپل انجام ته نه وی رسیدلي ».

د قیرات ددې ځواب په اوریدو سره کیتهنا چپ پاته شوه ، په دې وخت کې ریونا دخپله ځایه را پورته شوه ، سریان یې له لاسه و نیوله او له ځانه سره یې را پورته کړه . بیا ریونا دخپلې مور کیتهنا په لور وکتل او ورته یې وویل :

اې مورجانې !تاسې ټول دلته کینئ خبرې کوئ ، زه او سریان ځو چې ډوډۍ تیاره کړو .

په دې وخت کې نریوس هم دخپله ځایه پورته شوه او ریونا ته یې وویل ، ریونا جانې ! زه هم له تاسې سره یوځای پخلنځای ته ځم تر څو له تاسې سره کومک وکړم.

په ځواب کې ریونا سمدستي نریوس له لاسه و نیوله او بیرته یې په خپل ځای کینوله ، او ورته یې وویل :

نه ، نریوس خورې ! نن به ته دلته ارام کوې ، دا ټول کار به نن زه او زما خور سریان کوو.

نریوس غوښتل د ریونا د خبرې ځواب ووایې چې دهغې نه مخته علي پاشا په خبرو پیل وکړ.

ریونا ماته ډوډۍ مه تیاروه ، زه بیرته لښکر ته ځم او همهلته یې خورم .

دعلي پاشا په دې خبره ریونا په تیزو سترګو هغه ته وکتل او په احتجاجی لهجې سره یې وویل :

علي پاشا ! دا شوني نه ده . ته په هیڅ صورت د ډوډۍ د خوړلو پرته له دې ځایه تللی نه شې . ته په ارام سره دخپلې مور تر څنګ کینه ، دهغې سره خبرې وکړه ، دهغې خدمت وکړه ، زه او زما خور سریان دواړه به په لړه شیبه کې ډوډۍ تیاره کړو ، ډوډۍ وخوره بیا چې چیرته ځې هلته ولاړ شه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي پاشا غوښتل څه ووايي چې ريونا سمدستي سريان له لاسه و نيوله او د پخلنځي په لور يې بوتله . ريونا او سريان په ډېره بيړه ډوډۍ تياره کړه ، ميلمستون کې ټولو يو ځاې هغه وخوړه ، اوبيا علي پاشا د خپل لښکر په لور و خوځيد .

په دې توګه قيرات او سريان دواړو مور او لور نژدې يوه اونۍ دريونا په کور کې قيام وکړ ، تر هغې چې دوې هلته تم وو ، تر هغې وخته پورې نريوس ،کندام ، خيسار او پر بيسا هم هملته له دوې سره يو ځاې و. علي پاشا به د ورځې يو ځّل يا دوه ځلې هلته راته او دټولو سره به يې کتل . په دې ترتيب د ريونا په کور کې دڅو ورځو د اوسيدو وروسته قيرات اوسريان دواړه مور اولور دهماغه ساتونکو سره چې دوې يې له بروصي دلته راوستي و بيرته د روميليا د ولايت څخه بروصي ته له کوچ وکړ .

پرلپسې لري...

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانو سازشونه (١٠)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول .

زمونږ دهيواد ګوډ يتمور څوک دې ؟

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانوسازشونه (١٠)

اوس تاسې ددې تاريخي ناول لسمه برخه لولئ:

(١٠)

د سرويه پادشاه لازار شاه د سلطان مراد په لاسو وژل شوې و ، دهغه دوژل کيدو وروسته د هغه زوې ستيفن د سرويه پادشاه شوې و . د سرويه په تخت و تاج باندې د کيناستو نه وروسته ستيفن سوګند کړې و چې هغه به په هر صورت د مسلمانانو څخه د خپل پلار د وژل کيدو بدله اخلي . نو د سرويې په تخت باندې د کيناستو سره سم په هغه دجنګ ليونتوب راغي . او په ډېره چټکتيا سره يې په خپل فوځ کې زيادښت راوست .

هغومره لښکر چې لازارشاه د سلطان مراد او بايزيد د مقابلي له پاره راوستي و نو ستيفن دهغې دوه هومره لښکر تيار کړ.ددې نه اخوا هغه د خپلو نصارا‌او (صليبيانو) ورونو څخه هم کومک و غوښت او دهغوې څخه يې هم صليبي ځوانان د مسلمانانو څخه د بدلې د اخستلو له پاره له ځانه سره تيار کړل . ستيفن د يو ډېر ستر لښکر د تيارولو او را غونډولو وروسته دمسلمانانو سره دټکر کولو هوډ وکړ . او په دې خاطر هغه د خپل مرکزي ښاره ووت او د سرحدونو په لور روان شو .

ستيفن چې کله دمسلمانانو سيمو ته را نژدې شو نو خپل لښکر يې په درې برخو وويشه ، يوه برخه يې له ځانه سره و ساتله ، او پاته دوه برخې يې د خپلو تکړه سالارانو دقوماندې لاندې ورکړې . هغه لښکر چې په خپله د ستيفن سره و هغوې د ويدين په سيمه کې پړاو وکړ .

(دويدين ښار دبلغاريې په شمال غرب کې دډينيوب د درياب په غاړه د يوګو سلاويه د پولو سره نژدې پروت دې . اوس دا ښار د يو ستر تجارتي مرکز تر څنګ يو صنعتي ښار هم دې . په پخوانيو وختو کې دلته يو ښار د «بونوټيله» په نوم هم اباد و ،او په څوالسمه پيړۍ کې دا ښار د يوه ازاد هيواد پايتخت هم و، د « ١٣٩٦ ـ د ١٨٠٧» پورې دا ښار د ترکانو تر ولکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاندې و.)

د لښکر بلې برخې ته چې د سټيفن يوه تکړه سالار يې قوماندانې په غاړه درلوده ، داسکب په سيمه کې پړاو کولو حکم وشو .

(د اسکب اوسنې نوم اسکويلچ دې ، دا ښار د بلغارد څخه دوه سوه ميله واټن لري او د «درذار» ددرياب په غاړه پروت دې . اوس يو تجارتي او صنعتي مرکز دې . دلته نن سبا يو کلب ، يوپوهنتون ، او يو ننداارتون هم شته . د۱۹۴۱ ز کال د اپريل په مياشت کې پرې جرمنيانو واکمني کړې ده .)

د لښکر دريمه برخې ته ستيفن په غرنۍ لړۍ کې د پټيدو او د غلچکي بريد حکم کړې و، که څه هم ستيفن خپل لښکر په درې برخو ويشلي خو هغه په ډاګيزه توګه دا ښوول چې دهغې لښکر يواځې همدا دوه برخې دي . چې يوې يې په ويدين کې او بله يې په اسکب کې ځای نيولې و. د هغه لښکر په دغه دوو ځايو کې ساتل دحکمت نه خالي نه و . په دې ترتيب ستيفن غوښتل چې کله چې مسلمانان دهغې مقابلې ته راودانګي نو هغوې به هم زمونږ ددوه لښکر و دمقابلې له پاره خپل لښکر په دوو برخو ويشي . په دې ترتيب به دهغوې څواک کمزورې شي اوبيا چې کله مسلمانان زمونږ ددواړو برخو لښکر سره ټکر وکړی نو هغه برخه چې د غرونو په لړۍ کې پټه پرته ده هغوې به د شا له خوا په دوې ناڅاپي يرغل وکړي . ستيفن په خپلې سوبه باندې ډاډمن و ، دا ځل د ستيفن خور ډسپينا هم په عسکري کاليو کې دخپل ورور اوخپل لښکر تر څنګ ولاړه و ه . په پخوانيو جنګونو کې هغې يواځې دښځينه لښکر لارښوونه کوله ، او دهغوې دښځينه و کار دا و چې د خپل لښکر تر منځ وا وسي او خپل لښکر د مسلمانانو پر خلاف را و پاروي ، خو دا ځل ډسپينا په عملي توګه په جنګ کې ور ننوتې وه .

دسرويه دپادشاه ستيفن دا ستره غلطي وه چې د مسلمانانو لښکر به په دوو برخو په ويشلو سره کمزورې کړي . او دا چې د مسلمانانو دوه برخې لښکر چې کله ددوې د لښکر سره په ټکر کې شی نود دوې دريمه برخه به پرې دشا له اړخه يرغل راوړې او په دې تر تيب به مسلمانانو ته ماتې ورکړې او خپله سوبه به ډاډمنه کړي . دا په داسې حال کې و چې د مسلمانانو جاسوسي شبکو دهرې لمحې اوهرې لحظې خبر علي پاشا ته را رساوه . او علي پاشا هم دا ټول خبرونه پرته له ځنډه سلطان بايزيد يلدرم ته ور ليږل . په دې تر تيب د مسلمانانو جاسوسي شبکو د ستيفن د لښکر ددرې واړو برخو خبر ، دهغوې دپټنځايو په هکله او هم د هغوې دخوزښتونو اوپلانونو په هکله ، د ګړنديو ليږونکو په واسطه علي پاشا اوبيا علي پاشا سلطان بايزيد يلدرم ته ور رسول .

ددې خبرونو د ورسيدو سره سم سلطان درنګ و نه کړ . يو ستر لښکر يې د بروصې د ښاره څخه له ځانه سره را واخست ،او د روميليا په لور را روان شول او دلته ورته په روميليا کې علي پاشا د خپل لښکر سره يو ځای منتظر ناست و .

۱۷ *****

يوه ورځ ماښام نا وخته سلطان بايزيد يلدرم هغه ځاې ته ورسيد چيرې چې علي پاشا د خپل لښکر سره پړاو کړې و. علي پاشا دخپلو سالارانو سره يو ځاې دهغوې دښه راغلاست په خاطر دهغوې مخې ته ورغلل . سلطان له آسه را ښکته شو او د علي پاشا او نورو سالارانو سره يې په غيږ روغبړ وکړ او تر څنګ يې خپلو لښکر و ته همدلته د پړاو کولو حکم وکړ . بيا سلطان د علي پاشا اودهغه د سالارانو او هم دهغو سالارانو سره چې د بروصې له ښاره ورسره يو ځاې راغلي و دخپلې خيمې په لور روان شو .او پاته لښکر په خپلو خيمو جوړولو کې بوخت شول .

ټول په خيمه کې کيناستل ، تر لږ څه وخته پورې سلطان بايزير يلدرم ، علي پاشا او دهغې سالارانو ته کتل اوبيا يې ورته وويل:

علي پاشا زويه ! هغه خبرونه چې تا د خپلو جاسوسي شبکو له لارې ماته را رسولي دي ، دهغوې په مطابق استيفن درې لښکره تيار کړی دي، يو په ويدين کې بل په اسکب کې او دريم يې په غرنۍ سلسله کې پټ کړې دې . په دې توګه استيفن غواړې ځان ته ګټه پيدا کړي .خو مونږ هوډ کړې چې دهغې ګټه به په زيان بدلوو . زما په ذهن کې د استيفن ددې درې واړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو دمقابلې له پاره یو پلان شته . که چیرې په هغې باندې عمل وکړ و نو زما په آند به مونږ ډیر ژر استیفن ته ماتې ورکړو ،او بیرته به یې تېښتې ته مجبور کړو. او یا به یې په جنګ کې ژوندې و نیسو او د خپلو شرایطو په مطابق به پرې سوله و منو.

سلطان بایزید یلدرم تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته لږ څه تم شو او بیا یې علي پاشا ته وکتل او په پوره ځانګړتیا سره یې هغه ته وویل :

علي پاشا ! زه غواړم نن شپه له تاسې سره یو ځای همدلته قیام وکړم . تر څو زمونږ لښکر دلته لږ څه ارام وکړي ، سبا سهر به له دې ځایه کوچ کوو . زمونږ وړاندې تګ به په ډیره ارامه توګه وي . تر ماښامه به سفر ته دوام ورکړو . د ماښام سره سم به لښکر په کوم ښه ځای کې پړاو وکړي ، ماښام ډوډۍ به وخوري اوکله چې ماښام تیاره شي ، شپه پینځه شي نوته به دخپل لښکر سره یو ځای د اسکب په لور مخه وکړي ، تاته په دې سیمو کې د پاته کیدو په اساس ډیره تجربه تر لاسه شوې ، په دې خاطر به تر اسکب پورې رسیدل تاته کوم ستونزمن کار نه وي .

د سلطان بایزید یلدرم دوینا په ځواب کې علي پاشا وویل :

درونده سلطانه ! ته غم مه کوه . دا ټوله سیمه ما له پخوا څخه کتلې ده . هغه وخت چې ما د ترانوا ښار ونیوه نو زه د ویدین او اسکب تر څنګ تیرشوې وم. ددې څنګ به دشپې په تیاره کې زما هغه مخبران هم زما لارښوونه کوي چې په اسکب کې یې د دښمن دلښکر پړاو کتلې ، اوس تاسې ماته نور څه حکم لرئ؟

دعلي پاشا په خبرو باندې د سلطان بایزید یلدرم په مخ باندې د خوشحالی نښې را و ځلیدې ، اوبیا یې خپلو خبرو ته دوام ورکړ او ورته یې و ویل :

علي پاشا د شپې په تیاره کې ته د اسکب په لور روان شه . هلته چې ددښمن کوم لښکر پروت دې پر هغې باندې دشپې له خوا حمله وکړه ، دا بایدداسې توپاني حمله وی چې دښمن ترې د خلاصو ن لاره و نه مومي ، ترڅو ددښمن دا برخه زمونږ له پاره د خطر سبب ونه ګرځي ، زه به هم ستا د کوچ سره سم د ویدین په لور ولاړ شم . هلته استیفن په خپله دخپل لښکر مشرې کوي ، زه به د استیفن سره په خپله ټکر کوم . علي پاشا زویه ! ستا کار به داوي چې په اسکب کې چې ددښمن څومره لښکر دې هغوې له منځه یوسې اوبیا د ویدین په لور راشې او په کوم ځای کې چې پټ سنګرونه و نیسې ، کله چې زه د ستیفن سره ټکر کوم نو ښکاره ده چې دهغه، هغه پټ لښکر چې هلته په غره کې یې ځای په ځای کړې دې د شا له اړخه پر ما یرغل کوي ، نوکله چې هغوې د خپلو سنګرونو څخه را ووځي نو تاسې پرې یرغل یوسئ ، ترد‌ې وخته پورې زه ډاډه یم چې زه به داستیفن لښکرو ته ماتې ورکړم اوبریمند به ترې را ووځم ، زه هیله لرم چې زمونږ تر شا ددښمن لښکر به تاسې سنبال کړئ . په دې ترتیب د سرویه پادشاه ستیفن به دخپل پلار لازارشا ه په څیر زمونږ تر مخه بې وسه شي. مونږ به هڅه وکړو چې ستیفن ژوندې و نیسو واوپوښتنه ترې وکړو چې هغه ولې بیا د جنګ کولو هوډ کړې و.

سلطان بایزید یلدرم چې کله چپ شو نو علي پاشا ورته وویل :

درونده سلطانه ! کوم پلان چې تا وړاندې کړې هغه ډیر زیات د پیاده کولو وړدې ،بس همدا اخري خبره و ګڼه .

سلطان بایزید یلدرم یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویی ویل:

نو که چیرې معامله همداسې وی نو پورته شئ ، د لښکر دپړاو معاینه وکړئ ، او د لښکر دخورا څښاک تیاری وکړئ .

ددې خبرې سره سم سلطان بایزید یلدرم دخپله ځایه را پورته شو ، نور سالاران هم راپورته شول ټول د خیمې څخه بیرون را ووتل ، د لښکر دخوراک څښاک تیارې یې و نیوه ، راتلونکې شپه ټول لښکر په هماغه ځای کې سبا کړه . او سبا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه ځایه کوچ وکړ . علي پاشا دخپل لښکر سره یو ځاي د اسکب په لور روان شو په داسي حال کي چي سلطان بایزید یلدرم د سرویه دپادشاه استیفن سره د ټکر له پاره د ویدین په لور وخوځید.

۱۸ *****

د بروصي دښار په لور د قیرات او سریان د تللو نه څو ورځي وروسته بیا هم نریوس ، دهغي مور او دواړه کوچنیان هملته د ریونا په کور کي تم شول . یو نا څاپه دوه آس سپاره نا پیژندل شوي کسان د خپلو آسونو سره یو ځاي د ریونا انګړ ته را ننوتل . به دي وخت کي ریونا ، نریوس ، دهغوي مور ، دواړه کوچنیان ، رستاک او کیتهنا د حویلی په انګړ کي ناست ول او په خپلو منځو کي یي خبري کولي ، ریونا او دهغي پلار رستاک د نوو راغلیو کسانو په کتلو هک پک شول ، سمدستي د خپلو ځایو څخه پورته شول ، بیا ریونا د نریوس په لور وکتل اوپه ځانګړي اشاره یي هغه پوه کړه ، اونریوس هم اشاره باندي پوه شوي وه . پربیسا هم په دغه اشاره باندي پوه شوي وه ، هغوي ټول پورته شول . ریونا نریوس او پربیسا ددواړو کوچنیانو سره یو ځاي یوي خوني ته یوړل . خو د ریونا پلار رستاک و کیتهنا هملته په انګړ کي دریدلي پاته شول . راغلي دواړه سپاره مخته ولاړل ، بیا دهغوي څخه یوه د آس واګي پریښولي او د رستاک په لور ورغي او هغه ته یي مخ کړ او ورته یي وویل :

اي کاکا ! زه او ورور مي دواړه د یوي مهمي خبري له پاره تا ته راغلي یو . دي سړي همدومره خبره وکړه چي رستاک یي خبره غوڅه کړه او ورته یي وویل . تاسي ته له ماسره دخبرو کولو د اجازي اړتیا نه شته . تاسو زما د خداي ښنلي ورور زامن یاست ، او زما له پاره هم د زامنو ځاي لرئ ، را ځی هلته په میلمستون کي کینئ . نو هره خبره چي وي هملته به یي په ډاډه زړه سره وکړو .

درستاک ددي خبري په اوریدو سره دواړه سپاره ډیر خوشحاله شول ، دواړو خپل آسونه په اخور باندي و تړل ، او میلمستون ته راغلل او کیناستل. کیتهنا او رستاک دواړه میره او ښځه هم د هغوي تر څنګ په میلمستون کي کیناستل .دهغوي ددي خبري په اوریدلو سره ریونا ډیره اندیښمنه وه ، کله چي هغوي ټول دننه کیناستل نوریونا د خپلي خوني څخه را ووتله او دمیلمستون د دروازي په ووت کي یي غوږ و نیوه تر څو واوري چي دوي څه وایي ؟ دغه راغلي دواړه سواره د رستاک وریرونه وول. چي د علي پاشا د وژل شوي ورور مجدالدین سره ټکر شوي و او بیا یي ددغي ټکر وروسته د خپلو ځانو د خوندي کولو په خاطر تیښته کړي وه .

په میلمستون کي تر لږه وخته پوري چپه چپتیا وه ، بیا رستاک ته د خپلو دواړو وریرونو څخه یوه وویل :

اي کاکا! زه او ورور مي په څو مهمو مسایلو باندي له تاسره خبري کوو. هغه خبره چي تر هر څه لمړئ مونږ له تاسره پوښتنه کوو هغه داده چي هغه ښځه چي نریوس نومیږي دا دخپلي مور او کوچنیانو سره ولي ستاسي کور ته ډیره ځي راځي؟ ته پوهیږي چي هغه په دوو علتونو زمونږ له پاره د نفرت او کرکي وړ ده ؟

لمړئ دا چي هغي نصرانیت پریښود ، دي او مور یي دواړو اسلام و مانه . اوبیا یي د یوه مسلمان سره واده هم وکړ. اودهغي دواړه کوچنیان دهمغه مسلمان میره څخه دي . نو د نصرانیت په پریښولو سره ددي ښځي سره اړیکي ټینګول ښه کار نه دي . داسي خلک په نصرانیت کي د نفرت اوکرکي وړ دي . نو مونږ تاته دا ویل غواړو چي ته هغه پس له دي دلته په کور کي مه پریږده . او دا هم شوني ده چي مونږ د هغي څخه او دهغي ددواړو زامنو څخه دخپلو ترخو یادونو بدله واخلو.

بل د نفرت ا وکرکي وړ علت دادي چي هغي چي د کوم مسلمان سره واده کړي و د هغه نوم مجدالدین و او هغه زمونږ د بدترینو دښمنانو څخه و . تا ته به څرګنده وی چي همدغه شخص دخپلو څو تنو ملګرو سره پر مونږ حمله وکړه . او دهغي حملي په پایلو کي نه یواځي زمونږ پلار ووژل شو بلکه زمونږ کوچني ورور هم له منځه ولاړ . هغه یوازي زمونږ ورور نه و بلکه د ریونا راتلونکي میره هم و . په دي خاطر د دغي نریوس نومي ښځي میره مجدالدین لکه څنګه چي مونږ ته دکرکي او نفرت وړ دي همداسي باید تاسي هم تري کرکه او نفرت وکړئ ، بلکه زه تاته په څرګندو ټکو وایم چي څرنګه چي دهغي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دميره په لاسو زما پلار او کوچني ورور وژل شوي دي نو په دې خاطر يوه ورځ نه يوه ورځ به مونږ ددې ښځې او دهغې ددواړو کوچنيانو څه بدل اخلو او دهغوې ژوند ته به خاتمه ورکوو.

اې کاکا! دا خو لمړۍ خبره وه چې مونږ غوښتل له تاسره پرې خبرې وکړو خو اوس غواړم هغه بله خبره هم تاته تر مخ کيږدم .

پخوا له دې چې ددې ځوانانو څخه کوم يو خپله خبره پيل کړي رستاک په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

د بلې خبرې د بيانولو تر مخه ، زما بچيانو ! دخپل لمړني اعتراض ځواب له مانه واورئ ! اوبيا د بلې خبرې پيل وکړئ . تر هر څه لمړۍ زه تاسې ته داويل غواړم چې هيڅکله هم ته اوستا ورور د نريوس ، دهغې د مور او دواړو کوچنيانو پر خلاف کوم اقدام و نه کړئ . او نه د هغوې د وژلو هڅه وکړئ ، زما لور ريونا او زما ښځه کيتهنا ځکه هغوې دلته ډير را بولي تر څو مونږ هغوې بيرته د نصرانيت په لور را واړو. زه به تاسې ته دا په ډاګه کړم چې زمونږ هڅې هيڅکله هم خوشې نه ځي . تاسې ته معلومه ده چې د نريوس ميړه مجدالدين چې مسلمان و وژل شوې دې . دهغې نه وروسته ما او زما لور ډيره هڅه وکړه چې نوموړې بيرته خپل نصرانيت ته راواړو ، نو زه تاسې ته زيرې درکوم چې نريوس او دهغې مور پربيسا اسلام پريښې او بيرته نصرانيت ته را اوښتي دي . په دې خاطر زه تاسې ته داويم چې اوس هغوې دنفرت او کرکې وړ نه دي او نه واجب القتل دي په دې خاطر نه دهغوې پر خلاف لاس پورته کړئ او نه هغوې ووژنئ. اوس هغوې دمسلمانانو پر ځاې نصراني شوې دي .

درستاک ددې خبرې په اوريدو سره ددواړو ورونو په څيرو کې خوښي راو ځليده ، په دې وخت کې هغه بل وويل :

که چيرې هغې نريوس او مور يې دواړو اسلام پريښې وي او نصرانيت ته را اوښتي وي نو دا خو رښتيا هم ډير ښه خبر دې . زه او ورور مې له تاسره ژمنه کوو چې له ننه وروسته به مونږ نه نريوس ته په بده سترګه وګورو او نه به پرې لاس پورته کړو او نه به يې د وژلو هڅه وکړو . کله چې هغې او مور يې بيرته نصرانيت منلې نو دهغې پايلې دا ر ا وځي چې دواړه کوچنيان به هم د نصرانيت په فضا کې را لوي شي ، اې کاکا! دا خبره ختمه و ګڼه . اوس دا بله خبره ستا مخته ږدو .

ته پوهيږې چې ريونا زمونږ دکشر ورور غوښتنه او پلان و . اوس چې هغه دمجدالدين سره د ټکر په وخت کې له منځه ولاړ نو ريونا به بل چيرې نه ځي ، دهغې اصل ځاې زمونږ کور دې او هملته به ورځي ، اې کاکا! ته زمونږ دواړو څخه چې هر يوه ته دې خوښه وې د ريونا واده وکړه ، مونږ دا خبره دريونا خوښې ته هم پريږدو، خو زمونږ نه پرته مونږ ريونا بل چاته نه پريږدو .

دخپل وراره ددې خبر و په اوريدلو سره درستاک په څيره باندې د خفګان نښې را ښکاره شوې خودحالاتو د نزاکت سره يې خپل ځان سنبال کړ اوتر ډيره ځنډه چپ پاته شو اوبيا يې د لږ څه فکر نه وروسته وويل :

زما زامنو! هغه څه چې تاسې وويل هغه په خپل ځاې سهي دي . خو تاسې داخبره ډيره وروسته کوئ ، په دې خاطر چې ستاسې د کوچني ورور د وژل کيدو وروسته ما د ريونا کوژدن دکلې د يوه ځوان سره کړې ده ، هغه هم دډير حيثت خاوند ، نصراني او نيک انسان دې ، اوريونا د زړه نه خوښوي .

دهغه په دې خبره د رستاک د وريرونو څخه يوه يې وويل : ايا ريونا هم هغه خوښوي؟

رستاک لږ څه فکر وکړ او بيا يې وويل :

زما زامنو ! ريونا هغه ځوان ليدلې دې خو تر اوسه يې ورسره خبرې اترې نه دې کړې ، دهغې خوښيږۍ هم نه ، خو ما او دهغې مور دا خپلوي کړې ، نو په دې خاطر داسې و ګڼئ چې په دې کې د ريونا رضامندي هم شامله ده . که چيرې دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره چې تاسې يې اوس کوئ پخوا مو کړې واې نومونږ به دغې ځوان سره د ريونا رشته نه تړله ، بلکه ستاسې د دواړو څخه به مې يوه ته په خوشحالۍ سره واده کړې واى، تاسې په دې مسئله کې کوم اعتراض مه راپورته کوئ.

د رستاک ددې ځواب په هکله دواړه ورونه تر يوه وخته پورې په خپل منځې سلا او مشورې کې بوخت شول او دهغې وروسته يوه يې وويل :

اې کاکا جانه ! بې شکه چې تا به ددې کلې د کوم ځوان سره د ريونا د کوژدې خبره کړې وي خو مونږ به دا واده پرې نه ږدو . مونږ ته هغه ځوان هم معلوم دې د کوم سره چې ته د ريونا واده کول غواړې . لږ ساعت وروسته مونږ دواړه ورونه له دې ځايه درومو ، او تاته يوه اونۍ مهلت درکوو . په دې موده کې ته ښه فکر وکړه ، خو تا ته به غوره او بهتره داوې چې د ريونا دکوژدنې خبره په همدې ځاې پاې ته ورسوې ،او په پوره خوشحالۍ سره ريونا زمونږ سره ليږلو ته تيار شې.

په دې وخت کې رستاک د ډير عقل او پوهې څخه کار واخست ، ځکه په همدې ځاې کې يې دهغوې دخبرې څخه انکار و نه کړ . بلکه په ډيره عاجزۍ او ډيره نرمې لهجې سره يې هغوې وويل :

زما زامنو !تاسې زما د ورور اولاد ياست ، ماته دخپل ځان نه وروسته تاسو ډير محترم او درانه ياست هغه څه چې تاسې وويل زه به دهغې په هکله د ريونا او دهغې دمور ، ستاسې دکاني ، سره په دې هکله خبرې وکړم. زه هيله لرم چې مونږ درې واړه به يوځاې کومې ښې پايلې ته ورسيږو . اوبيا هم زه هيله من يم چې بايلې به يې ستاسې په حق کې وي . خو زما زامنو ! پخوا له دې چې ريونا ستاسې څخه د کوم يوه سره واده کړم ستاسې له اړخه هم ډاډ غواړم.

دواړو دخپل کاکا خبرې په ډير غور سره واوريدې او دهغې د خبرو څخه ډير زيات خوښمن شول ، تر څنګ يې دهغې د خبرو څخه هيلې هم را وټوکيدې . ځکه چې دهغوې کاکا د هغوې څخه د يوه سره دريونا په واده کولو باندې راضي شوې معلوميده ، نو دوې هم د خپل کاکا په لور باندې په ډيره عاجزۍ سره کتل ، رستاک هم دهغوې ددې ردعمل څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، دخبرو اترو مخ يې بلې خواته يوړ او ورته يې وويل:

هغه باور او ډاډ چې زه يې له تاسې دواړو څخه غواړم هغه دادې چې تاسې هم خبر ياست او زه هم خبر يم چې تاسې د مجدالدين سره ټکر کړې ، او دهغې ټکر په پايلو کې زما د ورور په ګډون ستاسې کشر ورور هم وژل شوې ، زه يواځې دا پوښتل غواړم چې تاسې ولې د مجدالدين سره ټکر وکړ ؟ ګورئ زامنو! ما ته په دې خبره پوهيدل ډير زيات اړين دي چې کله چې ريونا ستاسې څخه د يوه سره واده شي نو زه غواړم چې زما لور هلته ډاډمنه ژوند وکړې . زه په دې خاطر هم ددې حالاتو څخه ځان خبرول غواړم چې دهغو راتلونکو ګواښونکو حالاتو مخنيوې وکولاې شم او دخپلې لور راتلونکې خوندې کړاې شم . که چيرې تاسې له چا سره دښمنې لرئ ، که چيرې ستاسې د مجدالدين سره کومه دښمنې وه ، نو زه بايد پر هغې وپوهيږم . تر څو زه د خپلې لور او ستاسې د دواړو د خونديتوب په هکله وسايل برابر او لارې چارې ولټوم . زما زامنو! ما خو داخبره غلبه نه ده کړې .

د رستاک په دې پوښتنو باندې دواړو ورونو يو ځل بيا رستاک ته په ډيره حيرانونکې توګه وکتل . خو څرنګه چې هغوې ته د ريونا د په لاس ورتلو اميد و نو په دې خاطر هغوې خپل ټول راز خپل کاکا ته په ويلو تيار شول . دهغوې څخه يوه يې وويل :

اې کاکا جانه ! دا چې مونږ ولې د مجدالدين سره ټکر وکړ ، دا په خپله يوه اوږد داستان دې .

رستاک سمدستې ورته وويل :

زه غواړم همدا اوږد داستان واورم ، تر څو په هغه حالاتو او شرايطو چې مونږ ته مخته راځې ، ځان پوه کړم. زامنو! ددې هر څه پوهيدو څخه زما موخه داده چې زه ستاسې ددواړو سره سره د خپلې لور ريونا د ساتنې له پاره هم د خونديتوب سامان

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیار کړم . په دې خاطر هر هغه څه چې وشول هغه ماته په تفصیل سره ووایاست . په دې وخت کې به زه تاسې ته دا هم ووایم چې له مانه د کومې خبرې د پټیدو هڅه مه کوئ ،که چیرې تاسې کومه خبره را نه پټه کړه اوماته وروسته دهغې په هکله معلومات تر لاسه شو نو دا یاد ساتئ چې زه به هیڅکله هم له تاسې سره د ریونا دتللو اجازه درنه کړم .

د رستاک په دې ګواښ باندې دواړو ورونو وخندل اوبیا یې یوه وویل :

اې کاکاجانه ! هغه څه چې زمونږ سره راز دې هغه به ټول ستا تر مخه کیږدو. اوس چې ته دې ته تیار یې چې ریونا زمونږ سره د لیږلو ملاتړې یې نو بیا زمونږ په فکر زمونږ اوستا تر منځ راز باید پاته نه شي . اې کاکا چانه ! مونږ یواځې د مجدالدین ژوند ته دپاې ټکې نه دې ایښودې ، دهغه نه د مخه مو دمجدالدین مشر ورور او دهغه پلار هم له تیغه تیرکړې دې .

دهغوې په دې څرګندونو باندې د پردې تر شا ولاړې ریونا ټکان وخوړ ، د رستاک ښځه او په خپله رستاک هم هک پک شول . خو ټولو ډیر ژر ځانونه سبنال کړل ، او یوځل بیا رستاک په خبرو پیل وکړ.

زه غواړم په دې و پوهیږم چې تاسې اخر ولې مجدالدین ، دهغه ورور او دهغه پلار ووژل ؟

د رستاک ددې پوښتنې په ځواب کې د هغه بل ورور په خبرو پیل وکړ او ویې ویل : اې کاکا جانه !دا یواوږود داستان دې ، په دې کې هیڅ شک نه شته چې هغه درې واړه مونږه وژلې دي خو په دې وژلو کې زمونږ سره نور هم ډیر خلک ګډ دې ، او هغوې هم د ا وژل په خپله خوښه نه دې کړې ، بلکه مونږ ټولو ته حکم شوې و چې داسې باید وشي ، نو مونږ هم همغسې وکړل .

دهغوې په دې څرګندونو باندې رستاک لږڅه ټکان وخوړ خو دهغوې څخه یې د نور زیات معلومات دتر لاسه کولو په خاطر ځان سنبال کړ او ویې ویل : زما د ډاډ او تسلې په خاطر ایا تاسې دا ویلې شئ چې تاسې دا کار د چا په حکم تر سره کړ؟

درستاک ددې پوښتنې له پاره دواړو ورونو خپلو کې مشوره وکړه اوبیا یې یوه وویل :

واروه کاکا جانه ! دلته د یوناني پادریانو او راهبانو یوه ډیرهستره ډله ده ، هغوې نه یواځې د عیسایت تبلیغ دنده په غاړه لري بلکه دهغې د پر مختګ له پاره یې زیات شمیر تنظیمونه جوړ کړي دی . د پادریانو اوراهبانو ددې ډلې دوه مرکزونه دي . یو یې د ګرمۍ د موسم ځاې دې او بل یې د یخنۍ د موسم ځاې . د ګرمۍ د موسم ځاې یې په « ایکرو پولس » کې دې .

(ایکروپولس یو پورته او لوړ ځاې ته ویل کیږي .د یونان د یوه ښار د ټولو نه پورته ځاې ته « ایکروپولس » ویل کیږي ، په دې اسا س د ایتهنز په شاوخوا کې هم یو ایکروپولس شته ، دا ایکروپولس نژدې پنځه سوه فټه لوړ په یوې غرنۍ سیمه کې پروت دې ، دې ځاې ته یواځې یوه لاره د ورتللو شته ، اوبله نه لري . په دې غره باندې د ښار ستر ستر ې ماڼۍ ابادې شوې دې ، هلته یو ډیر مشهوره پخوانې ماڼۍ« پارتهین » ده چې یو وخت دمعبد په توګه کارول کیده ، د پارتهین قوم دا پخوانې معبد د پادریانو او راهبانو دګرمۍ دموسم ناست ځاې و .)

د هغوې ژمنې ناستځاې د پلوپ په سیمه کې و . پلوپ د یونان جنوبې برخه ده چې د څلورو اړخو نو څخه په سمندر کې را ګیر ده . د وچې یوه نرۍ پټۍ هغه د نورې لوې وچې سره نښلوي هغې ته دګرنګونو پټۍ ویل کیږی. که چیرې د سهیل له اړخه څوک دغه جزیره نما ته ورځې نو د ترپلې څخه به تیریږي . دا د راهبانو او پادریانو ژمنې ناستځاې دې .

اوس نو د کومو پاردریانواو راهبانو د ډلې په اړه زه خبرې کوم ، نو لکه څنګه چې مخته مې تاته وویل چې دهغوې تر مخ تر ټولو ستره دنده د عیسائیت تبلیغ او پر مختګ دې . د همدې موخو په خاطر دغه پادریانو وسله وال تنظیمونه جوړ کړی دي ، او په مختلفو سیمو کې یې هغوې خپاره کړي دي ،د دغو ډلو د چلولو په خاطر هغوې د قسطنطنیه د پارشاه مینوئیل نه علاوه د هنګرې دپادشاه سجسمنډ او د بلغاریه د شهزادګانو سائرکن او ایکسلا څخه هم مالي او اخلاقي کومک اخلي . دددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنظیم تر ټولو ستر او تکړه ملاتړي د بلغاریه شهزادګان سائرکن او ایکسلا دي .

دلته زمونږ د رومیل په ولایت کې ددې تنظیم تر ټولو لوی رکن «یونیسیس »دی ، دا هماغه یونیسیس دی چې زمونږ دکلي سردار هم دی او ته یې ډیر ښه پیژنې هم . دپادریانو او راهبانو دې تنظیم خپلو ټولو کارکوونکو او وسله والو ته حکم کړی دی چې هغه سیمې چې مسلمانانو سوبه کړې دي او یایې سوبه کوي، هلته د مسلمانانو د تبلیغ کارونه مه پریږدئ تر څو دهغوی د تبلیغاتو له لارې عیسایان د اسلام په لور ولاړ نه شي ، مونږ دواړه ورونه هم ددهمدې تنظیم ارکان یو . زمونږ هغه ورور چې، د ریونا کوژده شوې و او ووژل شو هغه هم د همدې تنظیم رکن و . بلکه داسې و انګیره چې ستا ورور او زمونږ پلار هم دهمدې تنظیم رکن و، نو مونږ په دې سیمه کې ټوله کار روایي د خپل کلي د سردار یونیسیس په حکم کوله ، او دهمدې یونیسیس په حکم مونږ د مجدالدین نه اخوا د هغه مشر ورور او پلار هم وژلي دي . دهغه پلار تر ټولو دمخه زمونږ په لاسو ووژل شو ځکه چې هغه په دې سیمو کې د اسلام تبلیغ کاوه . هغه یو ډیر زهرجن او اغیزمن تبلیغي و . د هغې د وژلو له پاره مونږ ته د پلوپ د جزیرې څخه د پادریانو او راهبانو له اړخه خاص پیغام راغلي و . چې په هغې کې یې ویلې و چې دغه مبلغ چې نوم یې خیرالدین دی سمدستي له منځه یوسئ . ځکه چې د هغه په لاسو ډیرو خلکو د اسلام منلو ته غاړه ایښودې وه . زه باید دا هم ووایم چې د خیرالدین مبلغ په لاسو په زرګونو وګړو یواځې د رومیلیا په ولایت کې نصرانیت پرې ایښې او اسلام یې منلې و . کله چې دا خبرې د پلوپ جزیرې کې د راهبانو او پادریانو غوږونو ته ورسیدې نو هغوی ډیر په غضب شول ،نو د خیرالدین د وژلو حکم یې را ولیږه ، اومونږ ته د حکم د رسیدو سره سم، مونږ هغه پلې کړ او خیرالدین مو له منځه یوړ.

خبره یوازې تر خیرالدین پورې نه وه را ټوله . په دې سیمو کې په سلګونو مسلمان مبلیغین ، چې دلته د تبلیغ له پاره راغلي و ، نژدې ټول مو له منځه وړي دی . په دې ورځو کې یو څو لا تر اوسه پورې شته چې لا تر اوسه زمونږ لاس نه دې ورسیدلي ، ددې علت دادې چې دهغوی سره څه ساتونکي هم ګرځي او په ډیره منظمه توګه خپل کارونه سر ته رسوي ، خو زمونږ سترګې پر هغوی باندې نښتي دي او یوه ورځ نه یوه ورځ به مونږ دهغوی کار هم ور ختم کړو.

دخیرالدین مبلغ د وژلو وروسته د هغه مشر زوی د هغه د بدلې د اخستلو له پاره راغی ، مونږ هغه هم له منځه یوړ . دهغه وروسته دهغه ورور مجدالدین ددې زمکو په لور مخه کړه .او هغه هم مونږ له منځه یوړ. اوس ویل کیږي چې د مجدالدین یو کشر ورور چې ، علي پاشا ، نومیږي ، هغه سلطان مراد په خپل لښکر کې اخستې دی ، همدا سږې په راتلونکو ورځو کې زمونږ له پاره ګواښ ګرزیدای شي ، په دې خاطر مونږ هوډ کړې دی چې هر وخت چې مونږ ته وخت تر لاسه شي نو دعلي پاشا څټ به هم ورپرې کړو تر څو دهغه له اړخه مونږ ته چې کوم ګواښ متوجه دې هغه د تل له پاره له منځه ولاړ شي .

ددې خبرې سره سم دغو دواړو ورونو یو بل ته اشاره وکړه ، پورته شول ،یو یې درستاک په لو ر وکتل او ورته یې وویل :

کاکاجانه ! اوس به مونږ دواړه ولاړ شو ، یوه اونۍ وروسته به بیرته را ستنیږو ، خو ستا ، زمونږ دکاني او ریونا درې واړو ځواب باید «هو» وي . خو که چیرې تاسې نه وکړه نو په یاد ولرئ چې حالات به دومره خراب شي چې بیا به یې هیڅوک نه شي کنترولولای .

ددې خبرې سره دواړه د میلمستون څخه ووتل نو ددروازې د پردې په ګوډ کې ولاړې ریونا د هغوی څخه مخته منډه کړه او خونې ته ننوته . دهغې د کاکا دواړه زامن د اخور په لور ورغلل ، خپل آسونه یې راپرانستل او د انګړ څخه ووتل .

کله چې هغو دواړه ولاړل نو رستاک او کیتهنا دواړه هم د میلمستون څخه را پورته شوې او د حویلې داخلي برخې ته د ورتللو نیت یې وکړ خو په همدې وخت کې نریوس ، پربیسا ، ریونا درې واړه دهغوی لورې ته ورغلل. ددوی په ورتګ سره هغوی بیرته په خپلو ځایو کیناستل، هغوی ددواړو کوچنیانو سره یو ځای هم هملته کیناستل . بیا نو رستاک د نریوس په لور وکتل اور ورته یې وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

نریوس لوري ! دغه زما دواړه وریرونه چې دلته راغلي و هغوئ یواځې ستا د میړه ، مجدالدین ، قاتلین نه بلکه د هغه دپلار او ورور قاتلین هم دي . لورجانې ! دوئ که څه هم زما د ورور زامن او زما وریرونه دي خو په حقیقت کې زه ریښتیا هیڅکله هم نه پیژنم ، همدوئ ستا د میړه وژونکي هم دي .

ددې وروسته روستا ک د پلوپ په جزیره کې د راهبانو اوپادریانو به هکله چې څه اوریدلې و او هغه تفصیلات چې وریرونو یې ورته ورکړي و ټول نریوس ، ریونا ، پربیسا ته ټکي په ټکي وویل په دې وخت کې ریونا خپل پلار ته مخ کړ او ورته یې وویل :

اې پلارجانه ! اول خو دا ووایه چې دهغوئ د هغې غوښتنې به هکله ته څه وایې چې هغوئ ما له تا څخه غواړی ؟ زه ددې دواړو څخه د یوه سره هم واده کولو ته تیاره نه یم . او نه یې د خپل ژوند د ملګرې په توګه غوره کولې شم . دوئ دواړه قاتلین دي او دقاتلینو په حیث زه ترې کرکه او نفرت کوم . اوس خود هغوئ دکشر ورور څخه هم زما ، چې زما کوژدن ورسره شوې وه ، نفرت اوکرکه را پیدا شوه. هغه هم له دوئ سره په دې قتل او غارت کې شامل و . او ستا ورور ، زما کاکا، چې ووژل شو هم په دغه ټولو جرائمو کې له دوئ سره یو ځاې و .

پلار جانه ! دا چې دوئ ولاړل او تا ته یې د یوې اونۍ مهلت درکړې ، او دا یې وویل چې یوه اونۍ وروسته دوئ بیرته را ستنیږي او ریونا به له ځانه سره وړي ،نو په دې لړکې به ستا کړنلاره او کړچار څه ډول وی ؟

رستاک وکتل چې په دې وخت کې د ریونا حالت څومره د اندیښنې وړ دې . هغه د غم او اندیښنې نه ژیړه تښتیدلې وه . دهغې په سترګو کې ویره وه ، رستاک هغه ته یوځل وکتل اوبیا یې نرې شانته و خندل او ورته یې وویل :

ریونا جانې ! ته په دې اړه فکر او اندیښنه مه کوه ، زه به په دې هکله تر هر څه دمخه ستا د اوسني کوژده شوي ،یوتاش ، سره خبرې وکړم . زه به د یوتاش په ګډون ددې کلي د ځوانانو یوه ډله تیاره کړم تر څو ددې بدمعاشانو په مقابل کې زمونږ نه دفاع وکړي . لورجانې ! ما د هغوئ تر مخه ځکه انکساری او عاجزی کوله، چې ما غوښتل چې ځانته دا معلومه کړم چې د مجدالدین ، دهغه د پلار او مشر ورور وژونکي څوک دي . زما دغې نرمې رویې او زما دهمدې همدرده وینا په اساس هغوئ هم نرم شول . ما هغوئ ته وویل چې زه به یوه اونۍ وروسته دوئ ته ووایم چې د ریونا په اړه زما ځواب څه ډول دې . په دې توګه هغوئ په دې لړ کې هم ډاډمن شول . او دهمدې ډاډ په اساس هغوئ ماته ټول داستان واوراوه. او دا یې را ته ډاګیزه کړه چې هغوئ مجدالدین ، دهغه پلار او ورور ولي وژلي دي . اوس به داټولې خبرې علي پاشا ته هغه وخت کوم چې هغه د اوسني جنګ څخه فارغ شي او زما کورته بیرته راستون شي . زما په آند چې هغه ته به پدې هکله ډیره ښه رڼا تر لاسه شي او د ټولو قاتلینو په پیداکولو کې به بریالي شي. ددې خلکو مشر زما د کشر ورور دکلي سردار ، یونیسیس دې . هغه په دې سیمه کې د راهبانو او پادریانو د تنظیم تر ټولو مهم رکن دې او د همغې په حکم مجدالدین ، دهغه پلار او ورور په قتل رسیدلي دي ، لور جانې ! که دا دواړه ورونه تر یوې اونۍ پورې ستا د وړلو په خاطر بیرته راستنیږي نو زه به ورته انکار کوم . دهغوئ سره به په پوره قوت سره مقابله وکړم او دخپل کلي هغه ځوانان چې ما د خپل کور د ساتنې له پاره تیار کړی دي ، نو هغوئ به زمونږ په خاطر د هغوئ مقابله وکړي . ته په دې اړه ډاډ منه اوسه ، ته هیڅ ډول اندیښنه مه کوه . زه پوهیږم چې ته دهغوئ دواړو څخه نفرت اوکرکه کوې . لور جانې ! ستا واده به ستا د رضا پرته هیچرته هم و نه کړم .

رستا ک تر دې ځایه نور چپ شوخو وروسته یې بیا د نریوس په لور وکتل او ورته یې وویل :

نریوس لوري !د ریونا معامله خو ختمه شوه ، خو اوس به زما لوري ! زه ستا په لور توجه کوم. په حقیقت کې زما دا دواړه وریرونه ستا او ستا د کوچنیانو د قتل پسې و . خو لوريٍ! ما د ا نه شو زغملاې ، هغوئ ته تر ټولو ډیر زیات قهر په دې و چې تا نصرانیت پرې ایښې او اسلام دې منلې ، بله د قهر خبره ورته داده چې تا د یو مسلمان مجدالدین سره واده کړې، او ما ته یې هم په ګواښلې توګه وویل ، چې نریوس د خپلې مور او کوچنیانو سره یو ځاې دلته زمونږ کور ته ولې راځې . ما هغوئ ته وویلې چې زه نریوس دلته راغواړم او ترغیب ورکوم چې اسلام پریږدې او بیرته نصرانیت ومني . ما هغوئ دواړو ته دا وویلې چې نریوس اومور یې اوس اسلام پرې ایښې او بیرته عیسائیانې شوې دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لورجاني ! زما په دې درواغو هغوې دواړه ډېر خوشحاله شول. خو تر څو پورې چې دوې د لونډانو اوبدمعاشانو په څېر ګرځي راګرځي نو لور جاني ! زما دا دروغ به تاته ګټور ثابت شي ،که چیرې له تا څخه هم څوک و پوښتي نو تر هغه وخته پورې چې علي پاشا له دوې څخه بدل نه وې اخستې ، ته همدا وایه چې زه اوس مسلمانه نه یم بلکه عیسائي یم .نو په دې ترتیب به ددئ ظالمانو د لاسو څخه په امن یې .

د رستاک په دې خبرو باندې نریوس او دهغې مور د رستاک نه مننه وکړه او هغه ته یې ډاډ ورکړ چې هغه به خپل ځان نصراني ښئي.

څرنګه چې اوس لمر په پریو و نو په دې خاطر کیتهنا ،نریوس ، دنریوس مور پربیسا د میلمستون څخه راپورته شوې او دډوډۍ د پخلنځي په لور ولاړې .

پرلپسي لري ....

دقریب الرحمن سعید ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف یي د صلیبیانو سازشونه (۱۱)

مکمل غیر سیاسي : یوتاریخي په زړه پورې ناول .

زمونږ دهیواد ګوډ یتمور څوک دې ؟

عثماني امپراطوري او پرخلاف یي د صلیبیانوسازشونه (۱۱)

اوس تاسې ددې تاریخي ناول یولسمه برخه لولئ:

(۱۱)

پرلپسې ***** ۱۹

د شپې تیارې د تورو غارونو څخه را وتلي وې او هر څه او هر شې یې په خپله غېږ کې نیولې د خوب او ویدوکیدو په لور یې ښکلاوه

علي پاشا د خپل لښکر سره یوځای د شپې په تیارو کې د یوه نا خلاصیدونکي الوت او خطرناکه څپو په څېر د خپلو جاسو سانو په لار ښ

دې لښکر ته په ورنژدې کیدو سره جاساسو نو علي پاشا ته د تم کیدو اشاره وکړه او هغه ځایونه یې ورته وښوول چیرې چې د دښمن لښ
تیار کړې وې.

ددې نه وروسته یو انقلاب جوړ شو . علي پاشا په توپاني توګه خپل لښکر ته د وړاندې تللو حکم وکړ بیا یې دشپې تول زنخیرونو مات ا

دا په داسې حال کې چې د اسکب د ښار په شاوخوا کې پرتو ځواکونو د هیڅ لورې دداسې کوم خطر او ګواښ احساس هم نه کاوه چې پ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنمن باندې شپینۍ وینه تویونکي حمله وکړه نو دې حملې ددښمن د عسکرو حوصلې ټوټې ټوټې کړې . د لښکر ددې نا څاپي حملې له
هغوې بیرته منظم کړي . او دعلي پاشا په فوځونو باندې را پریوځي .

خو اوس هغوې ته ډیر ناوخته شوې و، په دې وخت کې علي پاشا د خپلې ناڅاپې حملې په عروج کې و، بریالې شوې و . هغه په خپل د

د استیفن د لښکر دې برخې ډیره هڅه کوله چې په یوه ډول نه یوه ډول د شپې یرغل کونکي بیرته دفع کړی خو په ډیره نابېره توګه د نا
ټولې لارې بندې کړې وې .

دلته یې د نیمایې زیات د دښمن لښکر له منځه یوړ ، علي پاشا تر لرې لرې پورې خپل لښکر خپور کړې و تر څو ددښمن عسکر ترې و
ماتې دغه خبر د استیفن دلښکر دریمې برخې ته و نه رسیږي .

کله چې د اسکب په څنډو کې لمر را وخوت نو علي پاشا د دښمن د عسکرو د مړو نظاره وکړه، د هغوې مړې یې هملته په میدان کې خ
چې د سرویه دپادشا استیفن خپل لښکر ته پړاو ورکړې ، بیا یې دهغه پلان له مخې چې دده او سلطان بایزید تر منځ پرې کار شوې و پ

ددې سنګر په وخت کې علي پاشا ته دهغه جاسوسانو خبرورکړې و چې سلطان بایزید او دسرویه پادشاه استیفن لښکر ې یو بل ته مخام

۲۰*****

نریوس دخپلې مور بربیسا او دواړو کوچنیانو سره یو ځاې څو ورځې هلته د ریونا به کور کې د دیره کیدو وروسته اوس خپل کور ته ت
یې په لاسو کې نیولې وې ، هغوې له خپله ځانه سره د هغه کلې اوسیدونکې یوتاش ، چې د ریونا کوژده ورسره شو ې وه ،هم را وړې
هغه یې راوست او دخپلو دوره نورو اسونو تر څنګ یې و دراوه. په دې وخت کې په انګړ کې بلکل چپه چپتیا وه ، هیڅا د خبرو کولو

بیا ددوې دواړو بدمعاشانو ورونو څخه یې یوه رستاک ته وکتل او ورته یې وویل چې :

اې کاکا جانه! زه او ورور مې یوه اونۍ مخته دلته راغلي و او مونږ تا ته ویلي و چې مونږ به یوه اونۍ وروسته بیرته را ستنیږو اوته

کاکاجانه! ستا دهغې ورځې په خبرو باندې مونږ ډیر خوشحاله شوي و او مونږ هیله من شوي و چې ته به ریونا زمونږ دواړو څخه یوه

خو ددې ځایه زمونږ د تللو وروسته تا برعکس بله لوبه پیل کړه ، رستاک کاکا! په یاد ساته چې په دې کلي کې زمونږ څه کسان شته ،ت
ځان دفاع وکړې . کاکا جانه ! دا ډیر ذلیل او مجرمانه عمل دې چې تا کړې دې .

ددې خبرو وروسته هغه اوباش تر یوې لمحې پورې چپ شو اوبیا یې وویل : اې کاکا جانه! مونږ ستا د لور کوژده شوې یوتاش هم له ځ

بیا یې د یوتاش په لور وکتل ، د رستاک د وریرونو څخه یوه یې ترې و پوښتل : ګوره یوتاشه ! زما کاکا رستاک وایې چې هغه خپله لو
له ځانه سره په زور بوتلل و غواړو ایا ته ددې همت لرې چې زمونږ په لاره کې خنډ شې ؟

دهغوې ددې پوښتنې په مقابل کې یوتاش په ډیره بیره د نفې ځواب ورکړ . ددې مطلب داو چې هغه نه غواړې ددې دواړو په مخ کې خن

مونږ دواړو ورونو چې ته د خپل کور څخه د کوم مقصد په خاطر را وستې وې هغه مقصد پوره شو ته اوس تللې شې.

ددې سره سم یوتاش په ډیر ډادمه توګه د دې دواړو ورونو لورې ته وکتل او د هغوې شکر یه یې وکړه اوبیا په یوه تیزه منډه د حویلۍ د

دیوتاش دتللو وروسته دهغو دواړو څخه یې یوه یو ځل بیا رستاک ته مخ کړ او ورته یې وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکاجانه ! اوس نو ته مونږ ته زمونږ د پوښتني ځواب را کړه ، مونږ تا ته پخوا ويلي و چې مونږ به يوه اونۍ وروسته را ځو ، خو زمو
خلاف داسي کومه غلطي وکړه او يادي داسي هڅه وکړه نو لکه څنګه مو چې مجدالدين او د هغې مشر ورور اوپلار له منځه يوړل په
او دهغې دمور اوزمونږ دکاني کيتهنا عکس العمل څه ډول دي ؟

ددې ټول خبرو په جريان کي څومره چې ريونا انديښمنه وه نو د رستاک په مخ باندې هم د قهر و غضب سکروټې اوښتې را اوښتې ، ب

زه پوهيږم چې تاسې اوباش او غير مسؤل ځوانان ياست . که چيرې داسي نه وايې نه هيڅکله به مو هم د عامو خلکو وژل نه کول . په
واورئ ! دفاع دهر انسان خپل حق دی او دا دفاعي ډله ما د يونا په مشورې سره جوړه کړې وه.

واورئ زما د وررو دواړو زامنو ! زه نه له تاسې ويريږم او نه په دې اړه کومه انديښنه لرم . که چيرې تاسې په دې پوهيږئ چې زه به
ستاسي ددواړو څخه کوم يو دخپل ژوند ملګرې کړي . په خپله زما او زما د ښځې کيتهنا فکر هم د ريونا څخه مختلف نه دی . زمونږ ل
ډول دی . خو که چيرې په دې هکله تاسې دواړو څخه کوم يو هم د زور څخه کار واخست. نو دا به ياد ساتئ چې يوه نه يوه ورځ به تاس

د خپل کاکا رستاک ددې ګواښ نه وروسته دواړو ورونو په خپلو مينځوکي مشوره وکړه اوبيا يې يوه درې واړه آسونو د حويلۍ نه بيرو
حيرانونکي حالت کي وه . هغه ډيره زياته هڅه کوله خپل ځان د هغوې له لاسو خلاص کړي ، ليکن توان يې نه درلود. هغه اوباش هغه

رستاک کاکا ! که په دې لړ کې دې زمونږ پر خلاف د کوم قدم داخستلو هڅه وکړه اويا دې د کلي ځوانان زمونږ پسې وروسته را وليږل
علاوه به ستا جايداد او شتمني هم زمونږ خپله شی.

ددې خبرې سر ه سم دواړو ورونو يوه بل ته وکتل ، او آسونو ته يې لغته ورکړه او ريونا يې هم له ځانه سره لري و ځغلوله .

٢١ *****

درستاک دواړو وريرونو به لا ريونا دکلي څخه لړه لرې وړې وه چې تر مخې يې په تور رنګي آس سپور يو کس راغي ، دوې ته نژدې

همدلته و دريږئ ... په همدې ځای ستاسې هڅې او کوشش پای ته ورسيد. ريونا د آسه راښکته کړئ ، او دخپل انجام انتظار وکړئ.

دې دواړو ورنو وکتل چې هغه سپور چې ددوې په لاره کې ولاړ و هغه په تور رنګ آس باندې سپور و. هغه يوه ډيره نوې ذره په ځان

لمړۍ خو دواړو ورونود دغه نوې لار نيوونکې په لور په ډير غور سره و کتل ، بيا يې يوه وويل :

اې اجنبي ! مونږ نه پوهيږو چې ته څوک يې او ولې دې زمونږ لاره نيولې ده. شايد چې ته مونږ دواړه وروړنه و نه پيژني ، په دې خا
ليدلې سفر باندې به روان شې . مونږ هغه خلک يو چې پر خپلو دښمنانو ، پر خپلو مخالفينو باندې د ور پريوتو په چل ښه پوهيږو . که

مخه نيونکې سړې تر ډيره په ډير غور سره دوې دواړو ته و کتل او بيا د برق په څير و ګرځيد اوپه غور نده اواز سره يې وويل :

د انسانيت قاتلينو ! ما چې ستاسې لاره نيولې هغه مې د يوه مقصد له پاره نيولې ، ما هسې په کوڅو کې ګرځيدونکې انسان مه ګڼئ ، زه
رستاک لور ريونا په زوره يوسئ اودهغې د ابرو او عزت په تويولو باندې به برياليي شئ . هيڅکله هم نه ، واورئ ! ريونا يو امانت دې
رب په ذات مې سوګند چې زه به تاسې تيښتې ته پرې نه ږدم . په دې خاطر چې تاسې هغه شيطانان ياست چې په ټولنه کې مو فتنه را پ

په لار کې د ولاړ انسان دغو ګواښونو دا دواړه وروړنه ډير زيات ناارامه کړل ،بيا يې يوه په ډيره سخته لهجه و غړمبيد او ويې ويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې لار کې ولاړې اجنبيه !شايد چې ته زمو نږ د حقيقت څخه خبر نه يې ، مونږ سره ټکر کونکې هيڅکله هم د بريا فکر نه شي کولی ، ک

پخوا له دې چې مونږ دواړه ورونه ستا پر خلاف څه وکړو نو د مخ نه دې دا نقاب پورته کړه تر څو مونږ و پوهيږو چې ته څوک يې .
رستاک يې او نه يوتاش .ووايه څوک يې ؟ تر څو ستا د مړينې دمخه مونږ ه پوه شو چې زمونږ سره ټکر کونکې ، زمونږ په لار کې د

دهغوې ددې خبرې سره سم په تور آس سپور خپل نقاب لرې کړ ، هغه علي پاشا و .ددې سره سم يې خپله توره په هوا کې خوزوله او

واروړئ ابليسانو ! په لايزال خداې مې سوګند ،چې زه به ستاسې دغه تږې شوندې وچې ژبې او وړې ستونې د تل له پاره و تړم .

علي پاشا د لږڅنډ وروسته يو ځل بيا په تندې او تيزې لهجې ووېل :

اې بې نومه او بې ننګه انسانانو ! واروئ ! په خپلو زړونو باندې وليکئ او په همدې ځاې چې تاسې ولاړ ياست نو علي پاشا به تاسې د

علي پاشا چپ شو ، هلته ريونا چې لږ مخته د يوه ژيړ کا عذ په څير ګرځيدلې وه د علي پاشا په کتلو سره يې يو دم څيره و غړيده . په د
پاشا ته ووېل :

علي پاشا ! مونږ ستا په اړه ډېر څه اوريدلي دي ، ته په دې پوهيږې چې ددې تر مخه مونږ ستاپلار ، اودوه ورونه وژلي دي ، ستا دواړ

علي پاشا ! له ځانه سره يې و ليکه چې : ته به هيڅکله هم زمونږ څخه د خپل پلار او ورونو د بدلې په اخستو کې بريالي نه شئ مونږ س
هدف دې . واوره علي پاشا ! اوس نو په دې زمکو باندې زمونږ د دواړو ورونو په لاسو د وژلو له پاره تيار اوسه .

ددې خبرې سره سم دواړو ورونو يو بل ته په ډېر معنې داره توګه و کتل او تورې يې په هوا کې وخوزولې او په علي پاشا باندې را من

تر لږه وخته پورې علي پاشا دهغوې کلکه مقابله وکړه ، هغوې دواړه به کله د مخ څخه اوکله کله به د چپ او ښې اړخ څخه يرغل راو
کولو وس يې پيدا نه کړ . هغوې په همدې فکر کې و چې د علي پاشا متقابل حمله به په دوې باندې تباه کونکې ثابته شی .

دلږ ساعت پورې علي پاشا د هغوې مقابله او دځانه دفاع وکړه او يو ناڅاپه يې خپل تور رنګی اس ته لغته ورکړه او د ښې لورې يې په

ددې سره سم يو انقلاب راغې ، علي پاشا هم په يوه ټوب د خپل آسه را ښکته شو ، ددې حال په کتلو سره هغه بل ورور هم له آسه را ښ
ددې بريا په پايلو کې نه يواځې علي پاشا بلکه لرې په آس سپره ولاړه ريونا هم خوشحاله شوه .

هغه پاته اوباش او بدمعاش ځانته انديښمن او خفه ولاړ پاته شو . دهغه مخ تک زيړ ګرځيدلې و، په دې وخت کې علي پاشا په داسې حال

درستاک وراره واوره ! ستا د ورور کار مې پاې ته ورساوه ،پخوا تاسې زما په مقابل کې دوه واست ،هغه وخت ما هم په پوره ميرانه س
تيار اوسه ، لکه څنګه مې چې ستا د ورور مرۍ پرې کړه په همدې ځاې به پرتا هم زما توره را خلاصه شی او پر زمکه به دې پريکړ

د علي پاشا دې خبرو د ريونا د کاکا زوې و لړزاوه ،د هغه پر مخ او وجود باندې د ويرې او وحشت خولې را ماتې وې ، د علي پاشا ح
شوې اوبيا مخته ورغې او ډېره سخته حمله يې پرې وکړه .

د علي پاشا په حملو کې تازه والې ، زور او قوت و چې د رستاک دې وراره په مشکله سره کنترولولاې شو. خو هغه دعلي پاشا په مقاب
څټ باندې سپره شوه او دوه ټوټې يې کړ . او په دې تر تيب علي پاشا خپل دواړه دښمنان پر خپل مخکې مړه وکتل .

پرزمکه باندې د کيناستو سره سم علي پاشا خپله توره د يوه په کاليو باندې پاکه کړه او بيرته يې په تيکي کې کيښوده . په دې وخت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره توان سره یې علي پاشا په غیږ کې و نیوه .

دا حال یوڅو ثانیې همداسې و خو داسې معلومه شوه چې ریونا ته د خپلې غلطۍ احساس شوې وې ، سمدستې یې ځان جدا کړ ، تر یوه

علي پاشا ! ستا ډېره مننه . د مصیبت او غم په دې وخت کې ته په یقین سره زما د ازادۍ ، فکري سکون او بدبختي په نیک بختۍ باندې

ریونا لږ ځنډ وکړ او بیایې علي پاشا ته وویل : علي پاشا ! دلته زمونږ دریدل او په دې ډول خبرې کول ښه نه ښکاري ، له ماسره کورن
په دې وخت کې دلته را ورسیږی او زما سره کومک وکړې ؟ له ماسره ولاړ شه ، زما په ذهن کې ډېر زیاتې پوښتنې دې چې زه غواړ

د ریونا ددې خبرو په ځواب کې علي پاشا لږ څه فکر وکړ ، تر لږ وخته پورې یې سر ښکته و اوبیا یې ریونا ته وویل :

ریونا ستا کلې هغه دې ددې ځایه اوچت ښکاریږي ، ډېر نژدې دې ستا دکلي خلک په خپلو زمکو کې ښکاري چې خپل خپل کارونه کو
ناڅاپه دې رامنډه کړه او زه دې په غیږ کې و نیولم ، دا لحظه او دا ساعت همدلته هیر کړه . ځکه چې ستا کوژدن شوې ده . ته د یو چا
نو دهغوې په خوشحالیو او ډاډ کې به ډېر زیات زیاتوالې راشي . ولاړه شه او هغوې ته ووایه چې تاسې خلکو سره دښمنې کونکو ته له
خپل لښکر ته ورځم . ځکه چې له ماسره وخت نه شته ، ما ډېر لږ وخت ستا د خلاصون په خاطر پیدا کړې و او دلته راغلم .ته ولاړه ش

د علي پاشا په دې خبرو ریونا ډېره خفه ، اندیښمنه او ورانه ویجاړه شوه . تر لږ ساعته پر خپل ځاې ولاړه وه بیا سوکه سوکه په بندو ق
حال وکوت نو سوکه سوکه یې په څیرې باندې مسکا را پیدا شوه . خو ژر بیرته متوجه شوه .علي پاشا ته نژدې را غله خپل دواړه لاسو

علي پاشا ! د خداې له پاره هغه څه چې مې وویل همغسې وکړه . انکار مه کوه ، زما سره تر کوره پورې ولاړ شه. زه له تاسره وعده ک
له ماسره زما تر کوره پورې له ماسره ولاړ شه . هلته ستا له ماسره تګ زما د ژوند اومرګ سوال دې ، زه هیله لرم چې ته به ما نا هیل

د ریونا دې خبرو علي پاشا ویلې کړې و . د لږڅه وخت له پاره یې ریونا ته وکتل . ریونا دهغه سترګو ته و نه شوکتلاې نوسمدستې یې

ریونا ! که ته ضد کوې نو زه له تا سره تللو ته تیار یم . ورځه اوپه خپل آس سپره شه .

د علي پاشا دې خبرې د ریونا په څیرې باندې د دنیا ټولې نخاوې را یوځاې کړې ، اوبیا یې په یوه منډه به خپل آس ور خیز کړ او پرې

دلږځنډ ووسته علي پاشا د ریونا سره ی ځاې د هغې کورته ورننوت ، کله چې هغه دحویلۍ انګړ ته راغې او دخپله آسه ښکته شو نو هغ
حالات د تعجب اوحیرانتیا وړ و . خو بیا هم هغې د ټولو تر مخه منډه کړه او دخپلې مور سره غاړې وتله ، بیا د نریوس سره او د هغې

ریونا ! دا زما خوش قمستي ده چې ستاد ساتنې او ستا خوندیتوب له پاره علي پاشا دلته را ورسید . لورجانې ! دا د علي پاشا پر مونږ با
خپلوانو په لاسو ته د رسوایې او د بې ابرو کیدو څخه خوندی کړې. ټولو وکتل چې علي پاشا لا تر اوسه په انګړ کې د خپلو اسوونو وو

علي پاشا ! دا په تا څه وشول ؟ ته خو د پردیو په څیر د انګړ په منځ کې ولاړ یې ؟ دهغې په دې خبره علي پاشا په دروند اوازا وویل :

علي پاشا همدومره وویل ،خودهغې د وینا سره سم ټول دهغې لورې ته راغلل ، ترټولوو دمخه رستاک دعلي پاشا څخه غیږه چاپیره کړ

علي پاشا ززویه ! ته زمونږ د ویني سره د شپې دتیارو د عزت اووقارد نور په څیر مخته راغلی یې . زما زویه! زما د حویلۍ په دغه
ویرې او تریخوالي نه ډکې وې ، زه ستا ممنون یم چې تا دخپلې بهادرۍ په اسا س مونږ ته ددې اندیښنې نه نجات را کړ.

زویه ! ریونا سهي خبره کوي ، دا کور همستا دې او ته ددې کور له پاره پردې نه یې . ته ولې د پردیو په څیر په انګړ کې ولاړ یې ؟ ز

(c) ketabton.com: The Digital Library

درستاک ددې خبرو وروسته ریونا په ناست اواز باندې علي پاشا ته وویل :

علي پاشا ! ما تا ته ډیر عذر او زاری کړې وې چې ته د لږ وخت له پاره زمونږ کور ته له ماسره ولاړ شه .ځکه دلته زه له تا څخه ځو

علي پاشا یو ځل بیا ریونا ته وکتل او ورته یې وویل : ریونا واوره ! هغه څه چې ته له ماڅخه پوښتل غواړې نو ستا د هغې ټولو پوښتنو

دعلي پاشا په دې غوڅو خبرو باندې ریونا ډیره غمګینه شوه . خپل پلار ته یې شا کړه او یو ځل بیا یې خپل لاسونه سره جوړه کړه او پ
نریوس ، پربیسا ، کندام او خیسار ټول ورسره یو ځای ولاړل. خو ریونا ټول آسونه د واګو څخه و نیول او تر اخوره پورې یې یوړل .

زما محسنه ، علي پاشا ! تر ټولو لمړی دا را ته ووایه چې ته خو د خپل لښکر سره ددې ځایه ډیر لرې پړاو کې پروت یې ، نو ته څنګه
زامنو چې زه یې په زور له ځانه سره وړلم نوعلي پاشا دهغوې دواړو مرئ ورغوڅې کړې دي .

دریونا د خبرو په ځواب کې رستاک په خندا سره وویل :

ریونا لورې ! که تا مونږ ته داخبره نه وای کړې هم ، مونږ په دې پوه شوی و ، په دې خاطر چې د علي پاشا له تاسره دا ډول راتلل او

د رستاک د چپ کیدو سمدستي وروسته علي پاشا د ریونا په لور وکتل او ویې ویل :

ریونا ! تا چې کومه پوښتنه له مانه کړې دهغې ځواب به زما خور نریوس تا ته ووایي.

د علي پاشا ددې خبرې په ځواب کې ریونا په پوښتنه کونکې توګه نریوس ته وکتل ، خو نریوس دهغې په مطلب پوه شوې وه ، بیا نو نر

ریونا خورجانې ! ما علي پاشا ستا دکومک او ساتنې له پاره را غوښتې و . او هغه داسې چې کله چې یوه اونۍ مخته ستا دکاکا زامن دل
پاشا زمونږ د خوندي ساتنې د نده هم ورسپارلې ده او ورته یې حکم کړې دې چې کله هم کوم یو ددې سیمو څخه تیریږي نو زمونو د خ
بیګاه شپه دلته راغې . هغه هملته زمونږ په ځای کې پاته شو ما تاسو ته دهغه د راتلو په هکله خبر در نه کړ ، ما غوښتل تاسې په حیرا
څنګ ته شو.

پرلپسې لري ...

دقریب الرحمن سعید ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف یې د صلیبیانوسازشونه (۱۲)

مکمل غیر سیاسي : یوتاریخي په زړه پورې ناول .
زمونږ دهیواد ګوډ یتمور څوک دې ؟
اوس تاسې ددې تاریخي ناول دولسمه برخه لولئ:

(۱۲)
پرلپسې......
زه پوهیدم چې هغه دواړه بدمعاشان به تا په زور له دې ځایه بیایي . علي پاشا غوښتل چې هغه ستاسې حویلی ته را ننوځي او دهغې دو
خو ما نه غوښتل چې هغوې دواړه ستاسو په انګړ کې ووژل شي . ځکه چې بیا به دهغوې ملګري او دهغوې د تنظیم نور خلک تاسې پ
علي پاشا هم زما خبره و منله نو کله چې هغوې ته له ځانه سره په زوره وویستې نو علي پاشا دهغوې لاره و نیوله ، مخته چې څه راغل
دنریوس ددې خبرو اوڅرګندونو په اساس ریونا تر یوه ځایه ډیره حیرانه وه او په ډیره مینه ناکه توګه یې علي پاشا ته و کتل ، په دې و

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ما ناوخته کیږي ، په هغو حالاتو کې چې زه دلته راغلي وم او دکوم هدف له پاره راغلي وم هغه مې تر لاسه کړ ،اوکوم حالات چې
زما موجودیت ډیر زیات اړین دي . که څه هم زه د سلطان د اجازې سره سم دلته راغلي یم . خودهغې سره سره بیا هم باید سمدستي هلته
دعلي پاشا په دې خبرو باندې ریونا ډیره غمګینه وه . هغه سمدستي د خپل ځایه پورته شوه او دمنت کولو په څیر یې علي پاشا په لور و
علي پاشا ! زه له تا څخه غواړم چې لږ څه دلته کیني ، زه همدا اوس بیرته راځم . ددې سره سم ریونا منډه کړه او بیرون ووتله .
د ریونا په بیرته را ستنیدو کې لږ څه ځنډ وشو . په دې وخت کې علي پاشا بیا بیا د میلمستون ددروازې په لور کتل . اخر ریونا را ستنه
علي پاشا ! ستا د آس د خورجین لاندې ما ستا له پاره څه میوه اچولې ، دا به ستا په کار راشي ،اوس نو زه تا ته نه وایم چې ته کوږ
علي پاشا سمدستي له خپل ځایه پورته شو . د میلمستون څخه ووت ، دهغې وروسته وروسته ټول خلک د میلمستون څخه ووتل بیا ریونا
خداې پاماني وکړه اوبیا یې ټولو څخه په یوه اواز خداې پاماني واخیسته او د حویلی څخه ووت،
رستاک ، کیتهنا ، ریونا ، نریوس هم د حویلی تر دروازې پورې ولاړل اوهلته و دریدل . دهغوې د سترګو تر مخه علي پاشا په یوه ټوپ
د علي پاشا د تلو سره سم ریونا زړه او فکر په یوې ویرانې باندې تبدیل شو .او په داسې حال کې چې د علي پاشا آس د هغوې د سترګو
خو سمدستي یې دا احساس وکړ چې دهغې شاته د نریوس څخه علاوه د هغې پلار ، مور هم ولاړ و ، سمدستي یې مخ بل لورې ته واړا
نریوس د ریونا ددې حالاتو په کتلو سره د هغې مور اوپلار ته اشاره وکړه . دهغې په اشارې سره هغوې دواړه شاته ولاړل او بیرته دک
کوکو کوکو یې وژړل . خو نریوس هغه دلاسه کړه او بیرته یې میلمستون ته راوسته او خپل مخته یې کینوله .
تر لږ وخت پورې هغوې دواړه چپ پاته شو ، په دې وخت کې ریونا خپل ځان کنترول کړ او بیا نریوس ورته وویل :
ریونا ! زه په تا نه پوهیږم ، له یوه اړخه ماته په اعلانیه او څرګنده توګه وایې چې ته د علي پاشا سره مینه نه لرې او نه غواړې چې هغ
د نریوس د خبرو په ځواب کې ریونا په ډیره ژړیدونکې توګه هغې ته وکتل او ورته یې وویل :
نریوس خورې ! نن چې کله علي پاشا زه دخپل کاکا د زامنو د لاسو څخه خوندي کړم، هغوې یې ووژل ، دهغې وروسته یې کله چې د
ترې بیل کړ . ګوره نریوس خورې ! ددغه غیرې خوند اولذت زه د محبت او مینې د اهمیت ، د ځوانې او د ځوانی د عصمتونو د درنښ
دې .
زما خورجانې !زه ستا په وړاندې اقرار کوم چې ددې محبت اسرارو او عجائبو زما نرم او نازک بدن معطر کړې دې . اوس ما ته علي
نریوس ! زه اوس پوهیږم چې د محبت پرته کائنات هسې یوه تیاره ده ، دغم ناکه سکوت په څیر دې او ژوند دا لوبه د یو پرلپ
هغه وخت چې زما پلار زما کوژده زما د کاکا د تر ټولو کشر زوې سره وکړه، په هغه وخت کې هم زما دهغې سره کومه دلچسپي نه و
یوتاش سره منسوب کړم . زما په زړه کې دهغه له پاره هم نه مینه وه او نه نفرت . بس ما د پخوا په څیر دا منسوبیت هم په پټه خوله و
نریوس ! هغه وخت چې ما تاته ویلي و چې زه د علي پاشا سره مینه نه لرم او یوازې دهغه سره همدردي لرم ، خو په دې پوه شه چې پ
په زړه کې خپریده ،خو ماته بیا هم احساس نه کیده ، خو اوس دعلي پاشا سره د غاړې غوټې کیدو وروسته ما ته دا احساس راپیدا شوې
که چیرې زه د علي پاشا څخه بیله کړل شم نو زه به پوه شم چې زما ژوندون هسې بیکاره او عبث دې .
تردې ځایه د خبرو وروسته ریونا چپ شوه نو نریوس ورته وویل :
ریونا ! کله چې تیره شپه علي پاشا ستا د خوندي ساتلو په خاطر زمونږ کور ته راغې نو ما ورته ستاسره دخپلو خبرو پیلامه وکړه . ما
ډیرخفه او غمګین شو . دهغې ددې خفګان څخه ما دا احساس وکړ چې هغه په زړه کې یواځې اویواځې همتا غواړی . له تاسره مینه کو
وکړ او ته یې د خپل زړه څخه ویستلي یې .
د نریوس ددې خبرو په اسا س ریونا ټکان وخوړ. دهغې پر مخ باندې دغم نښې راښکاره شوې خو ژر یې ځان سنبال کړ او ویې ویل :
نریوس خورې ! ما د خپل پلار او مور تر مخه نه غوښتل تاته ووایم، هغه دا چې کله چې علي پاشا تلونکې و نو ته خبره یې چې هغه م
مینې اظهار کړې دې . هغه خط ما د لارې د توښې په کڅوړه کې ایښې دې . زما په فکر به یا په لاره کې او یا خپل لښکر ته د رسیدو
د ریونا ددې خبرو څخه نریوس ډاډ منه شوه ، د لږ څه چپې چپتیا وروسته ، نریوس فکر وکړ او ویې ویل :
ریونا خورې ! که چیرې ته راضي یې نو کیداې شي زه په دې لړ کې ستا د پلار او مور سره هم خبره پښنه کړم . اوس خو دا خبره د یق
دهغوې سره خبره وکړ م،، خورې ! زه نه غواړم چې په دې هکله کوم ابهام را پیدا شي. زه غواړم چې ته او علي پاشا په ښکاره توګه ی
ریونا د نریوس ددې وړاندیز سره موافقه وکړه ، نریوس د میلمستون څخه ووتله او د حویلیددننې برخې په لور ولاړه ، د لږځنډ وروس
تاسې دواړه ماته د خپل مور اوپلار په څیر درنښت لرئ ، زه غواړم د ریونا په سلسله کې له تاسې سره خبره وکړم. هغه وخت چې په د
پایلې دادې چې ریونا علي پاشا خوښوي او غواړي هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوي . دریونا دهمدې غوښتنې په اساس ماتاسې ته دلته
ژوند ملګری و ګرځوی ؟
د نریوس ددې څرګندونو په اساس رستاک او کیتهنا یو بل ته وکتل اومسکی شول بیا په سترګو سترګو کې میره او ښځې یو بل ته اشاره
نریوس لورجانې ! په دې هکله د علي پاشا د رضا کولو اړتیا نه شته . زه پوهیږم چې دا دواړه هغه وخت خپل ژوندپه ښه توګه تر سره
ددې خبرو په پایلو کې ، زه او زما میره یو کار کولې شو چې کله هم علي پاشا دلته راشي نو مونږ به هغه ته د ریونا سره د کتلو او لیدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيژني دهغې وروسته به يو بل د ژوند ملګري و ګڼي نو زما په فکر چې دوې دواړه به په دې ترتيب ډېر ښه ژ وند تر سره کړي .
دکيتهنا د دې خبرو څخه نريوس خوشحاله شوه ، بيا هغه د خپله ځايه پورته شوه ويې ويل : زه اوس ځم ، خو په هرصورت زه به علي
شي ، زه اوس ځم ،چې کوچنيان او مور به مې زما په ډېره بې قرارۍ سره انتظار کوي .
نه نريوس خورې ! داسې نه ده ، نن شپه به ته همدلته پاته کيږي زه له تاسره يو ځاې ځم . ستا مور ، دواړه کوچنيان به له ځانه سره هم
رستاک او کيتهنا هم ددې وړانديز سره توافق درلود .بيا نريوس او ريونا دواړه لاس په لاس په خندا اومسکا سره دحويلي څخه ووتلې .

٢٠ *****

علي پاشا په خپل آس سپور په ډېره ګړندۍ توګه د خپل لښکر په لور روان و خو هغه دخپل لښکر سره يوځاې د سلطان بايزيد دلښکر څ
مشرانو هغه ته ډېر تود ښه راغلاست ووايه. کله چې هغه د خيمي لورې ته راغې نو يو عسکر ور منډه کړه ، دعلي پاشا څخه يې د هغ
علي پاشا تر لږ وخته پورې د خپلو سالارانو سره د خيمې څخه بيرون په خبرو بوخت و او بيا خپلې خيمي ته را ننوت .
د آس د زين سره تړلې سامان ورته يو عسکر راوست او دخيمي په يوه کونج کې يې کيښود، علي پاشا دهغې سامان په لور ورغې ، هغ
کې يو کاغذ و ، دا ټوټه کاغذ دهغه په نوم د ريونا ليک و ، په ډېره بيړه يې د کاغذ ځنډې پرانستې پورته شو او په خيمي کې لګيدلې شم
«زه نه پوهيږم چې تا ته دخط پيلامه څه ډول وکړم .ځکه ددې تر مخه مې کوم نارينه ته داسې ليک نه و ليکلې ، او نه مې پخوا تر دې
له تاسره په همغه لمړنۍ کتنه کې زما زړ ه او زما ذهن کې يوه جذبه وه ، خو دخپلې نا پوهۍ په اساس ما هغې جذبې ته د همدردۍ نوم
شوې وه ، او نه د يوتاش په نوم دهغه ځوان سره د چاسره چې زما اړيکي اوس له منځه تللې دي . ستا د ليدو څخه چې کومه جذبه زما
ستا سره مينه او ستا سره محبت ما ته دا احساس را پيدا کړې چې د محبت پرته ژوند بې ثمره ونه ده . هغه يوه ميوه ده ، محبت نه پرته
، علي پاشا ! زما محترمه ! زما حبيبه ، ته زما له پاره يوه ډېره مهربانه پرېښته يې ، ستا محبت ماته ډېر لطيف روحانې سکون را ښښلي
علي پاشا! زما مهربانه پريښتې ! ته هغه لمړې ځوان يې چې ما دخپل ځان ، د خپل ذات ، او دخپل جسم له پاره محبوب ګڼلې يې ، ته له
پاشا ! ددې نه پخوا چې په کومو ځايو کې زما کوژدن شوې ، هغه يوه يې هم زما په خوښه نه وې ،او نه زما په رضا شوې وې ، په هغ
غواړم . او اوس خو ستا نه پرته زه بل څوک د ژوند ملګرې جوړولو په هکله فکر هم نه شم کولې . علي پاشا ! ر يونا يواځې ستا له پار
تر دې ځايه د ريونا ليک پاې ته ورسيد . علي پاشا بيرته خط دپخوا په څير قط کړ او په خپلو کااليو کې يې پټ کيښود .د ليک د لوستلو و
لمانځه د اداء کولو له پاره د خپلې خيمې څخه بيرون را ووت .
٢١ *****

د سرويه پادشاه استيفن او دهغې خور ډسپنا درې ورځې پرلپسې د سلطان د لښکر په مقابل کې پړاو اچولې و او دواړه خواوې بلکل خا
ته د بيرته ستنيدو خبر ور ورسيد،نو بيا سلطان بايزيدد سرويه د پادشاه استيفن او دهغې د خور ډسپنا پر خلاف د جنګ اراده وکړه .
بيا د سهار د لمانځه وروسته ، کله چې سلطان بايزيد لښکر د سهار د ناشتې نه فارغ شول ، سلطان د خپل لښکر صفونه منظم کړل او دل
دسلطان بايزيد په حکم باندې دهغه لښکر کې د جنګ ډول وهل کيده ، او دهغې په ځواب کې د سرويه پادشاه استيفن او دهغې د خور ډس
بيا دسلطان بايزيد په لښکر کې څه بدلون را مخته شو اودجنګ د ډول پر ځاې د تکبيرونو اوازونه پورته شول ، د تکبير اوازونو په لښک
داسې منظم کړ لکه څنګه چې د مرګ په نا خلاصيدونکي واديوکې او اتلولۍ دميدانو په چپه چپتيا کې د بارودی هواو څخه يو توپان را
د بله اړخه استيفن او ډسپنا چې د سلطان د عسکرو خوزښت وکوت نو هغوې هم خپل فوځونه متحر ک کړل او را مخته يې کړل. خو د
لورې را پريوتې و، ددواړو خواو د عسکرو دا ډول ټکر څخه مرګ په هوا ک ګډيده ، تراو تازه څيرې په وينوکې لت پت شوې ، ساه ګ
تر لږه ځنډه دويدين ميدانونه د سخت جنګ او جګړې شاهدان و، د سرويه پادشاه استيفن او دهغې خور ډسپنا په خپل ځايو کې ډاډمن ناس
لخوا حمله وکړي ، دبله اړخه سلطان هم ډاډمن و او لا تراوسه يې د استيفن او د هغې دخور ډسپنا پرخلاف په پوره توانايې سره جنګ ن
کله چې د جنګ تنور په توديدو شو نو د سرويه د پادشاه هغه لښکر چې په سنګر کې پټ ناست و را څرګند شول ، نو دهغې لښکر مشر
دعلي پاشا لښکر ددې ساعت له پاره په ډيره بې قرارۍ سره انتظار کاوه ، نو په دې خاطر يې په خپلې لمړنۍ حمله کې د استيفن دا لښک
د استيفن دا لښکر د علي پاشا تر مخ و نه شو دريداې ، علي پاشا هم د هغوې صفونه له منځه يوړل . ددې حالت په کتلو سره دې لښکر
خودا دهغوې حماقت و ، ځکه چې علي پاشا مخته دهغوې پسې وروسته ولاړ ، دهغوې لښکر يې تارو مار کړ دهغوې شميره يې را کم
استيفن د عسکرو مخکني صفوف يې بې نظمه کړل . علي پاشا هم د ستيفن په لښکر باندې د شا له لورې حمله وکړه او د تکبير د اواز پ
د تکبير اوازونه سلطان بايزيد ته هم ورسيدل ، شايد سلطان ته هم دهمدې اشارې اړتيا وه په دې خاطر سلطان د مخې له لورې په پوره
استيفن او دهغې خور ته هم خبر رسيدلې و چې پر هغوې باندې د شا له اړخه د سلطان يو تکړه او اتل جنرال علي پاشا حمله کړې ده ،
عام شروع شوې و .
څرنګه چې د سرويه دپادشاه لښکر د مخامخ لورې او دشا له لورې د حملو سره مخ شوې و نو په دې اساس دسرروريه پادشاه استيفن دخ
په دې خاطر د جنګ د ميدان نه بايد ښپې سپکې کړې اوکه په دې کې برياالي نه شول نوبيا به دسلطان تر مخه خپله وسله کيږدې او ښنا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې پريکړې وروسته استيفن او ډسپينا خپله ماتې و منوده او د جنګ دميدان نه يې د تيښتې اراده وکړه. هغوې دمخې او شا له اړخه تښتې
وسلې د ايښولو حکم وکړ ، او سلطان ته يې خپل قاصد را وليږه او دخپلې ماتې په منلو سره يې د سلطان څخه معافي او ښښنه و غوښته
د ستيفن دحکم سره سم هغه پاته عسکرو خپله وسله پر زمکه کيښوده ، د ستيفن هغه قاصد چې د هغه پيغام يې دلته سلطان ته راوړې و
ستيفن د راليږل شوې قاصد په خوله دا پيغام ور واستاوه چې د استيفن لښکر دې په يوه ځاې کې خپله ټوله وسله را ټوله کړي او بيا دې
علي پاشا هم د سلطان د حکم د اوريدو سره سم د شا له خوا خپل يرغل و دراوه . ددې تر څنګ استيفن او دهغې خور ډسپنا هم خپلو عس
کيښوده او د جنګي بنديانو په څير د هغې څخه لرې فاصله کې قطار ودريدل .
تر دې وخته پورې علي پاشا هم د سلطان د لښکر سره را يوځاې شوې و. سلطان د هر څه ترمخه په همدې ځاې کې خپلو عسکرو ته د
ور ننوتل اوبيا يې د سرويه دپادشاه استيفن او دهغې دخور ډسپنا د راحاضريدو حکم وکړ .
د لږڅه ځنډ وروسته د سرويه پادشاه استيفن او دهغې ځوانه ، ښايسته او نوې پيغله شوې خور هم د سلطان بايزيد خيمي ته را ننوتل . س
هغه وخت چې استيفن او دهغې خور ډسپنا خيمي ته ورننوتل نو دهغې څيرې پريوتې و ې ، په سترګو کې يې تر لرې لرې پورې ورانې
انديښنه بې ځايه وه چې ګنې سلطان به ددواړو ورور اوخور د وژلو حکم وکړي .
د استيفن سره د روغبړ نه وروسته سلطان او علي پاشا دواړه بيرته په خپلو خپلو ځايو کې کيناستل ، خو استيفن او دهغې خور دمجرمان
تاسې دواړه ورور اوخور د مجرمانو په څير مه دريږئ ، په هغه خالي ځايونو کې کينئ ،مونږ له تاسې دواړو سره د جنګې مجرمينو پ
کله چې هغه ورور اوخور دواړه کيناستل نوسلطان بايزيد استيفن ته مخ را واړاوه او ورته يې وويل :
هغه خبره چې زه تاسې ته کول غواړم دهغې تر مخه زه تاسې ته دا په ډاګه کوم چې تاسې دواړو ورور اوخور ته به هيڅ ډول سزا نه د
دپلار پر خلاف د جنګ پيلامه کړې وه خو تاته به ياد و ې چې هغه ته مو نه هيريدونکې ماتې ورکړه . په هغه جنګونو کې ته هم شريک
استيفن ! ته پوهيږې چې کله چې ما او زما پلار ستا پلار اود هغې دوستانو ته ډيره بده ماته ورکړه ،نو بيا مونږ بيرته بروصې ته ولاړو
توانايي په دې جنګ ستاسې په درد وخوړه هغه ستاسې تر مخه ده .
تا هم ستا دپلار په څير د ويدين په ميدانو کې ډيره بده ماتې وخوړه ، ستا د لښکر ډير عسکر ووژل شول ، اوپاته بې وسلې شول او د ج
د سلطان ددې خبرو سره د استيفن او دهغې خور څټونه ښکته و . د څه ويلو جرأت يې هم نه درلود، خويوځل استيفن زړه لوې کړ او س
دروندہ سلطانه ! مونږ دا منو چې مونږه ډيره ستره غلطي کړې ده . په مخکني جنګ کې چې زما پلار ووژل شوې نو زما احساسا ت ډ
د استيفن ددې خبرو په ځواب کې سلطا ن وويل :
استيفن ! تا ته به ياد وې چې په هغه جنګ کې زما پلار او دمسلمانانو سلطان ، سلطان مراد ، هم ووژل شو. ما خو ستاسې پرخلاف هيڅ
خلک به ډير زيات له منځه تللي وئ بلکه ستاسې د سلطنت په دغه پراخه سيمه به هم زمونږ. ولکه وې خو ما داسې و نه کړل .
دا ځل د سلطان د خبرو ځواب استيفن په ځاې دهغې ځواني او ښايسته خور ورکړ . هغې د سلطان په لور وکتل او ورته يې وويل:
دروندہ سلطان !دا ستا مهرباني او د زړه پراخوالې دې چې په مخکنی جنګ کې د سوبې نه وروسته زمونږ. سلطنت ته داخل نه شوئ ، و
شو کولاې ، او په راتلونکې کې به هم ستا پر خلاف جنګ و نه کړو ، مونږ. به ستا دوستان او ستا ملګرې واوسو ، اوکه چيرې څوک س
تر دې ځايه د خبرو وروسته ډسپنا لږځه پښه نيولې شوه . د هغې په څيرې باندې د شرم اوحيا اثار را ښکاره شول ،هغې دخپل ورور اس
دروندہ سلطانه! مونږ. داوړو ورور اوخور چې بله کومه پريکړه کړيده ، نو څرنګه چې هغه زما د ذات سره اړه لرى نو په دې خاطر ز
دډسپنا دې خبرو نه يواځې سلطان بايزيد يلدرم په انديښنه کې کړبلکه علي پاشا ته هم انديښنه پيدا شوه په دې خاطر دواړو په پوښتنه کو
، خپلې خور ډسپنا ته يې وکتل اوبيا يې وويل:
دووونده سلطانه ! که ته ماته او زما خور دواړو ته ښښنه وکړي نو د هغې ورسته که ستاسې له اړخه پر ما کوم شرط ايښول کيږي نو ز
کې برخه وانه خلو ، که چيرې د اروپا کوم قوت ستا بر خلاف سر را پورته کاوه اويا يې ستا پر خلاف د جنګ پيلامه وکړه نو زما له ت
بل کوم شرط چې مونږ. دواړه ورور اوخور غواړو تاسو ت وو ايو هغه يواځې زما نه بلکه د ډسپنا خپله غوښتنه هم ده. او هغه دا چې ه
تل ستاسې له پاره د احترام ، عزت او درنښت سبب وګرځي. که چيرې کوم شيطاني قوت پر ما باندې د غلبې پيدا کيدو هڅه کوي او يا
چې زه ستا د فرمان لاندې د اوسيدو ژمنه کوم نو تر څنګ به يې زه ددغې خپلوی ، چې زماد خور په واسطه منځته راغلي هم ډير احتر
دوورنده سلطانه !دغه دواړه شرايط چې مونږ. ستا تر مخ کيښول، ددې نه علاوه يو بل شرط هم شته چې تاسې ته يې وړاندې کوم. دا دو
لکه څنګه چې تاته معلومه ده چې ستا د دروند والد سلطان مراد په لاسو زما پلار ډيره بده ماتې خوړلې وه. او په هغه جنګ کې زما پلا
ډسپنا تر دې پورې مخته ولاړه چې که په دې جنګ کې مونږ. د سلطان بايزيد په مقابل کې بريالېتوب تر لاسه نه کړ او د پخوا په څير يو
اوس چې زمونږ. د دعا په مطابق مونږ. ته برې په برخه نه شو نو په دې خاطر ډسپنا اوس ستا د ښځې په څير ستا سره د اوسيدو له پاره
وشوه و دروندہ سلطانه ! ته چې کله هم وغواړې زما او زما د خور ډسپنا څټونه پرې کولاې شې.
دغه دواړه شرايط چې زما او زما دخور تر منځ د جنګ دپيلامې نه تر مخه پرې خبرې شوې وې ، نو دروندہ سلطانه ! هغه مو ستا تر
طلاو څو کانونه دې دروندہ سلطانه ! دهغو کانونو څخه د لاسته راغلي زرو څخه مونږ. ته پوره ګټه تر لاسه کيږي . نو که چيرې ته زم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجبور واوسم.
د استیفن دخبرو وروسته سلطان بایزید په ډیره معنی لرونکې توګه علي پاشا ته وکتل او ورسره یې پټه مشوره وکړه . دمشورې په دور
استیفنه ! زه تیار یم ستا خور ډسپینا د خپلې ښځې په ځیر قبوله کړم . په دې کې شک نه شته چې ډسپینا د اروپا په ډیرو زیاتو ښایسته و ښ
د سلطان بایزید په دې خبره ډسپینا ټکان وخوړ او د سلطان په لور یې مخ را واړاوه ، تر څنګ یې ورور استیفن هم د سلطان په لور په پ
استیفنه ! ستا خور ډسپینا د ښځې د منلو په ځیر زما شرط دادې چې تر هر څه لمړئ هغه عیسایت پریږدي او اسلام و مني . که چیرې ه
دسلطان دې خبرې د ډسپینا په مخ باندې د خوشحالی او مسکا نښې را و ځلولې .د هغې په سترګو کې ډیرې زیاتې خوشحالیو نڅا کوله ،
دورنده سلطان ! لکه څنګه مې چې پخوا وویل د جنګ دپیلامې تر مخه مونږ په یسوع مسیح باندې سوګند کړې و او دهغې نه مو په دې
د استیفن په ځواب باندې سلطان ډیر ډاډ من او خوشحاله شو ، او بیا یې وویل :
ستاسې لمړئ شرط ماو منوده چې ته به پس له دې زما تابع ، مطیع او فرمانبرداره اوسې او دخپلې خور د خپلوئ په اساس به ته زما تر
او زه به هغه د خپلې ښځې په ځیر و منم ، خو ګرانه ! ستا دریم شرط زما له پاره دمنلو وړ نه دې . اوس چې ته خپله خور زما په حرم
کړې و هغه ماته د منلو وړ نه دې .
دسلطان بایزید ددې سخاوت په واسطه د ډسپینا د زړه غوټۍ و غوړیدې او دخوشحالیونه په کالیو کې نه ځایده ، استیفن هم تر یو وخته پو
دروندہ سلطان ! ، که چیرې ته ماته دورور په سترګو کورې ، نو زه به د ورور په ځیر د هغې کانونو یوه برخه ستا په قدمونو کې نظر
د استیفن په ډیر اصرار او فشار سره سلطان دهغه هغه دریم شرط هم و منوده او تر څنګ یې ناست علي پاشا ته وکتل او ورته یې وویل
علي پاشا زویه ! زه همدا اوس د لښکر قاضې را بولم تر څو هغه ډسپینا په اسلام کې داخله کړي ، دهغې وروسته به زه ډسپینا د خپلې ښ
به همدلته په رومیلیا کې د خپل لښکر سره یو ځای تم کیږې . او د همدې ځایه به د اروپایې ځواکونو څارنه کوې . په دې وخت کې ته د
دهغو پاتو معامله هم ور خلاصه کړې او په خپلو کاروو کې به بریالې را ووزې ، ګوره زویه ! زما په دې خبرو خو کومه نیوکه ، اعتر
علي پاشا ورته وویل : محترم سلطان ! زه په دې لړ کې هیڅ ډول خبره نه لرم و، ته پوهیږې چې ستا هره خبره د علي پاشا له پاره دحک
د علي پاشا په دې ځواب باندې سلطان ډیر زیات خوشحاله شو، بیا دسلطان دحکم په اساس د لښکر قاضې را وبلل شو ، او هغه د استیفن
د ډسپینا او خپل لښکر سره یو ځای د جنګ ددې میدانونو څخه د بروصې د ښار په لور روان شو . علي پاشا هم د سلطان سره یو ځای د
خیمه کیدو حکم وکړ.
پرلپسې لري ......

دقریب الرحمن سعید ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف یي د صلیبیانوسازشونه (۱۳)

مکمل غیر سیاسي : یوتاریخي په زړه پورې ناول .

زمونږ دهیواد ګوډ یتمور څوک دې ؟

اوس تاسې ددې تاریخي ناول دیارلسمه برخه لولئ:

(۱۳)

پرلپسې***** ۲۲

لمر خپلې د تودخې او رڼا وړانګې نورې را ټولې کړې وې ،او ډوب شوې و .د شپې تیارې په خپل قوت سره د لمر د ډوبیدو

علي پاشا د ریونا د کاکا د زامنوپه کلي کې یوه دروازه ټک ټک کړه ، دهماغه لمړئ ټک ټک سره د لږ ځنډ وروسته دروازه پ
، د خپل اس څټ یې دوه درې ځلې په مینه وواهه او بیا یې ددروازې پرانستونکې ته وکتل او په ډیره نرمه لهجه یې ورته و

که زه غلط نه اوسم نو ستا نوم به یونیسیس وې!

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوازه پرانستونکي حيران شو او په ډيره عجيبه توګه يې علي پاشا ته وکتل او ورڅخه يې و پوښتل .

اول خو دا ووايه چې ته څوک يې ؟ او زما د حويلۍ دروازه دې ولې ټک ټک کړې ده ؟ ستا خبره سهي ده چې زما نوم يونيس

ديونيسيس په خبرو د علي پاشا په څيره کې نرۍ غونډې خوښي را ښکاره شوه ، يو ځل بيا يې د خپل آس څټ و ټپاوه او
پيغام تاسي ته ورسوم.

دعلي پاشا په دې خبرو باندې د يونيسيس وجود لږ څه را وغوړيد ، او په خندا يې وويل : كه چيرې هغو دواړو وررونو ته مات
نن شپه زما سره د يوه دروند ميلمه په څير همدلته تيره کړه .

علی پاشا په خپلو ښکاري سترګو يو ځل بيا يونيسيس ته وکتل او خپل آس يې هملته د دروازې نه بيرون پريښود او همله يې و تا
وايم هغه به درته ووايم او دهغي وروسته بيرته ژر ستنيږم .

دعلي پاشا حويلۍ ته د ننوتلو سره سم يونيسيس د حويلۍ دروازه لکه د پخوا په څير و تړله ، اوبيا يې له ځانه سره علي پاشا خپل
ماته سکون تر لاسه شي .

د يونيسيس ددې خبرو په اساس د علي پاشا په څيرې باندې درنه غونډې جذبه او په سترګو کې يې د تورې تياري امواج راغل

يونيسيس! زه غواړم تاته ووايم چې د رستاک دواړه وريرونه ما له منځه وړي دي ، همغوې ماته ويلي چې ته هغه څوک يې
يې ؟

د علي پاشا په دې خبرو باندې يونيسيس حيران شو او ټکان يې وخوړ او بيا يې په ډيره بده توګه وويل :

زه به ستا د ټولو خبرو ځواب درکړم خو لمړۍ دا ووايه چې ته څوک يې ؟

علي پاشا په ډيره بې پروايي سره يونيسيس ته وکتل او ورته يې وويل :

يونيسيس! زما نوم علي پاشا دې . زه ستا په لاس د وژل شوې مجدالدين کشر ورور يم . او دخپلو قاتلينو څخه د بدلي اخستو له پار

دعلي پاشا په دې خبرو، يونيسيس د علي پاشا په لور وکتل او په يوه ډيره ويرونکې خندا سره او په ډيره سپکه توګه يې علي پاشا

که چيرې ستا نوم رښتيا هم علي پاشا وې او ته دمجدالدين کوچنې ورور يې نو ته خو بيا ډير احمق او بې عقل يې ، ته دومره ناپوه هم
د يو څو لمحو ميلمه دې ، ته څومره احمق ، څومره نا پوهه ،څومره بې وقوفه يې چې په دغه فضا کې دخپلې فنا تختۍ دې لي

واوره علي پاشا ! زما د لاسو په يو پړک ، زما په يوه اواز ،او زما پر يوه غږ سره به داسي ځوانان توره وهونکي دې ميلمستون
اخستلو له پاره راغلي يې نو بيا له ځانه سره وليکه چې ته به په دې ميلمستون کې د څوځان سوزونکي لمحو او افسوسونو يو

کله چې يونيسيس ددې خبرو د کولو وروسته چپ شو نو علي پاشا هم د ميلمستون چت ته په کتلو سره همغسې يوه زورو ره خ

يونيسيس! هغه څه چې تا وويل هغه خو به ستا د نظر او آند په مطابق سهي وي ، خو هغه څه چې زه يې ويل غواړم هغه
دې هير کړې .

تر دې ځايه تر خبرو وروسته علي پاشا لږ څه چپ غونډې شو او بيا يې په پوره توجه ، قهر او غضب سره يونيسيس ته وويل

يونيسيس! زما خبره لا تراوسه پورې نه ده ختمه شوې ، زه غواړم تا ته دا هم ووايم چې ، هغه سپکاوې چې د مشيت سبب ګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو یونیسیس! دهغه د ژوند په بیکرانه مسافتو کې د درد او تکلیف نه اخوا نور څه نه پرېږدم .

د علي پاشا ددې خبرو په واسطه یونیسیس نور هم په غضب شو اود علي پاشا ددې خبرو ځواب یې په همغه لهجه ورکړ او ورت

علي پاشا ! هغه څه چې تا وویل ، هغه ستا فریب ، ستا غولنه ده ، شاید تا په داسې چاپیریال کې پالنه موندلې وې ، چیرې چې
داسې شپه وګرځي چې په قسمت کې یې سهار نه وي لیکلې .د هغې دغه تیرې شوې څوګړۍ به اوس ستا د ژوند اخري

علي پاشا په خپل ځای باندې ډاډمن ناست و او یونیسیس ته دکتلو پرته یې د مخکې نه په زیات قوت او غضب ناکه اوازه سره وو

یونیسیس! ځند ولې کوې ؟ کله چې ته زما ژوند ختمول غواړې او د مجدالدین په څیر باندې ما هم دخپلې لارې څخه لرې کول غ

دعلي پاشا په دې خبروو باندې یونیسیس نور هم په غضب شوو نو په دې خاطر یې په لوړ اواز یو څو نومونه اخستل او هغو پ

ددې غږوروسته یونیسیس څو لمحې انتظار وکړ او دهغې وروسته د هغه په حالت کې بدلون را غې ، دهغه په سترګو کې غضب
:

یونیسیس! په خپل ځای کینه ، زه به تا پرې نږدم چې دمیلمستون څخه بیرون قدم کیږدې ،تا ماته پخوا ویلي و چې ستا یو اواز ،
وهونکو اننظار وکړه چې ستا په حکم به ما هغسې کوې لکه څنګه چې تاوویل :

دعلي پاشا د دې خبرو په ځواب کې یونیسیس ډیر عصبي شو او په خپل ځای ولاړ و او په ډیر نفرت اوکرکې سره یې علي پاشا ت

علي پاشا ! که چیرې ما ستا دوه ستر ورونه اوپلار وژلي شول نو تا هم په خپله وینه کې لمبولې شم . ته څه فکر کوې چې

د یونیسیس په دغه خبرې باندې علي پاشا د توپان په څیر دخپله ځایه پورته شو او یونیسیس ته یې په سخت اواز سره وویل :

که چیرې ته په کوم هوډ ، عزم ، غلطي انګیرنې ، دهوکې یا فریب کې ککړ شوې یې نو لږ د خپلې میلمستون څخه بیر ون

دهغه په دې خبره باندې یونیسیس نور هم په غصه شو ، هغه د میلمستون ددروازې په لور ولاړ، په دې وخت کې علي پاشا ور م

د علي پاشا ددغې قوې ضربې وروسته یونیسیس یو ځل بیا را پورته شو او تریوه وخته پورې یې علي پاشا ته د یوه لیوني سپې

علي پاشا ! تا دلته په دې کمره کې پر ما لاس پورته کړ نو پوه شه چې ستا د مرګ په پروانې باندې زما مهر ولګید . په دې پېښ
سره تباه کړي ، کله چې همداسې خلک پر تا باندې را دننه شي نو بیا به په دې کمره کې ستا حالات په شګو د لیک په څیر و ګر

علي پاشا سمدستي د یونیسیس ددغه ګواښ په ځواب کې څه و نه ویل : خو په یوه نا څاپه توګه یې خپله توره د تیکې څخه را وو
دخپلې تورې په اشارې سره یې یونیسیس ته وویلې :

یونیسیس ! زه د ډیره وخته را هیسې ستا بک بک اورم ، ستا اوتې بوتې اورم ، لږ څه د خپل میلمستون څخه بیرون را ووځه ، چ

دعلي پاشا ددې خبرې سره که له یوې خوا د یونیسیس په مخ باندې مرګ نڅا پیل کړې وه خو دبله اړخه هغه لږ څه د ډاډ سا
یې وویل :

یونیسیس ! د خپل کور په انګړ کې و دریږه او بیا اواز وکړه، څوک چې را بولې را ویې بوله ،زه تا ته اجازه درکوم څوک

د علي پاشا د وینا سره سم یونیسیس همهلته د خپلې حویلۍ په منځ کې ودرید او بیا یې په زوره زوره چغې ووهلې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې هغه خپل زور وواهه نو علي پاشا يې په ورو ورو په څټ لاس را ښکود او ورته يې وويل:

يونيسيس ! اوس نو چپ شه ،ما تا ته د خپلو ملګرو او ملاتړو د رابللو فرصت درکړ ، او تا هغوئ ته غږ وکړ، اوس زه هم انتظا

د شپې په تياره کې يونيسيس په خپل ځای ډاډمن و هغه هيله من و چې هغه خلک چې هغه د خپل ملاتړ له پاره را غوښتي دې نو
وه ، دواړه چپ چاپ ولاړ و و نو کله چې د يونيسيس د اواز کومه پايله تر مخه را نغله ، نو علي پاشا ورته وويل :

يونيسيس ! تا وکتل چې ستا د اواز کوم اغيز مخ ته را نغي ، هيڅ دښمن بل دښمن ته دومره مهلت نه شي ورکولې و، تر دومره
پوره ډاډ سره به خپل د اوسيدو ځای ته ستون شوې هم واې . ماتاته د اواز کولو مهلت هم درکړ .ما تاته د خپلو ملګرو د رابللو ل
په ډيره ذليله مړينه ووژنم .

په ځواب کې يونيسيس په ډيره بې وسی سره دعلي پاشا په لور وکتل او ورته يې وويل : ګوره زما بدترينه دښمنه ! داسهې نه د

علي پاشا د غاښ چيچنې په څير ورته ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

نه !...هغه څه چې زه درڅخه پوښتم لمړئ دهغې ځوابونه راکړه . دهغې وروسته به بيا ستا د وژلو تر مخه ستا پوښتنې واورم ا
راکړې وه ، هغه ستا په هکله څه نورې خبرې هم ماته کړي دي ، د همغه اطلاعاتو په اساس به زه ستا ځواب تلم ، که چيرې درو

د علي پاشا په دې خبره د يونيسيس وجود نور هم لکه د باد په څير په رپيدو شو . تر لږه ځنډه چپ خوله و . په دې وخت کې علي
ډوب اواز وويل چې :

زما نا ځاپې دښمنه واوره ! که چيرې رښتيا هم مجدالدين ستا ورور وی نو هغه ، دهغه پلار او ورور درې واړه پنځه کسانو وژلي دې

ديونيسيس د ځواب په اوريد سره د علی پاشا په مخ کې د خوشحالی نښې را څرګندېې شوې ، ددې وروسته يې ترې دويمه پوښت

تاسو دا خلک د چا په اشاره او امر وژلي دي ؟

يونيسيس په لړزيدلي اواز او نښتي ژبه باندې وويل چې :

په يونان کې دپادريانوو او راهبانو يوه ډله ده ، دا ډيره وينه خوړونکي ا و څيرونکي ډله ده . هغوئ د مسلمانانو پر خلاف يو محا
ته راشي نو د همدې پاديانو د ويناو په اساس د هغوئ څومره ډلي چې خپرې دې دهغوئ کار و رتماموي ، د همدې پادريانو په
په حکم باندې ستا پلار او دوه ورونه به قتل رسولي دې ، دا په دې خاطر چې ستا پلار دې سيمو ته د مبلغ په څير را غلي و او د

دپادريانو ددې ډلي او ددې انجمن د لارښووني له پاره دوه کسه ستر پادريان دی ، هغوئ ته لاټ پادريان هم وايي. دهغوئ دو
يوه ډيره پخوانی ګرجه ده چې په همغې کې دوی خپلې غونډې تر سره کوي . اوديخنی به موسم کې دوئ د «پلوپ» په جزيره
پادريانو ددې انجمن او غونډو عملي ، مالي او اخلاقي مرسته کوي

تر دې ځايه د يونيسيس خبرې خلاصې شوې ، علي پاشا هم د فکرونو په امواجو کې ډوب و ، او دلږ څه ځنډ وروسته علي پاش

يونيسيس ! تا وويل چې د دې پادريانو اجنټان د يونان په هره څنډه کې خواره واره پراته دي ، نو ددوئ دا نمانيدګان په کومو ک
دې توثيق کې تا لږ څه غلطي هم وکړه نو بيا به ستا په مقدر کې د ذلت او رسوايي څخه نور څه نه وي .

د علي پاشا په دې خبره باندې يونيسيس تر لږ څه وخته پورې چپ پاته شو ځکه چې علي پاشا د خپلې تورې تيره سر د شا له اړ

علي پاشا ! په کوم کلي کې چې ته همدا اوس ولاړ يې ، نو داسې يې وګڼه چې دا دپادريانو تر ټولو ستر مرکز دې ، ددې کلي نژ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته د ستر پادرۍ کرسپاس او کوچني پادري اردیس څخه احکامات تر لاسه کوي . او بیا زه دهمدې احکاماتو په رڼاکې د ه

د یونیسیس د ځواب په میندولو سره علي پاشا نور هم ډیر زیات خوشحاله شو ، داسې بریښیده چې هغه ددې ځواب څخه پوره

ایا ستا دکور د غړو څخه بل کوم کس هم په دې ډله کې شامل دی ؟

دهغې ډیوښتنې په ځواب کې یونیسیس وویل : هو .... زما کشر ان دوه ورونه دي چې دهغوی څخه یې یو دلته دی .

علي پاشا دخپلې تورې سر لږ نور هم دهغه په څټ کې ور زور کړ او په تحکمانه شکل یې ورته وویل :

په کومه خونه کې چې همدا اوس ستا ورور شتون لري د همغې لورې ته ولاړ شه .

د علي پاشا په دې حکم باندې یویسیس لږ څه وویرید، لمړی خوشحاله وه چې په دې ترتیب هغه ته دخپل ورور دژوند د خوندی
شاشا روان و .

د لږڅه وخت وروروسته یونیسیس یوې خونې ته ور ننوت ، خو د خونې دروازې ته د رارسیدو سره سم هغه هک پک شو ، ځ
رنګ تک ژیړ شوی و، یو ځل یې مخ را واړاوه او دعلي پاشا په لور یې په حیرانونکي ډول وکتل، هغه غوښتل څه ووایي ، خو

یونیسیس ! اعتراض به نه کوي ، زه پوهیږم چې څومره کسان چې په دې کمره کې پراته دې ټول ستا د کورنۍ غړي دي ، او ک
اخستي ، اوس نو د شپې په دې تیاره کې نه څوک ددې کلي څخه بیرون تللې شی او نه د بهر څخه ورسره څوک څه کومک او مر
خو خپل ورور ته دې ووایه چې که هغه په لاره کې د څه کولو شرارت وکړ او یا یې کومه غلطه لوبه کول زړه وغوښتل نو ز
ترې د خوندې وتلو اجازه ور نکړم . دا هم باید تا ته څرګنده کړم چې زما عسکر نه یواځې کلي په محاصره کې اخستي دې بلک
یې ور واستوه ، زما وسله وال ځوانان به دهغوی سره یو ځای وي .

علي پاشا یونیسیس پریښود چې ورشي او خپل ورور وپوهوی ، یونیسیس هم تر ډیره ځنډه خپل ورور ته پټې خبرې وکړی ، ه
بیرون را ووتل .

د هغوی د تللو وروسته علي پاشا یو ځل بیا یونیسیس ته مخ کړ او ورته یې وویل : یونیسیس زه پوهیږم چې دوی ټول ستا دکورنۍ
دي ، دوی به نه یواځې تا بلکه ستا ټوله کورنۍ به په وینو کې لت پت کړي .

یونیسیس چپ چاپ مخته ولاړ او په هغه خالي ځای کې کیناست چې علي پاشا ورته په ګوته کړی و. علي پاشا د خپلو وسله ال ځو
لاسونه د شا له خوا تړل شوي و . هغوی یې را وستل او دعلي پاشا تر مخه یې ودرول . او ورته یې وویل چې :

علي پاشا ! دغه هغه دوه کسه ځوانان دي چې تا را بللي و.

علي پاشا لمړی د خپلو وسله والو ځوانانو شکریه وکړه او بیایې یونیسیس ته وکتل او ورته یې وویل :

یونیسیس ! ایا دا هماغه دواړه ځوانان دی چې تا ددوی سره یو ځای مجدالدین او دهغې ورور اوپلار درې واړه وژلي و .

یونیسیس خو په خوله څه و نه ویل خو بیا یې دغم او درد نه په ډکه توګه خپل سر و خوځاوه ، ددوی ددې خبرو څخه دهغو دوا

اوس نو د یونیسیس نه اخوا د علي پاشا سترګې په دغو دواړو ځوانانو و لږیدې ، تر لږه وخته پورې یې ددوی دواړو دسر نه تر

ایا تاسو دواړو د یونیسیس او د تولک نومې کلي رستاک ددواړو وریرونو سره یو ځای مجدالدین او دهغې مشر ورور او پلار

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعلي پاشا ددې پوښتنې سره سم دواړو ځوانانو خپل سرونه ښکته وغورځول ، هغوی خو په خوله څه نه ویلې خو دهغوی په دې

ماتاسو ته د چپ کیدو له پاره نه دې ویلي ،ما ستاسو څخه پوښتنه کړې ، دپوښتنې ځواب راکړئ ،که چیرې زما د پوښتنې ځواب ر
پرې کړي ، ستاسې ښه په دې کې دي چې هر هغه څه چې زه یې پوښتنه کوم دهغې سهي سهي ځواب راکړئ،

علي پاشا ددې خبرو وروسته لږ څه ځنډن شو ، څه فکر یې وکړ ، یو نظر یې په خپل مخکې ولاړو ځوانانو باندې وکړ اوبیا

واورئ اې قاتلانو ! زه تر ډیره وخته پورې ستاسې چپتیا نه شم زغملاې ، ما چې در څخه څه پوښتلي دهغې ځواب سمدستي

که چیرې یونیسیس ددې خبرې اقرار کړې وي چې هغه زمونږ سره یو ځاې مجدالدین ، دهغه مشر ورور اوپلار ټول وژلي دي

دهغوی دواړو په دې اقرار باندې د علي پاشا قهر او غضب نور هم زیات شو. او تر خپلې مخې ولاړ ځوانانو ته یې وویل :

اې دتیارو شیطانانو واورئ ! اې زما د پلار او دوو ورونو قاتلانو ! ما ستاسو پر خلاف د انتقامي عملیاتو لار خپله کړې ده . ک
خلاف حرکت وکړم.

هغوی دعلي پاشا ددې خبرو ځواب ور نه شو کړاې ، تر لږ وخته پورې علي پاشا هغوی ته کتل بیا یې په خپل څنګ کې ولاړو

دسرونو د پریکولو په وخت کې هغوی ډیرې زیاتې چغې او نارې ووهلې دهغوی ددغه حالت به کتلو سره دیونیسیس او دهغه دکو

د هغوی دواړو د وژلو وروسته علي پاشا د یونیسیس تر څنګ راغې دهغه سره خپله لوڅه توره په لاس کې وه. یونیسیس ډاړ

یونیسیس ! زه نه غواړم تا د شپې په تیاره کې ووژنم ، زه په دې خونه کې له تاسره نژدې کینم او شپه به سبا کړم ، سهار به زه
وحشي او د ړندې جذبې خاوندان دي اود پادریانو او راهبانو د انجمن ایجنټان او سرتیرې دي. اوس ته هم همدلته کینه شپه تیر

ددې خبرو څخه وروسته علي پاشا بیرته شا ته شو او تر را تلونکې سهاره پورې یې دخپلو ملګرو سره یو ځاې ددې شپې د

٢٣*****

په دغه ورځ کله چې د ماښام د تیارې د خپریدوسره سم ښایسته او ښکلې ریونا په منډو منډو د نریوس په کور ور ننووته. نو نر
ته ور ننوتې وه نور نریوس سمدستي خپل لاس د ډوډۍ څخه واخیست ، د نریوس دا حال د ریونا له پاره د زغم وړ نه و . هغ

نریوس خورې ! اول ته ژر ژر ډوډۍ وخوره ، د هغې وروسته به زه تاته یو ډیر ښه خبر واوروم .

د ریونا ددې خبرې سره نریوس ډاډمنه شوه ، هغې ژر ژر خپله ډوډۍ وخوړه ، د دې تر څنګ دهغې کوچنیانو او مور هم خپ
هم را ننوتل ، دهغوی په دې بې وخته راتګ باندې نریوس لږ څه حیرانه غوندې شوه . هغه داسې و ګڼله چې کومه ستره غمیز

ریونا ! کله چې ته زمونږ حویلۍ ته را ننوتې نو په هغه وخت کې ستا د څیرې حالات څه نور و خو کله چې تا وکتل چې زه
بریښې چې دا کومه معمولي پیښه نه ده .

تر دې وخته پورې رستاک او کیتهنا هم په خونه کې کیناستل ، نو بیا په کمرې کې ریونا نریوس ته وویل :

نریوس خورې ! څرنګه چې تاسو څلور واړو ډوډۍ خوړله ، نو په دې خاطر د ډوډۍ په وخت کې ما نه غوښتل تاسو په کوم فک

ریونا تردې ځایه خبره وکړه چې نریوس د غم ، اندیښنې او فکر تر منځ د هغې خبره غوڅه کړه او ورته یی وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریونا ! ته ما ته زما د ورور علي پاشا په هکله څه ویل غواړې؟ خدای دې نه کړي ایا هغه په کوم مصیبت کې نښتي دې؟ یا کو

دهغې په دې خبره باندې ریونا یو ځل بیا خبره بیل کړه .

نریوس ! ته مه اندیښمنه کیږه ، که څه هم زما مور او پلار د علي پاشا په هکله اندیښمند دي خو زه هیله منده یم چې د کوم کار

نریوس خورې ! زه خبره شوې یم چې علي پاشا د روميل په ولایت کې د خپل لښکر سره یو ځای زمونږ د کلي تر څنګ خیمه
ولاړ ، او علي پاشا تیره شپه یو ځل بیا زمونږ دکلي تر څنګ پړاو کړې دې . کله چې ما ته او زما مور اوپلار ته په دې هکله خبر
او اندیښمن کړل.

نریوس خورې ! د علي پاشا په هکله زما اندیښنه یوه قدرتي خبره ده . زه تر اوسه په دې نه پوهیږم چې د علي پاشا سره زما
لیک هم استولی و خو ماته د علي پاشا لخوا دهغه خط په هکله کوم ځواب را نغی . زه په دې هکله کومه شکوده او ګله هم نه ک

بلې ! ماغوښتل تاته ووایم ، چې کله چې مونږ درې واړه دعلي پاشا خیمي ته ورغلو نوهلته د علي پاشا نیمایي لښکر و او دهمدې ن
مونږ درې واړه هملته تم کړي خومونږ موافقه و نه کړه نو بیا هغوې مونږ ته په تفصیل سره خبره وکړه.

نریوس ! ددې نه مخته ماته هم معلومه نه وه او تا ته به هم په دې اړه کوم معلومات نه و خو زما پلار د علي پاشا د دواړو و
رسیدلي و چې په یونان کې د راهبانو اوپادریانو یو انجمن کار کوي ، دا انجمن چې دې سیمو ته هر مسلمان مبلغ د راتلو څخه
شول او زه یې ترې را ازاده کړم ، هم د همدې راهبانو او پادریانو د انجمن سرتیرې و.

ما ته ددې ټولو خبرو په هکله هغه وخت معلوما ت پیدا شو چې علي پاشا زما د خلاصون له پاره زما دکاکا د زامنو لاره و نیو
قاتلانو په لټون پسې و . خو قدرت په خپله داسې فرصت برابر کړ چې زما دکاکا د زامنو په لاسو زما دتښتولو په وخت کې ،د ق
مشرې په غاړه لرې ، یعنې ددې کلي ټول وګړې د یوې مجرمې مافیا په څیر د همدې انجمن د راهبانو او پادریانو سره اړیکې

نریوس خورې ! مونږ ته د اندیښنې خبره داده چې علي پاشا په خپله د خپل نیمایي لښکر سره دهمدې کلي په لور ورغلي دی ،
خورجانې ! دا هغه خبره وه چې ما غوښتل له تاسره یې شریکه کړم اوهمدې خبرې زه اندیښمنه کړې یم .

د ریونا په دې خبرو باندې نریوس هم د غم په فکر کی ډوبه شوه. مور یې هم د اندیښنو به بحر کې و غورځیده او کوچنیانو با

ریونا ! که تاسې درې واړه هلته د علي پاشا خیمي پورې تللې وی،نو هلته خو مو داپوښتنه کولي شوه چې علي پاشا به کله بیرته د خپل

ریونا سمدستي ځواب ورکړ .

مونږ د علي پاشا د سالارانو څخه دا وپوښتل ، خو هغوې ته دعلي پاشا د بیرته را ستنیدو په اړه هیڅ معلومات نه و. زما پلار ،مور او
په دې خاطر مونږ درې واړه ستا لورې ته راغلو .

نریوس د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ . او بیا یې وویل :

زه به ډوډۍ تیار کړم ، لمړۍ ډوډۍ وخورئ بیا به کومه پریکړه وکړو . خو زه فکر کوم چې هغه به د شپې دشپې خپله موخه ت
دهغه سره په تفصیل سره خبره وکړو. اوس تاسو درې واړه کینئ چې زه درته غذا تیاره کړم .

دهغې ددې خبرې په ځواب کې کیتهنا سمدستي وویلې:

نریوس لورې ! تا ته دڅه کولو اړتیا نه شته لکه څنګه چې ریونا وویل ،کله چې مونږ دعلي پاشا خیمي ته ولاړو نو د علي پاشا سا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کیتهنا ددې خبرو په واسطه نریوس تر یوه ځایه ډاډه شوه او بیا یې وویل:

که چیرې تاسي ربښتیا هم ډوډۍ خوړلې وې او بیا راغلي یاست نو زما غوښتنه داده چې نن شپه به تاسي درې واړه دلته زما سره

کیتهنا ،ریونا او رستاک د نریوس په دې وړاندیز باندې په خپلو کې مشوره وکړه اوبیا ریونا نریوس ته وویل:

نریوس ! مونږ درې واړه ستا دا وړاندیز منو ، نن شپه همدلته له تاسره پاته کیږو، بیا به سهار وختي د علي پاشا د خیمي په لور

نریوس سمدستي له خپله ځایه پورته شوه او دهغو بسترو تر څنګ چې دخپلې مور او کوچنیانو له پاره یې خپرې کړې وې په بل

پرلپسې لري.....

دقریب الرحمن سعید ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف یي د صلیبیانوسازشونه (۱۴)

مکمل غیر سیاسي : یوتاریخي په زړه پورې ناول .
زمونږ دهیواد ګوډ یتمور څوک دې ؟
اوس تاسي ددې تاریخي ناول څوارلسمه برخه لولئ:
پرلپسي*****۲۴

تېره برخه له دې ځایه ولولئ

هلته علي پاشا د یونیسیس سره یو ځای ټوله شپه سهار کړه ،دهغه وسله وال ځوانان د یونیسیس د حویلی تر څنګ ټول کلي ، دننه او بهر ،په خپله محاصره کې اخستی و کله چې لمر د شرق له لورې را وخوت ، نو دعلي پاشا په حکم یي دکلي ټول خلک د کلي په شرقي برخه کې را ټول کړل ، هغوې یې په ډلو ډلو وویشل ، ځوانان یې ترې را وویستل او هغوې یې په یوه ځای کې را ټول کړل او ښځې ، کوچنیان ، زاړه او معذور خلک یې ترې بیل کړل . بیا یې یونیسیس د کلي د ځوانانو تر مخ و دراوه ، د کلي ټول ځوانان یې بې وسه کړي و د هغوې تر شا هم دعلي پاشا وسله وال ځوانان ولاړ و، د کلي د ښځو ، کوچنیانو ، زړو او معذورینو سره یې هیڅ غرض و نه کړ . هغه د خپلو عملیاتو د پیلامې تر مخه یونیسیس ته مخ کړ او ورته یې وویل :
یونیسیس! تا ددې خبرې اقرار کړې چې تا د رستاک ددواړو ورپرونو سره یو ځای ، او دهغه دوه نورو ځوانانو سره یو ځای چې تیره شپه یې ما کار ورخلاص کړ ، زما پلار او دواړه ورونه وژلي دي . په دې ترتیب تاسي پنځه واړه زما دپلار او دواړو ورونو قاتلین یاست . او اوس ما دخپل پلار او ورونو د قاتلینو څخه د څلور و معامله فیصله کړې ده ، یواځې ته پنځم پاته یې ، ستا کار به هم ډیر ژر تمام شي .
تا ما ته داهم ډاګیزه کړې ده چې تاسي ټول د پادریانو او راهبانود هغه انجمن غړی یاست چې دمسلمانانو په عامه وژنه کې لاس لري ، او دهغوې موخې دادې چې په دې سیموکې به نه کوم مسلمان مبلغ را ننوځي او نه به ورته د اسلام د خپریدو فرصت ورکړل شي. تا ماته دا هم ډاګیزه کړې ده چې ددې کلي ټول ځوانان د راهبانو او پادریانو د انجمن غړي او سرتیرې دي .
تردې ځایه علی پاشا چپ شو اوبیا یې په لږ څه اوچت اواز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

یونیسیس ! زه تا ته داخبرې په اوچت اواز ځکه کول غواړم چې د کلي ټولو ځوانانو ته ستا په موجودیت کې دا ډاګیزه شي چې دوې ټول مجرمین دې او یونیسیس ددوې په جرمونو باندې شاهد اوګواه دې. نو زه به هیڅکله هم دا مجرمین و نه بښم ،یونیسیس ! تر اوسه پورې خو ماته یواځې دا څرګند و چې تاسې یواځې زما پلار او دوه ورونه وژلي دي ، خو ددې نه علاوه معلوم نه ده چې تاسې خلکو به تر اوسه پورې څومره مسلمانان مبلیغین دتیغه تیر کړي وي ، نو په دې خاطر یونیسیس!ستا او ستا د دې ملګرو ژوندي پرېښول د انسانیت له پاره سپکاوې دې .
تردې ځایه د خبرو کولو وروسته علي پاشا چپ شو بیا یې په نا څاپي توګه خپله درنه ځلیدونکې توره د نیام او تیکي څخه را وویسته ،څوقدمه مخته ورغي او یونیسیس ته یې وویل:
یونیسیس ! هغه څه چې زه یې کونکي یم هغه هیڅکله هم ستاسې سره تیرې نه دې ، هغه څه چې ستاسې د ځوانانو سر ه تر سره کیدونکي دي هغه هم دهغوې سره تیرې نه دې . تاسې د کیني نه ډک انسانان یاست او ستاسې په سترګو کې د کینی او تعصب پرته نور څه نشته . یونیسیس ! تا د څلورونور ځوانانو سره یو ځاې زما پلار او دوه ورونه وژلي دي ، نو په دې خاطر ستا وژل پر ما فرض شوي دي .
ددې خبرې سره سم علي پاشا خپله توره را پورته کړه او په یوه ګذار یې د یونیسیس سر له تنې پرې کړ، فضا د چغو اوسورو نه ډکه شوه او دیونیسیس بدن په وینو کې لت پت پریوت . علي پاشا د یونیسیس د وژلو وروسته لکه د پخوا په څیر خپله توره دهغه په کالیو پاکه کړه او بیا یې خپل یو سالار راوغوښت او هغه ته یې څه حکمونه وکړ ل ، دهغې سره سم هغه سالار په خندا شو ، شاته ولاړ اوهغه وسله وال چې ددې کلي د ځوانانو تر شا ولاړ و هغوې ته یې څه اشاره وکړه ، دعلي پاشا حکم یې ورته واوراوه ،دهغې سره سم هغوې ټول مخته راغلل ، او د یوې اشارې سره سم یې دهغه کلي ټول ځوانان له یوه سره د تیغه تیر کړل .
کله چې دا عملیات پاې ته ورسیدل نو بیا علي پاشا ټولو هغو ښځو ، کوچنیانو ، زړو او معذور ته چې هلته یې په ډیره بې وسۍ سره دغه ننداره کتله په وینا کې وویل :
دکلي زړو، کوچنیانو ، ښځو او معذورو ټول واورئ چې زما دین په ښځو ، زړو و کوچنیانو او معذور باندې د لاس د پورته کولو اجازه نه راکوي ، ستاسو سردار یونیسیس ما ته ویلي و چې ددې کلي ټول خلک د راهبانواو پادریانو د انجمن غړیتوب لري او د مسلمانانو په وژلو ویاړ ي، هم ستا سو د کلي خلکو زما پلار او دوه ورونه وژلي و نو اې د کلي خلکو واورئ چې زما نوم علي پاشا دې او زه د سلطان بایزید یلدرم د فوځ سالار یم ، ما د یونیسیس تر څنګ ددې کلي ټول ځوانان هم ووژل ،ځکه چې دوې ټول مجرمین و او د پادریانو او راهبانو د انجمن غړې او سرتیرې و ، زه پر تاسو باندې لاس نه پورته کوم .تاسې ټولو ښځو، کوچنیانو ، زړو او معذورو ته ښننه کوم، تاسې ټول خپلو خپلو کورنو ته ولاړ شئ ، خو یوه خبره یاد لرئ چې د نن نه وروسته که په دې کلي کې کوم مجرم انسان ته پنا ورکړل شو ه و او یا د نن نه وروسته زما جاسوسانو او مخبرانو ماته اطلاع راکړه چې ددې کلي د کوم وګړې اړیکې د راهبانو او پادریانو د انجمن سره دي نو ستاسې څخه به داسې انتقام واخلم چې ستاسو په فکر کې به هم نه را ګرځي .اوس تاسو ټول خپل کلي ته تللي شئ.
د علي پاشا په دې حکم باندې هغوې ټول خوشحاله شول ، بیا یې په منډو منډو باندې خپل ځانونه کلي ته ورسول ، علي پاشا هغه وژل شوې خلک ټول د هوایې مرغانو خورا ک ته پرېښودل او بیا بیرته خپلې خیمې ته راستون شو .
٢٥ *****

لمر څو نیزې را پورته شوې و ، او وړانګویې دګرمی اغیز شینده ، ګرمي هرې خواته خپره و ، علي پاشا دخپل نیمایي لښکر سره بیرته د خپلې خیمې په لور را روان و. د رارسیدو تر مخه یوه عسکر ورمنډه کړه او دهغه د اس واګې یې په خپلو لاسو کې ونیولې او ورته یې وویل :
پاشا ستا په خیمه کې څو کسه میلمانه ناست دي . په هغوې کې ستا مور او ستا کشره خور هم شته ، زه به ستا آس تر اخور پورې یوسم او ته خپلې خیمې ته ورځه .
دخپلې مور او خور د خبر په اوریدو سره علي پاشا دومره خوشحاله شو چې د آسه یې را ټوب کړ اود آس د زین سره تړلي دوه خورجینه یې را پرانستل ، په خپله اوږه یې واچول ، آس یې د خپل عسکر په لاسو کې ورکړ او په خپله یې په یو څو ګامونو سره ځان خیمې ته ورساوه.
کله چې خیمې ته ور ننوت نو ویې کتل چې هلته په خیمه کې د هغه دمور قیرات او دسریان خور نه علاوه نریوس ، ریونا ، رستاک او کیتهنا هم ناست دي . کله چې علي پاشا خیمی ته ورننوت نو ټول د خپلوځایو څخه پورته شول ، علي پاشا ورمنډه کړه او د یوه کوچنی په څیر د خپلې مور په غاړه کې ور پریوت.
قیرات تر یوه وخته پورې هغه ښکلاوه او مینه یې ورسره کوله ، علي پاشا د خپلې مور څخه وروسته خپلې خور ته ورغي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په سر يې لاس راښکود ،بيا چې کله دهغه مور اوخور کيناستل نو علي پاشا هم په يوه خالي ځاې کې کيناست ،ددې سره سم د علي پاشا مور غوښتل هغه ته څه ووايي چې ريونا خبرې پيل کړې،

علي پاشا ! تا مونږ ته دويلو پرته زما د کاکا په کلي حمله وکړه ، په هغې کلي کې ټول مجرمين اوسيږي .او هغوې ټول د راهبانو اوپادريانو د انجمن غړی او سرتيری او دمسلمانانو پر خلاف ورته دندې ورکول شوي دي . ته دداسې يوه ستر کار له پاره د شپې په تياره کې يوازې تللې وې ، کيداې شو چې هلته هغوې تاته کوم زيان در رسولې واې.

د ريونا په دې معقولو خبرو باندې علي پاشا دهغه شکريه وکړه او بيا يې ورته وويل :

ګوره ريونا ! زه خو ځانته نه وم، زما سره زما د لښکر يوه برخه هم وه . زما ددواړو ورونو او پلار پنځه کسه قاتلان وو، دهغوې له ډلې څخه دوه هغوې و چې ته يې تښتولې ، هغوې دواړه ستا دکاکا زامن و. ما هغوې ستا په موجوديت کې له تيغه تير کړل . دريم يې ستا د کاکا دکلي سردار يونيسيس و او دوه کسه نور ځوانان و چې د همدې کلي اوسيدونکي و ما دهغوې درې واړو کار هم ورخلاص کړ .

که جيرې ما يواځې همدا کار کولی نو زه به د شپې دشپې بيرته خپلې خيمې ته را ستون شوې وې، خو ما ته اطلاع راکړل شوې وه چې ددې کلي ټول ځوانان د راهبانواو پادريانو دانجمن غړي او سرتيرې دي او په دې سيموکې د مسلمانانو پر خلاف کار کوي ،نو ما د لمر د راختلو پورې انتظار وکړ دکلي ټول کوچنيان ، زاړه، ښځې او معذورين مې پريښوول او پاته مې ټول ځوانان له تيغه تير کړل . په دې ترتيب مې هغه کلي د مسلمانانو له پاره د خطر نه وويست . زه نن ډير زيات خوشحاله يم چې زه نن د خپل پلار او ورونو د قاتلينو څخه په بدل اخستلو باندې بريالي شوې يم.

دعلي پاشا په دې خبرو باندې د قيرات او سريان په مخونوکې د خوشحالی ليکې را پيدا شوې چې هغوې خپله خوشحالي په الفاظو کې نه شو بيانولې ، قيرات يو ځل بيا دخپله ځايه پورته شوه او علي پاشا يې په خپله غيږ کې و نيو اوډيره مينه يې ورسره وکړه. ددې سره سم سريان هم د خپله ځايه پورته شوه او علي پاشا يې په تندې باندې موچې کړ . بيا نو قيرات علي پاشا ته وويلې:

علي پاشا زويه ! تا هغه کار ترسره کړ چې د ډيرې مودې را هيسې يې ما انتظار کاوه ، زويه ! تا زما د کورنۍ عزت او وقار پورته کړ .

قيرات لا دا خبره کوله چې علي پاشا د خپلې اوږې څخه خورجين را ښکته کړه په هغې کې يې لاس ور ننويست او د پنو يوه ډيره قيمتي جوړه يې ترې را وويستله ، اودخپلې مور په لور يې ور وړاندې کړه او ورته يې وويل :

اې مورجانې ! ما ستا له پاره دوه جوړه پنې اخستې وې ، چې يوه يې همدا ده ،مادا بوټان تاته د نکوپولس په ښار کې را نيولي و . اې مورجانې ! دا بوټان ما په خپل خورجين کې له ځانه سره ګرځول ، او غوښتل مې چې کله دخپلو دښمنانو څخه بدل واخلم نو په خپلو لاسو به يې خپلې مور ته په پښو کوم. اوس ته خپلې پښې راوړندې کړه تر څو ستا زوې علي تا ته په خپلو لاسو دا پنې په پښو کړي . اې زما مورې ! ما دخپل کوچنيتوب ا و ځوانۍ ډيره برخه ته پښې ابلې ليدلې يې، درنې مورې ! دا چې هغه وخت ما څنګه دا زغمل په الفاظو کې يې نه شم بيانولې. خو د هغه خداې ډير زيات شکر دې چې هغه ماته ددې کار د ترسره کولو توفيق را وبانبه .

ددې سره سم علي پاشا هغه پنې ور مخکې کړې ، قيرات هم خپلې پښې خپل ځوې ته ور وړاندې کړې اوعلي پاشا خپلې مور ته پنې ور په پښو کړې ، بيا هغه دخپله ځايه پورته شو او په لوڅه زمکه يې خپل خداې ته سجده وکړه. تر لږ څه وخته پورې هغه په سجده پروت و، ژړل يې ، قيرات هم دهغه سره په ژړا پيل وکړ سريان هم دژړيدو پرته پاته نه شوه . ټول د غم په موجونو کې را ګير شوې و. بيا چې کله علي پاشا پورته شو اوپه خپل ځاې کيناست ټولو وکتل چې د علي پاشا په سترګو کې اوښکې وې اوهغه يو نا څاپه په خندا بدلې شوې ، نو قيرات علي پاشا ته وويل :

ګرانه زويه علي پاشا ، ستا په سترګوکې اوښکي دی! ته ژاړې! د قيرات په اوازکې يودرد ، يوه آه ،اويوډول اذيب او تکليف و.

علي پاشا نرۍ شانته خندا و کړه او ويې ويل : اې مورجانې! دا خو دشکر او ممنونيت اوښکی دي، زه د خپل خداې ډير زيات ممنون يم چې هغه زما مور ته زما له لاسه خوشحالۍ ور وبښلې.

دعلي پاشا ددې خبرو په واسطه تر لږ ه وخته پورې ټولو وخندل ، دهغې وروسته دعلي پاشا مور قيرات په يوې نوې او زړه پورې موضو ع باندې خبرې پيل کړې او ويې ويل :

علي پاشا زويه ! دلته د راتللو سره سم چې کومې خوشحالي ماته تر لاسه شوې ده نو زه هغه په الفاظو کې نه شم بيانولې .

قيرات تر دې ځايه خبره وکړه چې علي پاشا په کې ورټوپ کړ او ويې ويل :

اې مور جانې تاسې څنګه دلته راغلی ياست ؟ ايا کومه مهمه خبره وه چې دهغې له پاره تاسې د بروصې نه تر دې ځايه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتللو زحمت ګاللي دي .
د علي پاشا په دې پوښتنه د قیرات په مخ کې د خوشحالۍ ليکې را تازه شوې ،او بیا یې په خبرو پیل وکړ.
علي پاشا، زویه ! زه دلته د مقصد پرته نه یم راغلی ، زویه ! دا خو دلته زما د راتللو وروسته ما ته معلومه شوه چې تا د خپل پلار او ورورنو د قاتلانو څخه بدل اخیستي دی . خو زوی جانه ! زه هسې د یوې بلې خبرې له پاره راغلی یم . ما دخپله ځانه سره یوه نجلۍ هم راوړې ده او غواړم دهغې سره ستا کوژده تر سره کړم . زویه ! ما دا نجلۍ تاته ستا د ژوند د ملګرې په څیر غوره کړې ده. او زما په دې خوښه کې د سلطان بایزید یلدرم خوښې هم ګډه ده. هغه وایې چې په هر صورت کې ته باید ددې نجلۍ سره کوژده وکړې. او تر یوه وخته پورې تاسو دواړه یو ځای یو د بل خوې بوې باندې و پوهیږئ ، او بیا سره واده وکړئ ، ددې نجلۍ مور اوپلار هم په دې رشته باندې خوښ اوتیار دي او هغوی په خپله خوښه دا نجلۍ له مونږه سره را لیږلې ده . زویه ! هغه نجلۍ ما هلته ستا د خیمي تر څنګ دبلې خیمي په یوه کونج کې کینولې ده . د لږ ځنډ وروسته به زه تا ته هغه نجلۍ در وښیم. او دهغې وروسته به په همدې خیمه کې د کوژدې مراسم تر سره شي .
علي پاشا د خپلې مور په دې خبره لږ څه اندیښمن غوندې شو، بیا یې خپلې مور ته و کتل او ورته یې وویل :
اې مور جانې ! ددې تر مخه خو به مو له ماسره مشوره کړې وای ، او زما څخه به مو د خوښې او ناخوښې په اړه پوښتلي وای ،
علي پاشا غوښتل نور څه هم ووایي ، خو مور یې خبره ور غوڅه کړه .
علي پاشا زویه ! هغه نجلۍ به خامخا ستا دخوښې ثابته شي ، زویه زه ستا خیمي ته د شپې په اخری برخه کې را ننوتې یم ، او ستا سالار زه او سریان دواړه همدلته ستا په خیمه کې پریښودو ، او زمونږ یې ډیر زیات عزت او درنښت وکړ . ما هغه سالار ته دشپې وویل چې سهار وختي زما لور نریوس ماته را ورسوئ. نو کله چې هغه سړي د نریوس پسې ولاړ نو دهغې سره یو ځای ریونا ، دهغې پلار رستاک او مور یې کیتهنا چې هملته د نریوس په کور کې یې شپه سبا کړې وه ، هم یو ځای را غلل. دخیمي تر څنګ چې کومه نجلۍ ناسته ده نو هغه یواځې نریوس کتلې ده ، بل چاته مې دهغې دکتلو اجازه نه ده ورکړې هغه وخت چې نریوس ، ریونا ، رستاک او کیتهنا دې خیمي ته را ننوتل نو په هماغه وخت کې ما او سریان نریوس د خیمي هغه برخې ته یوړله ،هملته مو هغه نجلۍ نریوس ته وښوولهٔ ، زویه ! دا چې هغه نجلۍ څه ډول ده دهغې په هکله به نریوس تاته ووایي . تر هر څه لمړۍ د نریوس خبره واوره اوبیا چې څه وایې هغه ووایه . ددې نجلۍ د تعریف له پاره نریوس لا د پخوا څخه ښه او غوره الفاظ لټوي ، زما په فکر چې تر اوسه به یې دهغې د تعریف له پاره ښه او درانه الفاظ پیدا کړي هم وي . نو اوس خو هغه څه چې نریوس وایې هغه په ښه غور سره واوره . او بیا دی خپل عکس العمل و ښایه .
کله چې د علي پاشا مور چپ شوه نو تر ډیره ځنډه په خیمه کې سکون او چپتیا حاکمه وه .د دې وروسته نریوس علي پاشا ته مخ کړ او ورته یې وویل:
زما ګران او دروند وروره علي پاشا ! هغه نجلۍ چې ماته ښوول شوېده او اوس ستا کوژدن ورسره کیدونکې ده اوبیا ستا واده ورسره کیدونکي دې هغه ډیره حسینه ، ښایسته او د ښه شکل او صورت خاونده ده . دهغې جسم د بلورو په څیر تراشل شوې ،د هغې نازک ښایسته لاسونه ، دهغې نرۍ او ښایسته ګوتې ، د مرمرو په څیر بازوګان ، نرۍ ملا، د وریښمو په څیر ویښتان ،د صراحي په څیر نرۍ غاړه ، دهغې ښایست په یوه توپان بدل کړې ......
ریونا تر اوسه پورې چپه خوله ، حیرانه ، او په اندیښنو او غمونو کې ډوبه ناسته وه. د نریوس په دې خبرو باندې یې ډیر حیرانونکي غوندې عکس العمل ښوده ، د هیچا سره یې سترګې نه مخ کولې ،سر یې ټیټ کړې و، د غمونو په څپو کې ډوبه او چاپیریال پرې هره لمحه تریخیده ، ځکه نریوس خو دهغې ټول خوبونه له منځه وړي و . هغې خو په ډیرو هیلو ا و امیدونو سره د علي پاشا سره د خپلې مینې اظهار کړې و، ددې تر مخه دهغې مور او پلار ددوو ځوانانو سره د هغه کوژده کړې وه، په داسې حال کې چې دهغې ځوانانو سره نه دهغې مینه وه او نه رغبت ، یواځې دهغې مور اوپلار و چې هغه یې دهغوی سره تړلې وه او دې هم هغه رشته په پوره چپه چپتیا سره منلې وه . خو د علي پاشا سره معامله بل منګه وه . علي پاشا دهغې دخوبونو ځوان و، لکه څنګه چې هغه په خپل کور کې دهغې عزت کړې و ، دهغې عفت یې خوندې ساتلې و نو هلته هغه په دې باندې یو بل تر ټولو زیات احسان وکړ . هغه وخت چې د هغې دکاکا زامنو هغه تښتوله ،نو علي پاشا نه یواځې هغه د هغوی د پنجې نه خلاصه کړه بلکه د هغې ابرو او عزت یې هم خوندی وساته . دهمدې کړچار په وسیله د ریونا په زړه کې د علي پاشا له پاره د محبت او منیې انکار را تازه شو خو هغې ورته د شرم نه د همدردۍ پوخ ور واغوست . او اوس خو ریونا د ژوند هغه موړ ته رسیدلې وه چې د هغې څخه د بیرته ستنیدو زغم ورسره نه و . ځکه چې علي پاشا اوس دهغې منزل او دهغې دغوښتنې اخري ځای و .
دلته په خیمه کې چې کله دهغې په شتون کې د علي پاشا سره د بلې کومې نجلۍ د کوژدې خبرې کیدې نو دې ټولو خبرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې په زړه ،او ذهن باندې د نشتر په څير زخمونه جوړول. خوبيا هم هغه چپه خوله ناسته وه ، زغم يې کاوه ، ځکه چې که هغه ويل نو هغې ډير څه ويلاي شول ، خو دخپل مور اوپلار په موجوديت کې هغه مجبوره وه او دعلي پاشا مور ته يې هم هيڅ و نه شو ويلاي .
کله چې نريوس خپل تعريفونه اوصفتونه خلاص کړ ل اوچپ شوه نو دعلي پاشا مور په خبرو پيل وکړ.
نريوس لورې ! پورته شه او هغه نجلۍ د خيمې د هغې برخې څخه دلته راوړه ،
د قيرات د خبرې سره نريوس د خپله ځايه سمدستي پورته شوه ، په دې وخت کې قيرات ريونا ته وکتل او په ډير محبت او مينه يې ورته يې وويل :
ريونا جانې لورې ! ته هم دنريوس سره ولاړه شه ، دواړه خويندې يو ځاې هغه نجلۍ د خيمې د هغې برخې څخه دلته راوړئ ،
ريونا همغسې ټيټ سر په خپل ځاې ناسته وه ، پورته نه شوه ، خو بيا يې هم په يوه ټيټ او مړژواندې اواز سره قيرات ته وويل :
اې زما مشرې مورې ! زما په فکر يواځې نريوس خور ددې کار له پاره پوره ده . هغه نجلۍ خو څه شله ګوډه نه ده چې مونږ يې په دوو کسانو باندې را پورته کړو او دلته يې را وړو. نريوس خور هغه نجلۍ په يواځې ځان دلته را وستلې شي .
د ريونا په دې سوزيدونکو خبرو باندې ، قيرات ، سريان ، نريوس ، رستاک اوکيتهنا ټول په يوه وار په زوره زوره وخندل .
خو دا خندا تر هغې چې علي پاشا باندې ډيره بده و لګيده دهغې نه زياته په ريونا باندې بده ولګيده ، که څه هم د قيرات ، سريان او نريوس خندا د ريونا له پاره د زغم وړ نه وه ، خو ددا سې خوشحالۍ نه ډکه خندا د ريونا د مور اوپلار څخه بلکل د توقع او اميد پر خلاف وه. خو بيا هم قيرات يو ځل بيا وويل :
ريونا لورجانې ! زه هيله لرم چې ته به زما خبره و منې او د نريوس سره به هغه بلې خونې ته ولاړه شې ، زما لورې ! دا زما غوښتنه ده چې تاسې دواړه خويندې هغه نجلۍ تردې ځايه په پوره عزت او درنښت سره راوړئ.
د قيرا ت په دې اصرار سره ريونا د خپله ځايه پورته شو ه ، او بيا و دريده او په ډيره قهرجنه لهجه يې نريوس ته مخ کړ او ورته يې وويل : درځه ، مخته شه !
نريوس په خندا شوه او د خيمې هغې بلې برخې ته ور روانه شوه. ريونا هم ورپسې ورپسې پښه نيولې روانه وه . د خيمې بلې برخې نيمايي ته چې ور رسيدل نو نريوس و دريده ، ريونا په ډيره بې قرارۍ سره د خيمې دهغې بلې برخې جايزه اخيسته ، هغې وکتل چې د خيمې هغه بله برخه بلکل خالي پرته ده .نو په دې وخت کې يې په ډيرې انديښنې ، او غم او فکر سره نريوس ته وکتل او ورڅخه يې وپوښتل :
نريوس ! هغه نجلۍ چيرې دې دکومې د راوړو په خاطر يې چې زه له تاسره د خيمې دې برخې ته را ليږلې يم. ايا هغه نجلۍ دومره درنه شوه چې تا په يواځې ځان هلته نه شوه را وستلاې؟ نريوس ! زما له تاڅخه داسې هيله اواميد نه و ځکه چې ته پوهيدې چې زه د علي پاشا سره د ليونتوب تر پولو مينه کوم. دهغه په محبت ، مينه او غوښتلو کې زه تر هغه ځايه رسيدلې يم چې دهغې څخه ما ته بيرته ستنيدل شوني نه دي . خو ددې سره سره بيا هم ته د علي پاشا د موره سره يو ځاې شوې او غواړې د علي پاشا سره بله نجلۍ کوژده کړئ، زه به اوس تا ته څه ووايم . ته پوهيږې چې تا ماته تل دخپلې کوچنۍ خور په څير خيال کړې دې ، خو زه به اوس ستا ددې رويې اوسلوک په اړه همدومره ووايم چې تا دخپلې کوچنۍ خور سره ظلم او تيرې وکړ . ماتاته داهم ويلې و چې ما علي پاشا ته د محبت نه ډک پيغام هم استولې دې او کيدې شي هغه خط علي پاشا لوستې هم وي ځکه دهغې ليک وروسته ما دا احساس کړې و چې لکه څنګه چې زه علي پاشا غواړم په همغه اندازه هغه هم زما سره مينه کوي ، تا وکتل چې کله چې دهغې مور غوښتل د هغې کوژده زما څخه پرته د بل چا سره وکړي . نريوس! تا وکتل چې نه يوازې دا چې دهغې پر مخ باندې د ناخوښې ليکې را ښکاره شوې بلکه هغه په څرګنده اوډاګيزه توګه خپلې مور ته وويل چې اې مورجانې ! په دې هکله خو به د ې زما څخه مشوره اخستې وې .
نريوس ! دهغه وخته چې تا ماته خور ويلې دې نو ديوې خور په څير خو به دې د علي پاشا مور اوخور ته دا ډاګيزه کړې وې چې ريونا د علي پاشا ده او دهمغې په سترګو به ژوند کوي . ځکه ريونا دهمغې له پاره پيدا شوې ده . ګوره نريوس ! که ماته علي پاشا تر لاسه نه شو نو ريونا به ژوندۍ پاته نه شې.
دريونا ددې خبرو وروسته نريوس لږ څه چپ شوه او فکر يې وکړ .او په ژوره توګه يې ريونا ته وکتل اوورته يې وويل:
ريونا ! دا سې وګڼه چې حالات زما د کنټروله وتلي دي ، تا ته به ياد وي چې يو ځل ما په خپل کور کې له تا څخه وپوښتل چې ايا ته علي پاشا سره مينه کوې اوهغه دې خوښ دې ؟ نو تا په پوره بې پروايي سره يو زوروره خندا وکړه او په ډيره ناخوښه توګه دې وويل چې ته دعلي پاشا سره محبت نه کوې ،نه ته هغه غواړې او نه يې خوښوې . تا دا هم وويل چې ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي پاشا سره يو ډول همدردي لرې . نو په دې خاطر ته دهغه سره د خپلولۍ اظهار کوې. اودا همدردي هم په دې خاطر ده چې علي پاشا ، دهغه مور اوخور ته هلته دهغوې په کور کې د يوې درنې ميلمنې په څېر ساتلې وې او ستايې ډېر زيات درنښت کړې دې . کله چې تا زما تر مخه دا خبرې ډاګيزه کړې نو ما ستا همدا خبرې دعلي پاشا مور ته ورسولې ، زما په فکر چې ستا دهمغو خبرو په اساس دا پريکړه شوې ده .

د نريوس ددې خبرو په ځواب کې ريونا تر يوې لحظې پورې چپ پاته شوه . بيا يې نريوس ته په ډېر قهر او غضب و کتل او ورته يې وويل چې :

نريوس ! په دې کې شک نه شته چې هغه وخت ما ستا تر مخه داسې خبرې کړې او خپل احساسات مې ډاګيزه کړې ، ما دا ويلي و چې زه دعلي پاشا سره نه محبت کوم او نه هغه غواړم . خو داسې وګڼه چې دهغې الفاظو په ويلو سره ما هم خپل ځان ته دوکه ورکړې وه او هم خپلې مينې ته . په هغه وخت کې زه د محبت د احساس او جذبو څخه بلکل بې خبره وم . نريوس! ما هغه وخت هم تاته ويلي و چې زه د علي پاشا سره يو ډول همدردي لرم خو په حقيقت کې همدا همدردي يو محبت او غوښتنه وه چې ما په هغه وخت کې نه شوه درک کولاې ، ماتاته پخوا هم ويلي چې زه د محبت او مينې د جذبو څخه بلکل بې خبره وم. دا په دې خاطر چې ددې تر مخه زما دداسې کوم وګړې سره واسطه نه وه پيدا شوې چې ما ورسره مينه او محبت کړې وې . لمړی مې د کاکا زوې سره کوژدن وشوه او ما په پټه خوله و منله ، هغه نه زما خوښه وه او نه مې هغه کله هم دخپل ځان له پاره غوښتي و.

دهغه د مړيني وروسته زما مور او پلار زما کوژدن دکلي د يوه ځوان يوتاش سره وکړه، په داسې حال کې چې ما يوتاش يو ځل کتلې و، نه ورسره زما کومه مينه وه او نه زما کومه غوښتنه، په دې اساس زه د پخوا څخه ددې احساس او جذبې څخه خالي وم.

خورې ! کوم احساس چې دعلي پاشا له پاره زما په زړه کې د همغه لمړۍ ورځې څخه را پيدا شوې و نو دا زما دوکه او فريب و چې هغې ته ما دهمدردۍ نوم ورکړ. او زما خورې ! په حقيقت کې همغه د علي پاشا سره زما د محبت او مينې پيلامه وه . افسوس چې ما خپل احساس اومحبت و نه شو پيژندلاې ، او نن وخت يې زه په داسې دوه لاريو کې درولې يم چې مرګ يې را ته را نژدې او ژوند يې را څخه لرې کړې دې .

ريونا د لږ څه وخت له پاره و دريده اوبيا يې نريوس ته مخ کړ او ورته يې وويل :

نريوس ! اوس ته ووايه چې تا زما دغه جذبات اواحساسا ت څه ډول او څنګه د علي پاشا مور ته ور ورسول؟

نريوس د ځواب له پاره ريونا ته په کتلوشوه او بيا يې ورته وويل :

ريونا خورجانې ! ما تاته پخوا ويلي چې علي پاشا د خپل لښکر مخبران ټاکلي چې کله کله زما دکور په شاوخوا کې واوسيږي زما او زما د کوچنيانو پوښتنه وکړي ، تر څو په دې سيمو کې کوم دښمن پر مونږ باندې حمله ونه کړي . دا مخبران په پرلپسې توګه زما او زما د مورسره رابطه کوي ، او که کله هم دکوم شي اړتيا پيښيږي نو زه د همدوې له لارې علي پاشا ته پيغام ليږم .

ريونا خورې ! دهمدغو مخبرانو څخه يې يو د بروصې دښار په لورې ته ، هغه ماته راغې، او دعلي پاشا د وينا په اساس يې له ما وپوښتل چې د بروصې ښار ته د تللو له پاره خو څه نه لرې ، که د علي پاشا د مور له پاره کوم پيغام وې نو وې وايه ، زه به يې ور رسوم . څرنګه چې په هغو ورځو کې تا ماته په ډاګه کړې وه چې ته د علي پاشا سره مينه نه لرې او نه هغه د خپل ځان له پاره خوښوې نو په دې خاطر ما ستا دزړه خبره د علي پاشا مور ته ور سوله ، او نن دهمغه خبرو پايلې دې چې د علي پاشا کوژدن د بلې نجلۍ سره کيږي .دا نجلۍ د علي پاشا مور د خپله ځانه سره د بروصې د ښاره را وړې ده . ما هم هغه نجلۍ کتلې ده ، هغه ډېره ښايسته ، ښه شکله ، او را ښکودونکې سترګې لرې ، هغه دومره ښايسته ده چې که چيرې د شپې په تياره کې هغه و ساتې نو بيا به هم دهغه څېره د شمعې يا مشال په څېر خپل چاپيريال روښانه کړې .

د نريوس ددې خبرو په اوريدو سره ريونا يو ځل بيا په احتجاجي توګه نريوس ته وکتل او ورته يې وويلې :

واوره نريوس ! پس له دې به زه تاته هيڅکله هم خور و نه وايم. يواځې په نامه به دې را بولم ،ځکه چې تا پر ما ډېر زيات ظلم او ستم کړې دې ، نريوس که چيرې تا زما پخواني احساسات د علي پاشا مور ته رسولې شول نو زما وروستي جذبات به دې هم ورته رسولي واې ، که چيرې ما پخوا تاته ويلي و چې زه دعلي پاشا سره مينه نه لرم . خو وروسته مې درته وويلي چې زه د علي پاشا سره د زړه له کومې مينه لرم او د ځان له پاره يې غواړم .دهغه د ملګرتوب غوښتونکې يم او دهغه نه پرته ژوند نه شم کولې ، تا ته په کار و چې لکه څنګه چې دې زما مخته خبرې هغوې ته ور رسولې داسې زما وروستۍ خبرې هم هغوې ته ور ورسوې . زه ډاډ منه يم چې که چيرې تا همداسې کړې واې نو نن به زه ددې غميزې سره نه مخ کيدم. زه نن دعلي پاشا له پاره د يوې پردۍ نجلۍ حيثيت لرم ، او هغه ځاې چې زه په کې بايد نن ولاړه واې هلته نن يوه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجلۍ دريدلي ده . د علي پاشا دهغه ملګرتوب حق چي له ماسره و هغه نن بل چاته ورکول شوي دي . خو زه به دا حق هيڅکله هم و نه منم . زه خو هغه نجلۍ ته څه نه شم ويلي ، خو زه به دعلي پاشا سره په دې هکله ضرور خبرې وکړم. ځکه چي کله چي علي پاشا زمونږ له ځايه رخصت اخيست ،او د سلطان بايزيد سره د جنګ ډګر ته روان و او ماورته د لارې توښه تياره کړې وه نو په هغې کي ما د خپلي ميني اومحبت يو ليک هم ايښي و او په هغې کي مي علي پاشا ته دخپلو احساساتو اظهار هم کړې و. زه هيله منده يم چي علي پاشا به زما د هغې محبت او ميني خيال و ساتي او زما د غوښتني درنښت به وکړي ، او کومه نجلۍ چي دعلي پاشا مور هغه ته غوره کړې ده هغه به پريږدې او زما ملګرتوب اوزما محبت او ميني ته به ترجيح ورکړي .
تردي ځايه دخبرو کولو وروسته ريونا يو ځل بيا ودريده ، دهغي سترګو د اوښکو نه ډکي وې او بيا د اوښکو څو څاڅکي د هغې په لمن باندې لاندې ولويدل . دهغي ددې حالت په کتلو سره نريوس نښتي معلوميده ، غوښتل يې څه ووايي خو ريونا يو ځل بيا شروع وکړه.
ما خو ته ټول عمر خپله خور ګڼلي وې خو تا دخور په بڼه زما سره ډير ظلم او تيرې وکړ که چيرې تاد علي پاشا په اړه زما دغه جذبات اواحساسات دهغه مور ته نه شوې رسولي ، نو کوم وخت چي د علي پاشا مور دلته راغله او د بلې کومي نجلۍ سره يې د علي پاشا د کوژدني خبره کړې وه نو په هغه وخت کي هم تا دا ويلي شول چي د علي پاشا له پاره د ريونا نه بله مناسبه نجلۍ نه شي پيدا کيدې. نو که اوس تا دعلي پاشا د مور تر مخ زما د جذباتو او احساساتو د ښکاره کولو هڅه کړې وې نو شوني وه چي د علي پاشا مور چي کومه نجلۍ د بروصې څخه له ځانه سره راوړې ده هغه به يې له ياده ويستلي وې اودعلي پاشا سره به يې زما کوژده کړې وې ، خکه چي زه پوهيږم چي دعلي پاشا مور زما په هکله ډيره مهربانه ، او همدرده ښځه ده . که چيرې تا د علي پاشا مور ته داټول هر څه ويلي واې نو زه په ډاډ سر ويلې شم چي دوې به زما په حق کي پريکړه کړې واې .
د ريونا په دې خبرو نريوس تر يوه حده پورې تروه شوې وه . تر لږ څه وخته پورې يې سر ټيټ کړې و او څه فکر يې کاوه ، بيايي د ريونا په لور وکتل او ورته يې وويل :
ريونا جاني ! که ته غواړې نو زما په ذهن کي يو وړانديز شته دې . په دې ترتيب سره به ته دخپل منزل په لاسته راوړوکي بريالۍ کيږي . ريونا خورې ! هغه نجلۍ چي دعلي پاشا مور د بروصې له ښاره له ځانه سره يو ځاې راوستي ، پريږده چي د هغې کوژده د علي پاشا سره تر سره شي. زه به په دې لړ کي دعلي پاشا د مورسره خبرې وکړم . او همدا نن به ستا کوژدن هم دعلي پاشا سره تر سره کړو ، ځکه چي علي پاشا تا او د بروصې څخه راغلي نجلۍ دواړه په يوه وخت کي د ښځو په څير ساتلي شي . په دې ترتيب که د بروصې څخه راغلي نجلۍ ته دا څرګنده شي چي هغه دعلي پاشا په ملګرتوب کي راتلونکې ده ،په دې خاطر چي هغه نجلۍ هغه خوښوې نو هغې ته به هم خپل منزل تر لاسه شي او ته چي د ليونتوب تر پولو پورې علي پاشا سره مينه لرې او دخپل ځان له پاره يې غواړې تا ته به هم خپل منزل او مقصد تر لاسه شي. ووايه چي په دې لړ کي ستا آند څه دې ؟
د نريوس په دې خبرو باندې د ريونا په مخ کي د قهر او غضب نښې را ښکاره شوې ، بيا يې په ډيره ناخوښۍ سره وويل :
نه نريوس !دا هيڅکله هم نه شي کيداې ،ما دعلي پاشا سره مينه کړې ده ، هغه مي د ځان له پاره غوښتي د ي ، زه به هيڅکله هم دا خوښ نه کړم چي زما دا غوښتنه ، زما دامينه سره وويشل شي ،هو ! که چيرې د علي پاشا ملګرتوب ما ته تر لاسه شي نو زه به دهغه د ټولې ميني ، محبت او غوښتني حقداره اوسم .اوکه نه په ياد ولره که چيرې زما علي پاشا ماته تر لاسه نه شو نو ما لکه څنګه مي چي مختنه تاته وويل چي ريونا به د علي پاشا پرته ژوندۍ پاته نه شي .
نريوس ! ما تاته پخوا هم ډاګيزه کړې ده چي ما د هماغه لمړۍ ورځې څخه د علي پاشا سره مينه پيل کړې ده خو څرنګه چي زه د محبت او ميني د جذبې څخه نا خبره وم نوما دغې محبت او ميني ته د همدردۍ نوم ورکړ. بس داسي يې و ګڼه چي دا زما بې عقلي او نا پوهي وه. او زما همدا بې عقلي ماته نن ستر مصيبت او غم و ګرزيد. او که نه په هماغه لمړي ځل چي تا له ما څخه د علي پاشا د محبت په هکله پوښتنه وکړه نو که چيرې زه ريښتا احمقه او نا پوهه نه وايي نو په هماغه وخت به مي ځوا ب درکړې و چي علي پاشا زما منزل ، زما محبت او زما غوښتنه ده . په هرصورت نريوس ! لا تراوسه هم څه له لاسه نه دې تللي ، اوس هم که چيرې ته دعلي پاشا د مور سره په دې هکله خبرې وکړې نو زه ډاډه يم چي هغه به زما په حق کي پريکړه وکري . زه به په خپله په دې اړه د علي پاشا سره خبره وکړم . زه پوهيږم چي دعلي پاشا جذبات به زما په حق کي وي . تا ونه کتل چي علي پاشا په څرګنده توګه خپلې مور ته وويل چي د واده په هکله به يې ورسره مشوره کړې وې . اوس هم وخت مه ضايع کوه . ووايه چي هغه نجلۍ چيرې ده ؟ راځه چي هغه له ځانه سره يو ځاې د علي پاشا مور ته يوسو . هلته به ټول په ډيره بې قرارۍ سره زمونږ انتظار کوي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریونا د پوښتني په هکله نریوس تر لږ څه وخته پورې په فکر کې ډوبه شوه. بیا یې په ټیټ او راز لرونکي اواز سره وویل :
ریونا خورې ! ته خوژاړې ، ستا په سترګو کې اوښکې دي ، ته خپل ځان سنبال کړه، زه به هغه نجلۍ په خپله دعلي پاشا او دنورو تر مخ له ځانه سره یوسم .
ریونا سمدستي خپلې اوښکې وچې کړې او ویې ویل : څه ، وایه هغه نجلۍ چیرې ده چې زه یې هم درسره یو ځاې هلته دعلي پاشا مخې ته بوزم .
د ریونا ددې خبرې سره نریوس یو نا څاپه په زوره و خندل ، لمړۍ یې خپله خوله ور وړاندې کړه او دریونا مخ یې ښکل کړ اوبیا یې په دې بل مخ باندې لاس کیښود او ورته یې وویلې : ریونا جاني خورې ! هغه نجلۍ چې زه یې دعلي پاشا تر مخه دهغې د کوژدنې په خاطر ور حاضروم هغه په خپله همدا ته یې !
د نریوس په دې خبره ریونا یو ټکان وخوړ ، ډیره حیرانه او متعجبه شوه، نریوس ته یې مخ کړ او ورته یې وویلې :
دا ته څه وایې ، دعلي پاشا مور زه له تاسره ددې له پاره را ولیږلم تر څو دخیمې دهغې برخې څخه چې د بروصې څخه راغلې نجلۍ په کې ناسته ده د علي پاشا د کوژده شوې په څیر دعلي پاشا مخ ته بوزم . خواوس دلته د راتلو وروسته ته ماته دا خبره کوې چې ته ما د علي پاشا دکوژده شوې په څیر دخیمې ددې برخې څخه د علي پاشا د مور تر مخه وړې ، ووایه دا مو کومه معامله روانه کړې ؟تا خو زه په یوه اندیښنه کې او یو پلټنه کې ور غورځولې یم .
په ځواب کې نریوس یو ځل بیا یوه زور وره خندا وکړه او بیا یې ریونا ته وویل :
ریونا جاني خورې !ما له تاسره څنګه بې وفایي کولې شوه ؟ ما څنګه پر تا ظلم،تیرې او جبر کولې شول ؟ هغه وخت چې تا ماته وویل چې ته د علي پاشا سره مینه نه کوي اویا دهغه په هکله د ملګرتوب فکر نه لرې نو په هماغه وخت کې ماستا د څیرې څخه دا اندازه کړې وه چې ته د علي پاشا سره مینه او محبت کوې او هغه د ځان له پاره غواړې او بیا چې کله تا د علي پاشا په هکله په ښکاره توګه د خپل محبت او مینې څرګندونه ماته وکړه و نو ما د همغه مخبرانو به واسطه چې علي پاشا زما له پاره دلته ټاکلي ود علي پاشا مور ته دا پیغام ولیږه چې ریونا د علي پاشا سره مینه کوی ،او همدا راز علي پاشا هم ریونا د خپل ځان له پاره غواړې ، ما په دې هکله دعلي پاشا سره هم خبرې کړې دي. هغه هم تا دځان له پاره غواړي ، له تاسره مینه کوي .
ریونا ! تا ته به یاد وې چې یو ځل چې مونږ دعلي پاشا په پړاو کې دهغه خیمې ته ورغلو نوهلته ستا پلار علي پاشا ته یوه خبره کړې وه چې مونږ به ډیر ژر د ریونا واده کوو . اوعلي پاشا ته یې ویلې و چې دریونا په واده کې به خامخا ګډون کوې . ته پوهیږې چې ستا د واده کولو په اوریدو سره علي پاشا ډیر زیات غمګین ، اندیښنمن او افسرده شو . ما به ډیر غور سره دهغه څیره کتله او کیداې شي تا هم هغه کتلي وې .
ریونا ورته وویل:
نریوس خورې ! ستا اندازه درسته ده ، ما هم په هماغه ورځ د علي پاشا څیره په غور سره کتلې وه . او ما ته په هماغه ورځ دا احساس را پیدا شوې و چې د علي پاشا سره هغه احساس ته چې ما دهمدردۍ نوم ورکړې و هغه په خپل ذات کې همدردي نه وه بلکه مینه او ارزو وه.
ریونا دومره خبره وکړه چې نریوس یې خبره غوڅه کړه او ورته یې وویل :
د علي پاشا مور اوخور چې زما پیغام واورید نو سمدستي دلته راغلې ،مونږ غوښتل تا په یوتجسس کې واچوو . او تا ته ووایو چې هغوې له ځانه سره یوه نجلۍ هم راوړې ده . په حقیقت کې دعلي پاشا مور غوښتل چې دا ډاګیزه کړي چې ته د علي پاشا سره څومره مینه کوې ، دخیمې په هغې برخې کې چې کله دا څرګندیده چې علي پاشا د بلې کومې نجلۍ سره واده کول غواړ ي او تا خپل سر ټیټ اچولې نو دعلي پاشا مور تا ته کتل او ستا دغه کار ور ته ډیر خوند ورکاوه . کله چې دعلي پاشا مور مونږ ټول خیمې ته ور وبللو ، نو دخیمې په دې بله څنډه کې دعلي پاشا مور له ماسره په دغه ټوله مسئله باندې تفصیلي خبرې وکړې او ستا د محبت د معلومولو له پاره د ا ټوله لوبه ولوبول شوه. او تا ته به یاد وې چې د خیمې په هغه سر کې د علي پاشا خور سریان ته د خپله ځانه سره په خبرو بوخته کړې ، سریان ستا تر مخه نا سته وه او داسې ناسته وه چې ستا شا ستا د مور او پلار په لور وه. نو ددې فرصت نه په ګټې اخستوسره د علي پاشا مور ستا مور اوپلار ددې ټول پلان څخه خبر کړل . نو دغه لوبه چې له تاسره و لوبول شوه. په دې کې یواځې دعلي پاشا مور نه بلکه دهغه خور سریان هم شامله وه ، ستا مور اوپلار هم په کې ورګډو او زه په کې هم . خو یوازې هغه څوک چې ددې معاملې څخه بې خبره دې هغه ته او علي پاشا دواړه یاست . اوس ووایه ته څه ویل غواړې ؟
د نریوس په دې انکشاف سره د ریونا حال په سلګیو کې ډوب شو ، تر لږ څه وخته پورې یې د نریوس په دې انکشاف باندې عکس العمل و نه شو ښوداې ،خو بیا هم هغه دسپوږمۍ په څیر رونه و ګرځیده او په مخ او څیره کې یې ډیر خوشحاله بدلون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغي. هغه لږ څه په فکر کې شو ه او بیا یې په یوه منډه نریوس نه غیږ چاپیره کړه دهغې مخ ، تندې او وجود یې ښکلاوه ، او د ډیرې مینې وروسته یې ځان جدا کړ او نریوس ته یې وویل :
زما ډیرې درنې خورې نریوس جانې ! تا خو په دې خبرو زما ټول غم او هم ، ټولې اندیښنې او ټول ... په یوه وار له منځه یوړل . تا خو په ریښتونې توګه د یوې خور حق ادا کړې دې ، نریوس ! کله چې تا زه دخیمې دې لورې ته راوستلم نو ما په خپل زړه کې دا فکر کاوه چې کاشکې زه د اوبو پوکڼۍ وې او پر زمکه باندې د لویدلو سره سم چاودیدلې وې، ما دا ارزو کوله چې کاشکې دا زمکه و چوې او زه په کې ژوندۍ ور ننوځم . نریوس خورجانې ! ته پوهیږې چې دځان له پاره دعلي پاشا غوښتلو زما دمحبت او مینې ټولې پولې له منځه وړې دې،اوس خو علي پاشا زما منزل او نښه ده. د هغه پرته زه د ژوندۍ پاته کیدو هیله او امیدهم نه شم کوولې ، تا خو د خپل سلوک په واسطه زما ځولۍ د خوشحالیونه ډکه کړه او زما په لمن کې دې د مینې ګلاب وا چول .
تردې ځایه دخبرو وروسته ریونا د یوې لمحې له پاره چپ شوه ، لږ څه فکر یې وکړ اوبیا یې په خبرو پیل وکړ.
نریوس خورجانې ! اوس چې تا زه د ټول حقیقت څخه خبره کړم ، اوس را ته ووایه چې زه څه وکړم ؟ ایا ته ما له لاسه نیسې او د ټولو تر مخ مې دروې ،
دریونا په دې خبره نریوس یوه نرۍ غوندې خندا وکړه او بیایې وویل:
ریونا خورجانې ! ستا خبره سهې ده . اوس به زه تا د علي پاشا د کوژدې شوې په څیر له لاسه نیسم او د خیمې هغې بلې برخې ته به دې بوزم . په دې باندې به ټول خوشحاله شي خو یوازې علي پاشا به حیران دریان وې ، ریونا جانې ! کل چې علي پاشا په دې خبر شي چې دکومې نجلۍ سره چې دهغه کوژدن کیږي هغه د ریونا پرته بل څوک نه ده ، نو یاد ساته چې د علي پاشا د خوشحالیو به انتها نه وی .
د نریوس په دې خبرو باندې ریونا ډیره زیاته خوشحاله شوه، کله چې نریوس خپلې خبرې خلاصې کړې نو ریونا ورته وکتل او ویې ویل :
که چیرې خبره همداسې وې نو درځه د هغه بلې برخې په لور ولاړ شو !
په دې وخت کې نریوس ریونا ته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل: ته خو دې اول دا خپل ځان ووینه ، ستا د سترګو څخه را بیدونکې اوښکې ستا پر ګلابي مخ باندې لارې کړی دې . هغه مخامخ د لاس پریمنځلو ځاې دې ولاړه شه ، او خپل مخ لاس پریمنځه ، په آینه کې دی خپل ځان په غور سره ووینه ، خپله څیره ، خپل کالي او لباس دې سهې کړه دهغې وروسته به زه تا د خیمې هغه بلې برخې ته له ځانه سره یوسم .
ریونا د نریوس په خبره سمدلاسه پا څیده او د ځان پریمنځلو ځاې ته ورغله ، لمړۍ یې مخ لاس پریمنځل بیا د آینې تر مخ و دریده خپل ویښتان یې سهې کړل ، خپل کالي یې و کتل او بیا نریوس ته را نژدې شو ه دهغه لاس یې و نیو او ورته یې وویل :
را ځه خورې ، چې نور ورځو .
نریوس دهغې په دې خبره تر ډیره پورې مسکۍ وه اودهغې لورې ته یې کتل ، بیا یې د ریونا تر ملا لاس چاپیره کړ او د ناوې په څیر یې د لاسه و نیوله او دخیمې هغې بلې لورې ته یې یوړه چیرې چې رستاک ، کیتهنا ، قیرات ، سریان او علي پاشا ټولو په ډیره بې قرارۍ سره دوې ته منتظر ناست و.
کله چې نریوس به داسې حال کې چې لاس یې د ریونا د ملا څخه را تاو کړې و د خیمې هغه برخې ته ورننوتل چیرې چې ټول ناست و نو په دې ډول ددوې د راننوتلو سره چې تر کومه ځایه قیرات ، سریان ، کیتهنا او رستاک دخوشحالۍ نه په کالیو کې نه ځایدل ، هلته علي پاشا سخت آندیښمن ، حیران او تجسس کې و . نریوس غوښتل ریونا په هغه ځاې باندې بیرته کینوی د کومه ځایه چې هغه را پاڅیدلې وه خو دعلي پاشا مور قیرات پرې نه ښود ه او نریوس ته یې وویل :
نریوس لورې ! ریونا دلته نه هلته د علي پاشا تر څنګ چې کوم ځاې مونږ ورته خالي کړې او جوړکړې هلته کینوه ، د قیرات په دې خبره ریونا ټکان وخوړ او خپل مور او پلار ته یې په احتجاجي توګه ور وکتل. په دې وخت کې د ریونا مور کیتهنا وویل :
ریونا جانې لورې ! اوس خو به ته کوم اعتراض نه لرې ته هملته دعلي پاشا تر څنګ کینه ، ځکه چې اوس خو دعلي پاشا پر تا او ستا پر علي پاشا باندې ډیر حقونه دې . تاسې دواړه یوه بل ته منسوبیږئ ، زما لورې ! د همدې شیبې وروسته ته دعلي پاشا امانت یې .او علي پاشا ستا ژوند ، ستا ځان ،ستا ابرو او ستا د عصمت خاوند او ساتندوې دی .
دخپلې موو د دې خبرو په اوریدو سره ریونا دخوشحالۍ په ټالنوکې زنګیده خو بیا یې هم نه غوښتل د خپلې خوشحالۍ نښې په خپل مخ باندې را څرګندې کړې . بس هغه چپ خوله ، ټیټ سر د علي پاشا تر څنګ اوږه په اوږه کیناسته ، په دې وخت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعلي پاشا سر هم ښکته و او په فکرونو کې ډوب ناست و. خو دهغه دا ډول کيناستل د ريونا له پاره د زغم وړ نه و. ځکه هغې غوښتل هغه خندان او خوشحاله ويني ،دهغه تر څنګ د کيناستو وروسته به ريونا کله کله هغه ته په غلنيو سترګو کتل ،او دهمغې په لور به يې سترګې ور ښکته کړې وې .

کله چې دا ټول مراسم سر ته ورسيدل ، نو قيرات او سريان دواړه د ريونا تر څنګ کيناستل ، په دې وخت کې قيرات ريونا ته وويل :

ريونا جانې ! هغه څه چې تر اوسه پورې وشول هغه داسې و ګنه چې ستا د محبت او مينې يو ازميښت شانته و. لورجانې ! ما دبروصې څخه دخپل ځانه سره کومه نجلۍ نه وه راوړې ، ماته مې نريوس لور دخپلو مخبرانو په خوله ځواب راليږلې و چې ته دعلي پاشا سره او علي پاشا له تاسره مينه کوي ، سوګند په خداې چې کله د بروصې په ښار کې ماته دا خبر راورسيد نو زما د خوشحاليو پاې نه و. هغه وخت چې ته د لمړي ځل له پاره د بروصې ښار ته راغلې و ې او يوه اونۍ دې له مونږ ه سره تيره کړه نو په همغه وخت کې ما ته د علي پاشا له پاره خوښه کړې وې ، خو ما نه غوښتل خپله خوښه پر تاسې باندې و منم . ما غوښتل چې هر وخت ستا له اړخه ددې غوښتنه وشي نو زه به تا دعلي پاشا سره منسوب کړم. نن زه ډيره زياته خوشحاله يم چې ته دعلي پاشا او علي پاشا ستا شو .

قيرات تر دې ځايه ريونا ته خبرې وکړې او بيا يې علي پاشا ته مخ کړ او ورته يې وويل :

علي پاشا زويه ! ما کله کولې شول ستا واده او کوژدن ستا د خوښې پرته تر سره کړم . او دا چې تاسې مې تر يوه وخته پورې په تجسس کې واچولې نو په دې پلان کې ستا خور نريوس له مونږ ه سره برابره شريکه ده . خو زما بچيانو! زما خبره په غور سره واورئ:

په دې کې شک نه شته چې زما خاوند او زما دوه زامن ددښمن په لاسو وژل شوې او دهغې څخه وروسته تر ننه پورې ماته خوشحالي نه وه تر لاسه شوې ، خو نن زه ددووخوشحاليو سره مخ شوې يم ، تر هر څه لمړئ خوشحالي ما ته داده چې زما زوې علي پاشا د خپل پلار او ورونو قاتلان له منځه يوړل ، دا داسې يو ستر ګار دې چې زه به يې په ټول ژوند کې له ياده و نه کاږم. زه په واورينو سيمو او د ګرمۍ نه په را خوټيدونکو لمرونو کې لوڅې پښې ګرزيدلم ، دا پر ما دعلي پاشا احسان دې چې هغه قاتلان له منځه يوړل او زما پښو ته يې پڼې واچولې .

بله ستره خوشحالي چې ماته تر لاسه شوه هغه دا ده چې ما ته د نريوس نه وروسته دريونا په څير لور په نصيب شوه . لمړئ زه يواځې د يوې لور مور وم او اوس ددرې لونو مور يم . او دا زما له پاره دډيرې خوښۍ ځاې دې .

علي پاشا ! ستا ددې کوژدنې مراسم د سلطان بايزيد يلدرم په حکم او غوښتنه تر سره کيږي کله چې زه دبروصې څخه دې لورې ته راتللم نو د راتګ تر مخه مې محترم برهان الدين ورور دخپل پلان څخه خبر کړ ، هغه دا پلان ټول سلطان بايزيد ته وواېه ، نو سلطان بايزيد يلدريم زما د کتلو له پاره په خپله زما حويلۍ ته را غې او ويې ويل چې د علي پاشا ددې کوژدنې د مراسمو په خاطر د سلطان بايزيد له اړخه تا ته مبارکي وايم ، هغه زما په لاس تاته د ددې کوژدنې په خاطر يوه ګوته هم را ليږلې ده، ډيره ارزښتناکه ګوته . دا ګوته د سلطان عثمان د شاهي زيوراتو څخه يوه ده. چې د کلونو کلونو راهيسې په عثماني کورنۍ کې ساتل کيږي . سلطان بايزيد همداسې يوه ګوته د ريونا له پاره هم را ليږلې ده . سلطان حکم کړې دې چې هغه ګوته چې علي پاشا ته په ګوته کيږی هغه د ريونا مور اوپلار ته ورکړئ او هغه چې ريونا ته په ګوته کيږی هغه علي پاشا ته ورکړئ . علي پاشا دې ريونا ته په خپله دا ګوته په ګوته کړي ، ددې څخه اخوا سلطان د ريونا له پاره څه نور قيمتي زيورات را ليږلي دي. تر څنګ يې ماته دخداې پامانۍ په وخت کې دا هم وويل چې څرنګه چې علي پاشا د سلطان د زوې په څير دې نو سلطان ريونا ته هم خپل لور وويله ، او دايې وويل چې د کوژدنې په دې مراسمو کې زه ريونا ته د خپلې لور په څير د زړه له کومې مبارکي وايم .

په دې وخت کې قيرات په يوه ځانګړې انداز سره خپلې لور سريان ته وکتل . سريان دهغې په اشاره سمدستي پورته شوه او دخپل سامان څخه يې يوه څرمني خلطه را وويسته ، دخلطې خوله يې پرانسته اوخپلې مور ته يې ور حواله کړه . قيرات په هغه خلطه کې سترګې ور ښکته کړې ، بيا يې ترې دوه ډيرې قيمتي ګوتې را وويستې ، دا ګوتې د سرو زرو څخه جوړې شوې وې چې ډير زيات جواهرات په کې کارول شوي و. دهغې څخه يې يوه ګوته علي پاشا ته ورکړه او ورته يې وويل :

علي پاشا ! ته به دا ګوته زما لور ريونا ته په ګوته کړې ، هغې هغه بله ګوته د ريونا مور کيتهنا ته ورکړه او ورته يې وويل :

کيتهنا خورې !ته داګوته په خپل لاس ريونا ته ورکړه تر څو هغه يې د کوژدنې دمراسمو په وخت کې علي پاشا ته په ګوته کړي ،

کيتهناتر يوه وخته پورې هغه ګوته په لاس کې اړوله را اړوله او هغې ته يې په حيرانتيا سره کتل ، ډيره زياته خوشحاله وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا پورته شوه او هغه ګوته يي ريونا ته ورکړه ، په دې وخت کي قيرات وويل :
علي پاشا زويه ! او ريونا لورجاني ! اوس چي ددې ټولو تر مخه ستاسو ددواړو د کوژدنې مراسم تر سره کيږي نو تاسي هم زمونږ د ټولو په موجوديت کي دا ګوتي يو بل ته په ګوته کړ ئ ، علي پاشا ! ريونا نجلی ده ،هغه به شرميږ ي نو ته دا کار لمړی پيل کړه . ته ريونا ته ګوته په لاس کړه نو بيا به ريونا تاته ګوته په لاس کړي ،
علی پاشا دخپلې مور خبره و منله او خپل لاس يې ور مخته کړ او د ريونا لاس يې په خپل لاس کې را ونيو خو هغه و کتل چي د ريونا لاس لړزيږي او رپيږي ،خو بيا هم علي پاشا ريونا ته ګوته په ګوته کړه .
د علي پاشا نه وروسته ريونا په داسي حال کي چي لړزيده د غلي په څير يي خپل لاس ور اوږود کړ د علي پاشا لاس يي په خپل لاس کي و نيو او دکوژدنې ګوته يي ور ته په ګوته کړه . کله چي دواړو يو بل ته ګوتي په لاسو کړې نو قيرات ددعا له پاره خپل لاسونه اسمان ته پورته کړل ، تر لږه ځنده پورې هغي په ډيره عاجزی او انکساری سره دعاوې کولي او دهغي وروسته يې علي پاشا او ريونا دواړو ته مخ کړ او ورته يې وويل :
علي پاشا او ريونا ، زما بچيانو ! ما نه غوښتل ستاسي کوژدن وکړم ما غوښتل چي ستاسي واده وکړم ، خو دا زما د ورور برهان الدين او په خپله د سلطان بايزيد يلدرم غوښتنه وه چي د علي پاشا واده به د بروصې په ښار کي کيږي نو په دې خاطر تاسي دواړه تر هر څه لمړی د کوژدنې د مراسمو سره مخ شوئ. ستاسي دواړو د واده له پاره به زما لور ريونا د بروصې ښار ته وړل کيږي ، د ريونا پلار رستاک او مور کيتهنا به هم له مونږ ه سره هملته ځي ، اوبيا به هلته د ټولو تر مخه په پوره شان او شوکت سره ستاسي واده تر سره کوو . ريونا لوري ! د علي پاشا واده زما د ژوند تر ټولو ستره خوشحالي او د ټولو ستره غوښتنه ده . د واده ټول انتظامات به زه د خپلې لور نريوس په غاړه کې واچوم . او زه غواړم چي ددې واده وروسته نريوس د خپلو دواړو کوچنيانو اومور سره يو ځاې هملته په بروصه کي زمونږ سره تم شي .
قيرات د لږو خبرو وروسته يو ځل بيا ريونا ته مخ کړ او ورته يې وويل :
ريونا جاني لوري ! اوس خو ته هم دعلي پاشا په څير زما خزانه او زما دولت يې ،داسي لکه څنګه چي نريوس لور جانه ده .اوس نو ته او نريوس دواړه زما د هغه حويلی ، چي په بروصه کي ده ، څښتنان ياست . تاسي دواړه کله او څه وخت چي وغواړئ د بروصې ښار ته را تللاې شئ ، ريونا لورجاني ! تر هغې چي د نريوس جاني پورې اړه لري نو دهغي او دهغي د دواړو کوچنيان په اړه خداې ته دعاده چي هغوې تل خوښ او خوشحال وساتي. څرنګه چي سلطان بايزيد يلدرم زمونږ د ټولو حالاتو څخه پوره خبر دې نو کله چي زه دې لورې ته راتللم نو هغه د بروصې د ښار په چاپيريال کې دنريوس له پاره يوه ستره ټوټه زمکه ځانګړې کړه ، په دې اساس به دهغي ټوټي زمکي مالکه نريوس او دهغي کوچنيان وي ، په دې ټوټه کې څو باغونه دي او ډيره زياته ښه زراعتي زمکه ده . دهغي لاسته راوړنه او حاصلات به تر يوه کاله پورې پيل شي . زما لورجاني ! هغه ټوټه زمکه او باغونه چي همدا اوس زما په ملکيت کي دي نو دهغي خاوندان ته او علي پاشا ياست . زه دعا کوم چي تاسي د تل له پاره خوشحاله او خوښ و اوسئ.
قيرات تر لږ ځنده وروسته رستاک او کيتهنا ته و کتل او ورته يې وويل :
زما درنې خورې ، او زما دروند وروره ! هغه څه چي ما علي پاشا او ريونا ته ويل غوښتل هغه مې ورته وويل ، اوس نو ستاسي د دواړو څخه که دوې ته څه ويل غواړئ نو ورته يې ويلې شئ.
دقيرات ددې خبرې په ځواب کي د ريونا پلار رستاک په خبرو پيل وکړاو ريونا ته يي وويل:
ريونا ! اوس چي ته په رسمي توګه علي پاشا ته منسوب شوې ، نو زما لورې ، ته اوس دعلي پاشا امانت يې ، لورجاني ! هر هغه څه چي علي پاشا در څخه وغواړي هغه کوه ،او دکوم کار څخه دې چي منه کوي د هغې څخه ځان ساته ، زما لورې ! په همدې کې ستا خوشحالي او په همدې کې ستا خير دې .
اوس چي ته دعلي پاشا شوې نو زه تاته اجازه درکوم چي ته په خپل کور کې ، د نريوس په کور کې ، په دې لښکر ځاې کې ،هر چيرې چي ته وغواړې او هر وخت وغواړې د علي پاشا سره ليدل کتل کولې شې . دا په دې خاطر چي ته دعلي پاشا امانت يې، اوکله چي زمونږ خور قيرات بيرته ستيږي نو مونږ به تا د بروصې ښار ته له ځان سره يوسو او هلته به دې د علی پاشا سره واده ترسره کړو .
ددې خبرو وروسته رستاک چپ شو ، په خيمه کې هم چپه چپتيا شوه، ددې وروسته قيرات دغه چپتيا ماته کړه او وی ويل :
سريان ! هغه دواړ ټوکرۍ چي کالي په کې پراته دي ، راواخله ،
دهغې په دې خبره سريان ولاړه او دواړه ټوکرۍ يې ر ا واخستې او دخپلې مور په غيږ کې يې کيښودې ، قيرات ددواړو خولې پرانستې او بيا يې په پلټونکو سترګو په کې و کتل، دهغې څخه يې يوه د ريونا په غيږ ې کيښوده او ورته يې وويل :
ريونا په دې ټوکرۍ کې ستا او ستا د مور و پلار کالي هم دې . دا ما تاسي ته د بروصې د ښار نه د همدې کوژدنې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشحالی کې راوړې دي . خو دا خبره یاد ساتئ چې هر هغه څه چې ما دلته د ځانه سره راوړي ددې ټولو انتظام په خپله سلطان بایزید کړې دې ، ځکه چې سلطان بایزید ، علي پاشا خپل زوی ګڼلي دې د بروصې د ښاره د راتللو په وخت کې هغه ماته په ځرګندو ټکو دا وویل چې : کله چې د علي پاشا واده وي نو د واده ټول مصارف به د سلطان په غاړه وي . لورجاني ! تر هغې چې زه د علي پاشا دمور په حیث د ښه نصیب خاونده یم نو لورجاني زه غواړم چې د علي پاشا له لورې ستا قسمت هم دخوشحالئ قدمونه ښکل کړي . زه دعا کوم چې ته به دعلي پاشا سره د ډیرښه او بریالي ژوند خاونده شي.

قیرات تر دې ځایه دخبرو وروسته و دریده ، دمه یې وکړه او بیا یې تر څنګ ایښي هغه بله ټوکرۍ را پرانسته او هغه یې د نریوس په غیږ کې کیښوده ، او ورته یې وویل چې : په دې کې ستا ، ستا د مور او زما ددواړو بچیانو کالي دي. تاسې ته هم دا کالي سلطان بایزید تیارې کړي دي ، لورجاني تادې هم خدای د ریونا سره یو ځای ښاده او اباده لري ، لورې ! نن ورځ زما د خوشحالیو ډیره ستره ورځ ده . ځکه له یوه اړخه علي پاشا زما د خاوند او دواړو زامنو قاتلینو ته سزا ورکړې ، تر څنګ یې زما ښې ابلې پښې را پټې کړې او پښې یې را په پښو کړې او تر څنګ یې تر ټولو لویه خوشحالي داده چې ما ته یې د یونا په څیر یوه لور راکړه . خدای دې یې تل د علي پاشا سره دخوښۍ نه ډک ژوند په برخه کړي .

قیرات د لږ څه تم کیدو نه وروسته یو ځل بیا نریوس ته مخ کړ او ور ته یې وویل :

نریوس ! ته او ریونا ما ته یو ډول یاست . اوس زه ډاډمنه یم چې زه یواځې د سریان مور نه بلکه ستاسې ددواړو مور هم یم او زما یوه لور نه بلکه درې لونې دي . واورئ زما لونو! زما سره چې هر څه د علي پاشا له پاره دي هغه ستاسو د ټولو امانت دي . او بیا د سلطان بایزید نه ممنونه یو چې هغه مونږ ته نوره زمکه او باغونه هم را وبښل . خو هغه څه چې بایزید مونږ ته را کړي نو نریوس لورې ! هغه ستا او ستا د کوچنیانو دي .

کله چې د یونانیانو او اروپایانو د خطر اوګواښ مخه و نیول شي ،او دعلي پاشا د لښکر پړاو له دې ځایه پورته شي، نو لورې زه به تاسې ټول د بروصې ښار ته راوبولم، هلته به دسلطان بایزید په شتون کې د علي پاشا او ریونا واده تر سره شي ، د واده وروسته ک چیرې د ریونا پلار رستاک اومور کیتهنا بیرته خپل کلي ته راستنیدل غواړی نو کوم ممانعت به ورته نه وی ځکه د ریونا پلار د خپل کلي سردار دي ، او دلته هغه د پراخې زمکې او باغونو مالک دي ، خو نریوس لورې ! تر هغې چې تا پورې اړه لري نو زه غواړم چې کله ته د ریونا د واده په خاطر هلته راشې نو بیا بیرته دې کلي ته مه را ستنیږه ، هملته واوسه ، او هغه جایداد چې سلطان تاته درکړې د خپلو بچیانو او مور سره دې د هغو ساتنه وکړه . که چیرې ته همداسې وکړې نو زما لورې د ا به ماته د ډیر ډاډ او خوشحالئ سبب وګرځي .

دقیرات د چپتیا نه وروسته نریوس په خبرو پیل وکړ او ویې ویل :

اې مورجاني ! زه ستا د هیڅ پریکړې خلاف ورزی نه کوم . که چیرې ته غواړ ی چې د ریونا او علي پاشا د واده نه وروسته زه دې کلي ته بیرته را ستنه نه شم ، نو مور جانې ! زه به همداسې وکړم . اوس چې تا ماته د بروصې په ښار کې د زمکې او باغونو د ورکړې ژمنه کړې ده ، نوکه چیرې زه ټول عمر ستا خدمت وکړ م بیا به هم ستا احسان ادا نه کړاې شم . دا زما خوش قسمتي وه چې ماته ستا د زوې په څیر خاونداو ستا په څیر درنه مور تر لاسه شوې .

نریوس همدومره خبره وکړه او چپ شوه ، نو د ریونا پلار رستاک په خبرو پیل وکړ .

قیرات خورې ! هغه پریکړه چې تا د نریوس په هکله کوې زه د هغې سره اختلاف لرم ، کله چې د ریونا د واده نه وروسته زه او زما ښځه کیتهنا بیرته را ستنیږو نو نریوس ، دهغې مور او دواړه زامن هم له ځانه سره بیرته راوړو .

درستاک په دې خبره باندې قیرات حیرانه شو او په عجیبه توګه یې هغه ته و کتل . ریونا هم ټکان وخوړ او په ډیره سوالیه توګه یې خپل پلار ته وکتل ،دهغوی په دې حیرانتیاو باندې رستاک و خندل او بیا یې وویل: زما خورې ! دا چې تا ما ته په حیرانتیا سره وکتل دا ستا حق دې ، او ریونا هم حق لری ما ته په سوالیه سترګو سره ووینې ، خو تر اوسه پورې ما خپله خبره نه ده خلاصه کړې ، زما خورې او زما لورې! هغه څه چې زه یې وایم په غور سره یې واورئ . کله چې ریونا دعلي پاشا سره واده وکړي اودهغې د ښځې په څیر هلته په بروصه کې واوسي ، نو ښکاره ده چې ستا همدا یو زوې دې او هغه څه چې د علي پاشا دې هغه ټول د ریونا هم دي . نریوس به په هغه جایداد او ملکیتونو کې هیڅ ډول برخه نه لري .

د رستاک په دې خبرو باندې ریونا نوره هم برګه شوه او په ډیرو تیزو سترګو یې پلار ته وکتل ، درستاک ښځه هم دخپل میره په خبرو باندې نا خوښه معلومیده ، خو رستاک خندل او ویې ویل :

کیتهنا او ریونا ما ته په داسې برګو سترګو مه وینئ ، ما تاسو ته مخته هم وویل چې ما د خپلې خبرې تر خلاصیدو پور ې پریږدئ ، هو ! ما وویل چې په بروصه کې چې څومره جایداد تاسې لرئ ، نو په هغې کې نریوس ته کومه برخه او کوم حق نه شته . دهغې مالکین به علي پاشا او د هغې ښځه ریونا وي . خو قیرات خورې ! ته پوهیږې چې ما ایکې یوه لور درلوده اوهغه ریونا وه، زما نور اولاد نه شته ، نه زوې نه لور! نو په دې خاطر به نریوس ددې کلي څخه نه وځي ، زه چې څومره

(c) ketabton.com: The Digital Library

جایداد لرم زه به هغه د نریوس ددواړو زامنو په نامه کړم ، دوی به زما نه وروسته دهمدې کلي سرداران و ي، قیرات خورې ! داسې کول اوس ماته اړین دي ،ځکه چې که ریونا ددې ځایه ولاړه شي نوبیا خو به زه او کیتهنا په دې کلي کې ځانته پاته شو او دا به مونږ ته دزغم وړ نه وی .

دریونا د واده وروسته به نریوس ، دواړه کوچنیان او د نریوس مور پربیسا ټول دخپلي حویلی څخه زمونږ لورې ته راشي او زه به هم خپله ټوله دارایی اوملکیت ددې کوچنیانو په نوم منتقل کړم . ددې څخه به دوه ګټی تر لاسه شي ، لمړۍدا چې د ریونا د تګ وروسته به زما د حویلۍ ښایست په خپل ځای پا ته شي او بله ستره ګټه به یې داوي چې ماته به تیار روزل شوې دوه لمسیان په لاس راشي چې دوی به زما د جایداد مالکین او زما د هر شي حقداره وي . ددوی په شتون کې به زما په حویلۍ کې داسي رڼا را پیدا شي لکه څنګه چې په تاکونو کې د پسرلي په راتلو سر خوشحالي راځي ، رستاک تر دې ځایه خبره وکړه او بیا یې قیرات ته وکتل او دوباره یې خپله خبره پیل کړه.

دغه واړاندیز چې ما وکړ نو فکر کوم چې ته به ورسره اختلاف و نه کړي ؟

پخوا له دې چې قیرات د رستاک دخبرو ځواب ورکړي نو ریونا په خبرو پیل وکړ، هغه دعلي پاشا د خوا څخه را پورته شو او منده یې کړه د خپل پلار رستاک ته یې غاړه ورکړه،او بیا یې دخوشحالیواوخوښیو په اواز کې وویل چې :

اې زما پلار جانه ! ته ډیر زیات ستر انسان یې . کله چې تا خپلې خبرې پیل کړې ا و ودې ویل چې د بروصې دښار د ټول جایداد مالکین به ریونا اوعلي پاشا و ي ،او په هغې کې به نریوس ته هیڅ برخه اوحق نه ورکول کیږي نو ای پلارجانه ! ستا هغه خبرو ماته ډیرې زیاتې ګیلي ، شکوې او دردونه راپیدا کړی و، خو زه تاته سلام کوم ،او ستا دغه فیاضۍ ته په درنښت قایله یم ، چې تا د خپل کلي ټول جایداد زما د خور نریوس د زامنو په نوم کړ . اې پلار جانه ! زه چې ستا د دې پریکړې څومره شکریه اداکړم هغه به بیا هم لږه وي .

کله چې ریونا چپ شوه نو علي پاشا د لمړي ځل له پاره ریونا ته وکتل او ورته یې وویل :

ریونا ! تا خو د خپل پلار شکریه ادا کړه نو په دې خاطر زه ستا ممنون یم ، دا کار باید ما کړې وایې .

بیا علي پاشا خپل خسر رستاک ته مخ کړ او ورته یې وویل:

تاچې زما دخور نریوس او دهغې د زامنو په نوم دخپل ټول جایداد د انتقالولو اعلان وکړ، نو د هغې له پاره ریونا ته په کار نه و چې ستا شکریه یې ادا کړې واي ، دا شکریه باید ما ، زما مور او زما خور نریوس ادا کړې وې ، ریونا ته خو ددې پریکړې زیان ور سیږي . ځکه چې هغه د خپلې برخې څخه بې برخې کیږي . په هر صورت زه د خپلې مور اوخپلې خور نریوس په نمایندګې باندې دا وایم چې دا وړاندیز چې تا کړې دا د هر چا د وسې کار نه دې ، هیڅوک به هم خپله ټوله شتمنې دبل په نامه منتقل نه کړي. درونده رستاکه ! مونږ به ستا دا ښیګڼه تر خپله عمره پورې هیره نه کړو .تا د ریونا په څیر زما خور نریوس ، دهغې زامو او مور ته ډیرزیات درنښت ورکړې نو په دې خاطر به زه ، زما مور او زما خور نریوس ستا دا احسان د تل له پاره په یاد ساتو.

د علي پاشا په دې خبرو باندې درستاک په مخکې د خوشحالیو لیکې را پیدا شوې .او بیا یې وویل :

علی پاشا! اوس خو د ریونا کوژدن له تا سره تر سره شوه. خو په مسیح باندې سوګند چې ما ته له دې مخته هم خپل زوې ګڼلې وې ،که څه هم ما دخپل کلي یوه ځوان سره د ریونا خبره کړې وه خو ډیر وخت به مې په زړه کې دا راتلل چې کاشکې دریونا خبره مې د علي پاشا سره پښخه کړې وې . ما به زیات وخت دا خبره په خپل فکر کې را ګرځوله چې کاشکې ریونا ستا دښځې په څیر له تاسره تللې وې ، ما دا خبره د کیتهنا سره هم څو ځلي یاده کړې وه . خو ما نه غوښتل ددې کار پیلامه زه په خپله وکړم ما غوښتل چې ددې رشتې غوښتنه ستا یاستا د مور له اړخه تر سر ه شي . اوس چې ستا مور د بایزید یلدرم له اړخه ددې معاملی د کولو له پاره دلته راغلي ده نو علي پاشا جانه ! نن زما دخوشحالیو انتها نه شته ، ما ته پخوا هم خپل زوې ګڼلې او اوس خو دریونا په حواله زما د وجود یوه برخه او زما مټ وګرزیدې ، واوره علي پاشا! ما ریونا دخپل حق څخه نه ده بې برخې کړې ، زه په دې پوهیږم چې هغه څه چې له تا سره دې هغه د ریونا له پاره بسنه کوی او هغه څه چې زما سره دې هغه د نریوس او دهغې د زامنو له پاره بسیا دي .

ریونا بیرته پورته شوه او دعلي پاشا تر څنګ کیناستله ، او بیا یې پّه ډیر ټیټ اواز سره علي پاشا ته وویل:

تا څنګه زما پلار ته وویل چې تا ریونا دخپله حقه بې برخې کړې ده ؟ علي پاشازه هیڅ هم نه غواړم ، دا چې ته ماته تر لاسه شوې لکه دټولې نړۍ خزانی او خوشحالیګاني مې چې تر لاسه کړې وي .

د ریونا په دې خبرو باندې علي پاشا مسکي شو هغه غوښتل د ریونا ځواب ورکړي خو رستاک قیرات ته په خبرو پیل وکړ .

اوس چې د کوژدنې ټول مراسم پای ته ورسیدل نو زه غواړم چې ټول د حویلۍ په لور ولاړ شو ، تاسې چې هر څومره ورځې اوسیدل غواړۍ نو همدلته واوسئ زه به علي پاشا ته هم ووایم چې هغه هم حویلۍ ته راشي، هغه دې خپل سالار ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووايي چي دهغه مور د هغه کوژدن د سلطان په حکم د ريونا سره کړي ده نو په دې خاطر به هغه د خپلې مور سره يوځاې د ريونا په کور کی وي .
د رستاک په دې وړانديز علي پاشا لږ څه فکر وکړ خو تر څنګ ناستې ريونا هغه و سکونډه او ورته يې په پټه وويل چې ، انکار و نه کړې.
د ريونا په دې خبره علي پاشا و خندل اوو يې ويل :
درونده رستاکه ! زه انکار نه کوم ، خو هغه کلي چې ما بيګاه شپه محاصره کړې و هغه اوس هم زما د هلکانو په محاصره کې دې، تاسې لږ څه کينئ زه يو دوه کسه مخبران د پولو پ د جزيرې په لور استوم ،تر څو د هغه ځاې پادرې کرسپاس ته زما په لاسو دخپلې تباهی خبر ورکړي ،، او بيا زه غواړم چې دا معلومه کړم چې دپادريانو د انجمن عکس العمل به زما د تيرې شپې د عملياتو په هکله څه ډول وي، زما دا دواړه جاسوسان به دهغه کلي د وژلو شوو خلکو د خپلوانو په څير هلته پولوپ ته ورځي او د ستر پادرې تر مخه به حاضريږي او د کلي ټول حال به ورته ا وروي ، ددې وروسته چې دهغوې کوم عکس العمل وی نو دوې به د هغې په هکله ما ته راپور راکړی او بيا به زه دهغوې د راپور په رڼا کې تصميم نيسم ، او ددې پادريانو او راهبانو د انجمن ، دا د انسانيت د قاتلينو ، په خلاف پلان جوړو او هغوې ته به د سزا ورکولو په خاطرهلته ورځم .
ددې خبرې سره سم علی پاشا د خپله ځايه پورته ش اوو ويې ويل :
تاسې لږ کينئ زه لږه شيبه وروسته بيرته راستنيږم.
بيا علي پاشا په ډيره بيړه بيرون را ووت ، دهغه د راوتلوو سره پاته ناسته خلکوو د کوژدې په رسم و رواج باندې خبر ي اترې وکړې .
علی پاشا ډی ژر بيرته خپلې خيمي ته راستون شو ، بيا ټول د خيمي څخه بيرون ووتل ، په آسونو سپاره شول او د ريونا د کلي په لور روان شول .
پرلپسې لري.......

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پرخلاف يي د صليبيانوسازشونه (۱۵)

مکمل غير سياسي : يوتاريخي په زړه پورې ناول .
زمونږ دهيواد ګوډ يتمور څوک دی ؟
تبره (۱۴) برخه له دې ځايه ولولئ
اوس تاسې ددې تاريخي ناول پنځلسمه برخه لولئ:

پرلپسي***** ۲۶

شپه خپلې اخرې پړاو ته رسيدلي وه او د سهار وږمي تازه تازه را ليږيدلې چې دوه کسه په خپلو آسونو سپاره دخپل منزل په لور روان و . دوې په ډيره چټکی سره د يونان د جزيرې د پولوپ د سميې په منځنی برخې کې داسې يوه ځاې ته ورسيدل ، چې تر مخه يې يوه ستره او شانداره ابادي راغله ، ددې ابادی په کتلو سره سپرو يو بل ته د دريډو اشاره وکړه. دواړو سپور و دخپلو آسونو واړې کش کړې او ودريدل .
دا دواړه سپاره هر يو مظفرالدين او قادرخان وو. دا د علي پاشا مخبران و او دوې هماغه دواړه و چې علي پاشا د يوناني راهبانو او پادريانو د انجمن په اړه د معلوماتو د راټولولو له پاره استولي و . کله چې دوې دواړه و دريدل نو قادرخان مظفرالدين خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې :
مظفرالدين خانه ! مونږ اوس د دښمن په زمکه کې يو. ته اوس مظفرالدين نه يې او زه قادر خان نه يم . داسې و ګڼه چې دې زمکو ته په راتلو سره زمونږ نومونه هم تبديل شول ،پس له دې زما نوم مارس دې او ستا نوم اريوس ، نو کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ دواړه يو دبله سره خبرې کوو او يا د نورو خلکو سره مخ کيږو نو يو بل ته به په همدې نصراني نومونو نوم اخلو. په دې سيمه کې خپل اصلي نوم بلکل له ياده و کاږه .
دقادرخان په دې خبره مظفرالدين مسکې شو . بيا يې د خپل آس غاړه و ټپوله او قادرخان ته يې وويل :
قادرخانه ! هيڅ فکر مه کوه ، زه او ته چې دکوم د کولو له پاره راغلي يو نو که خداې و غوښتل د همدې نوو نومونو سره به هغه تر سره کړو اوبيرته به دهمدې نومونو سر يو ځاې خپل امير علي پاشا ته ستانه شو. زه فکر کوم چې مونږ لږ څه نور ګړندی ولاړ شو او دپادريانو او راهبانو د انجمن دسترو مشرانو سره د ليدو کتو له پاره لاره پيدا کړو .
قادرخان هم د مظفرالدين ددې خبرو سره اتفاق وکړ . بيا دواړو يو ځاې خپل آسونه په ځغاسته کړل او مخته دکلي لورې ته يې ور تاو کړل.
کلي ته دننووتلوسره سم قادرخان دکلي په کوڅه کې د تيريدو په وخت کې د يوه سړې څخه په ډيره عاجزئ او انکسارئ سره و پوښتل :
اې دوسته ! مونږ د پولوپ په حزيره کې نا بلده يو ، مونږ غواړو ستر پادري کرسپاس او يا دهغې نائب ارديس سره ووينو ، مونږ دواړه د روميل د ولايت څخه راغلي يو او د کرسپاس يا ارديس له پاره مو ډير مهم پيغام راوړې دې .
د دې خبرو په جريان کې قادرخان په خپله غاړه کې را زوړند صليب برابر کړ . په دې وخت کې هغه کس چې قاردخان ور څخه پوښتلي و لمړئ دې دواړو ته په ډير ژوره توګه وکتل ، او بيا يې په ډيره نرمه ژبه دوې ته وويل : که چيرې تاسې دواړه په دې جزيره کې نابلده ياست نو زه به ستاسې لارښوونه وکړ م . او که تاسو د روميل څخه راغلي ياست نو داسې معلوميږي چې تاسې به دپادريانو له پاره ډير مهم پيغام راوستي وي . په دغه کوڅه کې چې تاسې همدا اوس له ماسره ولاړ ياست په همدې کې مخته ولاړ شئ ،او دکلي هغه بل اړخ ته ووځئ ، مخ ته به درته يو ستر ه مانۍ راشي ، دا مانۍ په پخوا زمانو کې ډير ستر عبادت ځاې و ، همدې عبادتځاې لورې ته ورشئ هملته به تاسې ته دواړه پادريان په لاس درشي . د پادريانو او راهبانو ټولې سترې غونډې په همدې ځاې کې جوړيږي . فکر کوم چې همدومره لار ښوونه به تاسو ته کافي وی . ددې وروسته هغه سړې مخته ولاړ او قادرخان او مظفرالدين خپل اسونه هغه لورې ته د ژر رسيدو په خاطر و ځغلول .
دکلي د منځ څخه دتيريدو وروسته دوې دواړه دکلي جنوبي برخې ته ووتل ، هلته يې يوه ستره مانۍ تر سترګو شوه ، هغوې دې مانۍ ته ورغلل او د مانۍ په ستره دروازه کې يې آسونه و درول . هلته د دروازې سره نژدې دوه کسه ساتونکې ولاړ و ، دوې دواړه دخپلو آسونو څخه را ښکته شول نو بيا قادرخان دغه دواړو ساتونکو ته وويل :
زما دوستانو ! مونږ د روميل د ولايت څخه راغلي يو . په دغه جزيره کې نا بلده يو . مونږ غواړو سمدستي د ستر پادري کرسپاس او يا دهغه د نائب ارديس سره ووينو ، مونږ هغوې ته يو ډير مهم پيغام راوړې دې . داسې و ګڼئ چې مونږ هغوې ته يوډير خراب خبر او خپل فرياد راوړې دې ، زه فکر کوم چې تاسې دواړه به زمونږه لار ښوونه وکړئ .
دقادرخان د خبرو وروسته ددواړو ساتونکو څخه يې يوه وويل :
دغه ښې لاسته چې کوم عمارت په سترګو کې کيږی دا د آسونو د تړلو ځاې دې ، ولاړ شئ خپل آسونه هلته و تړئ، هلته ستاسې د آسونو له پاره د وښو او ګياه انتظام شته ، بيا بيرته دلته راشئ زه به تاسې ستر پادرې کرسپاس ته ورسوم ، نائب پادري ارديس هم هملته دې ، دواړه په کومه مهمه موضوع باندې په خپلو منځو کې خبرې کوې. دا ستاسې له پاره ډيره ښه وخت دې تاسې کولاې شې ددواړو سره په يوه وخت کې ووينئ .
دساتونکې په دې خبرو باندې دواړه مظفرالدين او قادر خان ډير خوشحاله شول. لمړې د هغه ورښوول شوي عمارت په لور ولاړل اوهلته يې خپل آسونه وتړل،او وابښه او ګيا يې ورته واچوله ،خو خپلې بسترې يې چې د زينونو سره تړلې وې هماغسې تړلې پريښودې . مګر هغه ضروري سامان او خورجينه يې ترې را واخستل اوپه خپلو اوږو يې بار کړل اوبيا بيرته د عمارت مرکزې دروازې ته را ستانه شول. يو ساتونکې هملته ولاړ پاته شو اويو له دوې سره د عمارت دننه ولاړ . عمارت ته د ورننوتلو وروسته هغه ساتونکې د يوې خونې مخته ودريد، هلته ددې تر مخه يو بل ساتونکې هم ولاړ و ، هغه ساتونکې چې دوې يې له ځانه سره وړي و دهغه دروازې تر مخ ولاړ ساتونکې سره د لږې شيبې له پاره په راز کې خبرې اترې وکړې ، بيا د قادرخان او مظفرالدين لورې ته راغې او هغوې دواړو ته يې وويل : دغه مخامخ ځوان چې دلته ولاړ دې هغه د ټولو د ستر پادرې د ساتونکو څخه يو دې . هغه به ستاسې له پاره د ستر پادري کرسپاس اويا د هغه د نائب ارديس سره د کتلو زمينه برابره کړې .
ددې خبرې سره سم هغه بيرته مرکزي دروازې ته ولاړ او هغه د خونې مخ ته ولاړ ساتونکې دوې ته مخ کړ او ورته يې وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسي دواړه لږ ځنډ وکړئ ، زه دننه کوټې ته ورځم او ستر پادري به ستاسې د راتللو څخه خبر کړ م. و به ګورم چې هغه څه وايي ، ددې خبرې سره يې سم دروازه پرانسته او دننه ولاړ.
لږه شيبه وروسته هغه ساتونکې بيرته بيرون را ووت او دواړو مظفرالدين او قادر خان ته يې وويل :ما دواړو پادريانو ته ستاسې د راتلو په هکله خبر ورکړي دي هغوې سخت ټکان و خوړ ، تاسو سمدستي دننه ورشئ هغوې غواړي له تاسې سره سمدستي ووينې .
ددې خبرې سره سم هغه د خونې دروازه پرانسته او دوې دواړه مظفرالدين او قادرخان دننه ور ننوتل :
د خونې په منځنۍ برخه کې د منځنې عمر دوه کسان ناست و، مظفرالدين او قادرخان ور مخته شول او دهغوې يې ډير زيات تعظيم او احترام وکړ . بيا د هغوې څخه يوه يې دوې ته په لاس د کيناستو اشاره وکړه او ويې ويل :
دوستانو! تاسو ته ښه راغلاست وايم ، زما نوم کرسپاس او زما تر مخه ناست ارديس دی تاسې دواړه به زمونږ دحقيقت څخه خبر ياست ، ما ته وويل شول چې تاسو د روميل دولايت څخه راغلي ياست .او څه فرياد لرئ ، وواياست ،ستاسې فرياد څه دی ؟
د ستر پادرې د پوښتنې په اساس قادرخان لږ څه فکر وکړ ،خپل ستونې يې پاک کړ او بيا يې دواړو پادريانو ته وويل :
زه او زما ملګرې وياړو چې مونږ ته نن د نصرانيت د عالم ددوو ستر و شخصيتونو سره د ليدنې شرف حاصل شوې دی ، مقدسه پلاره ، کرسپاس ! مونږ دواړه د روميل دولايت څخه راغلي يو . پرتاسو دی نه بده ولږيږي او نه پرې خفه شئ چې زه ستاسې څخه وپوښتم چې تاسې د روميل په ولايت کې داسې څوک پيژنۍ چې نوم يې يونيسيس دی ؟دقادرخان په دې خبره ستر پادرې ټکان وخوړ او تر ډيره يې قادرخان او مظفرالدين ته وکتل او بيا يې وويل :
دروميل په ولايت کې هغه زمونږ تر ټولو ښه او ګرندې غړې دی ، کوم کلي کې چې هغه اوسی هغه ټول کلي زمونږ د انجمن غړي دي او هغوې د انجمن له پاره ډير ستر ستر او قيمتي کارونه تر سره کړې دی . دا خويونيسيس و چې هلته د روميل په ولايت کې يې هيڅ مسلما مبلغ پرې نه ښود چې د اسلام تبليغ وکړي . وواياست تاسو د يونيسيس په اړه څه ويل غوښتل ؟ دهغه پرخلاف د څه خبرې نه مخته او ياد هغه پرخلاف د کوم شکايت کولو تر څنګ دا فکر وکړئ چې يونيسيس مونږ ته ډير عزتمند انسان دی که چيرې دهغه څخه کومه کوچنۍ غلطي او يا تيروتنه هم وشي ، نو ياد ساتئ چې هغه به د ښښنې وړ وي . اوس وواياست تاسې څه ويل غواړئ؟
د ستر پادرې په خبرو باندې د قادرخان سر ټيټ شوې و ، مظفرالدين هم دهغه په لور په کتلوسره خپل سر ټيټ کړ ، ددواړو په مخونو باندې د ډيرې زياتې انديښنې اوخفګان اثار را څرګند شوي و . دهغوې ددې حالت په کتلو سره ستر پادري کرسپاس او دهغه نائب ارديوس هم ډير انديښمن شول . بيا قادرخان مخته وکتل او ستر پادرې کرسپاس ته يې وويل :
مقدسه پلاره !مونږ د يونيسيس پر خلاف نه کوم شکايت راوړې او نه کومه ګيله ، مونږ تاسو ته يو ډير افسوسناک خبر راوړې او هغه دا چې يونيسيس اوس په دې نړۍ کې نه شته .
قادرخان تر دې ځايه خبره وکړه نو چپ کيدو ته اړ شو ځکه چې ستر پادري کرسپاس په خپل ځاې کې پورته شو اوبيرته را پريوت . بيا يې قادرخان ته وکتل او ورنه يې وپوښتل : زما درنو راغلو ميلمنو ! زه نه پوهيږم چې ستاسې نومونه څه دي خو دومره درته وايم چې وواياست هر څه چې وايي په زغرده يې ووايي؟
دهغه دخبرې په ځواب کې قادرخان يو ځل بيا پيل وکړ .
«د مسلمانانو يو سالار چې علي پاشا نوميږي ، دخپل لښکر سره يو ځاې يې د روميل په ولايت کې يړاو کړې دی ، ددې تر مخه دعلي پاشا پلار او دهغه دوه مشران ورونه د يونيسيس او دهغه د ملګرو په لاسو له منځه تللي و، ځکه چې دعلي پاشا پلار داسلام مبلغ و او د اسلام د تبليغ له پاره هلته د روميل ولايت ته را ننوتي و . علي پاشا د سلطان بايزيد يلدرم د لښکر يو ستر سالار دی او هماغه ورسره په جنګونو کې برخه اخلي او اوس يې هملته د روميل په ولايت کې لښکر ديره کړې دی . دهمدې يړاو په دوران کې هغه د خپل پلار او ورونو د قاتلانو په لټه کې و ،هغه ددې کار له پاره مخبران هم خواره کړې و ، اوس دا معلومه نه ده چې دې مخبرانو له کومه دا خبرونه تر لاسه کړې و چې علي پاشا ته يې ورسوي چې دهغه د پلار او ورونو په قتل کې يونيسيس او ددې کلي ټول خلک برخمن دې ، د هغه مخبرانو هغه ته دا اطلاع هم ورکړې وه چې د يونيسيس ټول کلي د يونان د پادريانو او راهبانو دانجمن غړيتوب لري ، او ددې پادريانو د ګرمي د اوسيدو تم ځاې د پولوپ سيمه ده .
مقدسه پلاره ! علي پاشا ددې خبرونو د تر لاسه کولو وروسته په دغه کلي باندې يرغل وکړ د شپې په تياره کې يې خپل لښکر ددې کلي چار چاپير خپور کړ او دکلي څخه يې د ځوانانو د تيښتې ټولې لارې بندې کړې ، بيا علي پاشا په خپله د

(c) ketabton.com: The Digital Library

یونیسیس حویلۍ ته ور ننوت لمړی یې د یونیسیس سره خبرې و کړ ې او بیا یې دخپل پلار او ورونو قاتلان هملته د یونیسیس په حویلۍ کې سره را ټول کړ ل ، او هملته یې ووژل . سهار یې یونیسیس ته حکم وکړ چې د کلي ټول خلک د کلي مخې ته راټول کړي.
د علي پاشا په حکم یونیسیس د کلي ټول خلک د کلي مخ ته را ټول کړ ل د یلدرم دې جرنیل د کلي ځوانان دښځو ، کوچنیانو ، زړو او معذور و ښځه جدا کړ ل او بیا یې د یونیسیس په ګډون د کلي ټول ځوانان یو په بل پسې له تیغه تیر کړل. خو زاړه ، ښځې ، کوچنیان او معذور یې و ښبل ، او هغوې ته یې بیرته په هماغه کلي کې د اوسیدو اجازه ورکړه .
مقدسه پلاره ! مونږ دواړه د تولک د کلي اوسیدونکی یو ، زمونږ د کلي مشر او سردار رستاک دې مونږ د رستاک په حکم دلته راغلی یو او دا خبر مو تاسو ته راوړی دې . رستاک د یونیسیس دکلي د ځوانانو په هلاکت باندې ډیر زیات خواشیني او غمګین دې ، خو د هغه هیڅ په وسه پوره نه دی . ځکه چې د رومیل په ولایت کې د مسلمانانو یو ډیر ستر لښکر د علي پاشا تر قوماندې لاندې پروت دې . په دې ولایت کې چې هر نصراني د سر د راپورته کولو هڅه کوي نو مسلمانان یې سمدستي وژني ، مقدسه پلاره ! دا هغه بد خبرو چې مونږ دواړه تر دې ځایه تاسو ته راوړ .
د قادرخان په دې څرګندونو باندې دواړو پادریانو ، ستر پادري کرسپاس او نائب یې اردیوس ، په خپلو منځو کې یو بل ته وکتل او سرونه یې ټیټ کړل .د هغوې په مخونو باندې د غم او درد نښې او لیکي راخپرې شوې وې ، تر ډیره هغوې دواړه په همداسې حال کې کیناستي و،بیا کرسپاس قادرخان ته مخ کړ او ورته یې وویل :
زه ستاسې د دواړو ډیر زیات ممنون او شکر کونکي یم چې تاسو دواړو دومره زحمت وګاله او دا خبر مو تر مونږ پورې را ورساوه . زه د تولک د کلي د سردار رستاک هم ډیر زیات ممنون یم چې هغه تاسې دواړه ددې خبر د رسولو له پاره دلته را استولي یاست . ګورئ ! تاسې به تر سهاره پورې دلته میلمانه یاست ، سبا دلته د ټولو پادریانو اوراهبانو غونډه کیدونکې ده ، چې په هغه کې به ډیرې مهمې پریکړې و شي ، دا غونډه مونږ ستاسو د راتلو تر مخه رابللې وه. ځکه چې ددې څخه مخته هم په دې سیمو کې ډیرې مهمې پیښې تر سره شوې دي ، او یوه د هغوې څخه د سرویه د پادشاه ماتې او دسلطان بایزید سره دهغه سوله ده.
تاسې دواړه پوهیږئ چې استیفن د بایزید اوعلي پاشا په مقابله کې ماته وخوړه و ددې ماتې به پایلو کې هغه نه یوازې هغه سیمه چې هلته د زړو کانونه دې دسلطان یزید په واک کې ورکړه ، بلکه تر ټولو ستر حماقت یې دا وکړ چې خپله ډیره ښایسته خور ،ډسپنا ، یې هم دسلطان په حرم کې ور ننویسته .
شاید تاسې دواړه په دې پوه نه شئ چې ډسپنا هغه نجلۍ ده چې به ښایست او حسن کې په ټوله اروپا کې مثال نه لري ، د اروپا هر حکمران دهغې سره د واده کولو ارزو او تمنا درلوده ، خو استیفن ډیر بد وکړل ، هغه ته په کار وو چې لمړئ خو یې د جنګ پیلامه نه وی کړې او که بیا یې خامخا جنګ ته زړه کیداې نو داروپایې حکمرانانو څخه به یې مرسته او ملاتړ تر لاسه کړې واې ، بیا به د یوه ستر ا و قوي ځواک سره یو ځاې مقابلې ته ور وتلاې وې نو زه دا ویلاې شم چې په هغه صورت کې به یې سلطان ته ډیره بده ماتې ورکړې وه. او که چیرې دې ته ماتې ور په برخه کیده نو خراج یې باید منلي وې اوخپله ډیره ښکلي او ښایسته خور به یې سلطان بایزید ته نه ورکوله . بس د همدې موضوع له پاره مو سبا غونډه را بللې ده. تاسې دواړه هم تر سبا همدلته اوسئ ،کومې پریکړې چې وشي نو بیا رستاک هم د هغې څخه خبر کړئ ، زما درونو راغلو میلمنو! زه هیله من یم چې مونږ به ډیر ژر په دې و توانیږو چې مسلمانان ددې سیمو څخه چې اوس پرې مسلط شوې بیرته و کاږو .
کرسپاس ددې خبرو څخه وروسته لږ څه توقف وکړ او بیا یې خپل لاسونه و پړکول ، دهغه د لاس داواز سره سم هغه ساتونکې چې بهر په دروازه کې ولاړ و راننوت ، کرسپاس ورته وویل :
دا دواړه زمونږ ډیر د قدر وړ میلمانه دي په دې عمارت کې ددوې د خوراک څښا ک او دشپې د پاته کیدو ډیر ښه انتظام وکړئ، سبا چې د راهبانو او پادریانو دانجمن کومه غونډه کیږي ، دوې به هم په هغې کې ګډون کوي ، دوې مونږ ته ډیر مهم خبرونه را وړي دي . څرنګه چې دوې د ډیر لرې سفر څخه دلته را غلي دي نو دوې به ستومانه شوی وې، نو دوی له ځانه سره یوسه ،او د خوراک څښاک ښه انتظام یې وکړه اوکله چې سبا د انجمن غونډه کیږي نومونږ به دوې خبر کړو اوله ځانه سره به یې راړې .
خپل ساتونکی ته د خبرو وروسته ستر پادري کرسپاس قادرخان ا و مظفرالدین ته مخ کړ او ورته یې وویل :
زما دوستانو! زما د ساتونکې سره ولاړشئ دوې به ستاسې دتم کیدو انتظا و کړي ، سبا به بیا یو دبل سره ووینو.
ددې خبرې سره سم قادرخان اومظفرلدین دواړه دخپلوځایو څخه پورته شو ل او د هغه ساتونکې سره یوځاې دخوني څخه وو تل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بل سهار کله چې قادرخان او مظفرالدین په خپلو منځو کې خبرې کولې چې د پادري هغه ساتونکي راغې چې ددوی میلیمستیا یې کړې وه ، دوی ته را نژدې شو ، ددوی ډیر زیات احترام اودرنښت یې وکړ اوبیا یې دواړو ته وویل .
زما دوستانو ! له ماسره را ځئ ، ستر پادرې کرسپاس تاسې بللي یاست ، همدا اوس ستر پادرې کرسپاس او کوچني اردیس هملته په همغه کمره کې ستاسې انتظار کوي چې پرون مو وروسره کتلي و،
د ساتونکي په دې خبره قادرخان او مظفرالدین خان لږ څه ټکان غوندې وخوړ او د راغلي ساتونکي څخه یې و پوښتل :
دوسته ! تا وویل چې ستر پادر ې کرسپاس او نائب یې اردیس په هماغه خونه کې دې چې پرون مو ورسره لیدلي و په داسې حال کې چې ستر پادرې مونږ ته وویلي و چې د راهبانواوپادریانو ستره غونډه کیدونکې ده اومونږ به په دغه غونډه کې را بولي ،او هلته به د تیرو شوو حالاتو په رڼا کې د راتلونکوحالاتو په هکله هم تصامیم نیول کیږي .
د قادرخان په دې خبره باندې هغه ساتونکي هغه ته د لږڅه وخت له پاره په غور سره وکتل او بیا یې ورته وویل : درونده میلمه ! ستا خبره سهي ده . لمړیٔ خو ستر پادرې کرسپاس غوښتل تاسې د پادریانواوراهبانو دانجمن په غونډه کې ور و غواړي خو بیا پوه نه شوم چې څه وشول چې هغه دا کار و نه کړ اوس خودا غونډه خلاصه شوې ده او د غونډې پریکړې هم منځته راغلي دې زما په فکر چې ستر پادري غواړې تاسې د هغو پریکړ و څخه خبر کړي ، نو په دې خاطر تاسې دواړه له ماسره راځئ.
دساتونکي په دې څرګندونو باندې قادرخان اومظفرالدین یو بل ته په غور سره وکتل او بیا یې په سترګو سترګو کې کومه پریکړه وکړه ،دهغې وروسته دواړه دخپلو ځایو څخه پورته شول اوپه چپه خوله دهغه ساتونکي سره یوځای روان شول .
دې ساتونکي دوې دواړه همغه کمرې ته یوړل چې یوه ورځ دمخه یې دستر پادرې اودهغه د نائب سره په کې لیدنه شوې وه . کله چې دوې هغه کمرې ته ور ننوتل نودواړو پادریانو یې ښه دروند ښه راغلاست وکړ. اوپه خپل مخ کې یې ورته د کیناستو وویل : کله چې قادرخان اومظفرالدین په خپلو خپلو ځایو باندې کیناستل ،نوستر پادرې کرسپاس ورته مخ کړ او ورته یې وویل:
زما دوستانو ! تاسې یې بده و نه ګڼئ ، پرون چې ما له تاسو سره خبرې کړې وې په هغه کې مو پریکړه کړې وه چې نن چې د پادریانواوراهبانو دانجمن کومه غونډه کیدونکې وه په هغې غونډې کې به تاسو ته هم دګډون ویل کیږي، اوکومې پریکړې چې کیږي نوهغه به ستاسو ترمخه اوستاسې په شتون کې وشي . خو وروسته ما دخپلو ملګرو سره د مشورې وروسته تاسو ته زحمت دنه درکولو پریکړه وکړه. زما ساتونکي به تاسو ته ویلي وې چې د انجمن غونډه پای ته رسیدلي ده . اوکومې پریکړې چې په هغې کې شویدې زه به تاسو د هغو څخه خبر کړم . تر څو تاسو په پوره راز سره دا پریکړې د رومیل ولایت کې خلکو ته ورسوئ ، تر څو دهغوې په عزم کې سستي او کمزورتیا را پیدا نه شي او ورته وواياست چې د راتلونکي مناسب وخت انتظار وکاړي .
زما دوستانو ! کومې پریکړې چې زه یې تاسو ته داګیزه کوم هغه به په پټه توګه د رومیل نصرانیانو ته ورسوئ، مسلمانان باید ترې بلکل خبر نه شي ، که چیرې تاسې په ښکاره توګه د رومیل دولایت نصرانیانو کې دا تبلیغ کړئ نود بایزید سالار علي پاشا به ستاسو پر خلاف متحر ک شي ،اوپه یاد ساتئ چې هغه به په هر صورت تاسې دواړه د مرګ له کومې تیرکړي نو په دې خاطر زه تاسې ته خبر درکوم چې دا پریکړې په ډیره پټه توګه د رومیل نصرانیانو ته ورسوئ تر څو دهغوې هغه پستې حوصلې ددې پریکړو په اوریدو سره بیرته را تازه شي ، اوس چې څه درته وایم هغه په پوره غور سره واورئ ،دا ټولې خبرې نن د انجمن په غونډه کې فیصله شوې دي.
تر ټولو لمړیٔ هغه معامله چې په دې غونډه کې تر بحث لاندې راغله ، هغه داده چې د مسلمانو پرخلاف د صلیبي جنګ اعلان وکړل شي . ددې صلیبي جنګ دپیلامې له پاره همدا نن څو هیئتونه د صلیبي حکمرانانو په لور استول شوې دې ، تر څو هغوې هغه په ګوته کړل شوو ځایونو ته خپل خپل لښکر را ولیږي.، په دې لړ کې چې کومو هیوادو ته هیئتونه تللي دي په هغو کې هنګرې ،بلغاریه ، دلاچیه بویریا، سسلي، فرانس ، انګلستان، او دقسطنطنیې پادشاه مینوئل شامل دې . مونږ ددې ټولو حکمرانانو په نومونو لیکونه استولي دي او ورته مو لیکلي دي چې ک چیرې د نصرانیت پاینښت غواړې اودا چې که غواړې چې د اروپا خلک دخوشحالی نه ډک ژوند تر سره کړي نو بیا دې د اروپا دزمکو څخه مسلمانان بیرون کړي ، او دا کار دصلیبي جنګ د اعلان نه وروسته شوني دې . په دې ډله کې یو قاصد مو د روم پاپا ته هلته ایټالیې ته استولی،د روم دپاپا نه مو غوښتي چې هغه دې د خپل ذاتي پیغام په ذریعې د ټولو اروپایي هیوادونود حکمرانانو څخه وغواړي چې د مسلمانانو پر خلاف د صلیبي جنګ اغاز وکړی ، زه هیله من یم چې د پاپای اعظم له اړخه دداسې لیکونو په لیږلو سره به ټوله اروپا په ډیر قهر اوغضب سره د مسلمانانو پر خلاف را پورته شي .
مونږ دې اروپایي حکمرانانو ته دا پیغام هم استولي دې چې هغوې دې په خپله د خپل لښکر مشرې وکړي اویا دې هغه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډيرو تکړو سالارانو تر مشرۍ لاندې دلته د يونان لورې ته را وليږي . تر څو د مسلمانانو پر خلاف يو نه پای ته رسيدونکي صليبي جنګ پيل کړل شي ، اودا جنګ به تر هغه وخته پورې روان وې تر څو چې مسلمانان د فاسفورس د بحيرې نه اخواد اسيا اوانا طوليه د ميدانو په لور نه وې تيل وهل شوي .
په دې غونډه کې بله مهمه پريکړه دا وشوه ، چې د مسلمانانو دوه ستر حکمرانان په خپلو منځوکې يو له بله سره و جنګوی ،يو بايزيديلدرم اوبل تيمور لنګ ، په اوسنيو وختوکې تيمور لنګ د خپلو فتوحاتو لړۍ د هندوستان نه اخوا د شمال اوشرقي روسي سيمو ته ور غځولې ده . څرنګه چې روسان نصرانيان دي نو مونږ بايد د هغوې ساتنه هم وکړو ، که چيرې دا دواړه مسلمان حکمرانان همدا ډول خپلو سوبو ته دوام ورکړي ، نو بيا خو به نصرانيت ته نه جبيره کيدونکې زيان ورسيږي . که تيمور لنګ همداسې برياو ته دوام ورکړي اودهندوستان د نيولو وروسته د مسکو په لور مخه کړي ، لکه څنګه چې اطلاعات دې ، نو هغه به د مسکو عيسايي هيواد هم له منځه يوسي،د بله اړخه بايزيد يلدرم دې تاسو پوهيږئ چې هغه په اروپا کې يو توپان را پورته کړې دې. دهغه پلار هم اروپايي حکمرانانو ته په پر لپسې توګه ماتې ورکړې او دهغې د مرګ نه روسته د هغه زوې بايزيد يلدرم دا کار پيل کړې دې . اوزمونږ د بدبختی دا حال دې چې د سرويه پادشاه استيفن خپله ډيره ښايسته خور ډسپنا د بايزيد يلدرم په حرم کې ورکړه، دا يو داسې دروند جرم دې چې تل به زمونږ په سينو کې دا غ وي ، ځکه ډسپنا داسې يوه ښايسته اوښکلې نجلۍ وه چې داروپا هر حکمران غوښتل دهغې سره واده وکړي ، نو استيفن دې تباه شي چې هغه دغه ښکلې نجلۍ سلطان بايزيد ته حوال کړه . اوزه هغه وخت ډير زيات خفه شوم چې وامې وريدل چې دا کار په خپله د ډسپنا په خوښه تر سره شوې دې.
اوس نودعيسايي سلطنت او د اروپا د پاته سيمو دخوندي کولو له پاره چې کوم کار بايد مونږ وکړ و هغه دادې چې په يوډول نه يوډول تيمور لنګ اوسلطان بايزيد يو د بل په مقابل کې و دروو، که چيرې دا دواړه مسلمان ځواکونه يو دبل سره ټکر شي نودهغوې ځواک اوتوان به په خپله له منځه ولاړ شي اوپه دې ترتيب به نه يواځې روسی سلطنت په خپل ځاې پاته شي بلکه اروپايي سيمي به هم د بايزيد يلدرم د يرغلونو څخه خوندي پاته شي .
ستر پادرې ددې خبرو وروسته لږ څه دمه وکړه . لږ څه فکر يې وکړ اوبيا يې خپله خبرې ته دوام ورکړ.
زما دوستانو !دمسلمانانو دپادشاه تيمور لنګ اوسلطان بايزيد تر منځ د جنګ کولو له پاره او يودبل مخې ته په راوړو سره مونږ څه تدابير نيولې دي، دهغوې څخه يو دا چې زمونږ مخبرانو مونږ ته خبر راکړې چې دتيمور لنګ څه داسې سرداران چې د هغې د رويې څخه نالانه دي هغوې د بايزيد يلدرم سره پناه اخستی ده . تيمور لنګ دهغوې د بيرته ورکولو غوښتنه کوي اوبايزيد دهغوې د بيرته ورسپارلو څخه ډډه کوي ، ځکه چې هغه هغوې ته په خپل ځاې کې پناه ورکړې .
او همدا کار ددې دواړو حکمرانانوتر منځ د فساد د راپورته کولو له پاره ډيره ښه بهانه جوړوی ، که په دې لړ کې تيمورلنګ را وپارول شي اوهغه د خپلو هغو سردارانو چې دهغه څخه نالانه دي اود بايزيد سره يې پنا ه اخستې د بيرته را ستينو غوښتنه په جدي توګ وکړی نو دبايزيد له لورې د انکار په صورت کې به ددوې تر منځ د شخړې نوبت ډير په اسانۍ سره راځي.
ددې خبرې د نور مخکې تګ له پاره دا تدبير هم نيول شوې چې د بلغاريه دواړه شهزادګان ، سائرکن اوايکسلا، چې پخوا يې د بايزيد يلدرم اوعلي پاشا سره په جنګونو کې هم برخه اخستی وه اونن زمونږ په دې غونډه کې هم موجود وول نو په غونډه کې چې څومره پادريان اوراهبان وول د ټولو مشترکه خبره داوه چې سائرکن اوايکسلا دواړه دخپلو لښکرو سره يوځاې د اروپا څخه ووځي اود تيمور لنګ په لښکر کې دې شامل شي ،تاسې پوهيږئ چې تيمور لنګ نن سبا د هندوستان نه علاوه د شمالي سيمو په نيولو بوخت دې ، په دې فتوحاتو کې به دغه دواړه شهزادګان دهغه پوره پوره ملاتړ وکړي ، اوتر څنګ به يې هغه د سلطان بايزيد پر خلاف هم را پاروي ، بلکه د تيمورلنګ په ذهن کې به داخبره ور غورځوي چې د بايزيد د لښکر ماتول د تيمور لنګ له پاره ډير زيات د اهميت وړ دي ، اوکه چيرې هغه داسې ونه کړل نو د اروپا د فتوحاتونه په فراغت سره به په خپله سلطان بايزيد دهغه پرخلاف راولاړ شي . اوهغه به له هر څه سره له منځه يوسي .
زما په فکر چې دغه دواړه شهزادګان ، سائرکن اوايکسلا، به په خپل کار کې بريمند شي ، دوې به په يوڅو ورځو کې د خپل لښکر سره يو ځاې د اروپا څخه ووځي ،او دتيمور لنګ په لښکر کې به ورګډ شي، اوپه دې ترتب به دتيمورلنګ اود بايزيد يلدرم تر منځ د ټکر له پاره د کار اغاز وشي .
اوس زمونږ تر خه دوه حالات دي ، لمړ ی دا چې د اروپا ټول ځواکونه د صليبي جګړې له پاره تيار شي ، نو که د اروپا ټول حکمرانان چې مونږ ورته هيئتونه استولی دي په پوره اخلاص سره خپلې لښکرې دلته يونان ته راوليږي نو زما په فکر چې د تيمور لنګ اوبايزيد تر منځ به د ټکر کولو وخت هم پيدا نه شي مونږ به په خپله د خپل توان او قوت په زور بايزيد يلدرم اوعلي پاشا د اروپا څخه بيرون کړو .ځکه چې په دې هکله په خپله پاپايي اعظم هر زمونږ سره دې . کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاپا یي اعظم له اړخه احکامات جاري کړل شي چې دمسلمانانو پر خلاف دې دصلیبي جګړې پیل و شي ، نو زما د فکر په اساس داروپا ټول حکمرانان به خپل لښکر په پوره شوق او جذبي سره راټول کړي چې بیا به دهغې لښکر مقابله نه خو بایزید یلدرم وکولي شي اونه دهغې جرنیل علي پاشا .
خو که چیرې زمونږ د بدبختی اوبدنصیبی حدود خپل اخري حد ته رسیدلي وې اومونږدخپل دغه جمعي ځواک په واسطه بایزید اودهغې جرنیل علي پاشا ته ماته ورنه کړاې شوه او یا ځنګه چې مونږ هیله لرو هغسې د اروپا حکمرانان خپل ځواکونه سره را ټول نه کړي نو بیا به هغه مخکني تدبیر ته عملی شکل ورکول کیږی او هغه دا چې مونږ به ټوله توجه د تیمور لنګ او بایزید تر منځ د جنګ جګړې له پاره ور اړوو . اوهڅه به کوو چې په هر شوني حال کې هغوې دواړه په خپلو منځوکې په جګړه بوخت کړو. ددې لار ي به تیمور لنګ و نه توانیږي چې روسیه فتحه کړي ځکه همدا اوس په روسیه کې یو ډیر ټینګ نصراني نظام دې اودبله اړخه به بایزید ددې وړتیا و نه لری چې په اروپا کې خپل مخته تګ ته دوام ورکړي . زه تاسې دواړو ته دا هم ډاګیزه کوم چې که په اروپاکې بایزید یلدرم همداسې خپل وړاندی تګ ته دوام ورکړي نو بیا یاد ساتئ چې قسطنطنیه به د بایزید تر مخه مقاومت و نه شي کړاې او دا پخوانې او مقدس ښار به دمسلمانانو په ولکه کې راشي .
د کرسپاس ددې خبرو وروسته سمدستي قادرخان هغه ته مخ کړ او ورته یی وویل :
مقدس پلاره ! دغه دواړه تدابیر چې نیول شوي مونږ دواړو ته د ډیر زیات قدر په سترګو ګورو ، زه هیله من یم چې دهغه صلیبي جنګ پیل چې تاسې کول غواړئ نودهغه له پاره که د اروپا حکمرانان د زړه د اخلاصه کار واخلي نو هغوې به د یونان په دې زمکو کې دومره ستر لښکر را ټول کړي چې دهغې په کومک به مسلمانان د دې زمکو څخه بیرون کړل شي . خو که چیرې د بدقسمتی څخه داسې و نه شول ، نو دغه بل تدبیر او وړاندیز هم د مسلمانانو له پاره د ډیر زیان سبب ګرځیداې شی . که چیرې تیمورلنګ اوبایزید په خپلو منځو کې یو له بل سره ټکر کیږي نو د مسلمانانو ټولنیز ځواک به ټوټې ټوټي شي اواروپا به تل د بایزید د ګواښ څخه خوندی پاته شي . همدا راز به د روس نصراني حکومت هم د تیمور لنګ د حملې نه خوندي وي .
تر دې ځایه قادر خان خبرې وکړې او بیایې څه فکر کاوه بیایې ستر پادري کرسپاس ته و کتل اوورته یې وویل : مونږ باید د یوه بل صورت له پاره هم تیار واوسو .
د قادرخان په دې خبره باندې ستر پادري کرسپاس ، دهغه نائب اردیس دواړو ټکان وخوړ او قادر خان ته یې وکتل ،خو پخوا له دې نه چې دوې څه ووایې قادرخان یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ. او ویې ویل :
مقدسه پلاره ! دریم صورت دادې چې که چیرې مونږ په صلیبي جنګونو کې بریالي نه شو اوکه چیرې بایزید یلدرم او دهغه جرنیل علي پاشا د صلیبیانو متحده ځواک ته په یونان کې ماته ورکړي نو دهغې نه وروسته چې مونږ کوم دویم صورت اختیاروو،او هغه د تیمورلنګ اوبایزید تر منځه خپل منځې جګړې را پارول دي نو بیا خو مونږ ته دا فکر هم کول په کار دي چې زمونږ انجام به څه ډول وي .؟
د قادرخان د پوښتنې په ځواب کې ستر پادري په ژوره وخندل اوبیا یې په ډیر عجیبه توګه قادرخان ته وکتل او ورته یې وویل :
درونده میلمه ! زه ستا د اندیښنو سره متفق نه یم . لمړئ خو زه هیله من یم چې مونږ به په صلیبي جنګونو کې بریالي را ووزو . زه همدا راز هیله لرم چې یسوع مسیح اودهغې مقدسه مور به له مونږ ه تر دې حده خفه نه وي چې زمونږ په خپلو زمکو کې زمونږ کومک و نه کړي ، خو که چیرې زمونږ دعملونو په خاطر د یونان په زمکو کې مونږ دماتې سره مخ شو نو بیا هم زه تاسې دواړو ته ډاډ درکوم چې ساړرکن او ایکسلا دواړه شهزادګان به د تیمورلنګ په لښکر کې د ورګډیدو وروسته داسې حالات را پیدا کړې وي چې دبایزید او تیمورلنګ تر منځ ټکر منځته را وړي او بیا همدا ټکر د دواړو لورو ځواکونه تباه کړی ، ددواړو د ځواکونو د تباه کیدو سره سم به بیا دوې ددې جوګه نه وي چې زمونږ پر خلاف کوم عمل وکړي .
ستر پادري کرسپاس لږ څه تم شو اوبیا یي قادرخان او مظفرالدین ته وکتل اوورته یي وویل :
زما درونو میلمنو ! که چیرې تاسو ددېنه زیات دلته په پولوپ جزیره کې تم کیدل غواړئ نو مونږ تاسې ته ښه راغلاست وایو . خو دهغه مقصد له پاره چې تاسې دلته راغلي واست هغه یو ډول تاسې تر لاسه کړ، بیرته خپلو زمکو ته ستانه شئ او په ډیره خفیه اوپټه توګه داپیغام کور کور ،اوکلي کلي ته ورسوئ او ورته ووایاست چې په ډیرو نژدې ورځوکې به په اروپا کې د مسلمانانوپر خلاف یو ستر صلیبي جنګ پیل شي ، همدار از په یوناني زمکو کې اوسیدونکي عیسایيان هم ددې له پاره تیار کړئ چې د صلیبي جنګ په تیاریو کې د صلیبیانو د لښکرو پوره پوره بسپنه اوملاتړ وکړي . د زړه د اخلاصه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې هغوې ته وسلې او د خوراک زیرمې تیارې کړې ، که چیرې د یونان خلک همداسې وکړي نو زه تاسې ته ډاډ درکوم
چې د یونان په زمکو کې به د بایزید یلدرم څواکونه دړې وړې شي .
ددې سره قادرخان او مظفر الدين دواړه دخپلو ځایو څخه پورته شول ، قادرخان یو ځل بیا ستر پادری کرسپاس ته وکتل
اوورته یې وویل :
مقدس پلاره ! مونږ خو ډیره ناهیلې دخپلو زمکو څخه دلته راغلي و خو ستاسې خبرو اوارادو زمونږه حوصله او عزم
نوې کړ، زه او زما ملګرې همدا اوس ددې ځایه بیرته ستنیږو اودخپل کلي نه علاوه نورو کلیو ته به هم داپیغام ور ورسوو
او ورته به ووایو چې د ناهیلی ته اړتیا نه شته ځکه چې د مسلمانانو پر خلاف دصلیبي ستر جنګ پیلامه کیدونکې ده او په
هغه کې د مسلمانانو په مقدر کې دناکامی ، ماتې ، ذلت او رسوايي پرته نور څه نه شته.
ددې وینا سمدستي وروسته قادرخان اومظفرالدین دواړو د ستر پادري کرسپاس او دهغه د نائب اردیس سره په ډیره درنه
توګه خداې پاماني وکړه او بیا د کمرې څخه بیرون را ووتل .
دلږځنډ وروسته قادرخان او مظفرالدین دواړه په خپلو خپلو آسونو باندې سپاره شول اود یونان د جزیرې پولوپ څخه بیرته
د علي پاشا د لښکر په لورې را روان شول .
پرلپسې لري ....

دقریب الرحمن سعید ژباړه

ب ټک وکړ . علي پاشا غوښتل چې دخپله ځایه پورته شي خو دهغه څخه د مخه رستاک پورته شو او علي پاشا ته یې وکتل او

علي پاشا ته وويل :
ډګلوې هم دې ،ځکه چې ستا د وینا په اساس دوې د نریوس ساتنه اوحفاظت هم کوي .
ل نو علي پاشا دواړو ته وکتل او ورته یې وویل :
ن د نقل وحرکت په هکله زما څخه معلومات غوښته ، نو اوس چې تاسې راغلي یاست د سلطان بایزید له لورې راغلي مخبران

دا ډاګیزه کړه چې څه ډول د سلطان بایزید جرنیل علي پاشا د یونیسیس کلي محاصره کړ اوپه هغه کلي کې چې څومره د انجمن

ډسپنا دومره ښایسته نجلی وه چې د اروپا هر حکمران غوښتل دهغه سره نژدې والي وکړي خو استیفن ډیره بې عقلي وکړه چې

ې پریکړې وکړی :
ژدې وخت کې به د اروپا ټول ځواکونه د مسلمانانو پر خلاف د صلیبي جنګ اغاز وکړي .
نیولو څخه علاوه دهندوستا ن په نیولو هم مصروف دي، اوهمدا راز غواړې د روسیې په نصرانی حکومت باندې هم ور
و په خپل منځي جنګ کې دمسلمانان عظمت اود هغوې قوت ټوټه ټوټه شي اوپه هغه صورت کې به د بایزید له اړخه اروپا ته
ملیږي ،هغوې همدا اوس هغه لورې ته روان شوي دي، هغوې به هلته د تیمورشا ه په لښکر کې د شاملیدو وروسته دا کار
اوس پرې په پوره چټکتیا سره عمل کوی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

و ځلیدې ، بیا علي پاشا قادرخان او مظفرالدین ته وکتل او ورته یې وویل :
ودواړه کوچنیان پس له دې همدلته تم کیږي ، تاسې یې په خپله هم یاد ساتئ اونورو ملګرو ته یې هم ووایاست . اوس زما دخور

ته بیرون تړلي دي . ځکه چې مونږ غوښتل تاته هغه پیغام چې مونږ له ځانه سره راوړي در ورسوو اوبیرته خپل لښکر ته ستانه
ندې سره سم علي پاشا دخپله ځایه پورته شو او قادرخان او مظفرالدین ته یې وکتل او ورته یې وویل :

وخفګان ، هجر او بیلتون نښې و کتلي ، هغه وکتل چې دریونا په سترګو کې د سترتیا نښې، دهغې په څیره باندې خړوالي .....را
ي اواز سره ورته وویل :
ړول وي ؟ پاشا ! هغه حالات چې دې مخبرانو وواية ، نو دهغې په مطابق تر څو چې دا خبر بروصي ته سلطان ته ور رسیږي
کې به نه پاې ته رسیدونکې صلیبي جنګ و نښلي ، نو علي پاشا! په هغه حالاتو کې به ماته ستا انتظار څومره سخت او د زغم
لامتی له پاره لاس په دعا یم خو ترڅنګ به یې په ډیره بې قرارۍ سره ستا د بیرته راستنیدو په تمه یم . علي پاشا ! زما هیله ده
ه چې د صلیبي جنګونو لړۍ پیل شي نو بیا نه پوهیږ م چې ماته به څومره ورځې ، څومره اونۍ ،څومره میاشتې ستا جداي

ر چې د صلیبي جنګونو لړۍ نه وی پیل شوې نوزه له تاسره وعده کوم چې زه به هره ورځ ستا کتلو ته را ځم اومابښامي به هم له
ه هم ستا څخه لرې اوسیدل دزغم وړ نه دي ، خو ګوره ریونا ! کله چې د قومي اهمیت داسې پیښې مخته راځي نو هره ستونزه

غوې په لور په کتلو سره علي پاشا ورته وویل :

، اوس خو هغه ستا امانت دې ، ستا د ژوند ملګرې ده اوستا ماندینه هم .
اته اوپه ویر کې ولاړه و ه او ژړل یې.

یګماتوپه نسبت هغه خپل ځانته ډیره رانژدې او دسلطان ډیره ګرانه اومحبوبه ملکه و ګرزیده .
ی پادشاه بایزید ته هم د شرابو د څښلو په لور رغبت ورکړ . د ترکیې د قوانینو له مخې شراب منه و او سلطان بایزید په خ پله
غې سلطان په داسې عاداتو باندې را واړوه چې دسلطان پلرونو او نیکونو ترې ځان ساته .
بوبې په خاطر په شرابو څکلو پیل وکړ.
ه کتلي و چې کوم وخت چې برهان الدین دهغه کمرې ته را ننوت نو د هغې سترګې د قهر اوغضب نه تکې سرې وې ، دخپل
جذبه نه وه ،

چې :
ه منل ستا کار دې، په هر صورت هغه فرض چې زما په غاړه دي زه به دهغې په پوره کولو کې کمې و نه کړم .

هغو خلکو اولاد یو چې سرتیرې او صف ماتونکې و . چې د غرونو او رغونو فاتحین و ،د قوم او ملت ابرو او عزت و او دښمن

ړې ،او د زړو نظام ، دکانو ښکار وګرزي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

و د مشيت په راز کې د ابن ادم نمايندګي کونکي اوسي .

ا حالت وي نو بيا د خداوند قدوس عناصر هم په حرکت راځي ،هغه د بدل شوو موسمونو د تيزو څنډو په څير را نازليږی او هر
ځ کيږي نو بيا ياد ساته چې د ظلم او تيرې ښکار شوې يو سوالګر،بينوا ګرځي ، زه هيله لرم چې ته به خپل قوم اوخپل ولس

ورځ به ته د خداې د قهر او غضب سره مخ کيږي . بايزيده ! هغه څه چې مې ويل ومي ويل ، په راتلونکې کې به هم زه د ويلو

ې دې .
د ورسيدو سره سم يې يو ځل بيرته شاته را وکتل اوبايزيد ته يې وويل :
ر ددې وروسته برهان الدين په پرليسې توګه بايزيد ته د نصيحت کولو په خاطر را ته . د برهان الدين د تللو وروسته بايزيد خپل

ي چې د اروپا د زمکو څخه مسلمانان وويستل شی ، دا انجمن دا کار کوي چې هغه مسلمان مبلغين وژني چې د اروپا په مفتوحه
څو هغه هم د اروپا حکمرانانو ته حکم وکړی چې ټول دې د نائکوپولس د ښار په چاپير کې خپل فوځونه را ټول کړي او

ت په خپلمنځي ربړو کې له منځه ولاړ شي او له يوه اړخه اروپا خوندي پاته شي او دبله اړخه د تيمور لنګ د يرغل څخه د

ې متحرک شوې دې . هغه د دې پادريانو اوراهبانو دپيغام په ځواب کې يو ستر لښکر جوړ کړي دي ، هغه خپل لښکر په دوو
سلمانانو په ولکه کې دي. ددلاچيه دپادشاه او دهغه د زوې مائرچ مقصد دادې چې تر هر څه لمړئ علي پاشا تر حملي لاندی و
د دلاچيه حکمران او دهغه زوې مائرچ غواړی د نورو اروپايي حکمرانانو څخه مخته شي . هغوې غواړي چې که د نورو څخه
ې ، بس دهمدې ارادو سره يوځاې د دلاچيه پادشاه د خپل مرکزی ښار څخه را بهر شوي او دعلي پاشا په لور وړاندی تګ کوي

يوس هم ميلمستون ته ورغله ، هغې په ميلمستوون کې شاوخوا ته وکتل او بيايي د ريونا پلار رستاک ته وويل:

ان او دهغه د زوې دمقابلي له پاره هغه لورې ته کوچ کړي .

ه ماته وويل چې علي پاشا د سلطان بايزيد يلدرم سره يوځاې ددې ځايه کوچ کړې دې.
يوس سمدلاسه د ميلمستون څخه را ووتله خو ريونا دنريوس په کتلو سره سمدستي خپل ځان سنبال کړ، دخپل آس واګي يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چیدلي دې ، زه پوهیدم چې د علي پاشا سره د نه کتلو په خاطر به ډېره ناهیلي شوې یې، زه ستا حال وینم ، زه پوهیږم چې د

ریوس تر څنګ کیناسته. په دې وخت کې دهغې مور کیتهنا ورته وویل :

ې که دعلي پاشا سره وخت وایې نو ضرور به یې ماته دخپل کوچ څخه دمخه خبر راکړې و . زه فکر کوم چې سلطان با یزید
وې په لور وي، ځکه چې څو ورځې دمخه علي پاشا ماته ویلي و
ونود لړۍ د پیل کیدو کومه غوښتنه کړې نو دهغې غوښتنې دپوره کولو له پاره تر ټولو د مخه د دلاچیه پادشاه اودهغه زوې را
هغه د اروپایې هیوادو په منځ کې را وځلیږي او دپلار او زوې دواړو عزت اودرنښت کې به ډېرښت راشي . خو اوس به کتل

ې کې روښنایي را پیدا کیږي . لورې ! هغه زما له پاره دسکون او ارام سبب ګرځي . لورې ! زه پوهیږم چې دعلي پاشا د تللو
رځې همدلته اوسئ ، په دې ترتیب به د علي پاشا د تللو سره ستا په شتون کې د ریونا ناهیلي او غم لږ څه را کم شي .

او دهغه زوې ته د مسلمانانو زمکو ته د راننوتلو موقع هم ورنه کړه . په دې جنګ کې د سلطان سره دهغه کشر زوې شهزاده

دا فکر کاوه چې سلطان بایزید د خپل لښکر سره یو ځاې د بروصې څخه دومره لرې واټن وهلي ، دهغه لښکر به پوره ستومانه
صفونه درست کړل . نو سلطان بایزید هم همداسې وکړ ل.
ې دهمغه دقومندې لاندې پریښوده . نوپه دې ترتیب هغه خپل لښکر په درې برخو وویشه .
ې قومندان و ټاکه . اوپه دې ترتیب یې ځان دسلطان بایزید ، علي پاشا اومحمد په مقابل کې تیار کړ .
ں په یواځې ځان د چا سره مقابله وکړي .

پاشا ته په استفهامیه توګه وویل :
ې سره د علي پاشا په مخ باندې مسکا راغله اوویې ویل :
مقابلې له پاره اخلي او ما غواړې نودرونده سلطانه ! ته به ووینې چې زه څه ډول ددې لیوني سپې ورمیږ ورماتوم. ددې سره

ځ ته خپل آس په ځغاسته کړ .

یدو سره سم په ډېره مسحورونکې توګه د تکبیر اوازونه پورته کړل . داسې اوازونه چې زړونوته سکون اوارام وربښې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل مقابل لورې دیوه قهر په څېر را خپور شي ، اې زما درویش صفته مجاهده ! زما دعا ده چې ته به د الله په فضل او ارادې

ې ارادی واک ....وخت مه ضایع کوه ، ژر کوه نوم دې را وښیه ، تر څو د مقابلې اغاز وشي ، او ستا دا سهارني نشاتات په

م موجود. خوعلي پاشا ، دمقابلې په وخت کې به زه ستا هر څه به اضمحلال او زوال باندې تبدیل کړم.

م. او څنګه ستا ذهني اوعقلي ځواکونه مفلوجوم ، د یونیسیس وروره ! دمقابلې پیل وکړه .. لکه څنګه مې چې ستا ورور

ي پاشا هم د یوه وینه تویونکي ، خونړی انسان په څېر پرې خپل یرغل پیل کړ .

کې پریوتې و . هغه فکر کاوه چې ډېر ژر به دعلي پاشا کار ور ختم کړي خو علي پاشا هغه داسې را نښلولې و چې په خپله
ېکه دا را څرګندیده چې خپل ځان د علي پاشا په مقابل کې بې وسه احساسوي ، علي پاشا په ډېر عجیبه انداز کې څو ځلې د تکبیر

ووینې چې زه ستا تر مخه د لرې اونژدې تر منځ واټن د تل له پاره له منځه یوسم . نیاسیس ، ځان تیار کړه چې زه یو ځل بیا

پل ډال دهغه مخته کړ ، څنګه چې هغه خپل ډال را مخته کړ نو علي پاشا دخپلې تورې به واسطه دهغه څټ او اوږي ان ترپښتیو

د محمد دخپل فوځ سره یو ځای کتله ، نو په دې اساس سلطان دخپله ځانه سره وویل :
ږد تاریخ لیکوالان به ستا د غه جرأت او بهادري چې دخپل دښمن په مقابل کې دې وښوده په زرینو ټکو ولیکي .

س ته لښته ورکړه ، اس هم شړیندونکي ،غریدونکي شو او یو ځل بیا یې د الف شکل خآنته ونیو . په دې وخت کې علي پاشا خپله

نه پرې کړ.
حکمران په خپله زما مقابلې ته راشي تر څو ووینو چې څوک غالب او څوک مغلوبیږي. خو که چیرې ددلاچیه حکمران خپل
ږ ! که چیرې په تاسې کې لږ څه غیرت هم وي نو خپل شهزاده مائیرچ زما مقابلې ته را وباسی.
یه دخلکو له خوا کوم غبرګون را معلوم نه شو . کله چې دهغوې له اړخه کوم څوک دمقابلې له پاره رامعلوم نه شو نو علي پاشا

ره سم علي پاشا خپل آس را وڅرخاوه اودهغه مړ شوي کس اس یې هم له واګو ونیو اودخپل فوځ په لورراستون شو.

چا د وس کار نه دې ، تا څومره په ښه توګه او په حیرانونکي توګه د دلاچیه خنزیر د ځان لاندې کړ او له منځه دې یوړ. تا
ا سره الفاظ نه شته چې زه هغه استعمال کړم او د هغې له لارې ستا د جرأت مندئ ، بهادرئ او میرانې تعریف وکړم.

کې وي . زما وروره ! ستا سلامتي ، زمونږ له پاره ډیره مهمه ده . زه محمد بن بایزید ستا دې جرأت ، میرانې او بهادرئ ته

خلکو څټ پرې کول زمونږ په فرائضو کې شامل دي . درونده سلطانه ! دا خویوه معمولې جګړه وه چې ما په کې دخپلو
انو او پادریانو د انجمن پر وینا زمونږ پرخلاف جنګ پیل کړې وې نو دوې به په خپلو دې ارادو کې ډېر ژر پښیمانه شی .

ې علي پاشا له ځانه سره راوړې و هغه یې د لښکر اخری برخې ته و لیږه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي ستاسي د عقيدو رڼا ، ستاسي ارزوګاني او روايات ، ستاسي اسلوب اوکړچار د نفرتونو په توپان اووينه تويونکي تعبيرونو

ي حملې سره دهغوې هغه دخوبونو انځورونه ، د بې خوبه سترګو د بې نومه غوښتنو په وينه لتاړو ناهيليو باندې بدلې کړې .
صرت او کومک هم له تاسي سره دې . زه ستاسو څخه دمخه روان يم ، او دخپل زوې وليعهد محمد او دخپل ستر جرنيل علي
ت دتاريخ پوهانو ، د قسمتونو د ليکونکو او دفطرت د کاتبانو او د تقدير د پاسبانانو په څير را څرګند شئ ، زه تاسې ته ډاډ
کومک له تاسي سره وى . الله دې تاسي ته په دې ستر جهاد کې برې او کاميابي در په برخه کړي .
زيد هم دهغوې د دغه حال په کتلو سره خپلو فوځونو ته د را مخته کيدو حکم وکړ، دمسلمانانو لښکر د حکم سره سم د توپاني باد

غانودسيلاب او د توپاني باد په څير راپريوتل .

سلطان بايزيد خپل زوې وليعهد محمد دخپل پړاو دخوندې ساتلو سره سره ددښمن په پړاو باندې هم د ولکي کولو له پاره موظف

که څه هم د اروپا په دې زمکو کې سلطان بايزيد اوعلى پاشا د دلاچيه حکمران او دهغه زوې مائرچ ته سخته ماته ورکړه ، خو
ځي ، خو دهغوې هر تدبير ، هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه ، ځکه سلطان بايزيد اوعلي پاشا دهغوې هره هڅه ، هر ځواک او
ې کوم څه د راهبانو او پادريانو په وينا ور اچول شوي و هغه په موږې باندې بدل شول .
ړې وه. هر څه يې چې ددښمن څخه تر لاسه ړ کړي و نو هغه يې د سلطان او علي پاشا له نظره تيرکړل ، بيا دوې درې ړواړه

اپورته کيدو هڅه ونه کړی .

دلته به ددښمن په ټولو کړو وړو باندې څارنه کوم .

ه هلته د ځاې واکمنان و ټاکو. نو همدغه واکمنان به هلته د لښکر سره يو ځاې ددښمن په ټولو حرکاتو باندې څارنه او نظارت

ه نريوس ، دهغې دواړه کوچنيان او دهغې مور پر بيسا ټول له ځانه سره يو ځاې د بروصې په لور بوځو . هلته به زما ګرانه !
، دهغوې غوښتنه ده چې ستا او دريونا واده ژر تر ژره تر سره شي. برهان الدين هم په ډيره بې قرارئ سره منتظر دې ، او

يصلې پر خلاف کومه خبره وکړاې شم ، دروند ه سلطان ! په دې هکله چې ته څنګه وايې همغسې به وکړم .
. اسونه يې ودرول ، را ښکته شول او سلطان ته يې تعظيم وکړ . سلطان هم هغوې وپيژندل . ځکه هغوې د سلطان جاسوسان و.

قيقت کې د کرميا حکمران دکومې غلطي انګيرنی ښکار شوې دې . هغه کتلي چې تاسې او علي پاشا دواړه په اروپا کې په
ډ ورکړل شوي اودا کار په ځانګړی توګه دهغو نصرانيانو له اړخه شوې چې د تيمورلنګ په لښکر کې ور ننوتي دي او د همغه

ټول زما سره يو ځاې د بروصې په لور کوچ کوي ، علی پاشا زويه ! زه پوهيږم چې د کرميا حکمرا ن به زمونږ پر خلاف د
و اوس خو زما اراده ده چې د کرميا باغي حکمران ته دددې بغاوت داسې سزا ورکړم چې هغه دټولو سيمو څخه بې واکه او
يرته بروصې ته راستانه شو او درا ستنيدو سره سم به ستا او د ريونا واده په پوره جوش اوخروش سره تر سره کړو . راځئ

اکل او بيا سلطان بايزيد دخپل زوې وليعهد محمد او علی پاشا سره يو ځاې د روميل د ولايت په لور کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ، نو درې واړه وارخطا شول او د وارخطايې او انديښنو په ګډ آند کې له ميلمستون څخه راووتل ، کله چې نريوس را نزدې

ي كوم بد خبر راوړې او نه ماته زما د ځان په اړه كوم ګواښ متوجه دې ، بلكه ماتاسو ټولو ته يو ډير ښه خبر راوړې دې.

مد اوعلي پاشا هم ملګرى وول.
تاسې درې واړه هم د سلطان او علي پاشا د راتلو سره سم تيار اوسئ ځكه چې مونږ ټول د سلطان اوعلي پاشا سره يو ځاې د

مراسم پر ځاې كړې .
رته يې وويل :
وهيږم چې علي پاشا د ريونا سره څومره مينه او محبت لرى ، زه په دې هم پوهيږم چې ددې پرته به دهغه حالت څه ډول وى ؟

علي پاشا ته ډيره څه په لاس ورغلى دى . خو دددې جنګ نه وروسته سلطان ته يو ډير بد خبر راغلي اوهغه دا چې په اسيا كې
ر ټول هلته په بروصه كې دعلي پاشا په كور كې تم كيږو. په خپله سلطا ن او على پاشا به د كرميان په لور، دهغه ځاې دحكمرا

دې . دا به دعلي پاشا د جاېيداد ، دهغه د باغونو ، زمكو او هر څه مالكه وى اودا ځكه چې علي پاشا بل كوم ورور نه لري چې

ى برخه دركړي ،خو زما لورې ته دهغوې دا وړانديز هيڅكله هم و نه منې ،
سوګند چې زما په ذهن كې هم دا خبره نه ده راغلي او نه به كله هم راشي . بلكه زه غواړم چې دريونا د دې ځايه د تللو وروسته

ى يو .د قبر په غاړه ولاړ يو . لورجانې ! د ريونا د واده وروسته زه به په ليكلي توګه عهدپاڼه و ليكم چې زما او زما د ښځې
د علي پاشا مور ، يا خور او يا په خپله علي پاشا له تا څخه هلته د تم كيدو غوښتنه وكړي نو ته د هغوې دا خبره و نه منى او
ړم .
باغونو مالكين زما كوچنيان ګرځي . زه به ددې څخه زيات نور څه غواړم ، خو زه له تاڅخه يوه هيله لرم چې ددومره سترې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاشریک خداي سوګند چې همدا د ریونا غوښتنه ،دهغې هیله ، اود هغې د خوښې عین مطابق ده ، نریو س خورې ! په دې هکله
او تل پاتې واوسي .
ه فیصله شوي توګه اعلان وکړ چې:
سلطان د لښکر په لور ولاړ شو .

ه راوړو اوبیا به دلته مونږ هم خپل ځان تیار کړ و . که چیرې تر ماښامه پورې سلطان اوعلي پاشا را ورسیدل ، نوبیا به مونږ

ټول کړل ، ویې ټړل ، نریوس خپل کوچنیان اوخپله مور هم له ځانه سره را روان کړل ،دې حویلی ته یې راوستل اوبیا رستاک

رستا ک په اسونو د زینونو د ایښولو نه وروسته په توبرو کې دخوراک اوڅښاک شیان په ځاې کول . په همدوخت کې ریونا د

کیتهنا ریونا د خپله ځانه را چاپیره کړه دهغې تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل :

ل ، زه هیله منده یم چې علي پاشا به ارومرو زمونږ پسې دلته کلي ته راشي ، مور ې ما کتل چې یو سپور د لښکر څخه را ووت

ي تاسو ته په د ې اړه کوم اعتراض نه وي .

ه نولورجاني ! څوک به ولی اعتراض کوي ؟ ځکه چې اوس خو ته او علي پاشا دواړه یو له بله سره منسلک شوي یاست ،
چې هغه به هم هیڅکله هم په دې خبره اعتراض و نه کړي . که چیرې ته د حویلۍ نه بیرون دخپل علی پاشا استقبال کوې ، اوهغه

ړه یو ځاې دحویلی په انګړ کې ولاړه وه. کیتهنا د آسونو اخور ته راغله ،او رستاک ته یې وویل:

که چې سلطان بایزید ا وعلي پاشا دلته راځي اومونږ ټول د هغوې سره یو ځاې د بروصې په لور درومو.
اظهار په خوله نه شم کولې .

کلي ته د رارسیدو سره سم دلته تم شوې دې ، اوعلي پاشا د لښکر څخه را بیرون شوې او زمونږ دحویلی په لور را روان دې .
ې اجازه ورکړه او اوس ریونا دحویلۍ څخه بیرون دعلي پاشا د استقبال له پاره ولاړه ده.

ې . په دې خاطر په دې ورځو کې مونږ باید د ریونا د ډیرو وړو وړو غوښتنو خیال هم وساتو . فکر کوم چې مونږ هم باید د

هم د هغوې سره یو ځاې هملته ودریږو . په دې خاطر چې علي پاشا زمونږ له پاره اوس هر څه دي. رستاک د کیتهنا خبره و

و ځلیده علي پاشا هم وکتل چې هغه دحویلی په دروازه کې دده د استقبال له پاره ولاړه ده . په دې وخت کې ریونا دخپلو نازکو

ډیر ګرزیدلې وه ، دهغې په سترګو کې د محبت او الفت هیلې د ورایه ځلیدې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه وویل :

لم او دننه حویلی ته یې یونه سم .

ې را وسپېرم ، تر اسمانه به څیرې کړم ، او ستا په لیندی کې به غشې شم او ستا د توري تیره ژی به شم او ستا ددښمنانو ټولې

مندہ کړه او علي پاشا ته ور غاړې وت ، هغه یې په تندې باندې ښکل کړ ، د هغه وروسته د هغې ښځې کیتهنا د علی پاشا سره
یا بیا یې دهغوی سره مینه وکړه او ښکل یې کړل . تردې وخته پورې ریونا دعلی پاشا آس په اخور باندې د ترلو له پاره روان

ی ؤ، زما دبیرته ستنیدو سره سم لښکر د بروصې په لور روانیږي ، په دې خاطر زه ستاسې څخه غواړم ، چې د وخت د ضایع

مونږ د ځانونو په تیارولو باندې پیل کړې ، زویه ! اوس خو مونږ ستا د راتګ انتظار کاوه ، ریونا هلته په چت ختلې وه او ستا
ازې څخه یې بیرون ستا انتظار پیل کړ . تر څو هملته ستا استقبال وکړي . زویه ! که ته اوس بیره کوې نو لږ ځندوکړه مونږ

پاشا سره یو ځاې حرکت وکړو .
ځوندي ساتلو دنده و سپارله ، او پخپله د علي پاشا سره یو ځاې په سفر روان شول.
تاک ، کیتهنا ، نریوس ، د هغې دمور پربیسا او دواړو کوچنیانو پیژندګلوي وکړه ، سلطان بایزید او ولیعهد محمد هم د رستاک

نته را نزدې کړه او دهغې په سر یې هم د شفقت او مهربانی لاس را ښکود ،او ورته یې وویلې :
ن محسوس نه کړې ، مونږ ټول له تاسره یو .
یر خفه شو ، خو بیا سلطان نریوس ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

ځان زما په څیر غریبې کوندې ښځې ته دا ډول الفاظ نه و ویلې . ستا ددغه الفاظو په خاطر خپل ځان ډیر زیات سعادتمنده او

ل جائیداد د نریوس د کوچنیانو په نامه کړې او نریوس دې دخپلې لور په ځیر د ځانه سره دیو ځاې اوسیدولو ژمنه کړې ده .
ه په بروصه کې ددې نه زیاتې خوشحالی او اسانتیاو تیارې کړل شي ، که چیرې تا نریوس خپله لور ګرځولې ده نو بیا دا هم و

لو آسونو باندې سپاره شول او دلښکر سره یې یو ځاې د بروصې په لور حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوې ته د سلطان بايزيد د لښکر د راتللو په هکله خبرو رکړي و . صليبيانو د نايکوپولس د ښار محاصره پرې ښودې وه او

شا او وليعهد محمد دواړه ځانته نژدې را وبلل،د جنګ په پلان يې کار پيل کړ، د لږځند وروسته ددرې واړو په خوله خندا وه او

ې درې واړه بيرته دخپلو خپلو فوځونو مخې ته راغلل. په دې وخت کې سلطان بايزيد ددښمن لورې ته کتل ، هغه چې چيرې هم
کتل ، په سترګو کې يې اوښکې راغلي ، بيا دخپله آسه را ښکته شو ، په زمکه کيناست ، بيا يې سجده وکړه اوپه ډيرې عاجزئ

او محمد ته وويل :

فوځ ترتيب د پخوا څخه جوړ کړې و . سلطان د خپل خداې تر مخه په سجده پريوتو او دهغه د ذات څخه په ډيره عاجزئ دخپل
دهغې وروسته يې د علي پاشا او محمد لورې ته وکتل او ورته يې وويل :

ې نو دهغوې وړاندې راتګ ، دهغوې يلغار د خپل جوړ شوي پلان په مطابق دفعه کړئ .

ح چپ اړخ په لور ولاړ . خو د لښکر د منځنۍ برخې په لور په خپله سلطان ولاړ . کله چې دا کار دپلان مطابق پاې ته ورسيد نو
هد محمد دواړو هم خپل ځانونه د لښکر په دريمو صفونو کې ځاې په ځاې کړل . په دې وخت کې سلطان تر ډيره وخته په خپل

هغه به تاسې ته د ټولو اسر ارو او رازونو دښکاره کولو،د برې او فضيلت دسبب کيدو سوبه درو ښې.

د تيارو ، په هوا کې دچټک تلونکو وريځو په څير په حرکت راغي ، مخته راتګ يې پيل کړ، او بيا د سلطان بايزيد په لښکر

. مسلمانانو په لښکرو باندې دومره فشار راوست چې هغوې د فشار له امله ښي او چپ اړخه ته شول او دوې ته يې لاره ورکړه
تلو تر مخه سلطان بايزيد يلدرم ، علي پاشا او وليعهد محمد درې واړه و لاړ و . بيا پخوا له دې چې صليبيان د مسلمانانو ددرې
مره سم دسلطان بايزيد يلدرم شاته نژدې ځلوينت زره نيزه ويشتونکي د يوه ستر ځنګل په څير را پورته شول ، په دې وخت کې
کبير غږ پورته کاوه ، دعلي پاشا او وليعهد محمد تر شا هم همداسې حال و . صليبيانو وکتل چې دهغوې مخې او شاته همدا حال

لامه کوله ، سلطان بايزيديلدرم ، علي پاشا او وليعهد محمد د څو ثانيو له پاره دتکبير اوازونه پورته کړل خوکله چې هغوې چپ
ان بايزيديلدرم ، علي پاشا او وليعهد محمد ځوابي حمله پيل کړه .

ې ددښمن پرخلاف په يوې وينه تويونکي لوبه باندې مصروف وي ، دسلطان دجنګ دا طريقه د صليبيانو له پاره نوې وه ،
وي اودهغوې کار به يې ور تمام کړې و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیابي ډاډ منه وه ، اوبیا کله چي سلطان بایزیدیلدرم ، علي پاشا او ولیعهد محمددخپلو لښکرو سره د صلیبیانو ځپول پیل کړل ، وستي ځادر د تښتیدونکو خوبونو په څیر،بدلیدل شروع شول .

ښتي ، چي هغي په خپلو لښکر و باندې چیغي وهلي او هغوې یې د مسلمانانو پرخلاف را پارول. سلطان بایزیدیلدرم د سجسمنډ په سره یې دعا وکړه .

ول ته ، بلکه ستا اخری دین ته یې هم سپکاوې کړي دې ، اې الله ! ما اوس هغه خپل هدف ټاکلي دې ، نو یا الله ماته دهغه په

هغه سلطان بایزیدیلدرم دشکله پیژانده ، هغه بایزید پیژندلې و . په دې وخت کي یو ځل دهغه په زړه کي دا فکر را پیدا شو چي ړه او ډال را واخستل او د سلطان بایزیدیلدرم مقابلي ته په ډیره نازړه توګه تیار شو .

ر ستا تر مخه ولاړ یم او ستا ددې ګستاخۍ او بدژبۍ سزا درکوم.

زیدیلدرم پر هغه د توري ګذار وکړ نو دهغي ډال یې لرې و غورځاوه او دسلطان درنې تورې د هغه اوږی تر اخره پورې د

ر دهمغي ځایه یي په صلیبیانو باندې له یوه اړخه یرغل راوست ،دې حملې د صلیبیانو هغه پاته روحیه هم له منځه یوړه ، او په مانانو رحم وکرم ته پریښودې او په خپله ټولو دتیښتي لاره خپله کړه . سلطان بایزیدیلدرم د نایکوپولس ښاروال د خپل فوځ سره

ړل شوي و ې ، هم د هماغه صلیبیانو خیمو کي ځای په ځاې کړې او پر هغي یي پهره و دروله .

غبر وکړ ، ددښمن دلښکر کومه برخه چي سلطان له ځانه سره بندیان کړي و هغوې یي ټول په یوه ځای کي سره را ټول کړل وي شیان یي ورته و ښوول . خو کله چي سلطان د خیمو لورې ته ولاړ نو په سوالیه توګه یي خپل ښاروال ته وکتل او غوښتل

پاره دعیش اوعشرت سامان و له بله اړخه یي دخپلو فوځونو په راپارولو کي هم ډیر ستر رول لوباوه ، دوې ټولي هملته په خوا دیخوا و نه تښتي .

یوه وخته پورې سلطان د جنګ د میدان جایزه واخیسته ، اوبیا په یوه ځاې کي پر زمکه باندې کیناست ، اوبیا یي علي پاشا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلم د نائټو څخه اخوا د اروپا د هر قوم ستر ستر خلک زما مخې ته را حاضر کړئ.

ټئټ ، بويري ، د هنګري سورمار هم شامل و .کله چې هغوې سلطان ته را نژدې شول نوټولو خپل سرونه ښکته کړ ل ، سلطان
ف اوف ډي نيورس او دهغه ملګرو ته يې هم دخپل ځان سره د کيناستو له پاره وويل : ددې سره سم دفرانسې جنرال دخپلو نورو

ې بنديانو په څير نيول شوي او د اروپا ډير ستر ستر سورماران او جنګي پوهان په کې شامل و ، دهغې وروسته يې ټولو ته په

ميرې خاوندان هم . کيداې شي ستاسې د لمړی ميراني په هڅو کې ستاسې خلک تاسې ته مجرمين ووايي ، او تاسې خپل

لو او نه به په راتلونکي کې ستا پر خلاف دجنګ له پاره ځان تياروو . خو زه ستاسې د ټولو اوستاسې هغه ملګري چې دلته نه

ې يم ،تر څو تاسې هر يو خپل خپل هيواد ته ولاړ شئ . هغه حماقت او بې عقلی چې تاسې زما سره د جنګ کولو په خاطر کړې

ل وکړ او ورته يې وويل :

حالی سره زما لورې ته راشئ، څومره فوځ مو چې زړه وی زماپر خلاف يي راوړئ ، تاسو به تل ما د جنګ په ډګر کې
نو په څير پراته دي . ټولو ته ووايياست ! چې هر هيواد،هر حکومت ، هر جنرال ، چې غواړی ما سره د جنګ ازميښت وکړ ي

ندې راوړم . خو زه داسې هيڅکله هم نه کوم . زه تاسې ټولو ته د خپلو کورونو په لور د تللو اجازه درکوم او دهغه غضب په اړه

هغه بيرته کيناست او سلطان بيا په خبرو پيل وکړ.

له تاسې سره په بربنده زمکه ناست يم . نو په دې خاطر تاسې که غواړئ څه ووايی نو په کيناستو يې ووايي ، د دريدو اړتيا نه

دزړه پراخوالي ، ستا حوصلي ، ستا هوډ او عزم ته سلام کوم . چې تا مونږ وبښلو ،او مونږ ته دې د تللو اجازه راکړي ده .

، ،که څه هم زه دهغوې د زړونو ترجماني نه شم کولي او زه د خپل زړه خبره کوم چې که کاؤنټ ډی نيورس که د انسان زوي
ه والي ورکړي ، زه يو ځل بيا ستاسې عظمت ته سلام کوم . ايا ته اوس ما ته او زما د ې نورو ملګرو ته د تللو اجازه راکوئ ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځ .

ﺮازي له ځانه سره لري .

ﮐﺪې شوی یاست . تر څو دخپلو لښکریانو زړونه خوشحاله او هغوې دجنګ په لور تشویق کړئ ، په هغه څه چې زه تر ټولو
د مفتوحو سره داسې سلوک کوي ، خوستاسې خپل صلیبي لښکر چې دخپله اړخه د یوه مقدس جنګ د پیلامې له پاره دلته راغلي
ﺮې ګندګۍ او چټلۍ کې تر پښو لاندې کړي ده . تاسو خلکو د نسوانیت جوهر د تمرد ، بې حیایي او فنا انجام ته رسولې دې .

ﯾﻢ. ما تاسې ټول دلته په دې خاطر را وغوښتلئ چې هغه وخت چې ما تېښتیدونکي دښمن دخپلو سالارانو او جنرالانو سره یو
ې وي او یاکومې نجلۍ ته د داړول زحمت ورکولو هڅه شوي وي نو خپل لاس دې پورته کړي .

ﺮانسي جنرال کاؤنټ دي نیورس په حیرانونکي توګه کله دغه نجونو ته او کله هم سلطان ته کتل ، په دې وخت کې هغه غوښتل

ﺨﻪ کوم تحقیق، زه تاسې په بندیخانه کې هم نه ور اچوم ، او نه به مو خپل اسیران کړم . بلکه لږه شیبه وروسته زه غواړم تاسې

ﻢ نه ښکته شو ،دهغه تر څنګ د اروپا نور جنګي مشران چې دخپلو لښکرو سره دلته راغلي و او اوس د سلطان تر مخ ناست و

ﻪ او ورکړه ده . د ښځې عزت د ګل د رګ څخه هم ډیر اعلي او پورته وي ،د هغې عصمت او پت د ورځې په رڼا کې ، دشپې
ﻪ باپته وي نو هغه د نصبي شرافت پیژندګلو،او دخوشحالیو غوړیدلې جال دې ، خو یوه بې ابرو او بې عصمته ښځه ، یوه بې
ﻪ ، نو هغوې دغه ډول انځور نه شی وړاندې کولې ، ستاسې په ټولنه کې دښځې ابرو د غوښتنو دسوند پر موادو دبې ابرویي د

ﻭﺧت چې تاسې دلته را بلل شوي وئ نو یقیننا چې تاسې به ویریدلي یاست چې مسلمانان به له تاسې سره ډیر بد سلوک وکړي ،
ﻣﻪ درېږئ ، کینئ ، زه ستاسې په هکله یوه پریکړه کوم ، ماته لږ څه مهلت را کړئ ، زه به ستاسې په اړه د فرانسې د کاؤنټ

ﺯه هغوې ټولو ته ښننه کوم . نیورس ! زما مخبرانو ماته خبر راکړې دې چې د صلیبیې جنګیالیو او دهغې د مشرانو له پاره یو
ﻭو میزبانانو کومک او دهغوې د ژوند خوندیتوب پورې را نغښتې دې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ر يم چې هغه هغه ته كتل خو هيڅ تعرض يې پرې و نه كړ . نه يې د لاش وړونكې منه كړل او نه يې دهغوې تعاقب وكړ . بلكه

ه زرګونو اروپايي نجوني چې دلته ولاړې دي دوې هم ته د خپلو فوځونو په خوندي ساتنه كې دډينوب درياب په غاړه ولاړې

سلطان سمدستي خپلې پښې شاته كړې . بيا كاؤنټ دي نيورس بيرته سيخ كيناست او سلطان بايزيديلدرم ته يې وويل :

ر كه چيرې داسې نجوني د كوم اروپايي حكمران پر لاس ورغلي واې نوتر هر څه لمړى به هغه په هغوې كې ښه ښكلې واې
چې تا دې ټولو نجونو ته ازادى وركړه او اوس چې ته دا نجوني زما سره يو ځاې اروپايي جنګي بنديانو ته ورسپارې او هغوې
ت ، عدل ، اخلاقو او كردرا ته سلام وړاندى كوم . يقينا چې ته دزړونو قايد يې او د اخلاقو او كړچار يو ډير ستر معلم يې .
طان ! زه يو ځل بيا خپله ژمنه تكرار وم ، چې كه چيرې په راتلونكې كې كله هم صليبي ځواكونو ستا پر خلاف سر راپورته كړ
لاسه څه ډول وهل خوري .

ر ته ور سپارم ، ددې ځايه لږ مخته په لږ واټن كې دډينوس د درياب په غاړه يو بحرى بيړه ولاړه ده ، نيورس به دخپلو ملګرو په

نه نجونو هم دا كارو كړ .او د سلطان بايزيديلدرم په صفت كې يې شعارونه وركول پيل كړل. په ځواب كې يې سلطان د هغوې

ي پاشا ته وكتل او ورته يې وويل :

رتيب دروم پاپاى اعظم ته هم پوره سپكاوى تر غاړه شوې دې .اود ا ځكه چې دا صليبي جنګ دهمغه به خطوطو او ليكنو
شم . او ددښمن د عكس العمل انتظار وكړ م.ددې نه علاوه ، علي پاشا او محمد زويه ! تاسې پوهيږئ د بروصې دښارڅخه د

ه دې جنګ كې د برخې اخستلو له پاره تر ټولو ستر لښكر را استولي و،دا په داسې حال كې چې ددې تر مخه مونږ د قسطنطنيې

يم او دروم په لور ، چيرې چې د سينټ پيټر دعبادتځاې قربان ځاې دې ، مخه كوم او هلته به د خپل سوګند سره سم خپل آس ترم
ا صليبي جنګ د پيلولو فكر او جرأت و نه كړاې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شیبه وروسته به مونږ او تاسي ټول د دښمن دېراو معاینه وکړو ، دهغه ځایه چې هر څه تر لاسه شول نو دهغي يوه برخه به
کتلو وروسته ، علي پاشا ! ته به سمدلاسه د ريونا پسي ولاړ شې، که زما مني نو تر هغو چې مونږ په نايکوپولس ښار کې تم
ې ؟

شاهي خزانې ته ولیږله ، بله برخه یې په نایکو پولس ښار کې د تم کیدو نه علاوه ددښمن پر خلاف د خوزښتونو د مصارفو

شوي و نو لښکر ته يې هملته د پړاو کولو حکم ورکړ . په دې تم ځاي کې د سالارانو د اوسيدو له پاره ډېرې ښې خونې جوړې
ې د حکم په اساس د ريونا د راوستلو له پاره دهغې د کلي په لور روان شوي . تر څوريونا له ځانه سره د نايکوپولس ښار ته

ډينيوب د درياب څخه د يونان پورې او ان تر دجله او فرات پورې د اسيا ټولواک واکمن و. او د اروپا خلکو ورته د نړۍ فاتح

صيبت خو بلکل په حساب کې نه را ته .

نو د افاقو شونډی سرې شوې وې اولمر دډوبيدو لورې ته ور ښکته شوي و، په همدې وخت کې ريونا په داسې حال کې چې د
اکې يې نيولې وې دننه را ننوت ، ريونا په ډېره حيرانونکې او خاصو احساساتو سره علي پاشا ته کتل اوبيا يې د ډېرې زياتې
ه کيدونکې نه وه ، نو دهمدې فکر په اساس دهغې قدم دريدلې و. تر څو شيبو هغې په ډېر شوق ، ډېر محبت سره علي پاشا ته

ی په کتلو سره علي پاشا خپل دواړه لاسونه پرانستل ، دواړه ماشومان د علي پاشا سره ور غاړې وتل . علي پاشا پر زمکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ې وروسته علي پاشا نورو ټولو ته سلام وکړ،نریوس را مخته شوه او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ او ورته یې وویل:

رانسې جنرال کاؤنټ دی نیورس هم و ، ددې تر څنګ د صلیبي لښکر و په زرګونو نجونې هم و نیول شوې ، بیا سلطان
ه دلته راغلي دي نودوې بیرته همغو خپلو خپلو سیمو ته ورسوي، څرنګه چې په جنګ کې د ګډون له پاره د ډینس بحري بیړه
ورکړه .

ځانه سره یوسم ،ځکه چې سلطان بایزیدیلدرم هملته د نایکوپولس په ښار کې زما او د ریونا داوسیدلو له پاره ځاې تیار کړې دې
ه وي ، خو په هر صورت بروصې ته د تللو تر مخه به زه اوریونا یو ځل دلته له تاسو سره ووینو.

ولس ښار کې تیارکړې دې . په دې ترتیب ته کولې شې ریونا له ځانه سره هملته دیره کړې ،خو دا را ته ووایه زویه ! چې ته به

باره اوسم . اوس پریړده چې اس دې په اخور وتړم او بیرته را ستنه شم نو نورې خبرې به کوو .

زما څخه اخلې نو زه هم دهمدې رشتې احترام کوم چې زما او ستا تر منځ شتون لري. ته همدلته و دریږه ، زه په خپله اس تر

ند مه کوه ، اس به زه وړم او هلته به یې همدا زه تړم .

و زویه ! دا غواړی پر تا باندې هم خپله خبره و مني .

ه واسطه ستومانه شوې او هم یې دومره اوږود سفر کړې دې .

ه زوره وخندل .

او قیضه ترې لرې کړه ، او د زین سره چې کومه څرمنیزه خلطه نښتې ده هغه ترې را واخله او له ځانه سره یې راوړه ، په

ره یې راوړه ، دعلي پاشا څنګ ته راغله او بیا یې ورته وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل:

، ځکه چې په هغې سامانونو کې د قیمتي زیوراتو نه علاوه جواهرات او دښایست او تزئین ډیر زیات شیان موجود و ول. د

ڼګه غواړې هغسې یې وویشه .

ي پریکړه تاسې میره او ښځه کوئ .

ځخه یې یوه برخه د نریوس له پاره ، بله یې د ریونا او دریمه برخه یې د سریان له پاره کیږدئ. اوس نو که چیرې تاسې په دې

ور سریان له پاره ورکړئ .

یونا دعلي پاشا په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې ایا ته زما ددې خبرو سره اختلاف لرې ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

، اوپاته دواړه برخي چي ستا او د سریان رسیدلي هغه دخپله ځان سره خوندی و ساته . بیا ریونا دخپلي مور په لور مخ کړ او

ړي لښکر عکس العمل نه وي را څرګند شوي ، اوکه اروپایي ځواکونه غواړي له تاسي څخه د انتقام له پاره ر ا ووځي نو ته ،
ده چي ریونا به له تاسره یو ځاي ځي ، نو زه غواړم تاته دا ووایم چي کله چي ستاسي لښکر د نایکوپولس څخه بروصي لوري

، او تااو بایزیدیلدرم ته بل کوم لوري ته دهغوي دمقابلي له پاره کوچ کولو ته اړتیا پیدا شي نو زویه ! ته به بیا د ریونا سره څه

له پاره دلته راولم تر څو له تاسو ټولو سره ووینې ، ددې وروسته بیا دواړه د لښکر سره یو ځاي د بروصي په لور حرکت کوو .

خاطر دلته راوړم او زه به بیرته ستون شم.

ن مو ور رسولي دي خو بیا هم سلطان په خپلو ټولو سیمو کي جاسوسان خپاره کړي دي او سلطان هغوي ته تاکید کړي دي ،
، هغوي پر مونږ د یرغل پلان لري خبر راکړي ترڅو مونږ د مخه دهغوي پلان شنډ او ځواکونه یي دړې وړې کړو .

روسته به ریونا له ځانه سره اخلم او بروصي ته به ځم . اوس ما دخپل پلان تفصیل تاسي ته ووایه، که چیري په دې لړ کي

ه زړه زړه کي یي ورته وویل :

ه ځایه پورته شو تر څنګ یي نریوس او موریي پر بیسا هم د خپلو ځایو څخه پورته شول او ددواړو کوچنیانو سره یو ځاي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم ، ما به هيڅکله هم نه وې کړي ، ځکه چې ته دمور يواځنۍ زوی يې ، نو په دې خاطر زما هلته په بروصه کې ستا د مور

ه خود هغې د نښې په توګه دهغې ور سره ناسته ده . نو په دې توګه به هغه ته يو ډول اطمينان ور په برخه واې ، دويمه خبره
سته دې لورې ته را وستم ، نو ايا دا خبره به زما مور قيرات نه وې محسوس کړې ؟ او يا په باطني توګه هغې ته دا احساس نه
اشا ! په دې کې هيڅ شک نه شته ، چې ريونا له پاره ته تر ټولو قيمتي پانګه يې . خو علي پاشا ! مونږ دواړو ميره او ښځې ته د

ت کول په کار و چې ما ته د لښکر سره يو ځاې د بروصې ښځه دې سيمو ته راوستلې!

ستنه همدا وه ، چې زه له تاسره په لښکر کې و اوسيږم. خو که چيرې په هغه وخت کې تا ويلي وې او سلطان دې هم په دې خبره

ږې وکړم . خو کله چې لږه شيبه مخکې تا زما د مور او پلار سره دلته په ميلمستون کې خبرې کولې چې که چيرې نوې جنګ و
دې ځاې کې د تم کيدو په ځاې بروصې ته د مور څنګ ته ولېږه ، ما ته به دهغې په خدمت کې ډاډ او سکون تر لاسه کيږي او

ه ګيله شکوه وکړي . څرنګه چې ته دلته راغلي يې ، نو اوس همدلته اوسه ، زه هيله لرم چې په ډيرو لنډو ورځو کې به مونږ د
ډير ژر کار و ختم کړو . او بيا به د بروصې په لور کوچ وکړو . دهغې وروسته که بيا کوم داسې پروګرام را مخته کيږي نوبيا
. دواړه ميره اوښځه د هغې سره تفصيلي خبرې وکړو اودهغې ښځه به ښښه هم و غواړو . زما په فکر که دهغې په زړه کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي د هغوې خولې پرانستې . په هغو کې يې دننه سترګې ور ننويستې او بيا يې بيرته دواړه کڅوړې د ريونا په غيږ کې کېښودې

س چې ته څنګه غواړې هغه وويشې نو وي ويشه .

ه مونږ دواړه د يوه بل له پاره يو او د يوه بل له پاره به اوسو . علي پاشا ! که ته اجازه راکړې نو زه به خپل پلار دلته را وبلم

ع باندې و غږيږه . بيا نوټول يو ځاې يوه پريکړه کوو او دهمغې په مطابق به عمل کوو .

ه ورکړې و ې ، هغه هغې په خپله مخکې کېښودې او بيا يې خپل پلارته مخ کړ او ورته يې وويلې .

غشو د خلطې په منځ کې ايښودې وې، بيا وروسته يې چې له ماسره په ميلمستون کې خبرې کولې دا ورته را يادې شوې ، اوس
ې لړ کې ما د علي پاشا سره مشوره کړې ده خو دا بلکل په دې باندې خبره نه کوی ، هغه دا خبره تاسې ټولو ته پرې ايښې ده.

ه ددې خبرې ځواب ورکړ م ؟

ل سامان هلته بروصې ته د علي پاشا مور ته له ځانه سره وروړې وې ، او همغې ددې سامان د ويش کار په خپله تر سره کړې
مغې حقداره يې ، هغه له ځانه سره بروصې ته يوسه ، خورې ! داستاسې په کاريږي . خورې ! ته خو وينې او پرې پوهيږې هم
خه زما برخه هم را وکاږې ، ريونا ! زه ستا د فکر نه ښه خبره يم . زه ستا ممنون او شکريه کونکي يم ، چې ته زما دومره غم

ېتهنا ته هغه د منلو وړ وي نو زه به پرې څه نيوکه وکړاې شم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یونا علي پاشا له ځانه سره خپلې خونې ته یوړ.

او په دې ترتیب د ریونا سره یو ځاې مخته ولاړ .

لی پاشا یو دم دخپله آسه را ښکته شو ، د علي پاشا په لور په کتلو سره ریونا هم په تیزی سره دخپله آسه را ښکته شوه . او دخپلو

ې :

ښا ته وکتل او ورته یې وویل :

، په انګړ کې و درید او علي پاشا ته یې وویل :

ستنه شوه چیرې چې علي پاشا او سلطان ولاړ وو. کله چې هغه را ورسیده نو سلطان ورته وویل :

وه ، په دې وخت کې ولیعهد محمد دخپلې حویلی ځخه یوه خورجین را وړې وه ، هغه دا خورجین د سلطان بایزیدیلدرم تر مخه

ې و . ددې نه اخوا په کې نور ډیر قسم جواهرات هم موجود و . علي پاشا او ریونا ددې شیانو په کتلو باندې هک پک حیران پاته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يه ! رارسيدلې ده . علي پاشا ! په تير جنګ کې چې د غنيمت کوم مالونه مونږ ته رارسيدلې و په هغې کې د سروزرو او طلاو
رخت چې هغه زما د تورې د ګذار لاندې راغي نو دا تاج يې د سر څخه ولويد . او ما همغه وخت را و ا خست او دخپل آس په
ه ، کيداۍ شي هغې خپل تاج هملته په پړاو کې پرې ايښې وي او يا يې د ويرې او تيښتې په حال کې خپل تاج هم له ياده ويستلي

ې کړاې ، ځکه د کرميان د جنګ دميدانو څخه د فراغت نه وروسته مونږ غوښتل دبروصې په ښار کې ستاسې واده په شاهي
ه ښار کې ستاسو د دواړو نکاح وکړو . زما لورې ! علي پاشا ماته دخپل زوي په څير حيثيت لري ، ما دخپل زوې په واده کې
ي کړو .

نه تاته د بروصې په ښار کې تر لاسه شي . خو لورجانې ! په دې ځاې کې ته اوس همدا شيان قبول کړه . ګوره ريونا ! ته هم

يونا لورې ! هغه څه چې ستا تر مخه دې نو دا ټول له ځانه سره و ساته ، ددې وروسته به د بلې موضوع په هکله خبرې کوو.

ه ،

فکر کوم چې دا صليبيان مونږ د انتقام پرته نه پريږدي . ځکه مونږ چې هغوې ته کومه ماتې ورکړې ده هغه ډيره د ذلت نه ډکه
د وينه داده چې زمونږ په لاسو د ماتې څخه وروسته د اروپا متحده لښکر به د پولوپ د جزيرې په لور مخه کوى ، او هلته به نه
ې داسې هم وکړي نو مونږ به دخپل خداې په نصرت او کومک سره دهغوې په ځپلو باندې بريالي شو. اويو ځل بيا به دهغوې

ې دي . او هغوې ته مې حکم کړې دې چې هغوې دې په دښمن باندې څارنه وکړي او ددښمن د هر حرکت څخه دې مونږ ته خبر

ه پاته شو . تر هغو چې مونږ دلته د نايکوپولس په ښار کې اوسيږو نورريونا به هم له تاسره وي . خو کله چې مونږ د کوم جنګي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ز څو زما د مور قيرات خدمت يې کولې ، ريونا وايي چې زما مشره ورندار د پخوا څخه په دې سيمو کې مقيم ده ، او د بله
.

 کړې واې . ځکه چې ستاسې ددواړو د نکاح وروسته لښکر دغو سيمو ته کوچ کړي و او تا ته د ريونا سره د يوځاې کيناستو
ځې.

ې د ريونا فکر په حقيقت ولاړ دې ، دنکاح او واده وروسته ريونا بايد همله‌ته دقيرات سره يو ځاې پاته شوې وې ، هغې به هلته د
 هغه وخت کې چې ما کومه پريکړه کړې وه هغه د حالاتو غوښتنه و ه او ماته همغسې کول په کارو . او اوس چې ريونا څه

 يو ځل بيا دکوم جنګي پلان له پاره حرکت کوو ، نو مونږ به بيا هم همدلته تا ستا دمور او پلار کور ته ليږو . اوکله چې مونږ د

زينونو سره ترل شوې هغه را پرانيزم . او د حويلې دننه برخې ته يې راوړم .

سونو د ترلو يوه کوچنۍ اخور هم شته . د اخور مخامخ د اودسونو او ځان پاکولو له پاره او هم د پخلنځي ځاې شته ، ريونا ولاړه
يوه لرونکی ونې او بوټې او ګلونه و . ريونا هلته تر ډيره وخت پورې و ګرزيده ، بيا بيرته دعلي پاشا خواته همله‌ته انګړ ته

كونو د حالاتو په هکله پوره معلومات مونږ ته نه وې راوړې .

ې څه ډير تزئين نه دې کړې . همدا راز دحويلې د پخلنځي څخه هم ډير کار نه شی اخستل کيداې ، ځکه زمونږ د دواړو ميره او

په دې حويلی کې کيداې شي مونږ يواځې يو څو ورځې و اوسيږو ، اويا څو مياشتې ، په هر حال اوس زما اوستا د اوسيدو ځاې
ځاې څخه زما او ستا دواړو ډوډۍ تياره را ځی .

ه ورکړلې ، اسونو په مړه ګيډه اوبه و څښلې او بيا يې د دانې او ګياه اخورې ته و درول .

ې په ښار کې د ماښام اذانونه پيل شوي و. دواړو ميره او ښځې همله‌ته په حويلی کې خپل لمونځونه ادا کړل ، اوبيا وروسته د لږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ردې دوه مياشتې پوره شوې ، لږ څه دمخه هغه مخبران ، چې ما د لته د پولوپ د جزيرې په شاوخوا کې د دښمن د نقل و حرکت
پل پړاو کړې ، ددې ماتې خوړلې لښکر جنرالانو چې دله يوه اړخه زمونږ څخه د خپل انتقام د اخستلو له پاره ټولو اروپايې
انو ته تاکيدی ليکونه استولې تر څو ددې ماتې خوړلې لښکر سره چې دلته په اروپا کې يې پړاو کړيدې هر ډول مرستي وکړي .
.

ل چې دا ټولنه به نژدې همغومره ستره وه لکه څومره ټولني ته چې مونږ د نايکوپولس په ښار کې ماتې ورکړې وه ، راغليو
چې تر ولکي لاندې يي راوستي ، تر هغې به د جنګ څخه لاس و نه کاږی . مخبر دا خبر هم راوړې چې په دې جنګ کې د
خپله د خپلې ژمنې څخه تيرشوې دې نو ما اوس يو پلان تر تيب کړې دې :

که په دې سيمو کې ددښمن نقل وحرکت تر سترګو شو نو ښاروال به په اسانۍ سره هغه و ځپوي .

وپه ځپلو کې له مونږ سره کړې و ، نو زما زويه ! نو هلته به د صليبيانو د ملا دماتولو وروسته ، زما اراده چې د خپل لښکر

څه لمړۍ مونږ ته يو ډير ښکلې د اوسيدو ښار تر لاسه کيږي ، دويم دا چې د قسطنطنيي پادشاه اوس د صليبيانو يو سترپنا ه ځاې
ځي ځواک هملته را ټول کړو او بيا به له همغه ځايه هر اروپايی ځواک چې سر را پورته کوی مونږ به يې د ځپلو له پاره تيار

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره پوره اشنايي لري ، زويه ! ځرنګه چې هغه دواړه سترګې ستومانه دي نوپه د خاطر ما هغوې ولیږل تر څو لږ څه ارام

د پولوپ د جزيرې په لور خوزيږو ، زما په فکر چې سبا سهر به دخپلو فوځونو سره يو ځاې ددې ځايه کوچ کوو . مونږ به د

غو سيمو کې د صليبي جنګونو پيلونکي دغه راهبان اوپادريان دي چې ددې کارونو د ترسره کولو له پاره يې يو انجمن (ټولنه)
وه ، دهمدې انجمن پادريانو د روم پاپاى اعظم ته ليکونه استولي و او د هغې څخه يې د جنګ دپيلامي له پاره د کومک غوښتنه
وپا حکمرانانو ته تاکيدي خطونه ليکلي و اوزمونږ پر خلاف يې د صليبي جنګ دپيلامې له پاره تشويق او ترغيب ورکړى و .

ې نو دا خبره ياده ساتئ چې هغه راهبان اوپادريان چې دغه انجمن يې جوړ کړى دي او هغه صليبيان چې د جنګ څخه تيښته
په غاړه دې . زه هيله لرم چې دپادريانو او راهبانو د انجمن ټول غړي و نيول شي ، دواړه ستر پادريان هم و نيول شى . هغوې

ن کړل . چې په دې ډله کې ستا پلار هم شامل دې . په دې اساس د مبلغينو ددې وژنو په خاطر هم دا انجمن د بښنې وړ نه دې .
چې ځومره پادريان او راهبان دي او هغوې هلته دپولوپ د جزيرې په غاړه د ولاړو کشتيو په واسطه خپلو ځانو ته د تيښتې لاره

کړ او سلطان ته يې وويل :

ه دروميل ولايت ته ولاړ شو ، ريونا به هلته دخپل پلار رستاک په کور کې پريږدو اومونږ به د پولوپ په لور مخه کړو ، مونږ
خلاف جنګ پيل هم کړى نو هغه به سهار وختي وي او سهار سهار به هغوې د جنګ نغاره و ډبوي ، تر دې وخته پورې به زه د
عهد محمد چې کله د شپې په تياره کې د پولوپ جزيرې ته ورسيږو او هلته ددښمن تر مخه پړاو وکړو ، زه به دخپل لښکر سره
دريانو سره يو ځاې لاس نيولې له ځانه سره تاسې ته راوړم . تاسې چې د خپل لښکر تر شاو پړاو کړى وى نو زه به دغه

ل ځواک له منځه وړې دې. په ساحل باندې ولاړو کشتيو ته يې اور لګولې ، او د راهبانو او پادريانو دانجمن چې ځومره وګړي
کيږي . او دا ټول په دښمن باندې د غلبې له پاره ډير اغيزمن ثابتيږي .

ي . زمازويه ! اوس ته ولاړ شه ، ريونا به په ډيره بې قرارى سره ستا انتظار کوي او بيا دهغې سره يو ځاې د سهار وختي

و پوښتل : علي پاشا، زما حبيبه ! ته سلطان د څه له پاره ور غوښتې وې ؟ ايا کومه مهمه مسئله وه ؟

ړې و ، همغومره ځواکونه يو ځل بيا هلته په پولوپ کې را ټول شوي دي ، د سلطان بايزيديلدرم سره دخبرو وروسته پريکړه
په لورې کوچ کوو . دعلى پاشا ددې خبرو په اړه ريونا غوښتل چې څه ووايې خو هلته د نايکوپولس په ښار کې د ماښام

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پولوپ د جزیرې په لور وخوزیدل .

ه منځه وړل ، بلکه د سلطان بایزید یلدرم د لښکر لار ښوونه یې هم کوله ، کله چې دسلطان لښکر ې د جزیرې څخه نژدې پنځه

.

جزیرې ته د ننوتلو یواځنۍ لاره هم همدا ده . د شپې په ژوره تیاره کې دغې کوچنۍ او نرۍ پتۍ ته په رسیدو سره علي پاشا خپل
، خو د لښکرد بلې برخې سره یو ځای علي پاشا د سمندر په څنګ څنګ کې روان و ، د سمندر په ساحل باندې چې څومره

له کونکو په مقابل کې یې د عاجزۍ او انکسار نه کار واخست، هغوی یې ټول و ښنل . په دې ترتیب دشپې په تیاره کې علي

سره را یوځای کړې او د سهار د لمر خاته تر مخه هغه هلته د صلیبي لښکر تر مخه پړاو کونکي سلطان بایزید یلدرم د لښکر

ه جوړول پیل کړل ،هغه وخت چې سلطان بایزید یلدرم د خپل لښکر صفونه جوړول ، نو په هغه وخت کې علي پاشا او ولیعهد

ه وخت کې چې و ه . اوس زمونږ د لښکرو شمیره نژدې یولک او پنځه ویشت زره کسان دي ، خو زه چې وینم د صلیبیانو د

نږ د جنګ دهغې طریقې سره بلدتیا لري .

مو چې د نایکو پولس دښار په جنګ کې جوړ کړی و ، په منځنۍ برخه کې به زه اوسم ، ښې لورې ته علي پاشا او چپ لورې ته
تړئ .

من د قوت اندازه اخستې ده ،او هغه مو په خپل مخکې درولې دې ، دتکبیر د اواز داوریدو سره سم به ، زامنو! تاسې په کار پیل

پیدا کیږي . ستاسې ددواړو د لښکرو د غشو د ویشتلو په اساس به ددښمن دعسکرو صفونه یو په بل پسې له منځه ولاړ شي ،
عسکرې ځواکونو تر منځ یوه ګډوډي رامنځته شي ، او مخامخ به زه دخپلو حملو په واسطه دهغوی تر منځ همداسې کیفیت را

اړو خواو څخه دغشو حمله و دروئ او پرې په پوره قوت سره حمله وکړئ . نو که چیرې مونږ ددې پلان په پلې کولو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږ. هغه طریقه دومره اغیزمنه نه وی . که چیرې مونږ د جنګ په عروج کې د ښي او چپ اړخه نه ددښمن په صفونو باندې غشي

جذبو دریښتونوالي ،او ستاسي د روح د پایمالولو پسي دي .

ه دې میدانو کې به هم تاسو په دښمن باندې لکه د توپان په څیر را وغورزئ ، زه تاسو ته ډاډ درکوم که چیرې تاسي یوائی یو
ه مو ماته ورکړه همدا سي به پدې جنګ کې هم ستاسي تر مخه ددښمن پر خلاف جنګیږم او دښمن ته به دا ثابته کړم چې مرګ

همغه ذات به ستاسي ملاتړې ، ستاسي دوست او ناصر وي او په دې میدان کې به تاسي ته هم بې له شکه برې په برخه کړي .

او ولیعهد محمد هم همداسې وکړل او دخپلوخپلو لښکرو مخې ته ورغلل .

د خپل لښکر سره یو ځای د خپل مرکز څخه ډیر لرې دې ، او بیا هغه د صلیبیانو په زمکه کې ور ننوتي و . اوصلیبیان پر دې
ې څو وارې زیات و .

ې ډیر خفه و چې دخپل ټول توان په استعمالولو سره بیا هم نه و توانیدلي د سلطان بایزید یلدرم لښکر لږ څه هم شاته و تمبوي ،

او ولیعهد محمد لښکری د سترګو په رپ کې دد ښمن په صفوفو کې ور ننوتي ، اوبیا یې داسې په تیزئ سره لکه د تیز باران په
ږ تر منځه ستر ه ګډوډی راپیدا شوي وه . کله چې ددښمن مخکنیو صفونو وکتل چې د هغوې په ښي او چپ اړخ باندې دمخالف
سره نیمایی کوي نو په دې خاطر به مخکې صفونه ددښمن په منځ کي پاته شي . نو په دې اساس به دهغوې مرګ یقیني شي .

ـکو باندې حمله وکړه ،د سلطان بایزید یلدرم دا حمله دومره سخته ، او تیزه و ه چې مخته صفونه یې یو په بل پسې و ځپول او

سترګو تر لیدو پورې وه . د صلیبیانو له پاره دا حال د زغم وړ نه و . نو په دې خاطر یې خپله ماتې و منله او څوک چې توانیدل

چې توانیدل و ځپول ، کله چې سلطان وکتل چې تښتیدونکي صلیبیان اوس دهغه د فوځ له پاره د خطر سبب نه ګرځي نودخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

و څخه هم ډېره وه . زه د هغه خداې ممنون يم چې ددې توپير سره سره يې بيا هم مونږ ته په دښمن د همغوې په زمکو باندې

جنګونو څخه دا خلک ډېر مجرمان او فساد ی دي . په داسي حال کې چې د الله حکم دې چې «فتنه » د قتل څخه هم بدتره ده .

يل :

علي پاشا غوږ ته ور نزدې کړه او په ډېره مينه او شفقت سره يې ورته وويل :

نه په لړزه کې شول ، په سترګو کې يې ويره را پيدا شوه ، سلطان لږ څه نور هم ور نزدې شو . څومره پادريان او راهبان چې
نه په لړزه کې و . په څهرو يې د مرګ ويره ، په سترګو کې نا اميدي . سلطان يو ځل د ټولو جايزه واخسته ،اوبيا د ستر پادري

ي راهبان او ستاسي پادريان ستري ستري ډلې د تبليغې ډلو تر نامه لاندې زمونږ سيمو ته راوړي او دخپل دين او مذهب تبليغ
نو تاسو زمونږ پر خلاف د صليبي جنګ پيلامه وکړه ، داسي خلک مو مخته راوړل چې د لوټتيا انځور يې جوړاو ، د نوې

کي مونږ د اروپا په زرګونو ښايسته نجوني و نيولي ، هغوې ټولې ستاسي صليبي عسکرو زمونږ د نيولو څخه د مخه بې عفته
نيولي او نه زما په هوډ کي کوم تغير چا رواستلي شو . خو ما داسي و نه کړ ل ، ما دهغو نجونو درنښت وکړ او په ډېر درنښت
و کوم ځواب شته ؟ زه پر تاسو باندې د عامې وژنې الزام لګوم ، ځکه چې تاسي مسلمان مبلغين وژنئ نو ايا تاسو سره ددې

ي د ټولو د وژلو حکم ورکوم .

او راهبا ن يوې لورې ته يوړل او ټول يې له منځه يوړل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه لمړئ د قسطنطنيي لورې ته ځم ، هغه محاصره کوم ، هيله لرم چې تر څو ورځو پورې به قسطنطنيه ولکه کړم ، کله چې
و غوښتل نو خپل قسم به پوره کړم ، اوس راځئ چې دخپل فوځ له پاره د قيام او طعام انتظام وکړو .

خپل اس تړی نو د هغه ددغه اعلان په اوريدو سره د اروپا ټول راهبان او پادريان د حکمرانانو په ګډون په لړزه شوي وو .
چې سلطان بايزيديلدرم د صليبيانو متحده لښکر ته د نايکوپولس د ښار په څنډو کې ماتې ورکړه نو بيا هم اروپا په لړزه شوه ، نه
ې ووايی چې په سلطان بايزيديلدرم باندې حمله وکړي او دا ډاډ دې هم ورکړي چې که چيرې هغه په سلطان بايزيديلدرم باندې
پاپای عظم له اړخه د پيغام د ورسيدو سره سم روسې نصراني حکمرانانو د سلطان بايزيديلدرم په خلاف دتيمور لنګ د ملاتړ له

هغوې هم تيمور لنګ د سلطان بايزيديلدرم پر خلاف د جنګ له پاره تياراوه ، په حقيقت کې تيمورلنګ تر اوسه پورې د سلطان
طان بايزيديلدرم يو داسې سلطان دې چې په جنګ کې دخپل لښکر مخته ځي ،او په دښمن باندې د يرغل کولو پوره پوهه لري،

ر خلاف د حملې ترغيب ورکوو . روسانو هم هغه ته يو لوې لښکر تيار او ور استولې و. او اخرکې پاپای اعظم او د قسطنطنيي
رلنګ به هم مات او د شمال په لور به يې واوريني سيمي ته په شا کړي .

و په ملاتړ عملي پروګرام ته تيار شو او د سلطان بايزيديلدرم پر خلاف يې د جنګ کولو هوډ وکړ . نو هغه اته لکه قوي فوځ را

نه جوړ کړل ، نهرونه يې و غځول ، او ديوه بند په واسطه يې د سمرقند پايتخت ته د ذرفشان ددرياب اوبه را واړولې .

ې د فتح د هنر په اړه يو يادګار عمارت هلته جوړ کړي.

ې باغونه پراته و . چې په هغوې کې ډير سترې ستر ې ماڼئ چې زياتو کې يې زمرد او نور ښايسته کاڼی لګيدلې و تر سترګو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل . دهغه د هڅو پايلې داشوې چې د اسيا د هرکسب خلک اود هر قوم وګړي دلته موجود شول. د صنعت او حرفت له پاره يې

سمرقند په ما نيو کې د ټولو شاندار عمارت د تيمور لنګ څلور منزله ماڼی ده چې د ترک د سراې په نامه يې شهرت موندلې دې

ځانګړتيا داده چې دهغې پر مخه يو آيت په ډېر ښايسته بڼه ليکل شوې دې ، دا آيت «کوس » لرې څخه هم لوستل کيداې شي .
تان د بابر د شهنشاه الفاظ دی)

نه کړ.ددې ځايه به تجارتي قافلي له يوه لورې هندوستان ته او دبلې لورې جرمني او ان تر جينوا پورې رسيدلې ، تيمور اوقافو
کړ .

وراءنهر په ښار باندې ولکه وکړه ، بيا يې ترکستان سوبه کړ ، اودهغې وروسته يې تر څنګ ګاونډي هيوادونه اوسيمي يوپه بل
ې او ان تر کوچنی اسيا پورې ورسيد . دهغه ځايه د شام او مصر په لور ولاړ او په منځني ختيز باندې ور و غوزيد ، او دا

، خو هغه دخپلو عزايمو او غوښتنو په خاطر تر خپله ځانه پورته ډيرو جابرو او ظالمو ،سفاکو غيرمسلمانو فاتحينو ته هم ماتې

د ذهنونو څخه وويستې .

وانه وه ، او بيا يې د پاته ابادی د له منځه وړلو په خاطر د مرغاب ددرياب بند ورمات کړ . دغه بند دهغه ځاې زراعت ته اوبه
د ښختو سره و جنګولې ، په هر صورت د تيمور په بل مخ کې ددنيا داسې ظلم او تيرې نه و چې هغه د انسانانو په خلاف نه و

سلطان بايزيديلدرم تر مخه د راتلو له پاره ډيرې زياتې بهانې جوړولې ، او کله چې هغه ته د روس څخه هم د هغه ملاتړي ستر

شيده په کې را ولوشي يوې خواته کينود او ددروازې لورې ته ورغله ،

ې وکتل ، نو هغې هم خپل لوښي په هماغه ځاې کې کينود چيرې چې سريان خپل لوښي ايښي و .او دمرکزي دروازي په لور

ت هم دروازې ته ور رسيدلې وه . بيا د سريان څخه د جدا کيدو وروسته ريونا د قيرات په لور ورمنده کړه او هغې ته ورغاړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو په دې حساب زه ستا مشر ورور هم يم . نو کله چې هم داسې موقع مخ ته راځي ،زما درنې خورې ! زما د اس واګې مه نيسه

ره چې کوم سامان تړلې و نو کله يې چې هغه را خسته نو سريان هم ورمنده کړه او څه سامان يې دريونا سره را واخست ،اوبيا

سريان دواړو به د وزو څخه شيده را واخلو او دهغې وروسته به بيا همدلته کينو او په خپلو منځو کې به خبرې اترې وکړو .

ول. دواړو خويندو په ډېره چټکۍ سره د وزو څخه شيده واخستل .

خميانو د مرهم پټۍ په خاطر هلته درې ورځې تم شو ، ددرې ورځو ددې پړاو نه تر مخ سلطان بايزيدبلدرم علي پاشا زما پسې
رې ولاړ او هغه ښار يې محاصره کړ

چې د قسطنطنيې محاصره به اوږده شي ، تر څنګ يې سلطان هوډ درلود چې د دې ښارد سوبې وروسته به هغه د روم په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

سي ښار ته را ولیږلم . نومور جاني زه دهمدې ساتونکو په ساتنه کې دادې دلته راورسیدم.

م شوني وه چې د قسطنطنیې محاصره اوږده شي ، او هلته تا ته ځانته په خیمه کې ژوند کول د اذیت او درد نه ډک و ګرځي.
خاطر زه ډیره خوشحاله یم چې ته زما لورې ترې دلته راغلې ، ددې تر څنګ لورې ! ما او سریان خپل ځانونه یواځې احساسول

طنطنیې د محاصرې په وخت کې هغه د سلطان تر خوا وي. ددې ښار د سوبې نه وروسته کله چې سلطان د روم په لور کوچ

ې یئ ، اوس به زه تاته حکماً وایم چې ته همدلته په میلمستون کې کینه زه او سریان به ولاړې شو او ډوډئ به تیاره کړو .اوبیا

تیاره کړې نو بیا داسې و ګڼه چې د ریونا په ژوند باندې لعنت دې ،که چیرې زما په موجودیت کې زما مور ټول کارونه کوی

مکمل غیرسیاسي : یو تاریخي په زړه پورې ناول .
زمونږ د هیواد ګوډ تیمور څوک دې ؟
اوس تاسې ددې تاریخي ناول څلور ویشتمه برخه لولئ :

. ښار د ساتنې له پاره د سلطان بایزیدیلدرم زوي ار طغرال مامور و . دهغه سره همغه د سیواس د ساتنې له پاره
نه د تیمورلنګ د عسکرو مقابله وکړه چې داسې وختونه په تاریخ کې ډیر کم تر لاسه کیږي .

آس یا اوښ باندې د سفر کولو په وخت کې د اوسپنې د سیخانو څخه جوړ شوي یو کجاوه جوړه کړې وه ، نو هغه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

بل زوي عمر شيخ لا ترمخه د نرۍ ځخه کوچ کړې و . دهغه دريم زوې ميران شاه ډېره ناوړه او بې عقله انسان و .
ه ورتياوو ميرانې په اساس په لښکر کې هم محبوبيت درلود.

نه اخوا د خپل عقل او فکر له اړخه هم دوې دواړه د تيمور لنګ د سترګو دنور حيثييت درلود. خو ددې سره سره بيا

برخه يې د خپل سپه سالار نور الدين تر قوماندې لاندې پرې ښووله ، اوبله برخه يې د خپل لمسي شهزاده محمد تر

، و چې د تيمور لنګ تاتاريان په هيڅصورت و نه توانيږي چې د ښار دروازې ماتې کړې اودننه را ننوځي ، نو په دې
ي خپل نور پنځه زره فوځونه يې په هغې لورې و ټاکل چې د تيمورلنګ وليعهداو دهغه لمسي شهزاده محمد د هغې

انې کې ټولو ترکانو ته ماته ورکړي وه. هغه وخت چې تيمورلنګ دخپلو اته لکو فوځونو سره د سيواس د ښار په لور
ه کړې و.

ددې منجنيقونو تر مخه يې د خپلو غشو ويشتونکو ډلې و ټاکلې او د منجنيقونو تر شا يې هم د غشو ډيرې کېښول ، ددې
خه جوړ شوې ډېر زيات لوښې ايښودې و ، چې په هغه وخت کې د ارطغرال د وينا په اساس خلکو د اوره ځخه ډک کړل

وې باندې د غشو باران و اورېد چې په پايلو کې يې زيات شمير تاتاريان دلدل شول ، په دې خاطر دهغوې لښکر هملته تم

ميره يې په ښار کې د لسو زرو ځخه زياته نه ده ، په هيڅصورت زمونږ د حملې ځخه خوندی پاته نه شي. نو کله چې
داسې اندازه او په داسې ګړندی توګه را خوشې کړې چې زيات شمير تاتاريان يې هملته وسوځول او له منځه يې

و کيږي . ځکه هر ځل د تاتاريانو دا يرغل په شا تمبول شوې ،پر هغوې د جوش اوبو او د اور د سکروټو را ورول هغوې

ثبوت وړاندې کړ نو دهغې مثالونه هم په تاريخ کې ډېر کم تر لاسه کيږي ، ارطغرال و توانيد چې پوره اته لکه فوځ د
چنی قلعه سوبه نه شوه کړای .

زياته اوږده شوه نو دهغه سره د خوراک ذخيرې په ختميدو شوې ، او مجبور شو چې د تيمور لنګ سره سوله وکړي او

حشي انسان په دنياکې بل پيدا کيږي نه . کله چې ارطغرال د سيواس ښار تيمور لنګ ته حواله کړ نو تيمور لنګ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوې د سالارد سلطان بايزيريلدرم د زوي ارطغرال په ګډون ووژل . د ارطغرال او دهغې دملګرو جرم داو چې

ه دمې په خاطر هملته دسيواس په ښار کې پړاو وکړ .

دتيمور زوې شا رخ ، لمسي او وليعهد محمد ، بل لمسي الغ خان او شاملګ شامل و . کله چې دوې ټول د تيمور خيمې

زرو په شاوخوا کې ده ، ددې نه اخوا د هغه په لښکر کې دوه کسه ډيره تکړه سالاران دي ، دهغوې څخه يو دهغه
د اروپا په ټولو جنګونو کې هغه په خپل سپه سالار علي پاشا باندې ډيره تکيه کړی وه ، په ورستيو جنګونو کې د بايزيد

دی . خوبيا هم که چيرې تاسې ته دهغه په هکله څه نور معلومات وي نو وي واياست ، دا به زما د خوښۍ سببب شي

برخې د لښکر لار ښوونه کوي ، په دښمن باندې د ګذار کولو له پاره پخپله مخکې کيږي نو په دې خاطر دهغه لښکرپر

اسې ځواکونو باندې يې شپينۍ حملې وکړې چې خپل ځانونه يې نا قابل تسخير ګڼل ، اودهغوې پر خلاف يې ډير ښه
ې و د همدې يونانيانو ښکار و ګر ځيدل . بيا دا علي پاشا ډګر ته راووت . هغه ټول يونانيان له منځه يوړل چې د

ځومره د خپلو اسلافو داخلاقو ممنون دی په همغه اندازه د محمد د طبيعت ،زکاوت ، او ميراني احسان مند هم دی . دا
څه ډير فوځ دې او دوه سالاران لري ، چې يو يې علي پاشا او بل يې وليعهد محمد دې .

واړه جاسوسان لږ څه را نژدې شول خو بيا هملته تم شول اما هغه ورته د نور رانزدې کيدو حکم وکړ . کله چې هغوې

برخې اخستلو وړ نه دې ، او نه يې پخوا په دغسې وينه تويونکو جنګونوکې برخه اخستی ده ، هغه غواړي د جنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه رپ کې به هغوئ هملته ډیرې کړل شي . له تاسره یواځې ستا سالار نور الدین اوستا لمسي ولیعهد محمد دې چې

غو دواړو جاسوسانو په خبره چې همدا اوس دخیمي څخه ووتل ، د ترکانو پادشاه سلطان بایزیریلدرم د پولوپ په جزیره
خپل آس تړي ، دا ځکه چې هغه ددې کار له پاره سوګند کړې دې . خو مونږ به هغه ته دداسې کار کولو مهلت ورنه

ې دې نو یاد ساتئ چې سلطان بایزیریلدرم به زمونږد لښکر و د شمیرې د په نظر کې نیولو پرته دفاسفور س د
نو په ځیر به مونږ ته د ماتې د راکولو هڅه کوي .

مات کړي دي .

چې هغه ته دا خبرونه ور ورسیږی نو زما په فکر چې هغه به په قسطنطنیه کې یوه ورځ زیات وکم تم شی او بیا به
دجنګ کومه طریقه چې ما خپله کړې هغه ته هم غوږ کیږدئ.

شوې فوځ دې ، کله چې د بایزید د لښکرو سره ټکر پیلیږي نو اول به دغه ټول لښکر د هغه د لښکر سره ټکر وکړي
بندیان کړې او ماته به یې راوړي ،او دبروصې په خزاني به ولکه وکړي .

نو نو مونږ ته به یې ډیره ستره ګټه تر لاسه شی .

لکه فوځونه له ځانه سره یوسئ ، نو بیا به هم زما سره څلور لکه فوځ پاته شي ، زما لمسي الغ خان ، او شا ملګ به د

پاته کیږی ، او ددغه دوو نوي پرانستل شوي محاذونو په لور به خپل سالار علی پاشا او ولیعهد محمد استوي ، که چیرې
وځ دې نو دهغې په مقابله کې د بایزید سره یواځی څلویښت زره فوځ پاته کیږی . او هغوې ته هم هلته زما د سالار نور
تیب به نور الدین او محمد هم دعلي پاشا او ولیعهمد محمد په فوځونو باندې غلبه تر لاسه کړي . کله چې داسې
طان دې چې تر نن ورځې پورې یې د سترو سترو جابرانو تر مخ یې د فتحې او سوبې علاوه د ماتې نوم هم نه دې
په تاریخ کې په طلاي ټکو ولیکل شي .

منتظر واوسو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرې يوه ورځ نه وه تيره شوې چې يو سپاهي ستړې ستومانه او مات مات را ورسيد. په دې وخت کې بايزيد د خپلو

وپوښتل :

هغه مخبر وويل :

رحدي ښار سيواس ولکه کړې ، په سيواس کې ستا زوې ارطغرال دا اته لکه فوځ په مقابل کې يوه اونۍ و جنګيده
ره . درونده سلطانه! هغه د سيواس په ښار کې زمونږ ټول لښکر له منځه يوړ ، څلورزر ه مسلمان سپاهيان يې ژوندې

وخته هغه ګونګ ،ضُم او په غم کي ډوب ناست و .د علي پاشا او وليعهد حالت هم د سلطان د حال څخه کم نه و . تر

زمونږ پر خلاف د جنګ کولو له پاره کوم کار پيل کړې نو هغه په يقين سره د اسلامي ملت له پاره دجنګ د ويرونکي

شال وګرزيده .

انځورونود پټولو له پاره خپل لوښوالي نه را ښرګندولي ،او نه يې دخپلو د بيلتون په خاطر دتورې شپې دجدايي د توپان په

ندې بريالي شول ، که چيرې دې تيمورلنګ د اته لښکرو سره يو ځاې زمونږ پر سلطنت باندې يرغل نه وې کړې
دې کار مخنيوي وکړي ، نو په دې خاطر يې ددې کار له پاره زمونږ دخپل يوه ورور سره معامله وکړه ، زه نه پوهيږم

ن په سازشونو باندې ځان نه خبروي ، د ختيځ په ديوالونو په خامو رنګونو سره د خپل عظمت او ستروالي دداستانونو
صف جوړوی خو کاش چې دا تيمور لنګ د ملت د خوږو شونډو خندا باندې د زهرو جام انه اړولی ، کاشکي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي کتل. په دې وخت کې دسلطان په سترګو کې يو غم ، يو الم او يو افسوس و ، نو يو ځل بيا يې په خبرو پيل وکړ او

رلنګ زما زوی هم وژلی دی ، لکه چې تاسې هم واوريدل ، هغه ځلور زره مسلمانان ژوندي تر خاورو لاندې کړل ،

، وسله وال موجود دي ، تاسي ته معلومه ده چې د اروپا په دې سيمو کې مونږ د شمير ډيربښت ته کوم اهميت نه دې
ره . زامنو! پورته شئ او لښکر ته د تللو حکم وکړئ . اوس مونږ دلته د قسطنطنيې په محاصره کولو باندې بايد خپل وخت
ح د مقابلې کولو جرأت هم لري .

ځخه يې غيږه چاپيره کړه په داسې حال کې چې ريونا د علي پاشا ځخه د اس واګې واخستې ،او په خوږو خوږو سترګو
غم او خفګان دې ، ريونا هم على پاشا ته کتل او هغه هم دعلي پاشا په خفګان باندې غمګينه وه ، بيا مخکې له دې چې

ې تندې دماتولو په خاطر د تيغه نه وې تير کړي ، دې ظالم د سلطان بايزيد يلدرم زوی هم له تيغه تير کړې دې .

و نو په همدې توګه به مونږ د تيمور لنګ مقابله هم وکړو. خو ځه چې ما زوروي هغه دادی چې دا تيمور لنګ د
، د غم او صدمې سبب ګرځيدلې ده .

ختې پورې ريونا ، علي پاشا او قيرات درې واړه هلته په ميلمستون کې ناست و ، سريان هم بيرته ور ستنه شوه او دخپل

همدلته پرې ښوول شي . او دلته دبروصې ځخه به تازه فوځونه واخستل شي . ددې تر ځنګ به سلطان د بروصې ځخه د

تلې او پخلنځي ته د ډوډۍ د تيارولو له پاره ولاړې .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه کوچ کړي دي . په بروصي کي د يوې شپې په تم کيدو سره سلطان د لښکر زخميان همدلته په بروصي کي پرېښودل

وروسته هغه همدلته د درياب په غاړه په غرنۍ سيمو کي خپل لښکر ور ننويست ، ددې سره سم سلطان د سيواس پوري

رم په همدې غرنيو سيمو کي د تيمور لنګ سره د مقابلې له پاره تيار او بيدا ر و .

لته تم شو خو تيمور لنګ دخپل فوځ سره د سلطان مقابلي ته حاضر نه شو .

ي خبر د اوريدو سره سم سلطان بايزيد يلدرم د غرنيو لمنو څخه را ووت او د هيلس ددرياب غاړې ته راغي .

وږود چکر و هلو ته اړتيا ده ، او سلطان د همدې چکر په دننه کي خپل لښکر راټول کړ اوپه دې انتظار کي و چي

ه حقيقت کي تيمور لنګ ته د فوځونو برتري هم تر لاسه وه ځکه دهغه د فوځونو شميره اته لکه وه په داسي حال کي

ټکر هڅه وکړه نو سلطان بايزيد يلدرم به دهغه لښکر د شميرې د زياتوالي سره سره نابوده کړی او له منځه به يې

مور جرأ ت و نه کړ چي ددرياب څخه را تير شي او د سلطان مقابلي ته راشي . په اتمه ورځ سلطان ته خبر راغي

، په دې خاطر هغه د خپل اته لکو فوځونو سره په ډيره بيړه د انقري په لور وخوځيد او انقره يي محاصره کړه او په پوره

. هغه وخت چي د تيمورلښکر د رسيو اوزينو په واسطه په ديوالونو د ورختلو هڅه وکړه نو انقرې کي ميشت د
خبرانو خبر ورکړ چي سلطان بايزيد يلدرم په ډيره چټکتيا سره دهغه په لور را روان دې ، ددې خبر د اوريدو سره
ته وويل :

کاره لويدلي وي سمدستي ټکر کول دي ، خو ياد ساتۍ چي دا تدبيرونه هم زمونږ له پاره زيانمن ثابتيداې شی . که
وته کوي چي هغه نه شاته تلونکي دي او نه د جنګ څخه مخه ګرځونکی دې .

يواد هر کلي ، هر ښار چي مخ ته راځي هغه د تباهۍ سره مخ کړ و . اوپه دې ترتيب بايزيد مجبور کړو زمونږ تر شا
اوبو د ذخير نه د ګټي ديورته کولو په وخت کي د زهرو سره مخ کيږي اوپه دې ترتيب به هغوی له منځه ځّي او د
حساس کړي نو که چيرې په داسي وخت کي مونږ پر بايزيد باندې يرغل وکړ و نو دبايزيد ماتې به حتمی او زمونږ بريا به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ي څخه خوندی پاته شي .

، په دې تر تيب هغه اته لكه فوځ مخكي مخكي په تيښته كي روان و او د سلطان بايزيد يلدرم يولک شل زره فوځ د

ايزيد يلدرم د لښكر د ويرې د خندق د ويستلو حكم وكړ .

ي سفر كړې و او دې ميدانو ته رارسيدلې و .

اچولي واو دا يو داسې حركت دې چې د انسانيت پر خلاف ګڼل كيږي .

سلطان ځني خويونه او كړچار نه خوښولې نو هغه به يې د خپلو سفيرانو د ليږلو را ليږلو په واسطه حل كړې وې ، او دا

ي دسلطان بايزيديلدرم د مقابلي له پاره تيار كړل تر څو دخپلې ماتې امكانات را كم كړي .

دې كي يې پريكړه كړې وه چې كله سلطان بايزيديلدرم ددې مقابلې له پاره راشي نو تيمورلنګ به د الخ خان او شا ملک
سې پورې او دخپل لمسي وليعهد محمد سره يې دوه لكه لښكر د انقرې په لور د استولو حكم كړې و.

ه ورسته تيمورلنګ په خپل لمسي وليعهد محمد باندې تر ټولو ډير باور درلود .نو په دې خاطر يې نه غوښتل هغوې
حشت سره سره چې دې په كې دسلطان بايزيديلدرم له اړخه ككړ و بيا يې هم دخپل زوې شارخ سره په خپله خيمه

علاوه په لښكر كې ډير كلک نظم او نسق موجود و اودهغه هر وګړې د بايزيد همدومره وفادرا و لكه څومره چې يو
ځارنه كوله چې دغه ټول اذيتونه او ستونزې يې زغملې او هيڅ ډول شكايت يې نه كاوه .

و مخته خپله خيمه و دروله نو بيا دتيمور لنګ سره د جنګ پرته بله لاره نه وه . سلطان بايزيديلدرم د راتلو سره سم د
ح ته يو ګوټ اوبه هم نه وې تر لاسه شوې ، نو دخپلو فوځونو د همدغو ستونزو او كړاو په كتلو سره هغه يوه لمحه

ي يې له ځانه سره هملته پريښود ، دويمه برخه يې وليعهد محمد ته او دريمه برخه يې د علي پاشا په قومندې كي وركړه

د لښكر په مقابلكې د جنګ له پاره صفونه جوړ كړی و . دسلطان بايزيديلدرم په لور د كتلو سره سم هغوې هم خپل
شهزادګانو سايركن اوايكسلا سره يو ځاې پاته شول..

په دې ترتيب د تيمور لنګ ټول لښكر د دسلطان بايزيديلدرم په لښكر لكه د مچو او ميږيو په څير را پريوت .

و باندې ور پريوتل .

د زوې وليعهد محمد لښكر شاته و تمباوه ، وليعهد محمد د خپل لښكر سره ځكه لږ څه شاته شو چې پر هغه ددښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسته تګ ته مجبور شو .

همداسې وينه تويونکې حمله وکړه او هغوې يې تر ډيره شاته و زغلول . په دې وخت کې سائرکن د ډير جرأت نه کار
ب يې داروپايي دوو شهزادګانو څخه د يوه کار و ر خلاص کړ. اوس ايکسلا پاته و ، کله چې هغه وکتل چې ورور يې

، کله چې د تيمورلنګ سالارانو وکتل چې د وخت په تيريدو سره کيداې شي علي پاشا دهغوې منځته ورسيږي نو هغوې

هم دا ښه درک کړې وه . بيا سلطان بايزيديلدرم دتيمورلنګ د عسکرو سره په جنګ دوه تيز زغليدونکې آس سپاره
ئ او يوې لورې ته دوتلو هڅه وکړئ ، او ددښمن د پنجې څخه د وتلو سره سم لږ څه شاته ولاړ شئ اوبيا د نوې جنګ

ه لښکر چې ددوې د اړخونو څخه تيريده تر سختې ضربې لاندې راووست . د علي پاشا دا حمله دومره قوي وه چې
ه تښتې . په دې تر تيب علي پاشا دخپلو توپانې حملو په واسطه د هغه په اړخ کې تيريدونکې دښمن له منځه يوړ او پخپله

ب عسکرو يې زغم و نه شو کولاې اويوې لورې اوبلې ته يې د تيښتې مخه کړه ، بيا وليعهد تر ډيره پورې شاته ، ان
ب پيل شي.

ښار راوړې او په دې ترتيب په پا شاکيدو باندې بريالي شي .

اندې د ملخانو په څير را توې شول.، سلطان بايزيديلدرم دهمدې حالاتو په کتلو سره شاته شوې و .د سلطان شاته يوه

ړخونه د څو فرلانګو پورې خپاره شوې و . په دې خاطر ددومره دښمن له منځه وړل او ځان ترې ويستل شونې نه
دسلطان ټول لښکر له منځه ولاړ اوسلطان يې ژوندې و نيوه ، او هغه يې و تاړه او په پړاو کې پروت تيمور لنګ ته يې

اړو پلار اوزوې وکتل چې د سلطان د سترګو څخه د قهر اوغضب لمبې را وځي ، دهغه سينه زخمي شوې وه او

او ستا زوې وليعهد محمد هم د خپل ځلوينت زره عسکرو سره يو ځاې د تيښتې لار خپله کړې ده .

خه وم او ستا عسکر مې ځپل ، زه د نورو د بچيانو د حلالو او دهغوې په واسطه دخپلې سوبې د يقينې کولو له پاره دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاف جنګ کړې دې . خو ګوره تيموره ! فتح اوما ته د قدوس خداې له لورې وې خو ياد ساته چې په اخلاقي توګه ته

يمه کې د خپل زوې شارخ سره د شطرنج لوبه کوي دا لوبه خو ښځې هم د حرم په يوه خونه کې کيني اوکوی يي .
ته لږ څه د انصاف په حد کې فکر وکړه ، هغه خبرې و تله ، او بيا ووايه چې ايا رښتيا ته فاتح يې ؟ ايا تا په جنګ
شکو لې وې ، که اوس هم تاته شک وي نو پلار او زوې دواړه تورې را واخلئ او ځانته زما سره مقابله وکړئ ، بيا

ريد لاسونه ور پرانزي ، په دې خبره هغو سپاهيانو چې بايزيد يې لاس تړلې دلته د تيمور خيمي ته راوستې و دهغه
، هم سلطان ته راوست .

جره کې بند کړئ په کومې کې چې تيمور لنګ په خپله سفر کاوه ، دتيمور لنګ د حکم سره سم يې سلطان د اوسپنې

ل شول چې د سلطان بايزيديلدرم سپه سالار علي پاشا او زوې وليعهد محمد دواړه تښتيدلي دي . دهغه په سالارانو کې
ښکرو سره يو ځاې په وتلو بريالي شول . هغوې د هيلس درياب څخه تير شوي دي او په هغه بل لورې غرنۍ سيمو کې

طورئ په مرکزې خزانه باندې ولکه وکړئ او ټوله خزانه دلته خپل پړاو ته را منتقل کړئ .

ک هغوې ته قاصد ور وليږه اوخبر يې ورکړ چې سلطان ته مو ماتې ورکړې او پخپله سلطان مو نيولې دې او اوس

په سالار و . هغه د اسلامي امت او مسلمانانو سره ډيره همدردي درلوده ،که څه هم هغه د تيمور لنګ په حکم د بروصې په

مکمل غيرسياسي : يو تاريخي په زړه پورې ناول .
زمونږ د هيواد ګوډ تيمور څوک دې ؟
اوس تاسې ددې تاريخې ناول شپږ ويشتمه برخه لولئ :
۴۵ *****
رالدين سره په خيمه کې ناست و او په څه مسله يې خبرې کولې چې د هغه يو ساتونکي راغي او ورته يې وويل :
اقا! د بايزيد د لښکر سره چې کوم بنديان مونږ نيولي دي په هغوې کې يو معمر شخص برهان الدين هم شامل دی.
سره ټکان وخوړ او ساتونکي ته يې وويل چې هر څه چې د برهان الدين په هکله وايي ويې وايه . اوژر يې راته ووايه .
ساتونکي وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندې تاکل شویدي ،وایي چې د بندیانو دډلې څخه دغه برهان الدین له تاسره لیدل غواړي. اوس دوه ساتونکو دغه برهان الدین دلته راوړې دې او د خیمې نه بیرون ولاړ دي او د اجازې غوښتنه کوي.

ځان ځارنې ، دهغه ددیانت په هکله ډېرې قصې اوریدلي دي . هغه په ډیر درنښت سره دلته خیمې ته راوړئ، زه غواړم و پوهیږم چې هغه څه غواړي .

ه . دهغه په راتللو سره ولي عهد محمد ، الخ خان ،نورالدین ، او شارخ تول ودریدل . تیمورلنګ هغه ته په یوه ځای کې د ه و کړه ، خو برهان الدین حرکت و نه کړ . اوپه خپل ځای ولاړ پاته شو او بیا یې په نفي سره سر و خوځاوه او ویې ویل :

د هم یواځې دا و چې زه ستا په خدمت کې حاضر شم او درته ووایم چې ماته د بایزید سره د کتلو له پاره وخت راکړه . زه تاسي ته دا ډاګیزه کوم چې زه د بروصې اوسیدونکې یم ، زما نوم برهان الدین دی او یو وخت د بایزید یلدرم استاد وم.

تیمورلنګ په ډیره درنه توګه برهان الدین ته وکتل او ورته یې وویل:

ونده مشره ! ته کینه .زه بایزید را غواړم . بیا چې ته دهغه سره څه ویل غواړې نو زما په موجودیت کې یې یزید ته ووایه .

برهان الدین یوځل بیا خپل سر د نفي په توګه وخوځاوه ، او ورته یې وویل :

ي تا هغه په اوسپنیزه پنجره کې بند کړي دې ، زه غواړم په همغه پنجره کې بند بایزید ووینم او بیا ورسره خبرې وکړ م.

د برهان الدین په خبرو باندې تیمورلنګ تر یوه وخته پورې فکر وکړ او بیا یې د څه فکر او سوچ وروسته وویل :

ته اوسئ زه بیرته ژر راستنیږم . ددې خبرې سره سم تیمور لنګ دخپلې خیمې څخه د برهان الدین سره یو ځای بیرون شو.

ې وې ، سر یې ښکته و ، د پنجرې تر مخه د برهان الدین د درولو سره سم تیمور لنګ هغه ته دا وښووله چې هغه د خیمې د دې . خو هغه د همدې پنجرې شاته پټ ولاړ و .تر څو ځان خبر کړي چې برهان الدین د بایزید سره څه خبرې کوی..

تر ډیره پورې بایزید ته کتل اوبیا یې په ډیر ناست او ژړه غوني اواز غږ وکړ چې : بایزیده....بایزیده ،بایزیده زما زویه !

ه خپل مخکې برهان الدین وکوت نو بایزید په پنجره کې ددریدو هڅه وکړه ، برهان الدین په ډیر غوره سره بایزید ته کتل .

و یو بل ته کتل ، اوبیا داسې لکه چې په چپو خولو اوولاړو ژبو یو بل ته څه وایي . بیا برهان الدین بایزید ته وویل :

. ما تاته څو وارې یاد ه کړی و ه چې کله چې ستا نیکونو او غورنیکونو شرابو ته لاس هم نه و ور وړې نو تا ولې دا

په راتولونکې وختو کې به زه تا په کومو ځنګلونو کې ، دغرونو په لمنو کې ،او دجنګ په میدانونو کې لټوم . نه یواځې زه ،بایزیده ! بلکه ستا ټول رعیت ، ستا سره مینه کونکې به ټول ستا په لټه کې و ي.

برهان الدین د لږڅه وقفې نه وروسته بیا بایزیدیلدرم ته وویل :

ت یې پرې تمام کړي وي ، قدوس خداې هر قوم ، اودهر ملت دلارښوونې له پاره وسایل برابروي او په عذاب دککړیدو تر کړیږي. بایزیده ! اوس چې تا ماتې خوړلې ، او دا چې ته اوس د اوسپنې په دې پنجره کې بند یې نو دا هم دخپل خداې له ه خبر درکاوه ، ته مې پوهه ولې ، ته مې د شرابو دڅکلو څخه منه کولې ، او د راتلونکې عذاب او اذیت څخه مې ویرولې وویستلې ، بایزیده ! تا د سمندر دهغې غاړې څخه راوړې د خپلې نوې ناوې په طلسم کې ورک شوې ، اودهغې د هرې غوښتنې او د هغې د هر خواهش په پوره کولو کې اود هغې دهرې خبرې په منلو کې دې دریغ و نه کړ .

ا خپله دغه نوې ښځه دخپل ذهن د معبودیت نغمه ، د خپل زړه صومعه ګڼله ، خو نن هغه ستا هیڅ درد نه دوا کوي ، دا ځکه چې کله چې دخداې له اړخه نیول کیږي نو بیا هر څه دهغه تر مخه بې وسې اومجبور شي .

دې ، اوس نه ستا کوم نوم شته ا و نه کوم عنوان . تا دخپل رعیت خوشبوي او خوشحالي د یتمانو په اوښکو تبدیله کړه . و سیلاب را روان و ، سلګی یې وهلې ، او دبرهان الدین په څیر یې خپلې شوندې سره خوړلې ، د پنجرې شاته پټ ولاړ ان الدین د خبرو څخه د سرنه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شو ... برهان الدین یو ځل بیا خبرې پیل کړې او ویې ویل :

بایزیده ! زه دشپود تیارو په چاودنو کې دخندا سهار ، اود وطن د سهار له پاره د هنر نوې اسلو ب له کومه راوړم ؟ شهیدانو دخاورو شفق ، اودقوس قزح څخه روښانه ستوری را وکاږی؟ برهان الدین تردې ځایه خبرې و کړې او چپ شو.

سلطان بایزید یلدرم ورته وویل :

نه ورنژدې کاوه ، ما داکار دهمدې نوې ناوې په راوستلو سره پیل کړ، زه ړوند شوي وم ، او ما په هغه وخت کې ستا په وب وي ، نود خداې عذاب پر ده ولې نه را نازلیږي ؟ ولې یې خداې نه نیسي ؟ دا عذاب ولې یواځې پر مانازل شوي دې ؟

دسلطان ددې خبرو په اوریدو سره برهان الدین تر یوې شیبې پورې چپ پاته شو اوبیا یې ورته وویل :

بایزیده ! ما په خپل ژوند کې هیڅکله هم تا ته غلطه مشوره نه ده درکړې ، تا دا فکر هم ونه کړ چې برهان الدین یوه د د خپلو رعایاو له پاره یو ډول د رحمت سیوری وې . ستا پلار او نیکونه په ریښتانې توګه دخپل رعیت له پاره د خداې که چیرې ته زما د پوهاوی په واسطه توبه کړې وې نو تا ته داډ درکوم چې تا ته به نن دا ورځ نه وې په برخه شوې . ې تمام شوي ، خو یاد ساته چې که څه هم تیمور لنګ په ډیرو بدو فعلونو کې ککړ دې نو هغه ورځ به ډیره ژر راشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کو په خير په هوا کې محوه اوله منځه ولاړ شي ، تولې ارزوګانې د خاورو سره خاورې شي ، هغه ورځ به خامخا راځي .
برهان الدين لږځه تم شو او بيايې دلږ ځه فکر کولو وروسته وويل :
ه برابره کړه او له ما سره پخپله تر دې ځايه راغې . بايزيده ! هغه ځه چې ما تاته ويل غوښتل هغه مې درته وويل ،
ک هم ستا په خير په اعمالو باندې چلند وکړي نو د قدرت نيونه ډيره سخته ده او هيڅوک ترې خوندي نه شي پاته کيدې .
دقسمتي وه چې د څلورو خواو څخه مې را پريوتونکې پانې و نه شواې کتلې . يواځې د تورو شپو له پاره مې د ښايست
د اخلاص وريځې لټوم ، هاې افسوس ، هاې افسوس ! زه به اوس چيرې د خپلو تندو مداوا لټوم . ددې پنجرې نښې د
عمراذيتونه زما ملګرې او زما سره غملړلي دي .
ا اوس چې د شا له دروازې را ننوتي وي . دتيمورلنګ په کتلو سره بايزيد خپلې سترګې بلې لورې ته واړولې ، په همدې
وخت کې برهان الدين تيمورلنګ ته وويل :
ما هغه ته داسې کومه خبره نه ده کړې چې ستا پر خلاف کوم ساز وباز وګڼل شي ، او نه مې دهغه سره داسې کومه خبره
چې خداې پرې اوس نيولې دې ، ما چې څه ويل غوښتل هغه مې ورته ووېلې ، اوس نو ماته د خپلو هغو ملګرو سره
ديو ځاې کيدو د بيرته ستنيدو اجازه راکړه چې له ماسره يو ځاې بنديان دي .
راځه ، زما سره يو ځاې راځه ، تيمورلنګ په مړژواندي اواز وويل :
هغه تر شا روان و کله چې دخپلې خيمې څنګ ته راغې نو هملته و دريد . او برهان الدين ته يې مخ کړا و ورته يې وويل:
ه ته دهغه آينه ور وښووله ،برهان الدينه ! په هغې اينې کې ماته خپل ځان هم را ځرګند شو . برهان الدينه ! ته اوس زمونږ
زه تا او ستا ټول ملګري پريږدم . ته دخپلو ټولو ملګرو سره بروصې ته ولاړ شه ، پرتاسو باندې هيڅ ډول بنديز نه شته.
شيبه وروسته برهان الدين دخپلو نورو ملګرو سره يو ځاې د بروصې په لور ولاړ. ځکه چې تيمورلنګ هغوې ازاد کړي و .
۴۶ *****

او د ميلمستون ديوال ته يې ځان تکيه کړ. دهغې د حال څخه ځرګنديده چې هغه بلکل ماته شوي ده . ريونا او سريان
رسيدو سره سم قيرات په خپله غيږ کې و نيوله ، او د شا له اړخه سريان هغې ته را غاړې وته ، او په ژړا يې پيل وکړ. خو
ي ځکه ريونا هم ژړل او د سترګو څخه يې اوښکې را روانې وې، او په خپل ژړغوني اواز سره يې قيرات ته وويل :
پيل شوې ته هره ورځ قصر ته ورځې ، او دعلي پاشا پوښتنه کوې ، خو نن چې ته په کوم حال بيرته راستنه شوې ېې پخوا
نوځې ، ريونا ددې څخه نور زيات څه و نه ويل خو خپل سر يې د قيرات په اوږې ايښودې و او په کوکو کوکو يې ژړل .
ه يوه اړخ کې ريونا او په بل کې سريان را ونغاړلې ، ميلمستون ته يې ننويستلې اوپه ډير غمژن اواز سره يې وويلې .
ره ځرګنده ده چې هغوې ددښمن په قيد کې نه دې ورغلې . لونو! د ماښام اذانونه و شول ، راځئ چې د هر څه تر مخه د
ماښام لمونځونه ادا کړو ،بيا به د لمانځه د اداء کولو وروسته له تاسې سره تفصيلې خبره وکړم.
 واړه هلته ميلمستون ته راغلې اوکيناستې ،قيرات چې په کوم ځاې کې خبره پرې ايښې و ه د هماغه ځايه يې بيا وويل :
 محترم ، زمونږ محسن ، زمونږ مربې ،او زمونږ سلطان او دسر سيورې ، زمونږ د هيلو او اميدونو اسمان سلطان بايزيد
 د عيش او عشرت نه ګټه پورته نه شي کړاې . نن چې کوم خلک راغلې هغوې هم دا ډاګيزه کړېده چې د سلطان بايزيد
يلدرم سره دهغه زوې موسې هم نيول شوي دې .
قيرات لږ شيبه چپ شوه او بيا يې خپلې خبرې پيل کړې .
مير وايې چې نورالدين د ډير نيک خوې انسان دې ، د لمانځه اوروژې پابندې کوې او ددين د سترو خدمت کونکو څخه ګڼل
ې له ځانو سره وړې واې او ټول ښار به يې لوټلې و . نو خداې دې نورالدين ته خير ورکړي . تا سو وکتل چې هغه د خپل
 نه يې کوم اوسيدونکي ته زيان ور ساوه او نه يې په چا لاس پورته کړ . زه فکر کوم چې دا به هم د قدوس خداې له
اړخه پر مونږ باندې يو احسان وي چې د بروصې ښار د تباهې اوبربادۍ څخه خوندي پاته شو .
دقيرات د چپ کيدو سره سم ريونا خپلې سترګې د اوښکو څخه وچې کړې او بيا يې په ډيره غمژنه توګه وويل.
کر سره را وتلي وې او په کوم خوندي ځاې کې به ځاې په ځاې شوي وې ، هغه به په کوم موزون او مناسب وخت کې
اړې ، کيداې شي هغه دا کار هغه وخت وکړې چې تيمورلنګ ددې ځايه څخه د خپل لښکر سره يو ځاې کوچ وکړې .
دريونا ددې خبرو وروسته قيرات وويلې :
وپايې حکمرانانو ته چې همدا اوس د قسطنطنيې په ښار کې سره راټول شوې دي بلنه ورکړې تر څو د هغه د فتحې په
سې وکړې نو زما زوې علي پاشا اووليعهد محمد به هم خپل ځانونه را ښکاره کړي او دبروصې په لور به راستانه شي.
زيد يلدرم تر قومندې لاندې وه دهغوې ډيره برخه له منځه تللې دى ، او لږه پاته برخه يې بنديان شوى دي ، په دې بنديانو
کې زما ورور برهان الدين هم شامل دې ، زه دعا کوم چې زما ورور برهان الدين د دښمن د ظلم څخه خلاصون ومومي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وارو د میلمستون ددروازې په لور ورغلل ، چې برهان الدين هم په همدې ګړۍ میلمستون ته ور ننوت . د برهان الدين په
وشحاله شوې ، برهان الدين هغوې درې واړو ته د کیناستو وویل ، کله چې هغوې ټول کیناستل نو برهان الدين ورته وویل :
په هکله اودهغه د سلامتیا اوروغتیا په اړه کوم خبر نه دې درکول شوې ، قیرات خورې ! زه د تیمورلنګ د پړاو نه نيغ
ې نه یواځې علي پاشا بلکه ولیعهد محمد هم ژوندې او سلامت دي ،او دهغوې دواړو لښکر هم دهغوې سره یو ځاې دي .
تردې ځایه دخبرو وروسته برهان الدين لږه شیبه تم شو او بیا یې د خپلو خبرو سلسله پیل کړه او ویې ویل :
تر مخ د وړاندې کیدو وروسته د اوسپنې په بنجره کې بند سلطان بایزیدیلدرم سره د خبروڅخه هغوې درې واړه خبرې کړې .
کله چې برهان الدين خپله خبره خلاصه کړه ه د لږی شیبې د چپتیا وروسته قیرات په خبرو پیل وکړ او وی ویل :
جره کې بند کړې دې ، خو وروره تا را ته دا ونه ویل چې علي پاشا او ولیعهد محمد د جنګ څخه څنګه خوندی را ووتل ؟
سلطان بایزید یلدرم سره یواځې یولک شل زره عسکر وو ، خو د هغې په مقابل کې د تیمور لنګ سره اته لکه لښکر و .
، دجنګ په وخت کې تیمور لنګ په خپله په جنګ کې نه و موجود، بلکه دخپل زوې شارخ سره یې د شطرنج لوبه کوله ،
وه چې دخپل لښکر سره یو ځاې ددښمن د قوت په هغه برخه باندې په پوره قوت سره یرغل وکړي چې د اړخونو له
لورې مخته راځي ، د هغوې زور مات کړئ او خپل ځانونه خوندی ځایوته و کاږئ.
الدين ددمې په خاطر توقف وکړ. سرېې ښکته کړ او څه فکر یې وکړ . او دوپاره یې خپله خبره جاري وساتله ، اوویې ویل :
و سره د دښمن د اته لکه فوځونو سره جنګیدل که شوني نه دی نو ستونزمن خو ضرور دي . بیا خو حالاتو او شرایطو
نو کې دخپل همدې عسکرې ځواک په واسطه هغه د صلیبیانو شپږ شپږ، اته اته ، لکو فوځونو ته ماتې ورکړې وه نو
یدلې و چې تر څو ورځو پورې یې مخکې مخکې منډې وهلې ، هغه ته د اته لکو عسکرو سره بیا هم د ا جرأ ت نه و په
، د انقرې ښاروال ډیره هڅه وکړه چې هغوې په دیوالو باندې د را ختلو څخه دفع کړي ، خو هغه بریالي نه شو . خو کله
و هلته لري په ازادو میدانونو کې یې پړاو وکړ . دهغې د ویرې او ډار اندازه دددې څخه اخستلې شئ چې هغه خپلو اته
ر خندقونه و کاږی ، تر څو سلطان بایزید د شپې له اړخه پرې یرغل را نه وړی او دوې دشپې دشپې له منځه یونه سي.
لي ، که څه د بایزید جاسوسانو دهرې پیښې خبر ورکاوه چې په لاره کې ټولې اوبه په زهرو ککړې دي ، نوسلطان د ډير
ی شو نو هغه وخت د بایزید لښکر ې وږې تږې وې او دهغوې دجنګ کومه طریقه چې وه نو هغوې دهغې په مطابق
خپل کار ونه کړاې شو.
کم سره سم علي پاشا او ولیعهد محمد په خپلو اړخونوکې را خپریدونکې دښمن تر سختې ضربې لاندې ونیو ، هغوې یې
علي پاشا او ولیعهد محمد خپل ځانونه او خپلې لښکرې خوندې ځایو ته یوسي ، نو دهغوې د وتلو سره سم دښمن د څلورو
حاصرې څخه خوندي کړي ، خو سلطان په خپله ددښمن په جال کې را ونغښت ، او ان د سترګو تر دیده پورې یې په
ې په پنجه کې ولوید اوهغه هم هغه په اوسپنیزه پنجره کې بند کړ . زه هم په همدې بندیانو کې وم . خو وروسته تیمور زه
ې کور ته راغلم ، زه پوهیدم چې تاسې به دعلي پاشا په اړه اندیښمن یاست . نو ما غوښتل تاسې دعلي پاشا څخه خبر کړم .
ذیت سبب وي . دا ځکه چې تا د دې څخه د مخه خپل میړه او دوه زامن له لاسه ورکړي دي ، خو زه تاته ډاډ درکوم چې
حمد دواړو خپلې لښکرې دهیلس ددریاب څخه را تیرې کړې او ددریاب دې غاړې ته په غرنیو سیموکې پټ شوي دي .
ن درې واړه تر یوه ځایه پورې تکیه شولې او لږ څه تسلي ورته پیدا شوه . په دې وخت کې ریونا برهان الدين ته وویلې :
خپلو لښکرو سره پټ شویدې تیمور لنګ هم هلته ور ننوځي اوعلي پاشا ، ولیعهد محمد او د هغوې لښکرو ته زیان ورسوي.
دریونا په دې پوښتنو باندې برهان الدين داسې مسکې شو چې په هغه کې تمسخر هم و او طنز هم . بیا هغه ریونا ته وویل :
رسوی، ځکه هغه وخت چې سلطان بایزید د خپلو لښکرو سره دبروصې څخه حرکت کاوه نوسلطان دهیلس ددریاب څخه د
تیریدو وروسته ، همدې غرنیو سلسلو کې ور ننوتې واوهملته یې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و .
هغه ته څرګنده وه چې سلطان بایزید په میداني او غرنیو دواړو جنګونو کې په تیمور باندي لوړتیا لري . هغه په دې هم
جنګ نه ځان ویسته ،او د انقرې پراخو میدانونو ته ورغې او بیا یې هلته پړاو وکړ. او اوس هم زه تاسې ته ډاډ درکوم چې
نیو سیمو څخه را ووزي او داسې کوم کار به وکړي چې د خپلې ماتې دغه داغ به پریمنځي او خپل تیر تاریخ بیرته را
تازه کړي .
الدين په دې خبرو باندې قیرات ، ریونا او سریان درې واړه ډاډمنې شوې وې او بیا قیرات دخپله ځایه پورته شوه او وي ویل:
ي پاشا نه وې راستون شوې ته به همدلته اوسیږي ، اوس ته کینه چې زه ډوډۍ راوړم . بیا به یې ټول سره یو ځاې وخورو .
ې واړو سره یو ځاې د ډوډۍ خوړلو وروسته رخصتیږم . خو ژمنه کوم چې هره ورځ به ستاسې دکتلو له پاره دلته یوځل
راځم . اوکه چیرې جنګ بیا پیښ شو نو زه به دعلي پاشا او لیعهد محمد د کړچار په هکله تاسې ته خبر درکړم .
ه شوه ، قیرات یې د لاسه و نیوله ، او په خپل هغه ځاې یې بیرته کنیوله چې ترې را پورته شوې وه ،اوبیا یې ورته وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته هغوې دواړو میلمستون ته ډوډۍ راوړه ، ځلورو واړو یو ځای ډوډۍ وخوړله ، اوبیا برهان الدین بیرته ولاړ.
پرلپسې لري ....

مکمل غیرسیاسي : یو تاریخي په زړه پورې ناول .
زمونږ د هیواد ګوډ تیمور څوک دې ؟
اوس تاسي ددې تاریخې ناول و ویشتمه برخه لولئ :
۴۷ *****

او درلود دهغې پړاو موجود ټول سامان او وسایل یی هم له ځانه سره راټول کړي و او را وتلي و. هغوې ته دداسې کولو
تې اخستلو سره د خپل پړاو ټول شیان را ټول کړي و او د هیلس ددریاب څخه تیر او په غرنیو لمنو کې یې پناه اخستې و.
درلودې ، نو په دې خاطر دوې همدلته په دې غرنیو سیموکې پړاو وکړ او د حالاتو د معلومولو له پاره منتظر پاته شول.
۴۸ *****

ولیعهد محمد هغوې و پیژندل چې ددوې مخبران دي ، د رارسیدو سره سم دوې د خپلو اسونو څخه را ښکته شول ، علي پاشا
او ولیعهد محمد هم په خپلو ځایو کې و دریدل، دراتلونکو څخه یوه یې علي پاشا او ولیعهد محمد ته وویل چې :
ې وکړه خو تر دې وخته پورې دښمن دهغې څخه را چاپیر شوې و، نو په دې خاطر د سلطان بایزیدیلدرم د راوتلو هڅه د
کې بند کړې چې د خپل سفر په دوران کې یې په اوښ یا آس باندې د ځان له پاره استعمالوی ، داسې و ګڼئ چې سلطان
بایزید یلدرم د تیمور لنګ بندي دې .
اجازه ورکړی ، تیمورلنګ هغه ته د سلطان سره د کتلو اجازه ورکړې ده ، برهان الدین د سلطان سره وکتل او دهغه سره یې
زمونږ د لښکر نیول شوې ټول کسان ازاد شوي دي او اوس ټول د برهان الدین سره یو ځای د بروصې په لور تللي دي .
ځونو سره بروصې ته رسیدلې ، خو ویل کیږی چې نورالدین ډیر نیک انسان دې ، ښه جنګي پوهه لري ،او دمذهب او
ماني سلطنت پر خزانې باندې ولکه وکړه ،او دسلطان بایزید د حرم ټول وګړي یې بندیان کړل او له ځانه سره یې یوړل .
ښار کې عامه وژنه وکړه او نه یې ښار لوټ او تالا کړ او نه یې خپل لښکر ته ددې لوټولو او تا لا کولو موقع برابره کړه .
ه پاره را ټولو شوي و ، بلنه ورکړي چې هغوې دې د تیمورلنګ سره یو ځای د دې ستری سوبې په جشن کې ګډون
ې کې ګڼ شمیر نصراني حکمرانان د تیمورلنګ فوځ ته ورسیدلي دي او اوس به دوه ورځی وروسته جشن جوړیږي .
ددې ټولو خبرونو په اوریدو سره علي پاشا دواړو مخبرانو ته وکتل او دهغوې شکریه وکړه او بیا ورته وویل :
دخپل ورور محمد سره خبرې کوم بیا به تاسې ته ووایم چې تاسو ددې ځایه د تللو وروسته کوم کارونه باید تر سره کړئ.
ددې وروسته علي پاشا د ولیعهدمحمد په لورې وکتل او ورته یې وویل :
ک هغه په اوسپنیزه پنجره کې بند کړې دې ، نودا خبر زمونږ په مصیبتونو کې نور هم ډیرښت راوست . وروره ! زه
غواړم یو کار وکړم ، زه دهغې تفصیل تا ته وایم او بیا ستا راې پرې غواړم
تعقیب پسې روان و نو تیمور لنګ ته زمونږ ددې تعقیب په هکله معلومات نه و . هغه د انقرې په ښار باندې یرغل و
تید ، اولري یې په پراخه میدانونو کې پړاو وکړ او خندقونه یې وویستل ، خو بیا هم دهغه په زړه کې د انقری د نیولو هیله
همغسې پاته ده . اوس زه غواړم دهغه دا هیله را وپاروم .
تیریږم او دانقری په لور ورځم . محمده وروره ! ته دخپل لښکر سره همدلته اوسه ، زه د انقرې ښار ته ور ننوځم . تر لږه
لږ وخت پاته کیدل اوبیا د بلې دروازې څخه بیرته راوتل او بیرته دلته راتلل د کوم عاقل سړي کار دې او مونږ ته به
یې ګټه څه وي ؟
سالاران او لښکر دخپل ځان له پاره خطر احساس کړي ، اودا فکر به وکړي چې زه کوم وخت د انقری د ښار څخه را
همدلته به خپل پړاو وکړي ، نوکه چیرې هغوې همدا سې وکړي نو زه او ته به دهغوې په پړاو باندې حمله وکړو او په پړاو
کې دهغوې د لښکرو د تباه کیدو وروسته به خپل سلطان دهغوې د لاسه ازاد کړو .
داسې وکړي نوزه به دشپې په تیاره کې د تیمور لنګ په دغه فوځ باندې حمله کوم اوزه هیله لرم چې زه به دهغه دا برخه
کې ما خپل دښمن ته ماتې ورکړه اودهغوې لښکر مې ټول له منځه یوړل ، نو پوه شه چې ما دخپلې ماتې بدله واخستله .
نو څخه راوتلي اودخپلو لښکرو سره یو ځای د انقرې ښار ته و ر ننوتی دي. کیدائ شې انقرې ته زمونږد ورننوتلو خبر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ر ته ونه رسيږي ، خوکله چې زمونږ جاسوسان دا خبرونه خپار کړي نو بيا به ډير ژر تر تيمور لنګ پورې ورسيږي .
وي له منځه يوسي ، ترڅو دښمن ته په هيڅ صورت دا خبر و نه رسيږي چې زه د انقرې دښار په يوې دروازې ور
لکه ځارنه کوي او زما ددې عمل ځخه چې د دښمن په لښکر کې څه عکس العمل راپيدا کيږي دهغه څخه به ما خبروي.
چې علي پاشا خپله خبره بس کړه نو تر يوه وخته پورې هلته چپه چپتيا وه ، بيا وليعهد محمد په خبرو پيل وکړ او ويې ويل :
ستله ، بيا ګوره وروره ! ددښمن په پړاو او يا دانقرې په شاوخوا کې ددښمن په لښکرو باندې به د حملې پلان او طريقه څه
ډول وي ؟
حمله وکړو او يا د انقرې دښار په اطر افو کې د هغوې په لښکر باندې شپينۍ وينه تويونکې بريد وکړو . هر څه چې مونږ
، نو دواړه ورونه به دهمغه په مطابق د جنګ پلان جوړ کړو . علي پاشا په ډير ډاډ سره داخبرې وليعهد محمد ته کولې .
په دې وخت کې علي پاشا مخبرانو ته مخ کړاو ورته يې وويل چې :
ښار ته ننوځي ، بياد لږ وخت لپاره هلته تم کيږي او بيا به دشرقي دروازې څخه بيرته را وزي او د غرنيو لمنو خواته به
ستاسي په شتون کې دخپل ورور وليعهدمحمد سره جوړ کړ ددې پلان تول تفصيل به د انقرې د ښاروال سره شريک کړئ.
ښار ته را رسيدلې دې ، تر څو د تيمورلنګ لښکرو ته زمونږ انقرې ته د ورتللو دا خبر و رسيږي . بيا به دهغوې دعکس
العمل انتظار کوو،اوس تاسي دددې ځايه د انقرې په لور کوچ وکړئ .
دخپل فوځ سره دغرنيو سيمو څخه کوچ وکړ، په ډيره پټه توګه د هيلس درياب څخه تير او د انقرې په لور وخوځيدل.
۴۹ *****
دښار جنوبي دروازې ته را ورسيد نو هغه ځراغونه چې په برج او ديوالونو باندې روښانه و دهمغوې په رڼا کې ښاروال
علي پاشا و پيژانده ، بيا نو د ښاروال لوړ غږ تر غوږو شو .
دروازه پرانيزئ !!
سپور په ښار کې و ر ننوت نو ښاروال په يوه منډه هغه ته ور ورسيد. علي پاشا د آسه را ښکته شواو ښاروال ته يې غاړه
ه پورې خپل فوځ هملته په پراخه ميدان کې د پړاو او ارام کولو له پاره پريښود اوتر څنګ ولاړ ښاروال ته يې وويل :
ونو لمنې کې به ورننوځم او دخپل ورور وليعهد محمد سره به يو ځاې شم . مونږ ته خبر را رسيدلې او تا ته به هم داخبر را
وبې د جشن د جوړولو په کار بوخت دې ، هغه په دې جشن کې د ګډون له پاره اروپايي حکمرانانو ته هم بلنه ورکړې ده
رې دراپورونو په اساس يو شمير حکمرانان د هغوې په جشن کې د ګډون له پاره د تيمورلنګ د فوځ پړاو ته ورسيدلي دي .
هد محمد هم دخپل لښکر سره يو ځاې دانقرې ښار ته ور ننوتي دي . کله چې تيمورلنګ ته دا خبر ورسيږي نو هغه به د خپل
ې بيرون ددښمن سره څه وکړل شي ، دا کار ماته او وليعهد محمد ته پريږده . که چيرې تيمورلنګ دخپل فوځ يوه برخه
ې کوم زيان د تيمورلنګ له اړخه رارسيدلي دي نو که خداې غوښتل نو تيمورلنګ ته به دهغه څخه ډير زيان ور ورسوو .
ازادوم . کله چې دا خبر تيمور ته ورسيږي نو ياد ساته کله چې هغه انقره محاصره کړه نو بيا به هغه خپله محاصره بيرته
رې نو په هر صورت کې به ته د انقرې په ښار کې ځان محاصره کوې . او دا چې ستا سره دخوراک څښاک څه حال دې ؟
مياشتو پورې هم محاصره اوږده کړي نوبيا به هم زمونږ سره دخوراک زيرمې پاتې وې ، ما دخوراک څښاک يوه ډيره
ت کې ما تاته او د وليعهد محمد لښکريانو ته ددې انتظام کړې و . دا خوراک تاسي له ځانه سره دخپل لښکر له پاره يوسئ .
ښاروال ددې خبرو نه وروسته توقف وکړ او د لږ څه فکر نه وروسته يې وويل:
خپله خوشحالي تاسي ته نه شم بيانولې ، په هر حال هغه پلان چې تاسي ددښمن له پاره تيار کړې دې نو زه دعا کوم چې
لان کې بريمند کړي ، اوس ته له ماسره يو ځاې شه تر څو تاته هغه زيرمې و ښايم چې ته به يې دخپله ځانه سره وړې .
ډيري لړيدلې و . تر ډيره پورې علي پاشا د زيرمو په کتلو باندې ډير زيات خوشحالي خووله ،اوبيا يې ښاروال ته وويلې :
س ځم ، زما جاسوسانو به خپل کار پيل کړی وي اوتر لرې لرې پورې به يې د دې خبرو دخپرولو له پاره کار کړي وي .
خبرې سره سم دعلي پاشا لښکر ې د سترګو په رپ کې تياري شوې او په زياتو شوو اسونو يې د خوراک سامان بار کړ. او
په پاټه نيمو يې دوه دوه عسکر سپاره شول او د انقرې د ښار د شرقي دروازې څخه بيرته بيرون ووتل .
. محمد هم په ډيره بې قرارۍ سره د علي پاشا او دهغه د لښکرو انتظار کاوه ، څنګه چې د علي پاشا لښکر را ښکاره شو
د محمد د ډيرې خوشحالۍ څخه ورمنډه کړه او علي پاشا ته يې غيږ ورکړه کله چې سره جدا شول نو علي پاشا ورته وويل:
! دا سامان چې په آسونو باندې بار دې ، دا ټول د خوراک څښاک شيان دي ،د انقرې ښاروال مونږ دواړو ته راکړې دې .
يې هملته په غارونو کې ور ننويستل ، او ددې وروسته علي پاشا او وليعهد محمد خپلو لښکرو ته د ارام کولو حکم وکړ .
خيمې ته د ننوتلو وروسته د تيمورلنګ په اشاره باندې کيناستل ، بيا وروسته دتيمورلنګ دې ټولو ته وکتل او ويې ويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايا تاسو په خپل لښکر کې کوم خبر اوريدلي دی ؟
د تيمور لنګ وليعهد او لمسي محمد ورته په ځواب کې وويل :
ور داخل شوي دي زه پوهيږم چي دا خبر دومره بد نه دی ، بلکه ډيره ښه خبر دی ، په تير جنګ همدی علي پاشا او وليعهد
نيو لمنو کي ور ننوتل ، هغوی ته په دې تيښته کې بايزيد هم بسپنه کړې ده ،خو هغه و نيول شو او دوی دواړه و تښتيدل.
سره دلته د کتلو تر مخه مونږ ټول ناست و او په دغه موضوع مو بحث وکړ او زه هيله لرم چي هغه پلان چي مونږ ټولو
يوځای تيار کړی دی هغه به تا ته هم منظور وي .
ې ته مخ کړ او ورته يي وويل، ما ته ووایاست چي تاسي څه ډول پلان جوړ کړی چي هغه ته اخري ښه ورکول غواړئ ؟
اتونوکي دسهار اذانونه پيل شي نو بيا به زه د يرغل له پاره ځان چمتو کړم . اوپه همدې وخت کي به په ښار باندې حمله
وال فوځونه قتل عام کړم ، د عامي وژني داسي منظره به جوړه کړم چي د انقرې خلکو تر اوسه پورې نه وي کتلې ،
د خپلي لمسي په دا ډول خبرو باندې تيمور لنګ ډير زيات خوشحاله شو او بيا يې په ډيره مينه خپل لمسی ته وويل :
دا چي ځانته هلته مه ورځه ، يا له ځانه سره خپل ورور الخ خان يوسه او يا سپه سالار نور الدين له ځانه سره ملګري کړه .
ول يوائې ستا د لمسي کار دی ، زه به هيڅکله هم بل څوک له ځانه سره په دې کار کې ملګری نه کړم . اوس خپله دويمه
خبره را ته وکړه.
بيا ددې جشن نه وروسته په انقره باندې يرغل وکړه ، نو په دې تر تيب به مونږ د انقرې د فتحې دويم جشن هم و لمانځو .
چيرې دکوم علت په واسطه د انقرې د ښار په سوبې کې او يا دهغې په انتظام کي ماته ستونزه پيدا شوه نو ته به د فتح
سې هغې ته د اخري ښې ورکولو حکم وکړئ . زه هيله لرم چي اوس به ته په هغې پلان باندې کومه نيوکه و نه کړې .
تيمور لنګ تر يوه وخته پورې دخندانه شين و . بيا چپ شو او څه فکر يې وکړ بيا را پورته شو او ويې ويل:
مله کول غواړې نو تر هغه وخته پورې خپل لښکر په خوندی ځايو کې و ساته ، که چيرې ته د وخت نه مخته هلته ور
ې هم ورسيږې نو داسي يلغار وکړه چي ستا پر هماغه لمړي يلغار سره انقره د ړينو و غورزيږي او تاته سلامي شي .
ې په جشن کې په ډيره بې صبرئ سره ستا انتظار کوم ، اوس تاسي ولاړ شئ ، او دمحمد د فوځ د کوچ تيارې وکړئ .
ددې خبرې سره سم ټول د تيمورلنګ دخيمې څخه ووتل .
پرلپسې لري ......

عثماني امپراطوري او پر خلاف يي د صليبيانو سازشونه (۲۸)

عثماني امپراطوري او پر خلاف يي د صليبيانو سازشونه (۲۸مه)
مکمل غيرسياسي : يو تاريخي په زړه پورې ناول .
زمونږ د هيواد ګوډ تيمور څوک دی ؟
اوس تاسي ددې تاريخي ناول اته ويشتمه برخه لولئ :
۵۰ *****
هلته د سلطان بايزيديلدرم جاسوسانو په ډيره بيړه خپل کارونه تر سره کول ، هغوی د انقرې ښاروال هم ددې خبرو اترو
څخه چي د تيمور لنګ اودهغې د سالارانو تر منځ شوی و ې ،خبر کړ. هغوی ښاروال ته دا خبر هم ورکړ چي د تيمورلنګ
لمسي به د انقرې په ښار باندې هغه وخت يرغل کوی چي د ښار په دننه کې د سهار اذانونه پيل شي .
دانقرې ښاروال ددې خبر د اوريدو سره سم خپل جنګي تيارې نور هم ځواکمن کړ . دانقرې دښار په ديوالونو باندې لا د
پخوا څخه کوچني کوچني منجنيقونه نصب شوی و او تر څنګ يي د تيرو ډيرې لا هماغسي موجود و . ښاروال د برجونو
دننه غشي ويشتونکی کينول او دهغوی سره يې دغشو انبارونه کيښودل . تر څنګ يې ددیوال دپاسه د تيرو بارې جوړې
کړې ، اوښاريانو ته يې دا لارښوونه وکړه چي څنګه چي دښمن په ښار باندې حمله وکړي نو نر او ښځې دې ټول د
ديوالونو لورې ته مخه کړي او داسي تيرې دې ووروي چي دښمن ته ددې موقع په لاس ور نشی چي ديوالونو ته را نږدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي.
دا خبر هلته په غرنیولمنو کې علي پاشا او ولیعهد محمد ته هم ورورسید . په ځواب کې علي پاشا او ولیعهد محمد دواړو خپلې لښکرې د غرنیو سیمو څخه راوویستې او د هیلس ددریاب څخه تیرې او همله یې په پوره تیاری سره سنګرونه و نیول .علي پاشا و اولیعهد محمد دواړه د هیلس ددریاب په غاړه د غره په یوه اوچته څوکه باندې کیناستل او انتظار یې کاوه ،کله چې د شرق نه دسهار سپینوالي راښکاره شو نوعلي پاشا ولیعهد محمد ته وویلې :
وروره ! زمونږ د ازمیښت او امتحان وخت را ورسید. تر لږه څه وخته پورې به دانقرې په جوماتونو کې اذانونه پیل شي ، اودهغې سره سم به دتیمورلنګ لمسي د انقرې په ښار باندې یرغل پیلوې .
واوره زما وروره ! زه به لږه شیبه وروسته د هیلس ددریاب په غاړه غاړه د شمال په لورې ولاړ شم ته دخپل لښکر سره همدلته پړاو وکړه ، کله دې چې د انقرې په جوماتونوکې دسهار د لمانځه اواز تر غوږو شو نوبیا د خپل لښکر سره یو ځای د هیلس ددریاب څخه راتیر شه ، اودجنوب له اړخه په دښمن باندې ځپونکې ګذارونه وکړه . ښکاره ده چې کله چې ته په دښمن باندې حمله وکړې نو دښمن به په پوره ځواک سره ستا په لور را ټول شي . اود ښار په دیوالونو باندې دختلو اراده به له یاده و کاږی ، تر هغې وخته پورې به زه هم خپل کار پیل کړم . زه به هم ستاسې په څیر د هیلس ددریاب څخه تیر شم .
او هغه وخت چې دښمن له تاسره دټکر له پاره هغې لورې ته درځي د شا له اړخه به پرې ځپونکې حمله وکړم. زه هیله لرم چې مونږ به ددې لښکر په لمنځه وړلو کې بریالي شو.
علي پاشا د خبرو په منځ کې دلږ څه فکر کولو له پاره تم شو اوبیایې ولیعهد ته وویلې :
محمده ! زما وروره ! ددې تر مخه ما تاته دخپل زړه یوه خبره لانده کړې او هغه داچې ، هغه وخت چې ماښام کې زما مخبرانو ماته خبر راوړې و چې د تیمورلنګ لمسي ، ولي عهد محمد ، د سهار د اذانونو سره سم په انقره باندې حمله کوي نو ما همغه وخت یوه اراد ه وکړه ، چې هغه دا ډول ده :
وروره ! لکه څنګه چې سلطان بایزیدیلدرم ، ته او زه دخپلو لښکرو تر مخه اوسیږو اوپه دښمن باندې ګذارونه کوو نو تیمورلنګ او دهغه سالار نورالدین داسي نه کوي ، یا خو دوې دخپلو لښکرو په منځ کې اوسی او یا دهغوې تر شا ولاړ وي او خپل لښکر جنګ ته ور ټیله کوی ، کله چې زه ددښمن پر خلاف دشا له اړخه حمله وکړم . نو زما تر ټولو لوې مقصد او تر ټولو لویه اراده به داوي چې زه خو یا د تیمور لنګ لمسي ولیعهد محمد ژوندي و نیسم او یا لږ تر لږه هغه له منځه یوسم . نو تیمورلنګ ته چې دخپل لمسي د مړیني او یا ژوندي نیولو خبر د جشن په منځ کې ور سیږي نو بیا فکر کوه چې تیمورلنګ به په څه حال کې وي ؟
دعلي پاشا په دې خبرو باندې ولیعهد محمد خندان و . غوښتل یې څه ووایي چې علي پاشا بیا ورته په ویلو پیل وکړ . که چیرې زه په شمال کې او ته په جنوب کې د هیلس ددریا ب غاړه د سهار د اذانونو پورې انتظار وکړو نو لمړی خو د انقرې ښار له دې ځایه دومره لرې نه دې ، اودویم دا چې دشپې له اړخه اواز تر ډیره پورې بیرته انګاز ې کوي او منعکس کیږی نو وروره ! زما اوستا پلان همدا دې چې کله دې اواز واورید نو دهیلس له دریابه تیریږه او ځان د جنوب اړخ ته ور رسوه ،اوپه دښمن باندې را لویږه . زه به تر لږه وخته پورې انتظا ر وکړم چې دښمن له تاسره پوره په جنګ کې و نښلي نود شا له خوا به پرې ځپونکې برید کوم ،نو دښمن ته به د ځان د سنبالولو فرصت په لاس ورنشي . اودشا له اړخه به زه هیله لرم چې دښمن به یوپه بل پسې د پښو ورغورزوم ، همدا به زما او ستا تر منځه اخری پریکړه وي . نو اوس که ته په دې کې کوم بدلون راوستل غواړې نو وې وایه .
ولیعهد محمد تر ډیره پورې چپ چاپ و اوبیا یې وویل : علي پاشا! بې شکه چې زه ولیعهد یم ، خوزما وروره ! ستا د جنګونو تجربه زما څخه ډیره ده ، تا زما دپلار سره داروپا په ډیرو جنګونو کې ګډون کړې دې او ددښمن د ځپلو په اړه بریالي تجربې لرې ، نو وروره ! ستا پریکړه ماته اخري پریکړه ده .اودهمدې په مطابق به په دښمن باندې ګذار کوو.
علي پاشا ودرید.
که چیرې خبره همداسې وې نو ته دخپل لښکر سره همدلته تم شه ، زه به دخپل لښکر سره یو ځای دهیلس ددریاب په غاړه غاړه باندې ځم او د سهار د اذانونو تر وخته به انتظار کوم . ددې خبرې سره سم علي پاشا خپلې لښکرې د شمال په لور و خوزولې . په دې تر تیب د جنوب له اړخه ولیعهد محمد او د شمال له اړخه علي پاشا په دښمن باندې د ور پریوتلو له پاره ځانونه چمتو کړل او په ډیره بې قرارۍ سره یې دسهار د اذانونو انتظار کاوه .
شپې د مصلحت قلف مات کړ ، هر شي را بیدار شوې و ، ځکه چې د انقرې د جوماتونو څخه د اذانونو اواز هر شي په خپله غیږ کې را نیولې و.
دانقرې د جوماتونو د اذانونو سره سم درې مهم انقلابونه جوړ کړل شول . لمړی دا چې د تیمورلنګ لمسي ولیعهدمحمد چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپلو دوو لکو فوځیانو سره په سنګر کې ناست و په ناڅاپي توګه د سنګر څخه راووت اود انقرې د ښار ددیوالونو په لور لکه د توپان په څیر ور خوځیدل .
بل انقلاب په ښار کې را پیدا شو . لاتر اوسه د انقرې دښار دیوالونه په تیارو کې ډوب و خو بیا هم په دیوالونو باندې ټول لښکر مستعد ولاړ و . کیداې شي ښاروال قصدا دیوال په تیاره کې پرې ایښي وي . خو کله چې دانقرې په جوماتونوکې د سهار اذان پیل شو نو یو نا څاپه ټول هغه مشالونه چې د دیوالونو دننه اینښول شوي و بیرون را وویستل شول اوددیوال دپاسه کیښودل شو ل. په دې ترتیب د دیوال ټوله برخه روښانه کړل شوه ، د روښنایي دا انقلاب د ښار په لور ور تلونکی یرغل کونکو اودهغوې مشر دتیمورلنګ لمسي هم په سترګو کاته ، او دا خبره په یقین سره دهغه له پاره ټکان ورکونکي وه ، هغه پوه شوې و چې دهغه د حملې اویرغل خبر دانقرې ښاروال ته رسیدلې دې ، اوهغه د ښاره ددفاع کولو له پاره مستعد دې .
خو بیا هم د تیمور لنګ لمسي ډاډمن و چې دهغه سره دوه لکه عسکر دي او دښار دننه د علي پاشا ، ولیعهد محمد او ښاروال سره ټول فوځونه تر یوه لک نه نه زیاتیږی ، او هغه به ډیر ژر هغوې و ځپوي .
دتیمورلنګ لمسی دا فکر هم کاوه چې دلمړی فتحې په واسطه دهغوې د فوځونو حوصلي کلکې شي ،ځکه چې د بایزیدیلدرم د ماتې په اساس د ترکانو حوصلي ډیرې ماتې شوې وې نو په دې خاطر د انقرې تر څنګ دهغه د فوځ برې او د بایزید د فوځ ناکامي هغه ته یو ډاډمنه خبره وه .
ددې نه اخوا چې کوم دریم ستر انقلاب راغې ، هغه دا و چې علي پاشا او ولیعهد محمد دواړو د سهار داذانونو سره سم خپلې لښکرې د هیلس دریابه تیرې کړې او علي پاشا د شمال له اړخه او ولیعهد محمد د جنوب له اړخه په دښمن دګذار کولو له پاره مخکې تګ کاوه .
دښار دیوالونو ته د رسیدو سره سم د تیمورلنګ لمسي خپله دوه لکه فوځونه د ښار په شمال غرب او شرقی سیموکې خپاره کړل ، څنګه چې هغوې دښار دیوالونو ته د ور نزدې کیدو هڅه پیل کړه او د رسیو پاتخۍ یې و غورزولې تر څو د ښار په دیوالونو باندې پورته وخیژې نو پر هغوې باندې د غشو ، او منجنیقیون په واسطه د تیرو ورول پیل شول، هغه کسان چې د مخکې نه په دیوالونو ناست و هغوې پر دښمن باندې داسې تیرې وورولې چې ددښمن په عسکرو کې یې یوه واویلا خپره کړه ، د تیږ او غشو باران هغوې د سختو ستونزوسره مخ کړل او دخپلو ځانونودخوندې ساتلو په خاطر یې وروسته تګ پیل کړ . اوپه دې تر تیب د تیمورلنګ د لمسي لمړی یر غل د ناکامۍ سره مخ شو .
کوم وخت چې د تیمور لنګ لمسي د انقرې دښار په دیوالونو باندې د دویمې حملې له پاره ځان جوړاوه نو په همدې وخت کې پرې د سلطان بایزیدیلدرم د زوې ولیعهد محمد لښکر را څرګند شو اوبیا یې د جنوب له اړخه د تیمورلنګ په لمسي هغه ناتار جوړ کړ چې تاریخ یې یاد لرې .
د ولیعهد محمد دلښکر ددې ناتار په اساس د تیمورلنګ د لمسي عسکرو هم په جوابي عمل لاس پورې کړ او دجنګ ډګر د تنور په څیر ګرم شو .
دجنوب له اړخه د ولیعهد د حملې څخه د تیمورلنګ لمسي دا فکر کړې و چې د علي پاشا او ولیعهد محمد دواړو څخه به یو خامخا په ښار کې دننه پاته وي اوبل یې دښاره راوتلې اوپر دې یې حملې پیل کړي دې نو په دې خاطر یې په دیوال د ورختلو پریکړه ودروله ،اودخپل ټول لښکر سره یو ځاې د جنوب په لور د بایزید د زوې ولیعهد محمد په لور د حملې کولو حکم ورکړ .
تاتاریان د حکم سره سم د خپل قاید د تیمورلنګ دلمسي سره یو ځاې د بایزید پر زوې را توې شول خو په همدې وخت کې فطرت حالات بل منګه کړل .
ځکه چې د هیلس ددریاب څخه د راتیریدو وروسته علي پاشا د خپل لښکر سره یوځاې هملته په سنګر کې ناست و . کله چې دتیمورلنګ د لمسی دوو لکو فوځونو په ولیعهد باندې یرغل وکړ نو د هغوې تر شا علي پاشا د خپل لښکر سره را څرګند شو . اوبیایې د شا له اړخه دتاتاریانو لښکر تارو ما رکول پیل کړل
د شا له اړخه د علي پاشا د لښکرو حمله د سمرقند څخه د راغلي لښکر تر مخ د مرګ نښې راو ځلولې ،د هغوې ژوندونونه د زنځیر په څیر یو په بل پسې له منځه تلل ، هغوې زخمیان د اسونو د سومونو لاندې دلیدل ، دعلي پاشا د تیزو حملو په اساس د تیمورلنګ د لمسي لښکر یوې اوبلې لورې ته و تښتید .
جنګ تر ډیره وخت پورې روان و . ان تردې چې لمر د شرق څخه را ښکاره شواو په خندا خندا د انقرې د ښار شاوخوا ته راغې او ددواړو لښکرو د ټکر په وخت کې پورته کیده ،اوخپله ګرمي یې هرې خوا ته شنیدله .
د شا له اړخه د حملې په واسطه د ثمرقند لښکرې د ډیرې بدنظمۍ سره مخ شوې وې او تر لږه وخته پورې د تیمورلنګ د لمسي هغه لښکر چې شمیره یې دوه لکه وه دعلي پاشا او ولیعهد محمد دحملو په واسطه د ماتې اینې په څیر ګرځیدلې و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه تر ډیره وخته پورې دهغوې بیرته منظم کیدل شوني نه ښکاریدل ، دهغوې ټولې لیکي ، دننه او دباندې ، مخکنۍ اوورستنۍ ټولې د بدنظمي ښکار شوې وې ، خو د تیمورلنګ لمسي چې دخپل لښکر په منځنۍ برخه کې و ډیره هڅه وکړه چې خپل لښکر سره راټول او ددښمن پر خلاف یې د حملې له پاره و هڅوي ، که څه هم هغوې یو ځل بیا خپل ځانونه را سنبال کړل خو د شا له اړخه د علي پاشا ضربه په کلکه او شدت سره روا نه وه او هغه ان تر نیمایی پورې ، هغه ځاې ته ځان ر ا رسولې و چیرې چې د تیمورلنګ لمسي ولیعهد خپلې لښکرې ددښمن پر خلاف را ټولولې .

د جنګ د پیلامې دمخه علي پاشا ولیعهد محمد ته ویلې و چې هغه به هڅه وکړي چې هغه د تیمورلنګ لمسی ژوندې ونیسی اویا یې له منځه یوسي . دخپلې همدې ارادې د تکمیل په خاطر علي پاشا د خپلو ساتونکو سره یو ځاې د تاتاریانو لښکرې سره وشکو لې او د تیمورلنګ د لمسي پورې یې ځان را ورساوه . اوبیایی په ډیر قهر جن او دغضب نه ډک اواز سره د تیمورلنګ لمسي ته وویل :

د تیمورلنګ ظالمه لمسیه ! زه د بایزیدیلدرم سپه سالار علي پاشا ستا تر مخه ولاړ یم ، اوتا ته زیرې درکوم چې که زما خداې وغواړي نو راتلونکې سهار به ستا څیره د وینو ډکه ووینې .

د علي پاشا په داسې ناڅاپي راتلو سره د تیمورلنګ لمسي ټکان وخوړ خو علي پاشا ورته یوځل بیا وویل :

د تیمور لمسیه واوره ! په خدې سوګند چې تاسې زمونږ د سلطان سره دوکه کړې ده ، هغه دخپل ملت له پاره ابرو اوعزت دې ، دخپل قوم له پاره دروح په څیر دې دهغه په نیولو تاسې اسلامي امت د فنا لورې ته د وړلو پرته نور څه نه دی کړي .

د تیمورلمسییه !اوس چې ته زما تر مخ یې نو ولیکه چې : ته به اوس زما څخه خوندی پاته نه شي . زه علی پاشا به تا ته دمرګ راوړنکې اوسم. او کله چې ستا دمرګ خبر ستا دادا تیمور ته ورسیږي نو یاد ساته چې دهغه عمر به د سلګې وهونکې ژوند په څیر په نوحه ویلو باندې تبدیل شي .

د علي پاشا په دې خبرو باندې د تیمورلنګ لمسی ډیر په غضب شو او په ډیره بې باکۍ سره یې علي پاشا ته وویل :

علي پاشا ته بکواس کوې ، زما تر مخ ستا حیثیت څه دې ، ایا ته پوهیږی چې د شا له اړخه دڅلویښت زرو عسکر وسره او ولیعهد محمد به دڅلویښت زرو عسکرو څخه د حنوب له اړخه زما دوه لکه فوځونه لاندې کړي . که چیرې تاسو دا فکر کړې وې نو د ا ستاسي خوب اوخیال دې ، له ځانه سره ولیکه چې زه به تا د جنګ په میدان کې و نه وژنم بلکه د بایزید په څیر به دې بندي کړم ، لاسونه به دې تر شاو تړم اودخپل دادا تر مخ به دې حاضر کړم . تا ته به همغسې اوسپنیزه پنجره تیاره کړم تر څو د طوطي په څیر په کې پروت اوسې. اوبیا به همغه پنجره چې ته پکې پروت اوسې د خپل ځان مخې مخې ته وړم اوسمر قند ته به دې ور ننه باسم .

د تیمورلنګ لمسي چې کله خاموشه شو ، نوعلي پاشا ورته وویل :

د تیمورلنګ لمسیه ، زه به تر سمرقنده په پنجره کې ناست له تاسره نه ځم ، که چیرې زما خداې ، زما مالک او زما مرستندوې ته منظور وي نو دجنګ په دې ډګر کې به زه پر تا غالبیږم او زه تاته یقین درکوم چې زه به تر ثمرقنده پورې نه ، بلکه ستا لاش به تر هغه ځایه پورې ځي. اوس ځان جوړ کړه چې زه درباندې حمله کوم . که زما حمله درولې شی نو ویي دروه ، ددې خبرې سره سم علي پاشا دتیمورلنګ پر لمسی باندې ور هئ کړل .

تر ډیره پورې یې یو په بل باندې ځان وړونکی حملې کولې ، یو بل ته یې د تورې د فن ، د ډال د استعمالولو دفن او د زاویې د بدلون په اړه او .... خطرناکې حملې رواني وې ، په دې حملو کې علي پاشا ډیر زر د تیمورلنګ په لمسي باندې غالب شوې و خو یو ځل بیا د زاویې په بدلون سره علي پاشا د تیمور لنګ لمسي ته یوه موقع ورکړه خو بیا یې خپل توره په داسې شان پرې را خوشې کړه چې د تیمورلنګ د لمسي اوږه یې ور پرې کړه .او ان د هغې د شا څخه ووته ، دتیمورلنګ لمسي د آسه پریوت او چیغو اوسورو یې ټول میدان و نیو. کله چې تاتاریانو خپل سالار په وینو رنګ د آس نه راپریوتې او پر زمکه لوغړیدلې وکوت ، نودهغوې تر منځ یو هنګامه جوړه شوه ، او په ډیره بیړه دتیمور لنګ په لښکر کې دا خبر خپور شو چې دسلطان بایزید یلدرم سپه سالار علي پاشا د تیمور لنګ لمسی وواژه .

دخبر په خبریدو سره سم دتیمورلنګ ددوو لکو لښکرو تر منځ د افراتفرې یو ډیر بد حال را پیدا شو ، علي پاشا او د بایزید زوې ددې افراتفرې څخه پوره ګټه پورته کړه ، د سترګو په رپ کې د ښار دروازې پرانستل شوې اوښاروال هم دخپل لښکر سره یو ځاې د انقرې د ښاره راووت ،اوپه تاتاریانو باندې یې حمله وکړه .

اوس نو د تیمور لښکر ددرې اړخونو څخه له منځه تّه. د تیمورلنګ ددې لښکر نه کوم وارث و اونه کوم لارښوداو دجنګ قومنده ورکونکې و، ددرې اړخونو څخه دهغوې عامه وژنه پیل شوې وه ، هغوې نه د شمال لورې ته تېښتیدلې شول ځکه دهغه لورې علي پاشا ددښمن دځپلو له پاره تیار کار پیلکړې و . په دې اساس په ډیره چټکۍ سره د هغوې د فوځونو شمیره مخ په کمیدو شوه ، اودجنوب له اړخه پرې همداسې کیفیت د بایزید زوې ولیعهد محمد راوستي و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دهغوي د ځانونو دخوندي کولو له پاره يوائی يوه لاره وه اوهغه هم دهيلس ددرياب په لور .نو کله چي هغوي متيقين شول چي جنګ کول بي کاره دي ،او ماتي دهغوي مقدر ګرځيدلي ده نو بيا هغوي ټول د هيلس ددرياب غاړي ته را وتښتيدل. خو دي لوري ته تيښته هم څه اسانه کار نه و..
علي پاشا ، وليعهد محمد او د انقري ښاروال دهغوي داسي تعقيب کړل چي په تيزی سره يي دهغوي ورروسته ټول دتيغه تيرول او دهغوي شميره يي بيخي را ښکته کړه ، هغوي چي خوندي پاته شوی و دخپلو اسونو سره يو ځاي د هيلس په درياب کي ځانونه ور واچول خو علي پاشا ، وليعهدمحمد او دانقری ښاروال هغوي ته د تيښتي فرصت هم نه ورکاوه ، ځکه هغوي غوښتل د خپلي پخوانی ماتي بدله واخلي ، په دي خاطر ډيرو لږو ته د درياب څخه د تيريدلو فرصت تر لاسه شو .
دهيلس ددرياب اوبه د تيمور لنګ د لښکر په وينو باندي سري وي .
د تيمورلنګ لښکرو ته د ماتي د ورکولو ورروسته دهغوي هغه کسان چي ژوندي نيول شوي و هغوي ټول يي په يوه ځاي کي سره راټول کړل ، اوبيا علي پاشا د جنګ په ميدان کي هغه ځاي ته راغي چيري چي دتيمورلنګ د لمسی لاش پروت و هغه د خپلي خورجين څخه يوه بنکه را وويسته ، هغه يي د تيمورلنګ د لمسي د وجود څخه په تلونکي وينه کي ککړه کړه ، پر هغي يي يو خط و ليکه ، لږه شيبه يي د خولي په پوکي هغه په وينه ليکل شوي خط وچ کړ. اوبيا يي هغه کاغذ سره قط کړ او په خپله خورجين کی يي وا چاوه .
هلته نژدي ولاړ وليعهد محمد او د انقري ښاروال د علي پاشا دا ټول کړچار د نژدي څخه کوت . په دي وخت وليعهد محمد دعلي پاشا څخه وپوښتل .
وروره ! تا خود تيمور لنګ د لمسي په وينه باندي دا کاغذ وليکه ، ايا زه ددي په مقصد او مطلب باندي پوهيدي شم ؟
علي پاشا دخپله ځايه راپورته شو او وليعهد ته يي وويلي :
زما وروره ! له ماسره را ځه ، ته به په خپله وګوري چي زه ددي ليک څخه څه ډول کار اخلم.
وليعهد محمد او د انقري ښاروال چپ چاپ د علي پاشا پسي روان شول ، علي پاشا دوي هغو عسکرو ته راوړل چي دتيمورلنګ د لمسي دلښکر خلک و . علي پاشا دهغو بنديانو څخه يو د خپل لاس په اشاري سره راوغوښت . بيا د تيمور دلمسي په وينو ليکلي کاغذ يي دهغه په لاس کي ورکړ او ورته يي وويل :
زه تاسي ټول ازادوم . تاسي بيرته خپل پړاو ته تللي شئ ، دغه کاغذ باندي ما دتيمورلنګ د لمسي په وينه يو ليک ليکلي دي ،کله چي تاسي خپل پړاو ته ورسيږئ نو دا کاغذبه شهنشاه تيمورلنګ ته ور کړئ ، اوس تاسي ټول ازاد ياست ، تاسي تللي شئ.
دعلي پاشا ددي پريکړي څخه بنديان تاتاريان ټول ډير زيات خوشحاله شول. بياد هغوي څخه يود علي پاشا خوا ته راغي او په ډير عجز او انکسار سره يي وويل :
مونږ ستا ممنون يو چي مونږ ته دي ازادي راکړه ،او مونږ دي پريښودو چي بيرته خپل پړاو ته ستانه شو . خو ته به له مونږ ه سره يوه بله مهرباني هم وکړي ،ته پوهيږي چي مونږ دومره اوږود واټن په پښو نه شو وهلي ،نو مونږ ته اجازه راکړه چي په هغو اسونو چي مونږ سپاره راغلي و بيرته په همغو اسونو سپاره ولاړ شو .
علي پاشا ورته ددي اجازه هم ورکړه ، هغوي په ډيري خوشحالی سره هغه لوري ته ولاړل چيري چي ددوي آسونه تړل شوي و. هلته يي خپل آسونه و لټول اوبيا چي کوم آس کوم يو ته په ګوتو ورته ، په همغه يي پښه اړوله اودخپل پړاو په لور ور روانيده . علي پاشا او وليعهد محمد هم دهيلس له دريابه را تير شول .هغوي د همدي غرنيو لمنو څخه تير شوي و او د تيمورلنګ په لښکرو باندي يي يرغل ور وستي و . د انقري ښاروال هم بيرته خپل لښکر د انقري ښار کي خپلو ځايو ته يوړ او په ښار کي يي ځان د پخوا په څير يو ځل بيا په محاصره کي واچوه .
۵۱ *****
هلته په پړاو کي تيمورلنګ جشن جوړ کړي و . په دي جشن کي تيمورلنګ سلطان بايزيد هم د اوسپني د پنجري څخه را ويستلي و او په جشن کي يي را ګډ او ور ته يي د خپل ځان تر څنګ د ناستي ځاي برابر کړي و . دتيمورلنګ سالار نورالدين چي د بروصي د ولکي کولو څخه وروسته کومي خزاني او دسلطان د حرم څه وکړي له ځانه سره راوړي و هغوي يي هم د جشن په وخت کي دنمايش له پاره خلکو ته وړاندي کړل . سلطان بايزيد ته يي هم د هغه يوه جوړه کالي ورکړل چي وايي غوندی ،خو هغه د هغوکاليو د اغوستلو څخه ځان وژغوره ، مګر هغه چينه يي چي دهغه د کوره د بروصي څخه را وستی وه هغه يي ورته په زور واغوستله ، هغه ته يي په زور عمامه (لونګی) ور په سر کړه او دشاهنشاهي نښي په څير يي هغه امصا هم په لاس کي ورکړه چي هغه به تل له ځانه سره په لاس کي ګرځوله .
ددي ټولو هر څه وروسته تيمورلنګ د جشن د پيلولو حکم وکړ . او ټولو هغو وينځو او د سلطان د حرم ښځو ته يي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بروصې څخه نورالدين را وستې وې ، حکم وکړ چې د خپلو سالارانو نه علاوه د اروپا نه راغليو ميلمنو ته هم شراب ورکړي ،
دبايزيد له پاره دا حال د زغم وړ نه و . په داسې حال کې چې خپل شاهي کالي يې په ځان کې و او ولاړ و نو ورته يې همغه شراب ور وړاندې کړل چې د خپلې نوې ناوې« ډسپنا» د را واده کولو وروسته يې د هغې په ځښلو پيل کړې و. خو سلطان د شرابو د ځښلو څخه منه والي وکړ . دهغه سترګې د سلطنتي کورنۍ په ټولو هغو ښايسته او ښکلو وينځو ، ښځو او نجونو باندې نښتې وې چې شر اب يې خلکو ته ورکول .
د بروصې ددې ښځواونجونو څخه يې د شرابو د ورکولو کار اخست . په دې ډله کې د سلطان بايزيد نوې محبوبه ډسپنا هم شامله وه . دبروصې هغه ښکلې او ښايسته ښځې چې نورالدين نيولې وې او له ځانه سره يې راوړې وې د هغوې يو شمير داسې وې چې ددې نه مخته يې دحرم څخه بيرون هم قدم نه و ايښودې . دهغوې حسن او ښکلتيا بې مثاله وه ، خو تيمورلنګ هغوې دومره ذليلې اورسوا کړې چې هغوې بې چاره ګانو په لوڅو ځانو خلکو ته د شرابو ورکول پيل کړ ل .
په دې جشن کې د اروپا دحکمرانانو څخه علاوه داسيا څه پادشاهان هم ناست و چې تيمور لنګ ددې جشن له پاره په ځانګړې توګه را بللې و. په دې وخت کې ټولو پادشاهانو د سلطان بايزيد يلدرم په لورې کتل . يوشمير د سلطان په حال باندې حيران و او په تعجب يې ورته کتل ، يو شمير نورو غوښتل چې ښه او نرم سلوک ورسره وشي ، خو بايزيد په خپل ځاي باندې چپ چاپ ناست و او هغو شرابو ته چې تر مخ ورته ايښول شوي و لاس هم ور نه وړ .
هغه وخت چې د فتحې دا جشن په پوره جوش کې و نو دتيمورلنګ ساتونکې دننه راغې ، دهغه مخ باندې د انديښنو سيورې را پريوتې و . هغه تيمورلنګ ته را نژدې شو او په ډير رازدانه توګه يې ورته وويل :
اقا!د انقرې څخه يو څو کسه سواره راغلي دي ، هغوې غواړي له تاسره ووينې.
تيمورلنګ هغه وخت د شرابو او فتحې په جشن کې مست و ، خپل ساتونکي ته يې وويل : ته دا خبرې ولې دومره پټې ماته کوې ؟ په لوړ اواز يې ووايه تر څو زما تر څنګ ناست بايزيد يې هم واوري ، بايزيد ته وګوره د هغه زوې موسي هم دلته ناست دې . هغه خبره چې ته کوې دهغوې غوږونو ته يې هم ورسوه ، ددې نه علاوه دلته چې په دې جشن کې څومره خلک ناست دی هغوې ټولو ته يې هم اعلان کړه . ځکه چې زه ډاډه يم چې د انقرې څخه چې کوم سواره راغلي دي هغوې به خامخا زما د لمسي محمد د فتحې خبر راوړي وي .
په دې وخت کې د تيمورلنګ ساتونکې غوښتل څه نور هم ووايي ، خو تيمورلنګ پرلپسې خبرې کولې اوده ته يې د ويلو فرصت نه ورکاوه ، هغه يو ځل بيا خپل ساتونکی ته وکتل او ورته يې وويل : اوس نو ته ما په خبرو کې مه را نښلوه او دجشن دا خوشحالي را باندې مه کموه . ولاړ شه اود انقرې څخه د راغلي سورو څخه چې کوم يې ډير مهم دې ماته راوړه ، هغه چې څه وايی نو وابه يې ورم . ځکه زه ډاډمن يم چې هغوې به ماته زما د لمسي د سوبې خبر راوستي وي . اوس ورځه ، وخت مه ضايع کوه ،دهغوې د ډلې څخه يو کس ماته را واستوه ، تر څو دخپل لمسي د پيغام څخه خبر شم .
څرنګه چې ساتونکی غوښتل تيمورلنګ ته لږ څه نور هم ووايي خو د تيمورلنګ وينا هغه په شک اوتردد کې واچاوه ، هغه د ډير يو تذبذب په حال کې د تيمور لنګ د خوا څخه لري شو او ولاړ .
د تيمورلنګ او د هغه د ساتونکې تر منځ خبرو سلطان بايزيد او دهغه زوې موسي هم متوجه کړې و . هغوې هم په ډيره توجه او غور سره د هغوې خبرې اوريدې . اوس نو سلطان بايزيد اودهغه زوي موسي د تيمورلنګ د سترګو لاندې هغه لورې ته کتل چې ساتونکې ترې راغلې و.
لږه شيبه وروسته يو وسله وال کس تيمور لنګ ته راغې ، زمکې ته يې کتل او تيمورلنګ ته يې احترام وړاندې کړ. او ورته يې وويل:
اقا! ستا ساتونکي زه تاته را ليږلې يم . زه د انقرې څخه راغلې يم اوله ماسره تاته يو پيغام دې .
تيمورلنګ په ډير غور سره وسلوال ځوان ته وکتل ، او ورته يې وويل : چې که له تاسره کوم پيغام وی نو ولې ځند کوې سمدستي يې ووايه .
په دې وخت کې هغه ځوان خپلو کاليوته لاس کړ او د يو قط شوې کاغذ يې د تيمور لنګ په لاس کې ورکړ ، اوبيا په ډير افسوس سره وويل : اقا ! هغه څه چې زه ويل غواړم ، زما په ژبه باندې ښه نه شکار ی چې وي وايم ، ته پخپله خط ولوله ، دا ليک د بايزيد يلدرم دسپه سالار علي پاشا له لورې دې .
د علي پاشا د نوم په اوريدو سره د سلطا بايزيد او دهغه د زوې موسي په سترګو کې يو قسم نور او رڼا را پيدا شوه ، او په ډيره بې قرارۍ سره يې کله تيمورلنګ ته اوکله هغه وسلوال ځواته کتل چې د خپل لښکر څخه دلته راغلې و.
دسلطان بايزيد د سترګو تر مخ تيمورلنګ هغه کاغذ پرانست ، دا همغه کاغذ و چې علی پاشا د تيمورلنګ د لمسی په وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليکلي و . کله چې تيمور لنګ هغه کاغذ لوست نو سلطان بايزيد اودهغه زوې موسي هم په هغه ليک باندې سترګې نښلولې وې. او په ډېره چټکۍ سره يې په وينو ليکلی دا کاغذ ولوست . په دې کاغذ کې ليکل شوي و:
تيمورلنګه ! ته دخپلو وينه تويونکو ارزوګانو له پاره يو حيله ناک ، ظالم او د انساني اخلاقو نه عاري انسان يې . ته د خير وشر تر منځه د توپير نه خبر نه يې . ته کولې شي په لارو کې صليبونه و دروې اوپه لاسونوکې خلکو ته دميخونو دټک وهلو پوهه و لرې ، اې د سمرقند ليوه ! واوره ! هغه خبر چې زه ددې ليک په واسطه تا ته درکول غواړم ، دهغه په اوريدو به ستا حهره په خولو کې ډوبه شي او ستاپه سترګو کې به د فنا فکر را خپور شی . اوستا حال به په تيرو کې د بيدونکي ويني په څير وګرځي .
تيمور لنګه !ستا ژوند په وينه تويونکو تعبيرونو باندې ولاړ دي ،ته د نورو د وينو په واسطه د خپلوغوښتنواو هيلو رنګينونکي يې ، خو نن ما ستا د ځان آينه کي زنګ او ستا د روح په ساغر کي زهر وا چول .
دا ليک زه علي پاشا تاته ليکم . تا به اوريدلې وي چې علي پاشا د سلطان بايزيد يلدرم يو سالار دې. تيمورلنګه ،علی پاشا به ستا له پاره دزهرو يوه بګوله ،اودسلطان بايزيد له پاره د هغه يو خدمت ګار او دهغه په غم کې دهغه ملګری او دهغه ممنون او مشکودر زوې اوسي .
تيمورلنګه ! داليک چې دا اوس يې ته لولې ، ما ستا دلمسي ، ستا د وليعهد محمد په وينه ليکلي دې ، د انقري به جنګ کې ما هغه ته ماتې ورکړه اوهغه مې له منځه يوړ . تيمورلنګه ! اوس نو خپله اوزمونږ سوبه سره موازنه کړه ، هغه جنګ چې تا زمونږ سره پخوا وکړ نو په هغه کې تا زمونږ نژدې ځلوېښت زره سپاهيان له منځه يوړل ،او زمونږ محترم سلطان بايزيد دې له ځانه سره قيدی کړ .
هغه جنګ چې مونږ د انقري په چاپيريا ل کې ستا د لمسي اووليعهد محمد سره وکړ نو به هغه کې مو ستا نژدې دوه لکه فوځونه له منځه يوړل اوستا لمسي محمد مو قتل کړ . اوس ته په خپله فکر وکړه چې په دې جنګ کې څوک فاتح دی ، ته ، او که مونږه . زه پوهيږم چې ددې ليک په لوستلو سره به هغه جشن چې ته يې همدا اوس لمانځې ودروي ، اوستا جشن درول به ددې خبرې ګواه وي چې تاته فتح نه بلکه ماته درکړل شوي ده .
تيمورلنګه ! ته څه فکر کوې چې ته به زمونږدترکانو جرأت هسې په ټوکو مسخرو باندې واخلې ؟ او زمونږد تاريخ طلايی باب به له يوه سره له منځه يوسې ، هيڅکله هم نه ، مونږدخپلې زمکې امينان يو ، تيمورلنګه! اوس خو اصل جنګ پيل شو، يواځې دوه درې کاله نه ، بلکه مونږ تر پيړيو پيړيو پورې ستا سره دمقابلې توان لرو. زمونږد سلطان په پنجره کې د بندولو څخه تا څه فکر کړې چې ته به فاتح وګرځي ؟ مونږ به دلوح و قلم رڼا شو او تا به تعقيب کړو . تيمورلنګه ! مونږ په خپلو کوڅو کې د وينو خوب ، په سترګو کي لوږه او نارو غتيا نځونکي نه شو کتلی .
تيمور لنګه ! ما علي پاشا اود سلطان بايزيد زوې وليعهد محمد د خپلو لښکرو سره ستا لمسي اوستا لښکر له منځه يوړ .او اوس بيرته د هيلس ددرياب څخه تيرشوي يو او په غرنيو لمنو کې ځای په ځاې شوي يو . که چيرې ته دخپل لمسي د انتقام اخستلو جرأت لرې نوبيا را مخته شه ، ملا وتړه او دغه غرنيو لمنو ته را ننوځه چې مونږ په کې همدا اوس موجود يو . زه تاته د مقابلې بلنه درکوم . که چيرې تا له مونږ ه سره په دې غرنيو سيموکې جنګ وکړ نو په خداې سوګند چې مونږ به ستا د ګوتو سرونو د وينو په چينو باندې بدل کړو .
زه پوهيږم چې زماد ليک په لوستلو سره به ستا د دعا په لاس کې غم ، انديښني او مصيبت نه اخوا نور څه پاته نه شي . اې په مسلمان قوم باندې جبرکونکيه سوداګره ! واوره ! ، دا د ستر خداې له اړخه عذاب وګڼه . تيمور لنګه ! ته د اسلامي امت ډير ستر دښمن يې ، ته تل د خپلو له پاره دشپې صليب دروی ، ته د غمونو په دې وخت کې دمسلمانانو له پاره تل دترخې وژونکې دوا ګولې تياروي ، اوس نو دمرګ دغه نشتر ، اودا وينه تويونه لږ څه د ځان له پاره هم قبوله کړه ، تيمورلنګه ! ته فاتح نه يې بلکه مفتوح يې ، مونږ تاته ډير بده ماتې درکړې ،تا زمونږ ځلوېښت زره عسکر له منځه وړ ي خو مونږ ستا دوه لکه له منځه يوړل ، خوتيمورلنګه ! مونږ تښتيدلي نه يو . همدلته يو ، که چيرې همت لرې نو دغه غرنيو لمنو ته راشه او بيا مقابله و ګوره .
د علي پاشا دغه خط چې د تيمورلنګ د لمسي په وينه يې ليکلي و همدلته ختم شو . ددې ليک د لوستلو نه وروسته د تيمورلنګ حالات داسې بدل شول لکه داسمان څخه چې پرې تندر ر ا نازل شوي وی ،دا سې احساس کيده چې د هغه د ذات دداخلي دنيا ټولې سطحې دې خبر لړزولې او ټوټه ټوټه کړی وي .
دخط د لوستلو وروسته تيمورلنګ دلاش په قسم زيړ و ګرزيد ، او چپ شو .د هغه سر لاندې پريوتې و. په دې وخت کې په ډير ه ارامه توګه سلطان بايزيد هغه ته وويل :
تيمورلنګه ! تر اوسه پورې په ترکانو کې داسې ځوانان شته چې د خپلې خاورې څخه دګلبڼ د جوړولو په فن ښه پوهيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیمورلنګ د سلطا ن بایزید ددې خبرو ځوا ب ورنه کړ ، چپ چاپ او په غم کې ډوب پر خپل ځای ناست و . نو سلطان بایزید یو ځل بیا تیمورلنګ ته مخ کړ او ورته یې وویل:
تیمورلنګه ! وخت ټول عمر یو شانته نه وي . زه تا دخپله ځانه سره بندی کړې یم . بې شکه چې دا به ستا کامیابي اوبرې وې ، خو هغه ضربه چې زما زوې علي پاشا تاسې ته درکړې ده هغه هم کمه نه ده . دې ته د قدرت احتساب وایي او دا د خدای له اړخه مکافات وګڼه . تیمورلنګه ! زه پوهیږم چې ددې خبر نه وروسته به ته جشن و دروي ، په دې خاطر ما ته اجازه راکړه چې خپلې پنجرې ته ولاړ شم ، له ماسره دې خپل ساتونکې ولیږه .
تیمورلنګ په خوله څه و نه ویل ، خپلو څو کسو ساتونکو ته یې اشاره وکړه ، اوهغوې سلطان او دهغه زوې موسې د پنجرې په لور یوړل اوهلته یې بند کړل. موسې دخپل پلار د پنجرې مختته کیناست .
سلطان په پنجرې کې ناست په څه فکرونوکې ډوب و ،ناڅاپه په سجده شو او په ډیره عاجزۍ سره یې خدای ته سوال وکړ .
اې قدوس خدایه ! اې مهربانه خالقه ! یا حي یا قیوم ! تا په څومره ښه توګه ظالمانو ته د هغوې د کړو سزا په همدې زمکه باندې ورکړه ، اې زما ربه ! تا چې زمونږ نصرت او کومک کړې زه ستا د ډیر عاجز بنده په حیث دهغې ډیر زیات شکر کونکې او ممنون یم .
ددې سره سم سلطان د سجدې څخه را پورته شو اوبیا پر خپل ځای تر ډیره پورې په فکر کې ډوب ناست و چې یو ناڅاپه ورته فکر راغې ، اوداوسپنې د پنجرې څخه یې بیرون کتل او ویل یې :
علي پاشا زویه ! تا د وطن ګټو ته تازه روح او نوې جرأت ورکړ . تا څومره په حکمت سره دښمن په خپلو وینوکې لت پت کړ .اې زما دقوم اوناموس ساتونکیه ! زه ستا جرأت ، میړاني ، شجاعت او بهادرۍ ته سلام کوم . زویه ! تا په څومره ښه کمال سره د تیمورلنګ فکر ونه خپاره کړل ، او دهغه اطمینان او ډاډ دې په وینوکې و لمباوه ، دهغه د فوځ غرور دې ور مات کړ ، اود هغه امیدونه اوهیلې دې په ویره او بې غیرتۍ بدلې کړې ، زما زویه ! ته ربښتیا هم دخپلو زمکو د ازادۍ یو ستر عزت ،د خپل وطن د قوت او عظمت ستر ه نښه یې .زه یو ځل بیا ستا ځان ځارني ، ستا سر تیرۍ ، ستا عظمت او ستا جرأت ته سلام وړاندې کوم .
سلطان تردې ځایه خپل فکر کې روان و خو ودرید، ځکه چې هغه ته د تیمورلنګ د لښکر څخه د کومې ښځې د تکلیف چیغې ، ژړا او په زوره زوره واویلا تر غوږو شوه ، په دې وخت کې سلطان د خپل ځان سره نزدې ناست خپل زوې موسې ته غوښتل څه ووایي چې ټکان یې و خوړ . ځکه چې د سلطان ښځه ډسپنا دهغه دپنجرې په لور را روانه وه.
څنګه چې دسلطان زوې خپل ناسکه مور ډسپنا د پنجرې په لور را روانه وکتله ، نو دهغې د عزت او دهغې عظمت په خاطر د خپله ځایه پورته شو. ډسپنا را نزدې شوه او په خندا یې موسې ته د بیرته کیناستو اشاره وکړه ،او په ډیره خوشحاله خوله یې موسې ته وویل :
زما زویه ! په خپل ځای کینه !
تر څنګ یې ډسپنا په خپله هم په لوڅه زمکه کیناسته ،او د سلطان بایزید اوسپنیزې پنجرې ته یې تکیه وکړه ، خو پخوا له دې چې سلطان ورته څه ووایي ډسپنا ورته مخ کړ او ویې ویل :
ما ته تیمورلنګ د بندې خانې او غلامۍ څخه ازادی راکړه او ستا تر څنګ یې داوسیدو حکم راته وکړ . اوس به زه دخپل زوې موسې په څیر ستا د پنجرې تر څنګ ناسته یم او ستا خدمت به کوم .
د ډسپنا په دې خبرو باندې د سلطان په مخ د اطمنیان اوډاډ نښې را ښکار ه شوې .
ډسپنا ! ته یې اورې کومه ښځه ژاړي ، چیغې وهی، ..ایا تو پوهیږي چې دا به څوک وي ؟
دسلطان بایزید په دې خبره ډسپنا په ډیره ارامه توګه او په محبت سره سلطان ته وویل چې :
هغه ښځې چې ژړا او واویلا کوي هغه یوه د تیمورلنګ نګور ، دهغه د لمسی محمد ښځه اوبله د مړشوي ولیعهد مور ده .
هغوې ته دعلي پاشا په لاسو دتیمورلنګ د لمسي د وژلو خبر ورکړل شوي دې .
سلطان بایزید یلدرم تر یوه وخت پورې چپ ناست و . خو وروسته یې بیا ډسپنا ته وویلې :
ډسپنا ! زما زوې علي پاشا تیمورلنګ ته یولیک را استولي دې . کیدې شي د خط د مضمون په اړه به تاته چا څه ویلي وي ، کله یې چې دا خط تیمورلنګ ته راوست ، نو په هغه وخت کې هغه جشن لمانځه ، زه هم هلته د تیمورلنګ تر څنګ ناست وم ، ما هم هغه خط ولوست ، هغه لیک علي پاشا د تیمورلنګ د لمسی په وینه باندې لیکلي و او رالیږلي یې و. په هغه کې یې ورته لیکلي و چې که تا زمونږ څلوېښت زره عسکر وژلي نو ما ستا دوه لکه له منځه وړې دي ، هغه په دغه لیک کې تیمورلنګ ته چلنج هم ورکړي و چې که ربښتیا هم جنګجو وی نو د هیلس ددریاب څخه دې را تیر شي او دغرونو دغه لمنو ته دې دجنګ اوانتقام له پاره راشي . زه او ولیعهد محمد به ورته منتظر اوسو . ډسپنا ! ګوره چې تیمورلنګ به دعلي پاشا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لیک ځواب څه ډول ورکوي ، ایا دهغه پرخلاف به کوم عمل کوي او یا دهغه پرخلاف به دغه غرنۍ سیمې چې علي پاشا او زما زوي محمد په کې دي ، محاصره کوي .
په دې وخت کې د ډسپنا په مخ باندې خندا را خپره شوه . بیا یې سلطان ته وویلي :
درونده سلطانه ! دا تیمورلنګ هیڅ هم نه شي کولی ، هغه د علي پاشا چلنج نه دې منلی ، بلکه زه به تا ته دا ډاګیزه کړم چې تیمورلنګ خپل لښکرته د سمرقند په لور د کوچ کولو حکم کړې دې . کیداې شي هغوې د هیلس ددریاب په غاړه په غرنیو لمنو کې د علي پاشا او ولیعهد سره مخامخ کیدل نه غواړي ، زه فکر کوم چې په همدې خاطر هغه ددې ځایه دکوچ کول تابیا کړی ده ، هغه ددې نه ویریږي چې هسې نه چې علي پاشا اوولیعهد محمد پرهغوې دلته هم یرغل را نه وړي .او ددې لښکر ته نه تلافي کونکي زیان ور ورسوی.
د ډسپنا داخبره سهي ثابته شوه ، ځکه چې لږه شیبه وروسته تیمورلنګ خپل پړاو ختم کړ او هر څه یې په اوښانو او نور و باریدونکو حیواناتو باندې بار کړل او هغه اته لکه لښکر یې چې د سمرقند څخه له ځانه سره راوستی و او په هغه لښکر کې دخوشحالۍ نغارې وهل کیدې او د سوبې او فتحې جشنونو له پاره په کې تیارۍ نیول کیده ،اوس د هغې څخه د تیمورلنګ دلمسي په ګډون دوه لکه له منځه تللي و. کله چې تیمورلنګ د شپږو لکو لښکرو سره بیرته د سمر قند په لور ته ، نو بیا په هغه لښکر کې یې د خپل لمسي په غم کې تورې جنډې پورته کړې وې . او هرې لورې ته چپه چپتیا وه.
پرلپسي لري .....

دقریب الرحمن سعید ژباړه

عثماني امپراطوري او پر خلاف یي د صلیبیانو سازشونه (۲۹مه)

مکمل غیرسیاسي : یو تاریخي په زړه پورې ناول .

زمونږ د هیواد ګوډ تیمور څوک دې ؟

اوس تاسي ددې تاریخي ناول نهه ویشتمه برخه لولئ :

پرلپسې **** ۵۲

هسې خو تیمورلنګ فکر کاوه چې هغه د ترکي عثمانیانو سلطنت ورختم کړې او اوس د سمرقند په لور روان دې ، ځکه چې سلطان بایزید دهغه سره بندي و او دسلطان زوې هم دهغه سره روان و . د سلطان سپه سالار علي پاشا او دهغه زوي ولیعهد د سترګو نه ورک و . او ریښتیا هم په څرګنده تو ګه داسې بریښیده چې د عثمانیانو سلطنت د تل له پاره له منځه ولاړ . خو راتلونکې وختو ډیره ژر دا خبره غلطه ثابته کړه . خوبیا هم هغه وخت چې تیمورلنګ په عثماني سلطنت باندی ګذار وکړ او بیرته سمرقند ته روان و نو په اروپا کې ډیرو دښمنانو دهمدې حالاتو انتظار کاوه ، او غوښتل یې چې د ترکانو څخه خپلې د لاسه تللې زمکې بیرته واخلي .
که څه دا دهغوې له پاره ډیره خطرناکه مرحله او خطرناکه لوبه وه . خو بیا هم هنګری ، بلغاریه ،دالاچي ، او ډیرو نورو زمکو کې بغاوتونو او سرکشیو سرونه را پورته کړل . یعنې هغوې د تیمورلنګ د حملې په اساس عثماني ترکان د تل له پاره مړه تصور کړي و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د ترکانو دژوند قوت او نمو په حیرانونکي توگه څه ځانگړتیاوي لري . ډیر ځله به پوهانو ددی امپراطورۍ د تباهی وړاند وینه کوله خو بیا به هم دا سلطنت قایم او دایم و. ولایت ولایت ددې سلطنت څخه جدا شوی هم دي خوبیا به هم ترک عثماني سلطنت په پراخه زمکه باندې په پوره عزم اودبدبه کې قایم او دایم و.

ډیر زیات داسي هم کتل شویدې چي عثماني حکمرانان ، که هر څومره هم ډیر کم د حکمرانی په ځانگړتیاو باندي متصف و خو د خپلي تورې په زور یي تل مفتوحه رعایا ارام کړي دي . د حیرانتیا خبره ده چي عزت او وقار که هر څومره پاته شوني څیز نه دي او که دهغوې ځواک څومره هم متزلزل و خو بیا یې هم خپل ځواک په ځای ساتلي او دد ښمن په مقابل کې خم شوي نه دي.

کله چي د تیمورلنگ لښکر د فاسفور س د بحیرې د جنوبي ساحل څخه تیریده اوعثماني سلطنت د خوب څخه رابیداریده او په خپلو دلاسه تللو مفتوحه اروپایي سیمو باندې یي بیا د ولکي کولو هڅي کولي ، نو هر چا دا فکر کاوه چي د تیمورلنگ ددې ضربي په واسطه عثماني سلطنت نور له منځه تللي د ی ، خو قدرت د ترکانو په وجودونو کې د ژوند نوې نښي نښاني راپیدا کړې اوپه ډیره لږه موده کې د سلطان بایزیدیلدرم زوي ولیعهد محمد دخپل ځواک او وړتیا په سببب ټولي هغه سیمي بیرته دعثماني سلطنت برخي و گرځولي چي ترې جلا شوي وي. عثماني سلطنت دتیمورلنگ د دې تباه کونکي گذار څخه هم و نه مړ . بلکه خپل ځواکونه یي بیرته سره راټول کړل اود پخوا څخه یی زیاد په پوره شجاعت او میړانې سره داسې کارونه تر سره کړل چي تاریخ یي مثال نه لري اودا ټول د علي پاشا او ولیعهد محمد د یوځای کار کولو ، د هغوې دپوهې ، شجاعت ، زړه ورتیا او میړانی په سبب وشول.

مشهور یوناني تاریخ پوه «فنلي » د عثماني سلطنت حیرانونکي ځواک او کمزورتیا څخه بیرته ځواک ته د راگرزیدو په هکله ډیر څه لیکلي دي لکه چي وایي :

د عثماني ترکانو د حکومت جوړښت ، په عیسایي ډیره کیو سیمو باندې د ډیرو لږو مسلمانانو حمله او دهغوې سیمي لاندې کول او پر هغوې باندې برياوې تر لاسه کول او د متمدنو هیوادونو د اوسیدونکو په مقابل کې د غیرمتمدنو قومونو دوباره ابادول د هغوې اخرین مثال دې .

هغه مخته لیکي چي:

ددې تر مخه، گات، جرمنیانو او رومیانو هم د همداسي ځواک او قوت څرگندونه کړې وه ، اوداسي حکومتونه یي جوړ کړی و لکه څنگه چي د عثماني سلطنت تر ولکي لاندې مختلف قومونه ،رنگونه او نژادونه سره را ټول او اباد شوی و . خو د گات ، جرمنیانو ، رومیانو او ترکانو تر منځ ډیر زیات توپیر موجود دی .

هغه لیکي چي : گاتیانو ، جرمنیانو او رومیانو خپل رعیت په زور دخپلي سلطي لاندې را ټول کړې و خود ترکانو کار څه بل منگه و . ځکه چي هغوې تر خپل بیرغ لاندې بې شمیره مسلمان او عیسایي قبایل را ټول او دهغوې تر منځ یي داسې ټولنه جوړه کړې وه چي په خوشحالی سره یي دهغوې محکمي او پریکړې منلي . په ډیر عزت او احترام سره یي عثمانیانو او دهغوې ځای ناستو ته کتل او همدا دهغوې د فوقیت او لوړتیا ثبوت و. که څه هم څه نورو وحشي قومونو هم همداسي په زور ځواک تر لاسه کړې و اوشتمن ولایتونه یي یو په بل پسي نیول. خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ټول دهغوئ په عيش او عشرت او بداخلاقيو کې مصرفيدل. عثمانيانو د خپل عظمت ، ځواک او خپلې برترئ له پاره د انسانيت لوړتيا معيار وګرځاوله ، او په ډيرې نيکې طر يقې سره يې د خپل لاس لاندې مختلف قومونه خوشحاله او هوسا و ساتل .

فنلي مخته ليکي چې : د عثمانيانو لمړئ پادشا اورخان او دهغه ورور علاؤالدين و . دوې دحکومت په نظم او جوړښت کې ډيره زياته پوهه درلوده ، هغوې د عدل ، تنظيم او فوځې امورو له پاره خپلو لښکرو ته ځانګړې روزينز نظا م جوړ کړې و .او دا دعثماني سلطنت د ځواک سر چينه شميرل کيږي . دې خلکو د عثماني سلطنت تر واک لاندې دخپلو خپلوانو ، دوستانو او د خپل مورني وطن سره خپل ټول اړيکې پرې کړې و اويواځې او يوځې دسلطان په لمن کې سره راټول شوی و . دهغې فرمانبردار او پر هغه يې وياړ محسوساوه .

بيا د دهغوې د نورې زياتې حوصلې په خاطرد عثماني ترک سلاطينو له اړخه هغوې ته ځانګړې روزنه ،تربيه ، ترقي ، اعزاز، او مراتب ورکول کيدل ، چې دهغې په واسطه دهغوې په حوصلوکې ، دهغوې په ولولو کې ډ اډ او دهغوې په هيلو کې يوه نوې جذبه را ټوکيده ، او د هر وخت نه په زيات د عثماني ترکانو تابع او مطيع ګرزيدل. دا د عثماني ترکانو داخلاقي ، تمدني او دهغوې د کرچار ، د هغوې د صاف اوپاک سلوک اغيزو چې مسلمانان اوعيسايانو دوه مختلف النوع قومونه په يوې لومې کې داسې را ښتې و لکه څنګه چې يو وخت دروم په شهنشاهيت کې ټول ولايتونه تر يوه مرکزه پورې تړل شوي او متحد و . دې خلکو سلطاني بيرغ په فاتحانه توګه رپاوه ، اودهمدې بيرغ په رپيدو سره د اسيا تر زړه او د اروپا او افريقا تر ساحلونو پورې ورسيدل.

په هرصورت دا يوه پريکړې خبره ده چې کله چې هم عثماني ترکان په کوم ازميښت کې اچول شوي دي نوهغوې د يوه نوې ځواک سره بيرته ظهور کړې دې ، او همدا ډول حالات په دغه وخت کې هم تکرارشول .

تيمورلنګ د خپلو اتو لکو فوځونو په واسطه دعثمانيانو سلطنت تباه کړ ، دهغوې سلطان يې و نيوه ،او دخپله ځانه سره يې سمرقند ته روا ن کړ ې و . خو د عثماني سلطنت رعب ا و دبدبه په همغو سيمو کې لا هماغسې پاته وه . او ددې ځواک د بيرته را پورته کولو ټول کره وړه د علي پاشا او وليعهد د پوهې ، اتحاد ، زړه ورتيا ، شجاعت ، او ځان ځارنې پورې را نغښتي و .

دبلې خوا نه کله چې اروپايانو ته خبر ورسيد چې بايزيد يلدرم د تيمورلنګ له خوا بندي شوي دې او هغه يې د اوسپنې په پنجره کې بندې له ځانه سره سمرقند ته روان کړي دې نو په اروپا کې دڅواونيو له پاره د فتح اوسوبې جشن لمانځل کيده . کله چې هغوې ته دا خبر را ورسيد چې د عثماني سلطنت د تيمورلنګ له خوا بلکل تر پښو لاندې شوی دې نو هغوې د عثماني ترکانو څخه دبدلې د اخستلو هوډ وکړ .

ددې مقصد له پاره اروپايي صليبيانو يو ځل بيا خپل ځواک سره را ټول کړ . او دټولو ځواکونو تر منځ دخپلمنځې سلا مشورو وروسته دا پريکړه و شوه چې يو ستر لښکر ، لکه د پخوا په څير، د نايکوپولس د ښار په څنډو کې سره راټول کړي . اول د ترکانو تر ولکې لاندې ټولې اروپايي سيمې بيرته ترخپلې ولکې لاندې راوړي ، هلته خپل ځانونه منظم او ځواکونه منسجم کړي ، اودهغې وروسته د فاسفورس د بحيرې څخه تير شي او د ترکانو اسياي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرکز د تباهی او بربادۍ وروسته ولکه کړی او په دې تر تیب د عثماني ترکانو ټوله سیمه تر خپلې ولکې لاندې راوړې .

هغوې دخپلو ارادو د پوره کولو له پاره په ډیره چټکه توګه صلیبي ځواکونه سره را ټول کړل او د نایکوپولس د ښار سره یې ځاې په ځاې کړل .

که څه هم تیمورلنګ په خپل فکر کې عثماني سلطنت له منځه وړې و ، خودا دهغه خام خیالي وه ، ځکه د تیمورلنګ د مړیني وروسته پخپله دهغه سلطنت او پادشاهي دوړی وړې شوه ، خو دسلطان بایزید د مړیني وروسته دهغه سلطنت نور هم ځواکمن اوقوي را څرګند شو.

د بایزید د نیولو اودهغې د مړیني وروسته ترکانو ته داسې یو شجاع ، با انصافه ، زړه ور ، زغم کونکې او ازاد فکره سلطان ته اړتیا وه چې د تیمورلنګ دمظالمو او تیریو تلافي وکړاې شی او عثماني سلطنت بیرته خپل هغه عروج او لوړتیا و ته ورسوی چې د تیمورلنګ د یرغل د مخه و .

د سلطان بایزید یلدرم په زوې ولیعهد محمد کې دا ټولې خوبیاني را ټولې شوي وې ، یونانیانو به دې ولیعهد ته د اوښ په څیر د ازاد مزاج خاوند وایه . عثماني سلطنت چې څومره د خپلو اخلافو او اسلافو د جنګي وړتیا و احسان مند دي نو همغومره د ولیعهد محمد د ذکاوت ، او محتاط طبیعت احسان مند هم دی ..

هیڅ شاهي کورنۍ دداسې ذکي حکمرانانو او ځای ناستو په پرلپسې والې باندې دومره ویاړ نه شي کولې لکه څومره چې عثماني سلطنت حکمرانانو په څوارلسمه ، پنځلسمه ، شپاړسمه او اولسمه پیړۍ کې شهرت پیدا کړ او خپل سلطنت یې عروج ته ورساوه .

د عثمانیانو عروج د سلطان اورخان څخه پیل شوي و، چې دخپل پلار عثمان وروسته یې دعثماني سلطنت دنسټ ډبره کیښوده ، دهغې کورنۍ دویم کس چې د جنګ په ډګرونو کې یې دښمن ډیرې ډیري را وپرځول هغه مراد اول دې ، دریم یې سلطان بایزید یلدرم دې چې د نایکوپولس په میدانو کې یې د صلیبیانو متحده ځواک ته ماتی ورکړه ا و هغوې یې دپوره تباهی سره مخ کړل . څلورم کس د بایزیدیلدرم زوې ولیعهد محمد و چې د ترکانو درالویدلې مانۍ معمار دې . پنځم یې مراد ثاني دي چې سکندر یې پرې نښود چې د ترکانو پر خلاف د سترګو د راپورته کولو جرأت هم و نه کړي . شپږم یې محمد ثاني دې چې قسطنطنیه یې ونیوله او د عثماني سلطنت برخه یې و ګرځوله ، اوم یې اول سلیم دې چې کردستان ، سوریه او مصر یې د عثماني سلطنت برخه وګرځول ، او اتم یې سلیمان عالیشان دې چې نه یواځې د موهاکو د میدانو فاتح و بلکه د ویانا دروازه یې هم ور وهله ،او دسمندرونو له لارې یې دخپل امیر البحر په تعاون سره د اروپایانو ټول بحري ځواکونه سره مات را مات کړل.

په هیڅ هیواد کې په پرلپسې توګه داسې ځاېناستي نه دې تیر شوي اونه دداسې حکمرانانو د ځای ناستو له اړخه دوه پیړۍ په پرلپسې توګه حکومت شوې او خپلې واکمنۍ ته یې پراختیا ورکړي ده .

علي پاشا او ولي عهد محمد دهیلس ددریاب دې غاړې ته په غرنیو لمنو کې قیام وکړ ، دهغوې سره د خوراک څښنا ک کافي ذخیره موجوده وه . وسله یې هم په کافي اندازه درلوده ،نو هغوې ډاډمن و خو بیا تر اوسه پورې هغوې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تیمورلنګ له اړخه کوم عکس العمل رانغي ، خو ددې سره سره دوې هیله من و او دهمدې له پاره يې خپل تکړه جاسوسان ټاکلي و.
علي پاشا د تیمورلنګ لمسی وژلی و او بیا يي د هغه په وینه تیمورلنګ ته د سپکاوي ډک لیک لیکلي و او وراستولي يي و . په دې خاطر علي پاشا او لیعهد محمد د تیمورلنګ له اړخه دکومي ناڅاپي یرغل اویا شپیني یرغل منتظر و .او هر وخت يي دا خطر هم احساساوه . نو په دې خاطر دهر ناڅاپي یرغل په مقابل کې تیار ولاړو .
۵۳ *****
یوه ورځ د ماښام د مخه علي پاشا او ولیعهد محمد دواړه ولاړ و اود لښکرو له پاره يې د ډوډۍ دتیارولو څارنه کوله چې ځو کسه سپاره دهغوې لورې ته په ګړندی توګه را ورسیدل . هغوې علي پاشا او ولیعهد محمد ته د رارسیدو سره سم خپل آسونه ودرول او دخپلو اسونو څخه راښکته شول . علي پاشا او ولیعهد محمد هغوې دواړه و پيژندل ، هغوې ډیر باوري مخبران وو. دهغوې په لور په کتلو سره علي پاشا او ولیعهد محمد دواړه ډیر هیله من شوي و او په پلټونکي توګه يي خپلو مخبرانو ته کتل . دخپلو اسونو څخه د را ښکته کیدو سره سم دهغو مخبرانو څخه یوه وويل :
سلطان محمد بن بایزید: اودروند امیر علي پاشا ! تاسي دواړو ته دوه ډیر بد خبرونه او دوه ډیر ښه خبرونه مونږ له ځانه سره لرو.
څرنګه چې راغلي مخبر ولیعهد محمد ته د سلطان خطاب وکړ نو ولیعهد محمد هغه ته په ډیرو خیره سترګو و کتل ، مخبر هم په همغه ډول هغوې ته وکتل او ورته يي وويل :
سلطان محمد بن بایزید ! زه ستا د سترګو په کتلو باندې پوه شوم خو زه د حقیقت څخه کار اخلم ، هغه څلور خبرونه مې چې له ځانه سره راوړي دي نو دهمغې خبرونو په بنسټ مي تاته د سلطان په نامه خطاب کړې . لمړۍ دوه ښه خبرونه در ته اوایم او بیا به دوه خراب خبرونه چې زمونږ له پاره زیانمن ثابتيږی درته واورم .
ښه خبرونه دادې چې د بروصې په ښار کې د سلطنت ټول اراکین را ټول شوي دي ،دهغوې دا غونډه محترم برهان الدین را بللې وه ، په دې غونډه کې ټولو په یوه خوله ته د سلطان په څیر و ټاکلي ،ځکه کوم حالات اوواقعات چې مخته راځي د هغې په مطابق تیمورلنګ زمونږ سلطان نه را خوشی کوي ، نو دهغه په نه موجودیت کې بل څوک ، پرته له تا نشته چې د سلطنت امور مخته بوځي ، او بیروني یرغلګرو څخه د هیواد دفاع وکړي ، په همدې خاطر په بروصې کې د سلطنت اراکینو د برهان الدین په مشرۍ غونډه وکړ ه اوتاسي يې د سلطان په حیث و ټاکلئ ، شوني ده چې برهان الدین پخپله ستاسي په خدمت کې حاضر شي اودا خبر تاسي ته واوروي .
دې خبر په ولیعهد محمد باندې ډیر بد اغیز وکړ ، تر ډیره پورې په خپل ځاې ولاړ و او خپلې شونډی يې چیچلې ، ځکه په دې خبر کې دسلطان بایزید نیول او بندي کول هم شامل و . بیا وروسته ولیعهد په ژړا شو په زمکه کیناست ، بیا يي د زمکي په تیرلوړه ځاې باندی سجده وکړه ،اوپه ډیره عاجزۍ او انکسارۍ سره يي وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې زما خدايه ! زه ستا ډېر عاجز او مسکين بنده يم ، زما ارزو سلطاني او حکمراني نه ده . خو اې خدايه ! که چيرې خلکو زه ددې منصب له پاره ټاکلي يم نو اې پروردګاره ! ماته استطاعت ، استقامت ، او همت را په برخه کړه تر څو زه خپل قوم او ولس ددغه مصيبتونو ، غمونو ، تيارو او توپانو څخه به برې سره بيرون کړم . اې پروردګاره ! زما قوم همدا اوس په ډېرو مصيبتونو ، تکليفونو او غمونو کې اخته دې نو ما ته همت او قدرت را په برخه کړه ، زما سره نصرت وکړه تر څو دهغوخلکو پر خلاف توره وګرځم چې په ستره بيديا کې ځليدا سپوږمۍ او شګې اوبه ګڼي . اې پروردګاره ! زما سره کومک وکړه چې ستا د همدې نصرت په واسطه د خپل قوم له پاره په دې تيارې لارې کې منزل ته د رسيدو له پاره روښناي ولټوم .....

وليعهد ددې دعا وروست چپ شو . را پورته شو ، خپلې سترګې يې په خپلې لنګۍ باندې وچې کړې ، د وليعهد ددې حالت په کتلو باندې علي پاشا هم ژړغونی و خو وروسته بيا علي پاشا ورته وويل :

په دې غرنيو لمنو کې دهر چا دمخه زه تاته د سلطان کيدو مبارکي وايم ، سلطان محمده ! زه له تاسره ژمنه کوم چې هغه نا هيلي چې د تيمورلنګ په واسطه پيدا شوې ده نو ډېر ژر به مونږ دا د ويرې اوخوف غلام لرې و غورزوو.، خپل پخواني عظمت اولوړتيا به بيرته ر ا وګرځوو. درونده سلطانه! د سلطان په حيث ستا د ټاکلو سره سم زه دا ژمنه کوم چې زه به دخپلې وينې تر اخري څاڅکي پورې دخپل قوم اوولس د ښيګڼي له پاره خپل ژوند وقف کړم .

دعلي پاشا په دې خبرو باندې محمد چپ شو خو کله چې علي پاشا چپ شو نو بيايي علي پاشا ته وکتل او ورته يې وويل :علي پاشا وروره ! ماته به ته يواځې ورور او يا محمد واي .

ددخبرې وروسته وليعهد محمد چپ شو خو غوښتل يې نور څه هم ووايي خو علی پاشا يې خبرې غوڅې کړې او ورته يې وويل :

درونده سلطانه ! تر هغې چې د خطاب کولو پوښتنه را ولاړيږي ،نو زه به تاته سلطان وايم ، کله چې ته د قوم له اړخه سلطان و ټاکل شوې نو بيا علي پاشا څوک دې چې هغه به تاته سلطان نه وايي . او لکه څنګه مي چې دپوره ريښتونولي سره د بايزيديلدرم سره هر ډول ځان ځارنه کړې ده په همدې ترتيب به يې له تاسره هم وکړم. دعلي پاشا په دې خبرو باندې سلطان محمد خوشحاله شو او علي پاشا ته يې وويل :

زما درونده وروره ! څه چې ته وايې هغه وايه ، ځکه چې ماته څرګنده ده چې ته د ملت د ښيګڼې او پرمختګ له پاره زما څخه ډېر مصروف يې . زما وروره ! په دغو نا مساعده حالاتو کې ، په ډېرو بدو وختو کې يواځې ته زما ښې لاس يې ، همدا ته زما ځواک يې ،او همدا ته زما مټ يې ، زما تر مخه همدا ته يواځني شخصيت يې چې د خدای نه وروسته پرې باور او اعتماد سره په دښمن باندې دګذار کولو همت او قوت را کې پيدا کيږي . زما وروره ! راغليو مخبرانو لا تر اوسه پورې يوه خبره کړې ده ، او تر اوسه دهغوې سره درې نور مهم خبرونه هم شته . را ځه چې دهغوې څخه هغه خبرونه هم واورو . بيا به دواړه وروړنه کينو او يوځاې به د راتلونکي له پاره پلان جوړ کړو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلطان محمد ، دعلي پاشا نه مخ مخبرانو لورې ته کړ او دهغو څخه هغه یوه چې خبره کوله هغه ته یې وویل :
ستا دوینا په اساس یو خبر خو ښه و چې تا مونږ ته وویلې ، خو تا په پیل کې ویلي و چې دوه ښه خبرونه دی ، بل ښه خبر څه دې ؟
په ځواب کې مخبر ورته وویلې : هغه بل ښه خبر چې غواړم تاسې ته یې واوروم چې هغه خط چې علي پاشا د تیمورلنګ له پاره دهغه د لمسي په وینه لیکلي او ور استولې و، تیمورلنګ دهغې په لوستلو باندې ولړزید،د هغې لیک په لوست سره ، داسې و ګڼې ، چې د تیمور لنګ ملا ور ماته شوه . تر ډیره پورې هغه دخبرو اترو څخه وتلې و . ګونګ ناست و . هغه وخت چې لیک هغه ته ورکړ شو نو هغه د جشن په مستیو کې مست و او زمونږ سلطان بایزید یلدرم هم دهغه به څنګ کې ناست و نو دعلي پاشا د لیک په لوستلو باندې زمونږ د سلطان په مخ باندې د خوشحالۍ نښې را ښکاره شوې .
درونده سلطانه ! په دې لیک کې علي پاشا تیمورلنګ ته په غرنیو لمنوکې د خپل ځاې ځیګي په اړه هم پوره معلومات ورکړي و . خو د هغو غرنیو سیمو ته د راتګ پر ځاې تیمورلنګ د سمرقند په لور خپل فوځ ته دکوچ کولو حکم وکړ. او هغه لښکر چې د سمرقند څخه یې دعثماني سلطنت د نیولو د خوشحالیو نغارې وهلې اوس بیرته د سمرقند په لور به ژړا او فریاد سره د تورو جنډو تر سیورې لاندې روان دې . په دې لښکر کې د علي پاشا په لاسو دتیمورلنګ د وژل شوې ولیعهد مور ، خانزاده ، هم ورګډه ده . ویل کیږي چې دتیمورلنګ په لښکر کې دهغې ژړا، واویلا ، چغو او سورو په خپله تیمور لنګ څخه لیوني جوړ کړې دې.
ددې مخبر د خبرو په منځ کې سلطان محمد وویل :
داسې وګڼه چې دا خبر دهغه لمړي خبر څخه هم ډیر خوشحاله ونکي دې . نو که چیرې تیمورلنګ دخپل لښکر سره یو ځاې د سمرقند په لور خوزیدلې وي نو داسې وګڼئ چې هغه په خپل زړه کې دا ګمان کړې دې چې هغه به د انقرې په میدان کې یو ځل د په شاتګ وروسته ، زمونږ د قوت خاتمه کړی وي دا دهغه خیال دې ، په ترکانو باندې داسې ډیر وختونه راغلی دي خو په هر وخت کې ترکان د پخوا څخه ډیر ځواکمن شوي دي . اوس نو دهغه دوو خرابو خبرونو پیل وکړه ترڅو وپوهیږو چې دهغو دوو ښو خبرونو څخه وروسته دا بد خبرونه کوم کوم دي .
دسلطان محمد به دې خبره باندې د مخبر خوله خندانه شوه او په ډیر احترام یې وویل :
درونده سلطانه ! ما لا تراوسه خپله خبره نه ده پوره کړې ، ما چې دومره ښه خبر اوراوه نو تا په منځ کې زما خبره غوڅه کړه . اوکه نه ما خو دهغې خبر یواځې هغه لمړنۍ برخه تاته واوروله ، اصل خبره خو زه اوس کوم . دتیمورلنګ د لښکر سره یو ځاې زمونږ څه ملګری اوړی را اوړي ، کله چې هغه کوچ کاوه نو هغه وخت هم ښي او چپ لور ې ته اوهم شاته او مخې ته دهغوې څارنه کیدله ، او اوس چې دهغه ښه خبر اخري برخه ده هغه داده چې د شمال په لور دڅومیلو تګ نه وروسته په یو ځاې کې تیمورلنګ خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ . د بروصې د خزانو د لوټولو نه وروسته چې کوم څه دهغه لاس ته ورغلي و هغه یې هملته د خپل قیام په وخت کې په څو برخو وویشله . دهغوې څخه یې یوه برخه روسی او اروپایی لښکرو ته ورکړه ، دا روسي اواروپایي لښکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس سوکه سوکه مخکی تګ کوي او د توري بحیرې غاړې غاړې ته به ځي هلته ورته د بحر په غاړه یو دینسي سمندري بېړه منتظره ولاړه ده . دغه بېړه روسي او اروپایی لښکر دفاسفورس د دریاب څخه تیروي او ډینیوب ډلتا ته یي روسی ، درونده سلطانه ! تا ته به یاد وي چې د اروپا دوه شهزادګان ، سایرکن او ایکسلا ، د تیمورپه لښکر کې یوځاې شوی و،دهغوې څخه یو یې ، سائرکن ، په جنګ کې ووژل شو.او ایکسلا خوندی دې ، او اوس همدغه ایکسلا د اروپایي ټولو ځواکونو قومندانی په غاړه لري . خو دروسي فوځونو قومنداني پخپله یو روسي سپه سالار کوي.

درونده سلطانه ! ددې خبر نوعیت په دې کې دې چې که چیرې ته او علي پاشا ګړندې سفر وکړئ نو نو دغه روسی او اروپایي لښکر به د دینسي بحري بېړۍ ته د ور رسیدو تر مخه ونیسۍ او کار به یې ورتمام کړئ . نو که چیری تاسې دغه متحده لښکر د توری بحیري په غاړه له منځه یوسئ نو بیا یاد ساتئ چې دا خبر دسمرقند په لور د تلونکي تیمورلنګ پورې هم ور رسیږي ، هغه ته لمړۍ ضربه دهغه د لمسي دمړیني ، ددوه لکو فوځونو د له منځه تللو په وخت کې ورکړل شوې دې او که خداې وغواړې نو دهغه ملا ته به دویمه ضربه د روسی او اروپایی لښکرو د ماتې په اساس ورکړل شي . زه هیله لرم چې دا خبر به تیمورلنګ له یوه سره مات کړي ، ځکه چې تیمورلنګ د ماتې خوړلو دغږ سره عادت نه لري . کله چې هغه ته خبر ورکړل شو چې د انقري په شاوخوا کې د هغه لمسي ډیره خرابه ماتي خوړلې اوپخپله په کې هم له منځه تللې دې نو دهغه د مخ حال داسې و چې په خوله باندې نه شي بیانیدلاې .

مخبر تر دې ځایه خبرې وکړې او لږ څه توقف یې وکړ . څه فکر یی وکړ، سلطان او علي پاشا ته یې وکتل اوبیا یی خپله خبره شروع کړه.

درونده سلطانه ! لمړۍ دوه ښه خبرونه مې تاسې ته وویل : خو زمونږ سره داسې خبرونه دې چې زمونږ له پاره خطرناک ګرځیداې شی . هغه درته وایم ، خو که چیرې ددې خبرونو څخه هم مونږ په خپل وخت لاس وګریوان شونو زه هیله لرم چې هغه خطر ات چې زمونږ په سرونو باندې ګرځي هغه به مونږ و ځنډولې شو.

لمړۍ خبر د کرمیان په اړه دې . پخوا سلطان بایزیدیلدرم د کرمیانو قوت اوځواک ځپلي و .اودکرمیان حاکم د ماتې خوړولو وروسته تښتیدلي و . اودهغې ټولې سیمې سلطان بایزیدیلدرم په خپل سلطنت کې را ګډی کړی وې ، خو دهغه وخته چې عیسایي نړۍ تیمورلنګ زمونږ پر خلاف را ولمساوه ،نو تیمورلنګ زمونږ مخې ته دراتللو څخه هم ویریده ، اودخپل ځان په شاوخوا یې ځواکونه تقویه کول ، په همدې ځواکونو کې یو دکرمیان د حاکم هم دې .

زمونږ په لاسو د ماتې خوړلو وروسته دکرمیان حاکم په خپله دتیمورلنګ دربار ته ورغلي و . اوزمونږ پر خلاف یې ترې کومک غوښتي و . تیمورلنګ دهغه موجودیت دخپل ځان له پاره یو غنیمت ګانه ، هغه د کرمیان والي ته کومک هم ورکړ او فوځ یې هم ورسره ملګري کړ . نو اوس دکرمیان والي د تیمور لنګ د ورکړل شوي ځواک سره یو ځاې یو ستر قوت راټول کړې دې .

ددې نه اخوا دا چې تیمورلنګ دکوچ کولو تر مخه دکرمیان د حاکم سره د یوه قاصد په واسطه اړیکي ټلک کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ته يې نورزيات مالي کومکونه هم استولي دي او دخپل لښکر څه دلګي يې هم ور ليږلي دي . تر څو د تيمورلنګ نه وروسته د کرميان حاکم زمونږ دغه پاته ځواکونه له منځه يوسي .اوپه راتلونکي کې ترکان ددې ورتيا و نه لري چې هغوې د تيمور دتاتاريانو پر خلاف کوم عمل وکړي .اودخپلې ناکامی انتقام واخلي. د کرميان حاکم ددې ځواک د تر لاسه کولو وروسته په مستۍ کې راغلي او هغه سيمي چې په تيرووختو کې يې تر خپل واک لاندې درلودې پر هغوې يرغل کړې او بيرته يې ولکه کړې دي ، خواوس هغه هڅه کوي چې خپل حکومت او نظام مستحکم کړي ، زما په فکر چې د نظام دټينګښت وروسته به هغه زمونږ پر سلطنت نورې حملې هم وکړ ې او زمونږ د کمزورۍ کولو له پاره به کار وکړي . دا لمړی بد خبر و .

دويم بد خبر په اروپا کې د صليبي ځواکونو په اړه دي . داروپا هر هيواد او هرې برخې ته دا خبر ورسيدلې دې چې د انقرې سره نژدې مونږ د تيمورلنګ په مقابل کې ماته خوړلي ده . اودا چې تيمورلنګ زمونږ ځواک په مکمله توګه له منځه وړې او تر پښو لاندې کړې يې دې ، اوس د اروپا دا ځواکونه فکر کوي چې تيمورلنګ د ترکانو ټول شته او ځواک د تاتاريانو د لښکرو په واسطه پناه کړ او ترکان اوس د بيرته را پورته کيدو وړ نه دي .

دې خبرو داروپايي ځواکونو حوصلي غښتلي کړي دي ، که څه هم مونږ په پولوپ کې د راهبانو او پادريانو انجمن له منځه وړې دې ځکه همغوې و چې د صليبي جنګونو له پاره يې خلک تيارول او دهمدې صليبي جنګونو پيلامه يې کړې وه ، خو لا تر اوسه دهغوې د ټولو مشر پاپای اعظم يې ژوندي دې او هغه به په هر صورت د صليبي جنګونو پيلامه يو ځل بيا کوي او د تيرو صليبي جنګونو د ماتې بدل به اخلي ، اوس دهمغې په وينا صليبي ځواکونه يوځل بيا زمونږ پر خلاف را ټوليږي او دنايکوپولس د ښار په شاوخوا کې يې د را ټوليدو لړۍ روانه ده ، تر اوسه هغوې په ډير لمړني حالت کې دې ، او ل داچې تر اوسه يې د فوځونو شميره دومره نه ده لوړه شوې چې زمونږ له پاره خطر ناکه و ګرځي ، خو بيا هم دټولې اروپا څخه صليبي جنګجويان ډلې ډلې هلته نايکوپولس ته را رسيږي ، او سوګند يې يادکړې چې نن تيمورلنګ د عثماني ترکانو فوځ تر پښو لاندې کړې نو مونږ به هم خپله بدله اخلو او خپلې د لاسه تللي سيمې بيرته ولکه کوو. بلکه تر څنګ به يې عثماني ترکان داروپا څخه بيرته باسو. هغوې دهمدې هوډ لاندې را ټوليږی .

مخبر مخته ولاړ او زياته يې کړه چې :

درونده سلطانه !دا هغه دوه بد خبرونه و چې تاسې ته مې په مخکې کيښودل ، اوس ،درونده سلطانه ! که ما او ملګري ته مې کوم حکم وی نو وې واياست .

زما دوستانو ! لږه شيبه ځنډ وکړئ . زه دخپل ورور علي پاشا سره مشوره کوم . د اخري پريکړې په هکله به تاسې خبر کړم . داخبرې سلطان په ډيرغور سره خپلو مخبرانو ته د کتلو وروسته وکړې او بيا سلطان د علي پاشا په لور ور وګرځيد او ورته يې وويل :

علي پاشا! زما وروره ! خبره خو ټوله هغه ده مخبرانو ستا تر مخ وکړه . وروره ! دخوشحالۍ خبره خو داده چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیمورلنګ ستا چلنچ نه دمنلي او د غرنیو سیمو په لور د راتګ په ځاې یې د سمرقند په لور خپل فوځ کوچ کړې دې .او زما له پاره د ناخوښۍ خبره دداده چې زما محبوب پلار د تیمور لنګ سره بندي دي . زما ورور موسې او زما میرنۍ مور ډسپینا هم ورسره بندیان دي . زما له پاره همدا د ډیر درد او تکلیف نه ډکه خبره ده.

زماوروره ! اوس زمونږ تر مخ درې محاذه دي ، یو د روسانو او اروپایانو دمتحده لښکر چې همدا اوس د روم د بحیرې په لور د ډینس د بیړۍ په لور روان دي . بل د کرمیان د حکمران چې همدا اوس یې زمونږ په ځینو سمیو باندې ولکه کړې ده ، او دریم د صلیبي ځواکونو محاذ دې چې همدا اوس د نایکوپولس د ښار په شاوخوا کې سره را غونډیږي . وروره ! زه دا ټول کارونه تا ته درسپارم ، ددې څخه مخته زما پلار بایزید یلدرم هم په ټولو کارونو کې له تاسره مشوره کوله ،وروره ! ستا تجربه او پوهه له ماڅخه ډیره زیاته ده . زه ستا د پوهې او تجربې په مقابل کې په نشت شمیرل کیږم . هر هغه پریکړه چې ته وکړې او هر هغه مشوره چې ته راکړې هغه به اخري وی اوس ووایه چې ددې ټولو حالاتو د کنترولولو له پاره څه ډول پلان باید جوړ کړل شی .

د سلطان محمد دپوښتنې په هکله علي پاشا لږ څه توقف وکړ او په فکر کې ډوب شو .اوبیا یې وویل:

درونده سلطانه! ما ستا او د مخبرانو تر منځ دخبرو په وخت کې یوه ډیره ستره پریکړه کړې ده . هغه څه چې زه یې وایم په غور سره یې واوره . دا چې اوس اروپایی او صلیبي ځواکونه یو ځل بیا د نایکوپولس دښار په شاوخوا کې سره را ټولیږی ،همداسې یې پریږده چې راټول شي . دا چې هغوې زمونږپه مقابل کې خپل ځانونه سنبالوي په هغې کې ډیر وخت لږیږي . مونږ ددې اړتیا نه لرو چې سمدستي دهغوې په مقابل کې متحرک شو. که چیری مونږ داسې وکړو نو زیان به یې مونږ ته راشي . زمونږ له پاره بل محاذ دکرمیان محاذ دی ، خو دکرمیان حاکم هم هر څه یې چې زړه غواړ ي و دې یې کړي ، هغه ته یو څو ورځې ازادي ورکړه . زه ګورم چې هغه به تر کومه ځایه زمونږ به سیمو باندې ولکه وکړي ، خو کله چې وخت راشي نو د تیر وخت په څیر به کرمیان دحاکم ټول باد وویستل شي

.

اوس خو زمونږ تر مخه دروسانو او اروپایانو د متحدلښکر خبره پرته ده . پردوې باندې حمله کول زمونږ له پاره ډیره ګټه ور ه ده .درونده سلطانه! لمړۍ خو ددوې سره د بروصې څخه د لوټ کړل شوي خزانې یوه برخه ده،خونږ باید هغه بیرته ترې راستنه کړو . ددې نه علاوه د تیمورلنګ سره د ملاتړ په اساس به هغوې د تیمورلنګ له اړخه هم نازول شوي وي او هغه شیان به هم ټول د هغوې سره وي ، نو په دې خاطر ددغو دوو علتونو په اساس په دغه لښکر باندې تر هر څه لمړۍ ګذار کول په کاردي .

که چیرې مونږ د روسانو او اروپایانو دغه لښکر باندې سترګې پټې کړو او پریږدو چې ولاړ شي نوياد ساته چې دا خلک به په ډینسي بیړۍ کې دسپریدو وروسته د ډینیوب دریاب کې د ډیلټا په اروپایی سیمو کې ښکته شي اوهغه اروپایی لښکر چې همدا اوس په نایکوپولس کې سره راټولیږي ، دهغوې سره یو ځاې شي او په دې تر تیب به د صلیبیانو په ځواک کې ډیرزیاتوالي راشي او بیا به داخلک زمونږ له پاره ډیر زیات خطرناک و ګرځي ،

په دې حالاتو کې زه ، زه دا وایم چې مونږ باید همدا اوس دخپل لښکر سره یوځاې ددې ځایه کوچ وکړو او په ډیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیړه د تورې بحیرې په لور ولاړ شو او د روسانو او اروپایانو متحده لښکر هلته ډینسي بیړۍ ته دورسیدو تر مخه زمونږ د لښکر په واسطه را وګرځوو .

زه پوهیږم چې د تورې بحیرې په غاړه به زمونږه او د روسانو او اروپایانو د ګډ لښکر تر منځ خونړۍ نښته کېږی ، خو زه هیله لرم چې مونږ به هغوې همله د سمندر په غاړه د فنا سره مخ کړو . نو په دې خاطر زه ستا تر مخه یو وړاندیز کوم ،هغه دا چې د خپل کوچ څخه تر مخه خپل مخبران هم هغې لورې ته واستوئ تر څو د دښمن د حرکاتو څارنه وکړي او دهغوې په اړه تاسو ته په وخت معلومات درکړي . تورې بحیرې ته د رسیدو سره سم تاسې ددښمن او بحري بیړۍ تر منځ حایل شئ ، له تاسې سره به ستاسې خپل لښکر وی زه به په غرنیو سیمو کې اخو دیخوا اوړم را اوړم ، کله چې دښمن له تاسره ټکر وکړي نو ته یې تر لړه وخته پورې مصروف کړه ، خوکله چې ددښمن ټول صفونه له تاسره په جنګ کې و نښلي نو زه به پرې د شا له اړخه یرغل دروړم ، اوزه هیله لرم چې دهغوې هیڅ عسکر به ژوندې ولاړ نه شي . ځکه چې د مخې له لورې به تاسې یاست او د شا له

لورې به زه یم ، دهغوې ښي اړخ ته به سمندر وي ، په دې ترتیب به دهغوې درې واړه اړخونه بند وي هغوې به ...ت کې د روسانو او اروپایانو ګډ لښکر د تورې بحیرې په څنډو څنډو کې سفر کاوه ، هغوې خوشحاله و ، د خوشحالی ...ې ، [illegible] ځکه چې هغه زمونږ دهیواد پولې دي . اوکه چیرې هغه لورې ته و تښتیږي هم ...ه پاره یو ستر خوزښت پیل کړي و نو دهغې مقصد د شنډولو له پاره هغوې د تیمورلنګ په څیر یو غیرمسئول وګړي ...،نو مونږ دهغوې تعقیب کولې شو او د تابودی سره یې مخ کولې شو. دروندة سلطانه ! هغه څه چې ما ویل ومې ویل ...دتورې بحیرې په غاړه غاړه بانډې د ډینس د بیړۍ پورې ور رسیدل ددوې خپل حق و .

. ددې خبرې وروسته علي پاشا چپ شو .

...مخې ته را ودانګې ، خوکله چې سلطان محمد دخپل فوځ سره یوځای دهغوې لاره و نیوله نو هغوې دیر حیران شول ، د علي پاشا په دې تولو خبرو سلطان مسکې و . مخته ورغې او علي پاشا یې په ملا و نیاوه ، علي پاشا وروره ! سوګند ...سلا اوروسي جرنیل دواړو د بحیري په غاړه دخپلو فوځونو د تم کیدو حکم وکړ . بیا ایکسلا خپل دوه سالاران مخته ور ...ژدې په [illegible] څخه مخته دی او وروسته ورپسې فوځ په ډیره منظمه توګه صفونه

بیا سلطان مخبرانو ته مخ کړ اوورته یې وویل :

[illegible]

همدا اوس له دې ځایه حرکت وکړئ ،مونږ ته د دښمن د تم ځایو اودهغوې د کړچار څخه په وخت خبر راکړئ ، لږه

[illegible] ،او د

...جنګ کړی دی خو دا زمونږ بدقسمتي وه چې مونږ دهغې په مقابل کې په شا تګ ته مجبور شو. دهغه سره اته لکه فوځ ددې سره یو ځای مخبرانو دهغه ځایه حرکت وکړ ، او ورپسې لږه شیبه وروسته سلطان اوعلي پاشا دواړو د خپلو ...ه تر لاسه کړئ .

...و او [illegible] شهزاده ایکسلا ته وواياست چې ستاسې پرلپسې لري.......

...تورې [illegible] له ډیرې بدې ماتې سره مخ شئ ، هیڅکله هم نه ، مونږ ددې څخه زیات له تاسره خبرې

...ه لرو چې د همدې بحیرې په غاړه به هغوې ته ماتې ورکړو او له منځه به یې یوسو.

...شخص زمونږ له پاره د مصیبتونو او ستونزو سبب وګرځي.

...ې جنګ په پوره عروج کې و یو بل انقلاب منځته راغې اودغرونو دمنځه علي پاشا دخپل لښکر سره راووت اوپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ره ډاد موجود و او فکر يې کاوه چې سلطان محمد به د خپلو ډيرو لږو عسکرو سره ډير ژر تر پښو لاندي کړي .
سلا چې کله دا حال وکوت چې په مخکې ورته سلطان محمد ولاړ دی او ددينس د بحري بيړۍ پورې يې رسيدل
ه غاړه لري نو دهغوې دا حال اوس درحم وړ وګرزيد، ځکه چې دعلي پاشا نوم هغوې ته په خپله دهيبت او ويرې

، په دې اساس روسي جنرال او اروپايي شهزاده فکر وکړ چې که چيرې جنګ اوږود شي نو دوې به دعلي پاشا په
نه يوه ډول يو لورې ته لاره پرانستل شی .او دوې د بحري بيړۍ پورې ور سيږي .
 بدقسمتي وه چې د خپل ټول ځواک په جنګولو سره يې بيا هم نه خو سلطان محمد او نه علي پاشا دخپله ځايه و خوځول

ې تيارې نه د ژوند د رڼا په لور د تيښتي لاره لټوله، علي پاشا او سلطان محمد دواړو ددواړو اړخونو څخه دهغوې
ږې روسي سالار بلکه داروپا شهزاده هم ووژل شول.
سکته شو ،بيا سلطان محمد ورمنډه کړه اوعلي پاشا يې په خپله غيږ کې و نيو .دهغه تندي يې ښکل کړاو بيا يې په ډيره

ي د تورې بحيرې تر څنګ د غرنيو لمنو څخه د را وتلو په وخت کې به دښمن باندې کوم ناتار ګډ کړ نو زه ستا هغه

 که ته زما د ميړانې له پاره سلام کوې نو زه به هم ستا دميړاي او جرأت له پاره سلام وکړم. که چيرې دواړو يو ځاې

اتې چې مونږ د تيمورلنګ څخه وخوړه ،په هغې کې زما پلار و نيول شو ، او مونږ دواړه د هيلس ددرياب څخه ديخوا
 شوکت او دبدبه چې مونږ ته په تيرو وختو کې را په برخه شوې وه هغه به بيا هيڅکله هم مونږ ته بيرته را ونه

 لنګ د لمسي سر دې پرې کړ او بيا دې دهغې په وينه باندې د هغه دادا تيمورلنګ ته ليک و ليکه او روته دې
ځاې يې د سمرقند په لور مخه کړه . دتيمورلنګ دلمسي په وژلو او دهغه لښکر ته دماتې ورکولو سره تا دخپلو برياو
 وخت عظمت بيرته تر لاسه کولو کې بريالي شو.
ما وروره ! زه په دې خاطر ستا نوم اخلم چې ما دا ټول کارونه په ځانته ځان نه شو تر سره کولې ، په دې خاطر چې د
سره کړم . علي پاشا ! دا ته وې چې ستا په واسطه دا عظمت مونږ ته بيرته تر لاسه کيږي . د تورې بحيرې په غاړه د
لار بايزيدېلدرم سره د اروپايی هيوادونو به پراخه ميدانونو کې د صليبيانو متحده ځواکونه مات کړل او هلته دې هم دخپل

 بيا د تورې بحيرې په ساحلونو کې د روسانو او اروپايانو متحده لښکر ته ماته ورکولو نه وروسته اوس زه دا
کې په کوم عملي پلان باندې کار کوو .
. په دې خاطر چې دا زما فرض دي چې ستا د غوښتنو درنښت وکړم . اوس چې څه زما په فکر کې را ګرځي ، هغه
روسته همدلته انتظار وکړو ، دماښام د مخه يو مخبر چې په يوناني ژبه باندې ښه پوهيږې ، مخته وليږۍ ، چې د تورې
 ، نو په دې خاطر تاسې دهغوې د ښه راغلاست له پاره لاندې و دريږۍ .
يو سره يو ځاې د اسود په بحيره کې ولاړې خپلې بحری بيړيو سره يو ځاې کړو ، دهغه نه وروسته بيا زمونږ تر مخه
خه خبر کړو . دويم دا چې مونږ د بروصې په لور څه مخبران وليږو اوهغوې دخپلو برياو څخه خبر کړو خو دهغوې
کولو وروسته به مونږ د فاتحينو په څير د بروصې ښار ته ور ننوځو.د بروصې په ښار کې د څو ورځو تم کيدو او په خپل
ماته کړو چې په راتلونکې وختو کې هغوې بيا زمونږ پر خلاف د راپورته کيدو جرأ ت و نه کړي .

يږو چې په يوناني ژبه باندې پوهه ولرى ، اوهغوې ته د روسي او اروپايی لښکرو د راتګ خبرو رکړي .د دينس په
 هر څه باندې ولکه وکړو اودهغې وروسته بيا دخپلو برياليتوبو نو په لور قدم واخلو .
 د خپلو لښکرو سره يو ځاې يو ځل بيا د تورې بحيرې په غاړه غاړه ساحلونو کې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ.

څو دهغه ښه راغلاست وکړي . د حويلۍ انګړ ته د رارسيدو سره سم برهان الدين و دريد او درې واړو ته يې مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وند دتيرولو په خير حالت اوس په پوره توګه تبديل شوي دي . زما خورې ! زما لونو! د ځانونو هوډمن آند او د قوم
و ګنئ چي دشپي په زړه کي د بې وسۍ لمر را وخوت .

په ارام زړه سره درته دهغوي په اړه خبرې وکړم.
ور واړه هملته په ميلمستون کي کيناستل ، تر لږه وخته پورې چپه چپتيا وه ، خو دا چوپتيا ريونا په خپلو خبرو باندې ماته

مو ځوانانو په اړه خبرې کوي ، چي د هغوې هوډمن تيور يو انقلاب راوړې دې . او د چا جرأتمندۍ د زړه په دښته

بندي کړل شو . او علي پاشا او وليعهد محمد دواړه د خپلو فوځونو سره يو ځاې دهيلس ددرياب څخه راتير او په غرنيو

. ځکه چي د بروصي دسلطنت ټولو اراکينو هغه د رايو په اتفاق سره د وليعهدۍ څخه سلطان محمد ټاکلي دې) . ما

وينه باندی يو ليک تيمورلنګ ته وليکه او ور ويی استاوه ، په دې ليک کي يي تيمور لنګ ته بلنه ورکړې وه چي

يرۍ دينس کي سپاره شي او د اروپا په ساحل باندې ښکته شی او هلته په نايکوپولس کي د اروپايي صليبيانو دلښکرو سره

څخه راووتل اوپه ډيره چټکتيا سره يي د تورې بحيرې په لور مخه کړه .
يو عسکر او يو يو سپه سالار يی ورختم کړ ، بيا يي دخپلو لښکرو سره يو ځاې د دينس د بحري بيړۍ په لور مخه کړه تر

اوپه هغه کي زمونږ سلطان بايزيد و نيول شو نو په هغه وخت کي چي زمونږ د قوم د تذبذب کوم حال و هغه اوس د سلطان
خپلې سترګي سمي کړو.

اخله ، برهان الدينه ورورہ ! ستا ددې زيرې په واسطه مونږ درې واړه د ځانته والي د عذاب او تعذيب اوتکليف

کينه ، مونږ به ډوډۍ تياره کړو ، نن ماښام به ډوډۍ دخپلي خور او دوو لونو سره يو ځاې خورې . دهغي وروسته بيا ولاړ

عثماني امپراطوري او پر خلاف يي د صليبيانو سازشونه (۳۱مه)

مکمل غيرسياسي : يو تاريخي په زړه پورې ناول .

زمونږ د هيواد ګوډ تيمور څوک دې ؟

اوس تاسي ددې تاريخي ناول يو ديرشتمه برخه لولئ :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسلطان محمد اوعلي پاشا يو جاسوس چي په يوناني ژبه باندې ښه پوهيده ، هغه ولاړ او د وينس د بحري بيړۍ کپتان ته يي دا پيغام ورساوه چي د روسانو او اروپايانو کوم متحده لښکر چي دهغې په بيړۍ کي سپريږي او د اروپا ساحلونو ته سفر کوي هغه په لږ واټن کي دي او ژر به را ورسيږي، په دې خاطر هغوې بايد ټول راښکته شي او په وچه زمکه دهغوې ښه راغلاست وکړي .

د وينس د بحري بيړۍ وګړو اوسالارانو دا خبره دخپل ځان له پاره يوه نيک بختي وګڼله ، په دغه بيړۍ کي چي څومره ملاحان و هغوې د خپل امير البحر په حکم باندې د جهازونو او لويو کشتيو څخه راښکته شول ، وچې ته راغلل تر څو روسي او اروپايي لښکرو ته د فاتحينو په څير ښه راغلاست ووايي .

هلته سلطان محمد او علي پاشا ته دا ډاډ و چي دهغوې مخبر به خپل کار په ښه توګه تر سره کړې وي. په دې خاطر هغوې د توپا ن په څير د بحري بيړۍ په لور دتورې بحيرې په غاړه غاړه را غلل . دواړه سلطان محمد اوعلي پاشا دخپلو متحده فوځونو سره يو ځاې داسي وخت بحري بيړۍ ته را ورسيدل چي ورځ تياره شوي وه ، بيا د شپې په تکه توره تياره کي يو بل انقلاب راغي او سلطان محمد اوعلي پاشا دخپلو لښکروسره يوځاې د بحري بيړۍ په ملاحانو او امير البحر باندې يو ناڅابه راکيښودل .اودهغوې ټولو کار يي ورختم کړ. هغوې په دغه بحري بيړۍ کي خپل څو دلګي داسي عسکر سپاره کړل چي د بحري جنګ تجربه يي هم درلوده په دې خاطر د وينس دغه بحري بيړه يي دشپې په تياره کي د ترکيي د بحري بيړۍ په لور يوړه .

خو څرنګه چي دا دومره زيات عسکرې بريا نه معلوميده،نوپه دې اساس سلطان محمد او علي پاشا نه خو هلته تم شول او نه يي خپلو عسکروته ددمي کولو وخت ورکړ. بلکه په هماغه وخت کي يې خپل لوريې تبديل کړ او دواړو لښکرو د کرميان په لور کوچ وکړ. ځکه هغه دعثماني سلطنت ځيني سيمي بيرته تر خپلي ولکي لاندې راوستی وي او نورو باندې يی هم يرغلونه کول .

څرنګه چي دکرميان حاکم ته د تيمورلنګ له اړخه پوره مالي او عسکرې کومک ور رسيده ، او تيمورلنګ ورته يو لوي لښکر هم په واک کي ورکړي و او تر څنګ يي هغه په خپله هم پوره لښکر درلود. کله چي هغه ته خبر ورسيد چي د مسلمانانو نوی سلطان محمد دخپل سپه سالار علي پاشا سره يو ځاې دهغه په لوريې را روان دي نو هغه سلطان محمد اوعلي پاشا ته کوم اهميت ور نه کړ . ځکه چي د کرميان حاکم په دې ګمان او غلطۍ کي و چي تيمورلنګ د عثماني ترکانو ټولو ځواک تارومار کړې دې ، هغه په همدې دوکې کي ککړ و چي نوې سلطان محمد او علي پاشا به د لږو لښکرو سره د هغه مقابلي ته راشي او هغه به يې د وزو او ميږو د رمي په څير مات کړی . هغه دا اندازه هم لګولې وه چي که هغه د نوی سلطان محمد اوعلي پاشا لښکروته ماتی ورکړه نوبيا هغه په عثماني سلطنت کي تر لرې لرې ځايو پورې يلغار کولې شی او دهغوې ډيرې سيمي تر خپل واک لاندې راوستلې شي او خپله واکمني پراخولې شی . ددې نه اخوا هغه لښکر چي دهغه د قوماندې لاندې کار کوي نو دهغوې حوصلي هم ټينګې وي او د تيرو څو اونيو را په دې خوا يی د عثماني ترکانو په سلطنت باندی حملی کولی او دنورور زياتو حملو هوډ او هيله يی هم درلوده . تر څو ډير زيات لوټول وکړي او په خپلو ښتمنيو کي ډيرښت را وړي .

خو دکرميان حاکم ته چي کله خبر ورکړل شو چي د عثماني ترکانو نوي سلطان ، سلطان محمد اودهغه جنرال علی پاشا په ډيرې چټکۍ سره ستا لوريې ته مخ کړې او را روان دي نوهغه په يوه داسي ځاې کي خپل لښکر ته پړاو ورکړ چي شاته يي يوه ستره غرنۍ لړۍ پرته وه .

د کرميان حاکم هلته په دې خاطر پړاو کړی و چي که چيرې د سلطان محمد اويا علي پاشا څخه ماتي وخوری نو هغه به سوکه سوکه خپل لښکر شاته و تمبوي اود دې غرونو اوغونډيو په سرونو به و خيژی اوددښمن په لښکر باندې به داسي تيرې را وروی چي دښمن پخپله شاته تګ ته مجبور کړل شي . اوکله چي دښمن شاته و تمبيږي نو دي به پرې په پوره ځواک او قوت سره يوه درنه حمله وکړی او په دې تر تيب به ماتې په فتح او سوبې باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تبديله کړی . د کرميان حاکم د همدي فکر په اساس غرنيو لړيو کي دخپل ځان له پاره دناستي ځاې او د عسکرو له پاره پړاو جوړ کړی و.

د کرميان حاکم په زړه کي هم دا پتيبلي وه چي کله چي د سلطان محمد او علي پاشا لښکرې دهغه ترمخ راشی نو هغه به يې ارا م ته پري نږدی ، د هغوې د لڅه د رارسيدو سره سم به پري يرغل کوي او هغوې به له تيغه تيروي ، خو دا دکرميان د حاکم غلطه انګير نه وه ځکه د سلطان محمد او علي پاشا جاسوسانو ډير په ګړندۍ توګه خپل کارونه سر ته رسول او هغوې سلطان د ټولو حالاتو څخه پوره پوره خبر کړې و. کله چي دسلطان لښکر په همدې غرنيو لړيو کي د کرميان د حاکم سره مخامخ شي نو هغه دسلطان او علي پاشا د لښکر په کتلو سره سمدستي پر هغوې يرغل وکړي، نو سلطان او علي پاشا په خپلو منځو کي مشوره وکړه او دخپلو عسکرو صفونه يي لا د پخوا څخه منظم کړي و او د کرميان دحاکم د لښکر مخې ته په همدې نظم سره را غلل . خو د کرميان حاکم دخپلو جاسوسانو په وينا سمدستي يرغل تم کړ ، ځکه د هغه مخبرانو هغه ته خبر ورکړی و چي سلطان او علي پاشا ته د سمدستي حملي خبر دهغه مخبرانو ورکړی و نو په دې خاطر د هغه د سمدستي حملي د مخنيوي او شاته تمبونې په هکله سلطان او علي پاشا دواړو نوې پلان جوړ کړی .

دسمدستي حملی نه کولو يو علت دا هم و ، خو تر ټنګ يې دويم علت دا هم کيداې شی چي هغه غوښتل سلطان اوعلي پاشا پريږدي تر څو خپل پړاو جوړ کړی او بيا دهغه وروسته دجنګ پيلامه وشي . هغه ويريده چي که چيرې د پړاو د کولو پرته پر هغوې يرغل يوسی نو د ماتي په صورت کي به هغوې د پړاو ټول شيان له ځانه سره بيرته يوسي او دکرميان حاکم او لښکرو ته به يې څه غنيمت په لاس ور نه شي . په دې خاطر هغه سلطان او علي پاشا ته بشه پوره وخت ورکړ چي خپل پړاو جوړ کړی او خپل صفونه منظم کړي .

کله چي د کرميان حاکم ته معلومه شوه چي سلطان محمد اوعلي پاشا دخپل پړاو څخه فارغه شوی دې نوبيا يې په خپل لښکر کي دجنګ نغاره و ډبوله .

سلطان محمد اوعلي پاشا هم دخپلو فوځونو صفونو سهی کړل ، دپخوا په څير يې فوځ په دوو برخو وويشه، دکرميان حاکم هم دهغوې په لور دکتلو سره سم خپل فوځ په دوو برخو باندې وويشه . بيا ددښمن په لور د کتلو سره سم علي پاشا سلطان محمد ته وويل :

درونده سلطانه ! لکه ټنګه چي زمونږه مخبرانو مونږ ته خبر راکړې چي کرميان حاکم دلته ځکه پړاو کړې دې چي زمونږ پر لاسو د ماتي وروسته به شاته تمبيږي اوپه دې غرونو او غونديو به ور خيژي او د هغه ځايه به پر مونږ باندې د تيرو باران را وروي تر څو زمونږ په لښکرو کي افراتفری را پيدا شي نوبيا به يوناڅاپه پر مونږ باندې يرغل وکړي او زمونږ پښي به د ميدان څخه بيرون کړي . درونده سلطانه ! زه غواړم چي د کرميان حاکم ته داسي فرصت په لاس ورنکړم ، زما په فکر په داسي ځاې کي دکرميان حاکم پړاو د هغه په حماقت او بې عقلی باندي دلالت کوي . دا په دي نه پوهيږي چي که چيری هغه زمونږ په لاسو د ماتي سره مخ شی نو د هغه او دلښکر دتيښتی ټولي لاری به يې تړلی وي ، خو فکر کوم دهغه سره يواځې يوه لاره ده چي دلته يي پړاو کړې دې اوهغه هم دا چي غواړې شاته و تمبيږي او د غرونو سرونو ته و خيژ ي او پرمونږ دهغه ځايه د تيرو باران وکړی خو زه غواړم چي د کرميان د حاکم دا لوبه هم د ناکامۍ سره مخ کړم . په دې لړ کي له ماسره يو وړانديز شته او غواړم له تاسره يي شريک کړم او هيله لرم چي ته به يي راسره ومنې.

سلطان ورته په ورين تندي وويل چي : علي پاشا ! وروره ! دا ته ټنګه خبری کوی؟ ايا ته داسي فکر کوی چي د جنګ په ميدان کي به زه ستا تجويز ونه منم . وروره ! زما له پاره ستا هر تجويز اخري دې ، اوس ووايه چي زه ستا په دې تجويز څه ډول عمل کولې شم . خو وروره ! هغه څه چي ته ويل غواړې د ويلو تر مخه په دې خبره باندې هم غور وکړه چي مونږ دواړه ورونه به هڅه کوو خپل لښکر ته دا هم وايو چي مونږ به د قدوس خداې په کومک سره د کرميان حاکم اودهغه لښکر ته ماته ورکوو خو د کرميان حاکم به ژوندي نيسو. زه غواړم هغه ته يو سبق ورکړم. ځکه چي په تيرو وختونو کي هم چي کله دې ته موقع برابره شوي زمونږ پر خلاف يي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بغاوت اوسرکشي کړي ده ، ارامو او بې ضرره خلکو ته يي ستونزي پيدا کړی دي او زيان يی ور رسولې دې . دخپلو سيمو څخه را وتلی او زمونږ په سلطنت کي يي تر لرې لرې ځايو پورې يلغار او لوټ مار کړې دې ،ښارونه اوکلي يی يوپه بل پسې له منځه وړی ا و کنډري يي ترې جوړې کړې دې ، زه غواړم دې ته دخپل دغه بد عمل سخته سزا ورکړم . زه نه غواړم چې نوموړي زمونږ څخه د ماتې خوړلو وروسته د تيښتې لار پيدا کړي او و تښتيږي ، اوس وايه وروره ته څه واي ؟

لکه څنګه چې زمونږ مخبرانو ويلي چې د کرميان حاکم غواړی چې زمونږ پر شا تمبولو باندې بريالي شي . هغه فکر کوي چې د لښکرو شميره يی زمونږ څخه ډيره ده . او دتيمورلنګ روزل شوي لښکر هم ورسره يو ځای دې . دا همغه لښکر دې چې دتيمورلنګ په جنګ يی زمونږ په شا تمبولو کی رول درلود ، ددې عسکرو حوصلي ستړې او ځوانې دي . او دهمدوي په وجه د کرميان حاکم دومره په غرور سره زمونږ مخې ته راغلي دي .درونده سلطانه ! مونږ دواړه په پوره ځواک او توان سره پر دښمن باندې ور غورزيږو ، او زه هيله لرم چې د کرميان حاکم ته به د ماتي او د هغوې د په شا تګ له پاره به ډير وخت و نه لګيږي او کله چې مونږ وينو چې ددښمن په صفونو کې په شاتګ پيل شوي دي نو ته په لوړ اواز باندې داسې تکبيرونه ووايه ، لکه څنګه چې به سلطان بايزيد يلدرم ويلي . ستا دا تکبيرونه به ماته ددې اشاره راکوي ، په ځواب کې به زه هم د تکبير اواز کوم ددې تکبيرنو په ځواب کې به ته د خپل لښکر سره د ښي اړخه او زه د چپ اړخه خپاره شو. په دې ترتيب د مخې او اړخونو دواړو له خوا به دښمن باندې ضرب و لګوو، مونږ به خپل لښکر د دښمن دلښکر شاته هم خپور کړو تر څو د ماتی او وروسته تګ په وخت کې دکرميان حاکم دغو غرنيو لړيو ته ونه رسيږي .

زه تا ته ډاډ درکوم ، چې مونږ به ددې کار دعملي کولو په صورت کې بريالي شونو بيا به د دې غرنيو سيمو لاندی د کرميان حاکم ژوندې و نيسو او لښکر به يی له منځّه يوسو .

سلطان محمد ورته وويل : علي پاشا وروره ! زه ستا په پلان ، ستا په تجويز ، او ستا په کړنلاره باندی پوره پوره پوه شوم ، اوس نو ماته مه وايه چې زما ستا ددې تجويز سره اتفاق شته او کنه ؟ زما وروره ! ياد ساته چې زه به د عثماني سلطنت سلطان خامخا يم خو په جنګ کې ستا تجربه له ما ډيره زياته او عملي ده اوتاته له ما څخه ډير زما دپلار سره دکار کولو وخت په لاس درغلي دي . اوبيا خو زه داخبره هم منم چې ته د توری او تيغ په جنګ کې له ماڅخه ډير مخته يی نو په دې اساس ستا خبره ماته اخري خبره ده .

ستا دهمدې خبري په اساس به مونږ ددښمن په ښې او چپ اړخ کې د ځپلو کار پيلوو .او زه هيله لرم چې دښمن به تر ډيره پورې زمونږ فشار و نه شی زغملی . کله چې ووينو دښمن شاته ځې نو د تکبير په ويلو سره به ددښمن ځواکونه محاصره کوو او زه هيله لرم چې په همدې پلان باندې دعمل کولو په صورت کې به دکرميان حاکم ژوندي و نيسو اولښکر به يی هم دتباهۍ کندي ته ور وسپارو.

علي پاشا ! که مونږ دکرميان حاکم ته ماته ورکړه نو تر ټولو مهمه خبره داده چې د تيمورلنګ هغه لښکر چې دده سره ملګری شوي دې هم زمونږ پر لاسو له منځه ځي اوتيمورلنګ چې همدا اوس د سمرقند په لاره روان دې په لاره کی به دهغه جاسوسان هغه ته په دې هکله خبر ورکړي چې هغه لښکر چې تا دکرميان دحاکم دکومک له پاره ور استولې و هغه د سلطان بايزيد يلدرم زوي سلطان محمد او علي پاشا په لاسو له منځه ولاړ نو ياد ساته چې دا به د تيمور لنګ له پاره پنځم بد خبر وي چې دهغه ملا به پرې نوره هم ورماته شی . علي پاشا غوښتل چې دسلطان محمد دخبرو ځوا ب ورکړي چې په همدې وخت کې د کرميان دحاکم په فوځ کې د جنګ نغاره ودريده . دنغاري دريدل ددې معنی ورکوله چې جنګ پيليدونکی دې ، سلطان محمد او علي پاشا يو بل ته سره وکتل ، به خپلو سترګو کي يي کومه پرکړه کړی وه ،اوبيا يی دخپل دښمن د مقابلې له پاره دخپل لښکر صفونه سره را ټول کړل او دتياری په حال کې و دريدل.

له بله اړخه د کرميان حاکم خپلو فوځونو ته د يرغل حکم وکړ. او هغوې هم په پوره ځواک سره د سلطان په لښکر باندې حمله راوړه ،سلطان او علي پاشا هم خپلې لښکرې دحملي له پاره ور مخته کړې او د تکبير اوازونه يی پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل . او په دښمن باندي يې يرغل يوړ.

دکرميان حاکم په خپلې همغه لمړنۍ حمله کې هڅه وکړه چې په يوه ډول نه يوه ډول سره علي پاشا او سلطان شاته تګ ته مجبور کړي ، هغه دا فکر هم کاوه چې که چيرې جنګ اوږود شي نو په هغه صورت کې به علي پاشا او سلطان محمد دکوم پلان څخه کارو اخلي او دهغه د لاندې کولو هڅه به وکړي ، هغه په ځانګړې توګه دعلي پاشا څخه ډير ويريده ، ځکه چې هغه د سلطان بايزيد سره کار کړې و او دجنګونو پوره تجربه يې درلوده . او ددښمن د زير کولو فن باندې هم ډير ښه پوهيده. ځکه دکرميان حاکم په دې هڅه کې و چې جنګ ډير ژر د هغه په حق کې پاې ته ورسيږي ، په دې خاطر هغه خپل ټول ځواک او قوت مصرف کړ او ځان ځارونکې يرغل يې وکړ تر څو خپله سوبه ډاډ منه کړي ،

که څه هم د کرميان حاکم خپل ټول زور لګولي و چې خپل ټول توان د جنګ په اور کې ور واچوي خو د سلطان محمد او علي پاشا د ځوابي حملې په واسطه دهغوی لمړي صفونو تارو مار شوي و او په ټول لښکر کې يې د بې قرارۍ او نه ډاډ احساس را پيدا شوي و.

دکرميان د حاکم له پاره دا حال د زغم وړ نه و ، کله چې هغه وکتل چې سلطان محمد او علي پاشا د هغه لمړي صفونه يوپه بل پسې له منځه يوړل نو هغه ډير په غضب شو او خپل لښکر ته يې د يوې قوي حملې حکم وکړ .د هغه لښکر کې هم نوې ولوله راپيدا شوه او يو ځل بيا يې د علي پاشا او سلطان محمد په لښکر باندی د تورور وريځو د باران په څير را وپرځيدل . بل خوا دسلطان محمد او علي پاشا د لښکرو تر منځ هم د تکبير ږغ پورته شو او د تکبير دغږ سره سم دواړو لښکرو تر منځ سخته جګړه و نښته ، دواړه لښکر ی يو به پل باندی ور پريوتې ،د سلطان محمد او علي پاشا دا نوې حمله د کرميان لښکر و نه شوه زغملې ، خوکله چې د کرميان حاکم دا اندازه ولګوله چې اوس يې ماتې به قسمت کې ليکلې خبره ده نو هغه خپل لښکرته دشاته تګ حکم وکړ .

خو د هغه ددې حکم د ورکولو څخه تر مخه سلطان محمد او علي پاشا دا ډاګيزه کړې وه چې اوس به دښمن دپه شا تګ په وخت کې غرنيو سيمو کې پورته غونډيوته د ور ختلو هڅه کوی تر څو دهغې ځايه پر دوې باندې د تيږو باران وکړ ي او ددوې په لښکر کې افراتفری او ګډوډي راپيدا کړي .

دهمدې خبرې په اساس سلطان محمد اوعلي پاشا په ډيره ګړندۍ توګه خپل عسکر د ښي او چپ لورې اړخونو کې خپاره کړل او د کرميان د لښکر وروستی برخه يې هم را بنده کړه دا هغه نوې حال و چې سلطان محمد اوعلي پاشا د کرميان حاکم ته را پيدا کړې و. ځکه اوس نو د کرميان لښکر د ټولو اړخونو څخه په محاصره کې را ګير شوې و.

ددې وروسته يو ځل بيا د سلطان محمد له خوا دتکبير اوازونه پورته شول چې په ځواب کې يې علي پاشا او دهغه عسکرو هم دتکبير اوازاونه پورته کړل ، ددې تکبيرونو سره سم د سلطان محمد اوعلي پاشا لښکرې د څلورو اړخونو څخه ددښمن په فوځونو باندې د توپان په څير را وختلی . او په دې ترتيب يې د کرميان حاکم ته د غرونو سرونو ته د ورختلو وخت او فرصت ورنه کړ ، په دې توګه د کرميان د حاکم د لښکر عامه وژنه پيل شوه .

د کرميان د حاکم په دې لښکر کې د تيمورلنګ جنګيدلي او تجربه کار لښکر هم شامل و هغه هم په مکمله توګه له منځّه ولاړ . د کرميان حاکم ژوندې و نيول شو. ددغې شاندار برې په اساس سلطان محمد خپل فوځ ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ . د سترګو په رپ کې هلته د خيمو کلې او ښاروونه جوړ کړل شول. دهر څه دمخه يې ددښمن په پړاو باندې ولکه وکړه ، دهغه هر څه يې د خپلو ځانو سره خوندي کړل اوبيا سلطان محمد د خپلې خيمې مخې ته په يوه ساده لوړ ځاې د علي پاشا تر څنګ کيناست او خپل يو کوچني سالار ته يې حکم وکړ تر څو د کرميان حاکم ورته حاضر کړي .

لږه شيبه وروسته د کرميان حاکم د سلطان محمد تر مخه ولاړ و . دواړه لاسونه يې تر شا تړلې و ، سلطان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

غضب ناکه سترګو هغه ته وکتل اوبيا تر خپل څنګ ولاړ سالار ته حکم وکړ تر څو لاسونه يې ور پرانځي ،

هغه سالار را مخته شو او دکرميان دحاکم شاته تړلي لاسونه يې ورپرانستل ، بيا سلطان ورته په ډير قهريدلي توګه وويل :

تا ددوېم ځل له پاره زمونږ پر خلاف بغاوت وکړ ، ددې تر مخه تا زما د محترم والد په خلاف بغاوت کړي و او دا ستا بدقسمتي وه چې زما والد او علي پاشا تاته ډيره بده ماتې درکړله اوستا ټولي سيمي يې له تا و نيولې او دخپل ستر سلطنت برخه يې و ګرځولې . ته و تښتيدلې او دوباره دې خپل ځان راټول او نوې فوځ دې جوړ کړ . کله چې تيمورلنګ هغو سيمو ته راغې نو تا هغه دخپل ځان لپاره ناجي وګاڼه ، دهغه سره دې و کتل ، او دخپلو سيمو دبيرته نيولو غوښتنه دې ترې وکړه ،تيمورلنګ تاته لښکر درکړ او هغه لښکر تا د خپل لښکر سره يو ځاې کړ او يو ځل بيا دې زمونږ پر خلاف د بغاوت بيرغ پورته کړ .ددې بغاوتونو پايلې دادې ستا تر مخه دي .

څرنګه چې تا دوه ځلې زمونږ پر خلاف بغاوت او سرکشي کړې ده نو په دې خاطر په دريم ځل ته د ازميښت وړ نه يې . اوس نو ته د خپلو دغو بغاوتونو او غدارئ پر خلاف که څه ويل غواړې نو تاته موقع درکول کيږي چې ويې وايې.

دکرميان حاکم په ځواب کې څه و نه ويل ، دهغه سر ښکته و. په دې وخت کې ورته سلطان وويل :

ستا چپتيا ددې خبرې ګواهي وايي چې ته خپل جرم منې ، نو په دې خاطر ستا ددې بغاوت ، غدارئ او سرکشئ په خاطر ستا دوژلو حکم کوم .

ددې سره سم سلطان خپل سالار ته اشاره وکړه ، هغه دکرميان حاکم له ځانه سره يوړ او دهغه سر يې د وجود څخه پرې کړ . او په دې ترتيب د يوه ستر غدار ژوند يې ور ختم کړ.

۵۷ *****

تيمورلنګ د خپل لښکر سره يو ځاې سوکه سوکه سفر کاوه او د سمر قند ښار ته نژدې شوې و .د سمرقند څخه څو ميله واټن کې ، هغه وخت چې هغه خپل لښکر ته اخرئ پړاو ورکړ نو هغه وخت سلطان بايزيديلدرم چې د اوسپني په پنجري کې بند ود لمړي ځل له پاره احساس کړه چې دهغه چارچاپير د ساتونکو پهره زياته شوې ده . په دې وخت کې د سلطان بايزيد يلدرم ښځه ډسپنا چې دسلطان د پنجري سره يې اوږه لږولې وه ناسته وه ، د سلطان بايزيديلدرم زوي چې هغه هم د تيمورلنګ په قيد کې و دهغو ساتونکو په لور په منډه راغې چې د سلطان چار چاپير ولاړ و . هغه هم د سلطان د پنجري سره اوږه ولږوله اوکيناست ، او بيا يې بايزيد ته وويل :

پلار جانه ! ما تاته يو ډير ښه خبر راوړې . دې خبر د سمر قند دپادشاه تيمور لنګ ملا نوره هم ورماته کړې ده.

دخپل زوی موسې په دې خبره د سلطان او دهغه د ښځې ډسپنا دواړو په مخونو باندې د خوشحالئ نښې را ښکاره شوې بيا سلطان خپل زوي موسی ته وويل :

زويه ! په دې بندي خانه کې دخپل وطن نه لرې ته ماته کوم ښه خبر راوستلې شې . ته خو لږ مخته د ښې لورې د ساتونکو سره ناست وې او هغوې پر خپلو منځو کې خبرې کولې ، تا دهغوې څخه څه اوريدلي دې .

په ځواب کې موسې ورته وويلې : يو ښه خبر خو د انقري د چار چاپير جنګ و چې دهغې په اړه تاته خبر دررسيدلی و . چې علي پاشا د تيمورلنګ لمسي له تيغه تير کړې دې . خو اوس دتيمورلنګ مخبرانو هغه ته درې نور بد خبرونه راوړی دي . اودا درې خبرونه مونږ ته ډير زيات مهم او زيرې را کونکي د ي . پلارجانه ! د سمرقند په لور د حرکت په وخت کې تيمور لنګ د روسانو او اروپايانو لښکر د خپله ځانه جدا کړې و او هغوې ته يې د بروصې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خزاني يوه برخه هم ورکړي وه ، ددې نه علاوه يې هغوې ته نور مال او خزاني هم ورکړي وې ،د روسانو او اروپايانو دغه لښکر د تورې بحيرې په غاړه غاړه باندې سوکه سوکه سفر کاوه او دهغوې له پاره هملته په توره بحيره کې د دينس په نامه يوې ستري بيړۍ لنگر اچولي و دهمدې بيړۍ په واسطه دې روسانو او اروپايانو غوښتل تر د ډينيوب تر دريابه اخوا د اروپا تر ساحله ځان ورسوي اوبيا هلته د صليبيانو د ځواکونو سره يو ځاې شی چې د نايکو پولس د ښار په شاوخوا کې را ټوليږی ،تر څو زمونو پر خلاف يوه ستر ه حمله وکړی او خپلې د لاسه وتلې سيمې بيرته تر لاسه کړي . خو پلار جانه ! د روسانو او اروپايانو دا خوب سهي نه شو ځکه هغه وخت چې هغوې د دينس د بيړۍ په لور حرکت کې و نو زما ورور محمد په ناڅاپې توگه د هغوې لاره و نيوله او دواړو لښکر و ترمنځ د تورې بحيرې په غاړه سخت جنگ و نښت . خو د ا ټوله معامله د محمد او علی پاشا تر منځ پلان شوې وه کله چې جنگ په عروج کې و نو علي پاشا پرې د غرنيو سيمو څخه را پريوت او دشاله اړخه يې پرې يرغل وکړ ، داروپايانو ټول لښکر يې تارو مار کړ او د هغوې د سالارانو په گډون يې ټول د تيغه تير کړل .

ددې وروسته بل خبر چې زمونږ له پاره د خوشحالي سبب دې هغه دا چې د روسي او اروپايی لښکرو د تباهی نه وروسته محمد اوعلي پاشا دهمدې تورې بحيرې په ساحل باندې مخته ولاړل او ددينس په بحري بيړي باندي يې حمله وکړه اودهغې ټول ملاحان يې يو په بل پسې ووژل او ټوله بحري بيړه يې د ترکيی د بحري بيړۍ سره يو ځاې کړه . په دې وخت کې د کرميان حاکم بغاوت وکړ او زمونږ د سلطنت په ځينو سيمو يی ولکه وکړه او ډيره زياته تباهي او بربادي يی وکړه . کلي او ښارونه يې يو په بل پسې وران کړل ، ځکه چې هغه ته تيمور لنگ دخپل روزل شوي لښکر يوه برخه ورکړي و ه .

د روسانو او اروپايانو دلښکرو د تباهی او د دينس د بحري بيړۍ دخپلې بيړۍ سره د شامليدو وروسته ، محمد او علی پاشا دکرميان د حاکم په لور ورغلل ، د سخت جنگ وروسته محمد او علي پاشادواړو دکرميان حاکم ته په غرنيو سيمو کې سخته ماته ورکړه ، هغه يي ژوندې ونيو او بيا يی دهغه څټ ور پرې کړ . او په دې ترتيب دکرميان د حاکم له خوا د بغاوت څپه دمحمد او علي پاشا په لاسو له منځه ولاړه .

تردې ځايه دخبرو وروسته موسي لږ څه تم شو او بيا يی په خبرو پيل وکړ. پلار جان ! دا درې واړه خبرې د تيمورلنگ ملازم ر اته کړي دي . دهغه خپل زوې ، خپل لمسی او سترو سترو سالارانو دااحساس کړې ده چې په ترکانو باندې دحملې نه وروسته کوم آند چې مونږ درلود، او داسې مو انگيرلې وه چې د ترکانو ځواک نور ور ختم کړل شو نو دا هسی خبره وه ، دا هسې ځان غولونه ، دوکه او فريب و. د تيمورلنگ زامنو ، لمسيو اوسالارانو دا هم ويلي دي چې د انقرې په شاوخوا کې شوې جگړی نه وروسته د ترکانو ځواک او قوت نور هم ډير ښت موندلې دې.

دا اوس يې چې ستاسې او زمونږ په شاوخوا کې ساتونکي زيات کړي دي دا په دې خاطر دي چې د تيمورلنگ په لښکر کې د بغاوت نښې راپيدا شوي دي ، هغه عناصر چې غواړې په اسلامي ا مت کې گډوډي راپيدا شي نوهغوې د تيمورلنگ څخه دا غواړې چې لښکر بايد بيرته ولاړ شی ، او محمد او علی پاشا ته سزا ورکړي ، دهغوې ټول ځواک ورختم کړي ځکه چې هغوې د تيمور لنگ ټول دوستان له منځه يوړل .

يوه بله ډله چې نيک اومسلمان خلک دي هغوې په تيمورلنگ باندې فشار راوړې دې چې مونږ نه بايد دخپل لښکر سره بيرته و گرځو . هسي نه چې قدرت مونږ د خپل قهر اوغضب لاندې را نه وړي .او د علي پاشا او محمد په لاسو مونږ هم ماتې و نه خورو . همدا ډله په تيمورلنگ باندې فشار راوړی چې سلطان بايزيد يلدرم ، دهغه ښځه ډسپينا او دهغه زوی موسي ژر تر ژره ازاد کړي

دهمدې خبرو له پاره تيمورلنگ دخپلو زامنو ، لمسو او سالارانو گډه غونده را غوښتې ده ، په همدې غونډه کې به پريکړه وشی چې کوم ډول قدم پورته کړله شی . دا ټولې خبرې ما ته د غه ښې لور ی ته ناستو پهره دارانو وکړې . هغوې وايی چې تر اوسه پورې ددوې غونډې روانه ده او گورو چې څه پريکړه به کيږی ، زه بيرته ورځم او دهمغو پهره دارانو سره بيرته کينم . او دهغوې نه به وغواړم چې دتيمورلنگ د غونډی د پريکړي نه ماخبر کړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار جانه ! دا ساتونکي له تاسره ، زما دمور ډسپنا سره او له ماسره ډيره همدردي لري .

ددې خبرو سره سم موسي د خپله ځايه پورته شو او دهمغو ساتونکو په لور ورغې او ورسره کيناست .

دموسي د بيرته ستنيدو وروسته ، سلطان بايزيد يلدرم ، تر څه وخته پورې د اوسپنيزې پنجري تر شا ناست و او په خلا کې يي کتل او په ډيره عاجزۍ او انکسارۍ سره يی د زړه په ډک اواز ويل :

علي پاشا! د تيمورلنګ د يلغار نه وروسته زه پوهيږم چې وليعهد محمد ځانته هيڅ نه شو کولې ، دا ته وې چې ددښمن پر خلاف دي دجنګونو کړی يوپه بل پسې پرانستي او برياوې دې تر لاسه کړې ، علي پاشا ! زه پوهيږم چې دا ټول هر څه ستا دشجاعت ، ستا د زړه ورتيا ، ستا د ميړاني او ستا د ځان ځارني په خاطر دي . علي پاشا ! تا په خپله زړه ورتيا ، خپله ميړانه او جرأت د عثماني سلطنت هره څنډه معطره کړه .تا د سلطنت په خوشحاليو کې نوې رنګ را پيدا کړ . علي پاشازويه ! تا نه يوازی عثماني سلطنت بلکه زما ځان کې نوې نفس را تازه کړ . زما د ويني په هره زره کې دې د خپلو برياو او خپلو کامرانيو په واسطه نوې قوت پيدا کړ....

تر دې ځايه دخبرو وروسته سلطان بايزيد يلدرم په څه فکرونو کې ډوب شو .دهغه ښځې ډسپنا هغه ته په پوره غور سره کتل ، لږه شيبه وروسته موسي يو ځل بيا په منډه راغې . سلطان او ښځې يې هغه ته په سواليه سترګو وکتل . موسي دپنجري تر څنګ کيناست او بيا په ډير سکون او ارام سره سلطان بايزيد يلدرم ته وويل.

پلارجانه! دتيمورلنګ غونډه پاې ته ورسيده ، هغوې پريکړه کړې چې بيرته به نه راګرځي ، بلکه سيده به د سمرقند په لور ځي ، ځکه د تيمورلنګ زامنو او لمسيو دا ويره ښکاره کړی ده چې مونږ ته بيرته تلل نه دي په کار . خو تيمورلنګ د خپل اعلي سالار نورالدين څخه ناراضه دې ، ځکه چې نور الدين ستا د بنديتوب پر خلاف احتجاج کړی دي او دهغه په هغه کار يی هم احتجاج کړی دي چې هغه زمونږ دکورنۍ ښځينه غړی مجبورې کړې وې چې سالارانو ته شراب ورکړي . خوبيا هم تيمور لنګ په دغه غونډه کې نورالدين هم را غوښتي و ، په دې ډله کې نورالدين لمړنی شخص و چې هغه وړانديز وکړ چې مونږ بايد د سمرقند په لور مخه کړو . نورالدين د تيمورلنګ تر مخه هغه ستونزی هم رابرسيره کړي اوويلي دي چې هسي نه د جنګ ډګر ته په ستنيدو سره زمونږ لاس ته راغلي برې هم له لاسه ورکړو.

دتيمورلنګ زامنو او لمسو هم تيمورلنګ ته همدا مشوره ورکړه چې مونږ دجنګ ډګر ته په ورګرځيدو دعلي پاشا او محمد په لاسو د ماتی خوړلو له پاره نه ورستنيږو بلکه د سمرقند په لور بايد مخه کړو . دهمدی ويرې په اساس تيمورلنګ پريکړه وکړه چې دخپل پايتخت سمرقند په لور وخوزيږي .

تردې ځايه د خبرو وروسته موسی چپ پاته شو.، ځکه چې څه ساتونکي راغلل ، هغوې د سلطان بايزيد پنجره پورته کړه او پر اوښ يې کينبوده ، او په دوه نورو اوښانو يې ډسپنا او موسي سپاره کړل .او تيمورلنګ د خپل لښکر سره يو ځاې د سمرقند په لور ولاړ .

پرلپسې لري ......

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

عثماني امپراطوري او پر خلاف يي ... (۳۲ مه او اخري برخه)

دقريب الرحمن سعيد ژباړه
عثماني امپراطوري او پر خلاف يي د صليبيانو سازشونه (۳۲ مه او اخري برخه)
مکمل غيرسياسي : يو تاريخي په زړه پورې ناول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ د هیواد ګوډ تیمور څوک دی ؟
اوس تاسي ددې تاریخي ناول اخري برخه لولئ :
پرلپسي ۵۸

سریان په منډه خپل کور ته راغله ، ډیره خوشحاله وه ، په ټوپونو ټوپونو هغه ځای ته راغله چیرې یې چې مور او ورندار ریونا ناستې وې ، دهغې په دغې حال باندې ریونا او مور یې قیرات دواړه حیرانې وې ، په رانژدې کیدو سره سریان بیا بیا د خپلې مور قیرات او ورندار ریونا سره تر غاړه شوه ، اویې ویل:

مورجانې ! او خورجانې ! ما تاسې دواړو ته یو زیرې را وړې دې ، او هغه دا چې نن ماښام به علي پاشا او سلطان محمد د بروصې ښار ته را ننوځي ، هغوې دکرمیان دحاکم بغاوت او سرکشي ځپلې ده د کرمیان لښکر یې له منځه وړې او پخپله دکرمیان حاکم یې وژلې دې ، ددې د مخه سلطان محمداو ورورمې علي پاشا د دینس بحري بیړۍ باندې حمله کړې وه او د هغې ملاحان یې له منځه یوړل او بیړۍ د ترکې د بیړیو سره یو ځای کړه . اوس مې واوریدل چې د ماښام تر مخه سلطان محمد او ورور مې علي پاشا د لښکرو سره یو ځاې د بروصې ښار ته را ننوځي ، مورجانې !د بروصې خلک د سلطان محمد او زما د ورور علي پاشا د ښه راغلاست له پاره ځانونه چمتو کوي . په بازارونو او محلاتو باندې ښایسته محرابونه جوړیږي . مورجانې ! زه تا ته نه شم ویلاې چې زه څومره خوشحاله یم .

علي پاشا د راتلو په زیرې باندې ریونا لکه د ګل د غوټۍ په څیر و غوړیده ، د خپله ځایه پورته شوه او خپلې مور قیرات ته یې وکتل او ورته یې وویل :

مورجانې ! مونږته هم دکور کار ژر ختمول په کار دي تر څو د ښه راغلاست کونکو په لیکو کې و دریږو.

قیرات د ریونا وړاندیز و مانه . درې واړو یو ځاې دکور کار ژر ژر خلاص کړ اوبیا هغه لورې ته ولاړې چیرې چې دښار نورې ښځې دخپل لښکر د ښه راغلاست او استقبال له پاره راټولې شوې وې .

ماسپښین نا وخته کله چې سلطان محمد اوعلي پاشا د خپلو لښکرو سره ښارته را ننوتل نو دبروصې ښار د ناوې په شان جوړ شوې و او ښکلې نغمې او ترانې په کې غږیدې .داسې بریښیده لکه د بروصې د ښار څخه چې د خوشحالیو یو ستر ابشار را خوټیدلې وې . نجونو ډولکې او دیلارونه و هل اودخپلو لښکریانو استقبال یې کاوه ، لښکر چې دهرې کوڅې او هرې لوې لارې څخه تیریده نو دګلونو پاني به پرې را وریدې .

کله چې علي پاشا او سلطان محمد دخپلو لښکرو تر مخه د بازار د سترې کوڅې تر منځه تیریدل نو یو ناڅاپه پرې د ګلونو تیز باران پیل شو ، داسې باران و لکه چا چې ډکې ټوکرۍ راوستې وې او راوروې یې . کله چې علي پاشا او سلطان محمد وکتل چې دګلونو په شیندلو کې د نورو بې شمیره نجونو تر منځ دسلطان محمد ښځه او د علي پاشا ښځّه هم شاملې دي .
هغوې ډیرې زیاتې خوشحاله وې ، دهغوې پر کتلو دعلي پاشا او سلطان محمد په سترګو کې هم دخوشحالۍ نښې راپه ځلیدو شوې . اوبیا هغوې د خپلو لښکرو سره مخته ولاړل . لږه شیبه مخته سلطان محمد خپل لښکر ته د لاس په اشارې سره د دریدو حکم وکړ او پخپله یې خپل آس هم ودراوه ، علي پاشا هم د سلطان محمد په لور د کتلو سره سم خپل آس تم کړ . بیا سلطان محمد علي پاشا ته وویل :

علي پاشا وروره ! د بروصې ښار ته په راننوتلو زه یو ځل بیا دا اقرار کوم چې نه یواځې لښکر بلکه مونږ دواړه وررونه هم د ډیرې ستړتیا احساس کوو . زه خو وایم چې لښکر ته به اجازه ورکړ و چې خپلو خپلو کورونو ته ولاړ شي . او مونږ دواړه به هم د خپلو کورونو په لور مخه کړو.

علي پاشا د سلطان محمد وړاندیز ومانه ، سلطان لښکر ته دخپلو خپلو کورنو په لور د ورتللو اجازه ورکړه ،او علي پاشا او سلطان محمد هم د خپلو کورونو په لور روان شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵۹ *****

علي پاشا خپل آس په ځغاسته کړ او خپلې حويلۍ ته راغی ، که ګوري چې د حويلۍ په لويه دروازه کې ورته ريونا د استقبال له پاره ولاړه ده . علي پاشا د ريونا د ليدلو سره سم د خپل آس څخه را ښکته شو ، ريونا ورمنډه کړه او مخته ورغله، دهغې پر مخ خوشحالي او په سترګو کې يې خوښی نڅا کوله ، د علي پاشا د اس واګې يې و نيولې او په ډيره مينه يې د علي پاشا په لور کتل او بيا يې په ډير محبت سره هغه ته وويل :

اې زما حبيبه ! زه تا ته ستا د برياو ، کامرانيو ، په اړه مبارکي وايم . را ځه دننه را شه ، هلته په انګړ کې مور او خور دواړه ستا په انتظار ولاړ دي . که څه هم هغوې ما ته ويلي و چې دلته به له ماسره يو ځای ستا استقبال ته درېږي خو بيا هغوی زه ځانته پرېښووم . کيدای شي چې هغوې ما او تاته د لږ څه ويلو له پاره موقع برابره کړی وي ، را ځه چې هغوې هلته په انګړ کې په ډيره بې صبرۍ سره انتظار کوي .

علي پاشا خندان د ريونا سره را روان و . کله چې دوې دواړه انګړ ته را ننوتل هلته يې ورته مور قيرات او خور سريان دواړه منتظرې وې ، هغوې يو ناڅاپه ورمنډې کړې او د علي پاشا سره غاړې وتې ، قيرات د علي پاشا په ښکلولو نه مړيده . تر دې وخته پورې ريونا د علي پاشا اس په اخور تړلی و ، زين يې ترې را ښکته کړې و او واښه او دانه يې ورته اچولی وه .

ددې وروسته څلور واړه هلته ميلمستون ته ورغلل ، او د ريونا ، قيرات و سريان په اصرار باندې علي پاشا هغوې ته د تيرو جنګونو او پيښو تفصيل واوراوه .

۶۰****

سلطان محمداو علي پاشا تر څو اونيو پورې هملته په بروصه کې پاته شول ، او په خپل فوځ کې يې نوې ځوانان را شامل کړل . دهغوې له پاره يې ښه روزنه ورکړه . په دې وختوکې د نايکوپولس په چار چاپير کې دصليبيانو تازه لښکر ې مخ په راټوليدو وې . او اوس دمناسب وخت له پاره منتظر و چې د عثماني سلطنت په زمکو باندې بريد وکړي . په دې وخت کې سلطان محمد اوعلي پاشا هم خپل لښکر بيرته و غځاوه او شميره يې تر يولک او شل زرو پورې ورسوله ، همغومره چې سلطان بايزيد يلدرم به له ځانه سره لرل.

يوه ورځ سلطان محمد اوعلي پاشا خپل لښکر له ځانه سره واخست ا و د بروصې دښاره ووتل . دهغوې موخې د نايکوپولس ښار ته نزدې د صليبانو سره ټکر کول و . د نايکوپولس ښار وال به په پرلپسې توګه سلطان محمد دصليبيانو د خوزښتونو څخه خبراوه ، هغه اصرار کاوه چې همدا اوس د صليبيانو د ځواکونو سره بايد ټکر وشي او که نه ددوې څخه به بيا داسې ځواک جوړ شی چې بيا به ورسره ټکر کول ناشونې وي ، سلطان محمد اوعلي پاشا ددې پيغام د اوريدو سره سم دنايکوپولس دښار په لور مخه کړه .

کله چې لښکر د ښاره ووت . نو دسلطنت اراکين د سلطان محمد سره يو ځاې و، سلطان محمد اوعلي پاشا دخپلو اسونو د سپريدو په ځاې دهغوې سره همداسې پيدل ر وان و . په دې وخت کې يو ناڅاپه د دې هجوم څخه برهان الدين را ووت . او په اشارې سره يې سلطان محمداو علي پاشا ته د دريدو وويل . هغوې دواړو چې کله د برهان الدين اشاره وکتله سمدستي و دريدل. برهان الدين را مخته شو او په يو لاس يی د سلطان محمد او په بل يي د علي پاشا د اسونو واګې په خپلو لاسو کې واخستې .او بيا يي دواړو ته وويل :

داسلامي امت سترو زامنو! زما دقوم او ولس ځان ځارونکو! په خپلو آسونو کينئ ، دهغې وروسته بيا چې زه تاسې ته څه ويل غواړم و به يې وايم . خو ما ته به په ځواب کې دا نه وايي چې ته زمونږ سره ولې پيدل راون يی. زما زامنو! هغه څه چې زه يې درته وايم په هغې عمل وکړئ ، دخداې د لارې مجاهدينو ! مجاهد پر خپل آس سپور ښه ښکارېږي . زما زامنو! په ياد ساتئ چې الله ته دوه سترګې ډيرې ارزښتناکې دې ، يوهغه سترګی چې د الله د ويرې څخه اوښکې تويوي .او بل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجاهد سترګي چې د اسلامي مملکت او اسلامي امت د پولو څارنه کوي . زما سترو زامنو! تاسي دواړه زمونږ څخه ډېر ستر او د عزت څښتنان یاست . په خپلو آسونو سپاره شئ، تر څو هغه څه چې زما په زړه دي تاسو ته وویلي شم.

علي پاشا او سلطان محمد ورته په ځواب کي څه و نه شو ویلاې ، یوبل ته یي سره وکتل او بیا په خپلو آسونو سپاره شول . برهان الدین دهغوې دواړو د اسونو واګي په خپلو لاسو کي و نیولي ،او بیا یي دواړو ته وویل :

سلطان محمد او علي پاشا زامنو! تاسي دواړو د اسلامي امت زامن ، دهغوې ویاړ او افتخار یاست . ددې تر مخه تاسي دواړو یو ځاې د ولس دشپي تیارې مو د سهار په رڼاو باندې بدلي کړې . زامنو ! لکه څنګه چي تیمور لنګ پر مونږ یرغل وکړ او مونږ ته یي زیان او رسوایي را ورسوله ،او عثماني سلطنت یي ټول سره ولړزاوه ، خو تاسو دواړو په ډیره ښه توګه د عثماني سلطنت عزت پر ځاې کړ . زامنو ! اوس دادي یو ځل بیا د صلیبیانو لخوا د جنګ تنور ګرمیږي ، نو زامنو ! زه او دغه څومره خلک چي دلته ولاړ دي ټول د خداې څخه غواړي چي تاسي دواړه دخوشحالیونه ډکي پهخوانۍ قصي په څیر نوې بریاوې ، خوشحالۍ ، د عظمت او بري داستانونه ، حکایتونه ، مونږ ته را وړئ ، زامنو ! دخپل لښکر سره یو ځاې کوچ وکړئ ، خو کله چي ددښمن سره ټکر کوئ نو زما یوه خبره به په یادلرئ چي دالله نوم به په یاد لرئ او دهمغه څخه کومک وغواړئ ،اوبیا پر دښمن باندې ورپریوځئ ، زه هیله لرم چي که چیرې تاسي همداسي وکړئ نو قدوس خداې به تاسي ته په هغه میدانو کي هم بریاوې در په برخه کړي .

ددې خبرې سره برهان الدین هغوې دواړو ته دهغوې داسونو واګي ورکړې . علي پاشا او سلطان محمد یو بل ته وکتل او بیا یي خپل آسونو و ځغلول اودخپلو لښکرو سره یو ځاې د نایکوپولس په لور روان شول.

کله چي سلطان محمد اوعلي پاشا د نایکوپولس دښار په شاوخوا کي د صلیبیانو د لښکر مخي ته ورغلل اوهملته یی پړاو وکړ نو صلیبیانو علي پاشا او سلطان محمد ته څه نظر و نه کړ او نه یي ورته کوم خاص اهمیت ورکړ . ځکه هغوې فکر کاوه چي د عثمانیانو ځواک د تیمورلنګ سره د ټکر وروسته مفلوج شوي دي او اوس چي دغه لښکر دهغوې مخي ته راغلي دهغوې حوصلې اوولولي بلکل مړاوې شوې دي نو په ډیره اسانۍ سره به ورته ماتي ورکړي . کیداې شي د صلیبیانو لښکر ته به تر اوسه پورې دا څرګنده شوي نه وه چي همدي علي پاشا او سلطان محمد د دینس بحري بیړۍ باندي ولکه کړې ، روسی او اروپایی متحده لښکر یی له منځه وړې ، او بیا یي دکرمیان بغاوت ځپلي او دکرمیان حاکم یی هم وژلي دې . او که هغوې ته دا خبر رسیدلې هم وي نوبیا به یي هم د خپلې زیاتي شمیرې په غرور سره سلطان محمد او علي پاشا ته دومره اهمیت نه وی ورکړې . نو په دې اساس کله چي سلطان محمد اوعلي پاشا هلته ورسیدل اوخپل پړاو یی درست کړنو صلیبیانود جنګ ډول ووا‌هه.

څرنګه چي ددښمن په صفونو کي دجنګ ډول وهل پیل شونو سلطان محمداو علي پاشا هم دخپلو صفونو منظم کول پیل کړل . او بیا دخپلو خپلو فوځونو تر مخ و دریدل ، هغوې ددې جنګ له پاره پلان په لاره کي جوړ کړي و . کله چي د جنګ ډول وهل کیده نو علي پاشا دخپل فوځ تر مخه ولاړ د اسمان په لور یي سر پورته کړ ، په دې وخت کي دهغه په سترګو کي اوښکي راټولیدې اولاندې لکه د لعلو ددانو په څیر را غورزیږی. هغه په ډیره انکسارۍ او عاجزۍ سره خپل رب ته لاس پورته کړ او ویي ویل :

اې دکائیناتو د هر شي پیداکونکیيه! یوائې ستا ذات ددې وړ دې چي کومک او بسپنه تري وغوښتل شي . یوائې ستا ذات ددې وړ دي چي بندګي یی وشی او د اړتیاو به وخت کي ورڅخه مرسته و غوښتل شی . اې زمونږ پالونکیه ! زه اوزما ملګرې دواړه ستا ډیر عاجز بندګان یو ، او یوائې ستا د ذات په مرسته به ستا د مقدس نوم د تقدیس په خاطر ستا څخه د کومک او نصرت هیله کوم .

تر دې ځایه د ویلو وروسته علي پاشا لږ څه ځنډ شو او مخته یی وکتل . ځکه چي صلیبیانو خپل لښکر دلارو دتوروالي پورې او دتورو وریځو په څیر را خپور کړې و او مخکي را روان و . د سترګو په لید سره سم صلیبیان د سلطان محمد او علي پاشا په لښکر باندې لکه د مچ او میږیو په څیر را توې شول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په دې اړخ کې سلطا ن محمد او علي پاشا هم درنګ و نه کړ ، هغه وخت چې ددښمن لښکر ددوې لورې ته را روان و دوې هم د تکبير د غږ نغمې پيل کړې او پر دښمن باندې و ر غورځيدل . او ډير ژر يې ددښمن ټولې ولولې او جوش له منځه يوړه . د لږشيبه جنګ وروسته علي پاشا او سلطان محمد دصليبيانو لمړي صفونه مات کړي او او ددښمن په لاشونو باندې په تيريدو سره ددويمو صفونو او مرکزي برخي ته ورسيدل.

صليبيان چې د جنګ دپيلامي څخه دمخه ډير په جوش او ولولي کې و او په دې ډاډمن وول چې دسلطان بايزيديلدرم د نيولو وروسته او د تيمورلنګ په لاسو دعثماني ترکانو د ماتې وروسته به اوس عثماني لښکر ته ماتی ورکوي او دخپلو تيرو ماتو او تيښتو بدل به اخلي ، خو اوس ټوله معامله بل منګه شوه ، دهغوې د لمړيو صفونو د ماتولو وروسته ، سلطان محمد او علي پاشا دهغوې په وروستيو صفونو باندی ورغلي و او دا داسي زهري او له منځه وړونکي ځپونکي حمله وه چې د صليبيانو هيڅ يوې برخي ددې توان نه درلود چې د ځان نه يي دفع کړي ، په پايلو کې د نائکوپولس دښاره بيرون د سلطان محمد او علي پاشا په لاسو صليبيانو يو ځل بيا ډيره سخته او ذليله ماته وخوړه او دجنګ د ډګر څخه په تيښته شول. سلطان او علي پاشا دهغوې په تعقيب پسې روان شول . همدا راز د نايکوپولس ښاروال ته هم سلطان محمد ځواب ور وليږه چې د خپلې برخې د فوځ سره يو ځاې دې د ښاره را ووځي او ددښمن په پړاو دې ولکه وکړی .

سلطان محمد او علي پاشا تر ډيره پورې د هغوې پسې وروسته ولاړل خوکله چې هغوې دا احساس کړه چې دښمن دومره ځپل شوی دي چې د څو راتلونکو کلونو پورې بيا د راپاڅيدو توان نه لري ، نو بيرته راستانه شول او هغه ځاې ته راغلل چې جنګ په کې شوي و. تر دې وخته پورې د نايکوپولس ښاروال د دښمن دپړاو ټول شيان راټول کړي و او هر شي يي جدا جدا ايښي و ،کله چې سلطان بيرته را ورسيد نو د نايکوپولس ښاروال ورته تعظيم وکړ او دهغې په دغه ستر ه فتحه يي ورته مبارکي ورکړه او دخپله اړخه يي ورته د فرمانبرداری ډاډ ورکړ. تر اوسه پورې لا دا خبرې روانې وې چې د لرې څخه يو څو آسپ سواره په داسي حال کې را څرګند شول چې خپل آسونه يي ددوې لورې ته را ځغلول . سلطان ، علي پاشا او دنايکوپولس ښاروال ټول حيران شول ، سپاره را لنډ شول ، دخپلو آسونو څخه را ښکته شول ، سلطان او علي پاشا پوه شول چې دا دهغوې مخبران دي ، هغوې مخته را وړاندی شول ، سلطان محمد اوعلي پاشا ته يی تعظيم وکړ او ورته يي وويل:

درونده سلطانه ! يو ډير بد خبر مو درته راوړي دي . او هغه داچې ستا محترم پلار ددې دنيا څخه ولاړ . ستا ورور موسي اوستا ميرنۍ مور ډسپينا دهغه لاش را خستي او د سمرقند څخه يي بروصې ته ر اوړي

دا خبر د سلطان او علي پاشا دواړو له پاره لکه د برق د جټکي په څير را وغورزيد. ددرې واړو سرونه ښکته و ، د ټولو په سترګو کې اوښکې وې ، په دې وخت کې علي پاشا ښاروال ته وويل :

درونده ! هغه څه چې ددښمن د پړاو څخه تر لاسه شوي دي هغه درې برخې کړه يوه برخه يي ته د خپل لښکر له پاره چې هلته په ښار کې دي يوسه او پاته دوه برخې يې ما او سلطان محمد ته حواله کړه ، مونږ همدا اوس د بروصې په لور کوچ کوو .

د سلطان محمد حالت ډير خراب و ، علي پاشا د ښاروال سره يوځاي شو او د غنيمت د مالونوڅخه يي يوه برخه هغه ته اودهغه لښکر ته ور حواله کړه اوپاته يی دخپل او سلطان د لښکر سره يو ځاې راواخسته او دبروصې په لور يي حرکت وکړ.

دا اتفاقي خبره وه چې کله چې سلطان اوعلي پاشا د بروصې ښار ته را نژدې شوي و نو دهمغه ورځي په سهار دسلطان بايزيد يلدرم مړې دهغه زوي موسي او ښځې ډسپينا هم بروصې ته راورساوه . او کله چې د ماښام په وخت کې سلطان او علي پاشا د بروصې ښار ته څيرمه را غلل نو په هماغه وخت کې د سلطان بايزيديلدرم جنازه د ښخولو له پاره د بروصې د ښاره بيرون را وړل کيده . سلطان محمد او علي پاشا چې په کوم ځاې کې غوښتل سلطان بايزيد خاورو ته وسپاري نو خپل لښکر يی دهماغه ځايه لږ څه شاته پريښود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سلطان بایزید دجنازی پسې یو عالم خلک را روان وو، ژړا او انګولاوی وي ، ښځو په کوکو کوکو او چیغو ژړل ،داسې بریښیده لکه ټوله بروصه چې د سلطان دجنازې پسې وروسته راغلې وي ،

سلطان محمد او علي پاشا د خپل لښکر دتم کولو نه وروسته د جنازې په تدفین او تکفین کې شامل شول.. کله چې د جنازی لمونځ ادا کیده نو سلطا ن چې په لمړی صف کې ولاړ و تر شاوکتل چې تر هغه ځایه چې یې د سترګو دید کیده د خلکو سرونه ښکاریدل . کله چې د جنازی لمونځ ادا کړل شو او دتدفین کار پای ته ورسید، نو محترم برهان الدین دسلطان محمد خواته راغې ، اود سلطان سره غاړی وت. اودکوچنیانو په څیر دواړو وژړل . دبرهان الدین دسترګو څخه دومره اوبه ولاړې چې ږیره یې پرې لمده شوه . او بیا یې د سلطان محمد په شا لاس راښکود او ورته یې وویل:

محمد زویه ! دا څومره خلک چې دلته راټول شوي دوې ته او خپل لښکر ته دې خپلو کورنو ته د تګ اجازه ورکړه . دهغه په دې خبره باندې سلطان سمدستي عمل وکړ او خلکو ته یې خپلو خپلو کورنو ته دتللو اجازه ورکړه . دسلطان محمد اوعلي پاشا د لښکر یانو پرته نور ټول خلک خپلو کورنو ته ولاړل . خوبیا هم د قبر تر څنګ څوکسه ښځې ولاړې وې . په دې ښځو کې ډسپینا ، د ولیعهد محمد ښځه ، اودعلي پاشا ښځه ریونا شاملې وې .

ددې وروسته برهان الدین د سلطان بایزیدیلدرم د قبر خواته کیناست ، سلطان محمد او علي پاشا یې شاته ولاړ و ، برهان الدین تر یوه وخت پورې په ډیره عجیبه توګه په قبر باندې لاس راښکود ، شاته ولاړو هر یو علي پاشا او سلطان محمد دا درک کړه چې برهان الدین په سلګیو سلګیو ژاړي ، په خپله سلطان محمد اوعلي پاشا هم ژړل ،او خپلې اوښکې یې په خپلو لمنو پاکولې ، په دې وخت کې برهان الدین د قبر دپاسه لاس راښکود ، ژړل یې او ویل یې :

بایزیده ! زما زویه ! ته دخپل قوم ددښمنانو له پاره دشګو او صرصر سیلاب وې ، تر هغو چې ته ژوندې وې نو زه د افسانو دښار په څیر هوډمن وم ،... برهان الدین په سلګیو سلګیو ژړل او یو ناڅابه دقبر دپاسه ور و غوړید. علي پاشا ور مخته شو ، هغه یې د لاسو او مټانو څخه و نیو ، را پورته یې کړ او په ژړانده اواز یې ورته وویل :

زه پوهیږم چې بایزید ستا څومره عزت کاوه او څومره مینه یې درسره کوله . خو بیا هم زمونږ درونده مشره ! زه او سلطان محمد به تا دژوند په دې ډګر کې یواځې پرینږدو .

کله چې علي پاشا چپ شو نو سلطان محمد را مخته شو د برهان الدین تر مخه و درید ، او دهغه سره داسې ور غاړیوت لکه دپیړیو پیړیو راهیسی یې چې یوبل نه وي کتلي ، بیا سلطان محمد دبرهاالدین په اوږه باندې لکه د کوچنیانو په څیر خپل سر کینښود او په ژړا یې پیل وکړ.

برهان الدین صیب ! که چیرې زما پلار ستا زوي و نو زه خو ستا لمسي یم ، زه به دومره بدبخته انسان نه یم چې تا په تکلیف او ستونزوکې پریږدم .لکه څنګه چې د قدوس خدای وروسته زما پلار، ستا ملاتړي و نو په همدې توګه به که خدای کول زه هم ستا له پاره ثابت شم .

دسلطان محمد او علي پاشا په خبرو باندې برهان الدین تر یوه حده پورې را جوړ شو ،خپلې سترګې یې وچې کړې اوبیا یې سلطان محمد اوعلي پاشا ته وکتل او ورته یې وویل :

زما ځواني د بایزیدیلدرم کوچنیتوب ، اوزما زړښت د بایزید د ځوانۍ سره یو ځای ولاړ ، په ښکاره توګه خوما باید دهغه دمخه د نړۍ څخه سترګې پټی کړې وای خو مقدر داسې راغې چې بایزید زما څخه د مخه ولاړ شي . خدای دې هغه په اخرت کې هم بریالي او سر لوړې کړې .

بیا درې واړو دد عا له پاره لاسونه پورته کړل ، تر ډیره پورې یې دعاوی وکړی اوبیا برهان الدین علي پاشا او سلطان محمد ته وویل :

زما زامنو! راځئ چې اوس دښار په لور ولاړ شو. هلته به خلک زمونږ انتظار کوي . په دې خبره ټول د ښار په لور را

(c) ketabton.com: The Digital Library

روان شول ، لږ څه مخته برهان الدين ودريد ځکه چي د بروصې دښار په لور په لاره د لارې په غاړه ملکه ډسپنا ، د سلطان محمد ښځه او دعلي پاشا ښځه ريونا ولاړې وې . درې واړو په سلګيو سلګيو ژړل . لېي لپې اوښکي يې د سترګو را رواني وې . برهان الدين راغې او بيا بيا يې ددرې واړو په سرونو لاس را ښکود، تسلي يې ورکړه ، اوبيا يې ټول له ځانه سره د بروصې دښار په لور را روان کړل. لمر هم خپله هغه اخري ساه اخسته او د غروب او ډوبيدو په لور راوان و . تياره هر ه شيبه فضا په خپله غيږ کې را نغښتله ، دماښام تور رنګي لاسو په فضا کي دتيارو سيورو دخپرولو کار پيل کړي و .د بروصې دښار دجوماتونو نه د ماښام اذانونه را پورته شول او د ستر خداې دنوم په اخستلو سره يې ټوله فضا او چاپيريال په خپله غيږه کې را نيولي و.

د سلطان بايزيد يلدرم د مړيني په اساس د بروصې ښار ته د راننوتونکو ټولو لويو لارو په سر ژړيدونکي سترګي ، غم وهلي او په درد ککړ حال هرې لورې ته خپور و او ټول ښار په غم او وير کي ډوب شوي و.

دژباړې پاې . د(۱۳۸۸ شمسي کال دعقرب مياشت)

قريب الرحمن سعيد

د استاد قريب الرحمن سعيد نورې ليکنې او پښتو ژباړې:

اسلامي سيات .(مولانا ګوهر الرحمن«رح») (چاپ شوی)
اسلامي رياست .(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
خلافت او ملوکيت . .(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
پرده . .(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
د حديثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې . (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
دنبوت پاې. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(د چاپ لاندې)
دصلاح الدين يوبي رينښتني پيښې (دايمان پلورونکو داستان) (التمش) (د چاپ لاندې)
د رسول الله (ص) د انقلاب حکمت .(سيد اسعد ګيلاني «رح»)(چاپ شوی)
يو شمير نوري کوچنۍ رسالي (په اردو او پښتوژبو) چي نومونه يې زما په ليکنو کې کتلای شئ.
د بايزيد يلدرم تاريخي په زړه پوري ناول .
دسلطان علاو الدين خلجي په زړه پورې ناول .
دسولې کاروان (همدا اوس دلاس لاندې دې)...
زيات شمير پښتو مضامين او دانګليسي او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګليسي ژبه سياسي شننې ، مقالې او ليکنې چي په پښتو او نګليسي ژبو ورځپاڼو او يو شمير اونيزو او مياشتنيزو کې خپاره شوې دي.(په خواشينی سره چي ريکارډ يې له ژباړن سره نشته .)

قريب الرحمن سعيد

د ۱۳۸۸ لمريز هجري کال د عقرب مياشت .

۲۰۰۹ زيږديز کال دنومبر مياشت .

دقريب الرحمن سعيد ژباړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library